శ్రీహయగ్రీవాయనమః

శ్రీమదఖిలజగజ్జేగీయమాన శ్రీభోజభూపాల సమ్మానిత

ప్రావీణ్య విద్వదగ్రగణ్య

శ్రీబాణభట్ట తత్తనయవిరచిత పూర్వోత్తరభాగః

* కాదమ్బర్యాఖ్యగ్రన్థః

సంస్కృతభాషాధ్యేతృజనానామత్యన్తోపకారాయ

ఉభయవేదాన్తప్రవీణాగ్రగణ్య

మండయం - చక్రవర్తి - నృసింహాచార్యేణ సమ్యక్సంశోధ్య

చన్నపత్తనాం తర్భూత రామానుజపురవర్తిన్యాం

సూర్యాలోక

ముద్రాక్షరశాలాయామ్

తచ్ఛాలాధికారిణా

ఒగ్గులూరు

వేణుగోపాలనాయకేన

సిద్ధార్థిసంవత్సరఫాల్గునశుద్ధదశమ్యాం

ముద్రాక్షరైరంకయిత్వా

ప్రకటితః

శ్రీహయగ్రీవాయనమః

కాదమ్బరీ.

ప్రథమభాగః

రజోజుషే జన్మని సత్త్వవృత్తయే స్థితౌ ప్రజానాం ప్రళయే తమః స్పృశే। అజాయసర్గస్థితినాశహేతవే త్రయీమయాయ త్రిగుణాత్మనేనమః॥ జయన్తి బాణాసురమౌళిలాలితా దశాస్యచూడామణిచక్రచుమ్బినః। సురాసురాధీశశిఖాన్తశాయినో భవచ్ఛిదస్త్ర్యమ్బకపాదపాంసవః॥ జయత్యుపేన్ద్రః సచకారదూరతో బిభిత్సయాయః క్షణలబ్ధలక్ష్యయా। దృశైవకోపారుణయారిపోరురస్స్వయంభయాద్భిన్నమివాస్రపాటలమ్॥ నమామిభర్వోశ్చరణామ్బుజద్వయం సశేఖరైర్మౌఖరిభిః కృతార్చనమ్। సమస్తసామన్తకిరీటవేదికావిటఙ్కపీఠోల్లుఠితారుణాఙ్గుళి॥

దుర్జననిన్దా సజ్జనస్తుతిః

అకారణావిష్కృతవైరదారుణాదసజ్జనాత్ కస్య భయంనజాయతే।
విషంమహాహేరివయస్యదుర్వచస్సుదుస్సహంసన్నిహితంసదాముఖే॥
కటుక్వణన్తోమలదాయకాఃఖలాస్తుదన్త్యలంబన్ధనశృఙ్ఖలాఇవ।
మనస్తుసాధుధ్వనిభిఃపదేపదేహరన్తిసన్తోమణినూపురాఇవ॥
సుభాషితంహారివిశత్యధోగలాన్నదుర్జనస్యార్కరిపోరివామృతమ్।
తదేవధత్తేహృదయేనసజ్జనోహరిర్మహారత్నమివాతినిర్మలమ్॥

కథాప్రశంసా

స్ఫురత్కలాలాపవిలాసకోమలాకరోతిరాగంహృదికౌతుకాధికమ్।
రసేనశయ్యాంస్వయమభ్యుపాగతాకథాజనస్యాభినవావధూరివ॥

హరన్తికంనోజ్జ్వలదీపకోపమైర్నవైః పదార్థైరుపపాదితాః కథాః।
నిరన్తరశ్లేషఘనాస్సుజాతయో మహాస్రజశ్చమ్పకకుట్మలైరివ ॥

కవివంశ వర్ణనమ్.

బభూవ వాత్స్యాయనవంశసమ్భవో ద్విజో జగద్గీతగుణోఽగ్రణీస్సతాం।
అనేకగుప్తార్చితపాదపఙ్కజః కుబేరనామాంశ ఇవ స్వయమ్భువః ॥
ఉవాస యస్య శ్రుతిశాన్తకల్మషే సదా పురోడాశపవిత్రితాధరే।
సరస్వతీసోమకషాయితోదరే సమస్తశాస్త్రస్మృతిబన్ధురే ముఖే ॥
జగుర్గృహేఽభ్యస్తసమస్తవాఙ్మయైస్ససారికైః పఞ్జరవర్తిభిశ్శుకైః।
నిగృహ్యమాణా వటవః పదే పదే యజూంషి సామాని చ యస్య శఙ్కితాః ॥
హిరణ్యగర్భో భువనాణ్డకాదివ క్షపాకరః క్షీరమహార్ణవాదివ।
అభూత్సుపర్ణో వినతోదరాదివ ద్విజన్మనామర్థపతిః పతిస్తతః ॥
వివృణ్వతో యస్య విసారి వాఙ్మయం దినే దినే శిష్యగణా నవా నవాః।
ఉషస్సు లగ్నాః శ్రవణేఽధికాం శ్రియం ప్రచక్రిరే చన్దనపల్లవా ఇవ ॥
విధానసమ్పాదితదానశోభితైస్స్ఫురన్మహావీరసనాథమూర్తిభిః।
మఖైరసంఖ్యైరజయత్సురాలయం సుఖేన యో యూపకరైరకరైరివ ॥ స చి
త్రభానుం తనయం మహాత్మనాం సుతోత్తమానాం శ్రుతిశాస్త్రశాలినామ్।
అవాపమధ్యే స్ఫటికోపలామలం క్రమేణ కైలాసమివ క్షమాభృతామ్ ॥
మహాత్మనో యస్య సుదూరనిర్గతాః కలఙ్కముక్తేన్దుకలామలత్విషః।
ద్విషన్మనః ప్రావివిశుః కృతాన్తరా గుణా నృసింహస్య నఖాఙ్కురా ఇవ ॥
దిశామలీకాలకభఙ్గతాం గతస్త్రయీవధూకర్ణతమాలపల్లవః।
చకార యస్యాధ్వరధూమసఞ్చయో మలీమసశ్శుక్లతరం నిజం యశః ॥
సరస్వతీపాణిసరోజసమ్పుటప్రమృష్టహోమాశ్రమశీకరామ్భసః।
యశోంఽశుశుక్లీకృతసప్తవిష్టపాత్తతస్సుతో బాణ ఇతి వ్యజాయత ॥
ద్విజేన తేనాక్షతకణ్ఠకౌణ్ఠ్యయా మహామనో మోహమలీమసాన్ధయా।
అలబ్ధవైదగ్ధ్యవిలాసముగ్ధయా ధియా నిబద్ధేయమతిద్వయీ కథా ॥

కాదమ్బరీ.

కథాముఖమ్.

ఆసీదశేషనరపతిశిరస్సమభ్యర్చితశాసనః పాకశాసనఇవాపరఃచ
తురుదధిమాలామేఖలాయాభువోభర్తా ప్రతాపానురాగావనత
సమస్తసామన్తచక్రఃచక్రవర్తిలక్షణోపేతఃచక్రధరఇవ కరకమ
లోపలక్ష్యమాణశఙ్ఖచక్రలాఞ్ఛనఃహరఇవజితమన్మథఃగుహఇవాప్ర
తిహతశక్తిఃకమలయోనిరివ విమానీకృతరాజహంసమణ్డలఃజలధిరివల
క్ష్మీప్రసూతిఃగఙ్గాప్రవాహఇవ భగీరథపథప్రవృత్తఃరవిరివ ప్రతి
దివసోపజాయమానోదయః మేరురివ సకలభువనతలోపజీవ్యమాన
పాదచ్ఛాయఃదిగ్గజఇవానవరత ప్రవృత్తదానార్ద్రీకృతకరఃకర్తామ
హాశ్చర్యాణామ్ ఆహర్తాక్రతూనామ్ ఆదర్శః సర్వశాస్త్రాణామ్ ఉ
త్పత్తిఃకలానాం కులభవనం గుణానామ్ ఆగమః కావ్యామృతరసా
నామ్ ఉదయశైలో మిత్రమణ్డలస్య ఉత్పాతకేతురహితజనస్య ప్ర
వర్తయితా గోష్ఠీబన్ధానామ్ ఆశ్రయోరసికానామ్ప్రత్యాదేశోధను
ష్మతామ్ ధౌరేయస్సాహసికానామ్ అగ్రణీర్విదగ్ధానాం వైనతేయ
ఇవ వినతానన్దజననః వైన్యఇవ చాపకోటిసముత్సారితసకలారాతికు
లాచలో రాజా శూద్రకోనామ ... ...

నామ్నైవ యోనిర్భిన్నారాతిహృదయో విరచితనరసింహరూపా
డమ్బరమ్ ఏకవిక్రమాక్రాన్తసకలభువనతలో విక్రమత్రయా
యాసితభువనత్రయం జహాసేవ వాసుదేవమ్ అతిచిరకాలలగ్నమతి
క్రాన్తకునృపతిసహస్రసమ్పర్కకలఙ్కమివ క్షాళయన్తీ యస్య వి
మలే కృపాణధారాజలే చిరమువాస రాజలక్ష్మీః। యశ్చమనసి ధర్మే
ణకోపే యమేన ప్రసాదే ధనదేన ప్రతాపే వహ్నినా భుజేభు
వా దృశి శ్రియా వాచి సరస్వత్యా ముఖేశశినా బలే మరుతా ప్రజ్ఞా
యాం సురగురుణారూపే మనసిజేన తేజసి సవిత్రా చ వసతా సర్వదే
వమయస్య ప్రకటితవిశ్వరూపాకృతేరనుకరోతి భగవతోనారాయ
ణస్య - యస్యచ మదకలకరికుమ్భపీఠపాటనమాచరతాలగ్నస్థూలము

క్వాథలేన దృఢముష్టి నిష్పీడన నిఃసృత ధారా జలబిన్దుసన్తతిరేవ కృ
పాణే నాకృష్యమాణా సుభటోరఃకవాట ఘటితకవచ సహస్రాన్ధకా
ర మధ్యవర్తినీ కరికరట తటగళిత మదజలా సారదుర్దినా స్వభిసారికేవ
సమరనిశాసు సమీప మసకృ దాజగామ రాజలక్ష్మీః యస్య చ హృదయ
స్థితామపి పత్నీం దిధక్షురివ ప్రతాపానలో వియోగినీనామపి రిపుసున్ద
రీణా మన్తర్జనిత దాహో దివానిశం జజ్వాల- యస్మింశ్చ రాజని జితజ
గతి పరిపాలయతి మహీం చిత్రకర్మసు వర్ణసఙ్కరాః రతేషు కేశగ్ర
హాః కావ్యేషు దృఢబన్ధాః శాస్త్రేషు చిన్తాః స్వప్నేషు విప్రలమ్భాః
ఛత్రేషు కనకదణ్డాః ధ్వజేషు ప్రకమ్పాః గీతేషు రాగవిలసితాని క
రిషు మదవికారాః చాపేషు గుణచ్ఛేదాః గవాక్షేషు జాలమార్గాః శశి
కృపాణకవచేషు కలఙ్కాః రతికలహేషు దూతసమ్ప్రేషణాని సార్య
క్షేషు శూన్యగృహాః ప్రజానామాసన్ - యస్య చ పరలోకాద్భయమ్
అన్తఃపురికాలకేషు భఙ్గః నూపురేషు ముఖరతా వివాహేషు కరగ్రహ
ణమ్ అనవరత మఖాగ్నిధూమేనాశ్రుపాతః తురగేషు కశాభిఘాతః మ
కరధ్వజే చాపధ్వనిరభూత్ .. . .

తస్య చ రాజ్ఞః కలికాలభయపుఞ్జీభూత కృతయుగానుకారిణీ త్రిభు
వన ప్రసవ భూమిరివ విస్తీర్ణా మజ్జన్మాళవ విలాసినీ కుచ తటాస్ఫాలన
జర్జరితోర్మిమాలయా జలావగాహనావతారిత జయకుఞ్జరకుమ్భసిన్దూ
ర సన్ధ్యాయమాన సలిలయా ఉన్మదకలహంస కుల కోలాహల ముఖరిత
కూలయా వేత్రవత్యా పరిగతా విదిశాభిధానా నగరీ రాజధా
న్యాసీత్ . ...

స తస్యాఞ్చ విజితాశేష భువనమణ్డలతయా విగత రాజ్య చిన్తా
భార నిర్వృతో ద్వీపాన్తరాగతానేకభూమి పాలమౌళి మాలాలాలిత
చరణయుగలో వలయమివ లీలయా భుజేన భువనభార ముద్వహన్ అ
మరగురుమపి ప్రజ్ఞయోపహసద్భిరనేకకులక్రమాగతై రసకృదా
లోచిత నీతిశాస్త్ర నిర్మలమనోభిరలుబ్ధైః స్నిగ్ధైః ప్రబుద్ధై శ్చామా
త్యైః పరివృతః సమాన వయోవిద్యాలఙ్కారై రనేక మూర్ధాభిషిక్త

పార్థివ కులోద్గతై రఖిల కలా కలాపా లోచనక ఠోర మతిభి రతిప్రగ
ల్భైః కాలవిద్భిః ప్రేమానురక్త హృదయై రగ్రామ్య పరిహాస కుశలై
రిఙ్గితాకార వేదిభిః కావ్యనాటక కాఖ్యాన కాలేఖ్య వ్యాఖ్యానాదిక్రియా
నిపుణై రతికఠిన పీవరస్కన్ధోరు బాహుభి రసకృ దవదళిత సమదరిపుగ
జ ఘటా పీఠబన్ధైః కేసరికిశోరకైరివ విక్రమైక రసైరపి వినయవ్యవహారి
భి రాత్మనః ప్రతిబిమ్బైరివ రాజపుత్రైః సహ రమమాణః ప్రథమే వ
యసి సుఖమతిచిర ముపాస- తస్య చాతివిజిగీషుతయా మహాసత్త్వత
యాచ తృణమివ లఘువృత్తి స్త్రైణమాకలయతః ప్రథమే వయసి వర్త
మానస్యాతి రూపవతోఽపి సన్తానార్థిభి రమాత్యై రపేక్షితస్యాపి సుర
తసుఖస్యోపరి ద్వేష ఇవాసీత్-సత్యప రూపవిలాసోప హసితరతి వి
భ్రమే లావణ్యవతి వినయవ త్యన్వయవతి హృదయహారిణి చావరోధ
జనే స కదాచి దనవరత దోలాయమాన రత్నవలయో ఘుర్ఘరి కాస్ఫాలన
ప్రకమ్ప ఝుణఝుణాయమాన మణి కర్ణపూరః స్వయమారబ్ధ మృదఙ్గ
వాద్యః సఙ్గీతకప్రసఙ్గేన కదాచి దవిరళ విముక్తశ రాసారశూన్యీకృత
కాననో మృగయావ్యాపారేణ కదాచి దాబద్ధ విదగ్ధ మణ్డలః కావ్య
ప్రబన్ధ రచనేన కదాచి చ్ఛాస్త్రాలాపేన కదాచి దాఖ్యాన కాఖ్యాయి
కేతిహాస పురాణాకర్ణనేన కదాచిదాలేఖ్య వినోదేనకదాచి ద్వీణయా
కదాచిద్దర్శ నాగత మునిజన చరణశుశ్రూషయా కదాచి దక్షరచ్యుత
క మాత్రాచ్యుతక బిన్దుమతీ గూఢచతుర్థ పాదప్రహేళికా ప్రదా
నాదిభి ర్వనితాసమ్భోగ సుఖపరాఙ్ముఖః సుహృత్పరివృతో దివస మ
నయత్ యథైవచ దివసమేవ మారబ్ధవివిధక్రీడాపరిహాస చతురైః సు
హృద్భి రుపేతో నిశా మనైషీత్ . . . .

ఏకదాతు నాతిదూరోదితే నవనళినదళసమ్పుటభిది కిఞ్చిదున్ముక్త
పాటలిమ్ని భగవతి మరీచిమాలిని రాజాన మాస్థాన మణ్డపగత మఙ్గ
నాజన విరుద్ధేన వామపార్శ్వావలమ్బినా కౌక్షేయకేణ సన్నిహితవి
షధరేవ చన్దనలతా భీషణరమణీయాకృతి రవిరళ చన్దనానులేపన ధవ
ళితస్తనతటా ఉన్మజ్జ దైరావత కుమ్భమణ్డలేవ మన్దాకినీ చూడామణి

సంక్రాన్త ప్రతిబిమ్బచ్ఛలేన రాజాజ్ఞేవ మూర్తిమతీ రాజభి శ్శిరోభి
రుహ్యమానా శరదివ కలహంసధవళామ్బరా జామదగ్న్యస్య పరశుధా
రేవ వశీకృత సకలరాజమణ్డలా విన్ధ్యవనభూమిరివ వేత్రలతావతీ రా
జ్యాధిదేవతేవ విగ్రహిణీ ప్రతీహారీ సముపసృత్య క్షితితలనిహిత జా
నుకరకమలా సవినయమబ్రవీత్ - దేవ ద్వారస్థితా సురలోకమారోహ
త త్రిశఙ్కోరివ కుపితశతమఖ హుఙ్కారనిపతితా రాజలక్ష్మీర్దక్షిణాప
థా దాగతా చణ్డాలకన్యకా పఞ్జరస్థం శుకమాదాయ దేవం విజ్ఞాపయ
తి సకలభువనతల సర్వరత్నానా ముదధిరివైక భాజనం దేవః విహఙ్గమ
శ్చాయ మాశ్చర్యభూతో నిఖిలభువనతల రత్నమితి కృత్వా దేవపాద
మూల మాదాయా గతాహ మిచ్ఛామి దేవదర్శనసుఖమనుభవితుమితి
ఏతదాకర్ణ్య దేవః ప్రమాణమిత్యుక్త్వా విరరామ

ఉపజాత కుతూహలస్తు రాజా సమీపవర్తినాం రాజ్ఞా మవలో
క్య ముఖాని కో దోషః ప్రవేశ్యతా మిత్యాదిదేశ - అథ ప్రతీహారీ నర
పతివచనానన్తర ముత్థాయ తాం మాతఙ్గకుమారీం ప్రావేశయత్ ప్రవి
శ్య చ సా నరపతిసహస్ర మధ్యవర్తినమ్ అశనిభయపుఞ్జిత కులశైలమధ్య
గతమివ కనకశిఖరిణమ్ అనేకరత్నాభరణ కిరణజాల కాన్తరితావయవ
మ్ ఇన్ద్రాయుధ సహస్ర సంఛాదితాష్ట దిగ్భాగమివ జలధరసమయది
వసమ్ ఆలమ్బిత స్థూలముక్తాకలాపస్య కనకశృఙ్ఖలానియమితమణిద
ణ్డికా చతుష్టయస్య గగనసిన్ధుఫేన పటలపాణ్డురస్య నాతిమహతో దు
కూలవితానస్యాధస్తా దిన్దుకాన్తమణి పర్యఙ్కికా నిషణ్ణమ్ ఉద్ధూయమా
న కనకదణ్డచామర కలాపమ్ ఉన్మయూఖముఖకాన్తి విజితే పరాభవ
ప్రణతే శశినీవ స్ఫాటికే పాదపీఠే విన్యస్త వామపాదమ్ ఇన్ద్రనీల మ
ణికుట్టిమ ప్రభాసమ్పర్క శ్యామాయమానైః ప్రణతరిపునిశ్వాస మ
లినీకృతైరివ చరణనఖ మయూఖ జాలైరుపశోభమానమ్ ఆసన్నోల్లసి
త పద్మరాగకిరణ పాటలీకృతేనా చిరసమ్మృదిత మధుకైటభ రుధిరారుణే
న హరిమివోరు యుగలేన విరాజమానమ్ అమృత ఫేనధవళే గోరో
చనాలిఖిత హంసమిథున సనాథపర్యన్తే చామరపవన ప్రనర్తితాన్త
దశే దుకూలే వసానమ్ అతిసురభి చన్దనాను లేపన ధవళితోరస్స్థలమ్

ఉపరివిన్యస్తకుఙ్కుమస్థాసకమ్ అన్తరానిపతిత బాలాతప చ్ఛేదమివ కై
లాసశిఖరిణమ్ అపరశశిశఙ్కయా నక్షత్రమాలయేవ హారలతయా ఽఽర
చితముఖపరివేషమ్ అతిచపల రాజలక్ష్మీ బన్ధననిగడ శఙ్కాముపజనయతే
న్ద్రనీలకేయూరయుగళేన మలయజరస గన్ధలుబ్ధేన భుజఙ్గద్వయేనేవ
వేష్టితబాహుశిఖరమ్ ఈషదాలమ్బి కర్ణోత్పలమ్ ఉన్నతఘోణమ్ ఉ
త్ఫుల్లపుణ్డరీకలోచనమ్ అమలకలధౌత పట్టాయిత మష్టమీచన్ద్రశకలా
కారమశేషభువన రాజ్యాభిషేక సలిలపూత మూర్ధ్నా సనాథం లలాట
దేశముద్వహన్తమ్ ఆమోదిత మాలతీకుసుమ శేఖరమ్ ఉషసి శిఖరపర్య
స్త తారకాపుఞ్జమివ పశ్చిమాచలమ్ ఆభరణ ప్రభా పిశఙ్గితాఙ్గతయా
లగ్న హర హుతాశ మివ మకరధ్వజమ్ ఆసన్న వర్తినీభిః సర్వతః సే
వాసఙ్గతాభిరివ దిగ్వధూభి ర్వారవిలాసినీభిః పరివృతమ్ అమలమణికు
ట్టిమ సంక్రాన్త ప్రతిబిమ్బతయా పతి ప్రేమ్ణా వసున్ధరయా హృద
యేనేవోహ్యమానమ్ అశేషజన భోగ్యతా ముపనీతయాప్య సాధార
ణయా రాజలక్ష్మ్యా సమాలిఙ్గితమ్ అపరిమిత పరివార జనమప్యద్వితీ
యమ్ అనన్తగజ తురగ సాధనమపి ఖడ్గమాత్ర సహాయమ్ ఏకదేశ స్థిత
మపి వ్యాప్తభువన మణ్డలమ్ ఆసనగతమపి ధనుషి నిషణ్ణమ్ ఉత్సాదితా
శేష ద్విషదిన్ధనమపి జ్వలత్ప్రతాపానలమ్ ఆయతలోచనమపి సూక్ష్మ
దర్శినం మహాదోషమపి సకలగుణాధిష్ఠానం కుపతిమపి కలత్రవల్లభ
మ్ అవిరతప్రవృత్త దానమప్యమదమ్ అతిశుద్ధ స్వభావమపి కృష్ణచరితమ్
అకరమపి హస్తస్థిత సకలభువనతలమ్ రాజాన మద్రాక్షీత్ - ఆలోక్య
చ సా దూరస్థితైవ ప్రచలితరత్న వలయేన రక్తకువలయదళ కోమలేన
పాణినా జర్జరితముఖభాగాం వేణులతామాదాయ నరపతిప్రబోధనా
ర్థం సకృత్ సభాకుట్టిమ మాజఘాన యేన సకలమేవ తద్రాజక మేకపదే
వనకరియూథ మివ తాలశబ్దేన తేన వేణులతా ధ్వనినా యుగపదావలిత
వదనమవనిపాల ముఖాదాకృష్య చక్షు స్తదభిముఖమాసీత్ .. . ...
అవనిపతి స్తు దూరాదాలోకయే త్యభిధాయ ప్రతీహారీ ర్నిర్దిశ్య
మానాం తాం వయఃపరిణామ పాణ్డురశిరసా రక్తరాజీవేక్షణా పాఙ్గే
నానవరత కృతవ్యాయామతయా యౌవనాపగమేఽప్యశిథిలశరీర సన్ధి

నా సత్యపివాతఙ్గత్వే నాతినృశంసా కృపిణా అనుగృహీతార్య వేశేనధ
వళవాసపా పురుషేణాధిష్ఠిత పురోభాగామ్ ఆకులాకుల కాకపక్షధారి
ణా కనకశలాకా నిర్మిత మప్యన్తర్గత శుకప్రభా శ్యామాయమానం మర
కతమయమివ పఞ్జరముద్వహతా చాణ్డాలదారకేణానుగమ్యమానామ్
అసురగృహీతామృతాపహరణ కృతకపట పటువిలాసినీ వేశస్య శ్యామ
తయా భగవతో హరేరివానుకుర్వతీం సఞ్చారిణీమి వేన్ద్రనీల మణిపుత్రి
కామ్ ఆగుల్ఫావలమ్బినా నీలకఞ్చుకేనా వచ్ఛన్నశరీరామ్ ఉపరిరక్తాం
శుక రచితావగుణ్ఠనాం నీలోత్పలస్థలీమివ నిపతిత సన్ధ్యాతపామ్ ఏకక
ర్ణావసక్త దన్తపత్ర ప్రభాధవళిత కపోలమణ్డలామ్ ఉద్యదిన్దుబిమ్బ
కిరణచ్ఛురిత ముఖీమివ విభావరీమ్ ఆకపిల గోరోచనారచిత తిలక తృతీ
య లోచనామ్ ఈశానుచరితకరాత వేశామివ భవానీమ్ ఉరఃస్థలనివా
స సంక్రాన్తనారాయణ దేహప్రభాశ్యామలితామివ శ్రియం కుపిత హర
హుతాశన దహ్యమాన మదన ధూమమలినీకృతామివ రతిమ్ ఉన్మద హ
లిహలాపకర్షణభయ ప్రపలాయితామివ యమునామ్ అతిబహలపిణ్డాల
క్తకరసరాగ పల్లవిత పాదపఙ్కజామ్ అచిరమృదిత మహిషాసుర రుధి
రరక్తచరణామివ కాత్యాయనీమ్ ఆలోహితాఙ్గుళి ప్రభాపాటలిత నఖ
మయూఖామ్ అతికఠినమణికుట్టిమ స్పర్శమసహమానాం క్షితితలే పల్లవ
భఙ్గానివ నిధాయసఞ్చరన్తీమ్ ఆపిఞ్జరేణోత్సర్పిణా నూపురమణీనాం
ప్రభాజాలకేనానురఞ్జిత శరీరతయా పావకేనేవ భగవతా రూపైకపక్ష
పాతినా ప్రజాపతిమప్రమాణీకుర్వతా జాతిసంశోధనార్థ మాలిఙ్గితదే
హామ్ అనఙ్గవారణ శిరోనక్షత్ర మాలాయమానేన రోమరాజిలతాల
వాలకేన మేఖలా దామ్నా పరిగతజఘనస్థలామ్ అతిస్థూల ముక్తాఫలఘ
టితేన శుచినాహారేణ గఙ్గాస్రోతసేవ కాళిన్దీ శఙ్కయాకృతకర్ణాగ్ర
హాం శరదమివ వికసిత పుణ్డరీకలోచనాం ప్రావృషమివ ఘనకేశజా
లాం మలయమేఖలామివ చన్దనపల్లవావతంసాం నక్షత్రమాలామివచి
త్రశ్రవణాభరణభూషితాం శ్రియమివ హస్తస్థిత కమలశోభాంమూ
ర్ఛామివ మనోహరామ్ అరణ్యభూమిమి వాతురూపసమ్పన్నాం దివ్య
యోషితమివాకులీనాం నిద్రామివ లోచనగ్రాహిణీమ్ అరణ్యకమ
లినీమివ మాతఙ్గకులదూషితామ్ అమూర్తామివ స్పర్శవర్జితామ్ ఆలేఖ్య

గతామివ దర్శనమాత్రఫలాం మధుమాసకుసుమ సమృద్ధిమివ విజాతిమ్
అనఙ్గకుసుమచాపలేఖామివ ముష్టిగ్రాహ్యమధ్యాం యక్షాధిప లక్ష్మీ
మివాలకోద్భాసినీమ్ అచిరోపరూఢ యౌవనామ్ అతిశయరూపాకృతి
మ్ అనిమిషలోచనో దదర్శ . .. .
దృష్ట్వా చ తాం సముపజాత విస్మయస్యాభూన్మనసి మహీపతేః అహో
విధాతురస్థానే రూపనిష్పాదన ప్రయత్నః తథాహి యది నామేయ మా
త్మరూపోపహసితాశేష రూపసమ్పదుత్పాదితా కిమర్థమపగతస్పర్శ
సమ్భోగ సుఖే కృతం కులే జన్మ - మన్యే చ మాతఙ్గజాతిస్పర్శ దోషభ
యాదస్పృశతేయముత్పాదితా ప్రజాపతినా అన్యథా కథమియమక్లిష్ట
తా లావణ్యస్య నహి కరతల స్పర్శ క్లేశితానామవయవానామీదృశీ భ
వతి కాన్తిః సర్వథా ధిగ్విధాతారమసదృశ సంయోగకారిణమ్ అతిమనో
హరాకృతిరపి క్రూరజాతితయేయమసురశ్రీరివ సతతనిన్దితసుర
తా రమణీయాప్యుద్వేజయతీతి - ఏవమాది చిన్తయన్తమేవ రాజాన
మీషదవగలిత కర్ణపల్లవావతంసా ప్రగల్భవనితేవ కన్యకా ప్రణామ
మకరోత్ కృతప్రణామాయాఞ్చ తస్యాం మణికుట్టిమోపవిష్టాయాం స
పురుషస్తం విహఙ్గమమాదాయ పఞ్జరగతమేవ కిఞ్చిదుపసృత్య రాజ్ఞే
న్యవేదయదబ్రవీచ్చ దేవ విదితసకల శాస్త్రార్థో రాజనీతి ప్రయో
గ కుశలః పురాణేతిహాస కథాలాప నిపుణో వేదితా గీత శ్రుతీనాం
కావ్యనాటకాఖ్యాన క ప్రభృతీనా మపరిమితానాం సుభాషితానా
మధ్యేతా స్వయఞ్చ కర్తా పరిహాసాలాప పేశలః వీణావేణుమురజ
ప్రభృతీనాం వాద్యవిశేషాణా మసమః శ్రోతా నృత్య ప్రయోగ
దర్శన నిపుణః చిత్రకర్మణి ప్రవీణః ద్యూతవ్యాపారే ప్రగల్భః ప్ర
ణయకలహ కుపిత కామినీ ప్రసాదనోపాయచతురః గజతురగ పు
రుష స్త్రీలక్షణాభిజ్ఞః సకలభూతల రత్నభూతోఽయం వైశంపాయ
నో నామ శుకః సర్వరత్నానా ముదధిరివ దేవో భాజనమితి కృత్వైన
మాదాయాస్మత్స్వామిదుహితా దేవపాదమూల మాయాతా తద
య మాత్మీయః క్రియతా మిత్యుక్త్వా నరపతేః పురో నిధాయ పఞ్జర
మసావపససార ....

అపసృతేచ తస్మిన్ విహఙ్గరాజో రాజాభిముఖో భూత్వా సము
న్నమయ్య దక్షిణం చరణ మతిస్పష్టవర్ణ స్వర సంస్కారయా గిరాకృ
తజయశబ్దో రాజాన ముద్దిశ్యా ర్యామిమాం పపాఠ . . .

స్తనయుగమశ్రుస్నాతంసమీపతరవర్తిహృదయశోకాగ్నేః।
చరతివిముక్తాహారంవ్రతమివభవతోరిపుస్త్రీణామ్॥

రాజాతు తాం శ్రుత్వా సఞ్జాత విస్మయః సహర్ష మాసన్న వ
ర్తినమ్ అతిమహార్హా సనోపవిష్టమ్ అమర గురు మివా శేషనీతి శా
స్త్రపారగమ్ అతివయ సమగ్ర జన్మాన మఖిల మన్త్రి మణ్డల ప్ర
ధాన మమాత్యం కుమార పాలిత నామాన మబ్రవీత్ శ్రుతా భ
వద్భిరస్య విహఙ్గమస్య స్పష్టతా వర్ణోచ్చారణే స్వరేచ మధురతా।
ప్రథమం తావదిద మేవ మహదాశ్చర్యంయదయమసఙ్కీర్ణవర్ణప్ర
విభాగా మభివ్యక్త మాత్రానుస్వార స్వరసంయోగ విశేష సంయు
క్తా మతిపరిస్ఫుటాక్షరాం గిర ముదీరయతి-తత్ర పునరపర మభిమత
విషయే తిరశ్చోఽపి మనుజస్యేవ సంస్కారవతో బుద్ధిపూర్వా ప్ర
వృత్తిః తథాహి అనేన సముత్క్షిప్త దక్షిణ చరణే నోచ్చార్య జయశ
బ్ద మియమార్యా మాముద్దిశ్యాతి పరిస్ఫుటాక్షరం గీతా ప్రాయేణ
హి పక్షిణః పశవశ్చ భయాహార మైథున నిద్రా సంజ్ఞామాత్ర వే
దినో భవన్తి ఇదన్తు మహచ్చిత్రమ్ ఇత్యుక్తవతి భూభుజి కుమారపా
లితః కిఞ్చిత్ స్మితవదనో నృపమువాదీత్ దేవ కిమత్ర చిత్రమ్ ఏతే
హి శుకశారికా ప్రభృతయో విహఙ్గవిశేషా యథాశ్రుతాం వా
చ ముచ్చారయన్తీ త్యధిగత మేవ దేవేన తత్రాప్యన్య జన్మోపాత్త
సంస్కారాను బన్ధేనవా పురుష ప్రయత్నేనవా సంస్కారాతిశయ
ఉపజాయత ఇతినాతి చిత్రమ్-అన్యచ్చ ఏతేషామపి పురా పురుషాణా
మివాతి పరిస్ఫుటా భిధానా వాగాసీత్ అగ్నిశాపా దపరి స్ఫుటా లా
పతా శుకానా ముపజాతా కరిణాఞ్చ జిహ్వాపరివృత్తిః ఇత్యేవ ముచ్చా
రయత్యేవ తస్మిన్న శిశిర కిరణమమ్బరతలస్య మధ్యమారూఢ మావేద
యన్ నాడికాచ్ఛేద ప్రహత పటు పటహ నాదానుసారీ మధ్యాహ్న
శఙ్ఖధ్వని రుదతిష్ఠత్-తమాకర్ణ్యచ సమాసన్నస్నాన సమయో విసర్జిత

రాజాలోకః క్షితిపతిరాస్థాన మణ్డపా దుత్తస్థౌ .. ..

అథ చలతి మహీపతా వన్యోన్య మతిరభస సఞ్చలన చాలితాఙ్గద
పత్త్ర భఙ్గ మకరకోటి పాటితా నేకపటా నామ్ ఆక్షేప దోలాయమా
న కణ్ఠదామ్నామ్ అంసస్థలో ల్లసిత కుఙ్కుమపటవాస ధూళిపిఞ్జరితది
శామ్ ఆలోలమాలతీకుసుమ శేఖరోత్పతదళికదమ్బకానామ్ అర్ధావల
మ్బిభిః కర్ణోత్పలై శ్చుమ్బ్యమాన గణ్డస్థలానాం గమనప్రణామ లా
లసానా మహ మహమికయా వక్షఃస్థల ప్రేఙ్ఖోలితహార లతానామ్
ఉత్తిష్ఠతా మాసీదతి మహాన్ సమ్భ్రమో మహీపతీనామ్ ఇత శ్చేత
శ్చ నిష్పతన్తీనాం స్కన్ధదేశావసక్త చామరాణాం చామరగ్రాహిణీ
నాం కమల మధుపాన మత్తజరత్కల హంసనాద జర్జరేణ పదేపదే
రణితమణీనాం మణినూపురాణాం నినాదేన వారవిలాసినీ జనస్య స
ఞ్చరతో జఘన స్థలాస్ఫాలన రసితరత్న మాలికానాం మేఖలానాం
మనోహారిణా ఝఙ్కారేణ నూపుర రవాకృష్టానాఞ్చ ధవళితాస్థానమ
ణ్డప సోపానఫల కానాం భవనదీర్ఘికా కలహంసకానాం కోలాహలే
న రసనా రసితో త్సుకానాఞ్చ తారతర విరావిణా ముల్లిఖ్యమాన
కాంస్య క్రేఙ్కార దీర్ఘేణ గృహసారసానాం కూజితేన సరభస ప్రచ
లిత సామన్తశత చరణతలాభి హతస్య చాస్థాన మణ్డపస్య నిర్ఘాత ని
ర్ఘోష గమ్భీరేణ కమ్పయ తేవ వసుమతీంధ్వనినా ప్రతీహారిణాఞ్చపు
రస్సరసమ్భ్రమ సముత్సారిత జానపదానాం దణ్డినాం సమారబ్ధహాల
ముచ్చైరుచ్చారయతా మాలోకయతా లోకయ తేతి తారదీర్ఘేణ భవ
న ప్రాసాద కుఞ్జేషూ చ్చరిత ప్రతిశబ్దతయా దీర్ఘతరతా ముపగతే
నాలోకశబ్దేన రాజ్ఞాఞ్చ ససమ్భ్రమా వర్జిత మౌళిలోల చూడామ
ణీనాం ప్రణమతా మమలమణి శలాకా దన్తురాభిః కిరీట కోటిభి రు
ల్లిఖ్యమానస్య మణికుట్టిమస్య నిస్వనేన ప్రణామ పర్యస్తానా మతిక
ఠిన మణికుట్టిమ నిపతిత రణరణాయితానాఞ్చ మణికర్ణ పూరాణాం
నినాదేన మఙ్గళ పాఠకానాఞ్చపురోయాయినాఞ్చజయజీవేతి మఙ్గళ
మధుర వచనాను పాతేన పఠతాం దిగన్త వ్యాపినా కలకలేన ప్రచ
లిత జనచరణ శతసంక్షోభ భయా దపహాయ కుసుమ ప్రకర ము

త్పతతాశ్చ మధులిహాం హుంకృతేన సంక్షోభాదతి త్వరిత పదం ప్ర
వృత్తై రవని పతిభిః కేయూర కోటి తాడితానాం క్వణిత ముఖరరత్న
దామ్నాశ్చ మణిస్తంభానాం రణితేన సర్వతః క్షుభితమివ తదాస్థా
న భవన మభవత్॥

అథ విసర్జిత రాజలోకో విశ్రమ్య తామితి స్వయ మేవాభిధా
యతాం చణ్డాల కన్యకాం వైశమ్పాయనః ప్రవేశ్యతా మభ్యంతరం
స్నాన పానాశనాదినాచ సుఖినమేనం కారయేతి తామ్బూల కర
ఙ్క వాహినీమాదిశ్య కతిపయాప్తరాజపుత్ర పరివృతో నరపతి ర
భ్యన్తరం ప్రావిశత్ - అపనీతాశేషభూషణశ్చ దివసకర ఇవ విగళి
త కిరణ జాలః చన్ద్రతారకా సమూహశూన్య ఇవ గగనాభోగః స
ముపాహృత సముచిత వ్యాయామోపకరణాం వ్యాయామ భూమి
మయాసీత్ - సతస్యాఞ్చ సమాన వయోభిః సహ రాజపుత్రైః కృత
మధుర వ్యాయామః శ్రమవశా దున్మిషన్తీభిః కపోలయో రీషదవగళి
త సితసిన్ధువార కుసుమ మఞ్జరీ విభ్రమాభిః ఉరసి నిర్దయ రతిశ్రమ
చ్ఛిన్న హారవిగళిత ముక్తాఫల ప్రకరానుకారిణీభిః లలాటపట్టకే
ష్టమీచన్ద్రశకలతలోల్లసదమృత బిన్దువిడమ్బినీభిః స్వేదజల కణికా
సన్తతి భిరలంక్రియ మాణమూర్తిః ఇతస్తతః స్నానోపకరణ సమ్పాద
న సత్వరేణ పురః ప్రధావినా పరిజనేన తత్కాలం విరళిత రేఽపి రా
జకులే సముత్సారిణాధికార ముచిత మాచరద్భి ర్దణ్డిభి రుపదిశ్యమాన
మార్గః వితత సిత వితానామ్ అనేక చారణ గణాబధ్యమాన మణ్డ
లాం గన్ధోదక పూర్ణకనక మయద్రోణీసనాథ మధ్యామ్ ఉపస్థాపిత
స్ఫాటిక స్నానపీఠామ్ ఏకాన్తనిహితైః అతిసురభి గన్ధ సలిల పూర్ణైః ప
రిమళావకృష్ట మధుకర కులాన్ధకారిత ముఖైః ఆతప భయాన్నీల కర్ప
టావ గుణ్ఠిత ముఖై రివ స్నానకలశై రుపశోభితాం స్నానభూమి ముప
గచ్ఛత్ - అవతీర్ణస్య జలద్రోణీం వారవిలాసినీ కరమృదిత సుగన్ధామ
ల కోపలిప్త శిరసో రాజ్ఞః సమన్తాత్ సముపేత స్థురం శుకనిబద్ధ స్తన
పరికరాః దూరసముత్సారితవలయ బాహులతాః సముత్క్షిప్త చరణాభర
ణాః కర్ణోత్సృష్టో త్సారితాలకాః గృహీత జలకలశాః స్నానార్థ మభి

షేక దేవతాఇవ వారయోషితః - తాభిశ్చ సమున్నత కుచకుమ్భ మ
ణ్డలాభిరావ్గాహ్యమధ్య ప్రవిష్టః కరిణీభిరివ వనకరీ పరివృత స్తత్త్రణం ర
రాజ రాజా - ద్రోణీసలిలా దుత్థాయచ స్నానపీఠ మమలస్ఫటికధ
వళం వరుణఇవ రాజహంస మారురోహ - తతస్తాః కాఞ్చన మరకత
కలశ ప్రభా శ్యామాయ మానా నళినఇవ మూర్తిమత్యః పత్రపుటైః
కాశ్చిద్రజత కలశహస్తా రజన్యఇవ పూర్ణచన్ద్రమణ్డల వినిర్గతేనజ్యో
త్స్నా ప్రవాహేవ కాశ్చిత్ కలశోత్క్షేప శ్రమ స్వేదార్ద్రశరీరా జల
దేవతాఇవ స్ఫాటికైః కలశైః స్తీర్థజలేన కాశ్చిత్ మలయ సరిత ఇవ
చన్దన గన మిశ్రేణ సలిలేన కాశ్చిదుత్క్షిప్త కలశపార్శ్వ విన్యస్త
హస్తపల్లవాః ప్రకీర్యమాణ నఖమయూఖ జాలకాః ప్రత్యఙ్గులి వివ
ర వినిర్గత జలధారాః సలిలయన్త్ర దేవతాఇవ కాశ్చిజ్జాడ్య ముపనే
తు మాక్షిప్త బాలాతపేనేవ దివసశ్రియఇవ కనక కలశహస్తాః కు
ఙ్కుమజలేన వారాఙ్గనాః క్రమేణ రాజాన మభిషిషిచుః అనన్తర ము
దపాదిచ స్ఫోటయన్నివ శ్రుతిపద మనేక ప్రహత పటు పటహ ఝ
ల్లరీమృదఙ్గ వేణు వీణాగీత నినాదాను గమ్యమానో వన్దిబృన్ద కోలాహ
లాకులో భవనవివర వ్యాపీ స్నానశఙ్ఖా నామాపూర్య మాణానాం
ముఖరో ధ్వనిః.. . . . .

ఏవఞ్చ క్రమేణ నిర్వర్తితాభిషేకో విషధర నిర్మోక పరిలఘునీ
ధవళే పరిధాయ ధౌతే వాససీ శరదమ్బరైక దేశఇవ జలక్షాళన విమ
లతనురతిధవళ జలధరచ్ఛేద శుచినా దుకూలపట పల్లవేన తుహినగిరిరి
వ గగనసరిత్స్రోతసా కృతశిరోవేష్టనః సమ్పాదిత పితృజలక్రియో మ
న్త్రపూతేన తోయాఞ్జలినా దివసకర మభిప్రణమ్య దేవగృహ ముగ
మత్ - ఉపరచిత పశుపతి పూజశ్చ నిష్క్రమ్య దేవగృహాత్ నిర్వర్తి
తాగ్ని కార్యో విలేపన భూమౌ ఝఙ్కారిభి రళికదమ్బకై రనుబధ్యమా
న పరిమ ళేన మృగమద కర్పూర కుఙ్కుమ వాస సురభిణా చన్దనే నా
నులిప్త సర్వాఙ్గో విరచితామోది మాలతీకుసుమ శేఖరః కృతామ్బర ప
రివర్తో రత్నకర్ణపూర మాత్రాభరణః సముచితభోజనైః సహభూపతిభి
రాహారమభిమతరసాస్వాదజాత ప్రీతిరగనభిజో నిర్వర్తయామాస...

పరిపీత ధూమవర్త్తిరుపస్పృశ్యచ గృహీత తామ్బూలస్తస్మాత్ప్రమృ
ష్టమణికుట్టిమ ప్రదేశాదుత్థాయ నాతిదూరవర్త్తిన్యా ససమ్భ్రమ
ముప్రధావితయా ప్రతీహార్యా ప్రసారితం బాహుమవలమ్బ్యాన
వరత వేత్రలతాగ్రహణ ప్రసఙ్గాదతిజరఠ కిసలయానుకారి కర
తలం కరేణ మభ్యన్తర సఞ్చారసముచితేన పరిజనేనానుగమ్యమానో
ధవళాంశుక జవనికాపరిగత పర్యన్తతయా స్ఫటికమణి మయభిత్తిబ
న్ధమివోప లక్ష్యమాణమ్ అతిసురభిణా మృగనాభి పరిగతేనామోది
నా చన్దనవారిణా సిక్తశిశిరమణి భూమిమ్ అవిరళ విప్రకీర్ణేన విమ
లమణి కుట్టిమ గగనతల తారాగణేనేవ కుసుమోప హారేణ నిరన్తర ని
చితమ్ ఉత్కీర్ణ సాలభఞ్జికా నివహేన సన్నిహిత గృహదేవతేనేవ గన్ధ
సలిల క్షాళితేన కలధౌతమయేన స్తమ్భసఞ్చయేన విరాజమానమ్ అతి
బహుళా గురుధూప పరిమళమ్ అఖిలవిగళిత జలనివహ ధవళ జలధర
శకలానుకారిణా కుసుమామోద వాసిత ప్రచ్ఛదపటేన పట్టోప
ధానా ధ్యాసితశిరోధామ్నా మణిమయ ప్రతిపాదుకా ప్రతిష్ఠిత
పాదేన పార్శ్వన్యస్త రత్నపీఠేన తుహినగిరి శిలాతల సదృశేన శయనేన
సనాథీకృత వేదికం భుక్త్వా స్థానమణ్డప మయాసీత్ - తత్రచ శయ
నతల నిషణ్ణః క్షితితలోపవిష్టయాశనైశ్శనై రుత్సఙ్గనిహితాసి లతయా
ఖడ్గవాహిన్యా నవనళినదళ కోమలేన కరసమ్పుటేన సంవాహ్యమా
న చరణ స్తత్కాలోచిత దర్శనై రవనిపతిభి రమాత్యైర్మిత్రైశ్చ సహ
తాస్తాః కథాః కుర్వన్ ముహూర్త్తమి వాసాఞ్చక్రే - తతో నాతి దూ
రవర్త్తినీ మన్తఃపురాద్వైశమ్పాయన మాదాయాగచ్ఛేతి సముపజాత
తద్వృత్తాన్త ప్రశ్నకుతూహలో రాజా ప్రతీహారీ మాదిదేశ - సాక్షి
తితల నిహిత జానుకరతలా యథాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతి శిరసి కృత్వా
జ్ఞాం యథాదిష్టమకరోత్.

అథముహూర్త్తాదేవ వైశమ్పాయనః ప్రతీహార్యా గృహీతపఞ్జ
రః కనకవేత్రలతావలమ్బినా కిఞ్చిదవనత పూర్వకాయేన సితకఞ్చు
కావచ్ఛన్న వపుషా జరాధవళిత మౌళినా గద్గదస్వరేణ మన్దమన్ద స

ఙ్కా చారిణా విహఙ్గజాతి ప్రీత్యా జరత్కల హంసేనేవ కఞ్చుకినా ను గమ్యమానో రాజా నికట మాజగామ- క్షితితలనిహిత కరతలస్తు కఞ్చు కీ రాజానం వ్యజ్ఞాపయత్ దేవ దేవ్యో విజ్ఞాపయన్తి దేవాదేశాదేష వై శమ్పాయనః స్నాతః కృతాహారశ్చ దేవపాదమూలం ప్రతీహా ర్యానీతః ఇత్యభిధాయ గతేచ తస్మిన్ రాజా వైశమ్పాయన మపృచ్ఛ త్ కచ్చిదభిమత మాస్వాదిత మభ్యన్తరే భవతాకిఞ్చిదశన జాతమితి స ప్రత్యువాచ దేవ కింవా నాస్వాదితమ్ ఆమత్తకోకిల లోచనచ్ఛవి ర్నీలపాటలః కషాయ మధురః ప్రకామ మాపీతో జమ్బూ ఫల రసః హరినఖరభిన్న మత్తమాతఙ్గ కుమ్భ ముక్తరక్తార్ద్ర ముక్తాఫల త్వింపి ఖణ్డితాని దాడిమీ బీజాని నలినీదళహరిన్తి ద్రాక్షాఫల స్వా దూని చ దళితాని స్వేచ్ఛయా ప్రాచీనామలకీ ఫలాని కింవా ప్రలపి తేన బహునా సర్వ మేవ దేవీభిః స్వయంకరతలోప నీయమాన మమృ తాయత ఇతి-ఏవం వాదినో వచనమాక్షిప్య నరపతి రబ్రవీత్ ఆస్తాంతా వత్ సర్వ మేవేదమ్ అపనయతు నః కుతూహల మావేదయతు భవానా దితః ప్రభృతికా ర్త్స్న్యేనాత్మనో జన్మకస్మిన్ దేశే భవాన్ కథం జాతః కేనవా నామకృతం కామాతా కస్తేపితా కథం వేదానామాగమః కథం శాస్త్రాణాం పరిచయః కృతః కలాః సమాసాదితాః కిం జన్మా న్త రానుస్మరణమ్ ఉత వర ప్రదానమ్ అథవా విహఙ్గవేషధారీ కశ్చిచ్ఛ న్నో నివససి క్వవా పూర్వముషితం కియద్వా వయః కథం పఞ్జరబన్ధః కథం చణ్డాలహ స్తగమనమ్ ఇహవా కథ మాగమన మితి

వైశమ్పాయనస్తు స్వయ ముపజాత కుతూహలేన సబహు మాన మవనిపతినా పృష్టో ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా సాదర మబ్రవీత్ దేవ మహతీయం కథా యది కౌతుక మాకర్ణ్యతామ్, ...

అస్తి పూర్వాపర జలనిధి వేలావలగ్నా మధ్య దేశాలఙ్కార భూతా మేఖలేవ భువః వనకరికుల మదజల సేక సంవర్ధితై రతివికచ ధవళ కుసుమనికర మత్యుచ్ఛ్రితయా తారాగణమివ శిఖర దేశ లగ్న ముద్వ హద్భిః పాదపై రుపశోభితా మదకల కురర కులదృశ్యమాన మరిచపల్ల వా కరికలభ కరమృదిత తమాల కిసలయా మోదినీ మధు మదోపరక్త

కేరలీకపోల కోమలచ్ఛవినా సఞ్చరద్వనదేవతాచరణాలక్తకరసరఞ్జి
తేనేవ పల్లవచయేన సంఛాదితా శుకకులదళిత దాడిమీ ఫలద్రవా
ర్ద్రీకృతతలైః అతిచపల కపికుల కమ్పిత కమ్పిల్లచ్యుత పల్లవఫలశబ
లైః అనవరత నిపతిత కుసుమ రేణు పాంసులైః పథికజన రచిత లవ
ఙ్గపల్లవ సంస్తరైః అతికఠోర నారికేళ కేతకీ పరిగత ప్రాన్తైః తా
మ్బూలీలతా వనద్ధపూగ షణ్డమణ్డితైః వనలక్ష్మీవాసభవనైరివ విరాజి
తా లతామణ్డపైః ఉన్మదమాతఙ్గ కపోలస్థల ప్రస్రవణ సలిల సిక్తేనేవ
నిరన్తర మేలాలతావనేన మదగన్ధినాన్ధకారితా నఖముఖలగ్నేభకుమ్భ
ముక్తాఫలలుబ్ధైః శబర సేనాపతి భిరభిహన్యమాన కేసరిశతా ప్రేతాధి
పనగరీవ సదా సన్నిహిత మృత్యుభీషణా మహిషాధిష్ఠితా చ సమరో
ద్ధతపతాకినీవ బాణాసనారోపిత శిలీముఖా వివృత్తసింహనాదా చ కా
త్యాయనీవ ప్రచలిత ఖడ్గభీషణా రక్తచన్దనాలఙ్కృతా చ కర్ణీసుత
కథేవ సన్నిహిత విపులాచలా శశోపగతా చ కల్పాన్తప్రదోషసన్ధ్యేవ ప్ర
నృత్య నీలకణ్ఠా పల్లవారుణా చ అమృతమథన వేలేవ శ్రీద్రుమోప
శోభితా వారుణీపరిగతా చ ప్రావృడివ ఘనశ్యామలా అనేకశతహ్రదాల
ఙ్కృతా చ చన్ద్రమూర్తిరివ సతతమృక్షసార్థానుగతా హరిణాధ్యాసి
తా చ రాజ్యస్థితిరివ చమరమృగవాల వ్యజనోపశోభితా సమదగజఘ
టాపరిపాలితా చ గిరితనయేవ స్థాణుసఙ్గతా మృగపతి సేవితా చ జాన
కీవ ప్రసూతకుశలవా నిశాచర పరిగృహీతా చ కామినీవ చన్దనమృగమ
ద పరిమళవాహినీ రుచిరాగురు తిలకభూషితా చ సోత్కణ్ఠేవ వివిధ పల్ల
వానిలవీజితా సమదనా చ బాలగ్రీవేవ వ్యాఘ్ర నఖపఙ్క్తిమణ్డితా గ
ణ్డకాభరణా చ పాన భూమిరివ ప్రకటిత మధుకోశశతా ప్రకీర్ణ వివిధకు
సుమా చ క్వచిత్ప్రళయవేళేవ మహావరాహ దంష్ట్రాసముత్ఖాత ధరణి
మణ్డలా క్వచిద్దశముఖ నగరీవ చటుల వానర బృన్దభజ్యమాన తుఙ్గశాలాకు
లా క్వచిదచిర నిర్వృత్త వివాహ భూమిరివ హరితకుశసమిత్కుసుమశ
మీపలాశశోభితా క్వచిదున్మత్తమృగపతినాద భీతేవ కణ్టకితా క్వచిన్మత్తే
వ కోకిలకుల ప్రలాపినీ క్వచిదున్మత్తేవ వాయువేగకృత తాలశబ్దా క్వచిద్వి
ధవేవ ఉన్ముక్తతాలపత్రా క్వచిత్ సమరభూమిరివ శరశతనిచితా క్వచి

దమరపతితన రివ నేత్రసహస్రసఙ్కులా క్వచిన్నారాయణమూర్తి రివ తమాలనీలా క్వచిత్ పార్థరథపతాకేవ వానరాక్రాన్తా క్వచిదవనిపతి ద్వారభూమిరివ వేత్రలతాశత దుష్ప్రవేశా క్వచిద్విరాట నగరీవ కీచకావృతా క్వచిదమ్బర శ్రీరివ వ్యాధానుగమ్యమానతరళ తారక మృగా క్వచిద్గృహీత వ్రతేవదర్భచీరజటా వల్కలధారిణీ అపరిమిత బహుళ పత్రసఞ్చయాపి సప్తపర్ణ భూషితా- క్రూరసత్వాపి ముని జన సేవితా పుష్పవత్యపి పవిత్రా విన్ధ్యాటవీనామ- . .

తస్యాఞ్చ దణ్డకారణ్యాన్తఃపాతి సకలభువనఖ్యాతమ్ ఉత్పత్తిక్షేత్రమివ భగవతో ధర్మస్య సురపతిప్రార్థనా నిపీతసకల సాగర సలిలస్య మేరుమత్సరా దమ్బర తలప్రసారిత వికటశిరః సహస్రేణది వసకర రథగమన పథముప నేతు ముద్యుద్య తే నావగణిత సకలసురస మూహ వచసా విన్ధ్యగిరిణా ప్యనుల్లఙ్ఘితాజ్ఞస్య జఠరానలజీర్ణవాతా పిదానవస్యసురాసురముకుట తటఘటిత మారకత మకరపత్రభఙ్గకోటి చుమ్బిత చరణరజసో దక్షిణాశా వధూముఖ విశేషకస్య సురలోకా వేక హుఙ్కారనిపతిత నహుష ప్రకట ప్రభావస్య భగవతో మహా మునే రగస్త్యస్య భార్యయా లోపాముద్రయా స్వయముపరచితాల వాలకైః కరపుట సలిల సేకసంవర్ధితైః సుతనిర్వి శేషైరుపశోభితం పాదపైః తత్పుత్రేణచ గృహీత వ్రతేనాషాఢినా పవిత్ర భస్మవిర చిత త్రిపుణ్డ్రకా భరణేన కుశచీర వాససా ~~మౌఞ్జీమేఖలాకలితమధ్యే~~ న గృహీత హరితపర్ణపుటేన ప్రత్యుటజమటతా భిక్షాన్ధ్రఢదస్యునా మ్నాపవిత్రీకృతం[అతిప్రభూతేధ్మాహరణాచ్చయస్యేధ్మావాహఇతిసి ణాద్వితీయం నామచకార]నిశిదిశిశుకహరితైశ్చ కదళీవనైః శ్యామలీ కృతపరిసరం -సరితాచ కలశయోని పరిపీతసాగరమార్గానుగతయేవ బద్ధవేణికయా కావేర్యా పరిగతమాశ్రమపదమాసీత్ - యత్రచ దశ రథవచనమనుపాలయన్నుత్ సృష్టరాజ్యో దశవదనలక్ష్మీవిభ్రమవిరా మో రామోమహామునిమగస్త్యమనుచరన్ సహ సీతయా లక్ష్మణో పరచితరుచిరపర్ణశాలః పఞ్చవట్యాం కఞ్చిత్కాలం సుఖమువాస- చిర శూన్యేఽద్యాపి యత్ర శాఖావిలీననిభృత పాణ్డుకపోతపఙ్క్తయఃలగ్న

తాప సాగ్నిహోత్రధూమరాజయ ఇవ లక్ష్యన్తే తరవః [బలికర్మ
కుసుమాన్యుద్ధరన్త్యాః సీతాయాః కరతలాదివసంక్రాన్తో యత్ర రా
గః స్ఫురతి లతాకిసలయేషు - యత్ర చ పీతోద్గీర్ణం జలనిధిజలమివ ము
నినా నిఖిలమాశ్రమోపాన్తవర్తిషు విభక్తం మహాహ్రదేషు - యత్ర
దశరథసుతనిశితశరనికరనిపాతనిహతరజనీచరబలబహుళరుధిరసిక్త
మూలమ్ అద్యాపి తద్రాగానువిద్ధనిర్గతపలాశమివాభాతి నవకిసల
యమరణ్యమ్ - అధునాపి యత్ర జలధరసమయే గమ్భీరమభినవజలధర
నివహనినాదమాకర్ణ్య భగవతో రామస్య త్రిభువనవివరవ్యాపినశ్చాప
ఘోషస్య స్మరన్తో న గృహ్ణన్తి శష్పకబలమజస్రమశ్రుజలలులితదీనదృష్ట
యోవీక్ష్యమాన్యా దశదిశో జరాజర్జరితవిషాణకోటయో జానకీసంవర్ధి
తా జీర్ణమృగాః యస్మిన్ననవరతమ్మృగయానిహతనిశ్శేషవనహరిణ
ప్రోత్సాహిత ఇవ కృతసీతావిప్రలమ్భః కనకమృగో రాఘవమతిదూ
రం జహార యత్ర చ మైథిలీవియోగదుఃఖదుఃఖితౌ దశవదనవినాశపిశు
నౌ చన్ద్రసూర్యావివ కబన్ధగ్రస్తౌ సమం రామలక్ష్మణౌ త్రిభువనభ
యం మహచ్చక్రతుః-అత్యాయతశ్చ యస్మిన్ దశరథసుతశరనిపాతితో
యోజనబాహోర్బాహుః అగస్త్యప్రసాదనాగతనహుషాజగరకా
యశఙ్కామకరోదృషిజనస్య-జనకతనయా చ భర్త్రా విరహవినోదనా
ర్థముటజాభ్యన్తరలిఖితా యత్ర రామనివాసదర్శనోత్సుకా పునరివధ
రణీతలాదుల్లసన్తీ వనచరైరద్యాప్యాలోక్యతే,

తస్యచైవం విధస్య సమ్ప్రత్యపి ప్రకటోపలక్ష్యమాణ పూర్వ
వృత్తాన్తస్యాగస్త్యాశ్రమస్య నాతిదూరే జలనిధిపానప్రకుపిత వ
రుణోత్సాహితే నాగస్త్యమత్సరాత్తదాశ్రమ సమీపవర్తీ అపర
ఇవ వేధసా మహాజలనిధి రుత్పాదితః ప్రళయకాల విఘట్టితాష్ట ది
గ్భాగసన్ధిబన్ధం గగనతలమివ భువినిపతితమ్ ఆదివరాహ సముద్ధృత
ధరామణ్డలస్థానమివ సలిలపూరితమ్ అనవరత మజ్జదున్మద శబర కా
మినీ కుచకలశ లులిత జలమ్ ఉత్ఫుల్లకుముద కువలయ కల్హారమ్ ఉన్ని
ద్రారవిన్ద మధుబిన్దు నిష్యన్దబద్ధ చన్ద్రకమ్ అళికుల పటలాన్ధ కారిత

సాగస్థికమ్ ఆసిసిత సనద సాంసమ్ అమ్బురుహ మధుపానమత్త కల
హంస కామినీకృత కోలాహలమ్ అనేక జలచర పతజ శతసఞ్చలన
చఞ్చలిత వాచాల వీచిమాలమ్ అనిలోల్లాసిత కల్లోల శిఖరసీకరార
బ్ధ దుర్దినమ్ అశేష్కతావనీర్ణాభి రమ్యాః క్రీడారాగిణీభిః స్నానసమ
యే వనదేవతాభిః కేశకుసుమైః సురభీకృతమ్ ఏకదేశావస్థిత మునిజ
నా పూర్యమాణ కమణ్డలు కలధ్వని మనోహరమ్ ఉన్మిష దుత్పలవ
నమధ్య చారిభిః సవర్ణతయా రసితానుమేయైః కాదమ్బ కదమ్బకై
రాసేవితమ్ అభిషేకావతీర్ణ పుళిన్ద రాజసున్దరీ కుచచన్దనధూళి ధవ
ళితతరఙ్గమ్ ఉపాన్తజాత కేతకీరజః పటలబద్ధ కూలపులినమ్ ఆసన్నా
శ్రమాగత తాపసంక్షాళితార్ద్ర వల్కలకషాయ పాటలతటజలమ్
ఉపతటవిటప పల్లవావిల వీజితమ్ అవిరళ తమాల వీథి కాన్ధకారితా
భిః వాలినిర్వాసితేన చసఞ్చరతా ప్రతిదిన మృష్యమూకవాసినా సు
గ్రీవేణా ఎలుప్తఫలపరిలఘు లతాభిః ఉదవాసి తాపసానాం దేవ
తార్చనోపయుక్త కుసుమాభిః ఉత్పతజ్జలచర పతఙ్గ పక్షపుటవిగళిత
జలబిన్దు సేక సుకుమార కిసలయాభిః లతామణ్డపతల స్థితశిఖణ్డి మ
ణ్డలారబ్ధ తాణ్డవాభిః అనేకకుసుమ పరిమళ వాహినీభిః వనదేవతా
నిశ్వాస వాసితాభిరివ వనరాజిభి రుపరుద్ధతీరమ్ అపరసాగరాశఙ్కి
భిః సలిలమాదాతు మవతీర్ణైః జలధరైరివ బహలపఙ్క మలినై ర్వ
నకరిభి రనవరతమాపీయమానమ్ అగాధమనన్త మప్రమేయమపాం ని
ధానం పమ్పాభిధానం పద్మసరః యత్రచ వికచకువలయ ప్రభాశ్యా
మాయ మానపక్ష పుటాన్యద్యాపి మూర్తిమ ద్రామశాపగ్రస్తానివ
మధ్యచారిణా మాలోక్యన్తే చక్రనామ్నాం మిథునాని,

తస్యైవం పద్మసరసః పశ్చిమే తీరే రాఘవ శరప్రహార జర్జరి
తజీర్ణ తాలతరుషణ్డస్యచ సమీపే దిగ్గజ కరదణ్డానుకారిణా జరదజగ
రేణసతతమావేష్టిత మూలతయా బద్ధమహాలవాలఇవ తుఙ్గస్కన్ధావ
లమ్బిభి రనిలవేల్లితైరహిన్నిర్మోకైర్ధృతోత్తరీయ ఇవ దిక్చక్రవాళ
పరిమాణమివ గృహ్ణాతా భువనాన్తరాళ విప్రకీర్ణేన శాఖాసఞ్చయేన
ప్రళయకాల తాణ్డవ ప్రసారిత భుజసహస్రముడుపతి శకల శిఖర

మివ విడమ్బయితు ముద్యతః పురాణతయాప తనభయాదివ గగన
స్కన్ధలగ్నైః నిఖిలశరీర వ్యాపినీభి రతిదూరోన్నతాభి ర్జీర్ణతయా శిరా
భిరివ పరిగతో ప్రతతాభిః జరాతిలక బిన్దుభిరివ కణ్టకై రాచితతనుః ఇ
త స్తతః పరిపీతసాగర సలిలై ర్గగనాగతైః పక్షరక్షైరివ శాఖాన్తరేషు
నిలీయమానైః క్షణమమ్బు భారాలసై రార్ద్రీకృత పల్లవై ర్జలధరప
టలై రప్యదృష్ట శిఖరదేశః తుఙ్గతయా నన్దనవన శ్రియమివా వలోక
యితు మభ్యుద్యతః సమీపవర్తినాముపరి సఞ్చరతా మమ్బరతల గమనఖే
దాయాసితానాం రవిరథతురఙ్గమాణాం సృక్కపరిస్రుతైః ఫేనపట
లైః సన్దేహిత తూలలవాశఙ్కిభిర్ధవలీకృత శిఖరశాఖః వనగజకపోల కణ్డూ
యనలగ్న మదనిలీన మత్తమధుకర మాలేన లోహశృఙ్ఖలా బద్ధనిశ్చలే
నేవ కల్పస్థాయినా మూలేన సముపేతః కోటరాభ్యన్తర నివిష్టైః స్ఫు
రద్భిః సజీవఇవ మధుకరపటలైః దుర్యోధన ఇవోపలక్షిత శకునిపక్ష
పాతః నలిననాభఇవ వనమాలోపగూఢః నవజలధర వ్యూహఇవ నభ
సి దర్శితోన్నతిః అఖిలభువన తలావలోకన ప్రాసాదఇవ వనదేవ
తానామ్ అధిపతిరివ దణ్డకారణ్యస్య నాయకఇవ సర్వవనస్పతీనాం స
ఖేవ విన్ధ్యస్య శాఖాబాహుభి రుపగూహ్యేవ విన్ధ్యాటవీ మవస్థితో
మహా౯్ జీర్ణః శాల్మలీవృక్షః.

తత్ర చ శాఖాగ్రేషు కోటరోదరేషు పల్లవాన్తరేషు స్కన్ధసన్ధి
షు జీర్ణవల్కల వివరేషు మహావకాశతయా విశ్రబ్ధవిరచిత కులాయ
సహస్రాణి దురారోహతయా విగళితవినాశభయాని నానాదేశస
మాగతాని శుకశకునికులాని ప్రతివసన్తిస్మ- యైఃపరిణామవిరళ దళ
సంహతిరపి సవనస్పతి రవిరళ దళనిచయ శ్యామల ఇవోపలక్ష్యతే ది
వానిశనిలీనైః - తేచతస్మి౯ వనస్పతా వతివాహ్య రజనీమాత్మనో
నీడేషు ప్రతిదినముత్థాయోత్థాయా హారాన్వేషణాయ నభసి విర
చితపఙ్క్తయో మదకల హలధర హలముఖోత్క్షేప వికీర్ణ బహుస్రోత
స మమ్బరతలే కళిన్దకన్యామివ దర్శయన్తః సురగజోన్మూలిత విగళి
తాకాశ గఙ్గాకమలినీ శఙ్కాముప జనయన్తః దివసకర రథ
తురగ ప్రభానులిప్తమివ గగనతల ముపపాదయన్తః సఞ్చారి

కమివ మరకతస్థలం విదర్శయన్తః శైవల పల్లవావ లీమివా మ్బరసరసి ప్రసారయన్తః గగనవితతైః పక్షపుటైః కదళీదళైరివ ది నకరకరనికర పరిఖేదితా న్యాశాముఖాని వీజయన్తః వియతి విసారిణీం శష్పవీథీ మివారచ యన్తః సేన్ద్రాయుధ మివాన్తరి క్ష మాదధానా విచరన్తిస్మ శుకశకునయః । కృతాహారాశ్చ పునః ప్రతి నివృత్యాత్మ కులాయావస్థితేభ్యః శావకేభ్యో వివిధాన్ ఫలరసాన్ కలమమఞ్జరీ వికారాంశ్చ ప్రహతహరిణ రుధిరానురక్త శార్దూలనఖ కోటిపాటలే న చఞ్చుపుటేన దత్త్వాదత్త్వా అధరీకృతసర్వస్నేహే నాసాధారణేన గురుణా పత్యప్రేమ్ణా తస్మిన్నేవా క్రోడా న్తర్నిహిత తనయాః క్ష పాః క్షపయన్తిస్మ

ఏకస్మింశ్చ జీర్ణకోటరే జాయయాసహ నివసతః పశ్చిమే వయ సి వర్తమానస్య కథమపి పితురహ మేవైకో విధివశాత్ సూనురభవ మ్ - అతిప్రబలయా చాభిభూతా మమైవ జాయమానస్య ప్రసవవే దనయా జననీమేలోకా న్తరమగమత్ - అభిమతజాయా వినాశశోక దుఃఖితోఽపి ఖలు తాతఃసుత స్నేహా దన్తర్నిగృహ్య పటు ప్రసరమ పి శోకమేకాకీ మత్సంవర్ధన పరఏవాభవత్ - అతిపరిణత వయాశ్చ కుశచీరానుకారిణీ మల్పావశేష్ట జీర్ణ పిచ్ఛజాల జర్జరా మవస్రస్తాం సదేశశిథిలా ముపగతో త్పతనసంస్కారాం పక్షసంహతి ముద్వహన్ ఉపారూఢకమ్పతయాచ సన్తాప కారిణీ మఙ్గలగ్లానిం జరామివ విధు న్వన్ అకఠోర శేఫాలికా కుసుమనాళ పిఞ్జరేణ కలమమఞ్జరీదళన వ్రణిత క్షీణోపాన్త లేఖేన స్ఫుటితాగ్రకోటినా చఞ్చుపుటేన పర నీడ నిపతితాభ్యః శాలివల్లరీభ్య స్తణ్డులకణా నాదాయాదాయ తరు మూలనిపతితానిచశుకకులావకలితాని ఫలశకలాని సమాహృత్య పరి భ్రమితు మశక్తో మహ్య మాహార మదాత్ ప్రతిదివస మాత్మనా చ మదుపయుక్త శేషమకరో దశనమ్ ! . . . ...

ఏకదాతు ప్రభాత సన్ధ్యారాగలోహితే గగనతలే కమలినీ మ ధురక్త పక్షసమ్పుటే వృద్ధహంసఇవ మన్దాకినీ పులినాదపరజల నిధిత ట మవతరతి చన్ద్రమసి పరిణతరఙ్కు రోమపాణ్డుని వ్రజతి విశాల

తా మాశా చక్రవాళే గజరుధిర రక్తహరి సటాలోమ లోహినీభి
రాతప్త లాక్షిక తన్తుపాటలాభి రాయామినీభి రశశేఖరకరణదీధితిభిః ప
ద్మరాగరత్న శలాకా సమ్మార్జనీభిరివ సముత్సార్యమాణే గగనకుట్టిమ
కుసుమ ప్రకరే తారాగణే సన్ధ్యాముపాసితు ముత్తరాశావలమ్బి ని
మానసరస్తీర మివావతరతి సప్తర్షిమణ్డలే తటగతవిఘటిత శుక్తిసమ్పు
ట విప్రకీర్ణమ్ అరుణకర ప్రేరణా ద్గలిత ముడుగణమివ ముక్తాఫలని
కర ముద్వహతి ధవళిత పులినతల ముదన్వతి పూర్వేతరే తుషారబి
న్దువర్షిణి విబుద్ధశిఖికులే విజృమ్భమాణ కేసరిణి కరిణీకదమ్బక ప్రబో
ధ్యమాన మదకరిణి స్పష్టేచ జాతే ప్రభాతే తుషారజలజడ కేసరం కు
సుమ నికర ముదయగిరిశిఖరస్థితం సవితారమివోద్దిశ్య పల్లవాఞ్జలిభిః
సముత్సృజతి కాననే రాసభరోమధూసరాసు వనదేవతాసు ప్రాసా
దానాం తరూణాం శిఖరేషు పారావతమాలాయమానాసు ధర్మప
తాకాస్వివ సమున్మిషత్సు తపోవనాగ్నిహోత్ర ధూమలేఖాసు అవ
శ్యాయసీకరిణి లులితకమలవనేరతిఖిన్నశబరసీమన్తినీ స్వేద కణికాప
హారిణి వనమహిష రోమన్థఫేన బిన్దువాహిని చలితపల్లవ లతాలా
స్యోప దేశవ్యసనిని విఘటమాన కమలషణ్డమధుశీకరాసారవర్షిణి కు
సుమామోదతర్పితాలిజాలే నిశావసానజాత జడిమ్నిమన్దమన్దసఞ్చారిణి
ప్రవాతి ప్రాభాతికే మాతరిశ్వని కమలవన ప్రబోధ మఙ్గళపాఠ
కానామ్ ఇభగణ్డడిణ్డిమానాం మధులిహాం కుముదోదరేషు ఘటమాన
దళపుట నిరుద్ధపక్ష సంహతీనామ్ ఉచ్చరత్సు హుఙ్కారేషు ప్రభాతశిశి
ర మారుతాహత ముత్తప్తజతురసాశ్లిష్టపక్షమాలమివ సశేష నిద్రా
జిహ్మితతారం చక్షురున్మీలయత్సు శనైశ్శనై రూషర శయ్యాధూసర
క్రోడరోమరాజిషు వనమృగేష్వితస్తతః సఞ్చరత్సు వనచరేషు వి
జృమ్భమాణే శ్రోత్రహారిణి పమ్పాసరః కలహంస కోలాహలే స
ముల్లసిత నర్తితశిఖణ్డిమణ్డలే మనోహరే వనగజకర్ణతాళశబ్దే క్రమేణ
చ గగనమార్గమవతరతో దివసకరవారణ స్యేవచూల చామరకలాప
ఇవోపలక్ష్యమాణే మఞ్జిష్ఠారాగలోహితే కిరణజాలే శనైశ్శనై రుదితే
భగవతి సవితరి పమ్పాసరః పర్యన్తతరుశిఖర సఞ్చారిణి అధ్యాసితగి

రిసిఖరే దివసకరజన్మని హృతతారే పునరివ కపీశ్వరే వనస్థాభిపతతి
బాలాతపే స్పష్టేజాతే ప్రత్యూషసి నచిరాదివ దివసాష్టమభాగ
భాజి స్పష్టభాసి భాస్వతిభూతే ప్రయాతేషుచ యథాభిమతాని ది
గన్తరాణిశుక కులేషు కులాయ నిలీననిభృత శాబక సనాథేఽపి నిశ్శబ్ద
తయా శూన్యఇవ తస్మిన్వనస్పతౌ స్వనీడావస్థితఏవ తాతేనాయిచ
శైశవాదసఞ్జాత బలే సముద్భిద్యమాన పక్షపుటే తాతసమీపవర్తిని
కోటరగతే సహసైవ తస్మిన్మహావనే సంత్రాసితసకలవనచరః సరభ
సముత్పతత్పతత్రిపక్ష పుటశబ్దసన్తతః భీతకరిపోత చీత్కారపీవరః
ప్రచలితమత్తాలికుల క్వణితమాంసలఃపరిభ్రమదుద్ఘోణ వనవరాహ
రవఘుర్ఘురః గిరిగుహాసుప్తప్రబుద్ధసింహ నాదోపబృంహితః కమ్ప
యన్నివ తరూన్భగీరథావర్త్యమాణ గఙ్గాప్రవాహకలకల, బహుళః
భీతవనదేవతాకర్ణితః మృగయా కోలాహలధ్వని రుదచరత్ ।ఆకర్ణ్యచ
మహాను శ్రుత పూర్వముపజాతవేపథు రర్భకతయా జర్జరితకర్ణవివ
రో భయవిహ్వలః సమీపవర్తినః పితుః ప్రతీకారబుద్ధ్యా జరాశిథిల
పక్షపుటాన్తర మవిశమ్॥ .. ..

అనన్తరఞ్చ సరభసమ్ ఇతోగజయూథపతిలులిత కమలినీపరిమ
ళః ఇతః క్రోడకుల దళ్యమాన భద్రముస్తారసామోదః ఇతః కరికల
భ భజ్యమాన సల్లకీకషాయగన్ధః ఇతోనిపతిత శుష్కపత్ర మర్మరధ్వ
నిః ఇతో వనమహిష విషాణకోటికులిశ భిద్యమాన వల్మీకధూళిః ఇ
తోమృగకదమ్బకమ్ ఇతోవనగజకులమ్ ఇతోవరాహయూథమ్ ఇతో
వనమహిషబృన్దమ్ ఇతశ్శిఖణ్డిమణ్డల విరుతమ్ ఇతఃకపిఞ్జలకుల కలకూ
జితమ్ ఇతఃకురరకుల క్వణితమ్ ఇతో మృగపతి నఖభిద్యమాన కుమ్భ
కుఞ్జర రసితమ్ ఇయమార్ద్రపఙ్కమలినా వరాహకులపద్ధతిః ఇయ
మభినవశష్ప కవలరసశ్యామలా హరిణరోమన్థఫేన సంహతిః ఇయము
న్మద గన్ధగజగణ్డ కణ్డూయన పరిమళాలీన ముఖరమధుకర విరుతిః ఏ
షానిపతిత రుధిరబిన్దు సిక్తశుష్కపత్రపాటలా రురుపదవీ ఏతద్విరద
చరణమృదిత విటపపల్లవపటలమ్ ఏతత్ఖడ్గికుల క్రీడితమ్ ఏషనఖకోటివి
లిఖిత వికటపత్రలేఖో రుధిరపాటలః కరిమౌక్తికదన్తురో మృగపతిమా
ర్గః ఏషా ప్రత్యగ్రప్రసూత వనమృగీగర్భరుధిర లోహినీ భూమిః ఇ

యమటవీ వేణికానుకారిణీ పక్షచరస్య యూథపతే ర్మదజలమలినా సఞ్చారవీధీ చమరీపఙ్క్తిరియమనుగమ్యతామ్ ఉత్పతత్కృష్ణకరీష పాంసులా త్వరితతర మధ్యాస్యతామియం వనస్థలీ తరుశిఖర మారుహ్యతామాలోక్యతాందిగియమ్ ఆకర్ణ్యతామయం శబ్దః గృహ్యతాంధనుః అవహితైః స్థీయతాం విముచ్యతాం శ్వానః ఇత్యన్యోన్య మభివదతో మృగయా సక్తస్య మహతో జనసమూహస్య తరుగహనాన్తరితవిగ్రహస్య క్షోభితకాననం కోలాహల మశృణవమ్.

అథనాతిచిరా దేవానుత్తాపనోద్ద్రిమృదఙ్గధ్వనిధీరేణ గిరివివర విజృమ్భితప్రతినా దగభీరేణ శవరశతతాడితానాం కేసరిణాం నినాదేన సంత్రస్తయూథ ముక్తానామేకాకినాఞ్చ సఞ్చరతా మనవరత కరాస్ఫోటమిశ్రేణ జలధరరసితానుకారిణా గజయూథపతీనాం కర్ణగర్జితేన సరభససార మేయవిలుప్యమానా మయవానా మాలోలతారక తరళతరతారకాణా మేణకానాఞ్చ కరుణకూజితేన నిహతయూథపతీనాం వియోగినీనామనుగత కలభానాఞ్చ స్థిత్వాస్థిత్వా సమాకర్ణ్య కలకలముత్కర్ణ పల్లవానామిత స్తతఃపరిభ్రమన్తీనాం ప్రత్యగ్రపతివినాశ శోకదీర్ఘేణ కరిణీనాం చీత్కృతేన కతిపయదివస ప్రసూతా నాఞ్చ ఖడ్గిధేనుకానాం త్రాసపరిభ్రష్ట పోతా న్వేషిణీనా మున్ముక్త కణ్ఠకరుణ మారసన్తీనా మాక్రన్దితేన తరుశిఖర ముత్పతితానా మాకులాకుల చారిణాఞ్చ పత్రరథానాం కోలాహలేన రూపానుసార ప్రధావితానాఞ్చ మృగయూనాం యుగపదతిరభస పాదపాతాభిహతాయాభువః కమ్పమివ జనయతా చరణశబ్దేన కర్ణాన్తాకృష్ట జ్యానాఞ్చ మదకల కురరకామినీకణ్ఠకూజిత కలేన శరనికరవర్షిణాం ధనుషాం నినాదేన పవనాహతిక్వణిత ధారాణా మసీనాఞ్చ కఠినమహిషస్కన్ధ పీఠపాతినాంరణితేన శునాఞ్చ సరభసవిముక్తఘుర్ఘురధ్వనీనాం వనాన్తరవ్యాపినా ధ్వానేన సర్వతః ప్రచలితమివ తదరణ్యమభవత్ అచిరాచ్చ ప్రశాన్తే తస్మిన్ మృగయాకలకలే నిర్వృష్ట మూక జలధర బృన్దానుకారిణిమథనావసానో పశాన్తవారిణి సాగరఇవ స్తిమితతా ముపాగతే కానన మన్దీభూత భయోజ్ఝముపజాతకుతూ

హాలః పితురుత్సఙ్గా దీషదివ నిష్క్రమ్య కోటరస్థపవ శిరోధరాం ప్రసార్య సంత్రాస తరళతారక శ్శైశవాత్ కిమిదమితి సముపజాతవిస్మయో దిదృక్షు స్తామేవ దిశంచక్షుః ప్రాహిణవమ్ . .

అభిముఖ మాపత న్తఞ్చ తస్మా ద్వనా న్తరా దర్జునభుజదణ్డ సహస్ర విప్రకీర్ణమివ నర్మదాప్రవాహమ్ అనిలబలచలితమివ తమాలకాననమ్ ఏకీభూతమివ కాలరాత్రిణాం యామసఙ్ఘాతమ్ అఞ్జనశిలాస్తమ్భ సమ్భారమివ క్షితికమ్పవిఘూర్ణితమ్ అన్ధకారప్రారమివ రవికిరణాకులితమ్ అన్తకపరివారమివ పరిభ్రమ న్తమ్అవదారిత రసాతలోద్ధతమివ దానవలోకమ్ అశుభకర్మ సమూహామివైకత్ర సమాగతమ్అశేషదణ్డకారణ్యవాసి మునిజనశాపసార్థమివ సఞ్చర న్తమ్ అనవరత శరనికర వర్షరామనిహత ఖరదూషణబలమివ తదపధ్యానాత్ పిశాచతా ముపగతం కలికాలబన్ధువర్గమివ సముద్గతమ్ అవగాహాయాత్థిత ప్రస్థితమివ వనమహిషయూథమ్ అచల శిఖరస్థిత కేసరికరాకృష్టి పతనశీర్ణమివ కాలమేఘపటలమ్ అఖిలరూపవినాశాయ ధూమకేతుజాలమివ సముద్గతమ్ అన్ధకారితాశేషకాననమ్ అనేకసహస్రసంఖ్య మతిభయ జనకముత్పాతవేతాళ వ్రాతమివ శబరసైన్యము ద్రాక్షమ్, ...

మధ్యేచ తస్యాతిమహతః శబరసైన్యస్య ప్రథమేవయసి వర్తమానమ్ అతికర్కశ త్వాదాయ సమయమివ నిర్మితమ్ ఏకలవ్యమివ జన్మాన్తరగతమ్ఉద్భిద్యమాన శ్మశ్రురాజితయా ప్రథమమద లేఖా మణ్డ్యమాన గణ్డభిత్తిమివ గజయూథపతికుమారమ్ అసితకువలయ శ్యామలేన దేహప్రభాప్రవాహేణ కాళిన్దీజలేనేవపూరయ న్తమరణ్యామ్ అకుటిలాగ్రేణ స్కన్ధావలమ్బినా కున్తలభారేణ కేసరిణమివ గజమద మలినీకృతేన కేసరకలాపే నోపేతమ్ ఆయత లలాటమ్ అతితుఙ్గఘోరఘోణమ్ ఉపనీత సైకైక కర్ణాభరణతాం భుజగఫణామణేరాపాటలైరంశుభిరాలోహితీకృతేన పర్ణశయనాభ్యాసా ల్లగ్నపల్లవరాగేణేవ వామపార్శ్వేన విరాజమానమ్ అచిరాహత గజకపోలగృహీతేన సప్తచ్ఛదపరిమళవాహినా కృష్ణాగరుపఙ్కేనేవ సురభిణా మదేన కృతాఙ్గరాగమ్ ఉపరిపత త్పరిమళాన్ధేన పరిభ్రమతామాయూర పిఞ్ఛాతప

త్రాసకారిణా మధుకరకులేన తమాలపల్లవేనేవ నివారితాతపమ్ ఆ
లోలకర్ణపల్లవవ్యాజేన భుజబలనిర్జితయాభయప్రయుక్తసేవయా వి
న్ధ్యాటవ్యేవ కరతలేనాపమృజ్యమానగణ్డస్థలస్వేదలేశమ్ ఆపాటల
యా హరిణకులకాలరాత్రిసన్ధ్యాయమానయా శోణితార్ద్రయేవ దృ
ష్ట్యా రఞ్జయన్తమివాశావిభాగాన్ ఆజానులమ్బినా పావనకుఞ్జరకరప్రమా
ణమివ గృహీత్వా నిర్మితేన చణ్డికారుధిరబలిప్రదానార్థమసకృన్నిశిత
శస్త్రోల్లేఖవిషమితశిఖరేణ భుజయుగలేనోపశోభితమ్ అన్తరాన్తరా
లగ్నశ్యానహరిణరుధిరబిన్దునా స్వేదజలకణచితేన గుఞ్జాఫలమిశ్రైః
కరికుమ్భముక్తాఫలైరివ విరచితాభరణేన విన్ధ్యశిలాతలవిశాలేన వక్ష
స్స్థలేనోద్భాసమానమ్ అవిరతశ్రమాభ్యాసాదుల్లిఖితోదరమ్ ఇభమద
మలినమాలానస్తమ్భయుగళముపహసన్తమివోరుదణ్డద్వయేన లా
క్షాలోహితకౌశేయపరిధానమ్ అకారణేఽపి క్రూరజాతితయాబద్ధ
త్రిపతాకోగ్రభ్రుకుటీకరాళే లలాటపట్టే ప్రబలభక్త్యారాధితయా
మత్పరిగ్రహోఽయమితి కాత్యాయన్యా త్రిశూలేనేవాఙ్కితమ్ ఉ
పజాతపరిచయైరనుగచ్ఛద్భిశ్శ్రమవశాన్ముఖాన్తరవినిర్గతాభిస్స్వభావపా
టలతయా శుష్కాభిరపి హరిణశోణితమివ క్షరన్తీభిర్జిహ్వాభిరావేద్య
మానఖేదైః వివృతముఖతయా స్పష్టదృష్టదంష్ట్రాంశూన్ దన్తాన్తరాళ
లగ్నకేసరిసటానివ సృక్కభాగానుద్వహద్భిః స్థూలవరాటికామాలికా
పరిగతకణ్ఠైః మహావరాహదంష్ట్రాప్రహారజర్జరైః అల్పకాయైరపి మ
హాశక్తిత్వాదనుపజాతకేసరైరివ కేసరికిశోరకైః మృగవధూవైధ
వ్యదీక్షాదానదక్షైరనేకవర్ణైశ్శ్వభిః అతిప్రమాణాభిశ్చ కేసరిణామ
భయప్రదానయాచనార్థమాగతాభిః సింహీభిరివ కౌలేయకకుటుమ్బి
నీభిరనుగమ్యమానం కైశ్చిద్గృహీతచమరవాలగజదన్తభారైః కై
శ్చిదచ్ఛిద్రపర్ణబద్ధమధుపుటైః కైశ్చిన్మృగపతిభిరివ గజకుమ్భము
క్తాఫలనికరసనాథపాణిభిః కైశ్చిద్యాతుధానైరివ గృహీతపిశితాహా
రైః కైశ్చిత్ప్రమథైరివ కేసరికృత్తిధారిభిః కైశ్చిత్క్షపణకైరివ మయూ
రపిఞ్ఛవాహిభిః కైశ్చిచ్ఛిశుభిరివ కాకపక్షధరైః కైశ్చిత్కృష్ణచరిత

మివ దర్శయద్భిః సముత్ఖాత విధృతగజదన్తైః కైశ్చిజ్జల దాగమ దివ
సైరివ జలధరచ్ఛాయామలినావ్భురై రనేకవృత్తాన్తైః శబరవృన్దైః ప
రివృతమ్ అరణ్యమివ సఖడ్గధేనుకమ్ అభినవజలధరమివ మయూరపి
ఞ్ఛ చిత్రచాపధారిణం బకరాక్షసమివ గృహీతైకచక్రమ్ అరుణాను
జమివోద్ధృతానేక మహానాగదశనం భీష్మమివ శిఖణ్డిశత్రుం నిదాఘ
దివసమివ సతతావిర్భూత మృగతృష్ణం విద్యాధరమివ మానసవేగం ప
రాశరమివ యోజనగన్ధానుసారిణం ఘటోత్కచమివ భీమరూపధారి
ణమ్ అచలరాజకన్యకా కేశపాశమివ నీలకణ్ఠచన్ద్రకాభరణం హిర
ణ్యాక్షదానవమివ మహావరాహదంష్ట్రావిభిన్న వక్షస్థలమ్ అతిరాగి
ణమివ కృతవన్దిపరిగ్రహం పిశితాశనమివ రక్తలుబ్ధకం గీతకలావిలా
సమివ నిషాదానుగతమ్ అమ్బికాత్రిశూలమివ మహిషరుధిరార్ద్రకా
యమ్ అభినవయౌవనమపి క్షయితబహువయసం కృతసారమేయ సం
గ్రహమపి ఫలమూలాశినం కృష్ణమప్యసు దర్శనం స్వచ్ఛన్దప్రచారమ
పి దుర్గైకశరణం క్షితిభృత్పాదానువర్తినమపి రాజసేవానభిజ్ఞమ్ అ
పత్యమివ విన్ధ్యస్య అంశావతారమివ కృతాన్తస్య సహోదరమివ
పాపస్య సారథిమివ కలికాలస్య భీషణమపి మహాసత్త్వతయా గమ్భీ
ర మివోపలక్ష్యమాణమ్ అనభిభవనీయాకృతిం మాతఙ్గకనామానం శ
బర సేనాపతి మపశ్యమ్ అభిధానస్తు తస్యపశ్చాదవగతమ్.

ఆసీచ్చ మేమనసి అహో మోహప్రాయ మేషాం జీవితం సా
ధుజనవిగర్హితఞ్చ చరితం తథాహి పురుషపిశితోపహారే ధర్మబుద్ధిః
ఆహారః సాధుజనవిగర్హితో మధుమాంసాదిః శ్రమో మృగయా శా
స్త్రం శివా రుతమ్ ఉపదేష్టారః సదసతాం కౌశికాః ప్రజ్ఞా శకు
నిజ్ఞానం పరిచితాః శ్వానః రాజ్యం శూన్యాస్వటవీషు ఆపానకముత్స
వః మిత్రాణి క్రూరకర్మాణి ధనం ధనూంషి సహాయా విషదిగ్ధము
ఖా భుజఙ్గమాఇవ సాయకాః గీతముత్పాదకారి ముగ్ధమృగాణామ్ కళ
త్రాణి బన్దిగృహీతాః పరయోషితః క్రూరాత్మభిః శార్దూలైః సహ
సంవాసః పశురుధిరేణైవ దేవతార్చనమ్ మాంసేన బలికర్మ చౌర్యే

ణ జీవితమ్ భూషణాని భుజఙ్గఫణామణయః వనగజమదైరఙ్గరాగః యస్మిన్నేవ కాననే నివసన్తి తదేవోత్ఖాతమూలమశేషతః కుర్వన్తీతి చిన్తయత్యేవ మయి శబరసేనాపతి రటవీపరిభ్రమణసముద్భవం శ్రమముపనినీషురాగత్య తస్యైవ శాల్మలితరో రధశ్ఛాయాయాముపరచితా రిత కోదణ్డాస్త్వరిత పరిజనోపనీతే పల్లవాసనే సముపావిశత్ - అన్యతమస్తు శబరయువా ససమ్భ్రమమవతీర్య తస్మాత్ కరయుగళపరిక్షో భితామ్భసః సరసో వైదూర్యద్రవానుకారి ప్రళయదివసకరకిరణోప తాపాదమ్బరైకదేశమివ విలీనమ్ ఇన్దుమణ్డలాదివ ప్రస్యన్దితం ద్రుతమివ ముక్తాఫలనికరమ్ అత్యచ్ఛతయా స్పర్శానుమేయం హిమజడమ్ అరవిన్దకోశరజః కషాయమమ్భః కమలినీపత్రసంపుటేన ప్రత్యగ్రోద్ధృతాశ్చధౌతపఙ్కనిర్మలా మృణాలికాః సముపాహరత్ అపీతసలిలశ్చ శబరసేనాపతిస్తా మృణాలికాః శశికళా ఇవ సైంహికేయః క్రమేణాదశత్ - అపగతశ్రమశ్చోత్థాయ పరపీతామ్భసా సకలేనతేన శబరసైన్యేనానుగమ్యమానశ్శనైశ్శనైరభిమతం దిగన్తరమయాసీత్.

ఏకతరస్తు జరచ్ఛబరస్తస్మాత్ పులిన్దబృన్దాదనాసాదిత హరిణపిశితః పిశితాశన ఇవాతి వికృతదర్శనః పిశితార్థీ తస్మిన్నేవ తరుమూలే ముహూర్తమివ వ్యలమ్బత - అన్తరితే చ తస్మిన్ శబరసేనాపతౌ స జీర్ణశబరః పిబన్నివాస్మాకమాయూంషి రుధిరబిన్దుపాటలయా కపిలభ్రూలతా పరివేశభీషణయా దృష్ట్యా గణయన్నివ శుకకులకులాయస్థానాని శ్యేన ఇవ విహగామిషాస్వాదలాలస సుచిరమారురుక్షు స్తం వనస్పతిమామూలాదపశ్యత్ - ఉత్క్రాన్తమివ తస్మిన్ క్షణే తదాలోకనభీతానాం శుకకులానా మసుభిః కిమివ హి దుష్కరమకరుణానాం యతః సతమనేకతాలతుఙ్గమభ్రఙ్కషశాఖాశిఖరమపి సోపానైరివా యత్నేనైవ పాదప మధిరుహ్యా తాన నుపజాతోత్పతనశక్తీన్ కాంశ్చిదల్పదివసజాతాన్ గర్భచ్ఛవిపాటలాన్ శాల్మలికుసుమశఙ్కాముపజనయతః కాంశ్చిదుద్భిద్యమాన పక్షతయా నళినీ సంవర్తికానుకారిణః కాంశ్చిదర్కఫలసదృశాన్ కాంశ్చిల్లోహితాయమాన చఞ్చుకోటీనీషద్విఘటితదళపుటపాటల ముఖానాం కమలముకుళానాం శ్రియ

ముద్వహతః కాంశ్చిదనవరతశిరః కమ్పవ్యాజేన నివారయత ఇవ ప్రతీకారాసమర్థాన్ పక్షైకశః ఫలానీవ తస్య వనస్పతేః శాఖాసన్ధిభ్యః కోటరాన్తరేభ్యశ్చ శుకశాబకానగ్రహీత్ అపగతాసూంశ్చకృత్వా క్షితావపాతయత్-తాతస్తుతం మహాన్తమకాణ్డఏవ ప్రాణహరమప్రతీకార ముపప్లవ ముపనతమవలోక్య ద్విగుణతరోపజాతవేపథుః మరణభయాదుద్భ్రాన్తతరళతారకాం విషాదశూన్యాం మశ్రుజలప్లుతాం దృశమితస్తతోదిక్షు విక్షిపన్ ఉచ్ఛుష్కతాలు రాత్మప్రతీకారాక్షమః త్రాసత్రస్తసన్ధిశిథిలేన పక్షపుటేనాచ్ఛాద్య మాం తత్కాలోచిత ప్రతీకారం మన్యమానస్స్నేహపరవశో మద్రక్షణాకులః కర్తవ్యతా విమూఢః క్రోడభాగేన మామవష్టభ్యాతస్థౌ అసావపి పాపః క్రమేణశాఖాన్తరైః సఞ్చరమాణః కోటరద్వారమాగత్య జీర్ణాసిత భుజఙ్గభోగభీషణం ప్రసార్యవివిధవనవరాహవశావిస్రగన్ధికరతల మనవరత కోదణ్డగుణాకర్షణ వ్రణాఙ్కిత ప్రకోష్ఠమన్తకదణ్డానుకారిణం వామబాహుమతినృశంసో ముహుర్ముహు ర్దత్తచఞ్చుప్రహారముత్కూజన్తం తాత మాకృష్య తాత ముపగతాసు మకరోత్ మాన్తు స్వల్పశరీరత్వాత్ భయసమ్పిణ్డితాఙ్గత్వాత్ సావశేషత్వాచ్చాయుషః కథమపి తత్పక్షపుటాన్తరగతం నాలక్షయత్-ఉపరతఞ్చ తాత మవనితలే శిథిలశిరోధరమధోముఖ మముఞ్చత్ అహమపి తచ్చరణాన్తరాళేప్రవేశితశిరోధరో నిభృత మఙ్కదేశనిలీనస్తేనైవ సహాపతం ఆయుషోఽవశిష్టతయాతు పవనవశాత్ పుఞ్జితస్య మహత శ్శుష్కపర్ణరాశేరుపరి నిపతితమాత్మాన మపశ్యమ్ అఙ్గాని మేయేన నావాశీర్యన్త యావచ్చాసౌ తస్మాత్తరుశిఖరా న్నావతరతి తావదహ మవశీర్ణపర్ణసవర్ణత్వాద స్ఫుటోపలక్ష్యమాణ మూర్తిఃపితరముపరత ముత్సృజ్య నృశంసఇవ ప్రాణపరిత్యాగయోగ్యేఽపి కాలే బాలతయా కాలాన్తరభువః స్నేహరసస్యానభిజ్ఞోజన్మసహభువా భయేనైవ కేవలమభిభూయమానః కిఞ్చిదుపజాతాభ్యాం పక్షాభ్యా మీషత్ కృతగమనావష్టమ్భో ఉత్పన్నితస్తతః కృతాన్తముఖకుహరాదివ వినిర్గతమాత్మానం మన్యమానో నాతిదూరవర్తినశ్శబరసున్దరీకర్ణపూరరచనోప యుక్తపల్లవస్యసఙ్కర్షణపట నీలద

నీలచ్ఛాయయోపహసత ఇవ గదాధరచ్ఛవి ముచ్చైః కాళిన్దీజలచ్ఛేదై
రివ విరచితచ్ఛదస్య వనకరిమదపఙ్కై రివ సంసిక్తకిసలయస్య విన్ధ్యాట
వీ కేశపాశశ్రియముద్వహతో దివాప్యన్ధకారితశాఖాన్తరస్యాప్రవి
ష్టసూర్యకిరణ మతిగహన మపరస్యేవ పితురుత్సఙ్గమతిమహతస్తమాల
విటపినో మూలదేశమవిశమ్॥ . . . .

అవతీర్య చ స తేన సమయేన క్షితితలవిప్రకీర్ణాన్ సంహృత్య తాఞ్
శుకశిశూననేక లతాపాశ సంయతానాబధ్య పర్ణపుటేఽతిత్వరిత గము
న స్సేనాపతిగతేనైవవర్త్మనా తామేవ దిశమన్వగచ్ఛత్-మాన్తు లబ్ధజీ
వితాశం ప్రత్యగ్రపితృమరణశోక శుష్యద్ధృదయ మతిదూరపాతా
దాయాసిత శరీరం సన్త్రాస జాతవేపథుం సర్వాఙ్గోపతాపినీ బలవతీ
పిపాసా పరవశమకరోత్ - అనయాచ కాలకలయా సుదూర మతిక్రా
న్తస్సపాపకృదితి పరికలయ్య కిఞ్చిదున్నమిత కన్ధరో భయచకితయా
దృశా దిశోఽవలోక్య తృణేఽపి చలతిపునః ప్రతినివృత్త ఇతి తమేవ
పదేపదే పాపకారిణ ముత్ప్రేక్షమాణో నిష్క్రమ్య తస్మాత్తమాల
తరుమూలాత్సలిలసమీప ముపసర్తుం ప్రయత్నమకరవమ్॥ . . .

అనుపజాత పక్షతయా నాతిస్థిర చరణసఞ్చారస్య ముహుర్ము
హు రధోముఖే నాపతతో ముహు స్తిర్యక్స్ఖలత స్త మాత్మానమేక
యా పక్షపాల్యా సన్ధారయతః క్షితితల సంసర్పణ శ్రమాతురస్యా
నభ్యాస వశాదేకమపి దత్త్వా పదమనవరత ముున్ముఖస్య స్థూలస్థూలం
నిశ్వసతో ధూలిధూసరస్య సంసర్పతో మమాభూ న్మనసి అతికష్టాసు ద
శాస్వపి జీవితనిరపేక్షానభవన్తి ఖలుజగతి ప్రాణినాంప్రవృత్తయః నా
స్తిజీవితా దన్యదభిమత తరమిహ జగతి జన్తూనామ్ ఏవముపరతే సు
గృహీతనామ్ని తాతే యదహ మవికలేన్ద్రియః పునరేవ ప్రాణిమి
ధిఙ్మా మకరుణమ తినిష్ఠురం విసోఢపితృమరణశోక దారుణం యేనమ
యా జీవ్యతే ఉపకృతమపి నాపేక్షతే ఖలంహి ఖలు మేహృదయమ్-
అహంహి లోకాన్తర ముపగతా యామమ్బాయాం నియమ్య శోకావే
గమాప్రసవ దివసాత్ పరిణతవయసాపి సతా తాతేన తైస్తై రుపా
యై స్సంవర్ధనక్లేశ మతిమహా న్తమపి స్నేహవశా దగణయతా యత్పరి

పాలిత స్తత్సర్వ మేకపదే విస్మృతమితి - అతికృపణాః ఖల్వమీ ప్రా
ణాః యదుపకారిణమపి తాతముద్యాతిగచ్ఛన్తం నానుగచ్ఛన్తి - సర్వ
థాన కశ్చిన్న ఖలీకరోతిజీవితతృష్ణా యదీదృశా వస్థమపి మామా
యాసయతి జలాభిలాషః - మన్యే చాగణిత పితృమరణ శోకస్య ని
ర్ఘృణతయైవ కేవలమియం మమ సలిలపానబుద్ధిః అద్యాపి దూరగతప
వసరస్తథాహి జలదేవతా నూపురరవానుకారిదూరేఽద్యాపి కల
హంసవిరుతమ్ అస్ఫుటాని శ్రూయన్తేసారసరసితాని అయఞ్చ విప్ర
కర్షా దాశాముఖ విసర్పణవిరళః-సఞ్చరతి నళినీషణ్డపరిమళః దివసస్యే
యమతికష్టాచదశావర్తతే తథాహిరవిరమ్బరతలమధ్యవర్తీ స్ఫుటన్త
మాతపమనవరతమనలధూళినికరమివవికిరతికరైః అధికాముపజనయతి
తృషమ్ ఆతపస్పర్శసన్తప్తపాంసుపటలదుర్గమాభూమిః అతిప్రబలపిపా
సావసన్నానిగన్తుమల్పమపి మే నాఙ్గకానిఅలమ ప్రభు రస్మ్యాత్మ
నఃసీదతి మేహృదయమ్ అన్ధకారతా ముపయాతి చక్షుః రపినామ ఖలో
విధిరనిచ్ఛతోఽపి మేమరణమద్యైవోపపాదయేత్

ఇత్యేవం చిన్తయత్యేవ మయితస్మాత్స రసో నాతిదూర వర్తిని
తపోవనే జాబాలిర్నామ మహాతపామునిః ప్రవిశతి తత్తనయశ్చ
హారీతనామా మునికుమారకః సనత్కుమారఇవ సర్వవిద్యావదాతచేతా
స్సమానవయోభిరపరై స్తపోధన కుమారై రనుగమ్యమాన స్తేనైవ ప
థా ద్వితీయఇవ భగవాన్ విభావసురతి తేజస్వితయా దుర్నిరీక్ష్యమూర్తి
రుద్యతోదివ సకరమణ్డలాదివోత్కీర్ణ స్తడిద్భిరివ విరచితావయవ స్త
ప్తకనకద్రవేణేవ బహిరుపలిప్తమూర్తి రాపిశఙ్గావదాతయా దేహ
ప్రభయా స్ఫురన్త్యాసబాలాతపమివ దివసం సదావానలమివ వన
ముపదర్శయన్ త్తప్తలోహలోహినీ నానేకతీర్థాభిషేకప్రాన్తానా
మంసస్థలావలమ్బినీనాం జటానాం నికరేణోపేతః స్తమ్భితశిఖాకలా
పః ఖాణ్డవవనదిధక్షయా కృతకపటపటువేష ఇవ భగవాన్ పావకస్త
పో వనదేవతానూపురానుకారిణా ధర్మశాసనకటకేనేవ స్ఫాటికే
నాక్షవలయేన దక్షిణశ్రవణాసలమ్బినా విరాజమానస్సకలవిషయోప
భోగనివృత్త్యర్థ ముపపాదితేన లలాటపట్టకే త్రిసత్యేనేవ భస్మత్రిపు

ణ్డ్రికేణాలఙ్కృతః గగనగమనోన్ముఖబలాకానుకారిణా స్వర్గమార్గ
మివ దర్శయతా సతతముద్గ్రీవేణ స్ఫాటికకమణ్డలునాధ్యాసితవా
మకరతల స్కన్ధదేశావలమ్బినా కృష్ణాజినేన నీలపాణ్డుభాసాతపస్తృ
ష్ణానిపీతేనాన్తరపగచ్ఛతా ధూమపటలేనేవ పరితమూర్తి రభినవవి
ససూత్రనిర్మితేనేవ పరిలఘుతయా పవనలోలేన నిర్మాంసవిరళపా
ర్శ్వ పఞ్జరమివ గణయతా వామాంసావలమ్బినా యజ్ఞోపవీతేనో
ద్భాసమానం దేవతార్చనార్థమాగృహీత వనలతాకుసుమ పూర్ణ పర్ణ
పుట సనాథ శిఖరేణాషాఢదణ్డేన వ్యాపృతసవ్యేతరపాణిః విషాణశిఖ
రోత్ఖాతా ముద్వహతా స్నానమృద ముపజాత పరిచయేన నీవారము
ష్టి సంవర్ధితేన కుశకుసుమ లతోపాస్యమాన లోలదృష్టినా తపోవనమృ
గేణాను గమ్యమానః విటపఇవకో మలవల్కలా వృతశరీరః గిరిరివ స
మేఖలః రాహురివాస కృదాస్వాదిత సోమః పద్మనికరఇవ దివసకరమ
రీచిపః నదీతటతరురివ సతతజల క్షాళన విరళజటః కరికరభఇవ విక
చకుముదదళశకల సితదశనః ద్రోణిరివకృపానుగతః నక్షత్రరాశిరివ
చిత్రమృగకృత్తికాశ్లేషోపశోభితః ఘర్మకాల దివసఇవక్షయితదోషః జ
లధరసమయఇవ ప్రశమితరజఃప్రసరఃవరుణఇవకృతోదవాసః హరి
రివ అపనీతనరకభయః ప్రదోషారమ్భఇవ సన్ధ్యాపిజళతారకః ప్రభా
తకాలఇవబాలాతపకపిలః రవిరథఇవ దృఢనియమితాక్షచక్రః సురా
జేవ నిగూఢమన్త్రసాధన క్షయితవిగ్రహఃజలధిరివకరాళశఙ్ఖమణ్డలా
వర్తనాభిగర్తః భగిరథఇవ దృష్టగఙ్గావతారః మధుకరఇవాసకృదనుభూ
త పుష్కరవనవాసః వనచరోఽపి కృత మహాలయ ప్రవేశః అసంయ
తోఽపి మోక్షార్థి సామప్రయోగ పరోఽపి సతతావలమ్బిత గణ్డఃసు
ప్తోఽపి ప్రబుద్ధః సన్నిహిత నేత్రద్వయోఽపి పరిత్యక్త వామలోచ
న స్తదేవ కమలసరస్సిస్రా సురుపాగమత్ - . .. . .

ప్రాయేణాకారణమిత్రాణ్యతికరుణార్ద్రాణి సతాంఖలు భ
వన్తిసదా చేతాంసి - యతస్సమాం తదవస్థమాలోక్య సముపజాతద
యః సమీపతరవర్తిన మృషికుమారక మన్యతమ మబ్రవీత్ అయంక
థమపి శుకశిశు రసఞ్జాత పక్షపుటపవతరుశిఖరా దస్మాత్పరిచ్యుత
శ్శ్యేనముఖపరిభ్రష్టేనవానేన ప్రాయో భవితవ్యం తథాహ్యస్యా

ల్పశేషం జీవితమ్ అయమామీలిత లోచనో ముహుర్ముహు రత్యల్ప
ణం నిశ్వసితి ముహుర్ముహుర్ముఖేన పతతి ముహుర్ముహుశ్చఞ్చుపు
టం వివృణోతి నశక్నోతి శిరోధరాం ధారయితుం తదేహి యావదేవా
య మసుభిర్న విముచ్యతే తావదేవ గృహీత్వైన మవతారయ సలిల
సమీప మిత్యభిధాయ తేనమాం సరస్తీరమునాయయత్ - ఉపసృత్యచ
జలసమీప మేకదేశ నిహితదణ్డ కమణ్డలురాదాయ స్వయం మాం
ముక్తప్రయత్న ము త్తానిత ముఖమఙ్గుళ్యా కతిచిత్సలిల బిన్దూనపా
యయత్ - అమ్భఃకణోద కృత సేకఞ్చ సముపజాత ప్రజ్ఞముపతట ప్ర
రూఢస్య నళినీపలాశస్య జలశిశిరాయాం ఛాయాయాం నిధాయ య
థాసముచిత మకరోత్ స్నానవిధిమ్ - అభిషేకావసానేచ అనేక ప్రా
ణాయామ పూతోజపన్నఘ మర్షణాని ప్రత్యగ్రభగ్నై రున్ముఖోర
క్తారవిన్దైఃనళినీపత్ర పుటేన భగవతే సవిత్రే దత్వార్ఘ ముదతిష్ఠత్ -
అగృహీతధవళ వల్కలశ్చ సజ్యోత్స్న ఇవ సన్ధ్యాతపః కరతలనిర్ధూ
త విశదజటః కమణ్డలు మాపూర్య కమలకిఞ్జల్క సురభిణా శుచినా స
రోవారిణా ప్రత్యగ్రస్నానార్ద్ర జటేన సకలేన తేన మునికుమారక
కదమ్బకే నానుగమ్యమానో మాంగృహీత్వా తపోవనాభిముఖం శనై
శ్శనైరగచ్ఛత్

అనతిదూరమివ గత్వా దిశిదిశి సదాసన్నిహిత కుసుమ పటలై
స్తాలతిలకతాళీ తమాల హిన్తాల వకుళ బహులై రేలాలతాకులిత నారి
కేళకలాపైః ఆలోలలోధ్ర లవలీలవఙ్గ పల్లవై రుల్లసచ్చూత రేణుపట
లై రళికుల ఝఙ్కార ముఖర సహకారై రున్మదకోకిల కుల కలాలాప
కోలాహలిభి రుత్ఫుల్ల కేతకీకుసుమ మఞ్జరీరజః పుఞ్జపిఞ్జరైః పూగీలతా
డోలాధిరూఢ వనదేవతై స్తారకా వర్ష మివాధర్మ వినాశపిశునం కుసు
మనికర మనిలచలిత మనవరత మతిధవళ ముత్సృజద్భిః సంసక్తపాద
పైః కాననై రుపగూఢమ్ అచకిత ప్రచలిత కృష్ణసారశత శబలాభి
రుత్ఫుల్ల స్థలకమలినీ లోహినీభి ర్మారీచమాయా మృగావలూన ప్ర
రూఢ వీరుద్గుల్మాభి ర్దాశరథి చాపకోటి క్షతకన్ద గర్తవిషమితతలాభిర్దణ్డకా

రణ్యస్థలీభిరుపశోభితప్రాన్త మాగృహీతసమిత్కుశకుసుమమృద్భి
రధ్యయనముఖరశిష్యైరనుగతైస్సర్వతః ప్రసరద్భిర్మునిభిరశూన్యోపకణ్ఠ
ముత్కణ్ఠిత శిఖణ్డిమణ్డలశ్రూయమాణజలకలశపూరణధ్వాన మనవర
తాజ్యాహుతిప్రీతైశ్చిత్రభానుభిస్సశరీరమేవ మునిజన మమరలోకం
నినీషుభిరుద్ధూయమాన ధూమలేఖాచ్ఛలేనాబధ్యమాన స్వర్గమార్గగమన
సోపానసేతుమివోపలక్ష్యమాణ మాసన్న వర్తినీభి స్తపోధన సంపర్కాది
వాపగతకాలుష్యాభి స్తరంగపరంపరాసంక్రాన్తప్రతిబిమ్బపఙ్క్తిభిస్తా
పసదర్శనాగతసప్తర్షిమాలావిగాహ్యమానాభిరివాతివికచ కుముదవన
మృషిజన ముపాసితుమవతీర్ణం గ్రహగణమివ నిశాసూద్వహన్తీభిర్దీర్ఘి
కాభిః పరివృత మనిలావనమిత శిఖాభిః ప్రణమ్యమానమివ వనలతాభి
రనవరత ముక్త కుసుమైరభ్యర్చ్యమాన మివ పాదపై రాబద్ధపల్లవపు
టాఞ్జలిభి రుపాస్యమానమివ విటపై రుటజాజిరప్రకీర్ణశుష్కశ్యా
మాకముపసంగృహీతామలకలవలీ లవంగకర్కన్ధూకదలీలకుచచూత
తాళఫలమధ్యయన ముఖరవటుజన మనవరతశ్రవణగృహీతవషట్కార
వాచాలశుకకుల మనేకసారికోద్ఘుష్యమాణసుబ్రహ్మణ్య మారణ్యకుక్కు
టోపభుజ్యమానవైశ్వదేవవలిపిణ్డ మాసన్నవాపీకలహంసపోతభుజ్య
మాననీవారవలి మేణీజిహ్వాపల్లవోపలిహ్యమాన మునిబాలక మగ్ని
కార్యార్థదగ్ధసిమసిమాయమానకుశసమిత్కుసుమ ముపలభగ్ననారికే
ళరసస్నిగ్ధశిలాతల మచిరక్షుణ్ణవల్కలరసపాటలభూతలం రక్తచన్ద
నోపలిప్తాదిత్యమణ్డలనిహిత కరవీరకుసుమమితస్తతోవిక్షిప్తభస్మలే
ఖాలఙ్కృతమునిజనభోజనభూమిభాగముపరచితశాఖామృగకరాకృష్ట
యష్టినిష్కాశ్యమానప్రవేశ్యమాన జరదన్ధతాపస మిభకలభకార్ధోప
భుక్తపతితైస్సరస్వతీభుజలతావిగళితైశ్శ్లక్ష్ణవలయైరివమృణాళశకలైః
కల్మాషిత మృషిజనార్థమేణకైర్విషాణశిఖరోత్ఖన్యమానవివిధకన్దమూల
మమ్బుపూర్ణపుష్కరపుటైర్వనకరిభిరాపూర్యమాణ విటపాలవాలక
మృషికుమారకాకృష్యమాణవనవరాహదంష్ట్రాన్తరాళలగ్నశాలూక
ముపజాత పరిచయైః కలాపిభిః పక్షపుటపవన సంధుక్ష్యమాణ ముని

హూయమానహుతాశన మారబ్ధామృత చరుచారుగన్ధ మర్ధపక్వపురోడా
శపుణ్యపరిమళామోదిత మవిచ్ఛిన్నాజ్యధారాహుతి హుతభుగ్ఝా
ఙ్కారముఖరిత ముపచర్యమాణాతిథివర్గం పూజ్యమాన పితృదైవత మ
ర్చ్యమాన హరిహరపితామహ ముద్దిశ్యమాన శ్రాద్ధకల్పం వ్యాఖ్యాయ
మానయజ్ఞవిద్య మాలోచ్యమాన ధర్మశాస్త్రం పఠ్యమాన వివిధపుస్త
కం విచార్యమాణ సకలశాస్త్రార్థ మారభ్యమాణ పర్ణశాల ముపలిప్య
మానాజిర ముపమృజ్యమానోటజాభ్యన్తర మాబధ్యమానధ్యానం సా
ధ్యమానమన్త్ర మభ్యస్యమాన యోగ ముపహ్రియమాణ వనదేవ
తావళిం నిర్వర్త్యమాన ముఞ్జమేఖలం ప్రక్షాళ్యమాన వల్కల ముప
సంగృహ్యమాణ సమిధం సంస్క్రియమాణ కృష్ణాజినం గృహ్యమాణగ
వేధుకం శోష్యమాణపుష్కరబీజం గ్రథ్యమానాక్షమాలం గృహ్యమా
ణత్రిపుణ్డ్రకం న్యస్యమాన త్రిదణ్డకమ్ ఆపూర్యమాణ కమణ్డలుమ్ అ
దృష్టపూర్వం కలికాలస్యా పరిచిత మనృతస్య అశ్రుత పూర్వ మనఙ్గ
స్య అబ్జయోని మివ త్రిభువనవన్దితమ్ అసురారి మివ ప్రకటిత వరా
హ నరసింహ రూపం సాంఖ్యమివ కపిలాధిష్ఠితం మధురోపవన మివ
బలావలీఢ దర్పిత ధేనుకం ఉదయనమి వానన్దిత వత్సకులం కింపురుషాధి
రాజ్యమివ మునిజనగృహీత జలకలశాభిషిచ్యమాన ద్రుమం నిదాఘస
మయావసానమివ ప్రత్యాసన్న జలప్రపాతం జలధర సమయమివ వ
నగహన మధ్యసుఖప్రసుప్తహరిమ్ అనిల సుతమివ శిలాశకల ప్రహా
రసంచూర్ణితా క్షాస్థిసఞ్చయం ఖాణ్డవ వినాశోద్యతార్జున మివ ప్రార
బ్ధాగ్నికార్యం సురభి విలేపనధరమపి సతతావిర్భూతధూమగన్ధం మా
తఙ్గకులాధ్యాసితమపి పవిత్రమ్ ఉల్లసిత ధూమకేతు శతమపి ప్రశా
న్తోపద్రవం పరిపూర్ణద్విజపతిమణ్డల సనాథమపి సదాసన్నిహితతరు
గహనాన్ధకారమ్ అతిరమణీయమ పర మివ బ్రహ్మలోక మాశ్రమమ
పశ్యమ్... ... ...

యత్ర చ మలినతా హవిర్ధూమేషు న చరితేషు ముఖరాగః శుకేషు
న కోపేషు తీక్ష్ణతా కుశాగ్రేషు న స్వభావేషు చఞ్చలతా కదళీద ళేషు

న మన స్సుచతురాగః కోకిలేషు న పరకళత్రేషు కణ్ఠగ్రహః కమణ్డ
లుషు న సురతేషు మేఖలాబన్ధో వ్రతేషు నేర్ష్యాకలహేషు స్తనస్పర్శో
హోమధేనుషు న వనితాసు పక్షపాతః కృకవాకుషు న విద్యావి
వాదేషు భ్రాన్తిరనలప్రదక్షిణేషు న శాస్త్రేషు వసుసఙ్కీర్తనం
దివ్యకథాసు న ధనతృష్ణాసు గణనారుద్రాక్షవలయేషు న శరీరేషు మునిబా
లనాశః క్రతుదీక్షయా న మృత్యునా రామానురాగో రామాయణేన న యౌ
వనేన ముఖభఙ్గవికారో జరయా న ధనాభిమానేన యత్ర చ మహాభార
తే శకునివధః పురాణే వాయుప్రలపితం వయః పరిణామే ద్విజపత
నం ఉపవనచన్దనేషు జాడ్యమ్ అగ్నీనాం భూతిమత్త్వం ఏణకానాం గీ
తవ్యసనం శిఖణ్డినాం నృత్యపక్షపాతః భుజంగమానాం భోగః కపీ
నాం శ్రీఫలాభిలాషః మూలానామధోగతిః ।

తస్య చైవంవిధస్య మధ్యభాగమలంకుర్వాణస్య అలక్తకాలో
హితలోలపల్లవస్య మునిజనావలమ్బితకృష్ణాజినజలకరఙ్కసనాథశా
ఖస్య తాపసకన్యకాభిర్మూలభాగదత్తపీతపిష్టాతకావేకపఞ్చాఙ్గుళస్య
హరిణశిశుభిః పరిపీయమానాలవాలసలిలస్య మునికుమారకాబద్ధకుశ
చీరదామ్నః హరితగోమయోపలిప్తవివిక్తభూతలస్య తత్క్షణరచితకు
సుమోపహారరమణీయస్య నాతిమహతః పరిమణ్డలతయా విస్తీర్ణావ
కాశస్య రక్తాశోకతరోరధశ్ఛాయాయాముపవిష్టమ్ అత్యుగ్రతపోభి
ర్భువనమివ సాగరైః కనకగిరిమివ కులాచలైః క్రతుమివ వైతానవ
హ్నిభిః కల్పాన్తదివసమివ రవిభిః కాలమివ కల్పైః సమన్తాన్మహర్షి
భిః పరివృతమ్ ఉగ్రశాపభీతయేవ కమ్పితదేహయా ప్రణయిన్యేవ
విహితకేశగ్రహయా క్రుద్ధయేవ కృతభ్రూభఙ్గయా మత్తయేవాస్ఖలితగ
మనయా ప్రసాధితయేవ ప్రకటితతిలకయా జరయా గృహీతవ్రతయేవ
భస్మధవళయా ధవళీకృతవిగ్రహం ఆయామినీభిః పలితపాణ్డురాభిః
తపోభిర్విజిత్య మునిజనమఖిలం ధర్మపతాకాభిరివోపార్జితాభిః అమ
రలోకమారోఢుం పుణ్యైర్రజ్జుభిరివోపసంగృహీతాభిః అతిదూరప్ర
వృద్ధస్య తపస్తరోః కుసుమమఞ్జరీభిరివోద్గతాభిర్జటాభిరుపశోభమా

నమ్ ఉపరచితభస్మత్రిపుణ్డ్రకేణ తిర్యక్ ప్రవృత్తగఙ్గాస్రోతస్త్ర
యేణ హిమగిరిశిలాతలేనేవ లలాటపట్టేనోపేతమ్ అధోముఖచ
న్ద్రకలాకారాభ్యామవలమ్బితవలిశిథిలాభ్యాం భ్రూలతాభ్యామవ
ష్టభ్యమానదృష్టిమ్ అనవరతమన్త్రాభ్యాసవివృతాధరపుటతయా ని
ష్పతద్భిరతిశుచిభిః సత్యప్రరోహైరివ స్వచ్ఛేన్ద్రియవృత్తిభిరివ వి
ద్యాగుణైరివ కరుణారసప్రవాహైరివ దశనమయూఖైర్ధవలితపురో
భాగమ్ ఉద్వమదమలగఙ్గాప్రవాహమివ జహ్నుమ్ అవిరళసోమో
ద్గారసుగన్ధినిశ్వాసావకృష్టైర్మూర్తిమద్భిశ్శాపాక్షరైరివ సదా ముఖ
భాగసన్నిహితైః పరిస్ఫురద్భిరళిభిరవిరహితమ్ అతికృశతయా నిమ్న
తరగణ్డగర్తమ్ సమున్నతహనుఘోణమ్ ఆకరాళతారకమ్ అపశీర్య
మాణవిరళనయనపక్ష్మమాలమ్ ఉద్గతదీర్ఘరోమరుద్ధశ్రవణవివరమ్
ఆనాభిలమ్బితకూర్చకలాపమాననమాదధానం అతిచపలానామిన్ద్రి
యాశ్వానామన్తస్సంయమనరజ్జుభిరివాతతాభిః కణ్ఠనాడీభిర్నిరన్త
రావనద్ధకన్ధరమ్ ఉన్నతవిరళాస్థిపఞ్జరమ్ అంసావలమ్బితధవళయ
జ్ఞోపవీతమ్ అనిలవశజనితతనుతరఙ్గభఙ్గముత్ప్లవమాననవమృణాళ
మివ మన్దాకినీప్రవాహమకలుషమృజుముద్వహన్తమ్ అమలస్ఫటికశకల
ఘటితాక్షవలయముజ్జ్వలస్థూలముక్తాఫలగ్రథితం సరస్వతీహారమివ చల
దఙ్గుళివివరగతమావర్తయన్తమ్ అనవరతభ్రమితతారకాచక్రమపర
మివ ధ్రువం ఉల్లసతా శిరాజాలకేన జరత్కల్పతరుమివ పరిణతలతా
సఞ్చయేన నిరన్తరవిచితమ్ అమలేన చన్ద్రాంశుభిరివామృతఫేనైరివ
గుణసన్తానతన్తుభిరివ నిర్మితేన మానససరోజలక్షాళనశుచినా దు
కూలవల్కలేన ద్వితీయేనేవ జరాజాలకేన సంఛాదితం ఆసన్నవర్తి
నా మన్దాకినీసలిలపూర్ణేన త్రిదణ్డోపవిష్టేన స్ఫాటికకమణ్డలునా వి
కచకమలరాశిమివ రాజహంసేనోపశోభమానమ్ అవనేః స్థైర్యేణ
సాగరాణాం గామ్భీర్యేణ తేజసా సవితుః ప్రశమేన తుషారరశ్మేః ని
ర్మలతయామ్బరతలస్య సంవిభాగమివ కుర్వాణం వైనతేయమివ స్వ

ప్రభావోపాత్తసకలద్విజాధిపత్యంకమలాసన మివాశ్రమగురుం జర
చ్ఛందనతరుమివ భుజగనిర్మోకధవళ జటాకులం ప్రశస్త వారణమివ
ప్రలమ్బకరతాళం బృహస్పతి మివ ఆజన్మ సంవర్ధితకచం దివ సమివో
ద్యదర్కబిమ్బభాస్వరముఖం శరత్కాలమివ క్షీణవర్షం శాన్తను మివ
ప్రియసత్యవ్రతం అమ్బికాకరతలమివరుద్రాక్షగ్రహణనిపుణంశిశిరస
మయమూర్యమివకృతోత్తరాసఙ్గమ్ ఔర్వానల మివ సతత పయోభ
క్ష్యం శూన్యనగర మివ దీనానాథవిపన్నశరణం పశుపతి మివ భస్మ
పాణ్డురోమాశ్లిష్టశరీరం భగవన్తం జాబాలిమపశ్యమ్ . . ...

అవలోక్య చాహమ చిన్తయమ్ అహో ప్రభావస్తప సామ్
ఇయమస్య శాన్తాపి మూర్తిరుత్తప్తకనకావదాతా పరిస్ఫురన్తీ సౌ
దామినీవ చక్షుషః ప్రతిహన్తి తేజాంసి సతతముదాసీనాపి మహా
ప్రభావతయా భయమివోప జనయతి ప్రథమోపగతస్య శుష్కన
లకాశకుసుమని పతితానల చటులవృత్తి నిత్యమసహిష్ణు తపస్వినాం
ప్రతనుతపసామపి తేజః ప్రకృత్యాదః సహం భవతి కిముతసకలభు
వన వన్దితచరణానామనవరతతపఃసలిలక్షాళిత మలానాం కరకమల
తలామలకఫలవదఖిలం జగదాలోక యతాం దివ్యేన చక్షుషా భగవ
తామేవం విధానామ ఘక్షయకారణాని పుణ్యాని నామగ్రహణాన్య
పి మహామునీనాం కిం పునర్దర్శనాని ధన్యమిద మాశ్రమపద మయ
మధి పతిర్యత్ర అథవా భువనతల మేవ ధన్యమఖిల మనేనాధిష్ఠిత
మవనితలకమలయోనినా పుణ్యభాజః ఖల్వమీ మునయః యదహర్ని
శ మేనమపరమివ నళినాసనముపగతాన్యవ్యాపారా ముఖకమలా
వలోకననిశ్చలదృష్టయఃపుణ్యాః కథాః శృణ్వన్తః పర్యుపాసతే సరస్వ
త్యపి ధన్యా యదస్మిన్ సతతమతిప్రసన్నే కరుణాజల నిస్యన్ది న్యగా
ధగామ్భీర్యే రుచిరద్విజ కులపరిచరే ముఖకమల సమ్పర్క సుఖమ
నుభవన్తీ నివసతి రాజహంసీవ మానసే చతుర్ముఖముఖకమలవాసిభి
ర్వేదైః సుచిరాదిద మపర ముచిత మాసాదితం స్థానమ్ ఏనమాసా
ద్య శరత్కాలమివ కలికాలజలధర సమయకలుషితాః ప్రసాద ముప
గతాః పునరపి జగతి సరిత ఇవ సర్వవిద్యాః నియతమిహ సర్వాత్మ

వా కృతావస్థితినా భగవతా పరిభూత కలికాల విలసితేన ధర్మేణేవ
స్మర్యతే కృతయుగస్య ధరణీతల మనే నాధిష్ఠిత మాలోక్య నవ హాతి
నూనమిదానీంస ప్తర్షిమణ్డల నివాసాభి మానమమ్బరతలమ్ - అహో
మహాసత్త్వోయం - జరా యస్య ప్రళయరవికిరణనికర దుర్నిరీ
క్ష్యే రజనికరనికరపాణ్డురే జటాభారే ఫేనపుఞ్జధవళా గఙ్గేవ పశు
పతేః క్షీరాహుతిరివ శిఖాకలాపే విభావసోర్నిపతన్తీవ భీతా- బహు
ళాజ్యధూమపటలమలినీకృతాశ్రమపదస్య భగవతః ప్రభావాద్భీత
భీతమివ రవికిరణజాలకమపి దూరతః పరిహరతి తపోవనమ్ ఏతే చ పవనలో
లశిఖా జటిలా రచితాఞ్జలయ ఇవాత్ర మన్త్రపూతాని హవీంషి ప్ర
తిగృహ్ణన్త్యేత్ప్రీత్యా శుశుక్షణయః - తరళితదుకూలవల్కలోయఞ్చా
శ్రమలతాకుసుమసురభిపరిమళో మన్ద మన్దసఞ్చారీ సశఙ్క ఇవాస్య సమీ
పముపసర్పతి గన్ధవాహః - ప్రాయో మహాభూతానామపి మరభిభవాని
భవన్తి - తేజాంసి యతః సర్వ తేజస్వినా మయమగ్రణీః ద్వసూ
ర్యమివాభాతి జగద నేనాధిష్ఠితం మహాత్మనా నిష్ప్రకమ్పేవ క్షితి రేతగవ
ష్టమ్భాత్ - ఏష ప్రవాహః కరుణారసస్య సన్తరణ సేతుః సంసారసి
న్ధోః ఆధారః క్షమామ్భసాం పరశుస్తృష్ణాలతాగహనస్య సాగరః స
న్తోషామృతస్య ఉపదేష్టా సిద్ధి మార్గస్య అస్తగిరిరసద్గ్రహస్య మూల
ముపశమతరోః నాభిః ప్రజ్ఞాచక్రస్య ప్రాంశుః ప్రాసాదో ధర్మధ్వజస్య తీర్థః
సర్వవిద్యావతారాణాం బడబానలో లోభార్ణవస్య నికషోపలః శాస్త్ర
రత్నానాం దావానలో రాగపల్లవస్య మహామన్త్రః క్రోధభుజఙ్గమస్య ది
వసకరో మోహాన్ధకారస్య అర్గళబన్ధో నరకద్వారాణాం కులభవనమా
చారాణాం ఆయతనమ్ మఙ్గళానామ్ అభూమిర్మదవికారాణాం దర్శకః
సత్పథానామ్ ఉత్పత్తిః సాధుతాయాః నేమిరుత్సాహచక్రస్య ఆ
శ్రయః సత్త్వస్య ప్రతిపక్షః కలికాలస్య కోశస్తపసః సఖా సత్య
స్య క్షేత్రమార్జవస్య ప్రభవః పుణ్యసఞ్చయస్య అదత్తావకాశో మ
త్సరస్య అరాతిర్విపత్తేః అస్థానం పరిభూతేః అననుమతోభిమానస్య
అసమ్మతో దైన్యస్య అనాయత్తో రోషస్య అనవకాశో విషయాణామ్ అ

సఖిముఖః సుఖానామ్

అస్య భగవతః ప్రభావా దేవోపశాన్త వైరమపగత మత్సరం తపోవనమ్ అహో ప్రభావో మహాత్మనామ్ అత్ర హి శాశ్వతికమపహాయ విరోధముపశాన్తాన్తరాత్మాన స్తిర్యఞ్చోపి తపోవనవసతిసుఖమనుభవన్తి - తథాహి ఏష వికచోత్పలవన రచనానుకారిణ ముత్పతచ్ఛాయచన్ద్రకశతం హరిణలోచనద్యుతిశవల మభినవశాద్వలమివాధివసతి శిఖినఃకలాపమాతపాహతో నిఃశఙ్క మహిః అయముత్సృజ్య మాతరమనుపజాతకేసరైః కేసరిశిశుభిః సహోపజాతపరిచయః ప్రక్షరత్ క్షీరధార మాపిబతి కురఙ్గశాబకః సింహీ స్తనమ్ ఏష మృణాళకలాపాశఙ్కిభిః శశికరధవళం సటాభారమామీలితలోచనో బహు మన్యతే ద్విరదకలభై రాకృష్యమాణం మృగపతిః ఇదమిహ కపికులమపగతచాపలముపనయతి మునికుమారకేభ్యః స్నాతేభ్యః ఫలాని - ఏతే చ న నివారయన్తి మదాన్ధా అపిమణ్డస్థలీభాఞ్జి మదజలపాననిశ్చలాని మధుకరకులాని జాతదయాః కర్ణతాళైః కరిణః కిం బహునా తాపసాగ్నిహోత్రధూమలేఖాభిః సర్పన్తిభిరహర్నిశముపపాదితకృష్ణాజినోత్తరాసఙ్గశోభాః ఫలమూలభృతో వల్కలినో నిశ్చేతనాస్తరవోపి సనియమా ఇవాస్య భగవతః సమీపవర్తినోత్ర లక్ష్యన్తే కిం పునః సచేతనాః ప్రాణినః ... .

ఇత్యేవం చిన్తయన్తమేవ మాం తస్యైవ రక్తాశోక తరోశ్ఛాయాయామేకదేశే స్థాపయిత్వా హారీతః పాదావుపగృహ్య కృతాభివాదనః పితురనతిసమీపవర్తినీ కుశాసనే సముపావిశత్ ఆలోక్య తు మాం తే మునయః సర్వ ఏవ కుతోయమాసాదితః శుకశిశు రాతపజనితగ్లాని రుత్తప్తపాంసుపటలమధ్యగతో దూరనిపతిత విహ్వలతనురల్పావశేషాయు రాసాదితః తపస్విదురారోహతయా చ తస్య వనస్పతేర్న శక్యతే స్వనీడమారోపయితు మితి జాతదయేనానీతః తద్యావదయమప్రరూఢపక్షతిరక్షమో న్తరీక్షముత్పతితుం తావదత్రైవ కస్మింశ్చిదాశ్రమతరుకోటరే మునికుమారకై రస్మాభిశ్చోపనీతేన నీవారకణనికరేణ వివిధఫలరసేనచ-సంవర్ధ్యమానో ధారయతు జీవితమ్ - అనాథ

పరిపాలితం హి ధర్మో౽స్త్యస్మద్విధానామ్ ఉద్భిన్నపక్షతిస్తు గగనత
ల సఞ్చరణ సమర్థో యాస్యతి యత్రాస్మై రోచిష్యతే ఇహైవ వా
సముపజాతపరిచయః స్థాస్యతి ఇత్యేవమాదికమస్మత్సమ్బద్ధాలాపమా క
ర్ణ్య కిఞ్చిదుపజాత కుతూహలో భగవాన్ జాబాలిరీషదావలితకన్ధరః
పుణ్యజలైః ప్రక్షాళయన్నివ మామతిప్రశాన్తయా దృష్ట్యా సుచిరము
పజాత ప్రత్యభిజ్ఞ ఇవ నఃపునః స్వస్యైవావినయస్య ఫలమనే
నానుభూయత ఇత్యవోచత్ స హి భగవాన్ కాలత్రయదర్శీ తపః ప్ర
భావాద్దివ్యేన చక్షుషా సర్వమేవ కరతలగతమివ జగదాలోకయతి వేత్తి
చ జన్మాన్తరాణ్యతీతాని కథయత్యాగామినమప్యర్థమ్ ఈక్షణగో
చరగతానాఞ్చ ప్రాణినామాయుషః ప్రమాణమావేదయతి తతః
సా సైవ తాపసపరిషత్ శ్రుత్వా విదితతత్ప్రభావా కీదృశో౽నేనా
వినయః కృతః కిమర్థమ్ వా కృతః క్వ వా కృతో జన్మాన్తరే వా కో
యమాసీదితి కుతూహలిన్యభవత్ అసకృదుపయాచితవతీ చ తం భగ
వన్తమ్ ఆవేదయ ప్రసీద భగవన్ కీదృశస్యావినయస్య ఫలమనేనాను
భూయతే కశ్చాయమాసీజ్జన్మాన్తరే విహగజాతౌ వా కథమస్య సమ్భ
వః కిమభిధానో వాయమ్ అపనయతు నః కుతూహలమ్ ఆశ్చర్యాణాం
హి సర్వేషాం భగవాన్ ప్రభవః॥

ఇత్యేవ ముపయాచితస్తపోధనపరిషదా స మహాముని రవదత్ అ
తిమహదిదమాశ్చర్యమాఖ్యాతవ్యమ్ అల్పశేషమహః ప్రత్యాసీదతి
చ నః స్నానసమయో భవతామప్యతిక్రామతి దేవార్చనవిధి వేళా త
దుత్తిష్ఠన్తు భవన్తః సర్వ ఏవ తావదాచరన్తు యథోచితమ్ దివసవ్యా
పారమ్ అపరాహ్ణసమయే భవతామ్ పునః కృతఫలమూలాశనా
నాం విస్రబ్ధోపవిష్టానామాదితః ప్రభృతి సర్వమావేదయిష్యామః
యో౽యం యచ్చ కృతమనేనాపరస్మిన్ జన్మని ఇహలోకే చ యథా
స్య సమ్భూతిః అయఞ్చ తావదపగతక్లమః క్రియతామాహారేణ నియత
మయమప్యాత్మనో జన్మాన్తరవృత్తం స్వప్నోపలబ్ధమివ మయి కథయతి స
ర్వమశేషతః స్మరిష్యతీత్యభిదధదేవోత్థాయ సహ తైర్మునిభిః స్నానా

దికం దివసవ్యాపారమకరోత్॥ .. ..

అథ క్రమేణ పరిణతే దివసః స్నానోత్థితేన మునిజనేనార్ఘవిధి
ముపపాదయతా యః క్షితితలే దత్త స్తమమ్బరతలగతః సాక్షాదివరక్తచ
న్దనాఙ్గరాగం రవిరుదవహత్ ఊర్ధ్వముఖైరర్కబిమ్బనిహితదృష్టిభిరు
ష్మపైస్తపోధనైరివ పరిపీయమానతేజః ప్రసరో విరలాతపస్తనిమాన
మభజత్ ఉద్యత్సప్తర్షిసార్థస్పర్శపరిజిహీర్షయేవ సంహృతపాదః పారా
వతచరణపాటలరాగో రవిరమ్బరతలాదలమ్బత ఆలోహితాంశుజాలం
జలశయనమధ్యగతస్య మధుభిదో విగళన్మధుధారమివ నాభినళినం ప్రతిమా
గతమపరార్ణవే సూర్యమణ్డల మాలక్ష్యత-విహాయ ధరాతలమున్ముచ్య
కమలినీ వనాని శకునయ ఇవ దివసావసానే తపోవనతరుశిఖరేషు ప
ర్వతాగ్రేషు చ రవికిరణాః స్థితిమకుర్వత-ఆలగ్నరక్తాతపచ్ఛేదా ముని
భిరాలమ్బితలోహితవల్కలా ఇవాశ్రమతరవః క్షణమశోభన్త-అస్త
ముపగతే చ భగవతి సహస్రదీధితావపరార్ణవతటాదుల్లసన్తీ విద్రుమ
లతేవ పాటలా సన్ధ్యా సమదృశ్యత-యస్యామాబధ్యమానధ్యాన మే
కదేశముహ్యమాన హోమధేనుదుగ్ధధారాధ్వని మనోహరమ్ అగ్ని
హోత్రవేదివిప్రకీర్యమాణహరిత్కుశమ్ ఋషికుమారికాభిరిత
స్తతో విక్షిప్యమాణదిగ్దేవతార్చనబలిసిక్థ మాశ్రమపదమభవత్
క్వాపి విహృత్య దివావసానే లోహిత తారకా తపోవన ధేనురివ కపి
లా పరివర్తమానా సన్ధ్యా ముదితైస్తపోధనైరదృశ్యత-అచిరప్రోషితే చ
సవితరి శోకవిధురా కమలముకుళకమణ్డలు ధారిణీ హంససితదుకూ
లపరిధానా మృణాళధవళయజ్ఞోపవీతినీ మధుకరమణ్డలాక్ష మాలావల
యముద్వహన్తీ కమలినీ రవిసమాగమవ్రతమివాచరత్ - అపరసాగరామ్భ
సి పతితే దివసకరే పతనవేగోత్థితమమ్భః శీకరనికరమివ తారాగణమమ్బ
రమధారయత్ అచిరాచ్చ సిద్ధకన్యకావిక్షిప్తసన్ధ్యార్చనకుసుమశవలమివ
సతారం వియద రాజత క్షణేన చోన్ముఖేన మునిజనే నోర్ధ్వవికీర్ణైః ప్రణా
మాఞ్జలి సలిలైః ప్రక్షాళ్యమాన ఇవాగళదఖిలః సన్ధ్యారాగః॥

క్షయముపగతాయాఞ్చ సన్ధ్యాయాం తద్వినాశదుఃఖితా కృష్ణా

జినమివ విభావరీతిమిరోద్గమమభినవమువహతి - అపహాయ మునిహృదయాని సర్వమన్యదన్ధకారతాం తిమిరమనయత్ - క్రమేణచ రవిరస్తముపాగత ఇత్యుగ్రతముపలభ్య సముపజాత వైరాగ్యేవ ధౌతదుకూలవల్కలధవళామ్బరస్పతారాన్తఃపురః పర్యన్తస్థితతనుతిమిరతమాలవనలేఖం సప్తర్షిమణ్డలాధ్యుషితమ్ అరున్ధతీసఞ్చరణపవిత్రమ్ ఉపహితాషాఢమ్ ఆలక్ష్యమాణమూలమ్ ఏకాన్తస్థితచారుతారకామృగమ్ అమరలోకాశ్రమమివ గగనమమృతదీధితిరధ్యతిష్ఠత్ - చన్ద్రాభరణానృతస్తారకాకపాలశకలాలఙ్కృతాదమ్బరతలాత్ - త్ర్యమ్బకోత్తమాఙ్గాదివ గఙ్గా సాగరమాపూరయన్తీ హంసధవళా ధరణ్యామపతత్ జ్యోత్స్నా - హిమకరసరసి వికచపుణ్డరీకసితే చన్ద్రికాజలపానలోభా దవతీర్ణో నిశ్చలమూర్తిరమృతపఙ్కలగ్న ఇవాలక్ష్యత హరిణః - తిమిరజలధర సమయాపగమానన్తరమభినవ సితసిన్ధువార కుసుమ పాణ్డురై రూర్ధ్వాగతై రగృహ్యన్త హంసైరివ కుముదసరాంసి చన్ద్రపాదైః - విగళిత సకలోదయ రాగం రజనికరబిమ్బమ్ అమ్బరాపగావగాహధౌతసిన్దూరమైరావతకుమ్భస్థలమివ తత్క్షణమలక్ష్యత - శనైశ్శనైశ్చ దూరోదితే భగవతి హిమస్రుతి సుధాధూళిపటలేనేవ ధవళీకృతే చన్ద్రాతపేన జగతి అవశ్యాయజలబిన్దుపతనశీతేషు మన్దగతిషు విఘటమాన కుముదవనకషాయపరిమళేషు సముపోఢనిద్రాభరాలసతారకై రన్యోన్యగ్రథితపక్ష్మపుటై రారబ్ధరోమన్థమన్థరముఖైః సుఖాసీనై రారణ్యమృగై రభినన్దితాగమనేషు ప్రవహత్సు నిశాముఖసమీరేషు అర్ధయామమాత్రావశిష్టాయాం విభావర్యాం హారీతః కృతాహారం మామాదాయ సర్వైస్తైః సహ మునిభిరుపసృత్య చన్ద్రాతపోద్భాసినీ తపోవనైకదేశే వేత్రాసనే సుఖోపవిష్టమనతిదూరవర్తినా జాలపాదనామ్నా శిష్యేణ దర్భపవిత్రపాణినా మన్దమన్దముపవీజ్యమానమ్ పితరమువాచ - తాతసకలేయమాశ్చర్య శ్రవణకుతూహలాకులితహృదయా సముపస్థితా తాపసపరిషదాబద్ధమణ్డలా ప్రతీక్షతే వ్యపనీతశ్రమశ్చకృతోఽయం పతత్రిపోతస్తదావేద్యతాం కిమనేన కృతమన్యస్మిన్ జన్మని కోవాయమభూత్ భవి

ష్యతి వేత్యేవ ముక్తస్తుసమహామునిరగ్రతః స్థితం మాణవలోక్యతాం
శ్చ సర్వానేకాగ్రాన్ శ్రవణతత్పరాన్మునీన్ బుధ్వా శనైరబ్రవీ
త్ శ్రూయతాం యదిహకుతూహలమ్॥

అస్తి సకలత్రిభువనలలామభూతా ప్రసవభూమిరివ కృతయు
గస్య ఆత్మనివాసోచితా మహాకాలాభిధానేనభువనత్రయసర్గస్థితిసం
హారకారణేన ప్రమథనాథేనేవాపరేవ పృథివీ సముత్పాదితా ద్వి
తీయపృథివీ శఙ్కయాచ జలనిధినేవ రసాతలగమ్భీరేణ జలపరిఖావ
లయేనపరివృతా పశుపతి నివాసప్రీత్యాచ గగనతలోల్లేఖిశిఖరమా
లేనకైలాసగిరిణేవ సుధాసితేన ప్రాకారమణ్డలేన పరిగతా ప్రకట
శఙ్ఖశుక్తిముక్తాప్రవాళమరకతమణిరాశిభిశ్చామీకరచూర్ణవాలుకా
నికరనిచితైరాయామిభిరగస్త్యపరిపీతసలిలైః సాగరైరివ మహావిప
ణిపథైరుపశోభితా సురాసురసిద్ధగన్ధర్వవిద్యాధరోరగాధ్యాసితాభి
శ్చిత్రశాలిభిరనవరతోత్సవాలోకనకుతూహలాదమ్బరతలాదవతీ
ర్ణాభిర్దివ్యవిమానపంక్తిభిరివాలఙ్కృతా మన్థనోద్ధతదుగ్ధసిన్ధుధవళమన్ద
రద్యుతిభిః కనకమయామలకలశశిఖరైః అనిలడోలాయితసితధ్వజైరు
పరిపతదభ్రగఙ్గైరివతుషారగిరిశిఖరైరమరమన్దిరైర్విరాజితశృఙ్గాటకా
సుధావేదికోపశోభితోదపానైరనవరతచలితజలఘటీయన్త్రసిచ్య
మానహరితోపవనాన్ధకారైః కేతకీధూళిధూసరైరుపశల్యకైరుపశో
భితా మదముఖరమధుకరపటలాన్ధకారితనిష్కుటా స్ఫురదుపవనలతా
కుసుమపరిమళసురభిసమీరణారణితసౌభాగ్యఘణ్టైరాలోహితాంశు
కపతాకైరాబద్ధరక్తచామరైర్విద్రుమమయైః ప్రతిభవనముచ్ఛ్రి
తైర్మకరాఙ్కైర్మదనయష్టికేతుభిః ప్రకాశితమకరధ్వజపూజా సత
తప్రవృత్తాధ్యయనధ్వనిధౌతకల్మషా స్తిమితమురజరవగమ్భీరగర్జితేషు
సలిలశీకరాసారరచితదుర్దినేషు పర్యన్తదివసకరకిరణస్తబకర
చితసురచాపచారుషు ధారాగృహేషు మత్తమయూరమణ్డ
లైరామణ్డలీకృతశిఖణ్డైస్తాణ్డవవ్యసనిభిరాబధ్యమానకేకారవకోలాహ
లావికచకువలయకాన్తైరుత్ఫుల్లకుముదధవళోదరైరసమిషనర్మనరమణీ

ర్యైః అఖణ్డలలోచనైరివ సహస్రసఙ్ఖ్యైః ఉద్భాసితా ప్రాసాదకోటిభి రుపేతా
ఉల్లేవనకలితాభి రమృతఫేనపుఞ్జపాణ్డురాభి ర్విశదిగ్వస్త్రపల్లవాఙ్క్తిభి
కృతాయతావనసురసుత్తమాళవీథిచక్ర ప్రక్షుభితసలిలయా భగవతో మ
హాకాలస్య శం ఽసుంసరితమాల్యోవ్య సముపజాతేర్ష్యయేవ సతతాబ
ద్ధతరజభ్రుకుటీలేఖయా ఖమివ ఉ శయన్త్యా ప్రియయా పరిక్షిప్తాఽఖి
లభువనతలఖ్యాతయశసా హరజటాచన్ద్రేణేవ ఘటనా రో న్మైనాకేనే
వావిదితపక్షపాతేన సునాకినీప్రవాహేణేవ ప్రకటితవత్సరావ
నాస్మృతశాస్త్రేణేవ సభావసథకూపప్రపారామసురసదనసేతుయన్త్ర
ప్రవర్తకేనమన్దరేణేవోద్ధృతసమస్తసాగరరత్నసారేణ సంగృహీతగా
రుడేనాపి భుజఙ్గభీరుణా సకలలోపదపి నాపి ప్రణయిజనో పజవ్యమాన
విభవేనవీరేణాపి వినయవతా ప్రియంవదేనాపి సత్యవాదినా అభిరూపే
ణాపి స్వదారసన్తుష్టేన అతిథిజనాభ్యాగమార్థినాపి పరప్రార్థనాన
భిజ్ఞేన కామార్థపరేణాపి ధర్మప్రధానేన మహాసత్త్వేనాపి పరలోక
భీరుణా సకలవిజ్ఞాన విశేషవిదా విద్యాప్రదాతేన దానశీలేనా చేనే
న దక్షేణ స్మితపూర్వాభిభాషిణా పరిహాస పేశలేనోజ్జ్వలవేషేణ
శిక్షితాశేషదేశభాషేణ వక్రోక్తినిపుణేన ఆఖ్యాయికాఖ్యానపరిచయ
చతురేణ సర్వలిపిజ్ఞేన మహాభారతపురాణ రామాయణానురాగిణా
బృహత్కథాకుశలేన ద్యూతాదికలాకలాపపారగేణ శ్రుతరాగిణా సు
భాషితవ్యసనినా ప్రశాన్తేన సురభిమాసమారుతేనేవ సతతదక్షిణేన
హిమగిరికాననేనేవాన్తఃసరలేన లక్ష్మణేనేవ రామారాధన నిపుణేన
శత్రుఘ్నేనేవావిష్కృతభరత పరిచయేనదివ సేనేవమిత్రానువ
ర్తినా బౌద్ధేనేవ సర్వదానాస్తివాదశూరేణ సాంఖ్యాగమేనేవ ప్రధా
నపురుషగుణోపేతేన విలాసిజనేనాధిష్ఠితా సశైలేవ ప్రాసాదైః స
శాఖానగరేవ మహాభవనైః సకల్పవృక్షేవ సత్పురుషైః దర్శితవిశ్వ
రూపేవ చిత్రభిత్తిభిః అమరాధిపమూర్తిరివ సుఖశతా సలధూమపూ
తా పశుపతిలాస్యక్రీడేవ సుధాధవళాట్టహాసా వృద్ధేవ జాతరూప
క్షయా గరుడమూర్తిరివాచ్యుతస్థితిరమణీయా సన్ధ్యేవ పద్మరాగాను

౬౦. ప్రభాతవేళేవ ప్రబుద్ధసర్వలోకా శబరపసతిరివ అవలమ్బితచారు
చామర నాగదన్తధవళగృహా శేషతనురివ సదాసన్నవసుధాధరా జల
నిధిమథనవేళేవమహాఘోషపూరితదిగన్తరా ప్రస్తుతాభిషేక వేళేవస
దాసన్నిహితకనకకలశసహస్రా గౌరీవమహాసింహాసనోచితమూర్తిః అ
దితిరివ దేవకులసహస్రసేవ్యా మహావరాహలీలేవదర్శితహిరణ్యాక్షు
పాతాళస్త్రీకతనురివానన్దితభుజఙ్గలోకా హరివంశకథేవానేక బాలక్రీ
డారమణీయా ప్రకటాఙ్గనోపభోగాప్యఖణ్డితచరిత్రా రక్తవర్ణాపిసు
ధాధవళా అవలమ్బితముక్తాకలాపాపి విహారభూషణా బహుప్రకృ
తిరప్యస్థిరా విజితామరలోకద్యుతిరవన్తీషూజ్జయినీ నామ నగరీ॥

యస్యాముత్తుఙ్గసౌధోత్సఙ్గసఙ్గీతసఙ్గినీనామఙ్గనానామతిమధురే
ణ గీతరవేణాకృష్యమాణాధోముఖతురఙ్గః పురఃపర్యస్తరథ పతాకా
పటః కృతమహాకాలప్రణామఇవ ప్రతిదివసమావర్త్యతే భగవాన్
దివసకరః- యస్యాఞ్చ సన్ధ్యారాగారుణాఇవ సిన్దూరమణికుట్టిమేషు
ప్రారబ్ధనీలకమలినీపరిమిలనాఇవ మరకతవేదికాసుగగనతలప్రసృ
తాఇవ వైడూర్య మణిభూమిషుతిమిరపటలవిఘటనోద్యతాఇవ కృష్ణా
గురుధూమమణ్డలేషు అభిభూతతారకాపంక్తయఇవ ముక్తాఫలప్రాలం
బేషువికచకమలచుమ్బినఇవనితమ్బినీముఖేషు ప్రభాతచన్ద్రికామధ్యప
తితాఇవస్ఫటికమణిభిత్తిప్రభాసుగగనసిన్ధుతరఙ్గసఙ్గినఇవసితపతాకాంశు
కేషుపల్లవితాఇవ సూర్యకాన్తోపలేషు రాహుముఖ కుహరప్రవిష్టాఇ
వ ఇన్ద్రనీలవాతాయనవివరేషు విరాజన్తే రవిగభస్తయః-యస్యాఞ్చా
నుష జాతతిమిరత్వాద విఘటితచక్రవాకమిథునావ్యర్థీ కృతసురత
ప్రదీపాః సఞ్జాతమదనానలదిగ్దాహాఇవ యాన్తి కామినీనాం భూష
ణప్రభాభిర్బాలాతపపిఞ్జరారజన్యః యాఞ్చసన్నిహితవిషము లోచ
నామనవరతమతిమధురోరతిప్రలాపఇవ ప్రతివాసరమ్ ప్రసర్పన్
ముఖరీకరోతిమకరకేతుదాహహేతుభూతోభవనకలహంసకోలాహలః
యస్యాఞ్చనిశి నిశిపవనవశవిలోలైస్తకూలపల్లవైరుల్లసద్భిర్మాళవీముఖ
కమల కాన్తినిర్జితస్యేన్దోః కలఙ్క మివాపనయన్తోదూరప్ర

సారథేఃశ్లిష్టధ్వజభుజాః ప్రాసాదాలయస్యై- యస్యాఞ్చ సౌధశిఖరోత్స
ఙ్గశాయినీనాం పశ్యన్ ముఖాని పురనారీణాం మదనపరవశ ఇవ పతితః
ప్రతిమాచ్ఛలేన లుఠతి బహుళపక్షప్రదోషేషు మణికుట్టిమేషు
మృగలాఞ్ఛనః-యస్యాఞ్చ నిశావసానే ప్రబుద్ధస్య తారతరముఖరతః
పఞ్జరభాజః శుకశారికాసమూహస్య రవేణాభిభూతా గృహసారస-
విరుతేన విస్తారిణా విలాసినీభూషణరవేణ చాభిభావ్యమానా వ్యర్థీ
భవన్తి ప్రభాత మఙ్గళగీతయః యస్యాఞ్చ నివృత్తిర్మణిదీపానాం త
రళతా హారలతానామస్థితి సఙ్గీత మురజధ్వనీనాం ద్వన్ద్వవియోగ
శ్చక్ర నామ్నాం వర్ణపరీక్షా కనకానామ్ అస్థిరత్వమ్ ధ్వజానామ్మి
త్రద్వేషః కుముదానామ్ కోశగుప్తిరసీనామ్ కిం బహునా యస్యా
ఞ్చ సురాసురచూడామణిమరీచిచయచుమ్బితచరణనఖమయూఖో
నిశితత్రిశూలదారితాన్ధకమహాసురో గౌరీనూపురకోటిఘృష్టశేఖరచన్ద్ర
శకలః త్రిపురభస్మరజః కృతాఙ్గరాగో మకరధ్వజధ్వంసవిధురయా ర
త్యా ప్రసాది యస్యా ప్రసారితకరయుగళవిగళితవలయనికరార్చిత
చరణః ప్రణయానలశిఖాకలాపకపిలజటాభారభ్రాన్తామరసిన్ధురన్ధ
కారిర్భగవానుత్సృష్టకైలాసవాసప్రీతిర్మహాకాలాభిధానః స్వయం ప్ర
తివసతి ||

తస్యాఞ్చైవం విధాయాం నగర్యాం నృగ నల నహుష యయాతి
ధున్ధుమార భరత భగీరథ దశరథ జనమేజయాద్యనప్రతిమో భుజబలా
ర్జితభూమణ్డలః ఫలితశక్తిత్రయో మతిమానుత్సాహసమ్పన్నో నీతిశా
స్త్రాక్షిన్నబుద్ధిరధీతధర్మశాస్త్రః తృతీయఇవ తేజసా కాన్త్యా చ సూ
ర్యాచన్ద్రమసోః అనేకసప్తతన్తుపూతమూర్తిః ఉపశమితసకలజగదుప
ప్లవో విహాయ కమలవనాన్యవిగణయ్య నారాయణవక్షః స్థలవసతిసుఖ
ముత్ఫుల్లారవిన్దహస్తయా శూరసమాగమైకవ్యసనిన్యా నిర్వ్యాజమాలి
ఙ్గితో లక్ష్మ్యా మహామునిజనసంసేవితస్య మధుసూదనచరణఇవ సురసరి
త్ప్రవాహస్య ప్రభవః సత్యస్య శిశిరస్యాపి రిపుజనసన్తాపకారిణః స్థి
రస్యాప్యనవరతభ్రమతో నిర్మలస్యాపి మలినీకృతారాతివనితాముఖక

మలస్యేవ సేతుబన్ధస్యాపి సర్వానురాగకారిణః సుధాసూతేరివ జలనిధిరు
త్పత్తిర్యశసః పాతాళ ఇవ త్రాతో నిజపక్షపాతిభిః క్షితిభృతాం కు
లైః గ్రహగణ ఇవ బుధానుగతో మకరధ్వజ ఇవోత్పన్నవిగ్రహో యమరాశిర
థ ఇవ మిత్రోదితః పశుపతిరివ మహాసేనానుగతో భుజగరాజ ఇవ
క్షమాభరక్షమో గఙ్గాప్రవాహ ఇవ మహావంశప్రభవః అవతార ఇ
వ ధర్మస్య ప్రతినిధిరివ పురుషోత్తమస్య పరిహృతప్రజాపీడో రాజా
తారాపీడోఽభవత్॥

యస్తమః ప్రసరమలినవపుషా పాపబహులేన కలికాలేన చాలి
తమామూలతో ధర్మం దశాననేనేవ కైలాసం పశుపతిరివావష్టభ్య పునర
పి స్థిరీచకార - యఞ్చ రతిప్రలాపోపజనిత దయార్ద్రహృదయ హరనిర్మిత
మపరమివ మకరకేతుమమన్యత లోకః - యస్య జలనిధితటజధౌతమేఖలా
త్ - పత్రాన్తరవిచారితారాగణద్విగుణితలతాకుసుమప్రకరాత్ -
ఉదయదిన్దుబిమ్బవిగళదమృతబిన్దుమతినార్ద్రీచన్దనాత్ - అశేషకరరదకుల
ఖురశిఖరోల్లేఖఖణ్డితోల్లసల్లవఙ్గపల్లవాత్ - ఐరావతకరలూనశల్లకీకబ
ళాదాశైలాన్మదయమానకపిబలవిలుప్తవిరళలవలీలతాఫలాత్ ఉ
దధివినిర్గతజలదేవతాభివన్ద్యమానరాఘవపాదాత్ - అవలనిపాతద
ళితశఙ్ఖకులశకలతారకితశిలాతలాత్ - నలకరతలాన్దోలితశైలసహస్రస
మ్బాధితాదాసేతుబన్ధాత్ - అచ్ఛనిర్ఝరజలధౌతతాలఙ్కాసార్థాత్ -అమృ
తమథనోద్ధృతవైకుణ్ఠకేయూరపత్రమకరకోటికషణమసృణితగ్రావ
ణః సురాసురహేలావలయితవాసుకిసమాకర్షణారమ్భచలచరణభరద
ళితనితమ్బాత్ - అమృతసీకరసిక్తసానోరామన్దరాచలాత్ - నరనా
రాయణచరణముద్రాఙ్కితబదరికాశ్రమరమణీయాత్ - కుబేరపురసు
న్దరీభూషణరవముఖరశిఖరాత్ - సప్తర్షిసన్ధ్యోపాసనాపూతప్రస్రవ
ణాచ్ఛసోదృకోదరోద్దళితసౌగన్ధికషణ్డసుగన్ధిమేఖలాదాగన్ధమాదనాత్,
సేవాఞ్జలికమలముకుళదన్తురైః శిరోభిశ్చరణనఖమయూఖాగ్రగ్రథిత
ముకుటపత్రలతాగ్రన్థయో భయచకితతరళతారకదృశో భుజబలవిజితాః
ప్రణేమురవనీపతయః యేన చ అనేకరత్నాంశుజాలపల్లవితేవ్యాలమ్బి
ముక్తాఫలజాలకే దిగ్గజేనేవకల్పతరౌ ఆక్రాన్తే సింహాసనే భరేణ శి

ీముఖివ్యాలీకరకమ్పితా లతాఇవ నేమిరాయమాణ్యాః సగ్యాదిశః। య
స్మైచ మన్యేఽనన్యసాధారణశక్తయే స్పృదే సురపతిరపి స్పృహయా
ఞ్చకార యస్యాస్వ ధవళీకృతభువనతలః సకలలోకహృదయానన్దకా
రీ క్రౌఞ్చాదివ హంసఇవ హిమాసిర్ఘగామాగుణగణః యస్యచ అశ్వతా
మోహపరబిపరిమాళయామసర్దరోద్ధాతబహుశ ముగ్దసిన్ధుఫేనలేఖయేవ ధ
వళీకృతసురాసురలోక యాకశసుదిక్షుముఖరితభువనమభ్రమ్యతకీ
ర్త్యా యస్యచ అతిదుస్సహప్రతాపసన్తాపఖిన్నేవ మానేష ఇ ఐనపి న
ముమోచాతపత్రచ్ఛాయాం రాజలక్ష్మీః తథాచాస్యదిష్ట్యవృద్ధిమివ ప
శ్రావణోపదేశమివ జగ్రాహ బహుమఙ్గళమివ మేనే మన్త్రమివ జజా
పఅగమమివవపిసస్మార చరితం జన యస్మింశ్చ రాజని గిరీణాం విపక్ష
తా ప్రత్యయానాంపరత్వం దర్పణానామభిముఖావస్థానం శూలపాణి
ప్రతిమానాంమర్గాశ్లేషః జలధరాణాఞ్చాపధారిణం పద్మానాం జల
దివ్యం ప్రతిహారాణామసిధారణం త్రైతుణ్యామసిధారాణాం ధ్వజా
నామున్నతిః దనుషామవనతిః వంశానాం శిలీముఖక్షతిః దేవగ్రామానాం
యాత్రా కుసుమానాం బన్ధనస్థితిః ఇన్ద్రియాణాం నిగ్రహో వన
కరిణాం వారిప్రవేశగ్రహణాం తులారోహణమ్ అగ్న్యౌగమే వి
షవిశుద్ధిః కేశనఖానామాయతిభఙ్గో జలదరదివసానాం మలినామ్బర
త్వం రత్నోపలానాం భేదః మునీనాం యోగధారణం కుమారస్తుతిషు
తారకోద్ధరణమ్ ఉష్ణరశ్మేర్గ్రహణశఙ్కా శశినో జ్యేష్ఠాతిక్రమో మ
హాభారతే దుశ్శాసనాపరాధః వయఃపరిణామే దణ్డగ్రహణమ్ అసి
ధారాసుకోశగుప్తిః కామినీకుచపత్రభఙ్గేషు వక్రతా కరిణాం దాన
విచ్ఛిత్తిః అక్షక్రీడాసుశూన్యగృహదర్శనమ్ పృథివ్యామాసీత్ తస్యా
జ్ఞోఽఖిలశాస్త్ర కలాకలాపావగాహనగభీరబుద్ధిః ఆశైశవాదుపారూ
ఢనిర్భరప్రేమరసోనీతిశాస్త్రప్రయోగకుశలో భువనరాజ్యభారైకనౌ
కర్ణధారో మహత్స్వపి కార్యసఙ్కటే ష్వవిషణ్ణధీః ధామ ధైర్యస్య స్థా
నం స్థితేః సేతుః సత్యస్య గురుర్గుణానామాచార్య ఆచారాణాం ధాతాధ
ర్మస్య శేషాహిరివ సకలమహీభారధారణక్షమః సలిలనిధిరివ మహా

త్పే నివాసః జరాసన్ధ ఇవ ఘటితసన్ధివిగ్రహః త్ర్యమ్బక ఇవ ప్రసా
ధితమర్మః యుధిష్ఠిర ఇవ ధర్మప్రభవః సకలవేదవేదాఙ్గవిత్ అశేషరా
జ్యమణ్డలైకసారో బృహస్పతిరివ సునాసీరస్య కవిరివ వృషపర్వణః వ
శిష్ఠ ఇవ దశరథస్య విశ్వామిత్ర ఇవ రామస్య ధౌమ్య ఇవాజాతశత్రోః
దమనక ఇవ భీమస్య సుమతిరివ నలస్య సర్వకార్యేష్వప్రతిహతమతిర
మాత్యో బ్రాహ్మణః శుకనాసో నామాభవత్ యో నరకాసురశస్త్ర
ప్రహారభీషణే భ్రమన్మన్దరనితమ్బనిర్దయనిష్పేషకఠినాంసపీఠే నారా
యణవక్షఃస్థలేఽపి స్థితాముమషఙ్గురలాభామమన్యత ప్రజ్ఞాబలేన లక్ష్మీ
మ్ యస్య సమాసాద్య దర్శితానేకరాజ్యఫలాలతేవ సుహృత్పాదపమనేక
ప్రతానగహనా విస్తారముపయయౌ ప్రజ్ఞా యస్య చానేకచారపురు
షసహస్రసఞ్చారనిచితే చతురుదధివలయపరిఖాప్రమాణే ధరణితలే భ
వన ఇవావిదితమహరహః సముచ్ఛ్వసితమపి రాజ్ఞాం నాసీత్ *

స రాజా బాల ఏవ సురకుమారకల్పః పీవరేణ రాజలక్ష్మీలీలోపధానేన
సకలజగదభయప్రదానశౌణ్డేన రణయజ్ఞదీక్షాయూపేన స్ఫురదసిలతా
మరీచిజలజటిలేన నిఖిలారాతికులప్రళయధూమకేతునా బాహుదణ్డే
న విజిత్య సకలద్వీపవలయాం వసున్ధరాం తస్మిన్ శుకనాసనామ్ని
మన్త్రిణి సుహృదీవ రాజ్యభారమారోప్య సుస్థితాః ప్రజాః కృత్వా క
ర్తవ్యశేషమపరమపశ్యన్ ప్రశమితాశేషవిపక్షతయా విగళితాశ
ఙ్కః శిథిలితపృథ్వీవ్యాపారః ప్రాయశో యౌవనసుఖమనుబభూవ త
థాహి కదాచిదుల్లసత్తారకపోలపులకజర్జరితకర్ణపల్లవానాం ప్రణయినీ
నాం చన్దనజలచ్ఛటాభిరివ స్మితసుధాచ్ఛటాభిరభిషిచ్యమానః కర్ణోత్ప
లైరివాలోచనాంశుభిస్తాడ్యమానః కుఙ్కుమపటవాసధూళిభిరివాభర
ణప్రభాభిరాకులీక్రియమాణలోలలోచనః ధవళాంశుకైరివ కరనఖరమ
యూఖజాలకైరాహన్యమానః చమ్పకకుసుమదళమాలికాభిరివ భుజల
తాభిరాబధ్యమానః కష్టాధరధుతకరతలచలన్మణివలయకలకలరవరమ
ణీయం రతిరభసదళితదన్తపత్రదళదన్తురితశయనమ్ ఉత్క్షిప్తచరణతలగ
ళదలక్తకరక్తశేఖరం సరభసకచగ్రహచూర్ణితమణికర్ణపూరమ్ ఉ

క్షాలితకుచపృష్ఠాంగురుపంకపత్త్రలతాఙ్కితప్రచ్ఛదపటమ్ అచ్ఛశ్రమజల
కణికాకలుషితగోరోచనాతిలకపత్త్రభఙ్గమ్ అతిబహుపరిమళసురతమోదితా
నక దాచిత్కరికేతుకిసకనారాచపరిష్వఙ్గాభిరివ కామినీకంపుకుసినికితా
భిఃసృష్టముక్తాజలధారాభిః ఎఙ్గక్రియమాణ కాయోలాలాభిః జలసృటాప్ర
హారపాటలీకృతముఖాలోకస్మృగిమదజలబిన్దుశబలవదనస్యాసనః కదాకిన్న
జ్యోత్స్నారంచిక్రీడ కదాచిత్ కుచచక్రసంచారభవభితోద్గీతచామరచటుల
లతులాకోటివాచాలవరణాలికకనిక్తహంసమిథునమ్ అలకనిరసకుసు
మనికరసారం ప్లవమానకర్ణకువలయకసమ్ ఉచ్ఛ్రితచితస్యసంక్షోభ
తతరజమ్ ఉత్స్ఖలితనాలపర్యస్తనళిన నిపతితధూళిపటలమ్ అనవరత కర
తలాస్ఫాలనసంక్షోభరత్నవబిన్దుచన్ద్రికతం సావరోధజనో జలక్రీడయా
గృహదీర్ఘికాణాముచ్ఛృత్ప్రకార కదాచిత్ సకైతవజ్వితాభిః ప్రణయి
నీభిరాబద్ధ భఙ్గురభ్రూకుటీభిరారణితమణిహారిహార్యము ఖరభుజల
లాభిః పరిహసమాపిసంయుతచరణో నళికిరణపిని శ్రీః కుసుమ
దామభిః కృతాపరాధో జివసనాద్బృత కగాపిన్వసిత పరివ నా
మీనగణ్డూషనవధారా న్యాదశుడితో పికాశమభజత కదాచిత్ కో
పాకపఙ్క్తిపతిచరణతలప్రహారసంక్రాన్తాలక్తకరసో రాగముపా
హ- కదాచిత్ సలాయుధ ఇవచసైనధరళ కర్ణావసక్తశిలికుసుమమా
లః పానమసేవత- కదాచిద్గన్ధగజఇవ మదరక్తకపోలదోలాయమాన క
ర్ణపల్లవో కుసుమలః కాననం మీచవకలతానుసుమసుకభిపరిమళం జగా
హే- కదాచిత్ క్వణన్మణినూపురశిఞ్జానాదానన్దితవాసనసోహంసఇవ కమ
లవనేషు రేమే కదాచిన్మృగపతిరివపుష్పనావళిభూషిత కేసరస్కన్ధః క్రీ
డాపర్వతేషు విచచార- కదా చిత్కనకరేఖ ఇవ విజృమ్భమాణ కుసుమ
ముకుళకుసుమేషు లతాగృహేషు బభ్రామ కదాచిన్నైపుణకరచితావ
గుణ్ఠనో బహుజనిశాప్రదీపహస్తసహస్రాః సుప్తపౌరజనస్వారం కదాచిచ్ఛ
విఘటితకనకకవాటప్రకటవాతాయనేవసదాచలసద్యమానకృష్ణాగురు
ధూమమరకైరివ పారావతైరధ్యాసితవిటఙ్కేషు మహాప్రాసాదకుటి
మకుటేషు పయఃఫేనసుభ్రాచ్ఛాదితోపవీణావేణుముఖరజనో హాగమృత్తః

రసజ్ఞతాం దదర్శ-కింబహునాయస్యాతిగురుశ్రీయమభిజాతసుహృత్సనా
యత్వాం తదాత్వేచ తత్తగనాక్షిప్తచేతాః పరిసమాప్తత్వాదన్యే
షాం పృథ్వీవ్యాపారాణాం సిషేవే నతువ్యసనితయా ప్రముదితప్ర
జస్యహి పరిసమాప్తసకలమహీమణ్డలప్రయోజనస్య నరపతేర్విష
యసమ్భోగైరాభూషణమితరస్యతువిడమ్బనా- ప్రజానురాగహేతో
ర్హ్యన్తరాన్తరాదర్శనం దదౌసింహాసనాఇచ్ఛనిమిత్తేష్వారురోహ ॥

శుకనాసోఽపనుహోన్తరం తం రాజ్యభారమనాయాసే నైవ ప్ర
జ్ఞాబలేనబభార యద్దైవ రాజాసమ్పన్నకార్యాణ్యకార్షీత్ తద్వదసావపి
ద్విగుణీకృతప్రజానురాగశ్చకార - తథాపి చాఞ్చలితచూడామణి మరీచి
మఞ్జరీజాలభిర్మౌళిభిరావర్జితకుసుమశేఖరచ్యుతమధుశీకరసిక్తసభం
దూరావనతిప్రేఙ్ఖితమణికుణ్డలకోటిసఙ్ఘట్టితాఙ్గదం రాజకమాననామ-
త్సమ్పన్నపిచలచటులతురఙ్గబలముఖరఖురరవబధిరీకృతభువనాన్తరాళా
బలభరప్రచలవసుధాతలదోలాయమానగిరయోగళన్మదాన్ధగన్ధగజదాన
ధారాన్ధకారాఃసంసర్పదతిబహుళధూళిపటలధూసరితసిన్ధవఃప్రచలప
దాతిబలకలకలస్ఫోటితకర్ణవివరాఃసరభసోద్ఘుష్యమాణజయశబ్దనిరంత
రాః ప్రోద్ధూయమానధవళచామరసహస్రసంచ్ఛాదితాః పుఞ్జితసరే
న్ద్రబృన్దకనకదణ్డాతపత్రసంఘట్టనష్టదివసాః దశదిశోబభూవుః ॥

ఏవంతస్యరాజ్ఞోమన్త్రినివేశితరాజ్యభారస్యయౌవనసుఖమనుభవ
తః కాలోజగామ- భూయసాచ కాలేనాన్యేషామపిజీవలోకసుఖానా
మ్ ప్రాయః సర్వేషామన్తమ్యయౌ ఏకన్తు తనయ ముఖదర్శనసు
ఖం న లేభే - తథాసమ్భుజ్యమానమపనిష్ఫలపుష్పదర్శనం శరవణమి
వాన్తః పురమభవత్ యథా యథాచ యౌవనమతిచక్రామ తథా
తథా విఫలమనోరథస్యానపత్యతా జన్మామహాన వర్ధతాస్యసన్తాపః
విషయోపభోగసుఖేచ్ఛాభిశ్చ మనోవిజహే - నరపతిసహస్రపరివృత
మప్యసహాయమివచతుస్సముద్రమన్ధమివభువనావలమ్బనమపనిరాల
మ్బనమివాత్మానమనపత్యమమన్యత॥

అథాస్య చన్ద్రలేఖేవ హరజటాకలాపస్య కౌస్తుభప్రభేవకైట

ఖారివక్షఃస్థలస్య వనమాలేవ ముసలాయుధస్య వేలేవ సాగరస్య మదలే
ఖేవ దిగ్గజస్య లతేవ కల్పపాదపస్య కుసుమోద్గతిరివ సురభిమాసస్య చంద్రికే
వ చంద్రమసః కమలినీవ సరసః తారకాపఙ్క్తిరివ నభసః హంసమాలేవ మాన
సస్య చందనవనరాజిరివ మలయస్య ఫణామణిరివ శేషస్య భూషణభూ
తా త్రిభువనవిస్మయజననీ జననీవ వనితావిభ్రమాణాం సకలాంతఃపురప్ర
ధానభూతా మహిషీ విలాసవతీ నామ - ఏకదా చ స రాజా సముపగ
తస్తాం చింతాస్తిమితదృష్టినా శోకమూకేన పరిజనేన పరివృతాం -
ఆరాద్వృద్ధైః తైశ్చ ధ్యానానిమిషలోచనైః కఞ్చుకిభిరుపాస్యమానాం
అనతిదూరవర్తినీభిశ్చాంతఃపురవృద్ధాభిరాశ్వాస్యమానాం అవిరళాశ్రువి
స్రుధపాతార్ద్రీకృతదుకూలాం అనలఙ్కృతాం వామకరతలనిహిత ముఖ
కమలాం అసంయతాకులాలకాం నిబిడపర్యఙ్కోపవిష్టాం దేవీం దదర్శ
కృత ప్రత్యభ్యుత్థానాఞ్చ తాం తస్యామేవ పర్యఙ్కికాయాముపవే
శ్య స్వయఞ్చోపవిశ్య అవిజ్ఞాతబాష్పవేగకారణః శఙ్కితచిత ఇవ కరతలేన
విగతబాష్పమస్యాః కపోలౌ భూమిపాలస్తామువాదీత్ - దేవి
కిమర్థమన్తర్గతగురుశోకభారమన్థరమశబ్దం రుద్యతే గ్రథ్నాసి హి ముక్తా
ఫలజాలకమివ బాష్పబిన్దునికరమేతాస్తవ పక్ష్మపంక్తయః - కిమర్థఞ్చ
కృశోదరి నాలఙ్కృతాసి బాలాతపమివ రక్తారవిన్దకోశయోః కిమితి న
పాతితశ్చరణయోరలక్తకరసః - కుసుమశరసరః - కలహంసకౌ కస్మా
త్ పాదపఙ్కజస్పర్శేన నానుగృహీతౌ మణినూపురౌ కిన్నిమిత్తము
యముపగతమేఖలాకలాపమూకో మధ్యభాగః కిమితి చ - హరిణ ఇవ హ
రిణలాఞ్ఛనేన లిఖితః కృష్ణాగురుపత్రభఙ్గః పయోధరభారే, కేన
కారణేన తన్వీయం హరమకుటచన్ద్రలేఖేవ గఙ్గాస్రోతసా నభూష
తా హారేణ వరోరు శిరోధరా కింవృథా వహసి విలాసిని ప్రవద
శ్రుజలలవధౌతకుఙ్కుమపత్రలతం కపోలయుగళమ్ - ఇదఞ్చ కో
మలాఙ్గుళిదళనికరం రక్తోత్పలమివ కరతలం కిమితి కర్ణపూరతామా
రోపితమ్ ఇమాఞ్చ కేన హేతునా మానిని ధారయస్యనుపరచితగోరో
చనాబిన్దుతిలకామసంస్కృతాలకవీథిమళికలేఖామ్ అయఞ్చ తే బహుళ

పక్షప్రదోషఇవ చన్ద్రలేఖావిరహితః కరోతి మే దృష్టివేదనామతిబహు
ళపలితపటలాన్ధకారః కేశపాశః ప్రసీద - నివేదయ దేవి దుఃఖనిమిత్త
మ్ ఏతేహి పల్లవమివసరాగం మమ హృదయం కమ్పయన్తి తరలీ
కృతస్తనాంశుకాస్తవాయతానిశ్వాసమారుతాః - కచ్చిన్మయా పరా
ద్ధమన్యేనవా కేనచిదస్మదుపజీవినా పరిజనేన అతినిపుణమపివిచిన్తయ
న్నపశ్యామి ఖలుస్ఖలితమల్పమప్యాత్మ నస్త్వద్విషయే - త్వదాయత్తం
హిమేజీవితం రాజ్యఞ్చ కథ్యతాం సున్దరిశుచః కారణం ఇత్యేవమభి
ధీయమానాపియదాకిఞ్చిత్ ప్రతివచనంప్రపేదే విలాసవతీ తదా
వివృద్ధబాష్పహేతుమస్యాః పరిజనమపృచ్ఛత్॥

అథతస్యాస్తామ్బూలకరఙ్క-వాహినీసతతప్రత్యాసన్నామకరికా
నామరాజానమువాచ దేవకుతోదేవాదల్పమపపరిస్ఖలితం అభిముఖేచ
దేవే కాశక్తిః పరిజనస్యాన్యస్యవాకస్యచిదపరాద్ధుం కిన్తుమహాగ్రహ
గ్రస్తేవ విఫలనరేన్ద్రసమాగమా స్మీత్యయమస్యా దేవ్యా - సన్తాప
స్సుమహాంశ్చ కాలస్సన్తప్యమానాయాః ప్రథమమపి స్వామినీ దా
నవశ్రీరివ సతతనిన్దిత సురతా శయనాసన స్నానభోజన భూషణప
రిగ్రహాదిషు సముచితేషు దివసవ్యాపారేషుకథంకథమపి పరిజనప్ర
యత్నాత్ప్రవర్తమానా సశోకేవాసీత్ దేవహృదయపీడా పరిజిహీర్ష
యాచ నదర్శితవతీ వికారమ్-అద్యతు చతుర్దశీతి భగవన్తం మహాకాల
మర్చితుమితోగతయా తత్రమహాభారతే వాచ్యమానే శ్రుతమ్ అ
పుత్రాణాంకిల గతిర్నాస్తి నవాసన్తి లోకాః శుభాః పున్నామ్నో
నరకాత్త్రాయతఇతిపుత్రఇతి - ఏతచ్ఛ్రుత్వా భవనమాగత్య పరిజనేన
సశిరప్రణామమభ్యర్థ్యమానాపి నాహారమభినన్దతి నభూషణపరి
గ్రహమాచరతి నోత్తరం ప్రతిపద్యతే కేవలమవిరళబాష్పబిన్దు
దుర్దినాన్ధకారిత ముఖీరోదితి ఏతదాకర్ణ్య దేవఃప్రమాణమిత్యేత ద
భిధాయ విరరామ॥

విరతవచనాయాం తస్యాంభూమిపాల స్తూష్ణీం ముహూర్త
మివ స్థిత్వాదీర్ఘముష్ణఞ్చ నిశ్వస్య నిజగాద దేవి కిమత్ర క్రియతాం

దైవాయత్తే వస్తున్యల మమ్బుదితేన నవయమను(గ్రా)హ్యాః (ప్రా)
యో దేవతానామాత్మజ పరిష్వఙ్గ స్పృహాస్వాద సుఖస్య నూనమ
భాజనమస్మాకం హృదయమ్ - అన్యస్మిన్ జన్మని నకృతమవదాతం క
ర్మ - జన్మాన్తరే విహితంహి కర్మ ఫలముపనయతి పురుషస్యేహ జ
న్మని - నహిశక్యం దైవమన్యథా కర్తుమ్ అభియుక్తేనాపి - యావత్తు
మానుష్యకే శక్యముపపాదయితుం తావత్సర్వముపపాద్యతాం - అ
ధికాం కురుదేవి గురుజనభక్తిం ద్విగుణా ముపపాదయ దేవతాసుపూ
జామ్ ఋషిజన పరిచర్యాసు దర్శితాదరా భవ - మహాహి దైవతాన్యృ
షయో యత్నేనారాధితా యథాసమీహిత ఫలానామతి దుర్లభానా
మపి వరాణాం దాతారో భవన్తి (శ్రూ)యతేహిపురా చణ్డకౌశిక
ప్రసాదాన్మగధేషు బృహద్రథోనామ రాజా జనార్దనస్య జేతారమ
తుల బలపరాక్రమం జరాసన్ధం నామతనయంలేభే - దశరథశ్చరా
జా పరిణతవయా అపి విభాణ్డకమహామునిసుతస్య ఋశ్యశృఙ్గ
స్య ప్రసాదాన్నారాయణభుజానివా అప్రతిహతాన్ - ఉ
దధీనివాక్షోభ్యాన్ వాపచతురః పు(త్రా)న్ అన్యేచరాజ
ర్షయ స్తపోధనానారాధ్య పుత్రదర్శనామృతస్వాద సుఖభాజోబ
భూవుః - అమోఘఫలాహిమహామునిజన సేవా - అహమపిఖలుకదా స
ముపారూఢ గర్భభరాలసాం మాపాణ్డుర ముఖీమాసన్న చన్ద్రోదయా
మివ పౌర్ణమాసి నిశాం దేవీం ద్రక్ష్యామి - కదా మే తనయ జన్మమహో
త్సవానన్ద నిర్భరో హరిష్యతి పూర్ణపాత్రం పరిజనః కదాహ
రిద్రా వసనధారిణీ సుతసనాథోత్సఙ్గా ద్యౌరివోదిత రవిమణ్డలా సబా
లాతపా మామానన్దయిష్యతి దేవీ - కదా సర్వౌషధి పిఞ్జర జటిలకేశో ని
హిత రక్షాఘృత మధుబిన్దుతాలు విన్యస్తగౌర సర్షపోన్మిశ్ర భూతిలే
ఖో గోరోచనాచిత్రిత కణ్ఠసూత్ర గ్రన్థి రుత్తానశయో దశనశూన్యస్మి
తాననః పుత్రకో జనయిష్యతి మే హృదయాహ్లాదమ్ కదా గోరోచనా
కపిల ద్యుతిరన్తఃపురికా కరతల పరమ్పరాసఞ్చార్యమాణమూర్తి రశే
షజనాభినన్దితో మఙ్గళప్రదీపఇవ మే శోకాన్ధకార మున్మూలయిష్యతి
చక్షుషోః - కదాచ క్షితితల రేణుధూసరో మణ్డయిష్యతి మమహృదయ

యేన దృష్ట్యాచ సహ పరిభ్రమన్ భవనాఙ్గణమ్ - కదా కేసరికిశో
రకఇవ సఞ్జాత జానుచఙ్క్రమణారమ్భః సఞ్చరిష్యతీత స్తతః స్ఫటి
కమణిమయ భిత్త్యన్తరితాన్భవనమృగ శాబకానాజ ఘృక్షుః కదా
న్తః పురికానూపుర నినాద సఙ్గతాన్ గృహకలహంసకా ననుసరన్ క
క్షాన్తర ప్రధావితః కనక మేఖలా ఘణ్టికారవాను సారిణీ మాయా
సయిష్యతి ధాత్రీమ్ - కదా కృష్ణాగురు పఙ్కలిఖిత మద లేఖాలఙ్కృ
త గణ్డస్థలః కోమలముఖరవ డిణ్డిమ ధ్వనిజాత ప్రీతిరూర్ధ్వకరవిప్రకీ
ర్ణ చన్దన చూర్ణధూళి ధూసరః కుఞ్చితాఙ్కుళి శిఖరాఙ్కుశా కర్ష
ణ విధూతశిరాః కరిష్యతి మదమత్తగజ రాజలీలామ్ - కదా మాతుశ్చ
రణ రాగోపయుక్త శేషేణ పణ్డాలక్తకరసేన వృద్ధకఞ్చుకినాం విడ
మ్బయిష్యతి ముఖాని - కదా కుతూహల లోలలోచనో మణికుట్టిమే
ష్వధోదత్త దృష్టిరనుసరిష్యతి స్ఖలద్గతి రాత్మనః ప్రతిబిమ్బాని - కదా
నరేన్ద్రసహస్ర ప్రసారిత భుజయుగళాభి నన్ద్యమానాగమనో భూష
ణమణి మయూఖ లేఖా కులీక్రియ మాణలోలదృష్టిః ఆస్థానసేతస్య మ
మ పురః పర్యటిష్యతి సభాన్తరేషు - ఇత్యేతాని చాన్యాని మనోరథశ
తాని చిన్తయతః అన్తస్సన్తప్యమానస్య యాన్తిరజన్యః - మమాపి దహ
త్యేవాయ మహర్నిశ మనల ఇవానపత్యతాసముద్భవః శోకః - శూ
న్యమేవ మే ప్రతిభాతి జగత్ - అఫలమివాఖిలం పశ్యామి జీవితం రా
జ్యఞ్చ అప్రతివిధేయేతు విధాతరికిం కరోమి ముచ్యతాం దేవి శో
కానుబన్ధః అధీయతాం ధైర్యే ధర్మేచధీః ధర్మపరాయణానాం హిస
దా సమీపసఞ్చారిణ్యః కల్యాణ సమ్పదో భవన్తి - ఏవ మభిధాయ స
లిలమాదాయ స్వయం కరతలే నాభినవ పల్లవేనేవ వికచ కమలతు
ల్య మాననమస్యాస్సాశ్రు లేఖం మమార్జ పునః పునశ్చ ప్రియశత
మధురాభిః శోకాపనోదన నిపుణాభి ర్ధర్మోపదేశ గర్భాభిర్వాగ్భిరా
శ్వాస్య సుచిరం స్థిత్వా నరేన్ద్రో నిర్జగామ-

నిర్గతేచ తస్మిన్ మన్దీభూత శోకావేగా విలాసవతీ యథా క్రి

యమాణా భరణపరిగ్రహాదికం సముచితం వాసరవ్యాపార మక
రోత్ - తతఃప్రభృతి సుతరాందేవతారాధనేషు బ్రాహ్మణపూజా
సు గురుజనపరిచర్యాసుచ ఆదరవతీ బభూవ - యచ్చ కిఞ్చి త్కు
తశ్చి చ్ఛుశ్రావ వ్రతం తత్తదర్భక తృష్ణయా సర్వంచ కారనమ
హాన్తమపి క్లేశమజీగణత్ - అనవరత దహ్యమాన గుగ్గులు బహుళధూ
మాన్ధకారితేషు చణ్డికాగృహేషు ధవళామ్బరా శుచిమూర్తి రుపోషి
తా హరితకుశోపచ్ఛన్నేషు భూతలశయనేషు సుష్వాప - పుణ్యసలిల
పూరితై ర్వివిధకుసుమ ఫలోపేతైః క్షీరతరుపల్లవ లాఞ్ఛనైః సద్వర
త్నగర్భైః శాతకుమ్భకుమ్భైః గోకులేషువృద్ధగోపవనితా కృతమఙ్గ
ళా లక్షణసమ్పన్నానాం గవామధః సస్నౌ - ప్రతిదివస ముత్థాయో
త్థాయ సర్వరత్నోపేతాని హైమాని తిలపాత్రాణి బ్రాహ్మణేభ్యో
దదౌ - మహానరేన్ద్ర లిఖిత మణ్డలమధ్యవర్తినీ వివిధబలి దానానన్దిత
దిగ్దేవతాని బహుళ చతుర్దశీనిశాసు చతుష్పథేషు స్నానమఙ్గళాని భే
జే - సిద్ధాయతనాని కృతవివిధ దైవతోప యాచిత కాని సిషేవ - ద
ర్శిత ప్రత్యాదేశాని సన్నిధాన మాతృభవనాని జగామ ప్రసిద్ధేషు
నాగకులహ్రదేషు మమజ్జ అశ్వత్థ ప్రభృతీ నుపపాదితపూజాన్మ
హావనస్పతీన్ కృతప్రదక్షిణా వవన్దే దోలాయమాన మణివలయేన
పాణియుగళేన కృతస్నానా స్వయమఖణ్డిత సిద్ధ కుసుమ సమ్మా
చితం రజతపాత్ర పరిగృహీతం వాయసేభ్యో దధ్యోదన బలిముదా
త్ అపరిమిత కుసుమధూప విలేపనధూప పలలపాయస లాజకలి
లా మహరహ జ్యేష్ఠా దేవీసపర్యా మాతతాన స్వయముపాహితపి
ణ్డపాత్రాణ భక్తిప్రవణేన మనసా సిద్ధాదేశా నగ్నక్షపణకా ప
ప్రచ్ఛ విప్రశ్నికాదేశ వచనాని బహుమేనే నిమిత్తజ్ఞానుపచచార
శకునజ్ఞాన విదామాదర మదర్శయత్ అనేకవృద్ధపరమ్పరా సమాగ
తాని రహస్యాని చకారదర్శనా గతద్విజ గణానాత్మజదర్శనో త్సు
కా వేదశ్రుతీరకారయత్ అనవరతవాచ్యమానాః పుణ్యాః కథాః శు
శ్రావ గోరోచనాలిఖిత భూర్జపత్రగర్భా న్మన్త్రగణకానువాహర

ఢ్యా పరిసరోపేతా న్యౌషధి సూత్రాణి బబన్ధ పరిజనోఽపి చా
స్యాః సతతముపశ్రుత్యై నిర్జగామ తన్నిమిత్తాని చజగ్రాహ శి
వాభ్యో నిశిమాంస బలిపిణ్డమనుదినం సముత్ససర్జ స్వప్నదర్శనా
శ్చ ర్యాణ్యాచార్యాణా మాచచక్షే చత్వరేషు శివావలి ముపజ
హార॥

ఏవంగచ్ఛతి కాలే కదాచిద్రాజా క్షీణభూయిష్ఠాయాం రజన్యా
మల్పావ శేషపాణ్డుతారకే జరత్పారావత పక్షధూసరే నభసి స్వ
ప్నే సౌధశిఖర స్థితాయా విలాసవత్యాః కరిణ్యాఇవ విషపల్లవమా
ననే సకలకలాపరి పూర్ణమణ్డలం శశినం ప్రవిశన్తమద్రాక్షీత్ ప్ర
బుద్ధశ్చోత్థాయ హర్షవికాస స్ఫీతతరేణ చక్షుషా ధవలీకృత వాసభ
వన స్తస్మిన్నేవ క్షణే సబహుమానం శుకనా సమాహూయ తంస్వ
ప్న మకథయత్ - సముపజాతహర్షః సతంప్రత్యువాచ దేవసమ్ప
న్నాః సుచిరాదస్మాకం మనోరథాః కతిపయైరేవా హోభిరసం
శయ మనుభవిష్యతి స్వామీ సుతముఖకమలావలోకన సుఖమ్- అద్య
ఖలు మయాపి నిశిస్వప్నే ధౌతధవళవాససా ప్రశాన్తమూర్తినా ది
వ్యాకృతినా ద్విజేన వికచచన్ద్రకలా వదాతదలశతమ్-ఆలోలకేసరస
టా జటిలమకరన్ద బిన్దుసన్దోహవర్షిపుణ్డరీకముత్సఙ్గే దేవ్యా మనోర
మాయా నిహితం దృష్టమ్-ఆవేదయన్తిహి ప్రత్యాసన్నమానన్ద మగ్ర
జాతాని శుభాని నిమిత్తాని కింవాన్యత్ప్రియతరం పరమానన్ద కారణ
మతోవిద్యతే అవితథఫలాహి ప్రాయో నిశావసాన సమయే దృ
ష్టా భవన్తిస్వప్నాః సర్వథా నచిరేణైవ మాన్ధాతారమివ ధౌరేయం
రాజర్షీణాం భువనానన్దహేతు మాత్మజం జనయిష్యతి దేవీ శరత్కాల
లినీ వాభినవ కమలోద్గమేన గన్ధగజ మాహ్లాదయిష్యతి దేవమ్- యేనే
యం దిగ్గజమదలేఖే వావిచ్ఛిన్న సన్తానాక్షితి భారధారణోచితా భ
విష్యతి కులసన్తతిః స్వామినఇత్యేవమభిదధానమేవ తంకరేణ గృహీ
త్వా నరేన్ద్రః ప్రవిశ్యాభ్యన్తర ముభాభ్యామపి తాభ్యాం స్వప్నా
భ్యాం విలాసవతీమానన్దయాఞ్చకార-కతిపయదివసాపగమేచ దేవతా

ప్రసాదాత్ సరసీమివ ప్రతిమా శశీ గర్భో వివేశ విలాసవతీమ్ తే
న చ నన్దనవనరాజిరివ పారిజాతేన మధుమథన వక్షఃస్థలీవ కౌస్తుభ
మణినా సుతరా మరాజత దేవీ దర్పణశ్రీరివ చ గర్భచ్ఛలేన సంక్రా
న్తభువనపాల ప్రతిబిమ్బా మువాహ- శనైశ్శనైశ్చ ప్రతిదివస ము
పచీయమాన గర్భా నిర్భరపరిపీత సాగరసలిల భరమన్థరేవ మేఘ
మాలానున్దం మన్దం సచచార ముహుర్ముహురనుబన్ధ జృమ్భిక మాజి
హ్మిత లోచనం సాలసం నిశ్శ్వాససతతధావత్సాచ్ఛ తానువభినన్దిత
పానభోజనాం ప్రావృషమివ శ్యామాయమాన పయోధరముఖీం కే
తకీమివ గర్భపాణ్డురా మాలక్ష్యేఙ్గిత కుశలః పరిజనో విజ్ఞాతవాన్

అథ తస్యాః సర్వపరిజనప్రధాన భూతా సదా రాజకులసంవా
స చతురా సర్వదాచ రాజసన్నికర్ష ప్రగల్భా సర్వమఙ్గళ కుశలాకు
లవర్ధనా నామ మహత్తరికా ప్రశస్తే దివసే ప్రదోషవేళాయామ
భ్యన్తరాస్థాన మణ్డపగతం గన్ధతైలాభిషేక జ్వలితదీపికా సహస్రప
రివృతమ్-ఉడునికరమధ్యవర్తిన మివ పౌర్ణమాసే శశినమ్ - ఉరగరాజఫ
ణామణి సహస్రాన్తరాళ స్థితమివ నారాయణం మూర్ధాభిషిక్తైః
ప్రధాననరేన్ద్రైః పరిమితైః పరివృతమ్ అనతిదూరావస్థిత పరిజన
మ్అనన్తరముత్తుఙ్గవేత్రాసనో పవిష్టేన ధౌతధవళామ్బరపరిధానే
న నాత్యుల్బణ వేషేణ జలనిధినేవాగాధ గామ్భీర్యేణ సముపారూఢ
విశ్రమ్భనిర్భరా స్తాస్తాః కథాః శుకనాసేన సహ కుర్వాణం భూమి
పాలముపసృత్య రహః కర్ణమూలే విదిత విలాసవతీగర్భ వృత్తాన్తమకా
ర్షీత్ ॥

తేనతు తస్యావచనే నాశ్రుతపూర్వే ణాసమ్భావ్యే నామృత
రసేనేవ సిక్తసర్వాఙ్గస్యసద్యః ప్రకటరోమాఞ్చకర నికరకణ్టకిత త
నో రానన్దరసేన విహ్వలీక్రియమాణస్య స్మితవికసిత కపోలమూలస్య
పరిపూరిత హృదయాతిరిక్తహర్షమివ దశనాంశువితాన చ్ఛలేన వి
కిరతో రాజ్ఞః శుకనాసముఖే లోలతారకమానన్ద జలబిన్దుక్లిన్న పక్ష్మ
మాలం తత్క్షణం పపాత చక్షుః - అనాలోకిత పూర్వస్తు హర్షప్రకర్ష

ముభిసంవీక్ష్య భూపతేఃకులవర్ధనాఖ్యా స్మితవికసితముఖీ మాగతాం దృ
ష్ట్వా తస్యచార్థస్య సతతం మనసి వర్తమానత్వా దవిదిత వృత్తాన్తోఽ
పి తత్కాలోచితమపర మతిమహతో హర్షస్య కారణ ముపశ్యన్ శు
కనాసఃస్వయ ముత్ప్రేక్ష్య సముత్సర్పితాసనః సమీపతరముపసృత్య
నాతిప్రకాశ మావభాషే। దేవకిమస్తి కిఞ్చిత్ స్వప్నదర్శనే సత్యమ్
ఉత్ఫుల్లలోచనా హి కులవర్ధనా దృశ్యతే దేవస్యాపీదం
ప్రియవచనశ్రవణకుతూహలా దివ శ్రవణమూల ముపసర్ప దుపర
చయదివ నీలకువలయ కర్ణపూర శోభా మాసన్న జలపరిప్లుతం తరళ
తారకం వికస దావేదయతి మహ త్ప్రహర్షకారణ మీక్షణయుగళమ్-
ఉపారూఢ మహోత్సవశ్రవణ కుతూహలముత్సుకం క్లామ్యతి నే
మనస్త దావేదయతు దేవఃకిమిద మిత్యుక్తవతి తస్మిన్ రాజా విహ
స్యాబ్రవీత్-యదసత్యమనయా యథాకథితం తథాసర్వమవితథః స్వ
ప్నదర్శనమ్ అహన్తు నశ్రద్దధే కుతోఽస్మాకమియతీ భాగ్యసమ్పద
భాజనం హివయమీదృశానాం ప్రియవచనశ్రవణానా మవితథవా
దిని మన్యేఽహం కులవర్ధనామ్ ఏవంవిధానాంకల్యాణానామసమ్భావిత
మాత్మానం మన్యమానో విపరీతా మివాద్య పశ్యామి తదుత్తిష్ఠ స్వ
యమేవగత్వా కిమత్రసత్యమితి దేవీం దృష్ట్వా జ్ఞాస్యామీత్యభిధాయ
విసర్జ్యసకలనరేన్ద్రలోకమ్ ఉన్ముచ్యా స్వాఙ్గేభ్యో భూషణాని కులవ
ర్ధనాయై దత్త్వా తయాచ దత్తప్రసాదానన్తర మవనితలా శ్లిష్టలలా
టలేఖయా శిరఃప్రణామే భ్యర్చితః సహశుకనాసేనోత్థాయ హర్ష
విశేష నిర్భరేణత్వర్యమాణో మనసా పవనచలిత నీలకువలయదళ
లీలా విడమ్బకేన దక్షిణేనాక్ష్ణా పరిస్ఫురతాభి నన్ద్యమాన స్తత్కాల
సేవా సముచితేన విరళవిరళేన పరిజనేనానుగమ్యమానః పురస్సంస
ర్పిణీనా మనిలలోల స్థూలశిఖానాం ప్రదీపికానా మాలోకేన సము
త్సార్యమాణకక్ష్యా న్తరతిమిర మన్తఃపురమయాసీత్॥

తత్ర వసుకృతరక్షాసంవిధానే నవసుధానులేపన ధవళితే ప్ర
జ్వలితమఙ్గళప్రదీపే పూర్ణకలశాధిష్ఠిత ద్వారపక్షకే ప్రత్యగ్రలి

ఖచిత [illegible] జల్యాం [illegible] స్ఫటిక-భిత్తిభాగ [illegible] హారిణి సముపరచితసిత వి
తానకే [illegible] పబద్ధ [illegible] మణిప్రదీపప్రహత తిమిరే వాస
భవనే [illegible] పత్ర లతాకృత [illegible] పరిక్షేప [illegible] శయనశిరోభా
గ విన్యస్త [illegible] ద్రుమజళ కలశ [illegible] ఖచిత [illegible] మూలక
త్రపద [illegible] అవస్థాపిత రక్షాశక్తి వలయమ్ ఇతస్తతో విప్రకీర్ణ గౌర
సర్షపమ్ అవలమ్బిత బాలయోక్త్ర గ్రథిత లోహపిష్టపత్రమ్ ఉప
క్షిప్త హరితారిష్ట పల్లవమ్ ఉత్తుఙ్గపాండుర ప్రతిష్ఠితమ్ ఇన్ద్ర దీధితి ధవళ
ప్రచ్ఛదపటమ్ అచలరాజశిలాతల విశాలం గర్భోచితం శయనతలమ
ధిశయానాం కనకపాత్రపరిగృహీతైః ఉపచ్ఛిన్న పిండీకృత దధి
భిః జలతరఙ్గతరళ సితశాలి సిక్థాకరైః ఉపరచిత కుసుమాఞ్జలిసనా
థైః పూర్ణపాత్రభాజనైః అఖణ్డితానన మత్స్యపటలైశ్చ ప్రత్యగ్రపేశిత
పిణ్డమిశ్రైః అవిచ్ఛిన్నసలిలధారా గమ్యమానమార్గైః పటలకప్రజ్వా
లితైశ్చ శీతలప్రదీపైః గోరోచనామిశ్ర గౌరసర్షపైశ్చ సలిలాఞ్జలి
భిశ్చ ఆచారకుశలేనాన్తఃపుర జరతీజనేన క్రియమాణావతారణకమ
ఙ్గళాం ధవళామ్బరవివిక్త వేషేణ ప్రముదితేన ప్రస్తుతమఙ్గళప్రా
యాలాపేన పరిజనేనోపాస్యమానామ్ ఉపారూఢగర్భతయా న్తర్గత
కులశైలామివ క్షితిం సలిలనిమగ్నైరావతామివ మన్దాకినీం గుహాగ
తసింహామివ గిరిరాజమేఖలాం జలధరపటలాన్తరిత దినకరామివ ది
వసశ్రియమ్ ఉదయగిరి తిరోహిత శశిమణ్డలామివ విభావరీమ్ అభ్యు
ద్గతబ్రహ్మకమల వినిర్గమామివ నారాయణనాభిమ్ ఆసన్నాగస్త్యోద
యామివ దక్షిణాశాం ఫేనావృతామృతకలశామివ క్షీరోదవేలాం గో
రోచనాచిత్రిత దశమనుపహత మతిధవళమ్ దుకూలయుగళం వసా
నాం విలాసవతీం దదర్శ - ససమ్భ్రమపరిజన ప్రసారితకరతలావల
మ్బినా వష్టమ్భేన వామజానువిన్యస్త హస్తపల్లవాం ప్రచలితభూ
షణ మణిరవ ముఖరముత్తిష్ఠన్తీం విలాసవతీ మలమల మత్యాదరేణ
దేవినోత్థాతవ్య మిత్యభిధాయ సహైతయా తస్మిన్నేవ శయనీయే పా
ర్థివస్సముపావిశత్-ప్రమృష్టచామీకర చారుపదే ధవళోపచ్ఛదే చా

సన్నే రంగ నాన్తరే శుకనాసోఽపి న్యషీదత్॥

అథతా ముపారూఢ గర్భామాలోక్య హర్షభరనుస్థరేణ మన సా ప్రస్తుత పరిహాసో రాజా దేవి శుకనాసః పృచ్ఛతి యదాహి కులవర్ధనా కిమపి తత్కిం తథైవ ఇత్యువాచ - అథాత్యక్త స్మితచ్ఛు రిత కపోలాధర లోచనాలజ్జయా దశనాంశుజాల కావ్యా జేనాంశు కేనేవ ముఖమాచ్ఛాదయన్తీ విలాసవతీ తత్క్షణమధోముఖీ తస్థౌపునః పునశ్చానురుధ్యమానా కింనామ మామతి మాత్రం త్రపాపరవశాం కరోషి నాహం కిఞ్చిదపి వేద్మి ఇత్యభిదధానా తిర్యగ్వలిత తారకేణ చక్షుషా అవనతముఖీ రాజానం సాభ్యసూయమివా పశ్యత్ - అప రిస్ఫుటహాస జ్యోత్స్నా విశదేన ముఖశశినః భూభుజాం పతిరేనాం భూయోఽబభాషే - సుతనుయది మదీయేన వచసాతవ త్రపావితస్య తే తదయమహం స్థితోనిభృతమ్ అస్యతుకిం ప్రతివిధాస్యసి విఘట మాన దళకోశ విశదచమ్పకద్యుతేః సవర్ణతయా పరిమళానుమీయ మాన కుఙ్కుమాఙ్గ రాగస్య పాణ్డురతా మాపద్యమానస్య వర్ణస్య అ నయోశ్చ గర్భసమ్భవా మృతావసేక నిర్వాప్యమాన హృదయశో కానల ప్రభవం ధూమమివ వమతోః గృహీతనీలో త్పలయోరివ చ క్రవాకయోః తమాలపల్లవ లాఞ్ఛిత ముఖయోరివ కనకకలశయోః పత్రదివాలిఖిత కృష్ణాగురుపఙ్క పత్రలతయోః శ్యామాయమాన చూచుకయోః పయోధరయోః అస్యచ ప్రతిదినమతిగాఢ తామా పద్యమానేన కాఞ్చీకలాపేన దూయమానస్య నశ్యత్త్రిబలి లేఖావల యస్య క్రశిమాన ముజ్ఝతో మధ్యభాగస్య - ఇత్యేవం బ్రువాణ మవ నిపాల మన్తస్స్మిత వినిగూఢహాసశ్శుకనాసః దేవ కిమాయాసయసి దేవీ మియ మనయా కథయాప లజ్జతే త్యజ కులవర్ధనా కథితవా ర్తా సమ్బద్ధమాలాప మిత్యబ్రవీత్ - ఏవంవిధాభిశ్చ నర్మప్రాయా భిః కథాభిస్సుచిరం స్థిత్వా శుకనాస స్స్వభవన మయాసీత్ నరే న్ద్రోఽపి తస్మిన్నేవ వాసగృహే తయాసహతాం నిశామ త్యవాహా యత్,

తతః క్రమేణ యథాసమీహిత గర్భదోహద సమ్పాదన ప్ర
ముదితా పూర్ణే ప్రసవసమయే పుణ్యేఽహని అనవరత గళన్నాడికా
కమ్భసి కాలకలే గృహీ తాగృహీత చ్ఛాయామె గణకై ర్గృహీతే లగ్నే
ప్రశస్తాయాం వేలాయాం మిరస్సుగమివ జలధర మాలా సకలలోక
హృదయానన్ద కారిణం విలాసవతీ సుతమసూత - తస్మిఞ్జాతే సరభ
సంభ్రమ స్తతః ప్రధావితస్య పరిజనస్య చరణశతసంక్షోభ చలిత క్షితి
లే భూపాలాభి ముఖ ప్రవృత్తస్ఖల గ్గతివికల కఞ్చుకి సహస్రో జవ
సమ్మర్ద నిష్పిష్య మాణ పతిత కుబ్జవామన కిరాతగణో విస్ఫార్యమా
ణాన్తఃపుర జనాభరణఝఞ్ఝ్కారవ నోహరః పూర్ణపాత్రహరణ విలు
ప్యమాన వసనభూషణః సంక్షోభిత నగరో రాజకులే వృష్టివృద్ధి స
మ్భ్రమోఽతి మహానభూత్ - అనన్తరఞ్చ మన్దరమథ్యమానజల నిధి
ఘోష గమ్భీరదున్దుభి ధ్వానపురస్సరేణ ప్రహతమృదుమృదఙ్గ శఙ్ఖ
కాహళా నకనివహ నినాదనిర్భ రేణ వ ఞ్ఝిల పటహ పటురవ సంవర్ధి
తేనానేక జనసహస్ర కలకలబహుళేన త్రిభువనమాపూరయతా ఉ
త్సవకోలాహలేన ససామన్తాః సాన్తఃపురాః సప్రకృతయః సబాల
వృద్ధాః నన్నృతు రాగోపాల మున్మత్తాఇవ హర్షనిర్భరాః ప్రజాః-ప్ర
తిక్షణమభ్యుద్గత చన్ద్రోదయేనేవ జలనిధిః కలకలముఖరో రాజసూ
నోర్జన్మనా మహోత్సవః - పార్థివస్తు తనయాననదర్శనో త్సవ
హృతహృదయోఽపి దివసవశేన మౌహూర్తికగణోపదిష్టే ప్రశస్తే
ముహూర్తే నివారిత నిఖిలపరిజనః శుకనాసద్వితీయో మణిమయమ
ఙ్గళ కలశయుగళాశూన్యేనఆసక్త బహుపుత్రికా లఙ్కృతే న సిన్ధు
వనపల్లవ నివహానిరన్తర నిచితేన సన్నిహిత కనకమయ హల ముసల
యుగేన విరళగ్రథిత సితకుసుమ మిశ్రదూర్వా ప్రబాల మాలాల
ఙ్కృతేనఆలమ్బితావిరళవ్యాఘ్రచర్మణావన్దనమాలా న్తరాళ ఘటిత
ఘణ్టాగణేనద్వారదేశేన విరాజమానమ్ ఉభయతశ్చ ద్వారపక్షక
యోః మర్యాదానిపుణేన గోమయమయీభి రుత్తానపిహిత వరాట
కప్రకర దన్తురాభి రన్తరాన్తరా బద్ధవివిధవర్ణరాగ రుచిరకార్పాస

కుసుమలేప లాఞ్ఛితాభిః కుఙ్కుమకేసర లవాశ్లేష లోహితాభి ర్లేఖా
భి రాలిఖిత స్వస్తికభక్తి జాలముపరచయతా హరిద్రాద్రవ విచ్ఛు
రణ పరిపిఞ్జరామ్బర ధారిణీం భగవతీం షష్ఠీదేవీం కుర్వతా వికచప
క్షపుటవికట శిఖణ్డిపృష్ఠ ఖణ్డాలాధిరూఢ మాలోల లోహిత పటఘ
టిత పతాకముల్లసిత శక్తిఖణ్డప్రచణ్డం కార్తికేయం సఙ్ఘట్టయతా వి
న్యస్తాలక్తక పటల పాటలమధ్యభాగో సూర్యాచన్ద్రమసావా బ
ధ్నతా కుఙ్కుమపఙ్క పిఞ్జరీకృతా మూర్ధ్వప్రోతాఙ్కురక మయయ
వలిక రక్షోఙ్కితా మవిరళ లగ్న గౌరసిద్ధార్థక ప్రకరతయా కాఞ్చనరస
ఖచితా మివ వృత్తమయ గుటికా కదమ్బమాలాం విన్యస్యతా చ చన్దనజ
లవలితేషు భిత్తి శిఖరభాగేషు పఞ్చరాగవిచిత్ర చేలచీరకలాప చి
హ్నమ్ ఆపీతపిష్టాతక పఙ్కాఙ్కితాం వర్ధమానకపరమ్పరామ్ అ
న్యానిచ ప్రసవగృహానుష్ఠాన మఙ్గళాని సమ్పాదయతా పురన్ధ్రివర్గే
ణ సమధిష్ఠితమ్ ఉపద్వార సంయతవివిధ గన్ధకుసుమ మాలాలఙ్కృ
త జరచ్ఛాగమ్ అఖిలవ్రీహి మధ్యావస్థాపితా ర్యవృద్ధా ధ్యాసితశ
యన శిరోభాగమ్ అనవరత దహ్యమానా జ్యమిశ్ర భుజగనిర్మోక
మేషవిషాణ కోశమ్ అనల ప్లుష్య మాణారిష్టతరు పల్లవోల్లసిత రక్షా
ధూమగన్ధమ్ అధ్యయనముఖర ద్విజగణవిప్రకీర్యమాణ శాన్త్యుదకలవ
మ్ - అభినవలిఖిత మాతృపటపూజా వ్యగ్రధాత్రీజనమ్ అనేకవృద్ధా
ఙ్గనా రబ్ధసూతికా మఙ్గళగీతికామనోహరమ్ ఉపపాద్యమాన స్వ
స్త్యయనం క్రియమాణశిశురక్షా బలివిధానమ్ ఆబధ్యమానధవళ కు
సుమదామశతమ్ అవిచ్ఛిన్నపఠ్యమాన నారాయణనామసహస్రమ్.
అమలహాటకయష్టి ప్రతిష్ఠాపితై రన్తశ్శుభశతానీవ నిశ్చలశిఖై ర్ధ్యా
యద్భి ర్మఙ్గళప్రదీపై రుద్భాసితమ్ ఉత్ఖాతా శిలతాసనాథ పాణిభి
స్సర్వతో రక్షాపురుషైః పరివృతం సూతికాగృహ మపశ్యత్-అమ్భః
పావకఞ్చ స్పృష్ట్వా వివేశ॥

ప్రవిశ్యచ ప్రసవపరిక్షామపాణ్డుమూర్తే రుత్సఙ్గగతం వి
లాసవత్యాః స్వప్రభా సముదయోపహతగర్భ గృహప్రదీప ప్ర

కమ్ అపరిత్యక్త గర్భరాగ త్వాదుదయగిరి పాటలమణ్డల మివ సవి
తారమ్ అపరసన్ధ్యాలోహిత బిమ్బమివ చన్ద్రమసమ్ అనుపజాత
కాఠిన్యమివ కల్పతరుపల్లవమ్ ఉత్ఫుల్లమివ రక్తారవిన్దరాశిమ్ అవనితలా
నావతీర్ణమివ లోహితాఙ్గారం విద్రుమకిసలయకరైరివ బాలాతపచ్ఛేదై
రివ పద్మరాగరశ్మిభిరివ విరచితావయవమ్ అనభివ్యక్త ముఖపఞ్చకమి
వ మహాసేనం సురవనితాకరతల పరిభ్రష్టమివ సురపతికుమారమ్
ఉత్తప్తకల్యాణ కార్తస్వరభాస్వరయా స్వదేహప్రభయా పూరయ
న్తమివ వాసభవనమ్ ఉద్భాసమానై స్సహజభూషణై రివ మహాపురు
షలక్షణై రుపేతమ్ - ఆగామికాలపాలన ప్రహృష్టయా శ్రియా స
మాలిఙ్గితమ్ ఆహ్లాదహేతు మాత్మజం దదర్శ - విగతనిమేష నిశ్చలప
క్ష్మణాచ ముహుర్ముహుః ప్రమృష్ట సఙ్ఘట్టితానన్ద బాష్పపటల ప్లుత
తారకేణ దూరవిస్ఫారితేన స్నిగ్ధేన చక్షుషా పిబన్నివాల పన్నివ
స్పృశన్నివ మనోరథసహస్రప్రాప్తదర్శనం సస్పృహమీక్షమాణ
స్తనయాననం ముముదే - కృతకృత్యమివాత్మానం మేనే- సమృద్ధమనోర
థ శ్శుకనాసస్తు శనై శ్శనై రాజపుత్రాఙ్గాన్యస్య నిరూపయన్ ప్రీతి
విస్ఫారిత లోచనో భూమిపాల మవాదీత్ - దేవపశ్య పశ్యాస్య కు
మారస్య గర్భసమ్పీడన వశాదపరిస్ఫుటా వయవశోభస్యాపి మాహా
త్మ్య మావిర్భావయన్తి చక్రవర్తిచిహ్నాని తథాహ్యస్య సన్ధ్యాంశుర
క్త బాలశశి కలాకారే లలాటపట్టే- నవనలిన నాళభఙ్గ తన్తుతన్వీయ
మూర్ణా పరిస్ఫురతి-ఏతద్వైకచ పుణ్డరీకధవళం కర్ణాన్తాయతం ముహు
ర్ముహు రున్మిషితై ర్ధవళయతీవ వాసభవనమ్ అరాళపక్ష్మలోచనయు
గళమ్ విజృమ్భమాణ కమలకోశ పరిమళమనోహర మియమస్య సహ
జమానినా మోదమాజిఘ్రతీవ దూరాయతా కనకరేఖేవ నాసికా-
రక్తోత్పలనికార ముద్వహతీవ చాస్యాధరకమ్-రక్తోత్పల కలికాలోహి

తతలౌ భగవతో విష్ణరప్రవస ఇవ శఙ్ఖచక్రచిహ్నౌ ప్రశస్తలేఖా
లాఞ్ఛితౌ కరౌ- అభినవకల్పతరు పల్లవకోమలం లేఖామయైర్ధ్వజ ర
థతురగాతపత్ర కమలై రలఙ్కృతమ్ అనేకనరేన్ద్ర సహస్రచూడా
మణి చక్రచుమ్బ నోచితం చరణయుగళమ్ - ఏషచ దున్దుభేరివాతి గ
మ్భీరః స్వరయోగోఽస్య రుదతః శ్రూయతే॥

ఇత్యేవం కథయత్యేవ తస్మిన్నస మ్భ్రమా పసృతేన రాజలోకే
న ద్వారస్థితేన దత్తమార్గ స్త్వరిత గతిరాగత్య ప్రహర్షోద్గమ పులకిత
తనుః స్ఫారీభవ ల్లోచనో మఙ్గళక నామా ప్రహృష్టవదనః పురుషః
పాదయోః ప్రణమ్య రాజానం వ్యజిజ్ఞపత్ దేవ దిష్ట్యా వర్ధసే ప్రతిహ
తాస్తే శత్రవశ్చిరం జీవజయ పృథివీం త్వత్ప్రసాదాదత్ర భవ తః
శుకనాసస్యాపి జ్యేష్ఠాయాం బ్రాహ్మణ్యాం మనోరమాభిధానాయాం
రామఇవ రేణుకాయాం తనయోజాతశ్శ్రుత్వా దేవః ప్రమాణమితి॥

అథనృపతి రమృత వృష్టిప్రతిమ మాకర్ణ్య తద్వచనం ప్రీతివి
స్ఫారితాక్షః ప్రత్యవదత్ అహో కల్యాణ పరమ్పరా సత్యోఽ
యం జనప్రవాదో యద్విపద్విపదం సమ్పత్సమ్పద మనుబధ్నాతీతి
సర్వథా సమానసుఖదుఃఖతాం దర్శయతా విధినాపి భవతేవ వయమ
నువర్తితా ఇత్యభిధాయ ప్రీతివికసితముఖః సరభసమాలిఙ్గ్య విహ
స్య స్వయమేవశుకనాసస్యోత్తరీయంపూర్ణపాత్రంజహారతస్మైచ ప్రీ
తమనాః ప్రియవచనశ్రవణానురూపం పురుషాయాపరిమితంపారితో
షికమాదిదేశ ఉత్థాయచ తదైవ తేన చరణవిఘట్టన క్వణితనూపుర
సహస్రముఖరిత దిగన్తరేణ సరభసోత్క్షేప వలితమణి వలయావలీ వా
చాలితభుజలతేన ఊర్ధ్వీకృతై రుత్తానతలైః కరపుటైరనిల లుణ్ఠితామా
కాశ కమలినీమివ దర్శయతా పర్యస్తమృదిత కర్ణపల్లవేన పరస్పరాఙ్గ
దకోటిసఙ్ఘట్ట దష్టపాటితో త్తరీయాంశుకేన శ్రమజల ధౌతాఙ్గరాగ

రఞ్జిత చీనవాససా కిఞ్చిదవశిష్ట తమాలపత్త్రేణ విలసద్వారవిలాసినీ
హాసైస్తైస్సన్నిద్రక్తై రపవవానుకారం ప్రథయతా సరభసవల్గన క్షల
ల్లోలహార లతాస్ఫాలిత కుచస్థలేన సిన్దూరతిలకలులితాలకలేఖేనవి
ప్రకీర్ణ పిష్టాతక పాంశుపుఞ్జపిఞ్జరిత కేశపాశేన ప్రనృత్యవికలమూక
కుబ్జకిరాత వామన బధిర జడజన పురస్సరేణ ఉత్తరీయాంశుక గ్రీవా
బద్ధావకృష్టవిలమ్బిత జరత్కఞ్చుకికదమ్బకేన వీణావేణుమురజ కాం
స్య తాలలయానుగతేన కలమధుర ముద్గాయతా హర్షనిర్భరతయా మ
త్తేనేవోన్మత్తేనేవ గ్రహగృహీతేనేవ వ్యపగతవాచ్యావాచ్యవివేకేన
నృత్యగీతక్రీడా ప్రసక్తేనాన్తఃపురికాజనేన ప్రచలమణికుణ్డలా హ
తకపోల భిత్తినాచ విఘూర్ణమాన కర్ణోత్పలే నాధోగలిత విలోల శేఖ
రేణ దోలాయమానవ కక్షుకకుసుమ మాలేన నిర్దయప్రహత భేరీమృ
దఙ్గ మర్దలపటహ నినాదానుగత కాహళా శఙ్ఖరవజనిత రభసేన చ
రణసన్నిపాతై ర్విదారయతేవ వసుధాం రాజపరిజనేన ప్రవృత్తనృ
త్యేనచ చారణగణేనవివిధముఖ వాద్యకృత కోలాహలేన పరత్రా గా
యతా వల్లతాచాను గమ్యమానశ్శుక నాసభవనం గత్వా ద్విగుణతర
ముత్సవమకారయత్ ।

అతిక్రాన్తేచ షష్ఠీజాగరే ప్రాప్తే దశమేఽహని పుణ్యేము
హూర్తే గాస్స్వర్ణఞ్చ కోటిశో బ్రాహ్మణ సాత్కృత్వా మాతురస్య
మయాపరిపూర్ణమణ్డలశ్చన్ద్ర స్స్వప్నేముఖ కమలమావిశ న్దృష్ట ఇతిస్వ
ప్నానురూపమేవ రాజాసూనోశ్చన్ద్రాపీడఇతి నామచకార అపరేద్యుశ్శు
కనాసోఽపికృత్వా బ్రాహ్మణోచితాస్సకలాః క్రియా రాజానుమతమా
త్మజస్యవిప్రజనోచితం వైశమ్పాయనఇతి నామచక్రే క్రమేణకృతచూ
డాకరణాది బాలక్రియాకలాపస్య శైశవమతిచక్రామ చన్ద్రాపీడస్య॥

తారాపీడః క్రీడావ్యాసఙ్గ విఘాతార్థం బహిర్నగరా దనుశి
ప్రమర్ధక్రోశ మాత్రాయామమ్ అతిమహతా తుహినగిరిశిఖరాను

కారిణా సుధాధవళేన ప్రాకారమణ్డలేన పరివృతమ్ అను ప్రాకార
మాహితేన మహతా పరిఖావలయేన పరివేష్టితమ్ అతిదృఢకపాట
సమ్పుటమ్ ఉద్ఘాటితైకద్వార ప్రవేశమ్ ఏకాన్తోపరచిత తురగవా
హ్యాలీవిభాగమ్ అధఃకల్పిత వ్యాయామశాలమ్ అమరాగారాకారం
విద్యామన్దిర మకారయత్-సర్వవిద్యాచార్యాణాఞ్చ సంగ్రహే యత్న
మతి మహాన్త మన్వతిష్ఠత్॥

తత్రస్థఞ్చ తం కేసరికిశోరకమివ-పఞ్జరగతం కృత్వా ప్రతిషిద్ధని
ర్గమ్ ఆచార్యకులపుత్రప్రాయ పరిజన పరివారమ్ అపనీతాశేష శి
శుజనక్రీడన వ్యాసఙ్గమ్ అనన్యమనసమ్ అఖిలవిద్యోపాదానార్థమా
చార్యేభ్యశ్చన్ద్రాపీడం శోభనే దివసే వైశమ్పాయనద్వితీయ మర్ప
యామ్బభూవ ప్రతిదినఞ్చోత్థాయోత్థాయ సహవిలాసవత్యా విరళ
పరిజన స్తత్రైవ గత్వైన మాలోకయామాస రాజా॥

చన్ద్రాపీడోఽప్యనన్య హృదయతయా తథానియన్త్రితో రా
జ్ఞా అచిరేణైవ కాలేన యథాస్వమాత్మ కౌశలం - ప్రకటయద్భిః
పాత్రవశాదుపజాతోత్సాహై రాచార్యై రుపదిశ్యమానః సర్వా
విద్యా జగ్రాహ - మణిదర్పణ ఇవాతి నిర్మలే తస్మిన్ సఞ్చక్రామ స
కలః కలాకలాపః-తథాహి పదే వాక్యే ప్రమాణే ధర్మశాస్త్రే రాజ
నీతిషు వ్యాయామవిద్యాసు చాపచక్రచర్మకృపాణశక్తితోమరపర
శుగదాప్రభృతిషు సర్వేష్వాయుధ విశేషేషు రథచర్యాసు గజ
పృష్ఠేషు తురఙ్గమేషు వీణావేణుమురజ కాంస్యతాల దర్దుర పుట
ప్రభృతిషు వాద్యేషు భరతాదిప్రణీతేషు నృత్యశాస్త్రేషు నారదీ
యప్రభృతిషు గాన్ధర్వవేదవిశేషేషు హస్తిశిక్షాయాం తురగవయో
జ్ఞానేషు పురుషలక్షణేషు చిత్రకర్మణి యన్త్రచ్ఛేద్యే పుస్తకవ్యా
పారే లేఖ్యకర్మణి సర్వాసు ద్యూతకలాసు గన్ధశాస్త్రేషు శకునిరుతజ్ఞా
నే గ్రహగణితే రత్నపరీక్షాసు దారుకర్మణి దన్తవ్యాపారే వాస్తువి

ద్యాసు ఆయుర్వేద మంత్ర ప్రయోగే విషాపహరణే సురుఙ్గోపభేదే తరణే లఙ్ఘనే ప్లుతిషు ఆరోహణే రతిత న్త్రేషు ఇన్ద్రజాలే కథాసు నాటకే ష్వాఖ్యాయికాసు కావ్యేషు మహాభారత పురాణేతి హాసరా మాయణేషు సర్వలిపిషు సర్వదేశ భాషాసు సర్వసంజ్ఞాసు శిల్పేషు చ్ఛన్దః స్వన్యేష్వపి కలావిశేషేషు పరం కౌశలమవాప॥

సహజా శ్రమనభ్యస్యతోప్యస్య కో దరస్యేవ శైశవ ఏవావిష్బ భూవసర్వలోక విస్మయ జననీ మహాప్రాణతా- యదృచ్ఛయా క్రీడ తాప్యనేవ కరతలాల మ్బితకర్ణ పల్లవావనతా ఞ్జాస్సింహకిశోరక క్ర మాక్రాంతా ఇవగజకలభకాశ్చలి తుమపి నశేకుః ఏకైకేనకృపాణ ప్రహారేణ బాలపవతాళతరూణామ్మృణాళ దణ్డానివలులావ సకలరాజ న్య వంశవన దావానలస్య పరశురామ స్యేవాస్య నారాచాః శిఖరి శిలాతల భిదో బభూవుః దశపురుష సంవాహన యోగ్యేన చాయో దండేన శ్రమనుకరోత్- ఋతేచ మహాప్రాణతాయాః సర్వాభిర న్యాభిః కలాభి రనుచకారతం వైశమ్పాయనః-చన్ద్రా పీడస్యతు సక లకలాకలాపపరిచయ బహుమానేన శుకనాస గౌరవేణ సహపాంసు క్రీడనతయా సహసం వృద్ధతయాచ సర్వవిశ్రంభస్థానం ద్వితీయమివ హృదయం వశమ్పాయనః పరంమిత్ర మాసిత్ నిమేషమపి తేనవినా స్థాతుమేకాకీ నశశాక వైశమ్పాయనోఽప తముష్ణకరమివ వాసరోఽ నుగచ్ఛన్న క్షణమపి విరహాయాఞ్చకార॥

ఏవంతస్యసర్వవిద్యాపరిచయమాచరత చన్ద్రాపీడస్య త్రిభువ నవిలోభనీయోఽమృతరస ఇవసాగరస్య సకలలోక హృదయనయనాన న్దజనన శ్చన్ద్రోదయఇవ ప్రదోషస్య ,బహువిధ రాగవికార భఙ్గురః సురధనుఃకలాప ఇవజలధర సమయస్య మకరధ్వజాయుధభూతః కుసు మప్రసవఇవ కల్పపాదపస్య అభినవాభి వ్యజ్యమాన రాగ రమణీయః

సూర్యోదయఇవ కమలవనస్య వివిధలాస్యవిలాససౌభాగ్యః కలాప ఇవ శిఖణ్డినో యౌవనారమ్భః ప్రాదుర్భవన్ రమణీయస్యాపి ద్విగుణాం రమణీయతాం పుపోష - లబ్ధావసరోఽనుసేవక ఇవ నికటీ బభూవాస్య మన్మథః- లక్ష్మ్యా సహ విస్తార వక్షఃస్థలం బన్ధుజనమనోరథైః సహ పూర్ణతామూరు దణ్డద్వయమ్ అరిజనేన సహతంనిమాన వభజత .మధ్య భాగఃత్యాగేన సహప్రథిమాన మాతతాన నితమ్బభాగః ప్రతాపేన సహరురోహరోమరాజిఃఅహితకళత్రాలకలతాభిఃసహప్రలమ్బతా ముపయయౌ భుజయుగళంచరితేనసహ ధవళతామభజత - లోచన యుగళమ్ ఆజ్ఞయాసహ గురుర్బభూవ శిఖరదేశః స్వరేణ సహగమ్భీర తా మాజగామ హృదయమ్॥

ఏవఞ్చ క్రమేణసమారూఢ యౌవనారమ్భంపరిసమాప్తసకల కలావిజ్ఞాన మధీతాశేష విద్యఞ్జ్ఞాత్వాగమ్యానుమోదిత మాచార్యై శ్చన్ద్రాపీడమానేతుం రాజా బలాధికృతం వలాహకనామాన మాహూ య బహుతురగబల పదాతిపరివృత మతిప్రశస్తేఽహని ప్రాహిణో త్-సగత్వా విద్యాగృహం ద్వారపైః సమావేదితః ప్రవిశ్యక్షితితల విలమ్బితచూడామణినా శిరసా ప్రణమ్య స్వభూమిసముచితే- రాజస మీపఇవ- సవినయమాసనే రాజపుత్రానుమతో- న్యషీదత్ - స్థిత్వాచ ముహూర్తమాత్రంవలాహకశ్చన్ద్రాపీడ- ముపసృత్య దర్శితవినయో వ్యజిజ్ఞపత్ -కుమార మహారాజః సమాజ్ఞాపయతిపూర్ణానోమనోరథా అధీతాని శాస్త్రాణి శిక్షితాః సకలాఃకలాః గతోఽసి సర్వాయుధవి ద్యాసు పరాంప్రతిష్ఠామ్ అనుమతోఽసి నిర్గమాయవిద్యాగృహాత్ స ర్వాచార్యైః ఉపగృహీత శిక్షం గన్ధగజకుమారకమివ వారిబన్ధాద్విని ర్గతమ్ అధిగత సకల కలాకలాపకం పౌర్ణమాసీ శశినమివోద్గతం పశ్య తుత్వాం జనో ప్రజన్తు సఫలతామతిచిర దర్శనోత్కణ్ఠితాని లోకలో

చనాని దర్శనంప్రతీతే సముత్సుకాన్యేవ సర్వాణ్యన్తఃపురాణి-అయ
మత్ర భవతోదశమో వత్సరో విద్యాగృహమధివసతః ప్రవిష్టోఽసి
షష్ఠమనుభవన్ వర్షమ్ ఏవంసంపిణ్డితేనాధునా షోడశేన ప్రవర్ధసే త
దస్యప్రభృతినిర్గత్య దర్శనోత్సుకాభ్యో దత్త్వా దర్శనమఖిలాభ్యో
మాతృభ్యః అభివాద్యచ గురూన్ అపగతనియన్త్రణో యథాసుఖ
మనుభవ రాజ్యసుఖాని నవయౌవనలలితానిచ సమ్మానయ రాజలో
కం పూజయద్విజాన్ పరిపాలయ ప్రజాః ఆనన్దయ బన్ధువర్గమ్- అ
యఞ్చతే త్రిభువనైకరత్న మనిలగరుడసమజవ ఇన్ద్రాయుధనా
మా తురఙ్గమః ప్రేషితోమహారాజేన ద్వారితిష్ఠతి - ఏషఖలుదేవస్య
పారసీకాధిపతినా త్రిభువనాశ్చర్యమితి కృత్వాజలనిధిజలాదుద్గత మ
యోనిజమిద మశ్వరత్న మాసాదితం మయా మహారాజాధిరోహణ
యోగ్యమితి సన్దిశ్య ప్రహితోదృష్ట్వా నివేదితఞ్చ లక్షణవిద్భిః దేవ
యాన్యుచ్చైశ్శ్రవసః శ్రూయన్తే లక్షణాని తైరయ ముపేతో నై
వంవిధో భూతోభావీ వాతురఙ్గమఇతి తదయ మనుగృహ్యతామధి
రోహణేన-ఇదఞ్చ మూర్ధాభిషిక్తపార్థివకులప్రసూతానాం వినయో
పపన్నానాం శూరాణామభిరూపాణాం కలావతాఞ్చ కులక్రమాగ
తానాం రాజపుత్రాణాం సహస్రం పరిచారార్థ మనుప్రేషితం
తురఙ్గమాధిరూఢం ద్వారిప్రణామలాలసంప్రతిపాలయతి॥

ఇత్యభిధాయ విరతవచసి వలాహకే చన్ద్రాపీడః పితురాజ్ఞాం
శిరసి కృత్వానవజలధరధ్వానగమ్భీరయాగిరా ప్రవేశ్యతామిన్ద్రా
యుధ ఇతినిర్జిగమిషురాదిదేశ॥

అథవచనానన్తరమేవ ప్రవేశిత ముభయతః ఖలీనకనక కటకా
వలగ్నాభ్యాం పదేపదే కృతాకుఞ్చన ప్రయత్నాభ్యాం పురుషా
భ్యా మవకృష్యమాణ మతిప్రమాణ మూర్ధ్వకరపురుష ప్రాప్య

పృష్ఠభాగ మాపిబన్తమివ సమ్ముఖాగత మఖిలమాకాశ మతినిష్ఠురేణ
ముహుర్ముహుః ప్రకమ్పితోదరరన్ధ్రేణ హేషారవేణ పూరిత భువ
నోదర వివరేణ నిర్భర్త్సయన్త మివాలీక వేగదర్పోద్ధతం గరుత్మన్త
మతిదూర పావనమాత్ర ప్రతిక్షణమతిదూర మున్నమతాచ జవనిరోధ
స్ఫురితరోష ఘురఘురాయమాణ ఘోరఘోణేన శిరోభాగేన నిజజవ
దర్పవశా దుల్లఙ్ఘనార్థ మాకలయన్తమివ త్రిభువన మసిత పీతహరిత
పాటలాభిరాఖణ్డల చాపానుకారిణీభిర్లేఖాభి కల్మాషిత శరీర మాస్తీ
ర్ణవర్ణకమ్బల మివకుఞ్జర కలభం కైలాసతటాఘాత ధాతుధూళిపాటల మి
వహరవృషభ మసురరుధిర పఙ్కలేఖాలోహిత సటమివ పార్వతీసిం
హం రంహస్సఙ్ఘాత మివమూర్తిమన్త మనవరతపరిస్ఫుర త్ప్రోథపు
టోన్ముక్త సూత్కారేణాతిజవాపీత మనిలమివ నాసికావివరేణో
ద్వమన్త ముత్స్ఖలిత ముఖర ఖలీన ఖరశిఖరక్షోభ జన్మనో లాలా
జలభువః ఫేనపల్లవా నుదధినివాసపరిచితామృతరసగణ్డూషానివోద్గి
రన్త మత్యాయతంనిర్మాంసతయా సముత్కీర్ణమివ వదనముద్వహన్త
మాననమణ్డలనిహితారుణమణి సముద్గతైరంశుకలాపైరుపేతే నావస
క్తరక్త చామరేణేవ నిశ్చలశిఖరేణ కర్ణయుగలేన విరాజమాన ము
జ్జ్వలకనక శృఙ్ఖలారచిత రశ్మికలాపకలితయా లాక్షాలోహితలమ్బ
లోలసటాసన్తానయా జలనిధిసఞ్చరణలగ్న విద్రుమపల్లవయేవ శిరో
ధరయోప శోభిత మతికుటిలకనక పత్రలతాప్రతాన భఙ్గురేణ ప
దేపదేరణితరత్నమాలేన స్థూలముక్తాఫల ప్రాయేణ తారాగణేనేవస
న్ధ్యారాగమరుణే నాశ్వాలఙ్కారే ణాలఙ్కృతమ్ అశ్వాలఙ్కారనిహిత
మరకతరత్న ప్రభాశ్యామాయ మానదేహతయా గగనతలనిపతిత ది
వసకరరథ తురగశఙ్కామివోప జనయన్త మతితేజస్వితయా జవనిరోధ
రోష వశా త్ప్రతిరోమ కూపాత్సముద్గతాని సాగరపరిచయలగ్నాని

ముక్తాఫలానీవ స్వేదజలలవ జాలకాని వర్షన్త మిన్ద్ర నీలమణి పాదపీ
ఠానుకారిభి రఞ్జన శిలాఘటితైరివ అనవరతపతనోత్పతన జనితవిషమ
ఖరముఖరవైః పృథుభిః ఖురపుటై ర్దళిత వసున్ధరై ర్థ్యైరజవాప్తి మి
వాభ్యస్యన్త మత్యుచ్ఛ్రాయమివ జఙ్ఘాసు విస్తారితమివోరసి శ్లక్ష్ణీకృత మివ
ముఖే ప్రసారితమివ కన్ధరాయా ముల్లిఖితమివ పార్శ్వయోః ద్విగుణీ
కృతమివ జఘనభాగే జవప్రతి పక్షమివ గరుత్మతః త్రైలోక్యసఞ్చర
ణ సహాయమివ మారుతస్య అంశావతార మివోచ్చైః శ్రవసః వేగస
బ్రహ్మచారిణమివ మనసః హరిచరణమివ సకలవసున్ధరోల్లఙ్ఘనక్షమం అ
రుణహంసమివ మానసప్రచారం మధుమాసదివసమివ వికాసితాశోక
పాటలం వ్రతినమివ భస్మసిత పుణ్డ్రాఙ్కితముఖం కమలవనమివమ
ధుపఙ్కపిఙ్గకేసరం గ్రీష్మదివసమివ మహాయామముగ్రతేజసం భు
జఙ్గమివ సదాగత్యభిముఖ మకరవిగ్రహమివ శఙ్ఖమాలికాభరణం భీత
మివ సభ్రుకర్ణం విద్యాధరరాజ్యమివ చక్రవర్తినో వాహనోచితం సూ
ర్యోదయమివ సకలభువనార్ఘార్హ మశ్వాతిశయ మిన్ద్రాయుధ మ
ద్రాక్షీత్ ॥

దృష్ట్వాచ తమదృష్టపూర్వ్వ మమానుష లోకోచితాకార మఖిలత్రిభు
వన రాజ్యోచిత మశేషలక్షణో పపన్న మశ్వరూపాతి శయమతిధీర
ప్రకృతేరపి చన్ద్రాపీడస్య పస్పర్శ విస్మయో హృదయమ్ ఆసీచ్చాస్య
మనసి సరభసవివర్త్త నవలిత వాసుకిభ్రమిత మన్దరేణ మథ్నతా జల
నిధిజల మిదమశ్వరత్న మనుద్ధరతా పూర్వం కిన్నామరత్నముద్ధృతం
సురాసురలోకేన అనారోహతాచ మేరుశిలాతల విశాల మస్యపృష్ఠ
మాఖణ్డలేన కిమాసాదితం త్రైలోక్యరాజ్యఫలముచ్చైశ్శ్రవసా విస్మి
త హృదయో వఞ్చితఃఖలు జలనిధినా శతమఖః మన్యేచభగవతోనా
రాయణస్య చక్షుర్గోచరమియతాపి కాలేన నాయముపగతః యేనా

ద్యాపితం గరుడారోహణవ్యసనితాన పరిత్యజతి-అహో ఖల్వతిశయి
త త్రిదశరాజసమృద్ధిరియం తాతస్య రాజ్యలక్ష్మీః యదేవంవిధాన్యపి
సకలత్రిభువన దుర్లభాని రత్నాన్యుపకరణతా మాగచ్ఛన్తి-అతి తేజస్వి
తయా మహాప్రాణతయాచ స్వదైవ తేవేయ మస్యాకృతిః యత్సత్య
మా రోహణేశఙ్కా-మివ మేజనయతి-నహిసామాన్య వాజినా మమా
నుషలోకో చితాస్సకల త్రిభువనవిస్మయ జనన్య ఈదృశ్యో భవన్త్యా
కృతయః దైవతాన్యపిహి మునిశాపవశా దుజ్ఝిత నిజశరీరకాణి శాప
వచనబలో పనీతా న్యేతాని శరీరాన్తరాణ్య ధ్యాసతవీవ-శ్రూయ
తేహి పురా స్థూలశిరా నామ మహాతపా మునిరఖిల భువనలలామ
భూతామప్సరసం రమ్భాభిధానాం శశాపసా సురలోకమపహాయా
శ్వ హృదయే నివేశ్యాత్మానమశ్వహృదయేతి విఖ్యాతా బడబా భూ
త్వా మృత్తికా వత్యాం శతధన్వానం నామరాజాన ముపసేవమా
నా మర్త్యలోకే మహాన్తం కాలమువాస-అన్యేచమహాత్మానో మునిజ
నశాపపరిపీత ప్రభావా నానాకారాభూత్వా బభ్రము రిమం లో
కమసంశయ మనేనాపిమహాత్మనా కేనాపిశాపభాజా భవితవ్య మా
వేదయతీవ మదన్తఃకరణమస్య దివ్యతామ్॥

ఇతివిచిన్తయన్నేవారురుక్షు రాసనాదుదతిష్ఠత్-మనసాచ తంతు
రఙ్గమ ముపసృత్య మహాత్మన్నర్వన్-యోఽసి సోఽసి నమోఽస్తు తేస
ర్వథా మర్షణీయోఽయ మారోహణాతి క్రమోఽస్మాక మపరిగతా
ని దైవతాన్యప్యను చితపరిభవ భాఞ్జి భవన్తీత్యామన్త్రయామ్బ
భూవ విదితాభిప్రాయ ఇవసత మిన్ద్రాయుధశ్చటులశిరః కేసరసటా
హతి కూణితా కేకరతారకేణ తిర్యక్చక్షుషా విలోక్యముహుర్ముహు
స్తాడయతా క్షితితల ముత్ఖాతధూళి ధూసరిత క్రోడరోమరాజినా ద
క్షిణఖురేణారోహణా యాహ్వాయన్నివ స్ఫురిత ఘ్రాణ వివరఘుర్ఘు

ర ద్వారి[illegible] హుఙ్కారపరమ్పరాను బద్ధమతిమనో
హారి హేషా[illegible] మధుర హ్రేషితేన దత్తారోహ
ణాభ్యనుజ్ఞ ఇవ ఇన్ద్రాయుధమా[illegible]హ చన్ద్రాపీడః సమారుహ్యా
తం ప్రాదేశమాత్రమివ త్రైలోక్యమఖిలం మన్యమానో నిర్గత్యా
ప్రళయజలధరవిముక్తో పలాసారపరుషేణ జర్జరయతేవ రసాతలమ
తినిష్ఠురేణ ఖురపుటానాం రవేణ ఖురరజోనిరుద్ధ ఘ్రాణఘోర ఘో
షేణచ హ్రేషితేన బధిరీకృత సకలభువనవివర మశిశిర కిరణదీధితి ప
రామర్శ స్ఫురిత విమలఫలకేన ఊర్ధ్వీకృతేన కున్తలతావనే నోన్నా
ల నీలోత్పల కలికావన గహనం సంఛవ గగనతలమలఙ్కుర్వాణ ముద్ద
ణ్డ మాయూరాతపత్ర సహస్రాన్ధకారితాష్ట దిఙ్ముఖతయా స్ఫురిత
శతమన్యు చాపకలాప కల్మాషమివ జలధరబృన్ద ముద్వమత్ఫేన పుఞ్జ
ధవళిత ముఖతయా అనవరత వల్గన చటులతయాచ ప్రళయసాగర
జలకల్లోల సఙ్ఘాతమివ సముద్గత మదృష్టపర్యన్త మప్రమేయ మశ్వ
సైన్య మపశ్యత్ - తచ్చ సాగరజలమివ చన్ద్రోదయేనేవ చన్ద్రాపీడ
నిర్గమేన సకలమేవ సఞ్చచాలాశ్వీయ మహామహా మికయాచ ప్రణా
మలాలసాః సరభసాపనీ తాతపత్ర శూన్యశిరసఃపరస్ప రోత్పీడన కు
పితతురఙ్గమ నివారణాయాయ స్తా రాజపుత్రాస్తం పర్యవారయన్త-
పద్మైకశశ్చ ప తినామగ్రహణ మావేద్యమానా వలాహకేన విప్ర
చలితముకుట పద్మరాగకిరణోద్గమ చ్ఛలేనానురాగమివోద్వమద్భిః స
ఙ్ఘటిత సేవాఞ్జలి ముకుళతయా యౌవరాజ్యాభిషేక కలశావర్జిత స
లిలలగ్న కమలైరివ దూరావనతైః శిరోభిః ప్రణేముః॥

చన్ద్రాపీడస్తు తాన్ సర్వాన్ సమ్మానయిత్వా యథోచితమన న్తరం
తురఙ్గమాధిరూఢే నానుగమ్యమానో వైశమ్పాయనేన, రాజలక్ష్మీనివా
సయోగ్య పుణ్డరీకాకృతినా సకలరాజన్యకుల కుముదషణ్డ చన్ద్రమణ్డ

తేనైవ తురఙ్గమసేనా ప్రవర్తిపులినాయమానేన క్షీరోదఫేన ధవళిత వాసుకిఫణామణ్డలచ్ఛవినా స్థూలముక్తాకలాప జాలకావృతేనోపరి చిహ్నీకృతం కేసరిణా ముఖ్వహతాతిమహతా కార్తస్వరదణ్డేన ధ్రియమాణేనాతపత్రేణ నివారితాతపఃఉభయతస్సముద్ధూయమాన చామరకలాపపవన నర్తితకర్ణపల్లవః పురః ప్రధావతా తరుణవీరపురుషప్రాయేణానేక సహస్రసంఖ్యేన పదాతిపరిజనేన జయజీవేతిచ మధురవచసా మఙ్గళ ప్రాయమనవరతముచ్చైఃపఠతావన్దిజనేన స్తూయమానో నగరాభిముఖః ప్రతస్థే||

క్రమేణచతం సమాసాదితవిగ్రహమ్ అనఙ్గమివావతీర్ణం నగరమార్గగాసు ప్రాప్త మవలోక్య సర్వ ఏవ పరిత్యక్త సకలవ్యాపారో రజనికరోదయ పరిబుధ్యమానకుముదవనానుకారిజనఃసముజని సత్యస్మిన్ స ప్రవృత్తి ముఖకుముద కదమ్బకవికృతాకృతిః కార్తికేయో విడమ్బయతికుమారశబ్దమ్ అహోభావయమతిపుణ్యభాజః యదిమామమానుషీమస్యాకృతిమ్ అనన్యసమారూఢప్రీతిరసనిష్పన్న విస్తారితేనకుతూహలోత్తాని తేనలోచనయుగళేనానివారితాః పశ్యామఃసఫలానోఽద్యజాతాజన్మవత్తా సర్వథా నమోఽస్మై రూపాన్తరధారిణేభగవతేచద్రాపీడచ్ఛద్మనే పుణ్డరీకేక్షణాయేతి వదన్ఆరచిత ప్రణామాఞ్జలి నగరలోకః ప్రణనామ సర్వతశ్చ సమపావృత కవాటపుటప్రకటవాతాయనసహస్రతయా చ ద్రాపీడదర్శనకుతూహలాన్నగరమపి సమున్మీలిత లోచననివహ మివాభవత్ అనన్తరఞ్చ సమాప్తసకలవిద్యో విద్యాగృహాన్నిర్గతోఽయమాగచ్ఛతి చ ద్రాపీడఇతిసమాకర్ణ్య ఆలోకన కుతూహలిన్యః సర్వస్మిన్నేవ నగరే ససమ్భ్రమ ముత్సృష్టార్ధపరిసమాప్తప్రసాధన వ్యాపారాఃకాంశ్చిద్వామకర తలగతదర్పణాః స్ఫురితసకల రజనికరమణ్డలా ఇవ ప్వార్గమాసిరజన్యఃకాశ్చిత్ ఆద్రా

లక్తకరసపాటలితచరణపుటాః కమలపరిసేత బాలాతపాఇవనలిన్యః కాశ్చిత్ససమ్భ్రమమఙ్గవిగళితమేఖలా కలాపాకులిత చరణాః సల యాః శృఙ్ఖలా సఞ్చారమన్దమన్దసఞ్చారిణ్య ఇవ కరిణ్యః కాశ్చిజ్జలధరసమ యదివస శ్రియ ఇవేన్ద్రాయుధరాగరుచిరామ్బరధారిణ్యః కాశ్చిదమల సితధవళనఖమయూఖపల్లవాన్ నూపురరవాకృష్టగృహకలహంస కానివ చరణపుటానుద్వహన్త్యః కాశ్చిత్కర తలస్థిత స్థూలహారయష్టయో రతిమివ మదనవినాశశోకగృహీతస్ఫటికాక్షవలయాం విడమ్బయన్త్యః కాశ్చిత్పయోధరాన్తరాళగళితముక్తాలతాఃతనువిమల స్రోతోజలాన్తరితచక్రవాక మిథునా ఇవ ప్రదోషశ్రియః కాశ్చిన్నూపురమణిసముత్థితేన్ద్రాయుధతయా పరిచయానుగత గృహమయూరికా ఇవ విరాజయన్త్యః కాశ్చిదర్ధపీతోజ్ఝితమణి చషకాః స్ఫురితరాగైర్మధురసమివాధరపల్లవైః క్షరన్త్యో హర్మ్యతలాని లలనాః సమారురుహుః- అన్యాశ్చ మరకతవాతాయన వివరవినిర్గత ముఖమణ్డలా వికచకమలకోశ పుటామమ్బర తలసఞ్చారిణీం కమలినీమివ దర్శయన్త్యో దదృశుః॥

ఉదపాదిచ సహసా సరభససఞ్చలనజన్మా మధురసాధారణాస్ఫాలితవీణారవ కోలాహలబహులో రశనారవాహూత గృహసారసరసిత సంభిన్నః స్ఖలితచరణతల తాడితసోపాన జాతగమ్భీరధ్వని ప్రహృష్టానామవరోధశిఖణ్డినాం కేకారవై రనుగమ్యమానో నవజలధరరవ భయచకిత కలహంసకులకోలాహల కోమలో మకరధ్వజవిజయఘోష ణానుకారీ పరస్పరవిఘట్టనారణిత తారతర హారమణీనాం రమణీనాం శ్రోత్రహారీ హర్మ్యకుక్షిషు ప్రతిరవ నిర్హ్రాదీ భూషణనినాదః॥

మహార్ణవాదివ యువతిజననిర్గత్తరతయా నారీమయా ఇవ ప్రాసాదాః సాలక్తకపదకమలవిన్యాసైః పల్లవమయమివ క్షితితలమ్ అఙ్గప్రభాప్రవాహేణ లావణ్యమయమివ నగరమ్ ఆననమణ్డలనివహేన చన్ద్రబిమ్బమయమివ గగనతలమ్ ఆతపనివారణాయోత్తానితేన కరతలజాలకేన కమలవనమయమివ దిక్చక్రవాళమ్ ఆభరణానాం శుకలాపేనేన్ద్రాయుధమయ ఇవాతపః లోచనమయూఖలేఖాసన్తానేన నీలోత్పలగళశమయ ఇవ దివసోబభూవ - కౌతుకప్రసారిత నిశ్చలలోచనానాఞ్చ పశ్యన్తీనాం తాసామాదర్శమయానీవ సలిలమయానీవ స్ఫటికమయానీవ హృదయాని వివేశ చన్ద్రాపీడాకృతిః॥

ఆవిర్భూత మదనరసానాఞ్చాన్యోన్యతః సపరిహాసాః సవిభ్రమాః ససమ్భ్రమాః సేర్ష్యాః సోత్ప్రాసాః సాభ్యసూయాః సవిలాసాః సమన్మథాః సస్పృహాశ్చ తత్క్షణమతిరమణీయాః ప్రసస్రురాలాపాః తథాహి త్వరితగమనే మామపి ప్రతిపాలయ - దర్శనోన్మత్తే గృహాణోత్తరీయమ్ చపలేఉల్లాసయాల కలతామాననావలమ్బినీమ్ మూఢే చన్ద్రలేఖాముపాహర- ఉపహారకుసుమ స్ఖలితచరణా పతసి మదనాన్ధే సంయమయ మదనిశ్చేతనే కేశపాశమ్ - ఉత్తిష చన్ద్రాపీడదర్శనవ్యసనిని కాఞ్చీదామకమ్ - ఉత్సర్పయ పాపే కపోలదోలాయితం కర్ణపల్లవమ్ - అహృదయే గృహాణ నిపతితం దన్తపత్రమ్- యౌవనోన్మత్తే విలోక్యసే జనేన స్థగయ పయోధరభారమ్- అపగతలజ్జే శిథిలీభూతమాకలయ దుకూలమ్-అలీకముగే ద్రుతతరమాగమ్యతామ్ కుతూహలిని దేహిదర్శనాన్తరమ్-అసన్తుష్టే కియదాలోకయసే తరళహృదయే పరిజనముపేక్షస్వ-పిశాచిగలితోత్తరీయా విహస్యసే జనేన -రాగావృతనయనే పశ్యసి-నసఖీజనమ్ అనేకభఙ్గి వికారపూర్ణే దుఃఖమకారణాయాసితహృదయా జీవసి మిథ్యావినీతే కింవ్యపదేశవీక్షితై

క్షిప్రభమాలోకయసి యౌవనశాలిని కిం పీడయసి మనోరథభారేణ అ
తికోపనే పురతో భవ మత్సరిణి కిమేకాకినీ గృహ్ణాసి వాతాయనమ్- అనఙ్గ
పరవశే మదీయముత్తరీయాంశుకముత్తరీయతాం నయసి- రాగాసవమ
త్తే నివారయాత్మానమ్ ఉజ్ఝితధైర్యే కథమపి సుజనసమక్షమ్ - ఉ
ల్లసత్స్వభావే కిమేవమాకులీభవసి - ముగ్ధే కిమాహస్వ మదనజ్వరజనిత
పులకజాలకమ్ - అసాధ్వాచరణే కస్మై వముత్తాన్యసి - బహువికారే-వివి
ధాఙ్గవలనాయాసితమధ్యభాగా వృథా ఖిద్యసే శూన్యహృదయే స్వభ
వనాన్నిర్గతమపి నాత్మానమవగచ్ఛసి కౌతుకావిష్టే విస్మృతాసి నిశ్వసి
తుమ్ అనన్యసఙ్కల్పరచితసురతసమాగమసుఖరసనిమీలితలోచనే సము
న్మీలయ లోచనయుగళమతిక్రామత్యయమ్-అనఙ్గశరప్రహారమూర్ఛితే
రవికిరణనివారణాయ కురు శిరస్యుత్తరీయాంశుకపల్లవమ్ అయి సఖి ప్రత
గ్రహగృహీతే ద్రష్టవ్యాన్తరస్య నిష్పన్దయసి లోచనయుగళమధన్యే హ
తాసి పరపురుషదర్శనపరిహారవ్రతేన ప్రసీదోత్తిష్ఠ సఖి పశ్య రతివి
రహితం సాక్షాదివ భగవన్తమనుగృహీతమకరధ్వజం మకరధ్వజమ
యమస్యాపి తాతపత్త్రాన్తరేణ ఉత్కలికలనీలే శిరసి తిమిరశఙ్కా- నిశ
తక్షవశశి కరకలాపో మాలతీకుసుమశేఖరో౽భిలక్ష్యతే పతదస్య కణ్ఠా
భరణమరకతప్రభాశ్యామాయితమపరజిత వికచశిరీషకుసుమకర్ణ
పూరమివ కపోలతలమాభాతి అయమస్య హారాన్తర్నివిష్టమణిమణికి
రణకలాపచ్ఛలేన హృదయం వివిక్షురవి నవయౌవనరాగ ఇవ బహిః ప
రిస్ఫురతి పతద్దలకచామరకలాపాన్తరే రితవిరళవీక్షితమ్ పతత్రిణమపి
వైశమ్పాయనేన సహ సమానమన్త్రయతో దశనమయూఖలేఖాధవళీ
కృతదిక్చక్రవాళమ్ హసితమ్ ఏషో౽స్య శుకపతత్రిహరితరాగో
త్తరీయాంశుకప్రాన్తేన వలాహకస్తురగఖురచలనజన్మానమాలగ్న
మగ్రకేశేషు రేణుమపహరతి అయమనేన లక్ష్మీకరకమలకోమలతలః

సముత్క్షిప్య తిర్యక్తురఙ్గమస్కన్ధే నిక్షిప్తశ్చరణపల్లవః సలీలమయమనే
న చలామ్బాలయాచ నార్ధముత్తానిత కరతలకోమల దీర్ఘాఙ్గుళీరా
తామ్రపుష్కరకోశశోభి గజేనేవ శైవాలకబలలాలసః ప్రసారితః
కరః ధన్యాసాయా లక్ష్మీరివ నిర్జితకమలమ్ కరతలమస్య వసున్ధరాసప
త్నీ గ్రహీష్యతి-ధన్యాచదేవీ విలాసవతీసకల మహీమణ్డలభారధారణ
క్షమః కకుభాదిగ్గజఇవ గర్భేణ యయాచ వ్యూఢః॥

ఇత్యేవంవిధాని చాన్యానిచ వదన్తీనాం తాసామ్ ఆపీయమాన
ఇవ లోచనపుటైః ఇహూయమానఇవ భూషణరవైః అనుగమ్యమాన
ఇవహృదయైఃనిబధ్యమానఇవాభరణ రత్నరశ్మిరజ్జుభిః ఉపహ్రియ
మాణఇవ నవయౌవనబలిభిః శిథిలభుజలతావిగళితధవళ వలయనికరైః
పదేపదే వివాహానలఇవకుసుమమిశ్రైర్లాజాఞ్జలిభిరవకీర్యమాణశ్చ
న్ద్రాపీడో రాజకులసమీప మాససాదక్రమేణచ యామావస్థితాభిః
అనవరతకరటస్థల విగళిత మదమసీపఙ్క కరిభిరఞ్జన గిరిమాలా మలి
నాభిః కుఞ్జరఘటాభిర్ఘన కారితదిఙ్ముఖతయాజలధర దివసాయమానమ్
ఉద్దణ్డధవళాతపత్రసహస్రసఙ్కటమ్ అనేకద్వీపాన్తరాగత దూతశ
తసమాకులం రాజద్వారమాసాద్య తురఙ్గమాదవతతార॥

అవతీర్యచకరతలేన కరేణువైశమ్పాయన మవలమ్బ్య పురస్సవిన
యం ప్రస్థితేనవలాహకే నోపదిశ్యమానమార్గః త్రిభువనమివ పుఞ్జీ
భూతమాగృహీతకనకవేత్రలతైః సితవారబాణధారిభిః సితాఙ్గరా
గైః సితకుసుమశేఖరైఃసితోష్ణీషైః సితవేషపరిగ్రహతయా శ్వేత
ద్వీపసమ్భవైరివ కృతయుగపురుషైరివ మహాప్రమాణైర్గిరివానిశమా
లిఖితైరివ ఉత్కీర్ణైరివ తోరణస్తమ్భనిషణ్ణైర్ద్వారపాలై రనుజ్ఝితద్వా
రదేశమ్ - అనేకసంయమనచన్ద్రశాలికావిటఙ్క వేదికా సఙ్కటశిఖ
రైరభ్రఙ్కషై రుపహసితకైలాస శైలశోభై రమలసుధావదాతైస్స

ప్రాలేయశైలమివ మహాప్రాసాదై రనేకవాతాయనవివర వినిర్గత
యువతిభూషణకిరణ సహస్రతయాకనకశృఙ్ఖలాజాలకేనేవోపరివితా
నేన విరాజమానమ్ అన్తర్నిహితాయుధనివహాభి రాశీవిషకులసఙ్కులాభిః
పాతాళగుహాభి రివాతిగమ్భీరాభి రాయుధశాలాభి రుపేతమ్ అబ
లాచరణాలక్త కరసరక్తమణిశకలైః శిఖరనిలీనశిఖికుల కృతకేకారవ
కలకలైః క్రీడాపర్వతకైరుపశోభితమ్ ఉజ్జ్వలవర్ణకమ్బళావగుణ్ఠితక
నకపర్యాణాభిః ప్రలమ్బచామర కలాపచుమ్బిత చలత్కర్ణపల్లవాభిః
కులయువతిభి రివోపారూఢ శిక్షావినయ నిభృతాభిర్వాహ్యక కరేణు
కాభిరశూన్యకక్ష్యాన్తరమ్ ఆలానస్తమ్భనిషణ్ణేనచ నవజలధరఘోష గ
మ్భీరమనుగత వీణావేణురవ రమ్యమాస్ఫాలిత ఝర్ఝరికా ఝర్ఝరమనవ
రత మృదుమృదఙ్గ ధ్వనిమామీలిత లోచనత్రిభాగేణ వామదశనకోటి
నిషణ్ణహస్తేన నిశ్చలకర్ణతాళేనాకర్ణయతా సలీల ముభయపార్శ్వావ
లమ్బివర్ణకమ్బళతయా విన్ధ్యగిరిణేవావిష్కృత ధాతువిచిత్రిత పక్ష
సమ్పుటేనాధోరణగీతానన్దకృతమన్ద్రకణ్ఠగర్జితేన మదజలశబలశఙ్ఖశో
భిత శ్రవణపుటేన రజనికరబిమ్బచుమ్బితా వర్తకామ్బుద విడమ్బకే
న కర్ణాన్తలమ్బినా కాఞ్చనమయేన కృతకర్ణపూరమివాఙ్కుశేన ము
ఖముద్వహతా మదజలమలినేన ద్వితీయేనేవ కర్ణచామరేణ కపోలత
లడోలాయమానేన మధుకరకులేనాలఙ్క్రియమాణేన అత్యుదగ్రత
యా పూర్వకాయస్య అతివామనతయాచ జఘనభాగస్య పాతాళత
లాదివ ఉత్తిష్ఠతా నిశామయేనేవపరిస్ఫుర త్సాన్ద్రచన్ద్రనక్షత్రమా
లేన శరదారమ్భేణేవ ప్రకటితారుణ చారుపుష్కరేణ వామనరూపే
ణేవకృతత్రిపదీ విలాసేన స్ఫటికగిరితటేనేవ లగ్నసింహముఖప్రతి
మేన ప్రసాధితేనేవాలోల కర్ణపల్లవాహత ముఖేన గన్ధమాదననా
మ్నా గన్ధహస్తినా సనాథీకృతైక దేశముజ్జ్వలపట్టకమ్బళపటప్రా

వారితపృష్ఠైశ్చ రసిత మధుర ఘణ్టికారవముఖర కణ్ఠైర్మఞ్జిష్ఠాలోహిత
స్కన్ధకేసరబాలపల్లవై ర్నిహతవనగజ రుధిరపాటలసటై రివ కేసరిభిః
పురోనిహిత యవసరాశిశిఖరోపవిష్ట మన్దురాపాలై రాసన్నమఙ్గళగీ
తధ్వని దత్తకర్ణై రన్తఃకపోల ధృతమధుర సలవలులిత లాజకబళై
ర్హ్యాపాల వల్లభైర్మన్దురాగతై స్తురఙ్గమై రుద్భాసితమ్ అధికరణమణ్డ
ప గతైశ్చార్యవేశై రత్యుచ్చవేత్రాసనోప విష్టై ర్ధర్మసమైరివ ధ
ర్మాధికారిభిర్మహాపురుషై రధిష్ఠితమ్ అధిగతసకల గ్రామకర్వట న
గరనామభిరేక భవనమివ జగదఖిలమాలోకయద్భి రాలిఖితసకలభువ
నవ్యాపారతయా ధర్మరాజనగరవ్యతికరమివ దర్శయద్భిరధికరణ లేఖ
కై రాలిఖ్యమాన శాసనసహస్రమ్ అభ్యన్తరావస్థిత నరపతినిర్గమప్ర
తీక్షణపరేణచ స్థానస్థానేషు బద్ధమణ్డలేన కనకమయార్ధచన్ద్ర తారా
గణశతశబలై శ్చర్మఫలకైర్ని శాసమయమివ దర్శయతా స్ఫురితనిశిత
కరవాలకరప్రరోహ కరాళితాతపేన పకశ్రవణ పుటఘటిత ధవళ
దన్తపత్రేణ ఊర్ధ్వబద్ధ మౌళికలాపేన ధవళచన్దనస్థాసక ఖచిత భు
జోరుదణ్డేన బద్ధాసిధేనుకేన అన్ధ్రద్రవిడసింహళప్రాయేణ సేవకజ
నేన ఆస్థానమణ్డపగతేనచ యథోచితాసనో పవిష్టేన ప్రసారయతా
దురోదర క్రీడామ్ అభ్యస్యతాష్టాపదవ్యాపారమ్ ఆస్ఫాలయతా ప
రివాదినీమ్ ఆలిఖతా చిత్రఫలకే భూమిపాలప్రతిబిమ్బమ్ఆబధ్నతా
కావ్యగోష్ఠీమ్ ఆతన్వతా పరిహాసకథాంవిన్దతా బిన్దుమతీం చిన్తయతా
ప్రహేలికాం భావయతా నరపతికృతకావ్యసుభాషితాని పఠతా
ద్విపదీః గృహ్ణతాకవిగుణాన్ ఉత్కిరతాపత్రభఙ్గాన్ ఆలపతా వా
రవిలాసినీజనమ్ఆకర్ణయతా వైతాళికగీతమ్ అనేకసహస్రసంఖ్యేన ధ
వళోష్ణీషపట్టాశ్లిష్ట వికటకిరీటసఙ్కట శిరసా సనిర్ఝర శిఖరాలగ్న బా
లాతప మణ్డలేనేవ కులపర్వత చక్రవాళేన మూర్ధాభిషిక్తేన సామ

న్త్రైలోకే నాధిష్ఠితమ్ ఆస్థానో క్షితిభూమిపాల సంవర్తితానాఞ్చ కు
ధానాంర్త్నానాఞ్చ రాశిభిరనేక వర్ణై రిన్ద్రాయుధ పుఞ్జై రివ
విరాజితసభాపర్యన్తమ్ అమలమణిభూమి సఙ్క్రాన్త ముఖనివహప్రతి
బిమ్బతయా వికచకమలపుష్ప ప్రకరమివ సమ్పాదయతా గతివశరణి
త నూపురపారిహార్య రసనాస్వన ముఖరేణ స్కన్ధావసక్త కనకదణ్డ
చామరేణ నిర్గచ్ఛతా ప్రవిశతా చానవరతం వారవిలాసినీజనేనాకు
లితమ్ ఏకదేశనిషణ్ణచామీకర శృఙ్ఖలాసంయత శ్వగణమ్ ఇతస్తతః ప్ర
చలితపరిచితామితకస్తూరి కాకురఙ్గ పరిమళవాసిత దిఙ్ముఖమ్-అనె
కకుబ్జకిరాత వర్షవర బధిర వామనకమూక సఙ్కులమ్ ఉపాహృతక
న్నరమిథునమ్ ఆనీతవనమానుషమ్ ఆబద్ధమేషకుక్కుటకురరకపిఞ్జల లా
వకవర్తికాయుద్ధమ్ఉత్కూజితచకోర కాదమ్బహారీత కోకిలమ్ ఆలప్య
మానశుకసారికమ్ ఇభపతిమదపరిమళావర్జజృమ్భితైశ్చ నిష్కూజద్భిః
శిఖరిణాంజీవితై రివ గిరిగుహానివాసి భిర్గృహీతైః పఞ్జరకేసరిభి రు
ద్భాస్యమానమ్ ఉత్త్రాస్యమానైః కాఞ్చనభవనప్రభాజనితదావా
నలశఙ్కై ర్లోలతారకై ర్భ్రమద్భిర్భవనహరిణ కదమ్బకైర్లోచనప్రభ
యాశబలీకృతదిగన్తరమ్ ఉద్దామకేకారవానుమీయమాన మరకతకుట్టి
మస్థితశిఖణ్డిమణ్డల మతిశిశిర చన్దనవిటపి చ్ఛాయా నిషణ్ణనిద్రాయ
మాణగృహసారసమన్తఃపురేణచ బాలికాజనప్రస్తుత కన్దుకపఞ్చాలికా
క్రీడేన అవిరతసంవాహ్యమానదోలాశిఖరక్వణిత ఘణ్టాటఙ్కార పూ
రితాశాముఖేన భుజగనిర్మోకశఙ్కితమయూర హ్రియమాణహారేణ
సౌధశిఖరావతీర్ణ ప్రచలిత పారావతకులతయా స్థలోత్పలినీవ నఖో
భిత్తేనేవాన్తఃపురికాజనప్రస్తుతనరపతి చరితవిడమ్బనక్రీడేన అశ్వాము
ద్ధురా పరిభ్రష్టాగ్రై రవలుప్తభవనదాడిమీఫలై రాఖణ్డితాఙ్గనసహ
కారపల్లవైరభిభూత కుబ్జవామనకిరాత కరతాలాచ్ఛిన్నానిభూష ణాని

వికిరద్భిః కపిభిరాకులీ తేనశుకసారికాప్రకాశితసురతవిశ్రమ్భా లా
పలజ్జితావరోధజనేన ప్రాసాదసోపానసమారోహణ చలితైరబలా
నాం చరణావసక్తైర్మణినూపురైర్విభూషణరవైః పదేపదేరణద్భిస్తులాకోటివ
లయైర్ద్విగుణీకృతకూజితరుతాభిర్భవన కలహంసమాలాభిర్ధవళితాఙ్గ
ణేనధృతధౌతధవళదుకూలోత్తరీయైః కలధౌతదణ్డావలమ్బిభిః పలితపా
కపాణ్డుర మౌళిభిరాచారమయైరివ వినయమయైరివ మర్యాదామయై
రివ మఙ్గళమయైరివగమ్భీరాకృతిభిః స్వభావధీరైరుష్ణీషిభిర్వయః పరి
ణామేఽపి జరత్సింహైరివాపరిత్యక్త సత్త్వావష్టమ్భైః కఞ్చుకిభిరధి
ష్ఠితేన సముపేతాభ్యన్తరమ్ జలధరసనాథమివ కృష్ణాగురుధూమపట
లైః సనీహారమివ యామకుఞ్జర ఘటాకరశీకరైః సనిశమివ తమాలవీ
థికాన్ధకారైః సబాలాతపమివ రక్తాశోకైః సతారాగణమివముక్తాకలా
పైఃసవర్షాసమయమివధారాగృహైః సతడిల్లతమివ హేమమయీభిర్మ
యూరయష్టిభి స్సగృహదైవతమివసాలభఞ్జికాభిః శివభవనమివ ద్వా
రావస్థిత దణ్డపాణి ప్రతీహారగణముత్కృష్టకవిగద్యమివవివిధవర్ణశ్రే
ణీప్రతిబాద్యమానానేకాభినవార్థసఞ్చయమప్సరోగణమివప్రకట
మనోరమారమ్భం దివసకరోదయమివోల్లసత్పద్మాకరకమలామోదమ్
వృష్ణిగణమివ నిజలక్ష్మీకృతకమలోపకారం నాటకమివ ప్రకటపతాకా
ఙ్కశోభితంశోణితపురమివ బాణయోగ్యావాసోపేతం పురాణమివ
యథావిభాగావస్థాపితసకలభువనకోశం సమ్పూర్ణచన్ద్రోదయమివమృ
దుకరసహస్రసంవర్ధితరత్నాలయందిగ్గజమివావిచ్ఛిన్నమహాదానసన్తా
నం బ్రహ్మాణమివ సకలజీవలోకవ్యవహారకారణోత్పన్నహిరణ్యగర్భమ్
ఈశానబాహువనమివ మహాభోగిమణ్డలసహస్రాధిష్ఠితప్రకోష్ఠం
మహాభారతమివానన్తగీతాకర్ణనానన్దితనరం యదువంశమివకులక్ర
మాగత శూరభీమపురుషోత్తమబలపరిపాలితం వ్యాకరణమివ ప్రథమ

మధ్యమోత్తమపురుషవిభక్తిస్థితానేకాదేశ కారకాఖ్యాతసమ్ప్రదా
నక్రియావ్యయప్రపఞ్చసుస్థితముదధిమివ భయాత్ప్రవిష్టసపక్షభూ
మిభృత్సహస్రసఙ్కులముషానిరుద్ధసమాగమమివ చిత్రలేఖాదర్శి
తవిచిత్రసకలత్రిభువనాకారమ్ బలియజ్ఞమివ పురాణపురుషవామ
నాక్షిప్తాభ్యన్తరం శుక్లపక్షప్రదోషమివ వితతశశికిరణకలాపధవళా
మ్బరవితానం నరవాహనదత్తచరితమివాపస్సంవర్ధితప్రియదర్శనరా
జదారికాగన్ధర్వదత్తోత్కణ్ఠం మహాతీర్థమివసద్యోనేకపురుషప్రాప్తా
భిషేకఫలం ప్రాగ్వంశమివ నానాసవపాత్రసఙ్కులం నిశాసమయ
మివానేకనక్షత్రమాలాలఙ్కృతం ప్రభాతసమయమివపూర్వదిగ్భా
గరాగానుమేయమిత్రోదయం గాన్ధికభవనమివ స్నానధూపలేపన
వర్ణకోజ్జ్వలం తామ్బూలికభవనమివ కృతలవలీలవఙ్గైలాకక్కోలపత్ర
సఞ్చయం ప్రథమవేశ్యాసమాగమమివావిదితహృదయాభిప్రా
యచేష్టావికారం కాముకజనమివ బహుచాటుసంలాపసుభాషితరసా
స్వాదదత్తతాళశబ్దం ధూర్తమణ్డలమివ దీయమానమణిశతసహస్రా
లఙ్కరణకృతలేఖ్యపత్రసఞ్చయం ధర్మారణ్యమివాశేషజనమనః
ప్రహ్లాదనం మహావనమివ వివిధశ్వాపదద్విజోపఘుష్టం రామాయ
ణమివ కపికథాసమాకులం మాద్రీకులమివ నకులాలఙ్కృతం సఙ్గీతభ
వనమివానేకస్థానావస్థాపితమృదఙ్గం రఘుకులమివభరతగుణాన్వితం
జ్యోతిషమివగ్రహమోక్షకలాభాగనిపుణం నారదీయమివ ఆవర్జ్యమా
నరాజధర్మం యన్త్రమివవివిధశబ్దరసలబ్ధాస్వాదం మృదు కావ్యమివా
స్య చిన్తితస్వభావాభిప్రాయావేదకం మహానదీప్రవాహమివసర్వ
దురితతాపహరం ధనమివ నకస్యచిన్న కాఙ్క్షణీయం సన్ధ్యాసమయమివ
దృశ్యమానచన్ద్రాపీడోదయం నారాయణవక్షఃస్థలమివశ్రీరత్నప్రభా
భాసితదిగన్తం బలభద్రమివ కాదమ్బరీరసవిశేషవర్ణనాకులమతిం బ్ర

ష్మాణమివ పద్మాసనోపదేశదర్శితభూమణ్డలం స్కన్ద మివ శిఖిక్రాన్తార
మ్భచఞ్చలం కులాఙ్గనాప్రచారమివ సర్వదోషజాతశఙ్కం వేశ్యాజ
నమివ ఉపచారచతురం దుర్జనమివాపగతపరలోకభయమన్త్య జనమి
వా గమ్యవిషయాభిలాషమ్ అగమ్యవిషయాసక్తమపి ప్రశంసనీయ
మ్ అన్తకభటగణమివ కృతాకృతసుకృత విచారనిపుణం సుకృతమివా
దిమధ్యావసానకల్యాణకరం వాసరారమ్భమివ పరిస్ఫురత్పద్మ రా
గారుణీక్రియమాణనిశాన్తం దివ్యమునిగణమివ కలాపిసనాథశ్వేతకే
తుశోభితం భారతసమరమివకృతవర్మశిలీముఖ చక్రసమ్భారభీషణం
పాతాళమివమహాకఞ్చుకసహస్రాధ్యాసితం వర్షపర్వతసమూహమి
వాన్తఃస్థితాపరిమాణశృఙ్గహేమకూటం మహాద్వారమపి దుష్ప్రవే
శమవన్తివిషయగతమపి మాగధజనాధిష్ఠితమ్ స్ఫీతమపి భ్రమన్నగ్న
లోకం రాజకులంవివేశ॥

ససమ్భ్రమోపగతైశ్చ కృతప్రణామైః ప్రతీహారమణ్డలైరుపదిశ్యమా
నమార్గః సర్వతఃప్రచలితేనచ పూర్వకృతావస్థానేన దూరపర్యస్తమౌ
ళిశిథిలితచూడామణిమరీచి చుమ్బితవసుధాతలేన రాజలోకేన ప్రత్యే
కశః ప్రతీహారనివేద్యమానేన సాదరం ప్రణమ్యమానః పదేపదేచా
భ్యన్తర వినిర్గతాభి రాచారకుశలాభిరన్తఃపురవృద్ధాభిః క్రియమాణావ
తారణ మఙ్గళో భువనాన్తరాణీవ వివిధప్రాణిసహస్ర సఙ్కులానిస
ప్తకక్ష్యాన్తరాణ్యతిక్రమ్యఅభ్యన్తరావస్థిత మనవరతశస్త్రగ్రహణ
శ్యామికాలీఢకరతలైఃకర చరణలోచన వర్జమసిత లోహజాలకావృత
శరీరైఃఆలానస్తమ్భైరివగజమదపరిమళ లోభనిరన్తర నిలీనమధుకరప
టలజటిలైఃకులక్రమాగతై రుదాత్తాన్వయైరనురక్తైర్మహాప్రమాణత
యా తికర్కశతయాచదానవైరివాతిశ యాకారం సమ్భావ్యమానప
రాక్రమైః సర్వతశ్శరీరరక్షాధికారనియుక్తైః పురుషైః పరివృతముభ

యత్రో వారవిలాసినీభిశ్చానవరత ముద్ధూయమానధవళ చామర మధ్య
గపులినతలశోభిని సురకుఞ్జరమివ మన్దాకినీవారిణి హంసధవళశయనత
లేనిషణ్ణంపితరమపశ్యత్ ॥

ఆలోకయతిచ ప్రతీహారీ వచనానన్తర మతిదూరావనతేన చ
లితచూడామణినా శిరసాకృతప్రణామమ్ ఏహ్యేహీత్యభిదధానో దూ
రాదేవ ప్రసారితభుజయుగళః శయనతలాదీష దుచ్ఛ్వసితమూర్తి
రానన్దజలాపూర్యమాణలోచనఃసముద్గతపులక కణ్టకతయాసీవ్యన్నివై
కీకుర్వన్నివతంపితావినయావనత మాలిలిఙ్గ ఆలిఙ్గితోన్ముక్తశ్చపితుశ్చర
ణపీఠసమీపే పిణ్డీకృత ముత్తరీయమాత్మతా మ్బూలకరఙ్క-వాహిన్యా
సత్వరమాసనీకృతమ్ అపనయతి శనైర్పాదాగ్రచరణేన సముత్సార్య
క్షితితలఏవనిషసాద అనన్తరనిహితే చాస్యాసనే రాజ్ఞా సుతనిర్విశేష
ముపగూఢో వైశమ్పాయనో న్యషీదత్ - ముహూర్తమివ విస్మృతచా
మరోత్క్షేప నిశ్చలానాం వారవిలాసినీనాం సాభిలాషైరనిలచలితకువ
లయదళదామదీర్ఘైరాజిహ్మతరళతరతారకైరవలుప్యమానఇవదృ
ష్టిపాతైఃస్థిత్వా గచ్ఛవత్సపుత్రవత్సలాం మాతరమభివాద్య దర్శనలా
లసా యథాక్రమంసర్వాజననీః దర్శనేనానన్దయేతివిసర్జితఃపిత్రా సవి
నయ ముత్థాయ నివారితపరి జనో వైశమ్పాయనద్వితీయోఽ స్త్రీపుం
ప్రవేశయోగ్యేన రాజపరిజనేనోపదిశ్యమానవర్త్మాఅన్తఃపురమా
యయౌ॥

తత్రధవళకఞ్చుకావచ్ఛన్నశరీరైరనేక శతసంఖ్యైః శ్రియ
మివక్షీరోద జలకల్లోలైః సమన్తాత్పరివృతాం శుద్ధాన్తర్వంశికైః అ
తిప్రశాన్తాకారాభిశ్చకషాయరక్తామ్బరధారిణీభిః సన్ధ్యాభిరివసకలలో
కవన్ద్యాభిః ప్రలమ్బశ్రవణ పాశాభిః విదితానేక కథాలాపవృత్తా
న్తాభిఃభూతపూర్వాఃకథాఃకథయన్తీభిః వాచయన్తీభిరితిహాసపుస్తకాని

దధతీభిర్ధర్మోపదేశాన్ నివేదయన్తీభిః పుణ్యాః కథాః జరత్ప్రవ్రజితా
భిర్వినోద్యమానామ్ ఉపరచితస్త్రీవేషధారేణ గృహీతవికటప్రసాధ
నేన వర్షవరజనేన సంసేవ్యమానామ్ అనవరతవిధూయమానబాలవ్య
జనకలాపామ్ అఙ్గనాజనేన చ వసనాభరణకుసుమపటవాసతామ్బూ
ల తాలవృన్తాఙ్గరాగ భృఙ్గారధారిణా మణ్డలోపవిష్టేనోపాస్యమా
నాం పయోధరాన్తరావలమ్బితముక్తాగుణామ్ అచలద్వయమధ్యప్ర
వృత్తగఙ్గాప్రవాహామివ మేదినీమ్ ఆసన్నదర్పణపతితముఖప్రతి
బిమ్బామ్ అర్కబిమ్బప్రవిష్టశశిమణ్డలామివ దివం సముపసృత్య మా
తరం ప్రణనామ॥

సా తు తం ససమ్భ్రమముత్థాయ సత్యప్యాజ్ఞాసమ్పాదనదక్షే
పార్శ్వపరివర్తిని పరిజనే స్వయమేవ కృతావతరణమఙ్గళా ప్రసృత
పయోధరక్షరత్పయోబిన్దుచ్ఛలేన ద్రవీభూయ స్నేహాకులేవ నిర్గచ్ఛ
తేవ హృదయేన అన్తస్సుఖశతానీవాభిధ్యాయన్తీ మూర్ధన్యుపాఘ్రా
య తం సుచిరమాశ్లిష్య అనన్తరఞ్చ తథైవ కృతయథోచితసముపచార
మాశ్లిష్టవైశమ్పాయనా స్వయముపవిశ్య వినయాదవనితలే సముపావిశ
న్తమాకృష్య బలాత్ అనిచ్ఛన్తమపి చన్ద్రాపీడముత్సఙ్గమారోపితవతీ
ససమ్భ్రమపరిజనోపనీతాయామాసన్ద్యాముపవిష్టే చ వైశమ్పాయ
నే చన్ద్రాపీడం పునః పునరాలిఙ్గ్య లలాటదేశే వక్షసి భుజశిఖరయోశ్చ
ముహుర్ముహుః కరతలేన పరామృశన్తీ విలాసవతీ తమవాదీత్ - వత్స
కఠినహృదయస్తే పితా యేనేయమాకృతిరీదృశీ త్రిభువనలాలనీయా
క్లేశమతిమహాన్తమియన్తం కాలం లమ్భితా — కథమసి సోఢవానతిదీర్ఘా
మిమాం గురుయన్త్రణామ్ అహో బాలస్యాపి సతః కఠోరస్యేవ తే
మహద్ధైర్యమ్ అహో విగతశిశుజనక్రీడాకౌతుకలాఘవమర్భకస్యా
పి తే హృదయమ్ అహో గురుజనస్యోపరి భక్తిరసాధారణీ సర్వథాయ

థా పితుః ప్రసాదాత్ సమస్తాభిరుపేతో విద్యాభిరాలోకితోఽసి ఏవ
మచిరేణైవ కాలేనానురూపాభి ర్వధూభి రుపేతమాలోక యిష్యామీ
త్యేవ మభిధాయ లజ్జాస్మితావనత మాత్మముఖ ప్రతి బిమ్బై ర్వి
చకమలకృతకర్ణపల్లవావ తంసమివ కపోలే పర్యచుమ్బదేనమ్ ఏవఞ్చత
త్రాప నాతిచిరమేవ స్థిత్వా క్రమేణ సర్వాణ్యన్తఃపురాణి దర్శనేన నన్ద
యామాస - నిర్గత్యచ రాజకులద్వారా వస్థితమిన్ద్రాయుధమారుహ్య
తథైవ తేన రాజపుత్రలోకేనానుగమ్యమానః శుకనాసం ద్రష్టుమయాసీత్

యామావస్థితవివిధ గన్ధగజఘటాసఙ్కట మనేకతురఙ్గసహస్ర
సమ్బాధ మపరిమితజనసమూహసమ్మర్దసఙ్కుల మేకదేశోపవిష్టైః స
హస్రశో నిబద్ధ చక్రనాకై రనేక కార్యాగతై ర్దర్శనోత్సుకైః సమస్త
లోకవిధ శాస్త్రజనోన్మీలిత బుద్ధిలోచనైశ్చీవరచ్ఛద్మనా ఏన యాను
రాగిభిః ధర్మపటైరివావసుత్రైతై శ్శాక్యమునిశాసనపథ ధారేణైః రక్త
పటైఃసాలుపత్రైస్త్రివర్ణైశ్చ దివానిశ మాసేవ్య మాన మభ్యన్తర ప్రవి
ష్టానాఞ్చ సామన్తానాం జఘనోపవిష్ట పురుషోత్సఙ్గస్థితద్విగుణకుథాభిః
అతిచిరావస్థాన నిర్వేదప్రసుప్తా ఘోరణాభిః అపర్యాణాభిః సపర్యా
ణాభిశ్చనిశ్చలావస్థాన ప్రచలాయితాభిశ్శతసహస్రశః కరిణీభిరాకీర్ణం
శుకనాసగృహద్వారమాసాద్య సత్వర ప్రధావితై ర్ద్వారదేశావస్థితైః
ప్రతీహారసహస్రై రనివార్యమాణోఽపి రాజకులఇవ రాజపుత్రో
బాహ్యాఙ్గణఏవతురఙ్గాదవతతార ద్వారదేశావస్థాపిత తురఙ్గశ్చ వైశ
మ్పాయనమవలమ్బ్య పురః ప్రధావితైః సముత్సారిత పరిజనైస్తత్ప్ర
తీహారమణ్డలై రుపదిశ్యమానమార్గ స్తథైవ చలితముకుట కోటిభి ర్నరే
న్ద్రబృన్దైః సేవాసముపస్థితై రుత్థాయోత్థాయ ప్రణమ్యమాన స్తథై
వచ ప్రచణ్డప్రతీహార హుఙ్కార భయమూకీభవత్పరిజనాని ప్రచ
లితవేత్రలతా త్రాసనచకిత సామన్తచక్ర చరణశతచలిత వసున్ధరా

శిఖరాన్తరాణి నిరీక్షమాణ స్సశైవచ నవనవసుధావదాతప్రాసాదస
హస్రం నిరన్తరం ద్వితీయమివ రాజకులం శుకనాసభవనం వివేశ - ప్ర
విశ్య చానేకనరేన్ద్రసహస్రమధ్యే ఉపవిష్ట మపరమివ పితర ముపద
ర్శిత వినయో దూరావనతేన మౌళినా శుకనాసంవవన్దే॥

శుకనాసస్తంససస్నేహ మభ్యుత్థాయానుసృత్యోత్థిత రాజలో
కఃసాదరమభిముఖకతిపయపదః ప్రహర్షవిస్ఫారిత లోచనాగతానన్ద
జలకణః సహావైశమ్పాయనేన ప్రేమ్ణా గాఢమాలిలిఙ్గ - ఆలిఙ్గితోన్ము
క్తశ్చసాదరోపనీతముపహాయ రత్నాసనమవనావేవ రాజపుత్రఃస
ముపావిశత్తదనుచవైశమ్పాయనః సముపవిష్టేచ రాజపుత్రే శుకనా
సవర్జమన్యదఖిలమవనిపాలచక్రముజ్ఝితనిజాసనమవనితలమభజత - స్థి
త్వాచతూష్ణీం క్షణమివ శుకనాసస్సముద్గతప్రీతిపులకైరఙ్గై రావేద్య
మానహృదయహర్షప్రకర్షస్తమబ్రవీత్॥

తాతచన్ద్రాపీడ అద్యఖలుదేవస్య తారాపీడస్యసమాప్తవిద్య
ముపారూఢయౌవన మాలోక్య భవన్తం సుచిరాద్భువనరాజ్యఫల
ప్రాప్తిరుపజాతా-అద్యసమృద్ధాః సర్వాగురుజనాశిషః - అద్యఫలిత
మనేకజన్మాన్తరోపార్జితమవదాతంకర్మ - అద్యప్రసన్నాః కులదేవ
తాః-నహ్యపుణ్యభాజాం భవాదృశాఃసకలత్రిభువన విస్మయహేతవః
పుత్రతాం ప్రతిపద్యన్తే క్వేదం వయః క్వేయమమానుషీశక్తిః క్వచేద
మశేష విద్యాగ్రహణసామర్థ్యమ్ - అహోధన్యాః ప్రజాః యా
సాంభరతభగీరథప్రతిమోభవాను త్వన్నఃపాలయితా-కింఖలుకృతమ
వదాతం కర్మవసున్ధరయా యయాసి భర్తాసమాసాదితః- హరివక్షఃస్థ
ల నివాసాసద్గ్రహ వ్యసనినీ హతాఖలులక్ష్మీః యావిగ్రహవతీ భవ
న్తంనోపసర్పతి-సర్వథాకల్పకోటిర్మహావరాహఇవదంష్ట్రావలయేన వ
హ బాహునా వసున్ధరాభారం సహపిత్రా ఇత్యభిధాయ స్వయ

మాభరణ వసనకుసుమాఙ్గరాగాభిరభ్యర్చ్య విసర్జయాఞ్చకార పి
స్నాతశోభస్థాయీ నఃపురం ప్రవిశ్యదృష్ట్వా వైశమ్పాయన మాతరం మ
నోరమాభిధానాం నివర్త్య సమారుహ్యేన్ద్రాయుధం పిత్రా పూర్వక
ల్పితం ప్రతిచ్ఛన్దకమివ రాజకులస్య ద్వారోపస్థిత సితపూర్ణకలశమ్
ఆబద్ధహరిచన్దన మాలమ్-ఉల్లసితసితపతాకాసహస్రమ్ అభ్యాహత మ
ఙ్గళతూర్యరవపరిపూరిత దిగన్తరముపరచిత వికచకమలకుసుమ ప్రకర
మచిర కృతాగ్నికార్యముజ్జ్వలవివిక్త పరిజన ముపపాదితాశేషగృ
హప్రవేశన మఙ్గళం కుమారభవనం జగామ గత్వాచ శ్రీమణ్డపావస్థి
తే శయనే ముహూర్త ముపవిశ్య సహ తేన రాజపుత్రలోకేన అభిషే
కాదినా స్నానావసా నమకరోద్దివసవిధిమభ్యన్తరేచ స్వశయనీయగృహ
ప ఏవేన్ద్రాయుధస్యావస్థానమకల్పయత్॥

ఏవం ప్రాయేణచాస్యానైవ తదహఃపరిణతిముపయయౌ గగ
నతలాదవ తరన్త్యా దివసశ్రియః పద్మరాగనూపురమివ స్వప్రభాపి
హిత రన్ధ్రం రవిమణ్డలమున్ముక్త పాదం పపాత సలిలప్రవాహఇవ ర
థచక్రమార్గానుసారేణ దివసకరస్య వాసరాలోకః ప్రతీచీం కకుభ
మగాత్-అభినవపల్లవలోహితతలేన కరేణేవాధోముఖ ప్రసృతేన ది
వసకరబిమ్బేన వాసరః కమల రాగమశేషం మమార్జ కమలినీపరిమళ
పరిచయాగతాలిమాలా కులితకర్ణం కాఃపాశైరివ చక్రవాకమిథు
న మాకృష్యమాణం విఘటితే-కరపుటై రాదివసాన్త మాపీతమరవిన్ద
మధురసమివ రక్తాతపచ్ఛలేన గగనగమన ఖేదాదివ దివసకరబిమ్బం వ
వామ॥

క్రమేణచ ప్రతీచీకర్ణపూర రక్తోత్పలే లోకాన్తరముపగతే భ
గవతి గభస్తిమాలిని సముల్లసితాయాం మత్సరతటాక వికచకమలి
న్యాం సన్ధ్యాయాం కృష్ణాగురుపఙ్క పత్త్రలతాస్వివ తిమిరలేఖాసు

స్ఫురన్తీషు దిశాం ముఖేషు అళికులమలినేన కువలయవనేనేవ రక్తక
మలాకరే తిమిరనికరే ఽవస్తార్యమాణే సన్ధ్యారాగే కమలినీనిపీత
మాతపమున్మ్యాలయితుమన్ధకారకరపల్లవేష్వివ విశత్సు రక్తకమలో
దరాణి మధుకరకులేషు శనైశ్శనైశ్చ నిశావిలాసినీ ముఖావతంసపల్ల
వే గళితే సన్ధ్యారాగే దిక్షువిక్షిప్తేషు సన్ధ్యాదేవతార్చన బలిపిణ్డేషు
శిఖరదేశలగ్న తిమిరాసు అనారూఢ మయూరాస్వపి మయూరాధిష్ఠి
తాస్వివ మయూరయష్టిషు గవాక్షవివర నిలీనేషు ప్రాసాదలక్ష్మీక
ర్ణోత్పలేష్వివ పారావతేషు విగతవిలాసినీ సంవాహన నిశ్చలకాఞ్చ
న పీఠాసు మూకీకృత ఘణ్టారవా స్వన్తఃపురదోలాసు భవనసహకార
శాఖావలమ్బిత పఞ్జరేషు విగతాలాపేషు శుకసారికానివహేషు సఙ్గీత
కవిరామ విశ్రాన్త రవాసూత్సార్యమాణాసు వీణాసు యువతినూపు
రశబ్దోపశమని భృతేషు భవనకలహంసేషు అపనీయమానకర్ణశఙ్ఖ
చామర నక్షత్రమాలా మణ్డలేషు మధుకరకులశూన్య కపోలభిత్తిషు
మత్తవారణేషు ప్రదీప్యమానేషు రాజవల్లభతురఙ్గ మన్దురా ప్ర
దీపేషు ప్రవిశన్తీషు ప్రథమయామకుఞ్జర ఘటాసు కృతరాజస్వస్త్య
యనేషు నిష్క్రామత్సు పురోహితేషు విసర్జిత రాజలోక విరళపరిజ
నేషు విస్తారితేష్వివ రాజకులకక్ష్యాన్తరేషు ప్రజ్వలిత దీపికాసహస్ర
ప్రతిబిమ్బచుమ్బితేషు కృతవికచచమ్పక దళోపహారేష్వివ మణి
భూమికుట్టిమేషు నిపతితదీపాలోకాసు రవివిరహార్త నళినీ వినోదనాగ
త బాలాతపాస్వివ భవనదీర్ఘికాసు నిద్రాలసేషు పఞ్జరకేసరిషు స
మారోపితకార్ముకే గృహీతసాయకే యామికజనేఽన్తఃపురప్రవిష్టే మ
కరకేతౌ అవతంసపల్లవేష్వివ సరాగేషు కర్ణే క్రియమాణేషు సురత
దూతీవచనేషు సూర్యకాన్తమణిభ్య ఇవ సఙ్క్రాన్తానలేషు జ్వలత్సు
మానినీనాం శోకవిధురేషు హృదయేషు ప్రవృత్తే ప్రదోషసమయే చ

ద్రాపేతః ప్రజ్వలితదీపికా చక్రవాళపరివార శ్చరణాభ్యామేవ
రాజకులం గత్వాపితుః సమీపే ముహూర్తంస్థిత్వా దృష్ట్వాచవిలాసవ
తీ మాగత్య స్వభవనమనేకరత్న ప్రభాశబలమురగరాజ ఫణామణ్డల
మివ హృషీకేశః శయనతల మధిశిశ్యే॥

ప్రభాతాయాఞ్చ నిశీథిన్యాంసముత్థాయ సమభ్యనుజ్ఞాతః పి
త్రా అభినవ మృగయాకౌతుకా కృష్యమాణ హృదయో భగవత్య
నుదితఏవ సహస్రరశ్మౌ వారుహ్యేన్ద్రాయుధమగ్రతో బాలేయ ప్ర
మాణానాకర్షద్భిశ్చామీకర శృఙ్ఖలాభిః కౌలేయకాన్ జరద్వ్యాఘ్ర
చర్మశబల వసనకఞ్చుక ధారిభిరనేక వర్ణపట్టచీరికోద్బద్ధమౌళిభి రుప
చితశ్మశ్రుగహనముఖై రేకకర్ణావసక్తహేమతాళీపుటై రాబద్ధనిబిడ
కక్ష్యైరనవరత శ్రమోపచితో రుపిణ్డకైః కోదణ్డపాణిభిశ్చపోష కైరన
వరత కృతకోలాహలైః ప్రధావద్భిః ద్విగుణీక్రియమాణ గమనోత్సా
హో బహుగజతురగ పదాతిపరివృతో వనంయయౌ - తత్రచకర్ణా
న్తావకృష్టముక్తైర్నీలకచ కువలయపలాశ కాన్తిభిర్భల్లైః మదకలకలభ
కుమ్భభిత్తిభిదురైశ్చ నారాచైః చాపటఙ్కార రవభయచకిత వన
దేవతా ర్ధాక్షివీక్షితో వనవరాహాన్ కేసరిణః శరభాంశ్చమరాననేక
విధకురఙ్గకాంశ్చసహస్రశో జఘాన-అన్యాంశ్చ జీవతఏవ మహాప్రా
ణతయా స్ఫురతోజగ్రాహ॥

సమారూఢేచ మధ్యమహ్నః సవితరి వనాత్స్నానోత్థితే నేవ
శ్రమసలిల బిన్దువర్షమనవరత ముఞ్చతా ముహుర్ముహుర్దశన విఘట్ట
నైః ఖణఖణాయిత ఖరఖలీనేన శ్రమశిథిల ముఖగళిత ఫేనిలరుధిర ల
వేన పర్యాణపట్టకానుసారోద్ధిత ఫేనరాజినా కర్ణావతంసీకృత ము
త్ఫుల్ల కుసుమశబలమళిపటలఝఙ్కారరవముఖరం వనగమనచిహ్నం
పల్లవస్తబక ముద్వహతేన్ద్రాయుధేనోహ్యమానః సముద్గత స్వేదత

యథాన్తరాన్తరా స్త్రీకృతవర్ణాలేన మృగరుధిరలవశతశబలేన వారబాణే
నా ద్విగుణతర ముపజనితకాన్తిః అనేకరూపానుసారి సస్రస్తముప
రిభ్రష్టచ్ఛత్రధారితయా చ తీరీకృతేన నవపల్లవేన నివార్యమాణాత
పో వివిధవనలతాకుసుమ రేణుధూసరో వసన్త ఇవ విగ్రహవానశ్వఖు
రరజో న లిననలాటాభి వ్యక్తావదాత స్వేదలేఖో నూనవిచ్ఛిన్నేన వ
దాత్రైజనేన శూన్యీకృత పురోభాగః ప్రజవితురఙ్గమాధిరూఢై రల్పావ
శిష్టై ర్నృపరాజపుత్రైః ఏవం మృగపతిః ఏవంవరాహః ఏవంమ
హిషః ఏవంశరభః ఏవం హరిణఇతి తమేవ మృగయావృత్తాన్త ము
చ్చారయన్ స్వభవనమాజగామ॥

అవతీర్యచ తురఙ్గమాత్ససంభ్రమ ప్రధావిత పరిజనోపనీతే
సముపవిశ్యాసనే వారబాణమవతార్య అపనీయ చాశేషం తురఙ్గాధి
రోహణోచితం వేషపరిగ్రహ మితస్తతః ప్రచలితతాళవృన్తపవ
నాపనీయమానశ్రమో ముహూర్తం విశశ్రామ విశ్రమ్యచ మణిరజ
తకనకకలశశతసనాథాం సన్నిహితసర్వస్నానోపకరణాం స్నానభూమి
మగాత్ నిర్వర్తితాభిషేక వ్యాపారశ్చ వివిక్తవసన పరిమృష్టవపు
షః స్వచ్ఛదుకూలపల్లవాకలిత మౌళిర్గృహీత వాససః కృతదేవతా
ర్చనస్యాఙ్గరాగభూమౌ సముపవిష్టస్య రాజ్ఞా విసర్జితా మహాప్రతీ
హారాధిష్ఠితా రాజకులపరిచారికాః కులవర్ధనాసనాథాశ్చ విలాసవతీ
దాస్యఃసర్వాన్తఃపుర ప్రేషితా శ్చాన్తఃపురపరిచారికాః పటలకవినిహి
తాని వివిధాన్యాభరణాని మాల్యాన్యఙ్గరాగాన్ వాసాంసి చాదా
య పురతస్తస్యోపతస్థుః ఉపనిన్యుశ్చ యథాక్రమమ్-ఆదాయచతా
భ్యః ప్రథమం స్వయముపలిప్య వైశమ్పాయన ముపరచితాఙ్గరాగో
దత్త్వాచ సమీపవర్తిభ్యో యథార్హమాభరణ వసనాఙ్గరాగకుసుమానివివి
ధమణిభాజనసహస్రశారం శారదమమ్బరతలమివస్ఫురితతారాగణమా
హారమణ్డప మగచ్ఛత్॥

తత్ర చ ద్విగుణీకృత కుథాసనే నిషణ్ణః సహోపవిష్టైశ్చ తేషు
తేనోపవిష్టేన పరేణ వైశమ్పాయనేన యథాభూమిభాగోపవేశితేన
రాజపుత్రలోకేనానుస్సైక దీయమాన ప్రసాదవిశేష దర్శనసంవర్ధి
త సేవారసేన సహాహారవిధిమకరోత్ - ఉపస్పృశ్య చ గృహీతతా
మ్బూలస్తస్మిన్ముహూర్తమివ స్థిత్వా ఇన్ద్రాయుధసమీపమగమత్ -
తత్ర చానుపవిష్ట ఏవ తద్గుణోపవర్ణన ప్రాయాః కథాః కృత్వా
సత్యప్యాజ్ఞా ప్రతీక్షిణ్యస్మిన్ పార్శ్వపరివర్తిని పరిజనే తద్గుణాప
హృతహృదయః స్వయమేవేన్ద్రాయుధస్య పురో యవసమాకీర్య నిర్గ
త్య రాజకులమయాసీత్ - తేనైవ చ క్రమేణావలోక్య రాజానమాగ
త్య నిశామనైషీత్ ॥

అపరేద్యుశ్చ ప్రభాతసమయ ఏవ సర్వాన్తఃపురాధికృత మహ
నిపతైః పఞ్చసమ్మతమ్ అనుమార్గా తరుణా చ ప్రథమే వయసి వ
ర్తమానయా రాజకులసంవాస ప్రగల్భయాప్యనుజ్ఝిత వినయయా
కిఞ్చిదుపారూఢ యౌవనయా శక్రగోపకాలోహిత రాగేణాంశుకే
న రచితావగుణ్ఠనయా సబాలాతపయేవ పూర్వయా కకుభా ప్రత్య
గ్రదలితమనః శిలాచూర్ణవర్ణేనాఙ్గ లావణ్యప్రభాప్రవాహేణాప్లావి
త రసనదీపూరేణేవ భవనమాప్లావయన్త్యా జ్యోత్స్నయేవ ఉద
గ్రా సభయా దపహాయ రజనికరమణ్డలం గామవతీర్ణయా రాజకుల
గృహదేవతయేవ మూర్తిమత్యా క్వణితమణినూపురాకలిత చరణయుగళ
యా కూజత్కలహంసాకులిత కమలయేవ కమలిన్యా మహార్హహే
మమేఖలా కలాపకలిత జఘనస్థలయా నాతినిర్భరోద్భిన్న పయోధ
రయా మన్దమన్ద భుజలతావిక్షేప ప్రేఙ్ఖితనఖ మయూఖచ్ఛలేన ధా
రాభిరివ లావణ్యరసమనవరతం క్షరన్త్యా దిఙ్ముఖ విసర్పిణీ హారల
తానాం రశ్మిజాలే నిమగ్న శరీరతయా క్షీరసాగరోన్మగ్న వదనయేవ ల

క్ష్మ్యేవబహుళతామ్బూల కృష్ణికాన్ధకారితాధరలేఖయా సముసువృత్త
తుఙ్గనాసికయా వికసితపుణ్డరీకధవళ లోచనయా మణికుణ్డల మరకత
మకరపత్రభఙ్గ కోటికిరణాతపాహతకపోలతయా సకర్ణపల్లవమివ ము
ఖముద్వహన్త్యా పర్యుషితధూసర చన్దనరసతిలకాలఙ్కృతలలాట ప
ట్టయా ముక్తాఫలప్రాయాలఙ్కారయా రాధేయరాజలక్ష్మ్యేవో
పపాదితాఙ్గరాగయా నవవనలేఖయేవ కోమలతనులతయా త్రయ్యే
వ సుప్రతిష్ఠితచరణయా మఖశాలయేవ వేదిమధ్యయా మేరువనలత
యేవ కనకపత్రాలఙ్కృతయా మహానుభావాకారయా అనుగమ్య
మానం కన్యకయా కైలాసనామానం కఞ్చుకినమాయాన్తమపశ్యత్

సకృతప్రణామః సముపసృత్య క్షితితలనిహిత దక్షిణకరో వి
జ్ఞాపయామాస కుమారమహాదేవీ విలాసవతీ సమాజ్ఞాపయతి ఇయం
ఖలు కన్యకా మహారాజేన పూర్వం కులూతరాజధానీమవజిత్య కు
లూతేశ్వర దుహితా పత్రలేఖాభిధానా బాలికాసతీ వన్దిజనేనసహా
నీయాన్తః పురపరిచారికా మధ్యముపనీతా సామయా విగత నాథా
రాజదుహితేతిచ సముపజాత స్నేహయా దుహితృనిర్విశేషమియన్తం
కాలముపలాలితా సంవర్ధితాచ తదియమిదానీ ముచితా భవ తస్తా
మ్బూల కరణ్డవాహినీతి కృత్వా మయా ప్రేషితా నచా స్యామా
యుష్మతా పరిజన సామాన్యదృష్టినా భవితవ్యం బాలేవ లాలనీయా
స్వచిత్తవృత్తిరివ చాపలేభ్యో నివారణీయా శిష్యేవ ద్రష్టవ్యా సు
హృదివ సర్వవిశ్రమ్భేష్వభ్యన్తరీకరణీయా దీర్ఘకాలసంవర్ధితస్నేహత
యా స్వసుతాయామివ హృదయమస్యామస్తి మేబలవానస్యాంపక్ష
పాతో మహాభిజనరాజవంశప్రసూతా చార్హతీయ మేవంవి ధానిక
ర్మాణి నియతమస్వయమేవేయ మభివినీతతయా కతిపయైరేవ దివసైః
కుమార మారాధయిష్యతి కేవలమతిచిరకాలోప చితాబలవతీ మేప్రే

షు ప్రవృత్తిరస్యామ్ అవిదితశీలత్వాత్తస్యాః కుమారజనసంనిధిశ్యతే యథా
థా తథా కల్యాణినా ప్రయతితవ్యం యథేయమపి చిరము చిరాపరి
రిచారికా తే భవతీతి ఇత్యభిధాయ విరతవచసి కైలాసే కృతాభిజ్ఞా
తప్రణామాం పత్రలేఖామ్ అనిమిషలోచనశ్చిరమాలోక్య చ స్నా
పితో యథాజ్ఞాపయత్యమ్బేత్యేవ ముక్త్వా కఞ్చుకినం ప్రేషయామాస॥

పత్రలేఖాతు తతః ప్రభృతి దర్శనే నైవ సముపజాతసేవారసా
సా నదివా నరాత్రౌ సముపస్థస్య నాసీనస్య నోత్థితస్య న భ్రమతో న
రాజకులగతస్య ఛాయేవ రాజసూనోః పార్శ్వంముమోచ-చన్ద్రా
పీడస్యాపి తస్యాం దర్శనాదారభ్య ప్రతిక్షణ ముపచీయమానా మ
హతీ ప్రీతిరాసీత్ - అభ్యధికఞ్చ ప్రతిదివసమస్యాః ప్రసాదమకరోత్
ఆత్మహృదయాదవ్యతిరిక్తామివ చైనాం సర్వవిశ్రమ్భేష్వమన్యత -ఏవం గ
మతిక్రామత్సు కేషుచిద్దివసేషు రాజా చన్ద్రాపీడస్య యౌవరా
జ్యాభిషేకం చికీర్షుః ప్రతీహారాన్ ఉపకరణ సమ్భార సంగ్రహార్థ
మాదిదేశ-సముపస్థిత యౌవరాజ్యాభిషేకఞ్చ తం కదాచి ద్దర్శనార్థ
మాగతమ్ ఆరూఢవి నయమపి వినీతతరమిచ్ఛన్ శుకనాస స్సవిస్త
రముపాచ॥

తాత చన్ద్రాపీడ విదితవేదితవ్యస్యాధీత సర్వశాస్త్రస్య తేనా
ల్పమప్యుపదేష్టవ్యమస్తి కేవలఞ్చ నిసర్గత ఏవ అభానుభేద్యమరత్నాలోక
చ్ఛేద్యమప్రదీపప్రభాపనేయమతిగహనం తమో యౌవనప్ర
భవమ్ అపరిణామోపశమో దారుణో లక్ష్మీమదః కష్టమనఞ్జనవర్తి
సాధ్యమపరమైశ్వర్యతిమిరాన్ధత్వమ్ అశిశిరోపచారహార్యోఽతితీ
వ్రో దర్పదాహజ్వరోష్మా సతతమమూలమన్త్రగమ్యో విషమో వి
షయవిషాస్వాదమోహః నిత్యమస్నానశౌచబాధ్యో బలవాన్ రా
గమలావలేపః అజస్రమక్షపావసానప్రబోధా ఘోరాచ రాజ్యసు

ఖసన్నిపాత నిద్రా భవతి ఇత్యతో విస్తరేణాభిధీయసే-గర్భేశ్వరత్వ
మభినవయౌవనత్వమప్రతిమ రూపత్వ మమానుషశక్తిత్వ ఞ్చేతిమ
హతీయం ఖల్వనర్థపరమ్పరా సర్వావినయానా మేకైకమ ప్యేషామా
యతనం కిముతసమవాయః - యౌవనారమ్భేచ ప్రాయః శాస్త్రజ
లప్రక్షాళననిర్మలాపి కాలుష్యముపయాతి బుద్ధిః అనుజ్ఝితధవళతాపి
సరాగైవ భవతియూనాం దృష్టిః - అపహరతిచ వాత్యేవ శుష్కప
త్రంసముద్భూత రజో భ్రాన్తిరతిదూరమాత్మేచ్ఛయా యౌవనసమ
యే పురుషం ప్రకృతిః-ఇన్ద్రియహరిణ హారిణీచసతతమతి దురన్తేయ
ము పభోగ మృగతృష్ణికా-నవయౌవనకషాయితా త్మనశ్చ సలిలానీవ
తాన్యేవ విషయస్వరూపా ణ్యాస్వాద్య మానాని మధురతరా ణ్యా
పతన్తి మనసః-నాశయతిచ దిఙ్మోహ ఇవోన్మార్గప్రవర్తకఃపురుషమ
త్యాసఙ్గో విషయేషు - భవాదృశాఏవ భవన్తి భాజనా న్యుపదేశా
నా మపగతమలేహి మనసిస్ఫటిక మణావివ రజనికర గభస్తయోవి
శన్తి సుఖముపదేశగుణాః - గురువచనమమలమపి సలిలమివ మహదు
పజనయతి శ్రవణస్థితం శూలమభవ్యస్య ఇతరస్యతు కరిణఇవ శఙ్ఖా
భరణమ్ ఆననశోభాసముదయ మధికతరముపజనయతి - అపహరతి స
కలమతిమలినమపి అన్ధకారమివ దోషజాతం ప్రదోష సమయ నిశాక
రఇవ గురూపదేశః ప్రశమహేతుః పరిణామఇవ పలితరూపేణ శి
రసిజజాల మమలీకుర్వన్ గుణరూపేణ తదేవ పరిణమయతి॥

అయమేవ చానాస్వాదిత విషయరసస్య తేకాల ఉపదేశస్యకు
సుమశర ప్రహారజర్జరితే హృదయే జలమివ గళత్యుపదిష్టమ్ అకారణ
ఞ్చ భవతిదుష్ప్రకృతే రన్వయః శ్రుతంవా వినయస్య చన్దనప్రభ
వో నదహతి కిమనలః కిమ్వాప్రశమ హేతునాపి నప్రచణ్డతరీ భవతి
బడబానలో వారిణా గురూపదేశశ్చ నామపురుషాణా మఖిలమలప్ర

ధౌళన క్షమజలం స్నానమ్ అనుపజాత పలితాది వైరూప్యమజరంవృ
ద్ధత్వమ్ అనారోపిత మేదోదోషం గురూకరణమ్ అసువర్ణ విరచన మ
గ్రామ్యం కర్ణాభరణమ్ అపనీతజ్యోతిరాలోకః నోద్వేగకరః ప్రజా
గరః విశేషేణతు రాజ్ఞాం విరళాహి తేషాముపదేష్టారః ప్రతిశబ్దక
ఇవరాజవచన మనుగచ్ఛతి జనోభయాత్ ఉద్దామదర్పశ్వయథు స్థగి
త శ్రవణవివరా చోపదిశ్యమాన మపి తేన శృణ్వన్తి శృణ్వన్తోపిచ గ
జనిమీలితే నావధీరయన్తః ఖేదయన్తి హితోపదేశదాయినో గురూన్
అహఙ్కారదాహజ్వర మూర్ఛాన్ధకారితా విహ్వలాహి రాజప్రకృ
తిః అలీకాభిమానోన్మాదకారీణిధనాని రాజ్యవిష వికార తన్ద్రీప్ర
దా రాజలక్ష్మీః॥

ఆలోకయతు తావత్కల్యాణాభి నివేశీ లక్ష్మీమేవ ప్రథమ మి
యంహి సుభటఖడ్గ మణ్డలోత్పల వనవిభ్రమ భ్రమరీ లక్ష్మీః క్షీర
సాగరాత్పారిజాతపల్లవేభ్యోరాగ మిన్దుశకలా దేకాన్తవక్ర తా ము
చ్చైఃశ్రవసశ్చఞ్చలతాం కాలకూటాన్మోహనశక్తిం మదిరాయా మదం
కౌస్తుభ మణేరతినైష్ఠుర్యమ్ ఇత్యేతాని సహవాసపరిచయ వశాద్వి ర
హవినోద చిహ్నాని గృహీత్వై వోద్గతానహ్యేవం విధమప రమపరి చి
తమిహ జగతికిఞ్చిదస్తి యథేయమనార్యా లబ్ధాపి ఖలుదుఃఖేన పరి
పాల్యతే దృఢగుణపాశ సన్దాన నిష్పన్దీకృతాపి నశ్యతి ఉద్దామదర్పభ
టసహస్రోల్లాసితాసి లతాపఞ్జర విధృతాపి అపక్రామతి మదజలదు
ర్దినాన్ధ కారగజఘటిత ఘనఘటాటోప పరిపాలితాపి ప్రపలాయతే
న పరిచయం రక్షతి నాభిజన మీక్షతే న రూపమాలోకయతే న కుల
క్రమ మనువర్తతే నశీలం పశ్యతిన వైదగ్ధ్యం గణయతి న శ్రుతమాక
ర్ణయతి నధర్మమనురుధ్యతే నత్యాగ మాద్రియతేన విశేషజ్ఞతాం వి
చారయతి నాచారం పాలయతి నసత్యమను బుధ్యతే నలక్షణం ప్ర

మాణేతరోత్త గన్ధర్వనగరలేఖేవ పశ్యత ఏవ నశ్యతి అద్యాప్యారూఢ మ
న్దరపరివర్తావర్త భ్రాన్తి జనితసంస్కారేవ పరిభ్రమతి కమలినీస
ఞ్చరణవ్యతికర లగ్న నలిన నాళకణ్టకక్షతేవ నక్వచిన్నిర్భర మాబ
ధ్నాతి పదమ్ అతిప్రయత్న విధృతాపి పరమేశ్వర గృహేషు వివిధ
గన్ధగజగణ్డ మధుపానమత్తేవ పరిస్ఖలతి పారుష్యమివోపశిక్షితు మసి
ధారాసు నివసతి విశ్వరూపత్వమివ గ్రహీతుమాశ్రితా నారాయణ
మూర్తి మప్రత్యయ బహుళాచ దివసాన్తకమలమివ సముపచితమూ
లదణ్డకోశమణ్డలమపి ముఞ్చతి భూభుజం లతేవ విటపకానధ్యారో
హతి గఙ్గేవ వసుజనన్యపి తరఙ్గబుద్బుద చఞ్చలా దివసకరగతిరివ ప్ర
కటితవివిధసంక్రాన్తిః పాతాళగుహేవ తమోబహుళా హిడిమ్బేవ
భీమసాహసైక హార్యహృదయా ప్రావృడివ అచిరద్యుతికారిణీ దు
ష్టపిశాచీవ దర్శితానేకపురుషోచ్ఛ్రాయా స్వల్పసత్త్వమున్మత్తీకరోతి
సరస్వతీ పరిగృహీత మీర్ష్యయేవ నాలిఙ్గతి జనంగుణవన్తమపవిత్రమివ
నస్పృశతి ఉదారసత్త్వ మమఙ్గళ మివనబహుమన్యతే సుజనమనిమిత్త
మివ నపశ్యతి అభిజాతమహిమివ లఙ్ఘయతి శూరంకణ్టకమివ పరిహ
రతి దాతారందుఃస్వప్న మివ నస్మరతి వినీతంపాతకినమివ నోపసర్పతి
మనస్వినమున్మత్తమివ హసతి పరస్పరవిరుద్ధఞ్చ ఇన్ద్రజాలమివ దర్శ
యన్తీ ప్రకటయతి జగతి నిజం చరితమ్-తథాహి సతతమూష్మాణ మా
రోపయన్త్యపి జాడ్యముపజనయతి ఉన్నతిమాదధానాపి నీచస్వభా
వ తామావిష్కరోతి తోయరాశి సమ్భవాపి తృష్ణాం సంవర్ధయతి ఈ
శ్వరతాం దధానాప్యశివప్రకృతి త్వమాతనోతి బలోపచయ మాహ
రన్త్యపి లఘిమానమాపాదయతి అమృతసహోదరాపి కటువిపాకా
విగ్రహవత్యపి అప్రత్యక్షదర్శనా పురుషోత్తమరతాపి ఖలజనప్రియా
రేణుమయీవ స్వచ్ఛమపి కలుషీకరోతి యథాయథా చేయం చప

లా దీప్యతే తథా తథా దీపశిఖేవ కజ్జలమలినమేవ కర్మ కేవలము
ద్వమతి॥

తథాహీయం సంవర్ధనవారిధారా తృష్ణావిషవల్లీనాం వ్యాధగీ
తిరింద్రియమృగాణాం పరామర్శధూమలేఖా సచ్చరితచిత్రాణాం వి
భ్రమశయ్యా మోహదీర్ఘనిద్రాణాం నివాసజీర్ణవలభీ ధనమదపిశా
చికానాం తిమిరోద్గతిః శాస్త్రదృష్టీనాం పురఃపతాకా సర్వావిన
యానామ్ ఉత్పత్తినిమ్నగా క్రోధావేగగ్రాహాణామ్ ఆపానభూ
మిర్విషయమధూనాం సంగీతశాలా భ్రూవికారనాట్యానామ్ఆవా
సదరీ దోషాశీవిషాణామ్ ఉత్సారణవేత్రలతా సత్పురుషవ్యవహారా
ణామ్ అకాలప్రావృట్ గుణకలహంసకానాం విసర్పణభూమిర్లోకా
పవాదవిస్ఫోటానాం ప్రస్తావనా కపటనాటకస్య కదలికా కామకరి
ణః వధ్యశాలా సాధుభావస్య రాహుజిహ్వా ధర్మేందుమండలస్య॥

నహితంపశ్యామి యోహ్యపరిచిత యానయానని ర్భరముపగూ
ఢో యోవానవిప్రలబ్ధః-నియతమియమాలేఖ్యగతాపి చలతి పుస్త
మయ్యపి ఇంద్రజాలమాచరతి ఉత్కీర్ణాపి విప్రలభతే శ్రుతాప్య
భిసంధత్తే చింతితాపి వఞ్చయతి-ఏవంవిధయాపి చానయా దురాచారయా
కథమపి దైవవశేన పరిగృహీతా విక్లవా భవన్తిరాజానస్సర్వావినయా
ధిష్ఠాన తాఞ్చ గచ్ఛన్తి తథాహి అభిషేకసమయఏవ చైషాం మఙ్గళక
లశజలైరివ ప్రక్షాళ్యతే దాక్షిణ్యమ్ అగ్నికార్యధూమేనేవ మలినీభ
వతి హృదయం పురోహిత కుశాగ్రసమ్మార్జనీభిరివాపనీయతే క్షాన్తిః
ఉష్ణీషపట్టబన్ధేనేవాచ్ఛాద్యతే జరాగమనస్మరణమ్ ఆతపత్రమణ్డలే
నేవాపవార్యతే పరలోకదర్శనంచామరపవనైరివాపహ్రియతే సత్య
వాదితా వేత్రదణ్డైరివ ఉత్సార్యన్తేగుణాః జయశబ్దకలకలైరివ తిర
స్క్రియన్తే సాధువాదాః ధ్వజపటపల్లవైరివపరామృశ్యతే యశః

తథాహి కేచిచ్ఛ్రమవశశిథిల శకునిగళ పుటచపలాభిః ఖద్యోతోన్మే
షముహూర్త మనోహరాభి ర్మనస్వి జనగర్హితాభిః సమ్పద్భిః ప్రలో
భ్యమానా ధనలవలాభావలేపవిస్మృత జన్మానోఽనేకదోషో పచితేన
దుష్టాసృజేవ రాగావేశేన బాధ్యమానా వివిధవిషయరసగ్రాస లా
లసైః పఞ్చభి రప్యనేక సహస్రసంఖ్యై రివేన్ద్రియై రా యాస్యమా
నాః ప్రకృతి చఞ్చలతయా లబ్ధప్రసరే ణైకేనాపి శతసహస్రతామి
వోపగతేన మనసాకులీ క్రియమాణాః విహ్వలతాముపయాన్తి - గ్ర
హైరివ గృహ్యన్తే భూతైరివా భిభూయన్తే మన్త్రైరివావేశ్యన్తే సత్త్వై
రివావష్టభ్యన్తే వాయునేవ విడమ్బ్యన్తే పిశాచైరివ గ్రస్యన్తే మదన
శరై ర్మర్మాభిహతాఇవ ముఖభఙ్గసహస్రాణి కుర్వతే ధనోష్మణా ప
చ్యమానాఇవ విచేష్టన్తే గాఢప్రహారాభిహతాఇవాఙ్గాని నధారయన్తి
కులీరా ఇవతిర్యక్పరిభ్రమన్తి అధర్మభగ్న గతయఃపఙ్గవఇవ పరేణ స
ఞ్చార్యన్తే మృషావాద విషవిపాకసంజాతముఖ రోగాఇవాతి కృచ్ఛ్రే
ణ జల్పన్తి సప్తచ్ఛదతరవఇవ కుసుమరజోవికారైరా సన్నవర్తినాం శిరః
శూలముత్పాదయన్తి ఆసన్నమృత్యవఇవ పురఃస్థితం బన్ధుజ నమపి నాభి
జానన్తి ఉత్కమ్పితలోచనా ఇవ తేజస్వినో నేక్షన్తే కాలదష్టా ఇవ
మహామన్త్రై రపి నప్రతిబుధ్యన్తే జాతుషాఇవ సోష్మాణం నసహన్తే
దుష్టవారణాఇవమహానాలస్తమ్భనిశ్చలీకృతాఅపినగృహ్ణన్త్యుపదేశమ్
అతితృష్ణావిషవేగమూర్ఛితాః కనకమయమివ సర్వంపశ్యన్తి అసయఇవ
పానవర్ధిత తైక్ష్ణ్యాః పరప్రేరితా వినాశయన్తి దూరస్థితాన్యపి ఫలానీ
వ దణ్డవిక్షేపై ర్మహాకులాని శాతయన్తి అకాలకుసుమ ప్రసవా ఇవ
మనోహరా కృతయోఽపి లోకవినాశహేతవఃశ్మశానాగ్నయ ఇవాతి
రౌద్ర భూతయః తైమిరికా ఇవాదూరదర్శినః ఉపసృష్టాఇవ క్షుద్రాధి
ష్ఠిత భవనాః శ్రూయమాణాఅపి ప్రేతపటహాఇవోద్వేజయన్తి చిన్త్య

మానా అపిమహాపాతకాన్యుపసాంగ్రామికాణీవ ఉపద్రవముపజనయన్తి అ
సుదివసమాపూర్యమాణాః పాపేనేవాధ్మాతమూర్తయో భవన్తి తద
వస్థాశ్చ వ్యసనశతశరవ్యతాముపగతా వల్మీకతృణాగ్రావస్థితా జలబి
న్దవఇవ పతితమప్యాత్మానంనావగచ్ఛన్తి॥

అపరేతుస్వార్థనిష్పాదనపరైర్ధనపిశితగ్రాసగృధ్రైరాస్థానన
లినీబకైః ద్యూతం వినోదఇతిపరదారాభిగమనం వైదగ్ధ్యమితి
మృగయాంశ్రమఇతి పానంవిలాసఇతి ప్రమత్తతాం శౌర్యమితిస్వదారప
రిత్యాగమవ్యసనితేతి గురువచనావధీరణమపరప్రణేయత్వమితి అజి
తభృత్యతాం సుఖోపసేవ్యత్వమితి నృత్యగీతవాద్యవేశ్యాభిసక్తింరసి
కతేతి మహాపరాధానాకర్ణనం మహానుభావతేతి పరిభవసహత్వంక్ష
మేతి స్వచ్ఛన్దతాం ప్రభుత్వమితి దేవావమాననం మహాసత్వతేతి వన్ది
జనఖ్యాతిర్యశ ఇతి తరళతా ఉత్సాహఇతి అవిశేషజ్ఞతాం అపక్షపాతి
త్వమితి దోషానపి గుణపక్షమధ్యారోపయద్భిఃఅన్తఃస్వయమపివిహ
సద్భిః ప్రతారణకుశలైర్ధూర్తైరమానుషోచితాభిః స్తుతిభిః ప్రతార్యమా
ణావిత్తమదమత్తచిత్తానిశ్చేతనతయా తథేత్యారోపితాలీకా
భిమానాఃమర్త్యధర్మాణోపి దివ్యాంశావతీర్ణమివ సదైవతమివాతిమా
నుషమాత్మానముత్ప్రేక్షమాణాః ప్రారబ్ధదివ్యోచితచేష్టానుభావాః
సర్వజనస్యోపహాస్యతాముపయాన్తి ఆత్మవిడమ్బనాఞ్చానుజీవినా జ
నేన క్రియమాణామభినన్దన్తి మనసా దేవతాధ్యారోపణప్రతారణా
సమ్భూతసమ్భావనోపహతాశ్చాన్తఃప్రవిష్టాపరభుజద్వయమివాత్మ
బాహుయుగళం సమ్భావయన్తిత్వగన్తరితతృతీయలోచనం స్వలలాట
మాశఙ్కన్తే దర్శనప్రదానమప్యనుగ్రహం గణయన్తి దృష్టిపాతమ
ప్యుపకారపక్షే స్థాపయన్తి సమ్భాషణమపి సంవిభాగమధ్యే కుర్వన్తి ఆ
జ్ఞామపి వరప్రదానం మన్యన్తే స్పర్శమపిపావనమాకలయన్తిమిథ్యామా

హాత్మ్యగర్వనిర్భరాశ్చ న ప్రణమన్తి దేవతాభ్యో న పూజయన్తి ద్విజాన్
న మానయన్తి మాన్యాన్ నార్చయన్త్యర్చనీయాన్ నాభివాదయన్త్యభివా
దనార్హాన్ నాభ్యుత్తిష్ఠన్తి గురూన్ అనర్థకాయాసాన్తరితవిషయోపభోగ
సుఖమిత్యుపహసన్తి విద్వజ్జనం జరావైక్లవ్యప్రలపితమితి పశ్యన్తి వృ
ద్ధజనోపదేశమ్ ఆత్మప్రజ్ఞాపరిభవ ఇత్యసూయన్తి సచివోపదేశాయ
కుప్యన్తి హితవాదినే సర్వథా తమభినన్దన్తి తమాలపన్తి తం పార్శ్వే
కుర్వన్తి తం సంవర్ధయన్తి తేనసహ సుఖమవతిష్ఠన్తే తస్మై దదతి తం మిత్ర
తా ముపజనయన్తి తస్య వచనం శృణ్వన్తి తత్ర వర్షన్తి తం బహుమన్య
న్తే తమాప్తతా మాపాదయన్తి యోఽహర్నిశ మనవరత ముపరచితా
ఞ్జలి రధిదైవతమివ విగతాన్యకర్తవ్యః స్తౌతి యో వా మాహాత్మ్య ము
ద్భావయతి కింవా తేషాం సామ్ప్రతం యేషామతినృశంస ప్రాయోప
దేశ నిర్ఘృణం కౌటిల్యశాస్త్రం ప్రమాణమ్ అభిచారక్రియాక్రూరై
కప్రకృతయః పురోధసో గురవః పరాభిసన్ధాన పరామన్త్రిణ ఉపదే
ష్టారః నరపతిసహస్రభుక్తోజ్ఝితాయాం లక్ష్మ్యామాసక్తిః మారణాత్మ
కేషు శాస్త్రేష్వభియోగః సహజప్రేమార్ద్రహృదయానురక్తా భ్రా
తర ఉచ్ఛేద్యాః - తదేవంప్రాయాతికుటిల కష్టచేష్టాసహస్రదారుణే
రాజ్యతన్త్రే అస్మిన్ మహామోహాన్ధకారిణి చ యౌవనే కుమార తథా
ప్రయతేథాః యథా నోపహస్యసే జనైః న నిన్ద్యసే సాధుభిః న ధిక్క్రి
యసే గురుభిః నోపాలభ్యసే సుహృద్భిః న శోచ్యసే విద్వద్భిః యథా
చ న ప్రతార్యసే విటైః న ప్రహస్యసే కుశలైః నాస్వాద్యసే భుజ
ఙ్గైః నావలుప్యసే సేవకవృకైః న వఞ్చ్యసే ధూర్తైః న ప్రలోభ్యసే వ
నితాభిః న విడమ్బ్యసే లక్ష్మ్యా న నర్త్యసే మదేన నోన్మత్తీక్రియసే మ
దనేన నాక్షిప్యసే విషయైః నావకృష్యసే రాగైః నాపహ్రియసే సు
ఖేన - కామం భవాన్ ప్రకృత్యైవ ధీరః పిత్రా చ మహతా ప్రయ

త్నేన సమారోపితసంస్కారః తథాపి హ్యానయ న ప్రతిబుద్ధ్యఞ్చ మద
యన్తి ధనాని తథాపి భవద్గుణసన్తోషో మామేవం ముఖరీకృతవాన్
ఇదమేవచ పునఃపున రభిధీయసే విద్వాంసమపి సచేతనమపి మహాస
త్త్వమప్యభిజాతమపి ధీరమపి ప్రయత్నవన్తమపి పురుషమియం దు
ర్వినీతా ఖలీకరోతి లక్ష్మీరితి సర్వథా కల్యాణైః పిత్రా క్రియమాణ
మనుభవతు భవాన్ నవయౌవరాజ్యాభిషేకమఙ్గళమ్ - కులక్రమాగ
తాముద్వహ పూర్వపురుషైరూఢాం ధురమ్ అవనమయ ద్విషతాం
శిరాంసి ఉన్నమయస్వబన్ధువర్గమ్ అభిషేకానన్తరఞ్చ ప్రారబ్ధదిగ్విజ
యః పరిభ్రమన్ విజితామపి తవపిత్రా సప్తద్వీప సముద్రభూషణాం
పునర్విజయస్వ వసున్ధరామయఞ్చ తే కాలః ప్రతాపమారోపయితు
మారూఢప్రతాపో రాజా త్రైలోక్యదర్శీవసిద్ధాదేశో భవతి ఇత్యే
తావదభిధాయోపశశామ॥

ఉపశాన్తవచసి శుకనాసే చన్ద్రాపీడస్తాభిరమలాభిరుపదేశవాగ్భిః
ప్రక్షాళిత ఇవ ఉన్మీలితఇవ స్వచ్ఛీకృతఇవ అభిషిక్తఇవ అభిలిప్తఇవ
నిర్మృష్టఇవ అలఙ్కృతఇవ పవిత్రీకృతఇవ ఉద్భాసితఇవ ప్రీతహృద
యోముహూర్తం స్థిత్వా స్వభవనమాజగామ॥

తతః కతిపయదివసాపగమేచ రాజా స్వయముత్క్షిప్తమఙ్గళ
కలశః సహ శుకనాసేన పుణ్యేఽహని పురోధసా సమ్పాదితాశేష
రాజ్యాభిషేకమఙ్గళమ్ అనేకనరపతిసహస్రపరివృతః సర్వేభ్యస్తీ
ర్థేభ్యః సర్వాభ్యో నదీభ్యః సర్వేభ్యశ్చ సాగరేభ్యః సమాహృతేన
సర్వౌషధిభిః సర్వఫలైః సర్వమృద్భిః సర్వరత్నైశ్చ పరిగృహీతేన ఆన
న్దబాష్పజలమిశ్రేణ మన్త్రపూతేన వారిణా సుతమభిషిషేచ-అభి
షేకసలిలార్ద్రదేహఞ్చతం లతేవ పాదపాన్తరం నిజపాదపము
జ్ఝిత్వాపి తారాపీడం తత్క్షణమేవ సఞ్చక్రామ రాజలక్ష్మీః -అనన్తర

మహిలాసహస్ర పరివృతయాచ ప్రేమార్ద్రహృదయయా విలాస వ
త్యా స్వయమాపాదతలా దామోదినా చన్ద్రాతపధవళేన చన్ద నే
నాను లిప్తమూర్తిః అభినవవికసిత సితకుసుమ కృతశేఖరః గో రోచ
నాచ్ఛురిత దేహః దూర్వాప్రవాల రచితకర్ణపూరో దీర్ఘదశ మనుప
హత మస్నిగ్ధధవళం దుకూల యుగళం వసానః పురోహితప్రతిబద్ధప్ర
తిసరప్రసాధితపాణిః అభినవరాజలక్ష్మీ కమలినీమృణాళే నాభిషేకద
ర్శనార్థ మాగతేన సప్తర్షిమణ్డలే నేవ హారేణాలిఙ్గిత వక్షఃస్థలః సితకు
సుమగ్రథితాభి రాజానులమ్బినీభిరస్ఫుటకలాప కోమలాభిర్వైకక్ష
కస్రగ్భి ర్నిరన్తర నిచితశరీరతయా ధవళవేషపరిగ్రహ తయాచ న
రసింహఇవ విధృత కేసరనికరః కైలాస ఇవప్రవత్ స్రోతస్వినీ స్రో
తోరాశిః ఐరావతఇవ మన్దాకినీమృణాళ జాలజటిలః క్షీరోదఇవ స్ఫు
రితఫేనల వ్యాకులః తత్కాలప్రతిపన్నవేత్ర దణ్డేన పత్రా స్స్వయం
పురః ప్రారబ్ధసముత్సారణ స్సభామణ్డప ముపగమ్య కాఞ్చనమయంశ
శీవ మేరుశృఙ్గం చన్ద్రాపీడః సింహాసనమారురోహ॥

ఆరూఢస్యచాస్య కృతయథోచిత సకలరాజ లోకసమ్మానస్యము
హూర్తం స్థిత్వా దిగ్విజయప్రయాణశంసీ ప్రళయఘనఘటా ఘో
షఘర్ఘర ధ్వనిః ఉదధిరివ మన్దరఘాతైః వసున్ధరాపీఠమివ యుగాన్తని
ర్ఘాతైఃఉత్పాతజలధరఇవ తడిద్దణ్డపాతైః పాతాళకుక్షిరివ మహావరా
హ ఘోణాభిఘాతైః కనకకోణై రభిహన్యమానః ప్రస్థానదున్దుభి రా
మన్దరం దధ్వాన-యేనధ్వనతా సమాధ్మాతానీవ ఉన్మీలితానీవ ముఖరీ
కృతానీవ పృథక్కృతానీవ విస్తారితానీవ గర్భీకృతానీవ ప్రదక్షిణీకృ
తానీవ బధిరీకృతానీవ రవేణ భువనాన్తరాణి విశ్లేషితాఇవ దిశా మ
న్యోన్య బన్ధసన్ధయః యస్యచ భయవశవిషమ చలితోత్తాన ఫణాసహ
స్రేణ ఆలిఙ్గ్యమానఇవ రసాతలే శేషేణ ముహుర్ముహు రభిముఖద

త్రస్తోద్ధూయమానై రాహూయమానఇవ దిఙ్ముదిక్కుఞ్జరైః సత్రాస రచిత రేచితపుష్కరైః ప్రకటీక్రియమాణఇవ నభసి దివసకర రథతు రగైః అపూర్వ శర్వాట్టహాసశఙ్కాహర్షహుఙ్కృతేనాశ్రుతపూర్వ ఆభాష్యమాణఇవ కైలాసశిఖరిణి త్ర్యమ్బక వృషభేణ కృతగమ్భీరక ణ్ఠగర్జితేన ప్రత్యుద్గమ్యమానఇవ మేరావైరావతేన అశ్రుత పూర్వర వరోషా వేశవిర్యగవస్మిత విషాణమణ్డలేన ప్రణమ్య మానఇవ వి బుధసద్మని కృతాన్త మహిషేణ సత్రాసలోకపాలాకర్ణితో బభ్రా మ త్రిభువన మఖిలం నినాదః తతో దున్దుభి రవమాకర్ణ్య జయజయే తిచ సర్వతః సముద్ఘుష్యమాణ జయశబ్దః సింహాసనాత్ సహ ద్వి షతాం శ్రియా సఞ్చచాల చన్ద్రాపీడః సమన్తాత్ ససమ్భ్రమోత్థితై శ్చ పరస్పరసఙ్ఘట్టవిఘటిత హారసూత్ర విగళితాన్ అనవరత మాశా విజయప్రస్థాన మఙ్గళ లాజానివ ముక్తాఫల ప్రకరాన్ క్షరద్భిః పా రిజాతఇవ సితకుసుమ ముకుళ పాతిభిః కల్పపాదపైః ఐరావత ఇవ వి ముక్త కరశీకరై రాశాగజైః గగనాభోగఇవ తారా గణ వర్షిభి ర్దిగన్త రైః జలదకాలఇవ స్థూలజలలవాసారస్యన్దిభి ర్జలధరైః అను గమ్యమా నో నరపతిసహస్రైః ఆస్థానమణ్డపా న్నిరగాత్॥

నిర్గత్యచ పూర్వోపాఢ యాపత్రలేఖయా సహధ్యాసితాన్తరా సనాముపపాదిత ప్రస్థాన సముచిత మఙ్గల్యాలఙ్కారాంసస మ్భ్రమా ద్ధోరణోపనీతాం కరేణుకా మధిరుహ్య అచలశే చక చక్రీకృ త క్షీరోదావర్త పాణ్డురేణ శశవదన బాహుదణ్డావస్థిత కైలాసకా న్తినా ముక్తాఫలజాలినా శతశలాకేన ఆతపత్రేణ నివార్యమాణాతపో నిర్గన్తు మారేభే నిర్గచ్ఛంశ్చ అభ్యన్తరావస్థితపవ ప్రాకారాన్తరిత దర్శనానాం ద్వారావస్థితానాం ప్రతిపాలయతాం రాజ్ఞామున్మయూ ఖానాం చూడామణీనామమలకిరణద్రవ ద్యుతిముషా బహుళే నాలోక

బాలాతపేన రాజ్యాభిషేకానన్తరప్రసృతేన స్వప్రతాపవహ్నినే
వాత్యర్థం పిఞ్జరీక్రియమాణా దశదిశో యావరాజ్యాభిషేక జన్మనా
నిజానురాగేణేవ రజ్యమానమవనితల మాసన్నరిపువినాశ పిశునేన
దిగ్దాహేనేవ పాటలీ క్రియమాణమమ్బరతల మభిముఖాగత భువనత
లలక్ష్మీచరణాలక్తకరసే నేవ లోహితాయమానాతపం దివసందదర్శ॥

వినిర్గతశ్చ ససమ్భ్రమప్రచలిత గజఘటాసహస్రైః అన్యో
న్యసంఘట్టజర్జరితాతపత్ర మణ్డలైః ఆదరావనతమౌలి శిథిలమణిముకు
ట పంక్తిభిః ఆవర్జితరత్నకర్ణపూరైః కపోలస్థలస్ఖలిత రత్నకుణ్డలైః ఆజ్ఞ
ప్తసేనా పతిభిర్నిర్దిశ్యమాననా మభిరవ నిభుజాం చక్రవాళైః ప్రణమ్య
మానః బహుళ సిన్దూరరేణు పాటలేన క్షితితలదోలాయమాన స్థూల
ముక్తాకలాపావచూలేన సితకుసుమమాలాజాల శవలశిరసా సంల
గ్నసన్ధ్యాతపేన తిర్యగావర్జిత స్వేతగఙ్గాప్రవాహేణ తారాగణదన్తురి
త శిఖరశిలాతలేన మేరుగిరిణేవ గన్ధమాదనే నానుగమ్యమానః కనకా
లఙ్కార ప్రభాప్రతాన కల్మాషితావయవేనచ దత్తకుఙ్కుమ స్థా
సకేనే వాకృష్యమాణే నేన్ద్రాయుధేన సనాథీకృత పురోభాగః శనై
శ్శనైః ప్రథమమేవ శాతక్రతవీమాశా మభిప్రతస్థే-అథచలిత గజ
ఘటాకమ్పితధవళాతపత్రవనమ్ అనేకకల్లోలపరమ్పరా పతితచ
న్ద్రమణ్డల ప్రతిబిమ్బసహస్రం మహాప్రళయజలధిజలమివ ప్లావిత
మహీతల ముద్భూతోద్భూతకలకల మఖిలం సఞ్చచాల బలమ్॥

ఉచ్చలితస్య చాస్య స్వభవనా దుపపాదిత ప్రస్థానమఙ్గళో
దుకూలవాసాః సితకుసుమాఙ్గరాగో మహతా బలసమూహేన నరే
న్ద్రబృన్దైశ్చానుగమ్యమానో ధృతధవళాతపత్రో ద్వితీయఇవ యు
వరాజః త్వరితపదసఞ్చారిణ్యా కరిణ్యా వైశమ్పాయనః సమీపమాజ
గామ-ఆగత్యచ రజనికరఇవ రవే రాసన్నవర్తీ బభూవ అనన్తరమితశ్చ

తశ్చ నిర్గతోయువరాజఇతి సమాకర్ణ్య ప్రణావతాం బలానాం భరే
ణచలిత కులశైలకీలిత జలధిజలతరఙ్గగతేవ తత్క్షణమాసీత్కమ్పా మేదినీ
సమ్ముఖాగతైరన్యైశ్చానేకైశ్చ ప్రణమద్భిర్భూమిపాలైః అంశుల తా
జాల జటిలచూళికానాం మణి ముకుటానా మాలోకే నోన్మిషిత బ
హుళ రోచిషాఞ్చ పత్రభఙ్గినీనాం కేయూరమణ్డలీనాం ప్రభాసన్తా
నేన క్వచిద్వికీర్యమాణ చాషపక్షోత్కరాఇవ క్వచిదుత్పాటిత శిఖికులచ
ల చ్చన్ద్రకశత శారాఇవ క్వచిదకాలజలధర తడిత్తరళాఇవక్వచిత్ప
కల్పతరు పల్లవాఇవ క్వచిత్ శతయజ్ఞచాపాఇవ క్వచిత్స బాలాతపాఇ
వా క్రియన్త దశదిశః ధవళాన్యపి వివిధమణినికర కల్మాషైరుత్సర్పిభి
శ్చూడామణిమరీచిభిర్మాయూరాణీవా రాజన్యానామాతపత్రాణి॥

క్షణేనచ తురగమయమివమహీతలంకుఞ్జర మయమివ దిక్చక్ర
వాళ మాతపత్ర మణ్డలమయమివాన్తరిక్షం ధ్వజవనమయమివామ్బ
రతల మిభమద గన్ధమయఇవ సమీరణః భూపాల మయీవ ప్రజాసృ
ష్టిః ఆభరణాంశుమయీవదృష్టిః కిరీటమయఇవాతపః చామరమయఇ
వ దివసఃజయశబ్దమయమివ త్రిభువన మభవత్ సర్వతశ్చ కులపర్వ
తాకారైః ప్రచలద్భి ర్మత్తవారణైః ఉత్పాతచన్ద్రమణ్డలనిభైశ్చప్రే
ఙ్ఖద్భిరాతపత్రైః సంవర్తకామ్భోద గమ్భీర భీమనాదేన చధ్వనతా దు
న్దుభినా తారకావర్ష సదృశేన విసర్పతాగజశీకరనికరేణ ధూమకేతు
ధూసరైశ్చోల్లసద్భి రవనిరజోదణ్డకైః నిర్ఘాత పాతపరుషగమ్భీర ఘో
షైశ్చ కరికణ్ఠగర్జితైః క్షతజకణవర్ష బభ్రుణాచ భ్రమతామత్తగజకు
మ్భసిన్దూర రేణునా సంక్షుభితజలధిజలకల్లోలచఞ్చలాభిశ్చ విసర్ప
న్తీభిస్తు రఙ్గమాలాభిః అన్ధకారితదిగన్తరేణ చానవరత క్షరతా గజమద
జలధారా దుర్దినేన కలకలేనచ భువనాన్తరవ్యాపినా మహాప్రళయ
కాలఇవసఞ్జజ్ఞే॥

బహుళబల కోలాహలభీతాఇవ ధవళధ్వజపటహా నిరన్తరావృతా యయుః క్వాపి సకలదిశః వలినావనిరజఃసంస్పృష్టాశంకితమివ సముక్తగజ ఘటావటా। సహస్రసంరుద్ధ మతిమారమపస్పృగ మపససార ప్రచలితవేత్రలతాసముత్సార్యమాణాఇవ తురగఖురరజోఘుంసరమర్కకిరణా ముముచుః పురోభాగమ్ ఇభకర శీకరనిర్వాపణత్రస్తఇవ ఆతపత్రసంఛాదితాతపో దివసో ననాశ బహుళబలభర జర్జరితా మదకలకరిచరణశతతాడితా ద్వితీయేవ ప్రయాణభేరిభైరవం భూమిరరాస ఘల్పవ్వయ సేచ తురగముఖ వినిస్సృత సితఫేన పల్లవితే మదపయసి మాన్ద్యప్రస్రుతాం కరిణాం ప్రచస్ఖలుః పదేపదే పదాతయః హారితాళపటిమళవిభేన చాతిపటునా గజమదామోదే నానువిప్తస్య సామజస్యేవాపయయౌ లిఖితాన్యగన్ధగ్రహణసామర్థ్యం ఘ్రాణేన్ద్రియస్య॥

క్రమేణచ ప్రసర్పతోబలస్య పురఃప్రధావతాం జనకదమ్బకానాం కోలాహలేన తారతరదీర్ఘేణచ కాహళానాంనినాదేన ఖురరవవిమిశ్రేణ చవాజినాం హేషారవేణ అనవరతకర్ణతాళ స్వన సమ్పృక్తేనచ దన్తినా మదస్ఫురరవేణ గ్రైవేయకకిఙ్కిణీ క్వణితా నుసృతేనచ గతివశాద్విషమ విరావిణీనాం ఘణ్టా నాంటఙ్కృతేన మజ్జల్ఝల్లరీ శబ్దసంవర్ధిత ధ్వనీనాంచ ప్రయాణపటహానాం నినాదేన ముహుర్ముహు రితస్తతస్తాడ్యమానానాఞ్చ డిణ్డిమానాంనిస్స్వనేన జర్జరీకృత శ్రవణ పుటస్యమూర్ఛేవాభవజ్జనస్య॥

శనైశ్శనైశ్చ బలసంక్షోభజన్మా క్షితేరనేకవర్ణతయాక్వచిజ్జీర్ణశబర క్రోడధూమ్రః క్వచిత్కృష్ణమేషకసటాసన్నిభః క్వచిత్పరిణతతల్లకరోమ పల్లవమలినః క్వచిత్ప్రత్యగ్రతన్తుపాణ్డురః క్వచిజ్జరఠ మృణాళదణ్డ ధవళః క్వచిజ్జరత్కపికేసరకపిలః క్వచిద్ధరవృషభరోమన్థఫేనపణ్డుపాణ్డురః త్రిపథగాప్రవాహఇవ హరిచరణప్రభవః కుపితఇవము

క్షాణ సభూమారబ్ధపరివాహ ఇవ స్యన్దమానాని తృషిత ఇవ పిబన్ క
రికరశీకర జలాని పటువాలివోత్పతన్ గగనతలమాలిఖన్నివ హఠ ఇవ చుమ్బ
న్మదలేఖాం మృగపతిరివ రచయన్ కరిసమ్బ్రస్తేషు పదముపాత్తైరాయు
ఇవ గృహ్ణన్ పతాకాః జరాగత ఇవ పాణ్డురితసర్వాఙ్గ శిరాంసి మూర్ఛయ
న్నివ పతన్మాత్రసంస్థితోత్కృష్టి మాజి స్రుతిన్నివ సాంద్రనానాధ బిమ్బలగ్నైః
కర్ణోత్పలానిమకరకల కరికర్ణతాళ తాడన ప్రస్త ఇవాపిబన్ ప్రస్ఫోర
వివరాణి పీయమానఇవ ఉన్ముఖిభిరవనిపతి ముకుటమణి రాజహంసకరికా
భిః అభ్యర్చ్యమానఇవ తురగముఖపిణ్డపద్ధతైః ఫేనపల్లవకుసుమస్త
బకైః అనుగమ్యమానఇవ మత్తగజఘటాకుమ్భ భిత్తిసమ్భేదధాతుసా
ళివలయేన ఆలిఙ్గ్యమానఇవచలచ్చామరకలాప విధుతేనపటవాసపాం
శునా ప్రోత్సార్యమాణఇవ సరభసశిఖిసహస్ర పరిమన్దైః కుసు
మ కేసరరజోభిః ఉత్పాత రాహురివ దివసకరమణ్డల మాక్రాన్ పవ
బన్ నృపప్రస్థానమఙ్గళ ప్రతిసరవలయ మాలికాసు గోరోచనా చూ
ర్ణాయమానః క్రకచకృతచత్వర ధూళిధూసరో రేణు రుత్పపాత అపరి
మాణబలసఙ్ఘట్టసము పచీయ మానశ్చ శనైశ్శనైస్సంహరన్నివ అశేష
శేష మకాలకాలమేఘ పటలమే మహో విస్తారముపగన్తుమారేభే॥

తేనచ క్రమేణోపచీయమాన బహుళమూర్తినా దిగ్విజయమ
ఙ్గళధ్వజేన రిపుకులకమలప్రళయ నీహారేణ రాజలక్ష్మీవిలాసపటవా
సచూర్ణేన అహితాతపత్ర పుణ్డరీకషణ్డతుషారేణ సేనాభరపీడిత మ
హీతలమూర్చ్ఛాన్ధకారేణచలద్బహుళ జలదకాలదుర్దిన కుసుమోద్గ
మేన దివసకరకిరణ కమలవనోద్దళన ద్విపయూథేన గగనమహీతలవ్యా
పన ప్రళయపయోధిపూరేణ త్రిభువనలక్ష్మీశిరోవగుణ్ఠనపటేన మ
హావరాహకేసర నికరకర్బురేణ ప్రళయానలధూమరాజమానస లే
న పాతాళతలాదివోత్క్షిప్తతా చరణేభ్యఇవ నిష్పతతా లోచనేభ్యశ్చ

వ నిష్పతతా దిగ్భ్య ఇవాగచ్ఛతా నభస్తలాదివ పతతా పవనాదివ ల్లసతా రవికిరణేభ్య ఇవ సమ్భవతా అనపహృతచేతనేవ నిద్రాగమేన అనవగాశితసూర్యే ణాన్ధకారేణ అఘర్మకాలోపస్థితేన భూమిగృహేణ అనుదితతారాగణ నివహేన బహుళనిశాప్రదోషేణ అపతిత సలిలేన జలధరసమయేన అక్రాన్తభుజజేన రసాతలేనహరిచరణేనేవ సంవర్ధమానేన త్రిభువనమలఙ్కృతరజసా॥

వికచకువలయవనమివ నవాఙ్కేన గగనతలమవష్టభ్యమానము లక్ష్యత క్షణాత్ క్షీరోదఫేనపాణ్డునా క్షితిక్షోదేన-బహుళరజోధూసరిత మశిశిర కిరణ బిమ్బమపచూల చామరమివ నిష్ప్రభమభవత్ దుకూలపట్టధవళాకదళికేవ కలుషతామాజగామ గగనాపగా - నరపాలబలభర మతిగురుమ సహమానా పునరివ భారావతార ణార్థమమర లోకమారురోహ రజోనిభేన మహీ నిశ్శేషనిపీతాతప మన్తర్దహ్యమానమివ జలధిజలేషు ధూసరిత రవిరథధ్వజ పటముపత దవనిరజః-ముహూర్తేనచ గర్భవాసమివ సంహార సాగరజలమివకృతాన్తజఠరమివ మహాకాలముఖమివ నారాయణోదరమివ బ్రహ్మాణ్డమివ వివేశ పృథివీ మృణ్మయఇవ బభూవదివసః ప్రస్థమయ్య ఇవ చకాశిరే కకుభః రేణురూపేణేవ పరిణతమమ్బరతల మేకమహాభూతమయ మివ త్రైలోక్యమాసీత్॥

అథనిజమదోష్మ సన్తప్తానాం దిశిదిశి కరవివర వినిస్సృతైః తుషద్భిః క్షీరోదక్షోద ధవళైః శీకరాసారైః కర్ణపల్లవప్రహతి విప్లుతేన చవిసర్పతా దానజలబిన్దుమర్దినేన హేషారవవిప్రకీర్ణైశ్చ వాజినాం లాలాజలలవ జాలకై రుపశమితే రజసి పునరుపజాతా లోకాసు దిక్షు సాగరసలిలాదివో న్మగ్న మాలోక్య తదపరిమాణం బలముపజాతవిస్మయః సర్వతోదత్త దృష్టి ర్వైశమ్పాయనశ్చన్ద్రాపీడ మాబభాషే॥

స్మయః సర్వతోదత్తదృష్టిరై ర్వశమ్యాయవశ్చస్త్రాపీడ మాబభాషే॥

యువరాజకింనజితం దేవేనమహారాజాధిరాజేన తారాపీడేన యజ్జేష్యసి కాదిశోన వశీకృతాయా వశీకరిష్యసి కానిదుర్గాణి నప్రసాధితాని యాని ప్రసాధయిష్యసి కానిద్వీపాన్తరాణి నాత్మీకృతాని యాన్యాత్మీకరిష్యసి కానిరత్నాని నోపార్జితాని యాన్యుపార్జయిష్యసి కేవాన ప్రణతా రాజానఃకైర్న విరచితః శిరసిబాలకమలకుట్మల కోమలః సేవాఞ్జలిః కైర్న మసృణీకృతాః ప్రణిబద్ధహేమపట్టైస్తలాటైస్సభాభువః కైర్న ఘృష్టాఃపాదపీఠే చూడామణయః కైర్న ప్రతిపన్నా వేత్రయష్టయః కైర్నోద్ధూతాని చామరాణి/ కైర్నోచ్చారితా జయశబ్దాః కేషాంన పీతాఃకిరీటపత్రమకరైః సలిలధారా ఇవ నిర్మలాస్త్వచ్చరణనఖమయూఖరాజయః ఏతేహి తేచతురుదధిజలావగాహ దూరిత బల మదావలిప్తా దశరథభగీరథ భరతదిలీపాలర్క మాన్ధాతృ ప్రతిమాః కులాభిమానశాలినః సోమపాయినో మూర్ధాభిషిక్తాః పృథివ్యాం సర్వపార్థివా రణారాభూతి మివాభిషేక పయః పాతపూతైః చూడామణి పల్లవై రుద్వహన్తి మఙ్గల్యాం భవచ్చరణరజఃసంహతి. మేఖిరియ మాదిపర్వతై రివాపరై ర్ధృతా ధరిత్రీ పతాని చాప్యమీషా మాప్లావిత దశదిగన్తరాళాని సైన్యాని భవన్తముపాస తేతథాహి పశ్య యస్యాంయస్యాం దిశివీక్షిష్యతే చతురఃతస్యాంతస్యాం రసాతల మివోద్గిరతి వసుధేవ సూతేకకుభ ఇవ వమన్తిగగనతలమివ వర్షతి దివసఇవ సృజతి బలాని - అపరిమిత బలభరాక్రాన్తా మన్యే స్మరతి మహాభారత సమరసంక్షోభ స్యాన్య క్షితిః ఏషహి ఖరదేశేషు పరిస్ఖలితపట్టబద్ధో ధ్వజాగ్ర గణయన్నివ కుతూహలాద్భ్రమతి కదళీకావనాన్తరేషు మయూఖమాలీ సర్వతశ్చ మదజలముచాం కరిణామేలా పరిమళసురభిణి వేణికావాహిని మదవారిణి నిర

న్తరమగ్నా నిపతితమధుకర కులకలకలకలితా కాళిన్దీ జలకల్లోల కలి తేవ భాతి భూతధాత్రీ- సైన్యభరసంక్షోభభయాత్ సరితఇవ గగనతలముత్పతితాః సంచ్ఛాదయన్త్యేతా దిక్చక్రవాళ మిన్దుధవళా ధ్వజపంక్తయః సర్వథాచిత్రం యన్నాద్య విఘటితసకలకులశైలసన్ధి బన్ధా సహస్రశః శకలీభవతి బలభరేణ ధరిత్రీ యద్వా బలభరపీడిత వసుధాధారణ విధురాన దళన్తి ఫణినాం పత్యుః ఫణాభిత్తయఇతి॥

ఏవంవదతఏవ తస్య యువరాజః సముచ్ఛ్రితానేక తోరణాం తృణమయప్రాకార మన్దిరసహస్ర సమ్బాధాముల్లాసిత ధవళపట మణ్డపశత శోభినీ మావాస భూమిముపాప తస్యాఞ్చావతీర్య రాజవత్సర్వాః క్రియాశ్చకార- సర్వైశ్చ తైస్సమేత్య నరపతిభిరమాత్యైశ్చ వివిధాభిః కథాభి ర్వినోద్యమాన స్తం దివసమశేష మభినవపితృవియోగ జన్మనా శోకావేగే నాయాస్యమాన హృదయో దుఃఖేనాత్యవాహయత్ - అతివాహిత దివసశ్చ యామినీమపి స్వశయనీ యస్య నాతిదూరే నిహితశయన నిషణ్ణేన వైశమ్పాయనేన అన్యతశ్చ సమీపే క్షితితలవిన్యస్త కుథప్రసుప్తయా పత్రలేఖయా సహ అన్తరా పితృసక్తమన్తరా మాతృసమ్బద్ధమ్ అన్తరాశుకనాసమయం కుర్వన్నాలాపం నాత్యుపజాత నిద్రః ప్రాయేణ జాగ్రదేవ నిన్యే- ప్రత్యూషసి చోత్థాయ తేనైవ క్రమేణానవరతప్రయాణకైః ప్రతిప్రయాణకముపచీయమానేన సేనాసముదాయేన జర్జరయన్ వసున్ధరామాకమ్పయన్ గిరీన్ ఉత్సిఞ్చన్ సరితః రిక్తీకుర్వన్ సరాంసి చూర్ణయన్ కాననాని సమీకుర్వన్ విషమాణి దళయన్ దుర్గాణి పూరయన్నిమ్నాని నిమ్నయన్ స్థలాని ప్రాతిష్ఠత్ శనైశ్శనైశ్చ స్వేచ్ఛయా పరిభ్రమన్నున్నతాన్ నమయన్ ఆశ్వాసయన్ భీతాన్ రక్షన్ శరణాగతాన్ ఉన్మూలయన్ విటపకాన్ ఉత్సాదయన్ కణ్టకాన్

అభిషిఞ్చన్ స్థానస్థానేషు రాజపుత్రాన్ సత్కుర్వన్ రత్నాని ప్ర
తీచ్ఛన్నుపాయనాని గృహ్ణన్ కరాన్ ఆదిశన్ దేశవ్యవస్థాః స్థాప
యన్ స్వచిహ్నాని కుర్వన్ కీర్తనాని లేఖయన్ శాసనాని పూజయ
న్నగ్రజన్మనః ప్రణమన్ మునీన్ పాలయన్నాశ్రమాన్ జనయన్
జనానురాగం ప్రకాశయన్ విక్రమ మారోపయన్ ప్రతాప ముప
చిన్వన్ యశః విస్తారయన్ గుణాన్ ప్రఖ్యాపయన్ సచ్చరిత ము
ద్యోతయన్ పౌరుష మావృణ్వన్ వేలావనాని బలరేణుభిరాధూస
రీకృత సకలసాగర సలిలః పృథివీం విచచార ప్రథమం ప్రాచీం త
తస్త్రిశఙ్కు తిలకాం తతో వరుణలాఞ్ఛనా మనన్తరఞ్చ సప్తర్షి
తారాశబలాం దిశం విజిగ్యే - వర్షత్రయేణ చాత్మీకృతాశేష ద్వీపా
న్తరం సకలమేవ చతురమ్భోధి ఖాతవలయ పరిఖాప్రమాణం బభ్రా
మ మహీమణ్డలమ్ తతః క్రమేణ నిర్జితసకల భువనతలః ప్రదక్షిణీకృ
త్య వసుధాం పరిభ్రమన్ కదాచిత్కైలాస సమీపచారిణాం హేమ
జటనామ్నాం కిరాతానాం సువర్ణపురం నామనివాసస్థానం నాతివి
ప్రకృష్టం పూర్వజలనిధేర్జిత్వా జగ్రాహ తత్ర చ నిఖిలధరణితల
పర్యటనఖిన్నస్య నిజబలస్య విశ్రామహేతోః కతిపయాన్ దివసాన
తిష్ఠత్ ॥

ఏకదాతు తత్రస్థ ఏవేన్ద్రాయుధ మారుహ్య మృగయానిర్గతో
విచరన్ కాననం శైలశిఖరా దవతీర్ణం యదృచ్ఛయా కిన్నరమిథు
నమద్రాక్షీత్ - అపూర్వదర్శనతయాతు సముపజాతకుతూహలః కృ
తగ్రహణాభిలాష తత్సమీప మాదరాదుపసర్పిత తురగ స్తముపసస
ర్ప - అదృష్టపూర్వ పురుషదర్శన త్రాసప్రధావితఞ్చ తత్పలాయమా
న మనవరత పార్ష్ణి ప్రహారద్విగుణీకృత జవేనేన్ద్రాయుధేన ఏకాకీ నిర్గ
త్య నిజబలసమూహా త్సుదూరమనుససార-అత్రగృహ్యతే అత్రగృహ్యే

తే ఇదంగృహీతమిదం గృహీతమిత్యతి రభసాకృష్ట చేతా మహాజవత
యా తురఙ్గమస్య ముహూర్తమాత్రేణైకపద మివాసహాయ స్తస్మా
త్ప్రదేశా త్పఞ్చదశ యోజన మాత్ర మధ్వానం జగామ- తచ్చా
నుబధ్యమానం కిన్నరమిథున మాలోకయత ఏవాస్య సమ్ముఖాపతిత మ
చల తుఙ్గశిఖరమారురోహ ॥

ఆరూఢేచ తస్మిన్ శనైశ్శనై స్తదనుసారిణీం నివర్త్య దృష్టి
మచలశిఖర ప్రస్తరశకల ప్రతిహతగతి ప్రసరో విధృతతురఙ్గ శ్చ
న్ద్రాపీడ స్తస్మిన్కాలే సముపారూఢ శ్రమస్వేదార్ద్ర శరీరమి న్ద్రా
యుధ మాత్మాన ఞ్చావలోక్య క్షణమివ విచార్య స్వయమేవ విహ
స్యాచిన్తయత్ కిమితినిరర్థక మయమాత్మా మయాశిశునే వాయాసి
తః కమనేన గృహీతేనాగృహీతేన వాకన్నరయుగ లేన ప్రయోజనం
గృహీతమిదం తతఃకిమ్ అథనగృహీతం తతోఽపికిమ్ - అహో మే
మూర్ఖతాయాః ప్రకారః అహోయత్కిఞ్చనకారితాయా మాద
రః అహో నిరర్థకవ్యాపారే ష్వభినివేశః అహో బాలిశచరి తే
ష్వాసక్తిః సాధుఫలం కర్మక్రియమాణం వృథాజాత/మవశ్యకర్తవ్యా
క్రియా ప్రస్తుతా విఫలీభూతా సుహృత్కార్య ముపపాద్యమానం నో
పపన్నం రాజధర్మః ప్రవర్తితోన నిష్పన్నః గుర్వర్థః ప్రారబ్ధోన ప
రిసమాప్తః విజిగీషు వ్యాపార ప్రయత్నోన సిద్ధః - కస్మాదహమావి
ష్ట ఇవోత్సృష్ట నిజపరివార ఏతావతీం భూమిమాయాతః కస్మాచ్చమ
యా నిష్ప్రయోజనమిద మనుస్సృత మశ్వముఖ ద్వయమితి విచార్య
మాణే యత్సత్య మాత్మైవ మేపరఇవ హాసముపజనయతి- నజానే కియ
తాధ్వనా విచ్ఛిన్న మితో బలమన్వయాయి మేమహాజవో హీన్ద్రా
యుధో నిమిషమాత్రేణాతి దూరమతిక్రామతి నచాగచ్ఛతామయా
తురగవేగ వశాత్కిన్నరమిథునే బద్ధదృష్టినా అస్మిన్న విరళ తరుశతశా

ఖా గుల్మలతాసన్తాన గహ న నిరన్తర నిపతిత శుష్కపర్ణావకీర్ణతలే మ
హావనే పన్థానిరూపితః యేనప్రతినివృత్య యాస్యామి నచాస్మిన్ప్ర
దేశే ప్రయత్నేనాపి పరిభ్రమతా మర్త్యధర్మా కశ్చిదాసాద్యతే
యస్స్వవరపురగామినం పన్థానముపదేక్ష్యతి- శ్రుతంహిమయా బహు
శః కథ్యమాన ముత్తరేణ సువర్ణపురం సీమాన్తలేఖా పృథివ్యాః సర్వ
జనపదానామ్ - తతఃపరతో నిర్మానుషమరణ్యం తచ్చాతిక్రమ్య కై
లాసగిరిరితి- అయఞ్చ కైలాసః తదిదానీం ప్రతినివృత్యైకాకినా స్వ
యము త్ప్రేక్ష్యోత్ప్రేక్ష్య దక్షిణామాశాం కేవలమఙ్గీకృత్య గన్తవ్య
మ్- ఆత్మకృతానాంహి దోషాణాం నియతమనుభవితవ్యం ఫలమాత్మ
నై వేత్య వధార్య వామకరతల బలిత రశ్మిపాశ స్తురఙ్గమ్ వ్యా
వర్తయామాస॥

వ్యావర్తిత తురఙ్గశ్చ పునశ్చిన్తితవాన్ అయముద్భాసిత ప్ర
భాభాస్వరో భగవాన్ భానురధునా దివసశ్రియో రసనామణిరివ మ
ధ్యమలఙ్కరోతి పరిశ్రాన్త శ్చాయ మిన్ద్రాయుధః తదేనం తావదా
గృహీత కతిపయ దూర్వా ప్రబాలక బలం కస్మింశ్చిత్సరసి శిలాప్ర
స్రవణే వాసరి దమ్భసివా స్నాత పీతోదక మపనీతశ్రమం కృత్వా
స్వయఞ్చ సలిలం పీత్వా కస్యచిత్తరోరధచ్ఛాయాయాం ముహూర్త
మాత్రం విశ్రమ్య తతోగమిష్యామీతి చిన్తయిత్వా సలిల మన్విష్యన్
ముహుర్ముహు రితస్తతో దత్తదృష్టిః పర్యటన్ నలినీజల వగాహావ్యా
కులితస్య చిరాపక్రాన్తస్యచ మహతో గిరిచరస్య చరణోత్తారితైః
పఙ్కపటలై రార్ద్రీకృతం కరావకృష్టైశ్చ సమృణాళ మూలనాళైః
కమలకలాపైః కల్మాషితమ్ ఆర్ద్రా ర్త్రైశ్చ శైవలప్రబాలైః శ్యా
మలితో ద్దేశ ముద్దళితైశ్చకమల కుముదకువలయ కల్హార కుట్మలైర
న్తరాన్తరా విచ్ఛురిత ముక్తాఫలైశ్చ సకర్దమై శ్శాలూకకన్దై రాకీర్ణం ఖ

ణ్డితైశ్చ కుసుమస్తబక సాన్ద్రై ర్వనపల్లవై రాచ్ఛాదిత మాలూనాం.
శ్చ కుసుమోపవిష్ట నిష్పిష్టో చ్ఛ్వసత్ షట్పదాభి ర్వనలతా భిరా
కులిత మభినవ వకుళకుసుమ పరిమళ వాహినాచ తమాలపల్లవ రస
శ్యామేన మదజలేన సర్వతః సిక్తం మార్గము ద్రాక్షీత్॥

ఉపజాతజలాశయ శఙ్కశ్చ తం ప్రతీప మనుసరన్ ఉద్గ్రీవ
దృశ్యై ర్యరుపరి ఛత్త్రమణ్డలాకారైః సరళసాల సల్లకీ ప్రాయై రవిరళై
రప నిశ్శాఖతయా విరళై రివోపలక్ష్య మాణైః పాదపై రుపేతేన
స్థూలకపిల వాలుకేన శిలాతల బహుళ తయా విరళ తృణోలపేన
వనద్విప దశనదళిత మనశ్శిలా ధూళికపి లేన ఆభఙ్గినీభి రుత్కీర్ణాభిరివ
పత్త్ర భఙ్గ కుటిలాభిః పాషాణ భేదక మఞ్జరీభి ర్జటిలీకృత శిలాన్తరా
ళేన అనవరత గళద్గుగ్గులు ద్రుమ ద్రవా ర్ద్రీకృత దృషదా శిఖర
ప్రస్రుత శిలాజతుర సపిచ్ఛిలోపలేన టఙ్కనఖర ఖురఖణ్డిత హరితాళ
క్షోదపాంసులేన ఆఖునఖ రోత్ఖాత విలవి ప్రకీర్ణ కాఞ్చనచూర్ణేన సి
కతానిమగ్న చమరక స్తూరికా మృగీఖురపంక్తినా సంశీర్ణ జీర్ణ రఙ్కురల్లక
లోమ ప్రకర నిచితేన విషమ శిలాచ్ఛేదో పవిష్టజీవ ఞ్జీవక యుగళేన
వనమానుష మిథునాధ్యాసిత తటగుహాముఖేన గన్ధపాషాణపరిమళా
మోదినా వేత్రలతా ప్రతాన వతా ప్రరూఢ వేణునా కైలాసతలేన
కఞ్చిదధ్వానం గత్వాతస్యైవ కైలాసశిఖరిణః పూర్వోత్తరే ది
గ్భాగే జలభారాలస జలధరవ్యూహమివ బహుళపక్షక్షపాన్ధ కార
మివ పుఞ్జీకృత మత్యాయతం తరుషణ్డం దదర్శ తఞ్చ సమ్ముఖాదాగతేన
కుసుమరజఃకషాయా మోదినా జలసంసర్గ శిశిరేణ శీకరిణా చన్దనరస
స్పర్శై వాలిఙ్గ్యమానఇవ జలతరఙ్గ మారుతేన కమలమధు పానమత్తా
నాఞ్చ శ్రోత్రహారిభిః కలహంసానాం కోలాహలై రాహూయమానా
నఇవ ప్రవివేశ॥

ప్రవిశ్యచ తస్య తరుషణ్డస్య మధ్యభాగే మణిదర్పణమివ త్రై
లోక్య లక్ష్మ్యాః స్ఫటికభూమిగృహమివ వసున్ధరాదేవ్యా నిర్గమనమా
ర్గమివ సాగరాణాం నిస్యన్దమివ దిశా మవతార మివ జలాకారం గగన
తలస్య కైలాసమివ ద్రవతా మాపన్నం తుషారగిరిమివ విలీనం చన్ద్రా
తపమివ రసతా ముపేతం హరాట్టహాసమివ జలీభూతం త్రిభువనపు
ణ్యరాశిమివ సరోరూపేణావస్థితం వైడూర్యగిరిజాలమివ సలిలాకా
రేణ పరిణతం శరదభ్రబృన్దమివ ద్రవీభూయైకత్ర నిస్యన్దితం అపర
భవనమివ ప్రచేతసః స్వచ్ఛతయా మునిమనోభిరివ సజ్జనహృదయైరివ
హరిణలోచన ప్రభాభిరివ ముక్తాఫలాంశుభిరివ నిర్మిత మాపూర్ణపర్య
న్తమపి అన్తస్స్పష్ట దృష్టసకల వృత్తాన్తతయా రిక్తమివోపలక్ష్యమా
ణమ్ అనిలోద్ధూతజలతరఙ్గ శీకర ధూలిజన్మభి స్సర్వత స్సముద్గతైః ప
రక్ష్యమాణ మివేన్ద్రచాపసహస్రైః ప్రతిమానిభేనాన్తఃప్రవిష్ట సవ
కానన శైల నక్షత్ర గ్రహచక్రవాళం త్రిభువనముద్విభ్రన్న పఙ్కజేనో
దరేణ నారాయణమివ బిభ్రాణ మాసన్నకైలాసావతీర్ణస్యచ శశి

శో భగవతః ఖణ్డపరశో ర్మజ్జనోన్మజ్జన క్షోభచలిత చూడామణి చ
న్ద్రఖణ్డచ్యుతే నామృతరసేన జలక్షాళిత వామార్ధకపోల గలితలావ
ణ్య ప్రవాహానుకారిణా సమ్మిశ్రిత జల ముపమూలతమాల వన ప్రతి
బిమ్బాన్ధకారితా భ్యన్తరై ర్దృశ్యమాన రసాతల ద్వారైరివ సలిల ప్రదే
శై ర్గమ్భీరతరం దివాప్యుపజాత నిశాశఙ్కై శ్చక్రవాకమిథునైః ప
రిహ్రియమాణ నీలోత్పలవన గహన మసకృత్పితామహ [illegible]
కమణ్డలుపరిపూత జల మనేకశో వాలఖిల్యకదమ్బక కృతసన్ధ్యో-
పాసం బహుశః సలిలావతీర్ణ సావిత్రీ భగ్నదేవతార్చన కమలం సప్త
ర్షి స్నపనమణ్డలస్నాన పవిత్రీకృతం సర్వదా సిద్ధవధూధౌత కల్ప
లతావల్కల పుణ్యోప్తతోదక ముదకక్రీడాదోహలాగతానాఞ్చ

హ్యాకేశ్వరాన్తః పురకామినీనాం మకరం కేతుచాపచక్రాకృతిభిరతివి
కసైరావర్తిభిర్భ్రాన్తైభిరుణ్డలైరాపీతసలిలం క్వచిద్వరుణహంసాక్రా
న్త వికచకమలవనషణ్డం క్వచిద్దిగ్గజ మజ్జనజర్జరిత జరన్మృణాళ జాల
దణ్డం క్వచిత్త్ర్యమ్బక వృషభవిషాణకోటి ఖణ్డితతటశిలాఖణ్డం క్వచిద్య
మ మహిషశృఙ్గశేఖర విక్షిప్తఫేనపిణ్డం క్వచిదైరావత దశనముసలఖ
ణ్డిత కుముదషణ్డం యౌవనమివోత్కలికా బహుళ ముత్కణ్ఠితమివ
మృణాళవలయాలఙ్కృతం మహాపురుషమివ మీనమకరకూర్మచక్ర
ప్రకటలక్షణం షణ్ముఖచరితమివ శ్రూయమాణక్రౌఞ్చ వనితాప్ర
లాపం భారతమివ పాణ్డుధార్తరాష్ట్ర కులపక్షకృత క్షోభ మమృ
తమథనసమయమివ తీరావస్థిత శితికణ్ఠపీయ మానవిషం కృష్ణబాలచ
రితమివ తటకదమ్బశాఖాధిరూఢ హరికృతజల ప్రపాత క్రీడం మద
నధ్వజమివ మకరాధిష్ఠితం దివ్యమివా నిమిషలోచన రమణీయ మార
ణ్యమివ విజృమ్భమాణపుణ్డరీక మురగకుల మివానన్త శతపత్ర పద్మో
ద్భాసితం కంసబలమివ మధుకరకులోపగీయమాన కువలయాపీడం క
ద్రుమస్తనయుగళమివ నాగసహస్రపీతపయోగణ్డూషం మలయమివ చ
న్దనశిశిరవన మసత్సాధన మివాదృష్టాన్త మతిమనోహర మాహ్లాదనం
దృష్టేరచ్ఛోదంనామసరో దృష్టవాన్॥

ఆలోకమాత్రే ణైవాపగత శ్రమో దృష్ట్వా మనస్యకరో ద
హో నిష్ఫలమపి మేతురగ ముఖమిథునానుసరణ మేతదాలోక య
త స్సరస్సఫల తాముపగతమ్। అద్య పరిసమాప్తమీక్షణయుగళస్య ద్రష్ట
వ్యదర్శనఫల మాలోకితః ఖలురమణీయానామ న్తఃకృష్ట అహ్లాదనీయా
నామవధిః వీక్షితా మనోహరాణాం సీమాన్తలేఖా। ప్రత్యక్షీకృతా
ప్రీతిజననానాం పరిసమాప్తిః విలోకితా దర్శనీయానామవసానభూ
మిః ఇదముత్పాద్య సరస్సలిలం అమృతరసము త్పాదయతా వేధసా

పునరుక్తతామివ నీతా స్రష్టుః ఇదమపి ఖల్వమృతమివ సర్వేన్ద్రి
యాహ్లాదనసమర్థమతివిమలతయా చక్షుషః ప్రీతిముపజనయతి శి
శిరతయా స్పర్శసుఖముపాహరతి కమలసుగన్ధితయా ఘ్రాణమాప్యా
యయతి హంసముఖరతయా శ్రుతిమానన్దయతి స్వాదుతయా రసనా
మాహ్లాదయతి నియతం చాస్యైవ దర్శనతృష్ణయా న పరిత్యజతి భగ
వాన్ కైలాసనివాసవ్యసనముమాపతిః న ఖలు సామ్ప్రతమాచరతి
జలశయనదోహదం దేవో రథాఙ్గపాణిః యదిదమమృతరససురభిస
లిలమపహాయ లవణరసపరుషపయస్యుదన్వతి స్వపితి నూనం చేదం న
ప్రథమమాసీత్సరఃమేవ ప్రళయవరాహఘోణాభిఘాతభీతా భూ
తధాత్రీ కలశయోనిపానపరికలితసకలసలిలం సాగరమవతీర్ణా అ
న్యథా యత్రాగాధా పాతాళగమ్భీరామ్భసి నిమగ్నా భవేన్మహో
సరసి కిమేకేన మహావరాహసహస్రైరపి నాసాదితా భవేత్ నూ
నమస్మాదేవ సలిలలేశమాదాయాదాయ మహాప్రళయేషు ప్రళ
యపయోదాః ప్రళయదుర్దినాన్ధకారితదిశః ప్లావయన్తి భువనాన్త
రాణి మన్యే చ యత్తత్సలిలమయం బ్రహ్మణోరూపమాదౌ భువనమ
భూత్తదిదం పిణ్డీభూతం సరోవ్యపదేశేనావస్థితమ్॥

ఇతి విచారయన్నేవ తస్య శిలాశకలకర్కశవాలుకాప్రాయం
విద్యాధరోద్ధృతసనాళకుముదకలాపార్చితానేకచారుసైకతలిఙ్గ
మరున్ధతీదత్తదినకరార్ఘ్యపయఃపర్యస్తరక్తకమలశోభితముపకూల
శిలాతలోపవిష్టజలమానుషనిషేవ్యమాణాతపమభ్యర్ణతయా చ కై
లాసస్య స్నానాగతమాతృమణ్డలపదపఙ్క్తిముద్రాఙ్కితమవకీర్ణ
భస్మసూచితమగ్నోత్థితగణబృన్దోద్ధూలనమవగాహావతీర్ణగణపతి
గణ్డస్థలగళితమదప్రస్రవణసిక్తమతిప్రమాణపాదానుమీయమా
నతృషితకాత్యాయనీసింహావతారమార్గం దక్షిణం తీరమాసాద్య తు

రగాదవతతార- అవతీర్యచ వ్యపనీత పర్యాణమిన్ద్రాయుధ మకరో
త్- క్షితితలలులితోత్థితఞ్చ గృహీతకతిపయ యవసగ్రాసం సరోవ
తార్య శీతసలిలమిచ్ఛయా స్నాతం చోద్గాహ్య అన్యతమస్య సమీపవ
ర్తిన స్తరోర్మూలే శాఖాయా ముపగతఖలీనం హస్తపాశశృఙ్ఖలయా
కనకమయ్యా చరణేబద్ధ్వా కృపాణికావలూనాన్ క్షిప్త్వా చాగ్రతః
కతిచిత్సర స్తీరప్రరూఢ దూర్వాప్రబాలకబలాన్ స్వయమపి సలి
లమవతతార తతశ్చ ప్రక్షాళితకరచరణయుగళశ్చాతక ఇవకృతాఞ్జ
లమయమాహారం చక్రాహ్వయ ఇవాస్వాద్య మృణాళశకలానిశశి
రాంశురివ కరాగ్రైః స్పృష్ట్వా కుముదాని ఫణీవాభినన్ద్య జలతరఙ్గ
వాతా ననఙ్గ శరప్రహారాతుర ఇవోరసి నిధాయ నలినీదళ ముత్తరీయ
మరణ్యగజఇవ శీకరార్ద్ర పుష్కరోపశోభిత కరః సరస్సలిలా దుద
గాత్- ప్రత్యగ్రభగ్న శైవలైశ్చ సమృణాళకై ర్జలకణికాచితైః కమలి
నీపలాశై ర్గ్లానాముణ్డపరిక్షిప్తే శిలాతలే సంస్తర మాస్తీర్య నిధాయ
శిరసి పిణ్డీకృతముత్తరీయం నిషసాద ముహూర్తంవిశ్రాన్తశ్చ తస్యస
రస ఉత్తరేతీరప్రదేశే సముచ్చరన్త మున్ముక్తకబలేన నిశ్చలశ్రవణ
పుటేన తన్ముఖీభూతే నోద్గ్రీవే ణేన్ద్రాయుధేన ప్రథమమాకర్ణితం
శ్రుతిసుభగం వీణాతన్త్రీఝఙ్కార మిశ్రమమానుషం గీత శబ్దమ
శృణోత్- కుతోఽత్ర విగతమర్త్య సమ్పాతే ప్రదేశే గీతధ్వనేః స
మ్భూతిరితి సముపజాత కౌతుకః కమలినీపత్ర ప్రస్తరాదుత్థాయతా
మేవ గీతసమ్పాతసూచితాం దిశం చక్షుః ప్రాహిణోత్- అతిదవీ
యస్తయా తుతస్య ప్రదేశస్య ప్రయత్న వ్యాపృత లోచనోఽపి
విలోకయన్ నకిఞ్చిద్దదర్శ తమేవ కేవల మనవరతంగీతశబ్దం శుశ్రా
వ కుతూహలవశాచ్చ గీతధ్వనిత ప్రభవజిజ్ఞాసయా కృత గమనబుద్ధి
రత్త పర్యాణ మిన్ద్రాయుధ మారుహ్య ప్రియగీతైః ప్రథమప్రస్థితై

రస్సాంద్రిభిస్తైరపి వనహరిభిస్తై రుపదిశ్యమాన వర్త్మా సత్వరచ్ఛక వనుకై
లాలవఙ్గలవలీలతా లోలకుసుమ సురభిపరిమళ యా అళికుల విరుతి
ముఖరితయా తమాలనీలయా దిఙ్నాగమదవీథ్యేవ పశ్చిమయా సర
స్తీర వనలేఖయా నిమిత్తీకృత్య తం గీతధ్వనిమభి ప్రతస్థే॥

క్రమేణచ సమ్ముఖాగతైః అచ్ఛ నిర్ఝరజల కణజాలజనిత జడి
మభిః జర్జరిత భూర్జవల్కలైః ధూర్జటి వృషభరోమన్థ ఫేనబిన్దువాహి
భిః షణ్ముఖ శిఖణ్డి శిఖాచుమ్బిభిః అమ్బికాకర్ణపూర పల్లవోల్లాస న
దుర్లలితై రుత్తరకురు కామినీ కర్ణోత్పల ప్రేఙ్ఖోలన దోహదిభిఃఆకమ్పి
త కక్కోలైః నమేరుకుసుమ పాంశుపాలిభిః పశుపతిజటాబన్ధార్ద్రవా
సుకిపరిపీత శేషై రాశ్లేషిభిః పుణ్యైః కైలాసమారుతై రభినన్ద్యమానో
గత్వాచ తం ప్రదేశం సర్వతో మరకతహరితైః హారిహారీత రుతిరమ
ణీయైః భ్రమద్భృఙ్గరాజనఖర జర్జరిత జరఠకుట్మలైః ఉన్మత్తకోకిలకు
లకబలీకృత సహకారకోమలాగ్ర పల్లవైః ఉన్మదషట్చరణ చక్రవాళ
వాచాలిత వికచమాలతీ కలికైః అచకితచకోర చఞ్చుచుమ్బిత మరీచా
ఙ్కురైః చమ్పకపరాగ పుఞ్జపిఞ్జర కపిఞ్జల జగ్ధపిప్పలీఫలైః ఫలభర ని
కరనిపీడితనిబిడదాడిమీనీడ ప్రసూత కలవిఙ్కైః ప్రక్రీడితచపలకపిల
కపికులకరతల తాడన తరళిత తాడీపుటైః అన్యోన్యకలహ కుపితకపో
త పోత సంహతలోల పక్షపాళీ పాతితకుసుమైః కుసుమరజో రాశి
శారసారికా శ్రితశిఖరైః శుకశతముఖనఖ శిఖరశకలిత ఫలస్ఫీతైః జ
లధరజలలుబ్ధ విప్రలబ్ధ ముగ్ధ చాతకధ్వాన ముఖరితతమాల షణ్డైః ఇ
భకలభ కోల్లూన పల్లవ వేల్లిత లవలీ వలయైః ఆలీయమాన నవయావ
న మదమత్తపారావత పక్షక్షేప పర్యస్తకుసుమ స్తబకైః తనుపవన
కమ్పిత కోమలకదళీ దళవీజితైః అవిరళ ఫలనికరావనత నాళికేరవనైః
అకఠోరపత్రపుటపూగ విటపి పరివృతైః అనివారిత విహఙ్గతుణ్డ ఖణ్డిత

పిణ్డఖర్జూర జాలకైః మదముఖరమయూరీ మధురరవ విరావితాన్తరైః అ
కలిత కలికాకలాపకమ్రైః అన్తరాన్తరా కైలాస తరఙ్గిణీతరఙ్గిత సికతి
లతల భూమిభాగైః వనదేవతాకరతల నివహానిభ మలక్తకజల లవసి
క్తమివ కిసలయనికర మతిసుకుమార ముద్వహద్భిః గ్రన్థిపర్ణక గ్రాస
సముదితచమరీ కులనిషేవిత మూలైః కర్పూరాగురు ప్రాయైః ఇన్ద్రా
యుధైరివ ఘనావస్థానైః కుముదైరివాదత్త దినకర ప్రవేశ శిశిరాభ్య
న్తరైః దాశరథిబలైరివాఞ్జననీల నలపరిగత ప్రాన్తైః ప్రాసాదైరి
వ సమారావతైః భవనతాపసైరివ సన్నిహితవేత్రాసనైః రుద్రైరి
వ నాగలతాబద్ధ పరికరైః ఉదధికూలపులినైరివనిరన్తరోద్భిన్న ప్రబా
లలతాఙ్కురజాలకైః అభిషేకసలిలైరివ సర్వౌషధి కుసుమ ఫల కిసల
య సనాథైః ఆలేఖ్యగృహైరివ బహువర్ణచిత్ర పత్ర శకునిశతశోభితైః
కురుభిరివ భారద్వాజద్విజోప సేవితైః మహాసమరముఖైరివ పున్నా
గసమాకృష్ట శిలీముఖైః మహాకరిభిరివ ప్రలమ్బబాలపల్లవస్పృష్టభూ
తలైః అప్రమత్త పార్థివైరివ పర్యన్తావస్థిత బహుగుల్మకైః దంశితైరివ
భ్రమరసఙ్ఘాతక వచావృత కాయైః ప్రయాణాభిముఖైరివ వానరక
రాఙ్గుళి స్పృష్టగుఞ్జైః అవనిపాలశయనైరివ సింహపాదాంకితతలైః ఆ
రబ్ధమహాతపః క్రియైరివో చ్ఛిఖశిఖి మణ్డలపరివృతైః దీక్షితైరివ కృత
కృష్ణసార విషాణకణ్డూయనైః జరద్గృహమునిభిరివ జటాలవాల కమ
ణ్డలుధరైః ఇన్ద్రజాలికైరివ గృష్టిహారిభిః పాదపైః పరివృతం చన్ద్ర
ప్రభనామ్నః తస్య సరసః పశ్చిమే తీరే కైలాస పాదస్య జ్యోత్స్నేవ
దాతయా ప్రభయా ధవళయత స్తం ప్రదేశం తలభాగసన్నివిష్టం భ
గవతః శూలపాణేః శూన్యం సిద్ధాయతన మపశ్యత్ ॥

తచ్చ పవనోద్ధూతైరిత స్తతః సమాపతద్భిః కేతకీగర్భ ధూళిభి
ర్ధవళీ క్రియమాణ కాయః పశుపతిదర్శనహేతో ర్భస్మాదివ ప్రతిపా

ద్యమానో భస్మవ్రత మాయతన ప్రవేశపుణ్యైశ్శివపరిగృహ్యమాణః
ప్రవిశ్యాద్రాక్షీత్ చతుస్తమ్భస్ఫటికమణ్డపికాతల ప్రతిష్ఠిత మచి
రోద్ధృతై రార్ద్రార్ద్ర శిశిరగళజ్జల బిన్దుభిరూర్ధ్వవిపాటిత చన్ద్రబి
మ్బదళైరివ నిజాట్టహాసావయవైరివ శేషఫణాశకలైరివ పాఞ్చజ
న్య సహోదరైరివ క్షీరోదహృదయాకారైరుప పాదితమౌక్తికము
కుట విభ్రమైః శుచిభిర్మన్దాకినీ పుణ్డరీకైః కృతార్చన మామూలముక్తాశై
లాఘటిత లిఙ్గ మశేషత్రిభువన వన్దితచరణం చరాచరగురుంచతుర్ము
ఖం భగవన్తం త్ర్యమ్బకమ్॥

తస్యచదక్షిణాంమూర్తి మాశ్రిత్యాభి ముఖీమాసీనా ముపరచి
త బ్రహ్మాసనా మతివిస్తారిణా సర్వదిఙ్ముఖ ప్లావకేవ ప్రళయపరిప్లుత
క్షీరపయోధి పయఃపూరపాణ్డురేణ అతిదీర్ఘ కాలసఞ్చితేన తపోరాశి
నేవ సర్వతోవిసర్పతా పాదపాన్తరైః త్రిస్రోతోజలనిభేన పిణ్డీభూ
య వహతేవ దేహప్రభా వితానేన సగిరికాననంహాతభయమివ తం
ప్రదేశం కుర్వతీ మన్యత్రైవ ధవళయన్తీం కైలాసగిరి మన్తర్ద్రష్టు
రపి లోచనపథప్రవిష్టేన శ్వేతిమాన మివ మనోనయన్తీ మతిధవళ
ప్రభాపరిగత దేహతయా స్ఫటిక గృహాగతామివ దుగ్ధసలిలమగ్నా
మివ విమలచీనాంశుకాన్తరితామివ ఆదర్శ తలసఙ్క్రాన్తామివ శరద
భ్రపటల తిరస్కృతామివ పరిస్ఫుట విభావ్యమానావయవాంపఞ్చ
మహాభూత మయమహాయద్రవ్యాత్మక మఙ్గళనిష్పాద నోపకరణ
కలాపం ధవళగుణైరేవ కేవలేనోత్పాదితాం దక్షాధ్వరక్రియా మి
వోద్ధతగణ కచగ్రహభయోపసేవిత త్ర్యమ్బకాం నిరన్తరభస్మోల్లు
ణ్ఠన సితాఙ్గీంరతిమివ మదనదేహనిమిత్తం హర ప్రసాదనార్థ మాగృ
హీత హారారాధనాం క్షీరోదధి దేవతామివ సహవాసపరిచిత హర
చన్ద్రలేఖాతుల్యాకృష్టామిన్దుమూర్తిమివ స్వర్గ్యానుభయకృత త్రినయ

న శరణగమనాదైరావత దేహచ్ఛవిమివ గజాజి నావగుణ్ఠనోత్క-
ణ్ఠిత శితికణ్ఠదిదృక్షితోపగతాం పశుపతి దక్షిణముఖహాస చ్ఛవిమివ నిర్గ-
త్యకృతావస్థానాం శరీరిణీమివ రుద్రోద్ధూలన విభూతిమావిర్భూతాం
జ్యోత్స్నామివ హరకణ్ఠాన్ధకార విఘట్టనోద్యమప్రాప్తాం గౌరీతపస్సి-
ద్ధిమివ కృతదేహపరిగ్రహాం కార్త్తికేయకౌమారవ్రతక్రియామివమూ-
ర్త్తిమతీం గిరిశవృషభ దేహద్యుతిమివ పృథగవస్థితామాయతన తరు
కుసుమ సమృద్ధిమివ శఙ్కరాభ్యర్చనాయ స్వయముద్యతాం పితామ-
హ తపస్సిద్ధిమివ మహీతలమవతీర్ణా మాదియుగప్రజాపతికీర్త్తిమివ స-
ప్తలోకభ్రమణ ఖేదవిశ్రాన్తాం త్రయీమివ కలియుగధ్వస్త ధర్మశో-
కగృహీత వనవాసామాగామికృత యుగబీజకలామివ ప్రమదాకారే-
ణావస్థితాం దేహవతీమివ మునిజనధ్యాన సమ్పద మమరగజవీథిమివా-
భ్రగఙ్గా భ్యాగమవేగ పతితాం కైలాసశ్రియమివ దశముఖోన్మూలన
క్షోభనిపతితాం శ్వేతద్వీప లక్ష్మీమివాన్య ద్వీపాన్తరావలోకన కు-
తూహలాగతాం కాశకుసుమ వికాశకాన్తిమివ శరత్సమయ ముదీక్ష-
మాణాం శేషశరీరచ్ఛాయా మివ రసాతలముపహాయ నిర్గతాం ముస-
లాయుధ దేహప్రభామివ మధుమద విఘూర్ణనాయాస విగళితాం శు-
క్లపక్ష పరమ్పరామివ పుఞ్జీకృతాం సర్వహంసైరివ ధవళతయా కృ-
తసంవిభాగాం ధర్మహృదయాదివ నిర్గతాం శఙ్ఖాదివోత్కీర్ణాం ముక్తా-
ఫలాదివాకృష్టాం మృణాలైరివ విరచితావయవాం దన్తదలైరివ ఘ-
టితామిన్దుకరకూర్చకైరివ ప్రక్షాళితాం వర్ణసుధాచ్ఛటాభిరివ చ్ఛురి-
తాం అమృతఫేనపిణ్డైరివ పాణ్డురీకృతాం పారదరసధారాభిరివ ధౌ-
తాం రజతద్రవేణేవ నిర్మృష్టాం చన్ద్రమణ్డలాదివోత్కీర్ణాం కుటజ-
కున్దసిన్ధువార కుసుమచ్ఛవిభి రివోల్లాసితామియత్తామివ ధవళిమ్నః
స్కన్ధావలమ్బినీభి రుదయతటగతార్కబిమ్బాదుద్ధృత్య బాలరశ్మిప్ర

భాభిరివ నిర్మితాభిఃఉడ్డ్విష త్తడి త్త సుతరళ తేజస్తామ్రాభిఃఅచిరస్నా
నావస్థిత విరళ వారికణత యా ప్రణామలగ్నపశుపతి చరణభస్మ చూ
ర్ణాభిరివ జటాభి రుద్భాసితశిరోభాగాం జటాపాశ గ్రథిత ము త్తమా
ఙ్గేన మణిమయం నామాఙ్క మీశ్వర చరణద్వయముద్వహన్తీం రవిరథ
తురగ ఖురముఖ క్షుణ్ణనక్షత్ర క్షోదవిశదేన భస్మనాలంకృత లలాటప
ట్టికాం శిఖరశిలాశ్లిష్ట శశాఙ్కకలామివ శైలరాజమేఖలా మతులభ
క్తిప్రసాధితయా లక్ష్మీకృతలిఙ్గయాద్వితీయయేవ పుణ్డరీకమాలయా
దృష్ట్వా సమ్యాపయన్తీం భూతనాథ మనవరత గీతపరిస్ఫురితాధరపు
టవశా దలిశుచిభిః శుద్ధహృదయమయూఖై రివ గీతగుణై రివ స్వరైరి
వ స్తుతివర్ణై రివ మూర్తిమద్భిర్ముఖాన్నిష్పత ద్భిర్దశనాంశుభిః పునరివ
స్నపయన్తీంగౌరీపతిమతివిమలైశ్చ వేదాక్షరైరివ సాక్షాత్పితామహ
ముఖాదాకృష్టైః గాయత్రీవర్ణైరివ గ్రన్థనాముపగతైః నారాయణనా
భిపుణ్డరీకబీజై రివోద్ధృతైః సప్తర్షిభిరివ కరతలస్పర్శ పూతమాత్మాన
మిచ్ఛద్భి స్తారకాకారైః [illegible] ఆమలకీఫల స్థూలై ర్ముక్తాఫలై రుపర
చితేనాక్షవలయేనాధిష్ఠిత కర్ణభాగాం పరివేశపరిగత చన్ద్రమణ్డ
లామివ పౌర్ణమాసీ మధోముఖహార శిరఃకపాల మణ్డలాకారేణ మో
క్షపురద్వార కలశకాన్తినా స్తనయుగళేన ఏకహంసమిథున సనాథా
మివ శ్వేతగఙ్గాం గౌరీసింహసటామయేనేవ చామరరుచి రాకృతినా
స్తనయుగళమధ్య నిబద్ధ గ్రన్థినా కల్పతరులతావల్కలేనకృతో త్తరీయ
కృత్యామయుఖ్మలోచనస కాశాత్ ప్రసాదలబ్ధేన చూడామణిచన్ద్రమ
యూఖజాలేనేవ మణ్డలీకృతేన బ్రహ్మసూత్రేణపవిత్రతరీకృత కా
యా మాప్రపదీనేనచ స్వభావసితేనాపి బ్రహ్మాసనబన్ధోత్తానచరణత
ల ప్రభాపరిష్వఙ్గాల్లోహితాయమానేన దుకూలపటేన ప్రావృతసిత
మ్బాం యామానేనాప స్వకాలోపసర్పిణా శర్వాకారవినీతేన శిష్యేణేవో

ప్యమానాం లావణ్యేనాపి కృతపుణ్యేనేవ స్వేచ్ఛాత్మనా పరిగృహీ
తాం రూపేణాపి రుచిరలోచనేన విగతచాపలే నాయతన మృగేణేవ
నిషేవితా ముత్సృజగతాశ్చ స్వసుతామివ సూక్ష్మశఙ్ఖఖణ్డికాఙ్గులీయక
పూరితాఙ్గులినా త్రిపుణ్డ్రకావశేషభస్మపాణ్డురేణ ప్రకోష్ఠబద్ధశఙ్ఖఖ
ణ్డకేన నఖమయూఖదన్తురతయా గృహీతదన్తకోశేనేవ దన్తమయీం
దక్షిణ కరేణ వీణా మాస్ఫాలయన్తీం ప్రత్యక్షామివ గన్ధర్వవిద్యాం
మణికుట్టిమకాన్తస్థల లగ్నాభిరాత్మానురూపాభిః సహచరీభిరివ సఖీ
భి ర్విలాసవతీభిః ప్రతిమాభిరుపేతాం స్నపనార్ద్రలిఙ్గసఙ్క్రా
న్త ప్రతిబిమ్బతయాతిప్రబలభక్త్యారాధితస్య హృదయమివ ప్రవిష్టాం
హరస్య హారలేఖయేవ ప్రాప్తకణ్ఠయోగయా గ్రహపఙ్క్త్యేవ ధ్రువ
ప్రతిబద్ధయా క్రుద్ధయేవ రక్తముఖవర్ణయా మత్తయేవ ఘూర్ణితమ
న్దతారయా ఉన్మత్తయేవానేకకృతతాళయా మీమాంసయేవానేక
భావనానువిద్ధయా గీత్యా దేవం విరూపాక్షముపవీణయన్తీమతిమధు
రగీతావకృష్టై ర్ధ్యానమివాభ్యస్యద్భి ర్నిశ్చలకరపుటై ర్మృగవరాహ
వానరవారణశరభసింహప్రభృతిభి ర్వనచరై రాబద్ధమణ్డలై రాక
ర్ణ్యమాన గీతానువిద్ధవిపఞ్చీఘోషామమరాపగామివ నభసోఽవతీ
ర్ణాం దీక్షితవాచమివా ప్రాకృతాం త్రిపురారి శరశలాకామివ తేజో
మయీం పీతామృతామివ విగతతృష్ణా మీశానశిరశ్శశికలామివా సుప
జాతరాగా మమథితోదధిజలసమ్పదమివాన్తః ప్రసన్నామసమస్తపద
వృత్తిమివాద్వన్ద్వాం బౌద్ధబుద్ధిమివ నిరాలమ్బనాం వైదేహీమివ ప్రా
ప్తజ్యోతిఃప్రవేశాం ద్యూతకలాకుశలామివ వశీకృతాక్షహృదయాం మ
హీమివ జలమృతదేహాం హిమసమయదివసముఖలక్ష్మీమివ పరిపీతభా
స్కరాతపామార్యామివ సముపాత్తయతిగుణోచితమాత్రామాలిఖి
తామివాచలావసానామంశుమయీమివ తనుచ్ఛాయానులిప్తభూత

లాంనిర్మలాం నిర్మమాంనిరహఙ్కారాం నిర్మత్సరా మమానుషాకృతిం ది
వ్యత్వాదేవపరిజ్ఞాయమానవయః ప్రమాణామష్టాదశవర్ష దేశీయా మి
వోపలక్ష్యమాణాం ప్రతిపన్నపాశుపత వ్రతాం కన్యకాం దదర్శ ॥

తతోఽవతీర్యతరుశాఖాయాం బద్ధ్వాతురగముపసృత్యభగవతే భక్త్యా
ప్రణమ్యత్రిలోచ నాయతా మేవదివ్యయోషితమనిమిష పక్ష్మణానిశ్చల
నిబద్ధలక్ష్యేణచక్షుషాపునర్నిరూపయామాస ఉదపాదిచాస్యతస్యారూ
పసమ్పదాకాన్త్యా ప్రశాన్త్యాచాపిర్యాభతవిస్మయస్యమనసి అహో
జగతి జన్తూనామ సమర్థితో పనతా న్యాపత న్తివృత్తాన్తాన్తరాణి త
థా హిమయా మృగయాయాం యదృచ్ఛయా నిరర్థకమనుబధ్నతాతు
రగముఖమిథున మయశుతి మనోహరో మానవానామగమ్యో దివ్యజ
నసఞ్చరణోచితః ప్రదేశోవీక్షితః క్షితేః అత్రచ సలిల మన్వేషమాణే
నహృదయహారి సిద్ధజనోపస్పృష్ట జలం సరోదృష్టమ్ - తత్తీరలేఖా వి
శ్రాన్తేన చామానుషం గీతమాకర్ణితమ్ తచ్చానుసరతా మానుషదు
ర్లభదర్శనా దివ్యకన్యకేయ మాలోకితా- నహిమేసం శీతిరస్యాదివ్య
తాం ప్రతిఆకృతి రేవానుమాపయ త్యమానుషతాం కుతశ్చ మర్త్య
లోకేసమ్భూతి రేవంవిధానాంగన్ధర్వధ్వనివిశేషాణాంతద్యదిమేసహసా
దర్శనపథాన్నాపయాతినారోహతివాకైలాసశిఖరం నోత్పతతివాగగ
నతలంతతఃకాత్వం కిమభిధానావా కిమర్థంవా ప్రథమేవయసిప్రతిప
న్నావ్రతమితిసర్వమేవై తదేనాముపసృత్యపృచ్ఛామి అతిమహానయ
మవకాశ ఆశ్చర్యాణా మిత్యవధార్య తస్యామేవస్ఫటికమణ్డపికాయా
మన్యతమం స్తమ్భమాశ్రిత్య సముపవిష్టో గీతసమా ప్త్య వసరం ప్రతీ
క్షమాణ స్తస్థౌ॥

అథగీతావసానేమూకీభూతవీణాప్రశాన్తమధుకరమధురరుతేవ
కుముదినీసాకన్యకాసముత్థాయ ప్రదక్షిణీకృత్యకృతహర ప్రణామాపరి

వృత్త్యస్వభావధవళయాతపః ప్రభావప్రగల్భయాదృష్ట్యాస్నాపయన్తీ
వపుణ్యైరివస్పృశన్తీతీర్థజలైరివప్రక్షాళయన్తీతపోభిరివ పా
వయన్తీశుద్ధిమివ కుర్వాణావరదానమివోపపాదయన్తీపవిత్రతామివ
నయన్తీచ ద్రాక్పీఠమాబభాషే- స్వాగతమతిథయే కథమిమాంభూమిమ
నుప్రాప్తోమహాభాగః తదుత్తిష్ఠానుగమ్యతామనుభూయతామతిథిసత్కా
రఇతి-ఏవముక్తస్తయాసమ్భాషణమాత్రేణైవానుగృహీతమాత్మా
నంమన్యమానఃఉత్థాయభక్త్యాకృతప్రణామోభగవతియథాజ్ఞాపయ
సీత్యభిధాయదర్శితవినయఃశిష్యఇవతాంవ్రజన్తీమనువవ్రాజ॥

వ్రజంశ్చ సమర్థయామాస। హన్త తావన్నేయం మాందృష్ట్వాతి
రోభూతా కృతంహి మేకుతూహలేన ప్రశ్నాశయా హృదిపదం య
థాచేయ మస్యాస్తపస్వి జనదుర్లభ దివ్యరూపాయా అపిదాక్షిణ్యాతి
శయా ప్రతిపత్తిరభిజాతా విభావ్యతే తథాసమ్భావయామి నియత
మియమాత్మోదన్తమనుభ్యర్థ్యమానా మయా కథయిష్యతీత్యేవఞ్చ కృ
తమతిః పదశతమాత్రమివగత్వానిరన్తరైస్త్విషాపి రజనీ సమయమివద
ర్శయద్భిస్తమాలతరుభిరన్ధకారితపురోభాగామ్ ఉత్ఫుల్లకుసుమేషు
లతానికుఞ్జేషు కూజతామమన్దంమన్దం మదముదితమధులిహాంవిరు
తైర్ముఖరీకృతపర్యన్తాం మణిమారపాతినీనాఞ్చ ధవళశిలాతలప్రతిఘా
తోత్పతనఫేనిలానామపాం ప్రస్రవణైరుత్కోటిగ్రావ విటఙ్క-
విపాట్యమానైరుచ్చరద్ధ్వనినిర్భరవశీర్యమాణ తుషారశిశిరశీకరాసారై
రాబధ్యమానసీహారాం హిమహారహారహాసధవళైశ్చోభయతః కు
రద్భిర్నిక్షైర్న్యగ్రావలమ్బిత చారుచలచ్చామరకలాపామివోప ల
క్ష్యమాణామన్తఃస్థాపిత మణికమణ్డలు కమణ్డలామేకాన్తావలమ్బిత
యోగపట్టికాం విశాఖికాశిఖర నిబద్ధనారికేళీఫల వల్కలమయధౌతో
పానద్వయోపేతాం ఉపవీతగ్రన్థిభస్మధూసరవల్కలశయనీయసనాథై

కదేశా న్నిస్త్రింశలతేనేవ, ఉజ్జ్వలేన, శఙ్ఖమయేనభిక్షాకపాలేనా
ధిష్ఠితాం సన్నిహితభస్మాలాగ కాంగుహామద్రాక్షీత్ తస్యాశ్చ
ద్వారశిలాతలే సముపవిష్టో ఏకకలశయన శిరోభాగవిన్యస్త వీణాం
తతః పర్ణపుటేన నిర్ఝరాదాగృహీత మర్ఘ్యసలిల మాదాయ తాంకన్య
కాం సముపస్థితా మలమలమతియన్త్రణయా కృతమతిప్రసాదేన భ
గవతిప్రసీదవిము చ్యతా మయమత్యాదరఃతదీయమాలోకనమపిసర్వ
పాపప్రశమనమఘమర్షణమివపవిత్రీకరణాయాల మాస్యతామిత్య
బ్రవీత్ అనురుధ్యమానశ్చతయాతాంసర్వామతిథిసపర్యామతి దూరా
వనతేనశిరసాసప్రశ్రయం ప్రతిజగ్రాహ॥

కృతాతిధ్యయాచతయాద్వితీయ శిలాతలోపవిష్టయాక్షణమివ
తూష్ణీం స్థిత్వా క్రమేణపరిపృష్టోదిగ్విజయాదారభ్య కిన్నరమిథునా
నుసరణ ప్రసఙ్గేనాగమనమాత్మనః సర్వమాచచక్షే - విదితసకలవృత్తా
న్తా చోత్థాయసాకన్యకాభిక్షాకపాలమాదాయ తేషామాయతనతరూణా
ంతలేషువిచచార అచిరేణచతస్యాఃస్వయంపతితైఃఫలైరపూర్యతభిక్షా
భాజనమ్-ఆగత్యచ తేషాంఫలానాముపయోగాయనియుక్తవతీచన్ద్రాపీడ
మ్-ఆసీచ్చతస్యచేతసినాస్తిఖల్వసాధ్యంనామతపసాం కిమతఃపరమాశ్చ
ర్యంయత్రవ్యపగతచేతనా అపిసచేతనాఇవాస్యైభగవత్యై సమతి
సృజన్తిఫలాన్యాత్మానుగ్రహముపపాదయన్తి వనస్పతయః। చిత్రమి
ద మాలోకితమస్మాభిరదృష్టపూర్వమిత్యధిక తరోపజాతవిస్మయశ్చో
త్థాయ తమేవ ప్రదేశమిన్ద్రాయుధ మానీయ వ్యపనీతపర్యాణంనా
తిదూరేసంయమ్య నిర్ఝరజలనిర్వర్తితస్నానవిధి స్తాన్యమృత రసస్వా
దూన్యుపయుజ్యఫలానిపీత్వాచ తుషారశిశిరం ప్రస్రవణజలముపస్పృ
శ్య చైకాన్తే తావదవతస్థేయావత్తయాపికన్యయాకృతో జలఫలమూల
మయో ప్యాహారేషుప్రణయః॥

ఇతి పరిసమాపితాహారాం నిర్వర్తితసన్ధ్యోచితాచారాం శిలాతలే విశ్రబ్ధముపవిష్టాం నిభృతముపసృత్య నాతిదూరే సముపవిశ్య ముహూర్తమివ స్థిత్వా చన్ద్రాపీడః సవినయమవాదీత్ - భగవతి త్వత్ప్రసాదప్రాప్తిప్రోత్సాహితేన కుతూహలేనాకులీక్రియమాణో మానుషతాసులభో లఘిమా జలాదనిచ్ఛన్తమపి మాం ప్రశ్నకర్మణి నియోజయతి జనయతి హి ప్రభుప్రసాదలవోఽపి ప్రాగల్భ్యమధీరప్రకృతేః స్వల్పాప్యేకదేశావస్థానకాలకలా పరిచయముత్పాదయతి అణురప్యుపచారపరిగ్రహః ప్రణయమారోపయతి- తద్యది నాతిఖేదకరమివ తతః కథనేనాత్మానమనుగ్రాహ్యమిచ్ఛామి అతిమహత్ఖలు భవద్దర్శనాత్ ప్రభృతి మే కౌతుకమస్మిన్ విషయే కతరన్మరుతామృషీణాం గన్ధర్వాణాం గుహ్యకానామప్సరసాం వా కులమనుగృహీతం భగవత్యా జన్మనా కిమర్థం వాస్మిన్ కుసుమసుకుమారే నవే వయసి వ్రతగ్రహణం క్వేదం వయః క్వేదం తపః క్వేయమాకృతిః క్వచాయం లావణ్యాతిశయః క్వేయమిన్ద్రియాణాముపశాన్తిః తదద్భుతమివ మే ప్రతిభాతి కిం నిమిత్తం వా అనేకసిద్ధసాధ్యసమ్బాధాని సురలోకసుభగాన్యపహాయ దివ్యాశ్రమపదాని ఏకాకినీ వనమిదమమానుషమధివససి కశ్చాయం ప్రకారో యత్తేన పఞ్చభిర్మహాభూతైరారబ్ధమిదం శరీరం ధవళతాం గతమ్ నేదమస్మాభిరన్యత్ర దృష్టం శ్రుతపూర్వం వా అపనయతు నః కౌతుకమావేదయతు భవతీ సర్వమిదమిత్యేవమభిహితా సా కిమపి ధ్యాయన్తీ తూష్ణీం ముహూర్తమివ స్థిత్వా నిశ్వస్య స్థూలస్థూలైరనవరతం హ్యాగతైః శుద్ధిమివాదాయ నిర్గచ్ఛద్భిః ఇన్ద్రియప్రసాదమివ వర్షద్భిః తపోరసనిస్యన్దమివ స్రవద్భిః లోచనవిషయం ధవళిమానమివ ద్రవీకృత్య పాతయద్భిః అచ్ఛాచ్ఛైరమల కపోలస్థలస్ఖలితైః అవశీర్ణహార ముక్తముక్తాఫల తరళపాతైః అనుబద్ధ బిన్దుభిః వల్కలావృతకుచ శిఖరజర్జరిత శీకరైరశ్రుభిరామీలితలోచనా నిశ్శబ్దం రోదితుమారేభే॥

తాంశ్చ ప్రముదితాందృష్ట్వా చన్ద్రాపీడ స్తత్క్షణమచిన్తయత్ - అ
హో మూర్ఖా వాగతా వ్యసనోపహతానాం యదీదృశేష్వప్యాకృతిమ
నభిభవనీయా మాత్మీయాం కుర్వన్తి సర్వథా న కఞ్చన స్పృశన్తి శరీరధ
ర్మాణ ముపతాపాః - బలవతీహి ద్వన్ద్వానాం ప్రవృత్తిః - ఇదమపర మధి
కతర ముపజనితమతిమహన్మనసి మేకౌతుకమస్యా బాష్పసలిల పాతేన
నహ్యల్పీయసా శోక కారణేన తేత్రీ క్రియన్తే ఏవంవిధా మూర్తయః న
హి క్షుద్రనిర్ఘాతపాతాభిహతా చలతి వసుధా - ఇతి సంవర్ధిత కుతూహ
లశ్చ శోకస్మరణహేతుతాముపగతముపరాదివమివాత్మానమవగచ్ఛన్ను
త్థాయ ప్రస్రవణాదఞ్జలినాముఖ ప్రక్షాళనోదకముపనిన్యే - సాతుత
దనురోధాదవిచ్ఛిన్నబాష్పజల ధారాస్తానాపి కిఞ్చిత్కషాయితోదరే
ప్రక్షాళ్యలోచనే వల్కలోపాన్తేన వదనముపమృజ్య దీర్ఘముష్ణఞ్చ నిశ్శ్వ
స్య శనైః ప్రత్యవాదీత్ - రాజపుత్ర కిమనేనాతినిర్ఘృణహృదయాయా
మమమన్దభాగ్యాయాః పాపాయా జన్మనః ప్రభృతి వైరాగ్యవృత్తాన్తే
నాశ్రవణీయేన శ్రుతేన తథాపి యది మహత్కుతూహలం తత్కథయా
మి శ్రూయతామ్ ||

ఏతత్ప్రియేణ కల్యాణాభినివేశేనః శ్రుతివిషయమాపతితమేవ యథా
విబుధసద్మన్యప్సరసో నామ కన్యకాః సన్తీతి - తాసాంచతుర్దశకులాని ఏకం
భగవతః కమలయోనేర్మనసః సముత్పన్నమన్యద్వేదేభ్యః సముద్భూతమ
న్యదగ్నేరుద్భూతమన్యత్పవనాత్ప్రసూతమన్యదమృతాన్మథ్యమానాదు
త్థితమన్యజ్జలాజ్జాతమన్యదర్కకిరణేభ్యో నిర్గతమన్యత్సోమరశ్మిభ్యోని
ష్పతితమన్యద్భూమేరుద్భూతమన్యత్సౌదామినీభ్యః ప్రవృత్తమన్యన్మృ
త్యునా నిర్మితమపరం మకరకేతునా సముత్పాదితమన్యత్తు దక్షస్య ప్రజా
పతేః రతి ప్రభూతానాం సుతానాం మధ్యే ద్వేసుతే మునిరరిష్టా చ బభూవ
తుః తాభ్యాం గన్ధర్వైః సహ కులద్వయం జాతమేవమేతాన్యేకత్ర చతుర్ద

శకులాని గన్ధర్వాణాంతునయోర్మహాత్మజాద్వితయసమ్భవంత దేవకులద్వయం జాతం తత్రమునే స్తనయ శ్చిత్ర సేనాదీనాం పఞ్చదశానాం భ్రాతౄణామధికోగుణైఃషోడశశ్చిత్రరథో నామసముత్పన్నః సకలసకలత్రిభువనప్రఖ్యాతపరాక్రమోభగవతాసమ సురమౌళిమాలాలాలితచరణాలిసెనాఖణ్డలేనసుహృచ్ఛబ్దేనోపబృంహితప్రభావఃసర్వేషాం గన్ధర్వాణామాధిపత్యమసిలతానగరీవినిచయమేచకితేనబాహునాసముపార్జితం శైశవఏవాప్తవాన్-ఇతశ్చనాతిదూరేతస్యాస్మాద్భారతవర్షాదుత్తరేణానన్తరే కిమ్పురుషనామ్ని వర్షే వర్షపర్వతో హేమకూటోనామ నివాసః తత్రచ తద్భుజయుగళపరిపాలితాన్యనేకాని గన్ధర్వశతసహస్రాణి ప్రతివసన్తి- తేనైవ చేదం చైత్రరథంనామాతిమనోహరం కాననం నిర్మితమ్ ఇదఞ్చాచ్ఛోదాభిధాన మతిమహత్సరో నిఖానిత మయఞ్చ భవానీపతి రుపరచితో భగవాన్-అరిష్టాయాస్తు పుత్రస్తుమ్బురుప్రభృతీనాం సోదర్యాణాం షణ్ణాంజ్యేష్ఠోహంసో నామజగద్విదితో గన్ధర్వః తస్మిన్ ద్వితీయే గన్ధర్వకులే గన్ధర్వరాజేన చిత్రరథే నైవాభిషిక్తోబాలఏవ రాజ్యపదమాసాదితవాన్- అపరిమిత గన్ధర్వబలపరివారస్య తస్యాపి సఏవగిరిరధివాసః-యత్తుతత్సోమ మయూఖసమ్భవమప్సరసాం కులం తస్మాత్ కిరణజాలామృ సారగళితేన సకలేనేవ రజనికరకలాకలాపలావణ్యేన నిర్మితా త్రిభువన నయనాభిరామా భగవతీద్వితీయేవ గౌరీగౌరీతి నామ్నా హిమకరకిరణావదాతవర్ణా కన్యాప్రసూతా తాఞ్చద్వితీయగన్ధర్వకులాధిపతిర్హంసోమన్దాకినీమివక్షీరసాగరః ప్రణయినీమకరోత్ - సాతుభగవతా మకరకేతనేనేవ రతిః శరత్సమయేనేవ కమలినీ హంసేన సంయోజితా సదృశసమాగమోపజనితామితమహతీంముదముపగతవతీ నిఖిలాన్తఃపురస్వామినీచతస్యాభవత్ ॥

తయోశ్చతాదృశయోర్మహాత్మనోరహమీదృశీ విగతలక్షణా శో

కాయకేవల మనేకదుఃఖసహస్రభాజనమేకైవాత్మజాసముత్పన్నా-
తాతస్త్వనపత్యతయాసుతజన్మాతిరిక్తేనమహోత్సవేనమామభి
నన్దితవాన్ అహ్నిచ దశమేఽహనికృత యథోచితసమాచారోమ
హాశ్వేతేతియథార్థమేవనామకృతవాన్- సాహం పితృభవనే బాలత
యాకలమధురప్రలాపినీవీణేవగన్ధర్వాణామఙ్కాదఙ్కం సఞ్చరన్తీ అవిది
తస్నేహశోకాయాసమనోహారం శైశవమతీతవతీ- క్రమేణచకృతం మే
వపుషివసన్తఇవమధుమాసేన మధుమాసఇవ నవపల్లవేననవపల్లవఇవకు
సుమేనకుసుమఇవమధుకరేణమధుకరఇవమదేననవయౌవనేనపదమ్॥

అథవిజృమ్భమాణనవనలినవనేషుఅకఠోరచూతకలికాకలాపకృ
త కాముకోత్కలికేషు కోమలమలయమారుతావతారతరఙ్గితానఙ్గధ్వ
జాంశుకేషుమకరకలితకామినీగణ్డూషసీధుసేకపులకితబకుళేషుమధుకర
కుల కలఙ్కాలీకృతకాలేయకకుసుమకుట్మలేషు అశోకతరుతాడనార
ణితరమణీయమణినూపురఝఙ్కారసహస్రముఖరేషువికసన్ముకుళపరి
మళపుఞ్జితాలిజాలమఞ్జుసిఞ్జితసుభగసహకారేషుఅవిరళ కుసుమధూళి
వాలుకాపులినధవళితధరాతలేషుమధుమదవిడమ్బిత మధుకరీకదమ్బకే
సంవాహ్యమానలతాడోలేషుఉత్ఫుల్లపల్లవవీజ్యమానమత్తకోకిలో
ల్లాసితమధుసీకరోద్గమమర్దనేషు ప్రోషితజనజాయాజీవోపహారహృష
మన్మథేషుమన్మథాస్ఫాలితచాపరవభయస్ఫోటితపథికహృదయరుధిరా
ర్ద్రిమారేషుకింశుకసమాకీర్ణేషు అవిరతపతత్కుసుమశరపత్త్రి పత్త్ర
సూత్కారబధిరీకృతదిఙ్ముఖేషు దివాపి ప్రవృత్తానర్గళమదనరాగాన్ధాభి
సారికాసార్థసఙ్కులేషు ఉద్వేలరతి రససాగరప్లావితేషుసకలజీ
వలోకహృదయానన్దకేషుమధుమాసదివసేషుఏకదాహమమ్బయాసహ
మధుమాసవిస్తారితశోభం ప్రోత్ఫుల్ల నవనళిన కుముదకువలయకహ్లారమి
డ మచ్ఛోదంసరస్స్నాతుమభ్యాగమమ్- అత్ర చస్నానార్థమాగతయా

భగవత్యాః పార్వత్యాః తటశిలాతలేషు లిఖితాని సభృఙ్గరిటీని పాంసునిమ
గ్నకృశపదమణ్డలాని మితమునిజనప్రణామ ప్రదక్షిణాని త్ర్యమ్బక
ప్రతిబిమ్బకానివన్దమానా భ్రమరభర భుగ్నగర్భ కేసరజర్జరకుసుమాప
హారరమ్యోఽయం లతామణ్డపః పరభృతనఖకోటిపాటితకుట్మలనాళవి
వరగళితమధునికరధారః సుపుష్పితోఽయం సహకారతరుః ఉన్మదమ
యూరకలకలభీతభుజఙ్గముక్తతలా శిశిరేయం చన్దనవనవీథికా వికచకుసు
మపుఞ్జపాత సూచితవనదేవతాప్రేఙ్ఖోలన శోభనేయం లతాడోలాబ
హుళకుసుమరజఃపటలమగ్నకలహంసపదలేఖమతిరమణీయమిదం తీరత
రుతలమ్ ఇతి స్నిగ్ధమనోహరతరోద్దేశదర్శనలోభాక్షిప్తహృదయా సహ
సఖీజనేన వ్యచరమ్॥

అథైకస్మింశ్చ ప్రదేశే ఝటితి వనానిలేనోపనీతం నిర్భరవికసితే
ఽపి కాననే అభిభూతాన్య కుసుమపరిమళం విసర్పన్తమతిసురభితయా
అనులిమ్పన్తమివ పూరయన్తమివ తర్పయన్తమివ ఘ్రాణేన్ద్రియమహ
మహమికయా మధుకరకులైరనుబధ్యమానమనాఘ్రాతపూర్వమమా
నుషలోకోచితం కుసుమగన్ధమభ్యజిఘ్రమ్ కుతోఽయమిత్యుపారూఢకు
తూహలా చాహం ముకుళితలోచనా తేన కుసుమగన్ధేన మధుకరీవాకృష్య
మాణా కౌతుకతరళాభ్యధికతరోపజాతనూపురమణిఝఙ్కారాకృష్ట
సరఃకలహంసా నికతిచిత్పదాని గత్వా హరనయనహుతాశనేన్ధనీకృతమ
దనశోకవిధురవసన్తమివ తపస్యన్తమఖిలమణ్డలప్రాప్త్యర్థమీశానశిర
శ్శశాఙ్కమివ ధృతవ్రతమయుగ్మలోచనం వశీకర్తుం కామం కామమివప
నియమమతి తేజస్వితయా ప్రచలతడిల్లతాపఞ్జరమధ్యగతమివ గ్రీష్మదివ
సదివసకరమణ్డలోదరప్రవిష్టమివ జ్వలనజ్వాలాకలాపమధ్యస్థితమివవి
భావ్యమానమున్మిషన్త్యా బహుళబహుళయా దీపకాలోకపిఙ్గళయా
దేహప్రభయా కపిలీకృతకాననం కనకమయమివ తం ప్రదేశం కుర్వా

గోరోచనారసలులితప్రతిసరసమానసుకుమారపిఙ్గళజటం పుణ్యపతా
కాయమానయా సరస్వతీసమాగమోత్కణ్ఠాకృత చన్దనలేఖయేవ భస్మల
లాటికయా బాలపులినలేఖయేవ గఙ్గాప్రవాహ ముద్భాసమాన మనేక
శాపభ్రుకుటిభవనతోరణేన భ్రూలతాద్వయేన విరాజిత మత్యాయత
తయాలోచనమయీంమాలామివ గ్రథితాముద్వహన్తమ్ సర్వహారి శ్శరి
వదత్తలోచనశోభాసంవిభాగ మాయతోత్తుఙ్గఘ్రాణవంశ మప్రాప్త
హృదయప్రవేశేన నవయౌవనరాగేణేవ సర్వాత్మనా పాటలీకృతాధర
రుచక మనుద్భిన్నశ్మశ్రురాజిత్వాదనాసాదిత మధుకరావలీ వలయప
రిక్షేపవిలాసమివ బాలకమలమాననం దధాన మనఙ్గకార్ముకగుణేనేవకు
ణ్డలీకృతేన తపస్తటాగకమలినీమృణాలేనేవ యజ్ఞోపవీతేనాలఙ్కృత
మేకేన సనాళబకుళఫలాకారం కమణ్డలుమపరేణ మకరకేతువినాశ శోక
రుదితాయా రతేరివ బాష్పజలబిన్దుభిరారచితాం స్ఫటికగుళికాక్షమాలి
కాం కరేణ కలయన్త మనేకవిద్యాపగాస ఙ్గమావర్తనిభయా నాభిముద్ర
యోపశోభమానమన్తర్జ్ఞాననిరాకృతస్య మోహాన్ధకారస్యాపయానప
పదవీమివాఞ్జనరజోలేఖాశ్యామలాం రోమరాజిముదరేణ తనీయసా త
నీయసీం బిభ్రాణ మాత్మతేజసా విజిత్య సవితారమాగృహీతేన పరివే
శమణ్డలేనేవ మౌఞ్జీమేఖలాగుణేన పరిక్షిప్తజఘనభాగ మభ్రగఙ్గాస్రో
తోజలప్రక్షాళితేన జరచ్చకోరలోచనపుటపాటల కాన్తినా మన్దారవ
ల్కలేనోపపాదితామ్బరప్రయోజన మఙ్గారమివ బ్రహ్మచర్యస్యాయా
వనమివ ధర్మస్య విలాసమివ సరస్వత్యాః స్వయమ్బరపతిమివ సర్వవిద్యా
నాం సఙ్కేతస్థానమివ సర్వశ్రుతీనాం నిదాఘకాలమివ సాషాఢం హిమవ
మయకాననమివ స్ఫుటితప్రియఙ్గుమఞ్జరీగౌరం మధుమాసమివ కుసుమ
ధవళతిలకభూతిభూషితముఖమాత్మానురూపేణ సవయసా అపరేణ దేవ
తార్చన కుసుమా న్యుచ్చిన్వతా తాపసకుమారేణానుగత మతిమనో

హారంస్నానార్థమాగతంమునికుమారకమపశ్యమ్॥

తేనచకర్ణావతంసీకృతాంవసన్తలక్ష్మ్యానన్దితాయాః స్మితప్రభామివవనశ్రియఃసకలమధుమాసాగమనార్ఘలాజాఞ్జలిమివ మధుమాసస్యయౌవనలీలామివకుసుమలక్ష్మ్యాః సురతపరిశ్రమస్వేదజలకణజాలకావలీమివరతేఃధ్వజచిహ్నచామరపిచ్ఛికామివ మనోభవరాజస్య మధుకరకాముకాభిసారికాంకృత్తికాతారాస్తబకానుకారిణీమ్అమృతబిన్దునిస్యన్దినీమదృష్టపూర్వాంకుసుమమఞ్జరీమద్రాక్షమ్। అస్యాః పరిభూతాన్యకుసుమామోదోऽయంపరిమళఇతిమనసానిశ్చిత్యతంతపోధనయువానమీక్షమాణాహమచిన్తయమ్అహోరూపాతిశయనిష్పాదనోపకరణకౌశలస్యాక్షీణతావిధాతుః యత్ త్రిభువనాద్భుతరూపసమ్భారం భగవన్తం కుసుమాయుధ ముత్పాద్యతదాకారాతిరిక్త రూపరాశేర యమపరోమునిమాయామయోమకరకేతురుత్పాదితః। మన్యేచసకలజగన్నయనానన్దకరంశశిబిమ్బంవిరచయతాలక్ష్మీలీలాధివాసభవనానికమలానిసృజతాప్రజాపతినాప్రథమమేతదాననాకారకరణకౌశలాభ్యాసపదకృతః అన్యథాకిమివహిసదృశవస్తువిరచనాయాఃకారణమ్ అలీకఞ్చేదంయథాకిల సకలాః కలాః కలావతో బహుళపక్షే క్షీయమాణస్యసుషుమ్నానామ్నారశ్మినారవిరాపిబతీతితాఃఖల్వస్యగభస్తయఃసమస్తావపురిదమావిశన్తీతికుతోऽన్యథాగ్లానిపాపహారిణిక్లేశబహుళేతపసివర్తమానస్యేదంలావణ్యమితివిచిన్తయన్తీమేవమామవిచారితగుణదోషవిశేషోప్యేకపక్షపాతీనవయౌవనసులభఃకుసుమాయుధఃకుసుమాసవమదఇవమధుకరీం పరవశామకరోత్॥ . . .. . *

ఉచ్ఛ్వసితైఃసహవిస్మృతనిమేషేణకిఞ్చిదాముకుళితపక్ష్మణాఆజిహ్మితతరళతరతారశారోదరేణదక్షిణేనచచక్షుషాసస్పృహమాపిబన్తీవకిమపియాచమానేవత్వదాయత్తాస్మీతివదన్తీవఅభిముఖంహృదయమర్పయ

స్త్రీవసర్వాత్మనానుప్రవిశ్య స్త్రీవతన్మయితామివగన్తుమీహమానా మనో
భవాభిభూతాం త్రాయస్వేతి శరణమివోపయాన్తీ దేహిమహృదయేఽ
వకాశమిత్యర్థితామివదర్శయన్తీ హాహాకిమిదమసామ్ప్రతమితి ప్రహవ
ణగుకులకుమారీజనోచితమిదంమయా ప్రస్తుతమితిజానానాప్యప్రభ
వస్తీకరణానాం స్తమ్భితేవలిఖితేవఉత్కీర్ణేవసంయతేవమూర్ఛితేవ విధృ
తేవనిష్పన్నసకలావయవాతత్కాలావిర్భూతేనానవస్థ్యేన అకథితశిక్షి
తేనఅనాఖ్యేయేనస్వసంవేద్యేనకేవలం - నవిభావ్యతేకింతద్రూపసమ్ప
దాకింమనసాకింమనసిజేనకిమభినవయౌవనేనకిమనురాగేణేవోపదిశ్య
మానాకిమన్యేనైవవాకేనాపిప్రకారేణఅహమపినజానామి కథంకథ
మితితమతిచిరంవ్యలోకయత్- ఉత్క్షిప్యనీయమానేవతత్సమీపమిన్ద్రియైః
పురస్తాదాకృష్యమాణేవహృదయేనపృష్ఠతః ప్రేర్యమాణేవ పుష్పధన్వ
నాకథమపిముక్తప్రయత్నమాత్మానమధారయత్ - అనన్తరఞ్చమేత
న్మనసేనావకాశమివదాతుమాహితస్తానానిరీయుః శ్వాసమరుతః - సా
ఖిలాషంహృదయమాఖ్యాతుకామమివస్ఫురితముఖమభూత్ - కుచయు
గళమ్ - స్వేదసలిలలవలేఖాయాళితేవాగళల్లజ్జా - మకరధ్వజనిశితశరని
కరపాతత్రస్తేవాకమ్పతగాత్రయష్టిః - తద్రూపాతిశయం ద్రష్టుమి
వకుతూహలాద్రాజనలోంసేభ్యోఽజేభ్యోనిరగాద్రోమాఞ్చజాలక
మ్ - అశేషతః స్వేదామ్భసా ధౌతశ్చరణయుగళాదివహృదయమవి
శద్రాగః.

ఆసిచ్చమమమనసిశాన్తాత్మనిమహర్షికృతసురతవ్యతికరేఽస్మిఞ్జనే
మాంనిక్షిపతాకిమిదమనార్యేణాసదృశమారబ్ధంమనసిజేనపవఞ్చనామా
తిమూఢంహృదయమజ్ఞానాజనస్యయదనురాగ విషయయోగ్యతామపివి
చారయితుంనాలమ్, క్వేదమతిభాస్వరంధామతేజసాంతపసాంచక్వచ
ప్రాకృతజనాభినన్దితానిమన్మథపరిస్పన్దితాని నియతమయమామేవ

మకరలాఞ్ఛనేనవిడమ్బ్యమానాముపహసతీమనసా-చిత్రఞ్చేదంయద
హమేవమవగచ్ఛన్త్యపినశక్నోమ్యాత్మనోవికారముపసంహర్తుమ్-అ
న్యాఅపికన్యకాస్త్రపామపహాయస్వయముపయాతాః పతీనన్యాఅప్య
నేనదుర్వినీతేనమన్మథేనోన్మత్తతాంనీతానార్యకఃనపునరహమేకాయథా
కథమనేనక్షణేనాకారమాత్రాలోకనాకులీభూతమేవమస్వతన్త్రీతా
ముపైత్యన్తఃకరణంకాలోహిగుణాశ్చదుర్నివారతామారోపయన్తిమ
దనస్యసర్వథాయావదేవసచేతనాస్మి యావదేవచ నపరిస్ఫుటమనేనవి
భావ్యతేమేమదనచుశ్చేష్టితలాఘవమేతత్ తావదేవాస్మాత్ప్రదే
శాదపసర్పణం శ్రేయః-కదాచిదనభిమతస్మరవికారదర్శనకుపితోఽ
యంశాపాభిజ్ఞాంకరోతిమామయారకోపాహిమునిజనప్రకృతిః ఇత్యవ
ధార్యాపసర్పణాభిలాషిణ్యహమభవమ్-అశేషజనపూజనీయాచేయం
జాతిరితికృత్వాతద్వదనాకృష్టదృష్టిప్రసరమచలితపక్ష్మమాలమ్అస్పృష్ట
భూతలమ్ఈషదుల్లసితకర్ణపల్లవోన్ముక్తకపోలమణ్డలమ్ఆలోలాలకలతా
లసత్కుసుమావతంసమంసదేశదోలాయితమణికుణ్డలమస్మైప్రణా
మమకరవమ్

అథకృతప్రణామాయాంమయిదుర్లఙ్ఘ్యశాసనతయాభగవతో
మనోభవఃమదజననతయాచ మధుమాసస్య అతిరమణీయతయాచతస్య
ప్రదేశస్యఅవినయబహుళతయా చాభినవయౌవనస్య చఞ్చలప్రకృ
తితయా చేన్ద్రియాణాం దుర్నివారతయాచ విషయాభిలాషాణాం చ
పలతయాచ మనోవృత్తేః తథాభవితవ్యతయాచ తస్యతస్యవస్తునఃకిం
బహునా మమభాగ్యదౌరాత్మ్యాదస్య చేష్టజస్యక్లేశస్య విహితత్వాత్త
మపిమద్వికారదర్శనాపహృతధైర్యంప్రదీపమివపవనస్తరళతామనయ
దనఙ్గః - తదాతస్యాపిఅభినవాగతంమదనం ప్రత్యుద్గచ్ఛన్నివరోమోద్గ
మఃప్రాదురభవత్-మత్సకాశమభిప్రస్థితస్యమనసోమార్గమివోపదిశ

ద్విఃపురః ప్రవృత్తంశ్వాసైః వేపథుగృహీతావ్రతభఙ్గభీతేవాకమ్పిత
కరతలగతాక్షమాలా ద్వితీయేవకర్ణావసక్తకుసుమమఞ్జరీ కపోలతలాస
ఙ్గినీసముత్సృజ్యత స్వేదసలిలశీకరజాలికా మద్దర్శనప్రీతివిస్తారితస్యచోత్తా
నతారకస్యపుణ్డరీకమయమివతముద్దేశ ముపదర్శయతో లోచనయుగళ
స్యవిసర్పిభిరంశుసన్తానై ర్ధవళచ్ఛాయాచ్ఛోదసలిలముపహాయ వికచకువ
లయవనై రివగగనతలసముత్పతితై రరుధ్యన్తదశదిశః - తయాతుతస్యా
తిప్రకటయావికృత్యా ద్విగుణీకృత మదనావేశా తత్క్షణమహమనువర్ణన
యోగ్యాంకామప్యవస్థామన్వభవమ్ఇదఞ్చమనస్యకరవమ్ అనేకసురత
సమాగమలాస్యలీలోపదేశోపాధ్యాయో నుకరంకేతు రేవవిలాసానుపది
శతిఅన్యథావివిధరసాసఙ్గలలితేష్వేద్భృశేషు వ్యతికరేష్వప్రవిష్టబుద్ధేర
స్యజనస్యకుతఇవేయమనభ్యస్తాకృతీరతిరసనిస్యన్దమివక్షరన్తీఅమృతమివ
వర్షన్తీమదముకుళితేవఖేదాలసేవనిద్రాజడేవఆనన్దభరమన్థరతరళతర
సఞ్చారిణీఅనిభృతభ్రూలతాలాసినీదృష్టిః - కుతశ్చేదమతినైపుణ్యం
యచ్ఛ్రుతముపైవానక్షరమేవమన్తర్గతో హృదయాభిలాషః కథ్యతే॥

ప్రాప్తప్రసరాచోపసృత్య తంద్వితీయమస్య సహచరంముని
బాలకం ప్రణామపూర్వకమపృచ్ఛమ్భగవన్కిమభిధానఃకస్యవాయం
తపోధనస్యయువాకిన్నామ్నశ్చతరోరియ మనేనావతంసీకృతాకుసుమ
మఞ్జరీజనయతిహిమేమనసిమహత్ కౌతుకమస్యాః సముత్సర్పన్నసాధా
రణసౌరభోఽయమనాఘ్రాతపూర్వోగన్ధఇతి - సతుమామీషద్విహస్యా
బ్రవీత్ బాలేకిమనేనపృష్టేనప్రయోజనమథ కౌతుకమావేదయామి
శ్రూయతామ్,

అస్తిఖలుసకలత్రిభువనప్రఖ్యాతకీర్తిరత్యుదారతపాః సురసిద్ధబృన్దవన్ది
తచరణయుగళో మహామునిర్దివ్యలోకనివాసీ శ్వేతకేతుర్నామ - తస్యభ
గవతఃసురాసురలోకసున్దరీహృదయానన్దకరమశేషత్రిభువనసున్దరమ

తిశయితనలకూబరరూపమాసీత్ - సకదాచిద్దేవతార్చనకమలాన్యుద్ధ ర్తుమైరావతమదజలబిన్దుభఙ్గచన్ద్రికాశతఖచితజలాం హారహసితస్రో తసం - మన్దాకినీమవతతార - అవతరన్తఞ్చ తంతదాకమలవనేషుసతత సన్నిహితాపికచసహస్రపత్రపుణ్డరీకోపవిష్టా దేవీలక్ష్మీర్దదర్శ - తస్యా స్తుతమవలోకయన్త్యాః ప్రేమమన్మథముకులితేనానన్దబాష్పభరతరఙ్గిత రళతారేణలోచనయుగళేనరూపమాస్వాదయన్త్యాః జృమ్భికారమ్భమ న్థరముఖవిన్యస్తహస్తపల్లవాయామన్మథవికృతంమనఆసీత్ - ఆలోకన మాత్రేణ చసమాసాదిత సురతసమాగమసుఖాయాస్తస్మిన్నేవాసనే కృతేపుణ్డరీకేకృతార్థతాఆసీత్తస్మాచ్చకుమారస్సముదపాది - తతస్సము త్సఙ్గేనాదాయాసాభగవన్గృహాణతవాయమాత్మజ ఇత్యుక్త్వా తస్మై శ్వేతకేతవేదదౌ - అసావపి బాలజనోచితాస్సర్వాః క్రియాఃకృత్వాత స్యపుణ్డరీకసమ్భవతయాతదేవపుణ్డరీకఇతి నామచక్రే ప్రతిపాదితవ్ర తశ్చాగృహీతసకలవిద్యాకలాపమకార్షీత్ సోఽయమ్.

ఇయఞ్చసురాసురైర్మథ్యమానాత్ - క్షీరసాగరాదుద్గతః పారి జాతనామాపాదపఃతస్యమఞ్జరీ।యథాచైషావ్రతవిరుద్ధమస్యశ్రవణసం సర్గమాసాదితవతీతదపికథయామి। అద్య చతుర్దశీతిభగవన్తమమ్బికాప తింకైలాసగతముపాసితుమమరలోకాన్మయా సహ నన్దనవనసమీపే నాయమనుసరన్నిరత్యచసాత్రౌన్మధుమాసలక్ష్మీదత్తలలితహస్తావలమ్బ యావకుళమాలికామేఖలయా పారిజాతకుసుమపల్లవగ్రథితాభిరా జానులమ్బినీభిః కర్ణమాలికాభిర్నిరన్తరాచ్ఛాదిత విగ్రహయా నవచూ తాఙ్కుర కర్ణపూరయాపుష్పాసవపాన మత్తయానన్దనవనదేవతయా పారిజాతకుసుమమఞ్జరీమిమామాదాయ ప్రణమ్యాభిహితః। భగవన్ సకలత్రిభువన దర్శనాభిరామాయాస్తవాకృతేరస్యాః సుసదృశోఽయ మలఙ్కారః ప్రసాదీక్రియతామియమవతంసవిలాసదుర్లలితా స మా

రోప్యతాం శ్రవణశిఖరం వ్రజతు సఫలతాం జన్మ పారిజాతస్యేత్యేవమ
భిదధానాఙ్ఘ్రి అయమాత్మరూపస్తుతివాదత్ర పావనమితవిలోచనస్తాం
నాదృత్యైవగన్తుం ప్రవృత్తః సుయాంతుతామనుయాన్తమాలోక్యకోదో
షః సఖేక్రియతామస్యాః ప్రణయపరిగ్రహ ఇత్యభిధాయ బలాదియ
మనిచ్ఛతోపి అస్య కర్ణపూరీకృత్య తదేతత్కాన్తే ఽస్యనయోర్యం
యస్యచాయంయాచేయం యథాచాస్య శ్రవణశిఖరం సమారూఢా తత్స
ర్వమావేదితమ్॥

ఇత్యుక్తవతి తస్మిన్ స సోదరయువాకిఞ్చిదుపశ్రుత స్మితో మామ
వాదీత్ అయిమతూహాలినికిం నసెనప్రశ్నయా సేన యదిగుచితపురభిప
రిమళాగృహ్యతామియమ్ ఇత్యుక్త్వా సముపసృత్యాస్మీయాచ్ఛ్రవణా
దపనీయకర్ణైరళికులక్వణితైః ప్రారబ్ధరణితసమాగమ ప్రార్థనామివమదీయే
శ్రవణపుటే తామకరోత్। మమతుతత్కరతలస్పర్శలోభేనతత్క్షణముప
రమివపారిజాతకుసుమమవతంసస్థానే హృదయమాసీత్। సచమత్క
పోలతలస్పర్శసుఖేః తరళీకృతాఙ్గుళిజాలకాత్కరతలా దక్షమాలాం ల
జ్జయాసహ గళితామపి నాజ్ఞాసీత్ - అథాహంతామసంప్రాప్తామేవ
భూతలమక్షమాలాం గృహీత్వా సలీలంతద్భుజపాశసందానితకణ్ఠగ్ర
హసుఖమివానుభవన్తీకర్ణితాపూర్వా హారలతాలీలాం కణ్ఠాభరణ తా
మనయమ్॥ . .. . *

ఇత్థంభూతేచ వ్యతికరేఛత్రగ్రాహిణీ మామవోచత్ భర్తృదా
రికే స్నాతా దేవీ ప్రత్యాసీదతి గృహగమనకాలస్తత్ క్రియతాం మజ్జన
విధిరితి। అహమ్ తేనతస్యావచనేనవగ్రహా కరిణీవ ప్రథమాఙ్కుశ
పాతేనఅనిచ్ఛయాపికథంకథమపి సమాకృష్యమాణాతన్ముఖాల్లావణ్యా
మృతపఙ్కమగ్నామివ కపోలపులకకణ్టకజాలకలగ్నామివ మదనశర
శలాకాకీలితామివ సౌభాగ్యగుణస్యూతామివఅతికృచ్ఛ్రేణదృష్టిమాకృ

ష్య స్నాతుముదచలమ్। ఉచ్చలితాయాశ్చ మయిద్వితీయో ముని దారకస్తథా విధన్తస్య ధైర్యస్ఖలితమాలోక్య కిఞ్చిత్ప్రకటిత ప్రణయ కోపఇవావాదీత్॥

సఖేపుణ్డరీక నైతదనురూపంభవతః క్షుద్రజనక్షుణ్ణఏష మార్గః ధైర్యధనాహిసాధవః కింయఃకశ్చిత్ప్రాకృతఇవ విక్లవీభవన్తమాత్మానం న రుణత్సి కుతస్తవాపూర్వోఽయమద్యేన్ద్రియోపప్లవః యేనాస్యేవంకృతః క్వతేతద్ధైర్యం క్వసావిన్ద్రియజయః క్వతద్వశిత్వంచేతసః క్వసాప్రశాన్తిః క్వతత్ కులక్రమాగతం బ్రహ్మచర్యం క్వసాసర్వవిషయనిరుత్సుకతా క్వతేగురూపదేశాః క్వతాని శ్రుతాని క్వతా వైరాగ్యబుద్ధయః క్వతదుపభోగవిద్వేషిత్వం క్వసాసుఖపరాఙ్ముఖతా క్వాసౌ తపస్యభి నివేశః క్వసాసంయమితా క్వసాభోగానాముపర్యరుచిః క్వతద్యౌవనానుశాసనమ్। సర్వథానిష్ఫలా ప్రజ్ఞా నిర్గుణో ధర్మశాస్త్రాభ్యాసః నిరర్థకః సంస్కారః నిరుపకారకో గురూపదేశవివేకః నిష్ప్రయోజనా ప్రబుద్ధతా నిష్కారణంజ్ఞానంయదత్రభవాదృశాఅపి రాగాభిషఙ్గైః కలుషీక్రియన్తే ప్రమాదైశ్చాభిభూయన్తే। కథంకరతలాద్గలితా మపహృతామక్షమాలామపినలక్షయసి అహోవిగతచేతనత్వమ్। అపహృతానామేయమిదమపితావదపహ్రియమాణమనయా అనార్యయా నివార్యతాంహృదయమితి॥

ఏవమభిధీయమానశ్చ తేనకిఞ్చిదుపజాతలజ్జఇవ ప్రత్యవాదీత్ సఖేకపిఞ్జల కింమామన్యథాసమ్భావయసి నాహమేవమస్యాదుర్వినీత కన్యకాయామర్షయామ్యక్షమాలాగ్రహణాపరాధ మిమమిత్యభిధాయ అలీకకోపకాన్తేన ప్రయత్నవిరచిత భీషణభ్రుకుటిభూషణేనచుమ్బనాభిలాషస్ఫురితాధరేణ ముఖేన్మామవదత్। చపలేప్రదేశాదస్మాదిమామక్షమాలామదత్త్వా పదాత్పదమపి నగన్తవ్యమితి।తచ్చ శ్రు

త్వా హామాత్మకర్ణాదున్ముచ్య మకరధ్వజలాస్యా రస్యలీలాపుష్పాఞ్జలి
మేకావలీంభగవన్గృహ్యతామనుపమాలేఽపిమస్మిన్నాసక్తదృష్టిః శూన్యా
హృదయస్యాస్య ప్రసారితపాణౌ నిధాయ స్వేదసలిలస్నాతాపి పునః
స్నాతుమవాతరమ్। ఉత్థాయచకథమపిప్రయత్నేననిమ్నగేవప్రతీపం
నీయమానాసఖీజనేనబలాదనిచ్ఛయాపహృతమేవచిన్తయన్తీ స్వభవనమ
యాసిషమ్గత్వాచప్రవిశ్యకన్యాన్తఃపురంతతఃప్రభృతితద్విరహాతు
రాకిమాగతాస్మికింతత్రైవసితాస్మికింపరివృతాస్మికిమేకాకిన్యస్మి కిం
తూష్ణీమస్మికింప్రస్తుతాలాపాస్మికింజాగర్మికింసుప్తాస్మికింరోదిమి కింన
రోదిమికిందుఃఖమిదంకింసుఖమిదంకిముత్కణ్ఠేయంకింవ్యాధిరయంకింవ్య
సనమిదంకిముత్సవోఽయంకిందివసఏషఃకింనిశేయం కానిరమ్యాణికాన్య
రమ్యాణీతిసర్వంనావాగచ్ఛమ్। అవిజ్ఞాతమదనవృత్తాన్తాచ క్వగచ్ఛా
మికింశృణోమి కింపశ్యామికిమాలపామికస్యకథయామి కోఽస్యప్రతీ
కారఇతిసర్వమేవనాజ్ఞాసిషమ్ కేవలమారుహ్యకుమారీపురప్రాసాదంవి
సర్జ్యచ సఖీజనంద్వారినివారితాశేషపరిజనప్రవేశాసర్వవ్యాపారా
నుత్సృజ్య ఏకాకినీమణిజాలగవాక్షనిక్షిప్తముఖీ తామేవదిశంతత్స నా
థతయాప్రసాదితామివ కుసుమితామివ మహారత్ననిధానాధిష్ఠి తా
మివ అమృతరససాగరపూరప్లావితామివ పూర్ణచన్ద్రోదయాలఙ్కృ
తామివదర్శనసుభగామీక్షమాణాతస్మాద్దిగన్తరాదాగచ్ఛన్తమనిలమపి
వనకుసుమపరిమళమపి శకునిధ్వనిమపి తద్వార్తాంప్రష్టుమీహమానా
తద్వల్లభతయా తపఃపరిక్లేశాయాపిస్పృహయన్తీ తత్ప్రీత్యైవగృహీ
తమౌనవ్రతా స్మరజనితపక్షపాతాచతత్పరిగ్రహాన్మునివేశస్యా గ్రా
మ్యతాంతదాస్పదతయాయౌవనస్యచారుతాం తచ్ఛ్రవణసమ్పర్కా
త్పారిజాతకుసుమస్య మనోహరతాం తన్నివాసాత్సురలోకస్యరమ్య
తాంతద్రూపసంపదాకుసుమాయుధస్యదుర్జయతామధ్యారోపయన్తీమా

రస్థాపి కమలినీవ సవితుః సాగరవేలేవ చన్ద్రస్య మయూరీవ జలధరస్య తస్యైవాభిముఖీ తస్థైవ తాం తద్విరహాతురజీవితోద్గమరక్షావలీమివాక్షావలీం కణ్ఠేనోద్వహన్తీ తస్థైవ చ తయా ప్రస్తుతతద్గ్రహాస్యాలాపయేవ కర్ణలగ్నయా పారిజాతమఞ్జర్యా తస్థైవ చ తేన తత్కరతలస్పర్శసుఖజన్మనా కదమ్బముకుళకర్ణపూరాయమాణేవ రోమాఞ్చజాలేన కణ్టకితైకకపోలఫలకా నిష్పన్దముతిష్ఠమ్॥

అథ తామ్బూలకరఙ్కవాహినీ మదీయా తరళికా నామ మయైవ సహాగతా స్నాతుమాసీత్। సా పశ్చాచ్చిరాదివాగత్య తథావస్థితాం శనైర్మామవాదీత్ భర్తృదారికే యాతౌ తాపసకుమారకౌ దివ్యాకారావస్మాభిరచ్ఛోదసరస్తీరే దృష్టౌ తయోరేకో యేన భర్తృదుహితురియమవతంసీకృతా సురతరుకుసుమమఞ్జరీ స శస్మాద్ద్వితీయాదాత్మనో రక్షన్ దర్శనమతినిభృతపదః కుసుమితలతాసన్తానగహనాన్తరేణోపసృత్య మామాగచ్ఛన్తీం పృష్ఠతో భర్తృదారికాముద్దిశ్యాప్రాక్షీత్। బాలికే కేయం కన్యకా కస్య వాపత్యం కిమభిధానా క్వ వాగచ్ఛతీతి - మయోక్తమేషా ఖలు భగవతః శ్వేతభానోరంశుభూతాయామప్సరసి గౌర్యాం సముత్పన్నా దేవస్య సకలగన్ధర్వకులముకుటమణిశిలాకాశిఖరోల్లేఖమసృణితచరణనఖచక్రస్య ప్రణయప్రసుప్తగన్ధర్వకామినీకపోలపత్రలతాలాఞ్ఛితభుజతరుశిఖరస్య పాదపీఠీకృతలక్ష్మీకరకమలస్య గన్ధర్వాధిపతేర్హంసస్య దుహితా మహాశ్వేతా నామ గన్ధర్వాధివాసం హేమకూటమచలవరమభిప్రస్థితేతి కథితే చ మయా కిమపి చిన్తయన్ ముహూర్తమివ తూష్ణీం స్థిత్వావిగతనిమేషేణ చక్షుషా చిరమభివీక్షమాణో మాం సానునయమర్థితామివ దర్శయన్ పునరాహ బాలికే కల్యాణినీ తవాకృతిరియం తత్కరోషి మే వచనమేకమభ్యర్థ్యమానేతి - ముహూర్తమివ

తతో మయా సవినయముపరచితాఞ్జలిపుటయా కర్ణితాదరమభిహితః భ

గవన్ కస్మాదేవమభిధత్సే కాహంపహాస్యానః సకల త్రిభువనపూజనీ
యానాంస్త్వాదృశాఃపుణ్యైర్దర్శనాన్యఖిలకల్మషాపహారిణీమస్మద్విధేష్వనుగ్రహదృష్టి
మపినపాతయన్తి కింపునరాజ్ఞాంతద్విస్రబ్ధమాదిశ్యతాంకర్తవ్యమనుగృ
హ్యతామయంజనఇతిఏవముక్తశ్చమయాసస్నేహయాసఖీమివోపకా
రిణీమివ ప్రాణప్రదామివదృష్ట్వా మామభినన్ద్యనికటవర్తినస్తమాల
పాదపాత్ పల్లవమాదాయనిష్పీడ్య తటశిలాతలే తేనగన్ధగజమదసురభి
పరిమళేనరసేనఉత్తరీయవల్కలైకదేశాద్విపాట్యపట్టికాంస్వహస్త
కనులకనిష్ఠికానఖశిఖరేణాభిలిఖ్యఇయంపత్రికాత్వయాతస్యై కన్య
కాయై ప్రచ్ఛన్నమేకాకిన్యైదేయేత్యభిధాయార్పితవాన్ ఇత్యుక్త్వాచ
సాతామ్బూలభాజనాదాకృష్యతామదర్శయత్ - అహన్తు తేనతత్సమ్బ
న్ధినాలాపేనశబ్దమయేనాపిస్పర్శసుఖమివాన్తర్జనయతా శ్రోత్రవిష
యేణాపిరోమోద్గమానుమితసర్వాఙ్గానుప్రవేశేన మదనావేశమన్త్రే
ణేవావేశ్యమానాతస్యాః కరతలాదాదాయతాంవల్కలపట్టికాంతస్యా
మిమామభిలిఖితామార్యామపశ్యమ్,

దూరంముక్తాలతయావిససితయావిప్రలోభ్యమానో మే।
హంసఇవదర్శితాశో మానసజన్మాత్వయానీతః॥

అనయాచమేదృష్టయాదిఙ్మోహభ్రాన్త్యేవ ప్రనష్టవర్త్మనో
బహుళనిశయేవాన్ధస్యజిహ్వాచ్ఛిత్త్యేవమూకస్యఇన్ద్రజాలికపిచ్ఛిక
యేవాతత్త్వదర్శినఃజ్వరప్రలాపప్రవృత్త్యేవాసమ్బద్ధభాషిణఃదుష్ట
నిద్రయేవవిషవిహ్వలస్యలోకాయతికవిద్యయేవాధర్మరుచేః మదిరయే
వోన్మత్తస్యదురావేశక్రియయేవ పిశాచగ్రహస్యదోషవికారోపచ
యఃసుతరాముక్రియతస్మరాతురస్యమేమనసః యేనాకులీక్రియమాణా
సరిదివపూరేణ విహ్వలతామభ్యాగమమ్ - తాఞ్చద్వితీయదర్శనేనకృత
మహాపుణ్యామివఅనుభూతసురలోకవాసామివదేవతాధిష్ఠితామివ లబ్ధ

వరామివపేతాస్పృహామివ సమాసాదితత్రైలోక్యరాజ్యాభిషేకామివ
మన్యమానాసతతసన్నిహితామపిదుర్లభదర్శనామివ అతిపరిచితామప్య
పూర్వామివసాదరమాభాషమాణాపార్శ్వస్థామపి సర్వలోకస్యోపర్య
వస్థితామివపశ్యన్తీకపోలయోరలకలతాభఙ్గేషుచసోపగ్రహంస్పృశన్తీ
విపరీతమివపరిజనస్వామిసద్భావముపదర్శయన్తీ తరలికే కథయకథంస
త్వయాదృష్టఃకఞ్చుకినాభిహితాసి తేనకియన్తంకాలమవస్థితాసితత్ర కియద
నుసరన్నస్మాన్ సా వాగతఇతిపునఃపునఃపర్యపృచ్ఛమ్ అనయైవచకథయా
తయాసహతస్మిన్నేవ ప్రాసాదేతథైవ ప్రతిషిద్ధాశేషపరిజనప్రవే
శాదివసమత్యవాహయమ్,

అథమదీయేనేవహృదయేనకృతరాగసంవిభాగే లోహితాయతి గ
గనతలోపాన్తావలమ్బినిరవిబిమ్బేఘరాగదివసకరదర్శనానురక్తాయాం
కృతకమలశయనాయామనఙ్గాతురాయామివ పాణ్డుతాంవ్రజన్త్యాం
మాతపలక్ష్మ్యాం గైరికగిరిసలిలప్రపాతపాటలేషు కమలవనేభ్యఃస
ముత్థాయవనగజయూథేష్వివపుఞ్జీభవత్సు భాస్కరకిరణేషు గగనావతా
రవిగ్రాసలాలసానాంరవిరథవాజినాంహర్షహేషారవప్రతిశబ్దకేనస
హాసతిమేరుగిరిగహ్వరంవాసరే ముకుళితరక్తపఙ్కజపుటప్రవిష్టమ
ధుకరావలీషురవివిరహమూర్ఛ్యాన్ధకారితహృదయాస్వివ ప్రారబ్ధనిమీ
లనాసుపద్మినీషు గ్రాసీకృతసామాన్యమృణాళలతావివరసఙ్క్రమితా
నీవపరస్పరహృదయాన్యాదాయ విఘటమానేషు రథాఙ్గనామ్నాంయు
గళేషుసాచ్ఛత్రగ్రాహిణీసమాగత్యాకథయత్ భర్తృదారికేతయో
ర్మునికుమారయోరన్యతరోద్వారితిష్ఠతికథయతిచాక్షమాలాంము పయా
చితుమాగతోఽస్మీతి॥

అహన్తుమునికుమారనామగ్రహణాదేవస్థానస్థితాపిగతేవద్వార
దేశంసముపజాతతదాగమనాశఙ్కాసమాహూయాన్యతమంకఞ్చుకి

నంగచ్ఛ ప్రవేశ్య తామిత్యాదిశ్య ప్రాహిణవమ్. అథ ముహూర్తాదివ తం
తస్య రూపస్యేవ యౌవనం యౌవనస్యేవ మకరకేతనం మకరకేతనస్యేవ
వసన్తసమయం వసన్తసమయస్యేవ దక్షిణానిలమనురూపం సఖాయమృషి
కుమారకం కపిఞ్జలనామానం జరాధవళస్య కఇప్చకినోఽనుమారేణ చనా
తపస్యేవ బాలాతపమాగచ్ఛన్తమపశ్యమ్. అన్తికముపగతస్య చాస్య పర్యా
కులమివ సవిషాదమివ శూన్యమివ ప్రార్థనమివాన్తర్గతాకూతమాకారమలక్ష
యమ్. ఉత్థాయ చ కృతప్రణామా సాదరమస్మై యమాసనము పాహరమ్-
ఉపవిష్టస్య చ బలాదనిచ్ఛతోఽపి ప్రక్షాళ్య చరణావపమృజ్య చోత్తరీ
యాంశుకపల్లవేనావ్యవధానాయాం భూమావేవ తస్యాన్తికే సముపావి
శమ్. అథ ముహూర్తమివ స్థిత్వా కిఞ్చిద్వివక్షురివ స తస్యాం మత్సమీపోప
విష్టాయాం తరళికాయాం చక్షురపాతయత్ - అహన్తు విదితాభి ప్రా
యా కృత్స్నైవ భగవన్నవ్యతిరిక్తేయమస్మచ్ఛరీరాత్ అశఙ్కితమభిధీయ
తామిత్యవోచమ్॥

ఏవముక్తశ్చ మయా కపిఞ్జలః ప్రత్యవాదీత్ రాజపుత్రి కిం బ్రవీ
మి వాగేవ మే నాభిధేయవిషయమవతరతి త్రపయా క్వ కన్దమూలఫలా
శీ శాన్తోవనవాసనిరతో మునిజనః క్వ చాయమనుపశాన్తజనోచితో విష
యోపభోగాభిలాషకలుషో మన్మథవివిధవిలాససఙ్కటో రాగప్రాయః
ప్రపఞ్చః సర్వమేవానుపపన్నమాలోకయ కిమారబ్ధం దైవేన అయత్నే
నైవ ఖలూపహాసాస్పదతామీశ్వరో నయతి జనమ్ - న జానే కిమిదం వల్క
లానాం సదృశముతాహో జటానాం సముచితం కిం తపసోఽనురూప
మాహోస్విద్ధర్మోపదేశాఙ్గమిదమపూర్వోయం విడమ్బనా కేవలమవశ్య
కథనీయమిదమ్ అపర ఉపాయో న దృశ్యతే అన్యా ప్రతిక్రియా నోపలభ్య
తే అన్యచ్ఛరణం నాలోక్యతే అన్యా గతిర్నాస్తి అకథ్యమానే చ మహానన
ర్థోపనిపాతో జాయతే ప్రాణపరిత్యాగేనాపి రక్షణీయాః సుహృదస

వప్రతికథయగాం - అస్తిభవత్యాః సమాగమే వ్యసనమయా తథానిష్ఠురముప దర్శిత కోపేనాభిహిత స్తథాచాభిధాయ పరిత్యజ్యతంతస్మాత్ప్రదేశా దుపజాతమన్యురుత్సృష్టకుసుమావచయో౽న్యంప్రదేశమాగమమ్- అ పయాతాయాంభవత్యాంమహా ర్తమివస్థిత్వా ప కాకీకిమయ మిదానీ మాచరతీతిసఞ్జాతవితర్కః ప్రతినివృత్య విటపాన్తరితవిగ్రహ స్తంప్రదే శంవ్యలోకయమ్ - యావ త్తత్రతంనాద్రాక్షమ్ఆసీచ్చ మేమన స్యేవం కిన్ను ఖదనపరాయత్త చిత్తవృత్తిస్తా మేవానుసరణ్ గతో౽భవేత్ గతా యాఞ్చ తస్యాంలబ్ధచేతనో౽లజ్జయానశక్నోతి మే దర్శనపథముపగన్తుమ్ ఆహోస్విత్ కుపితఃపరిత్యజ్యమాంగతఃఉతాన్వేష మాణో౽మామేవ ప్రదేశమన్యమితఃసమాశ్రితస్స్యాదితిపవంవికల్పయన్ కఞ్చిత్కాలమతి ష్ఠమ్ - తేనతుజన్మతఃప్రభృత్యనభ్యస్తేనతస్యక్షణమప్యదర్శనేనమాయ మానఃపునరచిన్తయమ్సకదాచిద్ధైర్యస్ఖలనవిలక్షః కిఞ్చిదనిష్టమపిసమాచ రేత్ నహికిఞ్చిన్న క్రియ తేహాయాతన్నయుక మేవ మేకాకి నం కర్తు మిత్యవధార్యాన్వేష్టుమాదరమకరవమ్- అన్వేషమాణశ్చయథా యథా నాపశ్యంతంతథాతథాసుహృత్స్నేహకాతరేణమనసాతత్తదశోభనమా శఙ్కమానఃతరులతాగహనానిచన్దనవీథికాఃలతామణ్డపాన్ సరఃకూలాని చవీక్షమాణో౽నిపుణమిత స్తతోదత్తదృష్టిఃసుచిరంవ్యచరమ్॥

అథైకస్మిన్ సరస్సమీపవర్తినినిరన్తరతయాకుసుమమయఇవమధు కరమయఇవపరభృతమయఇవమయూరమయ ఇవాతిమనోహరేవసన్త జన్మభూమిభూతే లతాగహనే కృతావస్థానముత్సృష్టసకల వ్యాపారత యాలిఖితమివోత్కీర్ణమివ సమ్భృతమివోపరతమివప్రసుప్తమివ యోగ సమాధిస్థమివనిశ్చలమపిస్వవృత్తాచ్చలిత మేకాకిన మపిమన్మథాధిష్ఠితం సానురాగమపి పాణ్డుతామావహన్తం శూన్యాన్తఃకరణమపి హృదయని వాసికథితమదనాపీడకమపి కథితమదనవేదనాతిశయం శిలాతలోపవిష్ట

మపి మరశేష్యవస్థితం శాపప్రదానభయాదివాదత్తదర్శనేన కుసుమాయు
ధేన సన్తప్యమానమతినిభృతతయా హృదయనివాసినీం ప్రియాం ద్రష్టు
మన్తః ప్రవిష్టైరివాసహ్యసన్తాపసన్త్రాసప్రలీనైరివ మనఃక్షోభప్ర
కుపితైరివ ఉన్ముచ్యగతైరిన్ద్రియైశ్శూన్యీకృతశరీరం నిష్పన్దనిమీలితేనాన్త
ర్జ్వలన్మదనదహనధూమాకులితాభ్యన్తరేణేవ పక్ష్మాన్తరవివరవాన్తానే
కధారమనవరతమీక్షణయుగళేన బాష్పజలముద్రిచముత్సృజనమా లోహి
నీమధరప్రభా మనఙ్గాగ్నేః ప్రదహతో హృదయమూర్ధ్వసంసర్పిణీం శి
ఖామివాదాయ నిష్పతద్భిరుచ్ఛ్వాసైః స్తరళీకృతాసన్నలతాకుసుమకేస
రం వామకపోలశయనీకృతకరతలతయా సముత్సర్పద్భిరమలైర్నఖాంశు
భిర్విస్తలీకృతముచ్చాపచ్ఛచన్దనరసరచితలలాటికమివ లలాటముద్వహన్త
మచిరాపనీతపారిజాతకుసుమమఞ్జరీకర్ణపూరతయా పశేషపరిమళామో
దలోభోపసర్పిణా కలవిరుతచ్ఛలేన మదనసమ్మోహనమన్త్రమివ జపతా మ
ధుకరకులేన సనీలోత్పలమివ సతమాలపల్లవమివ శ్రవణదేశం దధానమ్మ్వా
క్లాజ్వరరోమాఞ్చవ్యాజేన ప్రతిరోమకూపనిపతితానాం మదనశరాణాం
కుసుమశరకేసరశల్యశకలనికరమివాఙ్గలగ్నం బిభ్రాణం దక్షిణకరేణ చ
స్ఫురితకిరణనికరాం కరతలస్పర్శసుఖకణ్టకితామివ ముక్తావలీమపి వినయప
తాకామురసి ధారయన్తం మదనవశీకరణచూర్ణేనేవ కుసుమరేణునా తరుశి
రాహన్యమానమాత్మరాగమివ సంక్రామయద్భిరాస్పన్దైరనిలవల్లితై
రశోకపల్లవైః స్పృశ్యమానం సురతాభిషేకసలిలైరివాభినవపుష్పస్తబక
మధుసీకరైర్వనశ్రియాభిషిచ్యమానమళినివహనిపీయమానపరిమళైరు
పరిపతద్భిశ్చమ్పకకుట్మలైః సన్తప్తశల్యకైరివ సధూమైః కుసుమశరేణ తా
డ్యమానమతిబహుళవనామోదమత్తమధుకరనికరఝఙ్కారరవైర్హు
ఙ్కారైరివ దక్షిణానిలేన నిర్భర్త్స్యమానం మదకలకోకిలకులకోలాహ
లైర్వసన్తజయశబ్దకలకలైరివ మధుమాసేనాకులీక్రియమాణం ప్రభాత

చన్ద్రమివపాణ్డుతయా పరిగృహీతం నిదాఘగఙ్గాప్రవాహమివ క్రశి
మానమాగతమన్తర్గతానలంచన్దనవిటపమివ మ్లాయన్తమన్యమివాదృష్ట
పూర్వమివాపరిచితమివజన్మాన్తరమివోపగతం రూపాన్తరేణేవపరిణ
తమ్ ఆవిష్టమివమహాభూతాధిష్ఠితమివగ్రహగృహీతమివోన్మత్తమివఛ
లితమివాన్ధమివబధిరమివమూకమివ విలాసమయమివమదనమయ మివ
పరాయత్తచిత్తవృత్తింపరాంకోటిమధిరూఢంమన్మథావేశస్య అనభిజ్ఞే
యపూర్వాకారంతమహమద్రాక్షమ్॥

అపగతనిమేషేణచక్షుషాతదవస్థం చిరముద్వీక్ష్యసముపజాతవి
షాదోవేపమానేనహృదయేనాచిన్తయమేవంనామాయందుర్విషహ
వేగోమకరకేతుఃయేనానేనక్షణేనాయమీదృశమవస్థాన్తరమప్రతీకార
ముపనీతః కథమేవ మేకపదేవ్యర్థీభవేదేవం విధోజ్ఞానరాశిః అహోవ
తమహచ్చిత్రంతథానామాయమాశైశవాద్ధీరప్రకృతిరస్ఖలిత వృత్తిరస్మా
కంచాన్యేషాఞ్చ మునికుమారకాణాంస్పృహణీయచరితఆసీదద్యతుఇత
రఇవపరిభూయజ్ఞానమవిగణయ్య తపఃప్రభావమున్మూల్యగామ్భీర్యం
మన్మథేనజడీకృతఃసర్వథాదుర్లభంయౌవనమస్ఖలితమితి।ఉపసృత్యచ త
స్మిన్నేవశిలాతలైకపార్శ్వే సముపవిశ్యఅంసదేశావసక్తపాణిస్తమను
న్మీలితలోచనమేవసఖేపుణ్డరీక కథయ కిమిదమిత్యపృచ్ఛమ్। అథసుచిర
సమ్మీలనాల్లగ్నమివ కథమపిప్రయత్నేనానవరతరోదనవశాదుపజాతా
రుణభావమశ్రుజలపూరప్లావితముత్కూపితమివ సవేదనమివస్వచ్ఛాం
శుకాన్తరితరక్తకమలవనచ్ఛాయంచక్షురున్మీల్యమన్థరయాదృష్ట్యాసు చి
రంవిలోక్య మామాయతతరంనిశ్శ్వస్యలజ్జావిశీర్యమాణవిరళాక్షరంస ఖే
కపిఞ్జలవృత్తాన్తోఽపి కింమాంపృచ్ఛసీతికృచ్ఛ్రేణశనైరవదత్ । అహన్తు
తదాకర్ణ్యతదవస్థమేవాప్రతీకారవికారోఽయం తథాపిసుహృదా సు
హృదపస్మారప్రవృత్తో యావచ్ఛక్తితఃసర్వాత్మనానివారణీయఇతిమన
సావధార్యాబ్రవమ్॥

సఖే పుణ్డరీక సువిదితమేతన్మమ కేవలమిదమేవపృచ్ఛామి యదేత
దారబ్ధంభవతా కిమిదంగురుభిరుపదిష్టముత ధర్మశాస్త్రేషుపఠితముతధ
ర్మార్జనోపాయోఽయముతాపరస్తపసాం ప్రకారః ఉతస్వర్గగమనమా
ర్గోఽయముత వ్రతరహస్య మిదముత మోక్షప్రాప్తియుక్తిః ఆహో
స్విదన్యోనియమప్రకారః కథమేతద్యుక్తంభవతో మనసాపిచిన్తయితుం
కింపునరాఖ్యాతుమీక్షితుంవా కథయకేనప్రబుద్ధఇవానేనమన్మథహతకే
నోపహాస్యతాంనీయమానమాత్మానంనావబుధ్యసే మూఢోహిమ
దనేనాయాస్యతే। కావాసుఖాశాసాధుజననిన్దితేష్వేవంవిధేషు ప్రా
కృతజనబహుమతేషువిష యేషుభవతః । సఖలుధర్మబుద్ధ్యావిషల తా
వనంసిఞ్చతి కువలయమాలేతి నిస్త్రింశలతామాలిఙ్గతి కృష్ణాగురుధూమలే
ఖేతికృష్ణసర్పమవగూహతే రత్నమితిజ్వలన్త మఙ్గారమభిస్పృశతి
మృణాళమితిదుష్టవారణదన్తము సలము న్మూలయతిమూఢో విషయో
పభోగేష్వనిష్టానుబన్ధిషు యఃపరిణతివిరసేషు సుఖబుద్ధిమారోపయతి।అ
ధిగతవిషయతత్త్వోఽపికస్మాత్ఖద్యోతఇవ జ్యోతిర్నిర్వార్యమిదంజ్ఞానముద్వ
హసియోనని వారయసి ప్రబలరజఃప్రసరకలుషితాని స్రోతాంసీవో
న్మార్గప్రస్థితానీన్ద్రియాణి ననియమయసివాక్షుభితంమనః కోఽయమన
ఙ్గోనామధైర్యమవలమ్బ్య నిర్భర్త్స్యతామయందురాచార ఇత్యేవం
వదతఏవమే వచనమాక్షిప్య ప్రతిపక్ష్మాన్తరాళప్రవృత్తబాష్పవేణికం
ప్రమృజ్యచక్షుఃకరతలేనమామవలమ్బ్యావోచత్ సఖేకింబహు
నోక్తేనసర్వథాసుస్థోఽసి ఆశీవిషవిషవేగ విషమాణాం మే తేషాం కుసుమ
చాపసాయకానాంపతితోఽసిన గోచరే సుఖముపదిశ్యతే పరస్య।య
స్యచేన్ద్రియాణిసన్తిమనో వావిద్యతే యఃపశ్యతివా శృణోతివా శ్రుత
మవధారయతివా యోవాశుభమిదం నశుభమిదమితివివేక్తుమలం స
ఖలూపదేశమర్హతి మమతుసర్వమేవేద మతిదూరాపేతమ్।అవష్టమ్భ

జ్ఞానం స్థైర్యం ప్రతిసంఖ్యానమిత్యస్తమితైషా కథా। కథమప్యేవమే వా
యత్నవిధృతాస్త్రిష్వన్త్యసవః కుమారాతీతః ఖలూపదేశకాలః సమతిక్రా
న్తో ధైర్యావసరః గతా ప్రతిసంఖ్యానవేలా అతీతో జ్ఞానావష్టమ్భసమయః
కేనవాన్యేనాస్మిన్ సమయే భవన్తముపహాయోపదేష్టవ్యమస్మత్ప్రవృ
త్తినివారణం వా కరణీయం కస్యాన్యస్య వా వచసి మయా స్థాతవ్యం కో వా
పరస్త్వత్సమో మే జగతి బన్ధుః కిం కరోమి అయమస్మి నివారయితుమా
త్మానమయమనేనైవక్షణేన భవతా దృష్టావస్థా తద్గత ఇదానీముపదేశ
కాలః యావత్ ప్రాణిమి తావదస్య కల్పాన్తోదిత ద్వాదశదినకరకిరణా
తపతీవ్రస్య మదనసన్తాపస్య ప్రతిక్రియాం క్రియమాణామిచ్ఛామి ప
చ్యన్త ఇవ మేఽఙ్గాని ఉత్క్వథ్యత ఇవ హృదయం ప్లుష్యత ఇవ దృష్టిః జ్వల
తీవ శరీరమ్। అత్ర యత్ప్రాప్తకాలం తత్కరోతు భవానిత్యభిధాయ
తూష్ణీమభవత్ ॥

ఏవముక్తోఽప్యహమేనం ప్రాబోధయం పునః పునః। యదా శా
స్త్రోపదేశవిశదైః సనిదర్శనైః సేతిహాసైశ్చ వచోభిః సానునయం సో
పగ్రహఞ్చాభిధీయమానోఽపి నాకరోత్ కర్ణే తదాహమచిన్తయమతిభూ
మిమయమంగతో న శక్యతే నివర్తయితుమితి ఇదానీం నిరర్థకాః ఖలూపదే
శాః తత్ప్రాణపరిరక్షణేఽపి తావదస్య యత్నమాచరామీతి కృతమతిరు
త్థాయ గత్వా తస్మాత్సరసః సరసాని మృణాలికాస్సముద్ధృత్య కమలినీపలా
శాని జలలవలాఞ్ఛితాని చాదాయ గర్భధూలికషాయపరిమళమనోహా
రాణి చ కుముదకువలయకమలాని గృహీత్వాగత్య తస్మిన్నేవ లతాగృహే
శిలాతలే శయనమస్యాకల్పయమ్। తత్ర చ సుఖనిషణ్ణస్య ప్రత్యాసన్న
వర్తినాం చన్దనవిటపానాం మృదూని కిసలయాని నిష్పీడ్య తేన స్వభావసురభి
ణాతుషారశిశిరేణ రసేన లలాటికామకల్పయమాచరణతలాదఙ్గచర్చా
ఞ్చారచయమభ్యర్ణపాదపస్ఫుటితవల్కలవివరశీర్ణేన చ కరసమ్పుటమా

ర్ణితేనకర్పూరరేణునా స్వైరప్రతీకారమకరవమ్ఉరోనిహితచన్దన ద్ర
వార్ద్ర త్రివల్కలస్య స్వచ్ఛసలిలసేకరస్రావిణా కదలీదళేనాస్య జనక్రి
యామస్వతిష్ఠమ్। ఏవఞ్చముహుర్ముహు రస్యేదన్యన్నళినీదళశయనము
పకల్పయతోముహుశ్చన్దనచర్చామారచయతోముహుర్ముహుశ్చ స్వై
రప్రతిక్రియాంకుర్వతః కదళీదళేనచానవరతంవ్యజనముపవీజయతో భూ
న్మే మనసిచిన్తానాస్తి ఖల్వసాధ్యంనామభగవతోమనోభువః క్వాయం
హరిణఇవవనవాసనిరతః స్వభావముగ్ధోజనఃక్వచ వివిధవిలాసరసరాశి
గన్ధర్వరాజపుత్రీ మహాశ్వేతాసర్వథాసహితశ్చ దస్య చ్ఛూర్ణటం దుష్క
రమనాయత్తమకర్తవ్యం వాజగతిదురుపపాదే ప్సాపృచ్ఛేచ్ఛయామవజ్ఞ
యా విచరతి। నచాయంకేనాపిప్రతి కూలయితుం శక్యతేకావా గణ
నాపచేతనేషు అపగతచేతనాన్యపిసంఘట్టయితుమలంయదృచ్ఛయైరో చ
తే। కుముదిన్యపి దినకరకరానురాగిణీ భవతికమలిన్యపిశశికరద్వేషము
జ్ఝతినిశాపవాసరేణ సహామిశ్రతా మేతిజ్యోత్స్నా ఎపృన్ధకారమను వ
ర్తతేఛాయాపిప్రదీపాభిముఖమనువతిష్ఠతే తడిదపి జలదేస్థిరతాంవ్ర జతి
జరాపి యౌవనేనసఞ్చారిణీభవతి। కింవాతస్య దుఃసాధ్యమపరమేవం
విధోయేనాయమగాధగామ్భీర్యసాగర స్తృణలవలఘుతాముపనీతఃక్వ
తత్తపః క్వేయమవస్థాసర్వథానిష్ప్రతీకారే యమాపదుపస్థితాకిమిదా
నీంకర్తవ్యం కిమాచేష్టితవ్యంకాందిశంగన్తవ్యంకింశరణంకశ్చఉపాయఃక
స్సహాయఃకఃప్రకారఃకాయుక్తిఃకస్సమాశ్రయోయేనాస్యాసవః సంధా
ర్యన్తే కేనవా కౌశలేనకతమయావాయుక్త్యాకతరేణప్రకారేణకేన వా
వష్టమ్భేనకయాప్రజ్ఞయాకతమేనవాసమాశ్వాసనేనాయం జీవేదిత్యే
తేచాన్యేచ మేవిషణ్ణహృదయస్యసఙ్కల్పాఃప్రాదురాసన్। పునశ్చా
చిన్తయంకిమనయాత్యన్తాయతయానిష్ప్రయోజనయాచిన్తయా ప్రా
ణాస్తావదస్య దేన కేనచిదుపాయేనశుభేనాశుభేనవారక్షణీయాః తేషా

శ్చిత్వాత్సమాగమ మేకమపహాయనాస్త్యపరస్సంరక్షణోపాయః బా
లభావాదప్రగల్భతయాచ తపోవిరుద్ధమనుచిత ముపగత ముపహాస
మివాత్మనో మదనవ్యతికరం మన్యమానో నియత మేకోచ్ఛ్వాసావశేష జీ
వితో౽పినాయం తస్యాః స్వయమభిగమనేన పూరయతి మనోరథమ్ కాలా
న్తరక్షమశ్చాయమస్య మదనవికారస్సతతమతిగర్హితేనాకృత్యేనాపి పరి
రక్షణీయాన్మన్యన్తే సుహృదసూన్ సాధవః తదతి హ్రీపణమకర్తవ్యమ
ప్యేతదస్మాకమవశ్యకర్తవ్యతామాపతితం కిమ్వాన్యత్ క్రియతే వా కా
న్యాగతిః సర్వథా ప్రయామి తస్యాస్సకాశమావేదయామ్యేతామవస్థా
మితి చిన్తయిత్వా చ కదాచిదనుచిత వ్యాపార ప్రవృత్తం మాం విజ్ఞాయస
ఞ్జాతలజ్జా నివారయేదిత్యనివేద్యైవ తస్మై తత్ప్రదేశాత్సవ్యాజ ముత్థా
యాగతో౽హమ్। తదేవ మవస్థితే యదత్రావసర ప్రాప్తమీదృశస్యా
నురాగస్యసదృశమస్మదాగమనస్య చానురూపమాత్మనో వా సముచితం
తత్ర ప్రభవతి భవతీత్యభిధాయ కిమియం వక్ష్యతీతి మన్ముఖాసక్తదృష్టి
స్తూష్ణీమాసిత్ ॥

అహం తు తదాకర్ణ్య సుఖామృతమయే హ్రదఇవ నిమగ్నా రతిరస
మయముదధిమివావతీర్ణా సర్వానన్దానాముపరి వర్తమానా సర్వమనోర
థానామగ్రమివాధిరూఢా సర్వోత్సవానామతిభూమిమివాధిశయానా
తత్కాలోపజాతయా లజ్జయా కిఞ్చిదవనమ్యమాన వదనత్వాదస్పృష్ట
కపోలోదరైః గ్రథితైరివోపర్యుపరి పతనానుబన్ధ దర్శితమాలాక్రమైః
అప్రాప్తపక్ష్మసంశ్లేష తయోపజాత ప్రథిమభరైరమలైరానన్ద బా
ష్పజలబిన్దుభిః స్రవద్భిరావేద్యమాన ప్రహర్ష ప్రసరా తత్క్షణమచిన్త
యమ్ - దిష్ట్యాతావదయమనఙ్గో మామివ తమప్యనుబధ్నాతి యత్సత్యమ
నేన మే సన్తాపయతాపి కియతాప్యంశేన దర్శితానుకూలతా యది చ సత్య
మేవ తస్యేదృశీ దశా తతః కిమివ నోపకృతమనేన కిమ్వా నోపపాదితం కో

వానేనాపరస్సమానోబన్ధుః, కథం వా కపిఞ్జలస్య స్వప్నేపి తథా భారతీ
ప్రశాన్తాకృతేరస్మాద్వదనాన్నిష్క్రామతి-ఇత్థంభూతం కిం మయాపి ప్ర
తిపత్తవ్యం తస్య వా పురః కిమభిధాతవ్యమిత్యేవం విచారయన్త్యేవ ప్ర
విశ్య ససమ్భ్రమా ప్రతీహారీ సమాకథయత్ - భర్తృదారికే త్వామస్వస్థ
శరీరేతి పరిజనాదుపలభ్య మహాదేవీ ప్రాప్తేతి - తచ్చ శ్రుత్వా కపిఞ్జ
లో మహాజనసమ్మర్దభీరుః సత్వరముత్థాయ రాజపుత్రి మహానయముపస్థి
తః కాలాతిపాతః భగవాంశ్చ భువనత్రయచూడామణిరస్తముపగచ్ఛతి ది
వసకరః తద్గచ్ఛామి సర్వథాభిమతసుహృత్ప్రీణనదక్షిణార్థమయము
పరచితోఽఞ్జలిరేష మే పరమో విభవ ఇత్యభిధాయ ప్రతివచనకాలమ
ప్రతీక్ష్యైవ పురోయాయినా అమ్బాయాః ప్రవిశతా కనకవేత్రలతాక
రేణ ప్రతీహారీజనేన కఞ్చుకిలోకేన గృహీతతామ్బూలకుసుమపటవా
సాఙ్గరాగేణ చామరవ్యగ్రపాణినా కుబ్జకిరాతబధిరవామనబర్బరవికల
మూకానుగతేన పరిజనేన సర్వతస్సంరుద్ధద్వారదేశే కథమప్యవాప్తనిర్గ
మః ప్రయయౌ - అమ్బాతు మత్సమీపమాగత్య సుచిరం స్థిత్వా స్వభవన
మయాసీత్ - తద్గతా తు తత్రాగత్య కిం కృతం కిమభిహితం కిమాచేష్టిత
మితి శూన్యహృదయా సర్వం నాలక్షయమ్ ॥ . . *

గతాయాం చ తస్యామస్తముపగతే భగవతి హారీతహారితవాజిని
సరోజినీజీవితేశ్వరే చక్రవాకసుహృది సవితరి లోహితాయమానే పశ్చి
మాశాముఖే హరితాయమానేషు కమలవనేషు నీలాయమానే పూర్వది
గ్భాగే పాతాళపఙ్కకలుషేణ మహాప్రళయజలధిపయఃపూరేణేవ తి
మిరేణావష్టభ్యమానే జీవలోకే కింకర్తవ్యతామూఢా తామేవ తరళికా
మపృచ్ఛమయి తరళికే కథం న పశ్యసి దృఢమాకులం మే హృదయమనుప్రతి
పత్తివిహ్వలాని చేన్ద్రియాణి నస్వయమణ్వపి కర్తవ్యమలమస్మి జ్ఞాతుము
పదిశతు మే భవతీ యదత్ర సామ్ప్రతమయమేవం త్వత్సకాశే మే వాభిదా

యగతః కపిఞ్జలః యది తావదితర కన్యకేవ విహాయ లజ్జాముత్సృజ్య ధైర్య ముమ్ముచ్య వినయమచిన్తయిత్వా జనాపవాదమతిక్రమ్య సదాచారముల్ల ఙ్ఘ్య శీలమవగణయ్య కులమనఙ్గీకృత్య లోకయాత్రాం రాగాన్ధవృత్తి రననుజ్ఞాతా పిత్రా అననుమోదితా మాత్రా స్వయముపగమ్య గ్రాహయామి పాణి మేవం గురుజనాతిక్రమా దధర్మో మహాన్. అథ ధర్మానురోధాది తర పక్షావలమ్బనద్వారేణ మృత్యుమఙ్గీకరోమ్యేవమపి ప్రథమం తావత్స్వ యమాగతస్య ప్రథమ ప్రణయిన స్తత్ర భగవతః కపిఞ్జలస్య ప్రణయప్ర సరభఙ్గః పునరపరం యది కదాచి త్తస్య జనస్య మత్తః కృతాశాభఙ్గాత్ ప్రాణవిపత్తిరుపజాయ తేతదపి మునిజనవధజనితం మహదేనో భవేదితి వముచ్చారయన్త్యేవ మయి ఆసన్నచన్ద్రోదయజన్మనా విరళ తిమిరేణా లోకేనవస నవనరాజరివకుసుమరజసా ధూసరతాం ప్రాపవీదిగయాసీత్ ॥

తతః శశి కేసరికరనఖరవిదార్యమాణతమః కరికుమ్భసమ్భవేనముక్తా ఫలక్షోదేనేవ ధవళతాముపనీయమానముదయగిరిసిద్ధసున్దరీకుచచ్యుతే నచన్దనచూర్ణరాశి నేవపాణ్డురీక్రియమాణం చలితజలధిజలకల్లోలానిలో ల్లాసితేన వేలాపులినసికతోద్గమే నేవపాణ్డుతామాపాద్యమానం పశ్చి మేతరదిగ్వధూమ్నాదిగన్తరముదృశ్యత - శనైశ్శనైశ్చన్ద్రోదర్శనాత్సన్దను న్దస్మితాయా దశనప్రభేవజ్యోత్స్నా నిష్పతన్తీనిశాయాముఖశోభా మకరోత్ - తదనురసాతలా దవనీమవదార్యోద్గచ్ఛతా శేషఫణమణ్డలే నేవరజనికరబిమ్బేనారాజతరజనీ - క్రమేణచ సకలజీవలోకానన్దకేన కా మినీజనవల్లభేనకిఞ్చిదున్ముక్తబాలభావేనమకరధ్వజబన్ధుభూతేన ఉపా రూఢరాగేణ సురతోత్సవోపభోగైకయోగ్యేన అమృతమయేనయౌవ నేనేవారోహతా శశినా రమణీయతాముపనీయత యామినీ

అథతం ప్రత్యాసన్న సముద్రవిద్రుమప్రభాపాటలితమివ ఉద యగిరిసింహకరతలాహతనిజహరిణశోణితశోణీకృతమివ రతికల హకు

పితరోహిణీచరణాలక్తకరసలాఞ్ఛితమివాభినవోదయలోహితం రజనిక
రముదితం విలోక్య అన్తర్జ్వలితమదనానలాప్యన్ధకారితహృదయా తరలి
కోత్సఙ్గవిధృతశరీరాపి మన్మథహస్తవర్తినీ చన్ద్రగతనయనాపి మృత్యుమా
లోకయన్తీ తత్క్షణమచిన్తయమ్ - ఏకత్ర ఖలు మదనమధుమాసమలయ
మారుతప్రభృతయశ్శస్త్రాః ఏకత్ర చాయం పాపకారీ చన్ద్రహతకో
న శక్యతే సోఢుమిదమతిదుర్విషహమనఙ్గవేదనాతురఞ్చ మే హృదయమను
స్యచోద్గమనమిదం సదాహజ్వరస్యాఙ్గారవర్షః శీతార్తస్య తుషారపాతః వి
షస్ఫోటమూర్చ్ఛితస్య కృష్ణసర్పదంశ ఇత్యేవం చిన్తయన్త్యేవ చన్ద్రోదయా
పనీతాకులమనమ్లాననిద్రేవ మూర్చ్ఛానిమీలితలోచనామకార్షీ
దచిరేణ చ సమ్భ్రాన్తతరలికోపనీతాభిశ్చన్దనచర్చాభిస్తాలవృన్తానిలై
శ్చోపలబ్ధసంజ్ఞా తామేవాకులాకులాం మూర్తేనేవాధిష్ఠితాం విషాదేన
సల్లలాటవిధృతప్రస్రవచ్చన్ద్రకాన్తమణిశిలామివావిచ్ఛిన్నబాష్పజలధా
రాన్ధకారితముఖీం రుదన్తీం తరలికామపశ్యమ్ - ఉన్మీలితలోచనాఞ్చ
మాం సా కృతపాదప్రణామా చన్దనపఙ్కార్ద్రేణ కరయుగలేన బద్ధాఞ్జలిర
వాదీత్ - భర్తృదారికే కిం లజ్జయా గురుజనాపేక్షయా వా ప్రసీద ప్రే
షయ మామానయామి తే హృదయదయితం జనముత్తిష్ఠ స్వయం వా తత్ర
గమ్యతామతః పరమసమర్థాసి సోఢుమిమం ప్రబలచన్ద్రోదయవిజృంభ
మాణోత్కలికాశతముదధిమివ మకరచిహ్నమిత్యేవం వాదినీం తామహ
మవోచమ్ - ఉన్మత్తే కిమన్యథైవ నన్వయం సర్వవికల్పానపహరన్ సర్వో
పాయదర్శనాన్యుత్సారయన్ సర్వానన్తరాయానన్తరయన్ సర్వసన్దేహా
నపనయన్ సర్వశఙ్కాస్తిరస్కుర్వన్ లజ్జామున్మూలయన్ స్వయమభిగమన
లాఘవదోషమావృణ్వన్ కాలాతిపాతం పరిహరన్ ఆగత ఏవ మత్తోఽప్యస్త
హస్యైవ వాసకాశం నేతా కుముదబాన్ధవః - తదుత్తిష్ఠ యథాకథఞ్చిదను
ద్ధృతజీవితా సమ్భావయామి హృదయదయితమాయాసకారిణం జనమిత్యు

భిరధానామనుకనమూర్ఛితేవ విహ్వలై రఙ్గైః కథఞ్చిదవలమ్బ్య తామే
వోదస్థామ్ ॥

ఉచ్చలితాయాఞ్చ మేదుర్నిమిత్త నివేదకమస్పన్దత దక్షిణం లో
చనమ్. ఉపజాతశఙ్కా చాచిన్తయమిదమపరం కిమప్యుపక్షిప్తం దైవేనేతి
అథ నాతిదూరోద్గతేన త్రిభువనప్రాసాదమహాప్రణాలానుకారిణా
సుధాసలిలపూరానివ మహాతా చన్ద్రరసనిర్ఝరనికరానివ క్షరతా శ్వేతగ
ఙ్గాప్రవాహానహసా స్రాణీవ వమతా అమృతసాగరపూరానివోద్గిరతా
చన్ద్రమణ్డలేనాప్లావ్యమానే జ్యోత్స్నయా భువనాన్తరాలే శ్వేతద్వీప
నివాసమివ సకలలోకః సుఖమివానుభవతి జనే మహావరాహదం
ష్ట్రామణ్డలనిభేన శశినా క్షీరసాగరోదరాదివోద్ధ్రియమాణే మహీమణ్డ
లే ప్రభవద్గజానాజనేన వికచకుముదగన్ధైశ్చన్దనోదకైరుపప్రియ
మాణేషు చన్ద్రికయాశ్లేషు కామినీప్రహితసురతదూతీసహస్రసఙ్కు
లేషు రాజమార్గేషు నీలాంశుకరచితావగుణ్ఠనాసు చన్ద్రాలోకభయచకి
తాసు కమలవనలక్ష్మీష్వివ నీలోత్పలప్రభాపిహితాస్వితస్తతః పలా
యమానాస్వభిసారికాసు ప్రతికుముదమాబద్ధమధుకరమణ్డలాసు ప్రబు
ధ్యమానాసు భవనదీర్ఘికాకుముదినీషు స్ఫుటితకుముదవనబహులధూలిధ
వళితోదగే నిశానదీపులినాయమానేఽన్తరిక్షే చన్ద్రోదయానన్దనిర్భరేష
హ్లాదధావివ రతిరసమయ ఇవ ఉత్సవమయ ఇవ విలాసమయ ఇవ ప్రీతిమ
య ఇవ జీవలోకే శశిమణిప్రణాళనిర్ఝరే ప్రమోదముఖరమయూరరవ
రమ్యే ప్రదోషసమయే గృహీతవివిధకుసుమతామ్బూలాఙ్గరాగపటవా
సచూర్ణయా తరలికయానుగమ్యమానా తేనైవ మూర్ఛానిహితేన కిఞ్చి
దాశ్యానచన్దనలలాటికాలగ్నధూసరాకులాలకేన చన్దనరసచర్చాఙ్గరాగ
వేశేనార్ద్రార్ద్రేణ తథైవ చ తయా కణ్ఠస్థితయాక్షమాలయా శ్రవణశి
ఖరచుమ్బిన్యా చ పారిజాతమఞ్జర్యా పద్మరాగరత్నరశ్మినిర్మితేనేవ కర్ణా

శుకేనకృతశిరోవగుణ్ఠనా కేనచిదాత్మీయేనాపిపరిజనేనానుపలక్ష్య మా
ణాతస్మాత్ ప్రాసాదశిఖరాదవాతరమ్॥

అవతీర్యచపారిజాతకుసుమమఞ్జరీ పరిమళాకృష్టేనరిక్తీకృతోప
వనేనకుముదవనాన్యపహాయధావతామధుకరజాలేన నీలపటావగుణ్ఠన
విభ్రమానివసమ్పాదయతానుబధ్యమానా ప్రమదవనపక్షద్వారేణనిర్గ
త్యతత్సమీపముదచలమ్ - ప్రయాణే నీచతరళికాద్వితీయముపరిజనమా
త్మానమాలోక్యాచిన్తయం ప్రియతమాభిసరణప్రవృత్తస్య జనస్యకిమి
వకృత్యంబాహ్యేనపరిజనేనన్వేతపవ పరిజనలీలా ముపదర్శయ న్నిత
థాహిసమారోపితశరాసనాసక్తసాయకోఽనుసరతికుసుమాయుధఃమా
ర ప్రసారితకరఃకరమివకర్షతిశశీ ప్రస్ఖలనభయాత్ పదేపదేఽవలమ్బ్య
తేరాగఃలజ్జాంపృష్ఠతఃకృత్వాపురః సహేన్ద్రియైర్ధావతిహృదయంనిశ్చ
యమారోప్యనయత్యుత్కణ్ఠేతి । ప్రకాశఞ్చావదమయితరళికేఅపినా
మమామివాయమిన్దుహతక స్తదుపికరేణకచగ్రహోత్కృష్టమాభిముఖమాన
యేదిత్యేవంవాదినీఞ్చ మామసౌ విహస్యాబ్రవీత్ । భర్తృదారికే
ముగ్ధాసికిమన్యేతేనజనేన అయమాత్మనైవతావన్మదనాతురఇవభర్తృ
దారికాయాంతాస్తాశ్చేష్టాఃకరోతి । తథాహి ప్రతిబిమ్బచ్ఛలేన స్వే
దసలిలకణికాచితంచుమ్బతికపోలయుగళంలావణ్యవతి పయోధరభారే
నిపతతి ప్రస్ఫురితకరస్స్పృశతిరసనావలిమణీన్నిర్మలనఖలగ్నమూర్తి
పాదయోఃపతతికిఞ్చాస్యమదనాతురస్యేవ వపుస్తాపాచ్ఛుష్కచన్దనా
నులేపపాణ్డుతాముద్వహతిమృణాళవలయధవళాః కరాః తథైతే ప్ర
తిమావ్యాజేనస్ఫటికమణికుట్టిమేష్వనిపతతి కేతకీగర్భకేసరధూళిధూసర
పాదఃకుముదసరాంస్యవగాహతే సలిలశీకరార్ద్రశశిమణీః కరై
రామృశతిద్వేష్టివిఘటితచక్రవాకమిథునాని కమలవనాని । ఏతైశ్చా
న్యైశ్చతత్కాలోచితైరాలాపైస్తయానసహ తముద్దేశ మభ్యాగ

షమ్ । తత్ర చ మార్గలతాకుసుమరజోధూసరం చరణయుగళం కైలాస
తటాచ్చన్ద్రోదయస్రుతచన్ద్రకాన్తమణిప్రస్రవణే ప్రక్షాళయన్తీ
యస్మిన్ ప్రదేశే సఆస్తే తస్మిన్నేవ చాస్య సరసః పశ్చిమే తటే పురుష
స్యేవ రుదితధ్వనిం విప్రకర్షాన్నాతివ్యక్తముపాలక్షయమ్ । దక్షిణేక్ష
ణస్ఫురణేన చ ప్రథమమేవ మనస్యాహితశఙ్కా తేన సుతరామవదీర్ణ
హృదయేవ కిమప్యనిష్టమన్తః కథయతేవ విషణ్ణేనాన్తరాత్మనా తరళికే కి
మిదమితి సభయమభిదధానా వేపమానగాత్రయష్టిస్తదభిముఖమతిత్వ
రితమగచ్ఛమ్ ॥ .. .. *

అతినిశీథప్రభావాద్దూరాదేవ విభావ్యమానస్య రముస్ముక్తార్త
నాదం హా హతోఽస్మి హా దగ్ధోఽస్మి హా వఞ్చితోఽస్మి హా కిమిదమాపతితం
కిం వృత్తముత్సన్నోఽస్మి దురాత్మన్ మదనపిశాచ పాపనిర్ఘృణ కిమిదమ
కృత్యమనుష్ఠితమాః పాపే దుష్కృతకారిణి మహాశ్వేతే దుర్వినీతే కిమ
నన తేఽపకృతమాః పాప దుశ్చరితచన్ద్రచణ్డాల కృతార్థోఽసి । ఇదా
నీమపగతదాక్షిణ్య దక్షిణానిల హత కపూర్ణాస్తే మనోరథాః కృతంక
ర్తవ్యం వహేదానీం యథేష్టమ్ । హా భగవన్ శ్వేతకేతో పుత్రవత్సల
న వేత్సి ముషితమాత్మానమ్ హా ధర్మ నిష్పరిగ్రహోఽసి హా తపో నిరా
శ్రయమసి హా సరస్వతి విధవాసి హా సత్యమనాథమసి హా సురలోక శూ
న్యోఽసి సఖే ప్రతిపాలయ మామహమపి భవన్తమనుయాస్యామి న శ
క్నోమి భవతా వినా క్షణమప్యవస్థాతుమేకాకీ కథమపరచిత ఇవాదృష్ట
పూర్వ ఇవాద్య మామేకపదే ఉత్సృజ్య ప్రయాసి కుతస్తవేయమతినిష్ఠు
రతా కథయ త్వదృతే క్వ గచ్ఛామి కం యాచే కం శరణముపైమి అన్ధోఽస్మి
సంవృత్తః శూన్యా మే దిశో జాతాః నిరర్థకం జీవితమప్రయోజనం తపాంసి
సుఖాశ్చ లోకాః కేన సహ పరిభ్రమామి కమాలపామి ఉత్తిష్ఠ దేహి మే
విలపతః ప్రతివచనం క్వ తన్మమోపరి సుహృత్ప్రేమ క్వ సా స్మితపూర్వా
భిభాషితా చ ఇత్యేతాని చాన్యాని చ విలపన్తం కపిఞ్జలమశ్రౌషమ్ ॥...*

తచ్చ శ్రుత్వా పతితైరివ ప్రాణై ర్ద్వారాదేవము క్తైకతారాక్ర
న్దాసర స్త్రీరలతాశ క్తి త్రుట్యమానాంశుకో త్తరీయాయథాశ క్తిత్వరితై
రజ్ఞాతసమవిషమభూమి భాగవిన్య స్తైఃపాద ప్రక్షేపైః ప్రస్ఖలన్నీప
దేపదే కేనాప్యుత్క్షిప్యనీయమానేవతం ప్రదేశంగత్వాసర స్సిరసమీపవ
ర్తిని శిశిరశీకరాసార ప్రావిణి శశిమణిశిలాతలేవిరచితం కుముదకువలయ
కమలవివిధవనకుసుమసుకుమారం మృణాళమయంకుసుమశరసాయకమ
యమివశయనమధిశయానమ్ అతినిష్పన్దతయామత్పదశబ్దమివాకర్ణయ
న్తమ న్తఃకోపశమితమదనసన్తాపతయాతత్క్షణలబ్ధసుఖప్రసు ప్తమివ
మనఃక్షోభప్రాయశ్చిత్తప్రాణాయామావస్థితమివ అతిస్ఫురితప్ర
భేణత్వత్కృతేమ మేయమవ స్థేతికథయన్తమివాధ రేణఇన్దుద్వేషప
రివర్తితదేహతయా పృష్ఠభాగనిపతితై ర్మదనదహనవిహ్వలహృదయ
న్యస్తహస్తనఖమయూఖచ్ఛలేనభిద్రితమివశశికరశ్శై రుచ్ఛ్వసత్పాణ్డు
రతయా స్వదేహవినాశోత్పన్నయా మదనచన్ద్రికళయేవచన్దనలేఖిక
యారచితలలాటికమ్- మ త్తః ప్రియతర స్తవాపరోజనోజాతఇతికుపి తే
నేవజీవితేనపరిత్యక్తం మన్మథవ్యథయా సహైతానసూన స్వయమివో
త్సృజ్య నిశ్చేతనతాసుఖమనుభవ న్తమ్ -అనఙ్గయోగ విద్యామివధ్యా
య న్తమపూర్వప్రాణాయామమివాభ్యస్య న్త ముపపాదితాస్మదాగ
మనేన ప్రణయాదివాపహృతప్రాణపూర్ణపాత్ర మనఙ్గేనరచితచన్దన
లలాటికా త్రిపుణ్డ్రకంధృతసరసబిససూత్రయజ్ఞోపవీతమంసావస క్తక
దళీగర్భపత్రచారుచీరమేకావళీవిశాలాక్షమాల మవిరళామలకర్పూర
క్షోదభస్మధవళమ్ ఆబద్ధమృణాళవలయరక్షాప్రతిసరమనోభవవ్రత
వేశమాస్థాయమత్సమాగమమ న్త్రమివసాధయ న్తమవిరతరోదనాతా
మ్రనా శ్రుతయాదాగతరుధి రేణేవమదనశరశల్యవేదనాకూణితత్రి
భాగేనకరిసహృదయేదర్శనమాత్రకేణాపి నపునరనుగృహీతోఽయమ

నుగతోజనఇతిసప్రణయంమాము పలభమానమివచక్షుషాకిఞ్చిద్వివృ
తాధరతయాజీవితమపహర్తుమన్తః ప్రవిష్టైరివేన్దుకిరణైర్నిర్గచ్ఛద్భిర్ద
శనాంశుభిర్ధవళితపురోభాగం మన్మథవ్యథయా విఘటమానహృదయని
హితేనవామేనపాణినా ప్రసీద ప్రాణైస్సమం ప్రాణసమేనగన్తవ్య
మితిహృదయస్థితాంమామివధారయన్తమితరేణచనఖమయూఖదన్తుర
తయాచన్దనమివస్రవతాఉత్తానీకృతేనచన్ద్రాతపమివనివారయన్తమప
న్తికస్థితేనచఅచిరోద్గతజీవితమార్గమివోద్గ్రీవేణ విలోకయతాతపస్స్న
హ్యాదాకమణ్డలునాసముపేతంకణ్ఠాభరణీకృతేనచమృణాళవలయేనరజ
నికరకిరణపాశేనేవసంయమ్యలోకాన్తరముపనీయమానం కపిఞ్జలేనమ
ద్దర్శనాదబ్రహ్మణ్యా మిత్యూర్ధ్వహస్తేన ద్విగుణీభూతబాష్పోద్గమేనా
క్రోశతాకణ్ఠేపరిష్వక్తంతత్క్షణవిగతజీవితం తమహంపాపకారిణీమన్ద
భాగ్యామహాభాగమద్రాక్షమ్||

ఉద్ఘాతమూర్ఛాన్ధకారాచ పాతాళతలమివావతీర్ణాతదాక్వా
హంమగమంకిమకరవంకింవ్యలపమితిసర్వమేవ నాజ్ఞాసిషమ్ అసవశ్చమే
తస్మిన్ క్షణేకిమతికఠినతయాస్య మూఢహృదయస్య కిమనేకదుఃఖసహ
ప్రసహిష్ణుతయాహతశరీరకస్య కింవిహితతయాదీర్ఘశోకస్య కింభాజన
తయాజన్మాన్తరోపాత్తస్య దుష్కృతస్యకిం దుఃఖదాననిపుణతయాద
గ్ధదైవస్య కిమేకాన్తవామతయా దురాత్మనోమన్మథహతకస్య కేనహే
తునానోదచ్ఛన్నిస్సృతదపినజ్ఞాతవతీ కేవలమతిచిరాల్లబ్ధచేతనాదుఃఖభా
గినీవహ్నావివపతితమసహ్యశోకదహ్యమానమాత్మానమవనౌ విచేష్టమా
నమపశ్యమ్ అశ్రద్దధానా చాసమ్భావనీయం తత్తస్యమరణమాత్మనశ్చ
జీవితముద్ధాయ హాహాకిమిదముపనతమితిముక్తార్తనాదాహా అమ్బహా
తాతహాసఖ్యఇతి వ్యాహరన్తీహానాథజీవితనిబన్ధన ఆచక్ష్వ క్వమామే
కాకినీమశరణామకరుణవిముచ్య యాసిపృచ్ఛ తరళికాం తత్కృతేయా

యాంయాంసభూతావస్థాయుగసహస్రాయమాణాభిశ్చేష్టాభిర్నీతాదివసః
ప్రసీదసకృదప్యాలపదర్శయభక్తవత్సలతామీషదపివిలోకయపూరయ
మేమనోరథమార్తాస్మిభక్తాస్మిఅనురక్తాస్మిఅనాథాస్మిబాలాస్మిఅగతికా
స్మిదుఃఖితాస్మిఅనన్యశరణాస్మిమదనపరిభూతాస్మికిమితినకరోషిదయాం
కథయకిముపరాద్ధం కిం వా నానుష్ఠితమ్ మయాకస్యాం వా నాజ్ఞాయా
మా ప్రహితంకస్మిన్ వాత్వదనుకూలే నాభిరతంయేనకుపితోఽసి దాసీజన
మకారణాత్ పరిత్యజ్యవ్రజన్నభిభేషి కౌలీనాదలీకానురాగప్రతార
ణకుశలయాకింవామయావామయాపాపయా। ఆఃఅహమద్యాపిప్రా
ణిమిహోహతాస్మి మన్దభాగినీకథం మేనత్వంనతాతోనవినయోనబన్ధుగర్వో
నపరలోకఃధిఙ్మాం దుష్కృతకారిణీంయస్యాఃకృతేత వేయమీదృశీదశా
వర్తతే।నాస్తిమత్సదృశీనృశంసహృదయాయాహమేవంవిధం భవన్తము
త్సృజ్యగృహంగతవతీకింమేగృహేణకిమమ్బయాకింవాతాతేన కిం బన్ధు
భిఃకింపరిజనేన। హాకముపయామిశరణమయిదైవనిర్ఘృణదర్శయద
యాంవిజ్ఞాపయామిత్వాం దేహిదయితదక్షిణాం భగవతిభవితవ్యతేకురు
కృపాంపాహివనితామనాథాంభగవత్యోవనదేవతాః ప్రసీదత ప్రయ
చ్ఛతాస్య ప్రాణానస్యవసున్ధరేసకలలోకానుగ్రహజననికిమర్థం నాను
కమ్పసేతాతకైలాసశరణగతాస్మి తేదర్శయదయాలుతామిత్యేతానిచా
న్యానిచ వ్యాక్రోశన్తీకియద్వాస్మరామిగ్రహగృహీతేవావిష్టేవోన్మ
త్తేవభూతోపహతేవవ్యలపమ్। ఉపర్యుపరిపతితనయనజలధారానికర
చ్ఛలేనవిలీయమానేవద్రవతామివనీయమానాజలాకారేణేవాత్మీ క్రి
యమాణాప్రలాపాక్షరైరపిదశనమయూఖశిఖానుగతతయాసాశ్రు
ధారైరివనిష్పతద్భిఃశిరోరుహైరప్యవిరళవిగళితకుసుమతయాముక్తబా
ష్పజలబిన్దుభిరివఆభరణైరపిప్రసృతవిమలమణికిరణాశ్రుతయాప్రరు
దితైరివోపేతాతజ్జీవితాయైవాత్మనఃతాయస్పృహయన్తీమృతస్యాపి

సర్వాత్మనా హృదయం ప్రవేష్టుమివేచ్ఛన్తీ కరతలేన కపోలయోరాశ్యా
న చన్దనశ్వేతజటామూలే చ లలాటే నిహితసరసబిసయోశ్చాంసయోః మృ
ణాలయుజరసలవలులితకమలినీపలాశావగుణ్ఠితే చ హృదయే పరామృశన్తీ పు
ణ్డరీక నిష్ఠురో౽సి ఏవమప్యార్తాం నగణయసి మామిత్యుపాలభమానా ము
హుర్ముహురేనమున్నమయ్య ముహుః పర్యచుమ్బం ముహుః కణ్ఠే గృహీ
త్వా వ్యాక్రోశమ్ ఆః పాపే త్వయాపి మత్ప్రత్యాగమనకాలం యావ
దస్యాసవో న రక్షితా ఇతి తామేకావలీమగర్హయమ్ అయి భగవన్ ప్రసీద
ప్రత్యుజ్జీవయైనమితి ముహుర్ముహుః కపిఞ్జలస్య పాదయోరపతం ముహు
శ్చ తరళికాం కణ్ఠే గృహీత్వా ప్రారుదమ్ । అద్యాపి చిన్తయన్తీ న జానామి
తస్మిన్ కాలే కుతస్తాని చ నితాన్యశిక్షితాన్యనుపదిష్టాన్యదృష్టపూర్వాణి
మే హతపుణ్యాయాః కృపణాని చాటుసహస్రాణి ప్రాదురభవన్ కు
తస్తే సంలాపాః కుతస్తాన్యార్తికరుణాని వైక్లవ్యరుదితాని అన్య ఏవ స ప్రకా
రః ప్రళయోర్మయ ఇవోదధిష్వన్తర్బాష్పవేగానాం జలయన్త్రేణీ
వాముచ్యన్తాశ్రుప్రవాహాణాం ప్రరోహా ఇవ నిరగచ్ఛన్ ప్రలాపా
నాం శిఖరశతానీవావర్ధన్త దుఃఖానాం ప్రసూతయ ఇవోదపాద్యన్త
మూర్ఛానామ్॥.. .... *

ఇత్యేవమాత్మవృత్తాన్తమావేదయన్త్యా ఏవ తస్యాః సమతిక్రా
న్తం కథమప్యతికష్టమవస్థాన్తరమనుభవన్త్యా ఇవ చేతనాం జహార మూర్ఛా
వేగాన్నిష్పతన్తీం చ శిలాతలే తాం ససమ్భ్రమం ప్రసారితకరః పరిజన ఇవ
జాతపీడశ్చన్ద్రాపీడో౽పి ధృతవాన్ । అశ్రుజలార్ద్రేణ చ తదీయేనైవో
త్తరీయవల్కలప్రాన్తేన శనైః శనైర్వీజయన్ సంజ్ఞాం గ్రాహితవాన్
ఉపజాతకారుణ్యశ్చ బాష్పసలిలోత్పీడేన ప్రక్షాల్యమాన కపోలయుగ
ళాం లబ్ధచేతనామవాదీత్ భగవతి మయా పాపేన తవాయం పునరభినవ
తాముపనీతః శోకః యేనేదృశీం దశాముపనీతాసి తదలమనయా కథయా

సంప్రతియత్తామియ మహానుభావస్య సముద్ధః శ్రోతుమ్।అతిక్రాన్తాన్యపి
హి సఙ్కీర్త్యమానాని అనుభవసమాం వేదనాముపజనయన్తి సుహృజ్జన
స్య దుఃఖాని తన్నార్హసి కథం కథమపవిధ్య తానిమానసులభానసూన్ పునః
పునస్స్మరణశోకానలేన్ధనతాముపనేతుమితి ॥ . .. . *

ఏవముక్త్వా దీర్ఘముష్ణఞ్చ నిశ్వస్య బాష్పాయమానలోచనా సనిర్వే
దమవాదీత్ రాజపుత్త్ర్యా తస్యామతిదారుణాయాంహతనిశాయా
మేభిరతినృశంసైరసుభిర్న పరిత్యక్తా సేదానీంపరిత్యజ్యేత ఇతిదూరాపే
తమేతత్ । నూనమపుణ్యోపహతాయాః పాపాయామమభగవానన్త
కోఽపి పరిహరతి దర్శనం కుతశ్చ మే కఠినహృదయాయాః శోకః సర్వమిద
మలీకమస్య దురాత్మనః కఠినహృదయస్య సర్వథా హమనేనత్యక్తత్రపేణ
నిరపత్రపాణామగ్రేసరీకృతాయయా చాధిగతమదనవేదనయా వజ్ర
మయ్యా వేదమనుభూతం తస్యాః కాగణనా కథనం ప్రతి। కింవా పరమతః క
ష్టతరమాఖ్యేయమాఖ్యాస్యతి యన్నశక్యతే శ్రోతుమాఖ్యాతుం వా।
కేవలమస్య వజ్రపాతస్యానన్తరమాశ్చర్యంయదభూత్తదా వేదయామి
ఆత్మనశ్చ ప్రాణధారణకారణలవ ఇవావ్యక్తో యస్సముత్పన్నః తఞ్చ కథ
యామి యయా దురాశామృగతృష్ణికయా గృహీతాహమిదమపరతక
ల్పం పరకీయమివ భారభూతమప్రయోజనమకృతజ్ఞఞ్చ హతశరీరం వహా
మి తదలం శ్రూయతామ్॥ . . . . *

తతశ్చ తథాభూతే తస్మిన్నవస్థాన్తరే మరణైకనిశ్చయా తత్రద్వా
హావిలపతి తరళికామబ్రువమయి ఉత్తిష్ఠ నిష్ఠురహృదయే కియద్రోదిషి
కాష్ఠాన్యాహృత్య విరచయ చితామ్ అనుసరామి జీవితేశ్వరమ్।ఇత్యత్రా
న్తరే స్ఫుటితిచన్ద్రమణ్డలవినిర్గతో గగనాదవతీర్య కేయూరకోటిలగ్నమ
మృతఫేనపిణ్డపాణ్డురం పవనతరళమంశుకోత్తరీయమాకర్షన్నుభయక
ర్ణాన్దోళితకుణ్డలమణిప్రభారక్తగణ్డస్థలః స్థూలముక్తాఫలతయా తారా

గణమివ గ్రథితమతితారహారమురసా దధానో ధవళదుకూలపల్లవకల్పి
తోత్తరీయగ్రన్థిః అళికులనీలకుటిలకున్తలనికరవికటమౌళిః ఉత్ఫుల్లకుముదకర్ణ
పూరః కామినీకుచకుఙ్కుమపత్త్రలతాలాఞ్ఛితాంసదేశః కుముదధవళదే
హో మహాప్రమాణః పురుషో మహాపురుషలక్షణోపేతో దివ్యాకృతిః
స్వచ్ఛవారిధవళేన దేహప్రభావితానేన ధౌతయన్నివ దిగన్తరాణి తా
మోదినా చ శరీరతః క్షరతా శిశిరేణ శీతజ్వరమివ జనయతా అమృతశీకరని
కరవర్షిణేవ తుషారపటలేనేవానులింపన్ గోశీర్షచన్దనరసచ్ఛటాభిరివాసి
ఞ్చన్ ఐరావతకరపీవరాభ్యాం బాహుభ్యాం మృణాళధవళాఙ్గుళిభ్యా
మతిశీతలస్పర్శాభ్యాం తముపరతముత్క్షిప్య దున్దుభినాదగమ్భీరేణ స్వరేణ
వత్స మహాశ్వేతే న పరిత్యాజ్యాస్త్వయా ప్రాణాః పునరపి తవానేన సహ భ
విష్యతి సమాగమ ఇత్యేవమాదృతః పితేవాభిధాయ సహైవానేన గగన
తలముదపతత్। అహం తు తేన వ్యతికరేణ సభయా సవిస్మయా సకౌతుకా
చోన్ముఖీ కిమిదమితి కపిఞ్జలమపృచ్ఛమ్। అసౌ తు ససమ్భ్రమమదత్త్వైవో
త్తరముదతిష్ఠత్। దురాత్మన్నన్తక క్వ మే వయస్యమపహృత్య గచ్ఛసీత్య
భిధాయోన్ముఖః ససఞ్జాతకోపో బధ్నన్ సావేగముత్తరీయవల్కలేన పరిక
రముత్పతన్తం తమేవానుసరన్నన్తరిక్షముదగాత్। పశ్యన్త్యా ఏవ చ మే
సర్వ ఏవ తే తారాగణమధ్యమవిశన్ ॥ . . . . *

మమ తు తేన ద్వితీయేనేవ ప్రియతమమరణేన కపిఞ్జలగమనేన ద్విగు
ణీకృతశోకాయాః సుతరామదీర్యత హృదయమ్। కింకర్తవ్యతామూఢా
చ తరళికామబ్రవమయి జానాసి కథయ కిమేతదితి। సా తు తదవలోక్య
స్త్రీస్వభావకాతరతయా తస్మిన్ క్షణే శోకాభిభావినా భయేనాభిభూతా
వేపమానాఙ్గయష్టిర్మమ మరణశఙ్కయా చ వరాకీ విషణ్ణహృదయా సక
రుణమవాదీత్ భర్తృదారికే న జానామి పాపకారిణీ కిన్తు మహదిదమా
శ్చర్యమమానుషాకృతిరేష పురుషః సమాశ్వాసితా చానేన గచ్ఛతాపా

నుకమ్పింపిత్రేవభర్తృదారికా ప్రాయేణచైవంవిధాదివ్యాస్వప్యే
ష్వవిసంవాదిన్యోభవన్త్యాకృతయః కిముత సాక్షాత్ । నచాల్పమపివిచా
రయన్తీకారణమస్యమిథ్యాభిధానేపశ్యామి। అతోయుక్తంవిచార్యాత్మా
నమస్మాత్ ప్రాణపరిత్యాగవ్యవసాయాన్నివర్తయితుమతిమహత్ ఖ
ల్విదమాశ్వాసస్థానమస్యామవస్థాయామ్ । అపిచతమనుసరన్ గతఏవక
పిఞ్జలస్తస్మాచ్చకుతోఽయం కోవాయంకిమర్థఞ్చానాయ మపగతా
సురుత్క్షిప్యనీతః క్వవానీతః కస్మాచ్చాసమ్భావనీయేనామునాపునః సమా
గమాశాప్రదానేన భర్తృదారికాసమాశ్వాసితేతిసర్వమిదముపలభ్య
జీవితంవామరణంవాసమాచరిష్యసి । అదుర్లభంహిమరణ మధ్యవసితం
పశ్చాదప్యేతద్భవిష్యతి। నచజీవన్ కపిఞ్జలోభర్తృదారికామదృష్ట్వా
స్థాస్యతితేనతత్ప్రత్యాగమనకాలావధయోఽపితావత్ ధ్రియన్తామమీ
ప్రాణాఇత్యభిదధానాపాదయోర్మేన్యపతత్ । అహన్తుసకలలోకదు
ర్లఙ్ఘ్యతయాజీవితతృష్ణాయాఃక్షుద్రతయాచస్త్రీస్వభావస్యతయా
చతద్వచనోపనీతయాదురాశామృగతృష్ణికయాకపిఞ్జలప్రత్యాగమన
కాఙ్క్షయాచతస్మిన్ కాలేతదేవయుక్తమన్య మానానోత్సృష్టవతీజీవిత
మాశయాహికిమివనక్రియతేతాఞ్చపాపకారిణీంకాలరాత్రిప్రతిమాం
వర్ష సహస్రాయమాణాంయాతనామయీమివదుఃఖమయీమివనరక
మయీమివఅగ్నిమయీమివ ఉత్సన్ననిద్రాతథైవక్షితితలే విచేష్టమా
నారేణుకణధూసరైరశ్రుజలార్ద్రకపోలసనానితైర్విముక్తవ్యాకులై
శ్శిరోరుహైరుపరుద్ధముఖీనిర్దయాక్రన్దజర్జరస్వరతయాక్షామేణకణ్ఠేనత
స్మిన్నేవసరస్తీరేతరళికాద్వితీయాక్షపాంక్షపితవతీ... ... .. *

ప్రత్యూషసితూత్థాయతస్మిన్నేవసరసిస్నాత్వాకృతనిశ్చయా
తత్ప్రీత్యాతమేవకమణ్డలుమాదాయతాన్యేవచవల్కలానితామేవాక్ష
మాలాంగృహీత్వాబుద్ధ్వానిస్సారతాంసంసారస్య జ్ఞాత్వాచమన్దపుణ్య

తామాత్మనః నిరూప్య చాప్రతీకార దారుణతాం వ్యసనోపనిపాతానామ్ ఆకలయ్య దుర్నివారతాం శోకస్య దృష్ట్వా చ నిష్ఠురతాం దైవస్య చిన్తయిత్వా చాతిబహుళ దుఃఖతాం స్నేహస్య భావయిత్వా చానిత్యతాం సర్వభావానామవధార్య చాకాణ్డభఙ్గురతాం సర్వసుఖానా మవిగణయ్య తాతమమ్బాఞ్చ పరిత్యజ్య సహపరిజనేన మనసా సకలబన్ధువర్గం నివర్త్య విషయసుఖేభ్యో మనస్సంయమ్యేన్ద్రియాణి గృహీత బ్రహ్మచర్యా దేవం త్రైలోక్యనాధమ నాధశరణమిమం శరణార్థినీ స్థాణుమాశ్రితవత్యస్మి. అపరేద్యుశ్చ కుతోఽపి సముపలబ్ధవృత్తాన్త స్తాతః సహామ్బయా సహబన్ధువర్గేణాగత్య సుచిరం కృతాక్రన్ద స్తైస్తైరుపాయై రభ్యర్థనాభిశ్చ బహుభిరుపదేశైశ్శాస్త్రైరనేక ప్రకారైః పరిసాన్త్వనైశ్చ నానావిధైర్గృహాగమనాయ మే మహాన్తం యత్నమకరోత్. యదా చ నేయమస్మాద్వ్యవసాయాత్. కథఞ్చిదపి శక్యా తే వ్యావర్తయితుమితి నిశ్చయమధిగత వాన్ తదా నిరాశోఽపి దుస్త్యజతయా దుహితృ స్నేహస్య పునః పునర్మయా విసృజ్యమానోఽపి బహూన్ దివసాన్ స్థిత్వా సశోక ఏవాన్తర్దహ్యమానహృదయో గృహానయాసీత్. గతే చ తాతే తతః ప్రభృతి దేవస్యైకృతేఽశ్రుమోక్షమాత్రకేణ కృతజ్ఞతాం దర్శయన్తీ తదనురాగ కృశమిదమ పుణ్యబహుళమ స్తమిత లజ్జమమఙ్గళభూతమనేక క్లేశాయాసహతం నిరాసంఙ్గ శరీరకం బహువిధైర్నియమైశ్తైశ్శోషయన్తీ వన్యైశ్చ ఫలమూలవారిభిర్వర్తమానా జపవ్యాజేన తద్గుణగణానివగణయన్తీ త్రిసన్ధ్యమత్ర సరసిస్నానముపస్పృశన్తీ ప్రతిదినమర్చయన్తీ దేవం త్ర్యమ్బకమస్యామేవ గుహాయాం తరళికయా సహ దీర్ఘం శోకమనుభవన్తీ సుచిరం న్యవసమ్. సాహమేవంవిధా పాపకారిణీ నిర్లక్షణా నిర్లజ్జా క్రూరా చ నృశంసా చ గర్హణీయా నిష్ప్రయోజనోత్పన్నా నిష్ఫల జీవితా నిరాధా నిరవలమ్బా నానీ స్సుఖా చ కిం మయా దృష్టయా పృష్టయా వా కృత బ్రాహ్మణవధమహా

పాతకయాకరోతిమహాభాగఇత్యుక్త్వాప్రాఞ్జునావల్కలోపాన్తేనశశి
నమివశరన్మేఘశకలేనాచ్ఛాద్యవదనందుర్నివారబాష్పవేగముపార
యన్తీనివారయితుమున్ముక్తకణ్ఠమతిచిరముచ్చైః ప్రారోదీత్॥ *

చన్ద్రాపీడస్తుప్రథమమేవతస్యారూపేణవినయేనదాక్షిణ్యేన
మధురాలాపతయానిస్పృహతయాచాతితపస్వితయాచప్రశాన్తిత్వేన
చనిరభిమానతయాచమహానుభావత్వేనచశుచితయాచఉపారూఢగౌ
రవోఽభూత్ తదానీన్తుతేనాపరేణదర్శితసద్భావేనస్వవృత్తాన్తకథనే
నతయాచకృతజ్ఞతయాహృతహృదయఃసుతరామారోపితప్రీతిరభ
వత్। అర్ధీకృతహృదయశ్చశనైశ్శనైరేనామభాషతభగవత్క్లేశభీ
రురకృతజ్ఞఃసుఖాసఙ్గలుబ్ధోలోకస్స్నేహసదృశంకర్మానుష్ఠాతుమశక్తోని
ష్ఫలేనాశ్రుపాతమాత్రేణస్నేహముపదర్శయన్రోదితిత్వయాతుక
ర్మణైవసర్వమాచరన్త్యాకిమివనప్రేమోచితమాచేష్టితంయేనరోదిషి
తదర్థమాజన్మనఃప్రభృతిసముపచితపరిచయఃప్రేయానసన్తుతఇవ
పరిత్యక్తోబాన్ధవజనస్సన్నిహితాఅపితృణావజ్ఞయావధీరితావిషయాఃవి
ముక్తాన్యతిశయితసునాసీరసమృద్ధీన్యైశ్వర్యసుఖానిమృణాలినీవాతి
తనీయస్యపినితరాంతనిమాననుచితైస్సంక్లేశైరుపనీతాతనుర్గృహీతం
బ్రహ్మచర్యమాయోజితస్తపసిమహత్యాత్మావనితాజనదుష్కరమతి
కష్టమఙ్గీకృతమరణ్యావస్థానమ్। అపిచఅనాయాసేనైవాత్మాదుఃఖాభి
హతైఃపరిత్యజ్యతేమహీయసాతుయత్నేనగరీయసిక్లేశేనిక్షిప్యతేకేవ
లమ్।యదేతదనుమరణంనామతదతినిష్ఫలమవిద్వజ్జనాచరితఏషమార్గో
మోహవిలసితమేతదజ్ఞానపద్ధతిరియంరభసాచరితమిదంక్షుద్రదృష్టిరే
షాఅతిప్రమాదోఽయంమౌర్ఖ్యస్ఖలితమిదంయదుపరతేపితరిభ్రాతరి
సుహృదిభర్తరివాప్రాణాఃపరిత్యజ్యన్తేస్వయఞ్చేన్నజహాతినపరి
త్యాజ్యాః। అత్రహివిచార్యమాణేస్వార్థఏవప్రాణపరిత్యాగోఽ

యమ్ । అసహ్యశోకవేదనాప్రతీకారత్వాదాత్మనః ఉపరతస్యతునస్వల్పమ
పిగుణమావహతినతావత్తస్యాయం ప్రత్యుజ్జీవనోపాయఃనధర్మోపచ
యకారణంనశుభలోకోపార్జనహేతుః ననిరయపాతప్రతీకారః నదర్శ
నోపాయః నపరస్పరసమాగమనిమిత్తమన్యామేవ స్వకర్మఫలపరిపాకో
పచితామసావవశోనీయతేభూమిమసావప్యాత్మఘాతినః కేవల మేనసా
సంయుజ్యతే । జీవంస్తుజలాఞ్జలిదానాదినాబహూపకరోత్యుపరతస్యా
త్మనశ్చమృతస్తునోభయస్యాపిస్మరతావత్ప్రియామేకపత్నీంరతింభగ
వతిభర్తరిమకరకేతౌసకలాబలాజనహృదయహారిణిహర నయనహుత
భుజాదగ్ధేఽప్యవిరహితామసుభిః । పృథాఞ్చవార్ష్ణేయీంశూరసేనసు
తామభిరూపేసావజ్ఞవిజితసకలరాజక మౌళికుసుమవాసిత పాదపీఠేప
త్యావఖిలభువనబలిభాగభుజిపాణ్డౌ కిన్దమమునిశాపానలేన్ధన తాముపా
గతేఽప్యపరిత్యక్తజీవితామ్ । ఉత్తరాఞ్చవిరాటదుహితరంబాలాంబా
లశశినీవనయనానన్దహేతౌవినయవతివిక్రాన్తేచపఞ్చత్వ మభిమన్యా
వుపగతేఽపిధృతదేహామ్ । దుశ్శలాఞ్చధృతరాష్ట్రదుహితరంభ్రాతృ
శతోత్సఙ్గలాలితామతిమనోహరే హరవరదానవర్ధితమహిమ్నిసిన్ధురా
జేజయద్రథేధనఞ్జయేనలోకాన్తరముపనీతేఽప్యకృతప్రాణపరిత్యాగామ్।
అన్యాశ్చరక్షస్సురాసురమునిమనుజ సిద్ధగన్ధర్వకన్యకా భర్తృరహితాః
శ్రూయన్తేసహస్రశోవిధృతజీవితాః॥ . . . *

ప్రోత్సృజ్యైతాపిజీవితంసన్దిగ్ధోఽప్యస్యసమాగమోయదిస్యాత్భ
గవత్యాస్తుతతఃపునఃస్వయమేవసమాగమసరస్వతీ సమాకర్ణితాఅనుభవే
చకోవికల్పఃకథఞ్చతాదృశానామ ప్రాకృతాకృతీనాంమహాత్మనామవి
తథగిరాంగరీయసాపికారణేనగిరివైతథ్యమాస్పదంకుర్యాదుపరతేనచ
సహజీవన్త్యాః కీదృశీసమాగతిః- అతోనిస్సంశయమసావుపజాతకారు
ణ్యో మహాత్మాపునః ప్రత్యుజ్జీవనార్థమేవైనముత్క్షిప్యసురలోకంనీత

వాణ్-అచిన్త్యేహి మహాత్మనాం ప్రభావాఃబహు ప్రకారాశ్చ సంసార ప్రవృత్తయఃచిత్రశ్చ దైవమాశ్చర్యాతిశయయుక్తాశ్చ తపస్విద్ధయః అనేకవిధాశ్చకర్మణాంశక్తయః అపచసునిపుణమపివిమృశద్భిః కిమి నాన్యత్తదపహరణేకారణమాశఙ్కే—యతజీవితప్రదానాదృతేనచానమ్భావ్యమిదమవగన్తవ్యంభగవత్యాచిరప్రవృత్తపపహన్థాః। తథాహివిశ్వావసునాగన్ధర్వరాజేన మేనకాయాముత్పన్నాం ప్రమద్వరాం నామకన్యామాశీవిషవిలుప్తజీవితాంస్థూలకేశాశ్రమేభార్గవస్య నష్టాం ప్రమతితనయోమునికుమారకోరురుర్నామస్వాయుషోఽర్ధేనయోజితవాన్।అర్జునశ్చాశ్వమేధతురగానుసారిణమాత్మజేనబభ్రువాహననామ్నా సమరశిరసిశరాపహృతప్రాణములూపీనామనాగకన్యకాసోచ్ఛ్వాసమకరోత్ । అభిమన్యుతనయఞ్చ పరిక్షీతమశ్వత్థామాస్త్రపావకపరిప్లుష్టముదరాదుపరతమేవనిర్గతముత్తరాప్రలాపోపజనితకృపోభగవాన్వాసుదేవోదుర్లభానసూన్ప్రాపితవాన్। ఉజ్జయిన్యాఞ్చసాన్దీపనిద్విజతనయమన్తకపురాదహృత్యత్రిభువనవన్దితచరణస్సపవానీతవాన్ । అత్రాపికథఞ్చిదేవమేవభవిష్యతి।తథాపికింక్రియతేకఉపాలభ్యతే ప్రభవతిహిభగవాన్విధిఃబలవతీచనియతిః।ఆత్మేచ్ఛయానశక్యముచ్ఛ్వసితుమపిఅత్రపిశునానిచాస్యైకాన్తనిష్ఠురస్యదైవహతకస్యవిలసితానినక్షమన్తేదీర్ఘకాలమవ్యాజరమణీయంప్రేమ। ప్రాయేణచనిసరతపవఅనాయతస్వభావభఙ్గురాణిసుఖానిఆయతస్వభావానిచ దుఃఖాని। తథాహిఃకథమప్యేకస్మిన్జన్మనిసమాగమోజన్మాన్తరసహస్రాణిచవిరహాః ప్రాణినామతోనార్హస్యనిన్ద్యమాత్మానంనిన్దితుమాపతన్తిహిసంసారపథమతిగహనమవతీర్ణానామేతేవృత్తాన్తాఃధీరాహితరన్త్యాపదమిత్యేవం విధైరన్యైశ్చమృదుభిరుపసాన్త్వనైస్సంస్థాప్యతాంపునరపినిర్ఘ్రరజతేవాఞ్జలిపుటోపనీతేనానిచ్ఛన్తీమపిబలాత్ప్రక్షాళితముఖీమకారయత్ ॥

అత్రాన్తరేచ శ్రుతమహాశ్వేతావృత్తాన్తోపజాతశోక ఇవస
ముత్సృష్టదివసవ్యాపారో రవిరపి భగవానధోముఖతామయాసీత్ । అథ
క్షీణేదివసే పరిణతప్రియఙ్గుమఞ్జరీరజోనిభేనపిఞ్జరిమ్ణారజ్యమానేవిల
మ్బిని బ్రధ్నమణ్డలే అవిరళకుసుమ్భకుసుమరసరక్తదుకూలకోమలేనచా
స్తాతపేన ముచ్యమానేషు దిఙ్ముఖేషు చకోరనయనతారకాకాన్తినాచపి
ఞ్జలిమ్నాలిప్యమానే తిరోహితనీలిమ్ని వ్యోమ్ని కోకిలవిలోచనచ్ఛవిబ
భ్రుణిచారుణయతి సాన్ధ్యే భువనమర్చిషి యథాప్రధానమున్మిషత్సుగ్ర
హాగ్రామేషు వనమహిషమలీమసవపుషి లోచనముషి ము
షితతారకాపథప్రథిమ్ని కాలిమానమాతన్వతి శార్వరే తమసి అతనుతి
మిరతిరోహితహరితభాసు గహనతాంయాన్తీషు తరురాజీషు రజనిజలబి
న్దుజాలజనితజడిమ్ని బహుళవనకుసుమపరిమళానుమితగమనేచ చలిత
లతావిటపగహనే ప్రవృత్తేచపవనే నిద్రానిభృతపతత్రిణి త్రియామా
మాముఖే మహాశ్వేతా మన్దంమన్దముత్థాయ భగవతీముపాస్య పశ్చిమాంస
న్ధ్యాం కమణ్డలుజలేన ప్రక్షాళితచరణా వల్కలశయనీయే సఖేదముష్ణం
నిశ్శ్వస్య నిషసాద । చన్ద్రాపీడోఽప్యుత్థాయ సకుసుమం ప్రస్రవణజ
లాఞ్జలిమవకీర్య కృతసన్ధ్యాప్రణామః తస్మిన్ద్వితీయే శిలాతలే మృదుభిర్ల
తాపల్లవైశ్శయ్యామకల్పయత్ । ఉపవిష్టశ్చ తస్యాంపునః పునస్తమేవ
మనసా మహాశ్వేతావృత్తాన్తమన్వభావయత్ । ఆసీచ్చాస్యమనసి ఏవం
వామాయమప్రతీకారదారుణో దుర్విషహవేగః కష్టః కుసుమాయుధః
యదనేనాభిభూతామహాన్తోఽప్యేవమనపేక్షితకాలక్రమాస్సముత్సా
రితధైర్యాస్సద్యో జీవితంజహతి సర్వథా నమో భగవతే త్రిభువనాభ్యర్చి
తశాసనాయమకరకేతనాయేతి। పునఃపప్రచ్ఛచైనాం భగవతి సా తవపరి
చారికా వనవాసవ్యసనమిత్త్రం దుఃఖసబ్రహ్మచారిణీ తరళికాక్వగతేతి ॥
అథసాకథయత్ మహాభాగయా తన్మయా కథితమమృతసమ్భవ

అప్సరసాఙ్కులాత్తస్మాన్మదిరేతి నామ్నా మదిరాయతేక్షణా కన్యకాభూ
త్ తస్యాశ్చాసౌ సకలగన్ధర్వకులముకుటకుట్మలపీఠప్రతిష్ఠితచరణో దేవ
శ్చిత్రరథః పాణిమగ్రహీదపరిమితగుణగణాకృష్టహృదయశ్చాన్యవని
తాదుర్లభేనాథః కృతాశేషాన్తఃపురేణ హేమపట్టలాఞ్ఛనేనఛత్రవేత్ర
చామరచిహ్నేన మహాదేవీశబ్దేన పరం ప్రీతః ప్రసాదమకరోత్ - అన్యో
న్య ప్రేమసంవర్ధనపరయోశ్చ తయోర్యౌవనసుఖాని సేవమానయోః
కాలేనాశ్చర్యభూత మేకజీవితమివ పిత్రోః అథవా సర్వస్యైవ గన్ధర్వకుల
స్య వా జీవలోకస్య దుహితృరత్నముదపాది కాదమ్బరీతి నామ్నా - సా చ
మే జన్మతః ప్రభృత్యేకాసనశయనపానాశనా పరం ప్రేమస్థానమఖిల
విశ్రమ్భధామ ద్వితీయమివ హృదయం బాలమిత్రమేకత్ర తయా మ
యా చ నృత్యగీతాదికలాసు కృతాః పరిచయాః శైశుజనోచితాభిశ్చ క్రీ
డాభిరనియన్త్రిణనిర్భరముపనీతో బాలభావః సా చామునైవ మదీయేన
హా వృత్తాన్తేన సముపజాతశోకా నిశ్చయమకార్షీత్ నాహం కథఞ్చిదపి
సశోకాయాం మహాశ్వేతాయామాత్మనః పాణిం గ్రాహయిష్యామీతి సఖీ
జనస్య పురతస్సశపథమభిహితవతీ యది కథమపి మామనిచ్ఛన్తీమపి బలా
త్తాతః కదాచిత్కస్మైచిద్దాతుమిచ్ఛతి తదాహమనశనేన వా హుతాశనే
న వా రజ్జ్వా వా విషేణ వా నియతమాత్మానముత్స్రక్ష్యామీతి। సర్వఞ్చైత
దాత్మదుహితుః కృతనిశ్చయం నిశ్చలభాషితం కర్ణపరమ్పరయా పరిజనస
కాశాద్గన్ధర్వరాజశ్చిత్రరథః స్వయమశృణోత్ గచ్ఛతి కాలే సముపారూ
ఢనిర్భరయౌవనామాలోక్య సుతాం బలవదుపతాప పరవశః క్షణమపి న
ధృతిమలభత-ఏకాపత్యతయా చాతిప్రియతయా చ న శక్తః కిఞ్చిదపి తా
మభిధాతుమితి। అపశ్యంశ్చాన్యదుపాయాన్తర మిదమత్ర ప్రాప్తకాల
మితి మత్వా తయా మహాదేవ్యా మదిరయా సహావధార్య క్షీరోదనామా
నం కఞ్చుకినం వత్సే మహాశ్వేతే త్వద్వ్యతిరేకేణైవ గగ్ధహృదయా నామిద

మపరమస్మాకముపస్థితమిదానీన్తు కాదమ్బరీమనునేతుం త్వం శరణమితి స
నిశ్చయమత్సమీపమద్యైవ ప్రత్యుషసి ప్రేషితవాన్- తతో మయాగురు
వచనగౌరవేణ సఖి ప్రేష్యాచ తక్షీరోదేన సార్థం సా తరళికా సఖి కాదమ్బరి
కిం దుఃఖితమపిజనమతితరాం దుఃఖయసి జీవన్తీమిచ్ఛసి చేన్మాం తత్కురుగు
రువచనమవితథమితి సన్దిశ్య విసర్జితా- నాతిచిరం గతాయాశ్చ తస్యామన్త
రమేవేమాం భూమిమనుప్రాప్తో మహాభాగ ఇత్యభిధాయ తూష్ణీమభవత్.

అత్రాన్తరే చేలాఞ్చనచ్ఛలేన విడమ్బయన్నివ శోకానలదగ్ధమధ్యం
మహాశ్వేతాహృదయముద్వహన్నివ మునికుమారవధమహాపాతకం దర్శ
యన్నివ చిరకాలలగ్నం దక్షశాపానలదాహచిహ్నమవిరళభస్మాఙ్గరా
గధవళః కృష్ణమృగాజినప్రావృతార్ధో వామస్తన ఇవామ్బికాయాః
ధూర్జటిజటామణ్డలచూడామణిర్భగవానుదగాత్తారకారాజః - క్రమేణ
చోద్గతే గగనమహాపయోధిపులినే సప్తలోకనిద్రామఙ్గళకలశే కుముద
షాణ్డవే విఘటితకుముదవనే ధవళితదశదిశి శశ్వచ్ఛ్వేతే శ్వేతాతపత్రా
యమాణే మానినీమానశత్రౌ శుచిశోచిషి శశాఙ్కమణ్డలే శశికరకలితా
సు వ్రజన్తీషు క్రశిమానమాటవీషు ప్రభాసు ప్రస్రవత్సు చ కైలాసశశిమణి
శిలానాం సర్వతస్స్రోతస్సు విషుప్రప్రవణేషు మృణాళకన్దళినిచావ
ష్కన్ధపతితచన్ద్రకిరణ ఇవ విలుప్తకమలవనశోభే భాత్యచ్ఛోదసరః పయసి
సముపోఢమోహనిద్రే చ ద్రాఘీయో వీచివిచలితవపుషి విరుపతి విర
హిణి చక్రవాకచక్రవాళే నిర్వృత్తే చ చన్ద్రోదయే విద్రుతే హర్షనయ
నజలకణనీహారిణి వియద్విహారిణి మనోహారిణి విద్యాధరాభిసారికాజనే
చన్ద్రాపీడస్సుప్తాం మాలోక్య మహాశ్వేతాం పల్లవశయనే శనైస్సముపావిశ
త్- అస్యాం వేలాయాం కిం నుఖలు మామన్తరేణ చిన్తయతి వైశమ్పాయ
నః కిం వా వరాకీ పత్రలేఖా కిం వా రాజపుత్రలోక ఇతి చిన్తయన్నేవ ని
ద్రాంయయా*

అథక్షీణాయాంక్షపాయాముషసిసన్ధ్యాముపాస్యశిలాతలోపవి
ష్టాయాంపవిత్రాణ్యఘమర్షణానిజపన్త్యాంమహాశ్వేతాయాం నిర్వ
ర్తిత ప్రాభాతికవిధౌ చన్ద్రాపీడే తరళికా షోడశవర్షవయసా సావష్ట
మ్భాకృతినామన్థఖేదాలసగజరాజగమనగురూణిపదానినిక్షిపతాపస్ఫు
ఘితచన్దనాఙ్గరాగధూసరోరుదణ్డద్వయేన కుఙ్కుమరాగపిఞ్జరాయమాణేన
చామీకరశృఙ్ఖలాకలాపనిబిడనియమితఙ్కణాబన్ధాతిరిక్త ప్రేఙ్ఖత్పల్లవ
మధురవాసవపకేవలంవసానేననుచరతయావిభక్తమధ్యేనవిపులవక్షసా
దీర్ఘానువృత్తేనబాహునా వామప్రకోష్ఠదోలాయమాన మాణిక్యవల
యేనకర్ణాభరణమణిశోచిఃప్రకీర్యమాణముధోముఖకిరణేన్ద్రాయుధజాలం
వర్ణాంశుకోత్తరీయమివైకస్కన్ధక్షిప్తముద్వహతాచూతపల్లవకోమలము
నవరతతామ్బూలబద్ధరాగాన్ధకారమధరందధతాకర్ణాన్తాయతస్యస్వభా
వధవళస్యధవళిమ్నాలోచనయుగళస్యధవళయతేవదిగన్తరాణికుముదవ
నానీవవర్షతాపుణ్డరీకమయమివదివసంకుర్వతాకనకపట్టపృథులలాటేన
అళికులనీలసరళశిరసిజేనఅగ్రామ్యాకృతినారాజకులసమ్పర్కచతురే
ణాగన్ధర్వదారకేణ కేయూరకనామ్నానుగమ్యమానా ప్రత్యూషస్యేవ
ప్రాదురాసీత్ ఆగత్యచకోఽయమిత్యుపజాతకుతూహలా చన్ద్రాపీ
డంసుచిరమాలోక్యమహాశ్వేతాయాస్సమీపము పసృత్య కృత ప్రణా
మాసవినయముపావిశత్-అనన్తరఞ్చఅతిదూరావనతేనోత్తమాఙ్గేన ప్ర
ణమ్యకేయూరకోఽపిమహాశ్వేతాదృష్టినిసృష్టంనాతిసమీపవర్తిశిలాత
లంభేజే సముపవిష్టశ్చతమదృష్టపూర్వమధఃకృతకుసుమాయుధముపహ
సితసురాసురగన్ధర్వవిద్యాధరరూపం రూపాతిశయం చన్ద్రాపీడస్యదృ
ష్ట్వావిస్మయమాపేదే*

పరిసమాప్తజపాతుమహాశ్వేతాప్రచ్ఛతరళికాంకింత్వయాదృ
ష్టాప్రియసఖీకాదమ్బరీకుశలినీకరిష్యతివాతదస్మద్వచనమితి-అథసాతర

ళికావినయావనతమౌళిరీషదాలమ్బితకర్ణపాశమతిమధురయాగిరావ్యా
జిజ్ఞపత్ భర్తృదారికే దృష్టాఖలుమయాభర్తృదారికా కాదమ్బరీసర్వ
తఃకుశలినీవిజ్ఞాపితాచనిఖిలం భర్తృదుహితుస్సన్దేశమాకర్ణ్యచయత్త
యాసన్తతముక్తముక్తాస్థూలాశ్రుబిన్దువర్షంరుదిత్వాప్రతిసన్దిష్టంత
దేవతస్యైవవిసర్జితఃతస్యాఏవవీణావాహకఃకేయూరకఃకథయిష్యతీత్యు
క్త్వావిరరామ విరతవచసితస్యాంకేయూరకోఽబ్రవీత్ భర్తృదారికేమ
హాశ్వేతే దేవీకాదమ్బరీగృహీతకణ్ఠగ్రహంత్వాంవిజ్ఞాపయతి యదియ
మాగత్యమామవదత్ తరళికాతత్కథయకిమయంగురుజనవచనానురో
ధఃకిమిదంమచ్చిత్తపరీక్షణంకింగృహనివాసాపరాధ నిపుణోపాలమ్భః
కింప్రేమవిచ్ఛేదాభిలాషఃకింభక్తజనపరిత్యాగోపాయఃకింవాప్రకో
పః జానాస్యేవమేసహజప్రేమనిష్పన్దనిర్భరంహృదయమేవమతినిష్ఠు
రంసన్దిశన్తీకథమసినలజ్జితాతథామధురభాషిణీ కేనాపి శిక్షితావక్తుమ
ప్రియంపరుషమభిధాతుంవా స్వప్నోపితావత్ క ఇవసహృదయః కనీయ
స్యవసానవిరసేకర్మణికృశేమతిముపసర్పయేత్ కిముతాతిదుఃఖాభిహత
హృదయోఽస్మద్విధోజనః సుహృద్దుఃఖఖేదితేహిమనసికైవసుఖాశాకై
వనిర్వృతిఃకీదృశాస్సమ్భోగాః కానివాహసితాని యేనేదృశీందశాము
పనీతా ప్రియసఖీకథమతిదారుణం తమహంవిషమివాప్రియకారిణం
కామంసకామంకుర్యామ్ దివస కరాస్తమనవిధురాసునలినీషుసహవా
సపరిచయాచ్చక్రవాకయువతిరపసమాగమసుఖానిపరిత్యజతి కేము త
నాన్యాః-అపిచయత్రభర్తృవిరహవిధురాఅపహృతపరపురుషదర్శనాది
వానిశంనివసతిప్రియసఖీకథమివతన్మమహృదయమపరఃప్రవిశేజ్జనఃయ
త్రచభర్తృవిరహవిధురాతీవ్రవ్రతకర్శితాఙ్గీప్రియసఖీమహాకృచ్ఛ్ర
మనుభవతితత్రాహమవగణయ్యైతత్ కథమాత్మసుఖార్థినీపాణింగ్రా
హయిష్యామికథంవామమసుఖంభవిష్యతిత్వత్ప్రీత్యా చాస్మిన్వస్తుని మ

మారికాజనవిరుద్ధంస్వాతన్త్ర్యమాలమ్బ్య స్వీకృతమయశస్సమవకీరితోఽవి
నయఃగురువచనమతిక్రమితంనగణితోలోకాపవాదఃవనితాజనస్యసహ
జమాభరణముత్సృష్టాలజ్జాసాకథయకథమివపునరత్రప్రవర్తతే తదయ
మఞ్జలిరుపరచితః ప్రణామోఽయమిదఞ్చపాదగ్రహణమనుగృహాణ
మాంవనమితోగతాసి మేజీవితేనసహేతిమావృథాఃస్నేహేఽపి పునరిమ
మర్థంమనసిఇత్యభిధాయతూష్ణీమభూత్.

మహాశ్వేతాతుతచ్ఛ్రుత్వాసుచిరంవిచార్యగచ్ఛస్వయమేవాహ
మాగత్యయథార్హమాచరిష్యామీత్యుక్త్వాకేయూరకంప్రాహిణోత్ గ
తేచ కేయూరకేచన్ద్రాపీడమువాచ రాజపుత్రరమణీయో హేమకూట
శ్చిత్రా చ చిత్రరథరాజధానీబహుకుతూహలః కింపురుషవిషయః పే
శలోగన్ధర్వలోకస్సరళహృదయామహానుభావా చ కాదమ్బరీ యది నాతి
ఖేదకరమివగమనంకల్పయసి నావసీదతివాగురుప్రయోజన మదృష్టచరవి
షయకుతూహలి వాచేతః మద్వచనమనురుధ్యతేవా భవన్మతిఃసుఖదా
యివా అస్మచ్చిరదర్శనమర్హసివా ప్రణయమిమమప్రత్యాఖ్యానయో
గ్యంవా జనమన్యసేసమారూఢోవాపరిచయలేశోఽనుగృహ్యతామ
యంజనః తతోనార్హసినిష్ఫలాంకర్తుమభ్యర్థనామిమాంమయైవసహగ
త్వా హేమకూటమతిరమణీయతానిదానన్తరం దృష్ట్వాచమాన్నిర్విశే
షాంకాదమ్బరీముపనీయతస్యాః కుమతిమనో మోహమపలసత మేకమ
హోరావిశ్రమ్య శ్వోభూతే ప్రత్యాగమిష్యసి। మమహిసా-రణబాన్ధ
వంభవన్తమాలోక్యైవదుఃఖాన్ధకారభారాక్రాన్తేనమహతఃకాలాదు
చ్ఛ్వసితమివచేతసా శ్రావయిత్వాస్వవృత్తాన్తమిమం సహ్యతామివగ
తశ్శోకః। దుఃఖితమపిజనంరమయన్తిసజ్జనసమాగమాఃపరసుఖోపపాద
నపరాధీనశ్చభవాదృశాంగుణోదయ ఇత్యుక్తవతీంతాంచ చన్ద్రాపీ
డోఽబ్రవీత్। భగవతిదర్శనాత్ప్రభృతిపరవానయంజనఃకర్తవ్యేష్వ

క్షేప్తుమశక్యా తయానియుజ్యతామిత్యభిధాయతయాసహమహాశ్వేతోదచలత్ ॥

క్రమేణచగత్వా హేమకూటమాసాద్య గన్ధర్వరాజకులంసమతీత్యకాఞ్చనతోరణానిసప్తకక్ష్యాన్తరాణికన్యాన్తఃపురద్వారమవాప। మహాశ్వేతాదర్శన ప్రధావితేనదూరాదేవకృతప్రణామేనకనకవేత్రలతాహస్తేన ప్రతీహారజనేనోపదిశ్యమానమార్గః ప్రవిశ్య అసంఖ్యేయనారీశతసహస్ర సమ్బాధం స్త్రీమయమపరమివజీవలోకమియత్తాంగ్రహీతమేకత్ర త్రైలోక్యస్త్రీణమివసంహృతమపురుషమివ సర్గాన్తరమఙ్గనాద్వీపమివాపూర్వముత్పన్నం పఞ్చమమివ నారీయుగావతారమపరమివపురుషద్వేషి ప్రజాపతినిర్మాణమనేకకల్ప కల్పనార్ధముత్పాద్యస్థాపితమివాఙ్గనాకోశమతివిస్తారిణాయువతిజనలావణ్య ప్రభా పూరేణప్లావితదిగన్తరేణసిఞ్చన్తమివామృతరసప్రసరేణదివసమార్ద్రీకుర్వన్తమివ భువనాన్తరాళంబహుళ ప్రభావర్షిణామరకతమణిమయేనసర్వతఃపరిగతతయా తేజోమయమివచన్ద్రమణ్డలసహస్రైరివనిర్మితసంస్థానంజ్యోత్స్నామయైవఘటితసన్నివేశమాభరణప్రభాభిరివనిష్పాదితదిగన్తరంవిభ్రమైరివకృతసర్వోపకరణంయౌవనవిలాసైరివోత్పాదితావయవంరతివిలసితైరివవిరచితసఞ్చయంమన్మథచరితైరివకల్పితావకాశమనురాగేణేవానులిప్తసకలజన ప్రదేశంశృఙ్గారమయమివ సౌన్దర్యమయమివసురతాధిదైవతమయమివకుసుమశరమయమివ కుతూహలమయమివఆశ్చర్యమయమివసౌకుమార్యమయమివప్రేమమయమివకుమారః కుమారీపురాభ్యన్తరందదర్శ॥ . . *

అతిబహుళతయాచతస్యకన్యకాజనస్యసమన్తాదాననద్యుతిభిరిన్దుబిమ్బవృష్టిమివతపన్తీముపాఙ్గవిక్షేపైరుచ్ఛలితకువలయ వనమయీమివ క్రియమాణామవనీమనిభృతభ్రూలతావిభ్రమైఃకాముకార్ముకవిలాసశతానీవ ప్రచలితానిశిరసిజకలాపాన్ధకారైర్బహుళ పక్ష ప్రదోష

స్థానేష్వివసన్నిక్షిప్తః స్మితప్రభాసుత్ఫుల్లకుసుమేష్వివ పల్లవేష్వివ వసన్తది
వసేషు సఞ్చరతశ్శ్వసితానిలపరిమళైస్సకలయమానానివ పరిభ్రమ
తః కపోలమణ్డలాలోకై ర్యాణ్యేకీకృతదర్పణసహస్రాణీవ స్ఫురితాని, కరతల
రాగేణారక్తకమలవనవర్షిణమివ జీవలోకం కరరుహకిరణస్ఫురశ్శేవ కుసు
మాయుధశరసహస్రైరివ సంఛాదితదిగన్తరాణి ఆభరణాంశుశస్త్రాయుధ
జాలకైరుడ్డీయమానానీవ భవనమయూరబృన్దాని యానాన్యపి కాన్తైస్సా
ద్యమానానీవ మన్మథసహస్రాణి అద్రాక్షీత్ । ఉచితవ్యాపారవ్యాపృ
తే శేషకుమారికాణాం సఖీహస్తావలమ్బేషు పాణిగ్రహణాగవేణువా
ద్యేషు చుమ్బనవ్యతికరాః వీణాసు కరరుహవ్యాపారాస్సు ప్రా
సుకరతలప్రహారాః భవనలతాసేకకలశేక శ్లేషభుజలతాపరిష్వఙ్గాః
లీలాదోలాసు నితమ్బసవప్రేఙ్ఖితాని తామ్బూలవీటికావశిష్టేష్వదశ
నోపచారాః వకుళపిటకేషు మధుగణ్డూషప్రదానాః అశోకతరుతాడనే
షు చరణాభిఘాతాః ఉపహారకుసుమషలనేషు సీత్కారాః అలిరిక్తంసు
రతమివాభ్యస్యన్తీనామపశ్యత్॥ . . . . *

యస్య చ కన్యకాజనస్య కపోలతలాలోక ఏవ ముఖప్రక్షాళనం లో
చనాన్యేవ కర్ణోత్పలాని హాసచ్ఛవయ ఏవ అఙ్గరాగః నిశ్వాసా ఏవ వాదివా
సగన్ధప్రయుక్తయః అధరద్యుతిరేవ కుఙ్కుమానులేపనమాలాప ఏవ
తన్త్రీనినాదాః భుజలతా ఏవ చమ్పకమాలాః కరతలాన్యేవ లీలాకమలాని
స్తనా ఏవ దర్పణాః నిజదేహప్రభైవాంశుకావగుణ్ఠనం జఘనస్థలాన్యేవ వి
లాసమణిశిలాతలాని కోమలాఙ్గులిరాగ ఏవ చరణాలక్తకరసః నఖమణిశ్రే
ణీచయ ఏవ కుట్టిమోపహారకుసుమప్రకరః యత్ర చాల్పకరసోఽపి చర
ణాతిభారః వకుళమాలికా మేఖలాకలనమపి గమనవిఘ్నకరం అఙ్గరాగగౌ
రవమప్యధికశ్వాసనిమిత్తమంశుకభారోఽపి గ్లానికారణం మఙ్గళప్రతిసర
వలయవిధృతిరపి కరతలవిధుతిహేతుః అవతంసకుసుమధారణమపి శ్రమః

కర్ణపూరమధుకరపక్షపవనోఽపి ఆయాసకరః తథా చ యత్ర సఖీస్పర్శనేష్వకృతహస్తావలమ్బముత్థానమతిసాహసమ్। ప్రసాధనేష్వాహారభారసహిష్ణుతా స్తనకార్కశ్యప్రభావః। కుసుమాపచయేషు ద్వితీయకుసుమగ్రహణమప్యయువతిజనోచితమ్। కన్యకావిజ్ఞానేషు మాల్యగ్రథనమసుకుమారజనవ్యాపారః। దేవతాప్రణామేషు మధ్యభాగభఙ్గో నాతివిస్మయకరః॥

తస్యాశ్చైవంవిధస్య కిఞ్చిదభ్యన్తరమతిక్రమ్య ఇతశ్చేతశ్చ పరిభ్రమతః కాదమ్బరీప్రత్యాసన్నస్య పరిజనస్య శుశ్రావ తాంస్తానతిమనోహరానాలాపాన్ తథాహి। లవలికే కల్పయ కేతకీధూళిభిన్నవలీలతాలవాలమణ్డలాని। సాగరికే గన్ధోదకకనకదీర్ఘికాసు వికిర రత్నవాలుకామ్। మృణాళికే కృత్రిమకమలినీషు కుఙ్కుమరేణుముష్టిభిశ్చురయ చక్రవాకమిథునాని। మకరికే కర్పూరపల్లవరసేనాధివాసయ గన్ధపాత్రాణి। రజనికే భవనదీర్ఘికాతమాలవీథికాన్ధకారేషు నిధేహి మణిప్రదీపాన్। కుముదికే స్థగయ శకునికులరక్షణాయ ముక్తాజాలైర్దాడిమీఫలాని। నిపుణికే లేఖయ మణిసాలభఞ్జికాస్తనేషు కుఙ్కుమరసపత్రభఙ్గాన్। ఉత్పలికే పరామృష కనకసమ్మార్జనీభిః కదళీగృహమరకతవేదికాః। కేసరికే సిఞ్చ మదిరారసేన వకుళకుసుమమాలాగృహాణి। మాలతికే పాటలయ సిన్దూరరేణునా కామదేవగృహదన్తవలభికామ్। నలినికే పాయయ కమలమధురసం భవనకలహంసాన్। కదళికే నయ ధారాగృహం గృహమయూరాన్। కమలినికే ప్రయచ్ఛ చక్రవాకశాబకేభ్యో మృణాళక్షీరరసమ్। చూతలతికే దేహి పఞ్జరపుంస్కోకిలేభ్యశ్చూతకలికాఙ్కురాహారమ్। పల్లవికే భోజయ మరీచాగ్రపల్లవదళాని భవనహారీతాన్। లవఙ్గికే విక్షిప చకోరపఞ్జరేషు పిప్పలీతణ్డులశకలాని। మధుకరికే విరచయ కుసుమాభరణకాని। మయూరికే సఙ్గీతశాలాయాం విసర్జయ కిన్నరమిథునాని। కన్దళికే సమారో

హాయక్రీడాపర్వతశేఖరంజీవఞ్జీవమిథునాని । హారీతికేదేహిపఞ్జరశుక
సారికోపదేశమితి॥

ఏతాన్యన్యానిచపరిహాసజల్పితాన్యశ్రౌషీత్ । తథాహి । కా
మరికేమిథ్యాముగ్ధతాం ప్రకటయన్తీకమభిసర్తుమిచ్ఛసి । అయియథా
వనవిలాసైరున్మత్తీకృతేవిజ్ఞాతాసియాత్వం స్తనకలశభారావనమ్యమా
నమూర్తిర్మణిస్తమ్భమయూరానవలమ్బసే। పరిహాసకాఞ్చీగుణరత్నభిత్తి
పతితమాత్మప్రతిబిమ్బమాలపసి-పవనహృతోత్తరీయాంశుకేహారప్ర
భామాంసలితకరతలాసఙ్కులయసిమణికుట్టిమేషు- ఉపహారకమలస్థలి
నభీతేనిజముఖప్రతిబిమ్బానిపరిహరసి జాలవాతాయనపతితపద్మ
రాగాలోకం ప్రతిబాలాతపశఙ్కయాకరతలమాతపత్రీకరోషి-శుకగ్ర
స్తహస్తగలితచామరేనఖమణిమయూఖకలాపమాధునోషి - ఇత్యేతా
న్యన్యానిచశృణ్వన్నేవకాదమ్బరీభవనసమీపమాయయౌ॥

పులినాయమానమపవనలతాగలితకుసుమరేణుపటలైః దుర్ది
నాయమానమనిభృతపరభృతనఖక్షతాజ్జనసహకారఫలరసవర్షైః సీహా
రాయమాణమనిలవిప్రకీర్ణైర్బకుళసేకసీధుధారాధూళిభిః కాఞ్చనద్వీ
పాయమానంచమ్పకోపహారైఃనీలాశోకవనాయమానం కుసుమప్రకర
పతితమధుకరబృన్దాన్ధకారైఃతథాచసఞ్చరతః స్త్రీజనస్య రాగసాగరా
యమాణంచరణాలక్తకరసవిసరైఃఅమృతోత్పత్తిదివసాయమానమఙ్గరా
గామోదైఃచన్ద్రిలోకాయమానందన్తపత్రప్రభామణ్డలైః ప్రియఙ్గు
వనాయమానంరోచనాతిలకభక్తిభిఃనీలాయమానం కృష్ణాగురుపత్రభ
ఙ్గైఃలోహితాయమానంకర్పూరశోకపల్లవైఃధవళాయమానం చన్దనర
సవిలేపనైఃహరితాయమానంశిరీషకుసుమాభరణైః అథసేవార్థమాగతే
నోభయతఊర్ధ్వస్థితేనస్త్రీజనేనప్రాకారేణేవలావణ్యమయేన కృతదీ
ర్ఘమధ్యాముఖాకారమారముద్రాక్షీత్ - తేనచాన్తర్నిపతిత మాభరణ

కిరణాలోకరసంపిణ్డితం నదీ వేణికాజలప్రవాహ మివవహ న్తమపశ్య
త్ తన్మధ్యే చ ప్రతిస్రోతఇవగత్వా ప్రతీహారీమణ్డలాధిష్ఠితపురోభా
గం శ్రీమణ్డపం దదర్శ*

తత్ర చ మధ్యభాగే పర్యన్తరచితమణ్డలోపవిష్టేన చానేకసహ
స్రసంఖ్యేన పరిస్ఫురదాభరణసమూహేన కల్పలతానివహేనేవ కన్యకా
జనేన పరివృతాం సితాంశుకప్రచ్ఛదపటప్రావృతస్య మహతః పర్యఙ్క
స్యోపాశ్రయే ధవలోపధాన న్యస్తద్విగుణ భుజలతావష్టమ్భే నావస్థి
తాం మహావరాహదంష్ట్రావలమ్బినీమివ మహీం విస్తారిణి దేహప్రభా
జాలజలే భుజలతావిక్షేపపరిభ్రాన్తైః ప్రతరన్తీభిరివ చామరగ్రాహిణీ
భిరుపవీజ్యమానాం నిపతిత ప్రతిబిమ్బతయా అధస్తాన్మణికుట్టిమేషు నా
గైరివాపహ్రియమాణాముపాన్తే చ రత్నభిత్తిషు దిక్పాలైరివ పృథక్
పృథక్ నీయమానాముపరిమణిమణ్డపేష్వమరై రివోత్క్షిప్యమాణాం హృ
దయమివ ప్రవేశితాం మహామణిస్తమ్భైః ఆపీతామివ భవనదర్పణైః అధో
ముఖేన శ్రీమణ్డపమధ్యోత్కీర్ణేన విద్యాధరలోకేన గగనతలమివారోప్య
మాణాం చిత్రకర్మచ్ఛలేనావలోకన కుతూహలేన సంపుఞ్జితేన త్రిభువ నే
నేవ పరివృతాం భూషణరవప్రసుప్తశిఖిశతచిత్రచన్ద్రకేణ భవనేనాపి
కౌతుకోత్పాదితలోచనసహస్రేణేవ దృశ్యమానా మాత్మపరిజనేనాపి
దర్శనలోభాదుపార్జితదివ్యచక్షుషేవానిమిషనయనేన నిర్వర్ణ్యమానాం
లక్షణైరపి ప్రవిష్టైరివాధిష్ఠితసర్వాఙ్గామకృతపుణ్యామివ ముఞ్చన్తీం
బాలభావానువృత్తామపి మన్మథావేశపరవశేనేవ గృహ్యమాణాం యౌవ
నేన అతిచలితచరణరాగదీధితిభిరివ నిర్గతాభిః అలక్తకరసపాటలితలావణ్యా
జలవేణికాభిరివ గలితాభిః నివసితరక్తాంశుకదశాశిఖా భిరివా వలమ్బితా
భిః పాదాభరణరత్నాంశులేఖాసన్దేహదాయినీభిః అతికోమలతయా నఖవి
వరేణవమన్తీభిరివ రుధిరధారావర్షమఙ్గుళీభి రుపేతాభ్యాం క్షితితలతా

రాగణమివనఖమణిమణ్డలముద్వహద్భ్యాం విద్రుమరసనదీమివ చర
ణాభ్యాం ప్రవర్తయన్తీం నూపురమణికిరణచక్రవాళేన గురునితమ్బభ
రఖిన్నోరుయుగళసహాయతామివకర్తుముక్తచ్ఛతాస్పృశ్యమానజఘన
భాగాం ప్రజాపతికరదృఢనిపీడితమధ్యభాగగళితం జఘనశిలాతల ప్రతి
ఘాతాల్లావణ్యజలస్రోత ఇవ ద్విధాగతమూరుద్వయందధానాంసర్వతః
ప్రసారితదీర్ఘమయూఖమణ్డలేన ఊర్ధ్వయాపరిపుఞ్జకమి
వనిరుద్ధతాకుతూహలేనవిస్తారమివతన్వతా స్పర్శసుఖేనరోమాఞ్చమివ
ముఞ్చతా కాఞ్చీదామ్నా నితమ్బబిమ్బస్య విరచితపరివేషాం నిపతితసక
లలోకహృదయభరేణేవాతిగురునితమ్బామున్నతకుచాన్తరితముఖదర్శ
నదుఃఖేనేవక్షీయమాణమధ్యభాగాం ప్రజాపతేః స్పృశతస్సౌకుమా
ర్యాదఙ్గుళిముద్రామివ నిమ్నగాం నాభిస్థలీమావరినీముద్వహన్తీం త్రి
భువనవిజయప్రశస్తివర్ణావలీమివ లిఖితాం మన్మథేన రోమరాజిమఞ్జ
రీం బిభ్రాణామన్తః ప్రవిష్టకర్ణపల్లవప్రతిబిమ్బేన భరఖిద్యమాన
హృదయకరతల ప్రేర్యమాణేనేవనిష్పతతానుకరకేతుపానపీరేణ స్తన
భరేణభూషితామధోముఖకర్ణాభరణమయూఖాభ్యామివ ప్రసృతా
భ్యామమలలావణ్యజలమృణాళకాణ్డాభ్యాం బాహుభ్యాం నఖకిరణవిస
రవర్షిణా చ మాణిక్యవలయగౌరవశ్రమవశాత్ । స్వేదజలధారాజాలక
మివముఞ్చతాకరయుగళేన సముద్భాసితాం స్తనభారావనమ్యమాన
మాననమివోన్నమయతాహారేణోర్ధ్వైః కరైర్గృహీతచిబుకదేశామభి
నవయౌవనపవనక్షోభితస్య రాగసాగరస్యతరఙ్గాభ్యామివోద్గతాభ్యాం
విద్రుమలతాలోహితాభ్యామధరాభ్యాం రక్తావదాతస్వచ్ఛకాన్తినాచ
మదిరారసస్ఫూర్తమాణిక్యశుక్తిసమ్పుటచ్ఛవినాకపోలయుగళేన రతిపరి
వాదినీరత్నకోణచారుణా నాసావంశేన చవిరాజమానాం గతిప్రసరని
రోధిశ్రవణకోపాదివకజ్జ్వలదారక్తాపాఙ్గేన నిజముఖలక్ష్మీనివాసమగ్రో

దధినాలోచనయుగళేనలోచనమయమివజీవలోకంకర్తుముద్యతామున్మ
దనవయౌవనకుఞ్జరమకరరాజిభ్యాం భ్రూలతాభ్యాం మనశ్శిలాపఙ్కలి
ఖితేనచరాగాపిష్టేనమన్మథహృదయేనేవ వదనలగ్నేనతిలకబిన్దునా వి
ద్యోతితలలాటపట్టాముత్కృష్టహేమతాళీపట్టాభరణమయమాముక్తక
ర్ణోత్పలచ్యుతమధుధారాసన్దేహకారిణంకర్ణపాశం డోలాయమానప
త్రమరకతమాణిక్యకుణ్డలందధతీంపాటలీకృతలలాటేన సిమన్తచుమ్బిన
శ్చూడామణేశ్శోణరత్నాంశుజాలేనమదిరారసేనేవ ప్రక్షాళ్యమాన దీర్ఘ
కేశకలాపాం దేహార్ధప్రవిష్టహరగర్వితగౌరీవిజిగీషయేవచసర్వాఙ్గాను
ప్రవిష్టమన్మథదర్శితసౌభాగ్యవిశేషామురస్సమారోపితైకలక్ష్మీముదిత
నారాయణావలేపహరణాయ ప్రతిబిమ్బకైర్నిజరూపతో లక్ష్మీశతానీ
వసృజన్తీముత్తమాఙ్గనిహితైకచన్ద్రవిస్మితహరాభిమాననాశాయవి
లాసస్మితైశ్చన్ద్రసహస్రాణీవదిక్షుక్షిపన్తీంనిర్దయదగ్ధైకమన్మథప్ర
మథనానరోషేణేవ ప్రతిహృదయంమన్మథాయుతాన్యుత్పాదయన్తీం
రజనీజాగరఖిన్నస్యపరిచితచక్రవాకమిథునస్యస్వప్తుంక్రీడానదికాసుక
మలధూళిపాలికాభిర్బాలపులినానికారయన్తీంపరిజననూపురరవప్రస్థి
తంవల్లభఞ్చహంసమిథునంమృణాళనిగడకేన బధ్వానయేతి హంసపాళీ
మాదిశన్తీమాభరణమరకతమయూఖాఙ్కలిహతేచభవనహరిణశావకా
యసఖీశ్రవణాదపనీయయవాఙ్కురప్రసరం ప్రయచ్ఛన్తీమ్ ఆత్మ
సంవర్ధితలతాప్రసవకుసుమనిర్గమనివేదనాగతాముద్యానపాలీమశే
షాభరణదానేన సమ్మానయన్తీమ్ ఉపనీతవివిధవనకుసుమఫల పూర్ణప
త్రపుటామవిజ్ఞాయమానాలాపతయాహాసహేతుంపునఃపునఃక్రీడాప
ర్వతకపాత్యశబరిమాలాపయన్తీంకరతలవినిహతైర్ముహుర్ముహురుత్ప
తద్భిశ్చముఖపరిమలాన్ధైర్నీలకన్దుకైరివ మధుకరైఃక్రీడన్తీంపఞ్జరహారీ
తకరుత శ్రవణకృతదుష్టస్మితాంచామరగ్రాహిణీంవిహాస్యలీలాకమలేన

శిరసినిఘట్టయన్తీంముక్తాఫలఖచితచన్ద్రలేఖాకారప్రకీర్ణస్వేదజలబిన్దుజాల
చితనఖపదాభిరామేణ లతాముకులకర్ణవాహినీంపయోధరే పటవాస
ముష్టినాతాడయన్తీం రత్నకుణ్డలప్రతిబిమ్బసాన్ద్రిత నవనఖపదశఙ్కా
లాశఙ్కయా చామరగ్రాహిణీం విహస్య కపోలే ప్రసాదవ్యాజదత్తే
నాత్మకర్ణపూరపల్లవేనాచ్ఛాదయన్తీం పృథివీమివసముత్సారిత మహోప
లభూభృద్వ్యతికరశేషభోగేశ్వనిషణ్ణాం మధుమాసలక్ష్మీమివషట్పద
పటలాపహ్రియమాణకుసుమరజోధూసరపాదపరాగాం శరదమివో
త్పాదితమానసజన్మపక్షిరవాపనీతనీలకణ్ఠమదాం గౌరీమివ శ్వేతాం శుక
రచితోత్తమాఙ్గాభరణామ్ ఉదధివేలావన లేఖామివ వధుకర కులనీలత
మాలకాననామ్ ఇన్దుమూర్తిమివోద్దామ మన్మథవిలాస గృహీతగురుకళ
త్రాం వనరాజిమివపాణ్డుశ్యామలవలీలతాలఙ్కృతమధ్యాం దినముఖ
లక్ష్మీమివ భాస్వన్ముక్తాంశుభిన్నపద్మరాగప్రసాధనామ్ ఆకాశకమలి
నీమివస్వచ్ఛాస్ఫురద్దృశ్యమానమృణాళకోమలోరుమూలాంశుయాం రా
వలీమివనితమ్బచుమ్బిశిఖణ్డభారవిస్ఫురచ్చన్ద్రికాన్తాం కల్పతరులతామివ
కామఫలప్రదాం శయనసమీపే సముపవిష్టాం కోఽయం కస్య వాపత్యం
కిమభిధానో వా కీదృశం తస్య రూపం కియద్వా వయః కిమభిధత్తే భవతా కి
మభిహితం కియచ్చిరం దృష్టస్త్వయా కథఞ్చాస్య మహాశ్వేతయా సహ
పరిచయ ఉపజాతః కిమయమత్రాగమిష్యతీతి ముహుర్ముహుస్స్నాత్రపీ
డసమ్బద్ధమేవాలాపన్తద్రూపవర్ణనాముఖరం కేయూరకం పృచ్ఛన్తీం
కాదమ్బరీం దదర్శ ॥

తస్యతు కాదమ్బరీవదనచన్ద్రలేఖాలక్ష్మీకస్య సాగరస్యేవాప్యుత
ముల్లలాసహృదయమ్ ఆసీచ్చాస్యమనసి శేషాణ్యపి మే వేధసా కి
మితిలోచనమయాన్యేవ న కృతాని కిం వా నేన కృతమవదాతం కర్మ చక్షు
షాయస్సనివారితమేనాం పశ్యతి అహో చిత్రమేతదుత్పాదితం వేధసా

సర్వరమణీయానా మేకంధామపునరపి తేనాతిశయపరమాణవః సమా
సాదితాఃతస్యా నమేనామ త్పాదయతోపి ధేఃకరతలపరామర్శ క్లేశే
నయేవిగలితాలోచనయుగళాద శ్రు జలబిన్దవ స్తేభ్యఏతానిజగతికుము
దకమలకువలయసౌగన్ధికవనాన్యుత్పన్నానీతి ఏవంచి న్తయతఏవాస్యత
స్యానయనయుగళేనిపపాత చక్షుః తదాతస్యాఅపినూనమయంసకే
యూరకేణావేదితఇతిచి న్తయన్త్యారూపాతిశయవిలోకనవిస్మయ స్మేరం
నిశ్చలనిబద్ధలక్ష్యఞ్చక్షు స్తస్మిన్క్షణచిరంపపాత- లోచనప్రభాధవలిత
స్సు కాదమ్బరీదర్శనవిహ్వలోబలఇవతత్క్షణ మరాజత చన్ద్రాపీడః దృ
ష్ట్వాచతంప్రథమరోమోద్గమఃతతోభూషణరవఃతదనుకాదమ్బరీసముత్త
స్థౌ అథతస్యాఃకుసుమాయుధఏవ స్వేదమజనయత్ -సమ్భ్రమాభ్యుత్థాన
శ్రమోవ్యపదేశో ఽభవత్ -ఊరుకమ్పఏవచగతింరురోధనూపురరవాకృ
ష్టహంసమండలమయశోలేభే నిశ్వాసప్రవృద్ధిరే వాంశుకంచలంచకార
చామరానిలోనిమి త్తతాంయయౌ - అ న్తఃప్రవృష్టచన్ద్రాపీడస్పర్శలో
భేనైవనిపపాతహృదయేహ స్తపల్లవఃస ఏవ స్తనావరణవ్యాజోబభూవ
ఆన న్దేవా శ్రు జలమపాతయత్చలితకర్ణావతంసకుసుమరజోవ్యపదేశ
తామయాసీత్ - లజ్జైవవ క్తుంనదదౌముఖకమలపరిమళాగతాలిబృన్దర
ద్ధారతామగాత్ । మదనశరప్రథమప్రహారవేదనైవసీత్కారమకరోత్
కుసుమప్రకరకేతకీకణ్టకక్షతిఃసాధారణతామవాప। వేపథు రేవకరత
లమకమ్పయత్ నివేదనోద్యతప్రతీహారీనివారణరకపటమభూత్ । తదా
చ కాదమ్బరీంవిశతోమన్మథస్యాపిమన్మథఇవాభూత్ ద్వితీయః తయాస
హాయోవివేశచన్ద్రాపీడహృదయమ్తథాహిఅసావపితస్యారత్నాభరణ
ద్యుతిమపితిరోధానమమంస్తహృదయ ప్రవేశనుపపరిగ్రహమగణయత్
భూషణరవమపి సమ్భాషణమమన్యత సర్వేన్ద్రియాహరణమపిప్రసా
దమధి న్తయత్ దేహప్రభాసమ్పర్కమపి సురతసమాగమసుఖమమ

ల్పయత్ కాదమ్బరీతు కృతప్రతిపత్తికేవ యుపదా మహాశ్వేతాం
స్నేహనిర్భరం చిరదర్శన జాతోత్కణ్ఠాం సోత్కణ్ఠం కణ్ఠే జగ్రాహ
మహాశ్వేతాపి దృఢతరకృతకణ్ఠగ్రహా తామవాదీత్ సఖి కాదమ్బరి భా
రతేవర్షే రాజా అనేకవరతురగఖురముఖోల్లిఖిత చతుస్సముద్రము
ద్రారక్షితప్రజాపీడస్తారాపీడో నామ తస్యాయం నిజభుజబలాస్తన్యావి
త్రాస్తవిశ్వమ్భరాపీడశ్చన్ద్రాపీడో నామ సూనుర్దిగ్విజయప్రసఙ్గేనా
నుగతో భూమిమిమామ్-ఏష చ దర్శనాత్ప్రభృతి ప్రకృత్యా మే నిష్కార
ణబన్ధుతాంగతః పరిత్యక్తసకలసఙ్గారామపి మే సవిశేషస్వభావసరళై
ర్గుణైరాకృష్య చిత్తవృత్తిం వర్తతే। మన్లభోహి దాక్షిణ్యపరవశో నిర్నిమి
త్తమిత్రమకృత్రిమహృదయో విదగ్ధజనః। యతోఽస్యైవమేనమహామివ
త్వమపి నిర్మాణకౌశలం ప్రజాపతేః ప్రయత్నతాఞ్చ రూపస్య స్థానాఙ్గాని
వేశిత్వఞ్చ లక్ష్మ్యాః పశ్చాత్కృతాసు ఖిన్నాప్సరిచ్ఛాయాః సురలోకారిరిక్త
తాఞ్చ మర్త్యలోకస్య సఫలతాఞ్చ మానుషలోచనానామేకస్థాన సమా
గమఞ్చ సర్వకలానామైశ్వర్యఞ్చ సౌభాగ్యస్య అగ్రాన్యతాఞ్చ మను
ష్యాణాం జ్ఞాస్యసీతి బలాదానీతోఽయమ్ కథితా చాస్య మయా బహుప్ర
కారం ప్రియసఖీ। తదపూర్వదర్శనోఽయమితి విముచ్య లజ్జామనుపజాత
పరిచయ ఇత్యుత్సృజ్య అవిశ్రమ్భతామవిజ్ఞాతశీల ఇత్యపహాయ శఙ్కాం
యథా మయి తథాత్రాపి వర్తితవ్యమేష తే మిత్రఞ్చ బాన్ధవశ్చ పరిజన
శ్చేత్యావేదితే తయా చన్ద్రాపీడః ప్రణామమకరోత్। కృతప్రణామ
ఞ్చ తం తదా కాదమ్బర్యాస్తిర్యగ్విలోకయన్త్యాః సస్నేహమతిదీర్ఘ
లోచనాయాః అపాఙ్గభాగం గచ్ఛతస్తారతారకస్య లోచనస్య శ్రమసలి
లలవవిసర ఇవానన్దబాష్పజలబిన్దునికరో నిపపాత। త్వరితమభిప్రస్థితస్య
హృదయస్య ధూళిరివ సుధాధవళా స్మితజ్యోత్స్నా విససార। సమ్మాన్యతా
మయం హృదయరుచిరో జనః ప్రతిప్రణామేనేశిరోవక్షమివైకా భ్రూ

లయాసమున్నినాద । అఙ్గులివివరవినిస్సృతమరకతాఙ్గులీయకమయూఖ
లేఖావిభ్రమగృహీతతామ్బూలవీటిక ఇవ కరోజృమ్భదస్యాహ్యాన్తరం ము
ఖముత్సర్ప । స్రవత్స్వేదజలధౌతలావణ్యనిర్మలేషు చాస్యాః సఙ్క్రాన్త
ప్రతిబిమ్బతయా సఞ్చరన్మూర్తిర్మకరకేతురివావయవేష్వదృశ్యత ।
చన్ద్రాపీడః । తథా హి శిఞ్జన్మణినూపురపుటేన భువమాలిఖన్త్యాఙ్గు
ష్ఠేనాపహూత ఇవ చరణనఖేషు నిపపాత । దర్శనాతిరభసప్రధావితేన
గత్వా హృదయేనానీత ఇవ స్తనాభ్యన్తరే సమదృశ్యత । వికచకువలయ
దామదీర్ఘయా చ దృష్ట్యా నిపీత ఇవ కపోలతలేషు సమలక్ష్యత । సర్వాసామే
వ చ తదా తాసాం కన్యకానాం తిర్యక్ పశ్యన్తీనాం కుతూహలాదపా
ఙ్గచుమ్బిన్యో నిరస్తకామా ఇవ కర్ణపూరమధుకరైః సమమ్బభ్రముస్త
రళాస్తారకాః*

కాదమ్బరీ తు సవిభ్రమకృతప్రణామా మహాశ్వేతయా సహ ప
ర్యఙ్కే నిషసాద । సమ్భ్రమపరిజనోపనీతాయాఞ్చ శయనశిరోభాగ
నివేశితాయాం ధవళాంశుకప్రచ్ఛదపటాయాం హేమపాదాఙ్కితా
యాం పీఠికాయాం చన్ద్రాపీడస్సముపావిశత్ । మహాశ్వేతానురోధేన చ
విదితకాదమ్బరీచిత్తాభిప్రాయాః సంవృతముఖవ్యస్తహస్తదత్తశబ్దని
వారణసంజ్ఞాః ప్రతీహార్యో వేణురవాన్ వీణాఘోషాన్ గీతధ్వనీన్ మా
గధీజయశబ్దాంశ్చ సర్వతో నివారయాఞ్చక్రుః త్వరితపరిజనోపనీతేన చ
సలిలేన కాదమ్బరీ స్వయముత్థాయ మహాశ్వేతాయాశ్చరణౌ ప్రక్షా
ళ్యోత్తరీయాంశుకేనాపమృజ్య పునః పర్యఙ్కమారురోహ । చన్ద్రాపీడ
స్యాపి కాదంబర్యాస్సఖీ రూపానురూపా జీవితనిర్విశేషా సర్వవిశ్రమ్భభూ
మిర్మదలేఖేతి నామ్నా బలాదనిచ్ఛతోఽపి ప్రక్షాళితవతీ చరణౌ మహాశ్వే
తా తు కణ్ఠాభరణప్రభావర్షిణ్యం సదేశే సప్రేమపాణినాస్పృశన్తీ మధుకర
భరపర్యస్తఞ్చ కర్ణావతంసముత్క్షిపన్తీ చామరపవనవిధుతిపర్యస్తాఞ్చాలక

వల్లరీషుసృజ్యమానాకాదమ్బరీమునాహాయంపప్రచ్ఛ సాతుసఖీప్రేమ్ణా
గృహాణివాసేనస్పృతాపరాధేవ అనాహూయేనైవ లజ్జమానా కృచ్ఛ్రాదివ
కుశలమాచచక్షే । సము పజాతశోకాపిచతస్మిన్కాలేమహాశ్వేతాము
ఖనిరీక్షణతత్పరాపి ముహుర్ముహు రపాఙ్గ విక్షేపప్రచలిత తరళతర
తారకారోదరం చతుర్మ్మణ్డలితచాపేనభగవతా కుసుమధన్వనాబలాన్నీ
యమానంచన్ద్రాపీడపీడనాయైవసశరాకనివారయితుమ్ । తేనైవక్షణేన
తేనాసన్నసఖీకపోలసంక్రాన్తేన ఈర్ష్యారోమాఞ్చభిద్యమాన కుచతటన
శృత్ప్రతిబిమ్బేనవిరహవ్యథాం స్వేదార్ద్రవక్షఃస్థలఘటిత సాలభఞ్జికా
ప్రతిమేన సపత్నీరోషం నిమిషతాదౌర్భాగ్యశోక మానన్దజలనిరోహితే
స్నాన్తతాదుఃఖమభజతసా । ముహూర్తాపగమేచ తామ్బూలదానోద్య
తాంమహాశ్వేతా తామభాషతసఖి కాదమ్బరిసర్వాభిరేవా స్మాభిరభిన
వాగతశ్చన్ద్రాపీడ ఆరాధనీయస్తదస్మై తావద్దీయతాం తామ్బూలమిత్యు
క్తాచకిఞ్చిద్వివర్తితావనమితముఖీశనైరవ్యక్తమివప్రియసఖిలజ్జేఽహము
నుపజాతపరిచయా ప్రాగల్భ్యేనానేన గృహాణత్వమేవాస్మై ప్రయ
చ్ఛేత్యువాచ । కాదమ్బరీతామ్పునఃపునరభిధీయమానాచ తయాకథ
మపిగ్రామ్యేవచిరాద్ధానాభిముఖం మనశ్చక్రే మహాశ్వేతాముఖా
దానాకృష్టదృష్టిరేవవేపమానాఙ్గయష్టిరాముకుళిత లోచనాస్ధాలస్ఖా
లంనిశ్వసతీనిజశరప్రహారమూర్ఛితామన్మథేనస్నపితేవ స్వేదజలవిసరై
స్స్వేదజలవిసరనిమజ్జనభయేనచహస్తావలమ్బనమివ యాచమానాసా
ధ్వసపరవశాపతామితి లగితుమివ కృతప్రయత్నా ప్రసారయామాస
తామ్బూలగర్భంహస్తపల్లవమ్। చన్ద్రాపీడస్తు జయకుఞ్జరకుమ్భస్థలా
స్ఫాలనసంక్రాన్తసిన్దూరమివస్వభావపాటలంధనుర్గుణాకర్షణకృత కిణ
శ్యామలంకచగ్రహాకృష్టిరుదితారిలక్ష్మీలోచనపరామర్శ లగ్నాఞ్జనబి
న్దుమివవిసర్పన్నఖకిరణతయాతిరభసేన ప్రధావితాభిరివ వివర్తితాభిరివ

ప్రహసితాభిరివాఙ్గులీభిరుపేతం స్పర్శలోభాచ్చ్యుతత్కాలకృతసన్నివే
శాస్సరాగాః పఞ్చాప్యస్త్రియ వృత్తీరివాఙ్గులీ రుపహసన్తం ప్రసారిత
వాన్ పాణిమ్। తత్ర చ సాత్త్వికాలసులభవిలాసదర్శనకుతూహలిభిరివ
కుతోఽప్యాగత్య పరస్పరసై రధిష్ఠితా। తేనాని బద్ధలక్ష్యతయా శూన్యప్రసా
రితేనచ న్యా ప్రీడహస్తాన్వేషణాయేవ పురః ప్రవర్తితనఖాంశునివహే
న వేపథుచలితవలయాలీవాచాలేన సమ్భాషణమివకుర్వతా మహాశ్వేతాస్వే
దసలిలపాతపూర్వకం గృహీత్వా తామయం మన్మథేన దత్తో దాసజన ఇత్యా
త్మానమివ ప్రతిగ్రాహయన్తీ అద్యప్రభృతి భవతో మహాశ్వేతైవ రతిరితి జీ
వితమివస్థాపయన్తీ తామ్బూలమదాత్। ఆకర్షన్తీ చ కరకసలయం భుజలతా
ను సారేణ స్పర్శతృష్ణాగతమనఙ్గశరభిన్నమధ్యం హృదయమివ పతితమపి
రత్నవలయం నాజ్ఞాసీత్। గృహీత్వా చాపరం తామ్బూలం మహాశ్వే
తాయై ప్రాయచ్ఛత్ *

అథ సహసైవ త్వరితగతిః త్రివర్ణరాగమిన్ద్రాయుధమివ కణ్ఠలీకృ
తం కశ్చేన వహన్తీ ద్రుమాఙ్కురానుకారి చ ఇచ్ఛుపుటేన మరకతద్యుతిప
క్షతి నా చ స్థగితేన శుకేనానుబధ్యమానా కుముదకేసరపిఞ్జరితయా చరణ
యుగళస్య చమ్పకకలికా కారతయా చ ముఖస్య కువలయదళనీలతయా
చ పక్షద్యుతీనాం కుసుమమయీవాగత్య సారికా సక్రోధమవాదీత్। భర్తృ
దారికే కాదమ్బరి కస్మాన్ననివారయస్యేనమలీకసుభగాభిమానినమతి
దుర్వినీతం మామనుబధ్నన్తం విహఙ్గాపశదమ్। యది మామనేన పరిభూయ
మానా ముపేక్షసే తతోఽహం నియతమాత్మానముత్సృజామి సత్యం శ
పామి తే పాదపఙ్కజస్పర్శేనేత్యేవమభిహితా చ తయా కాదమ్బరీ స్మిత
మకరోత్। అవిదితవృత్తాన్తా తు మహాశ్వేతా కిమియం వదతీతి మదలేఖాం
పప్రచ్ఛ। సా చాకథయద్ధ్యేషా భర్తృదుహితుః కాదమ్బర్యాః కాళిన్దీతి నా
మ్నా సారికా పత్నస్య పరిహాస నామ్నశ్శుకస్య భర్తృదారికయైవ పాణిగ్ర

హణపూర్వకం జాయాపదం గ్రాహితా । అన్యచాయమనయా ప్రత్యూ
షసి కాదమ్బర్యాస్తామ్బూలకరణ్డవాహినీమిమాం తమాలికామేకాకినీం కి
మపి పాఠయన్ దృష్టో యతః తతః ప్రభృతి సంజాతేర్ష్యాకోపపరాఙ్ముఖీనై
నముపసర్పతి నాలపతి నస్పృశతి నవిలోకయతి సఖ్యాభిరస్మాభిః ప్రసా
ద్యమానాపి న ప్రసీదతీతి । ఏతదాకర్ణ్య స్ఫుటస్ఫురితకపోలోదరశ్చన్ద్రాపీ
డో మన్దంమన్దం విహస్యాబ్రవీత్ - అస్త్యేషా కథా శ్రూయత ఏవైత
ద్రాజకులే కర్ణపరమ్పరయా పరిజనోఽప్యేవం మన్త్రయతి ఏవం బహిరపి
జనాః కథయన్తి ఏవం దిగన్తరేష్వప్యయమాలాపో వర్తతే ఏవమస్మాభిర
ప్యేతదాకర్ణితమేవ యథా కిల దేవ్యాః కాదమ్బర్యాస్తామ్బూలదాయినీం
తమాలికాం కామయమానః పరిహాసనామా శుకో మదనపరవశో గతాన్యా
పి దినాని వర్తన్తే । తదయమనాస్థాం తావద్వామాచారః పరిత్యక్తనిజకుల
క్రమో నిస్త్రపయానయా సహ దేవ్యాస్తు కాదమ్బర్యాః కథమేతద్యుక్తం
యన్న నివారయత్యేనామిచ్ఛాపలాం దుష్టదాసీమథవా దేవ్యా ఏకథితైవ ని
స్నేహతా ప్రథమమేవ వరాకీమిమాం కాళిన్దీమీర్ష్యాయమునేవ లీఠాయవి
హఙ్గాయ ప్రయచ్ఛన్త్యా కిమిదానీమియం కరోతు యదేతత్సాపత్న్యైక
రణం నారీణాం ప్రధానం కోపకారణమన్యస్త్రీరాగహేతుః పరం పరిభ
వస్థానమియమేవ కేవలమతిధీరాయకనయానేన దౌర్భాగ్యగరిమ్ణా జాత
వైరాగ్యయా విషం వా నాస్వాదితమనలో వా నాసాదితోఽనశనం వా
నాఙ్గీకృతమ్ । నహ్యేవం విధమపరమ్ స్త్రియో హి తాం లఘిమ్నః కారణం య
దిచేయమీర్ష్యేఽప్యపరోక్షేఽనునీయమానా నైవ ప్రత్యాసత్తిమేష్యతి త
దాధిగిమామలమనయా దూరతోఽపవర్జనీయేయముభిభవనిరాస్యాం కప
నాం పునరాలాపయిష్యతి కో వావలోకయిష్యతి కో వాస్యా నామ గ్రహీ
ష్యతీత్యేవమభిహితవతి తస్మిన్నన్యాస్తాస్సహ కాదమ్బర్యా క్రీడాలాపభా
వితాజహసుః రజనాః పరిహాసస్తుతస్య నర్మభాషితమాకర్ణ్య జగాదథా

ర్త రాజపుత్రి నిపుణేయం న త్వయాన్యేన వా లోలా ప్రతారయితుం శక్యా
తేపషాపి బుధ్యత ఏవైతావతీర్వక్రోక్తీః ఇయమపి జానాత్యేవ పరిహాస
జల్పితాని అస్యా అపి రాజకులసమ్పర్కచతురా మతిః। విరమ్యతామభూమి
రేషా భుజఙ్గభఙ్గిభాషితానామియమేవ హి వేత్తి సుఇజ్జభాషిణీ కాలఞ్చ కా
రణఞ్చ ప్రమాణఞ్చ విషయఞ్చ ప్రస్తావఞ్చ కోపప్రసాదయోరితి ॥

అత్రాన్తరే చాగత్య కఞ్చుకీ మహాశ్వేతామవోచదాయుష్మతి
దేవశ్చిత్రరథో దేవీ చ మదిరా త్వాం ద్రష్టుమాహ్వయత ఇతి। ఏవమభిహి
తా చ గన్తుకామా సఖీ చన్ద్రాపీడః క్వాస్తామితి కాదమ్బరీమపృచ్ఛత్ - అ
సౌ తు నపర్యాప్తమనేకస్త్రీహృదయసహస్రావస్థానేనేతి మనసా। వి
హస్య ప్రకాశమవదత్ సఖి మహాశ్వేతే కిం త్వమేవమభిదధాసి దర్శనాదా
రభ్య శరీరస్యాప్యయమేవ ప్రభుః కిముత భవనస్య విభవస్య పరిజనస్య వా
యత్రాస్మై రోచతే ప్రియసఖీహృదయాయ వా తత్రాయమాస్తామితి
తచ్ఛ్రుత్వా మహాశ్వేతావదదత్రైవ త్వత్ప్రాసాదసమీపవర్తినీ ప్రమద
వనే క్రీడాపర్వతకమణివేశ్మన్యాస్తామిత్యభిధాయ గన్ధర్వరాజం ద్రష్టుం
యయౌ। చన్ద్రాపీడోఽపి తయా సహైవ నిర్గత్య వినోదనార్థం వీణావాదినీభి
శ్చ వేణువాద్యనిపుణాభిశ్చ గీతకలాకుశలాభిశ్చ కాదమ్బరీసమాదిష్టప్ర
తీహారీప్రేషితాభిః కన్యాభిరనుగమ్యమానః పూర్వదృష్టేన కేయూరకే
ణోపదిశ్యమానమార్గః క్రీడాపర్వతమణిమన్దిరమగాత్ ॥ గతే చ తస్మిన్గన్ధ
ర్వరాజపుత్రీ విసృజ్య సకలం సఖీజనం పరిజనఞ్చ పరిమితపరిచారికాభిరను
గమ్యమానా ప్రాసాదమారురోహ। తత్ర చ శయనీయే నిపత్య అదూరస్థి
తాభిర్వినయధృతాభిః పరిచారికాభిర్వినోద్యమానా కుతోఽపి ప్రత్యా
గతచేతనా చైకాకినీ తస్మిన్కాలే చపలే కిమిదమారబ్ధమితి నిగృహీతేవ లజ్జ
యా గన్ధర్వరాజపుత్రి కథమేతదయుక్తమిత్యుపాలబ్ధేవ వినయేన అయమ
సావప్యుత్పన్నో బాలభావః క్వ గత ఇత్యుపహసితేవ ముగ్ధతయా స్వైరిణి

మామపహాయయదిష్టమేకాకిన్యవినయమిత్యాక్షిప్తేవకుమారీభావేనభీరు
నాయంకులకన్యకానాంక్రమఃఇతివిగర్హితేవమహత్త్వేనదుర్వినీతేరక్షా
వినయమితితర్జితేవాచారేణ మూఢే నిగృహ్యాత్మానమదనేనలఘుతాంనీ
తాసీత్యనుశాసితేవాభిజాత్యేనకుతస్తవేయంతరళతేతిధిక్కృతేవధై
ర్యేణస్వచ్ఛన్దచారిణి అప్రమాణీకృతాహంత్వయేతి నిన్దితేవకులస్థిత్యా
అతిగుర్వీంలజ్జాముపాహ*

సముచితత్వయచైవమగణితసర్వశఙ్కయాతరళహృదయతాంద
ర్శయన్త్యాద్యమయాకింకృతమిదంమోహాన్ధయాహతాశయా।తథాహి
అదృష్టపూర్వోఽయమితి సాహసికయామయా నశఙ్కితంలఘుహృద
యాంమాంలోకఃకలయిష్యతీతినిర్హ్రీకయా నాకలితంకాస్యచిత్తవృత్తి
రితిమూఢయానపరీక్షితంకర్మనానుకూలాహమస్యేతివాతరళయా న
కృతోవిచారక్రమఃప్రత్యాఖ్యానవైలక్ష్యాన్నభీతంగురుజనాన్నత్రస్తం
లోకాపవాదాన్నోద్విగ్నమ్।తథాచమహాశ్వేతాముపేక్షితేతినిర్దాక్షిణ్యా
యానాపేక్షితమాసన్నవర్తిసఖీజనోఽప్యుపలక్షయతీతి మన్దయానోపలక్షి
తంపార్శ్వస్థితఃపరిజనఃపశ్యతీతినష్టచేతనయానదృష్టమ్।స్థూలబుద్ధయో
పితాదృశంవినయచ్యుతింవిభావయేయుఃకిముతానుభూతమదనవృత్తాన్తా
మహాశ్వేతాసకలకలాకుశలాఃసఖ్యోవా రాజకులసఞ్చారచతురోవాని
త్యమిఙ్గితజ్ఞఃపరిజనః-ఈదృశేష్వతినిపుణతరదృష్టయోఽన్తఃపురదాస్యః
సర్వథాహతాస్మిమన్దపుణ్యామరణంమేఽద్యశ్రేయోనలజ్జాకరంజీవిత
మ్।శ్రుత్వైతంవృత్తాన్తంకింవక్ష్యత్యమ్బాతాతోవాగన్ధర్వలోకోవా-
కింకరోమి కోఽత్రప్రతీకారఃకేనోపాయేనస్ఖలితమిదంప్రచ్ఛాదయా
మికస్యవాచాపలమిదమేతేషాందుర్వినీతానామిన్ద్రియాణాంకథయామి
క్వవానేనదగ్ధహృదయేనపఞ్చబాణేననఖిలుజానామిగృహీతాగచ్ఛామి
తథామహాశ్వేతావ్యతికరేణప్రతిజ్ఞాకృతాతథాప్రియసఖీనాం పురో

మన్త్రితమ్ తథా చ కేయూరకస్య హస్తే సన్దిష్టం న ఖలు జానామి మన్దభాగి
నీ శరపిఘనా వా ఉత్పన్నమన్మథేన వా పూర్వకృతాపుణ్యసఞ్చయేన వా
మృత్యుహతకేన వా అన్యేన వా కేనాప్యయమానీతో మమ విప్రలమ్భక
శ్చన్ద్రాపీడః కోఽపి వా న కదాచిద్దృష్టో నాను భూతో న చ శ్రుతో న చిన్త
తో న ప్రేక్షితో మాం విడమ్బయితుమ్ । ఏతతః యస్య దర్శనమాత్రే స్తై
వ సంయమ్యైద త్తేవేన్ద్రియైః శరపఞ్జరే నిక్షిప్య సమర్పితేవ మన్మథేన దాసీ
కృతో ప్యేపనీతేవానురాగేణ నిర్యాతితేవ గృహీతమూల్యేన గుణగణేన విక్రీ
తేవ హృదయేన ఉపకరణీభూతాస్మి న మే కార్యం తేన చపలేనేతి క్షణమివ స
ఙ్కల్పమకరోత్ । కృతసఙ్కల్పా చాన్తర్గతేన మిథ్యాః నీతేయదిమయా న
కృత్యమేష గచ్ఛామీతి హృదయోత్కల్పచలితేన పరిహసితేవ చన్ద్రాపీ
డేన తత్పరిత్యాగసఙ్కల్పసమకాలప్రస్థితేన కణ్ఠలగ్నేన పృష్టేవ జీవితేన
అవిశేషజ్ఞే పునరపి ప్రక్షాళితలోచనయా దృశ్యతామసౌ జనః ప్రత్యా
ఖ్యానయోగ్యో న వేతి తత్కాలాగతేనాభిహితేవ బాష్పేణ అపనయామి
తే సహాసుభిర్దౌర్భాగ్యావలేపమితి నిర్భర్త్సితేవ మనోభువా పునరపి తథైవ
చన్ద్రాపీడాభిముఖహృదయా బభూవ తదేవ మస్తమితప్రణిసమాధాన
బలాబలా త్వేత్రిమావేశేనాస్వతన్త్రీకృతా పరవశే వోత్థాయ జాలవా
తాయనే న తమేవ క్రీడాపర్వతమవలోకయన్త్యతిష్ఠత్ - తత్ర స్థా చ సా
తమానన్దజలవ్యవధానోద్విగ్నేవ స్మృత్యాగదర్శనచక్షుషా అఙ్గుళీగళిత
స్వేదపరామర్శభీతేవ చిన్తయాలిలేఖవిచిత్రతూలికయా రోమాఞ్చతి
రోధానశఙ్కితేవ హృదయేనాలిలిఙ్గనవక్షసా తత్సఙ్గమకాలాతిపాతాస
హేవ మనోగమాగమాయనియుక్తవతీ న పరిజనమ్*

చన్ద్రాపీడోఽపి ప్రవిశ్య స్వచ్ఛన్దం కాదమ్బరీహృదయమివ ద్వితీ
యం మణిగృహం శిలాతలాస్తీర్ణాయాముభయత ఉపర్యుపరి నివేశితబ
హూపధానాయాం కుథాయాం నిపత్య కేయూరకేణోత్సఙ్గే గృహీతచర

ణయుగళైః తాభిర్యథాదిష్టే చమ్పకాభిభాగేష్వాపః ప్రాభిః కన్యకాభిః పరి
వృతో డోలాయమానేన చేతసాచిన్తాపి వేళకింతావదస్యా గన్ధర్వరాజదు
హితుః కాదమ్బర్యాః స్పృహాభువపతేపిలాసాప వేశ్యాఃసకలలోకహృదయ
హారిణః ఆహోస్విదనారాధితప్రసన్నేన భగవతా మకరకేతునా మ
యి నియుక్తాః యేనమాం సప్రేణ సరాగేణాకూణితత్రిభాగేణ హృద
యాన్తఃపతత్ స్మరశరకుసుమరజోరూషితేనేవ చక్షుషా తిర్యగ్విలోకయ
తి మద్విలోకితా చ ధవళేన స్మితాలోకేన ముకులేనేవ లజ్జయాత్మానమా
వృణోతి మల్లజ్జావివర్తమానవదనా చ ప్రతిబిమ్బప్రవేశలోభేనేవ కపోలద
ర్పణమర్పయతి మదవకాశదాయినో హృదయస్య ప్రథమావిసయ లేఖావి
వరరుహేణ శయనాఙ్కే లిఖతి మత్తామ్బూలవీటకోపనయనశఙ్కావిధుతే
నరక్తోత్పలభ్రమభ్రమద్భ్రమరబృన్దేనవరతలేన స్విన్నం ముఖమివ స్పృ
హీతతమాలపల్లవేనేవ వీజయతి పునశ్చాచిన్తయత్ త్రాపయేవ మానుష్యా
కసులభాలఘుతామిథ్యాసఙ్కల్పసహస్రైరేవమాయాస్యమానం విప్ర
లబ్ధ తేలు అవివేకో యౌవనమదోన్మదసేనా - యత స్తిమిరోపహతేవ
యూనాం దృష్టిరల్పమపి కలుషం మహత్పశ్యతి స్నేహలవోఽపి వారిశీకరవ
వయౌవనముదేవ దూరంవిస్తార్యతే స్వయముత్పాదితానేకచిన్తాశతా కు
లాకవిమతిరివ తరళతా నకిఞ్చిన్నోత్ప్రేక్షతే నిపుణమన్మథగృహీతా చి
త్రవర్తికేవ తరుణచిత్తవృత్తిర్నకిఞ్చిన్నాలిఖతి సఞ్జాతరూపాభిమానా
కులటేవాత్మసమ్భావనా నకఞ్చిన్నాత్మానమర్పయతి స్వప్న ఇవానను
భూతమపిమనోరథో దర్శయతి ఇన్ద్రజాలపిచ్ఛికేవాసమ్భావ్యమపిప్ర
త్యాశాపురఃస్థాపయతి। భూయశ్చచిన్తితవాన్ కిమనేనవృథైవ మనసా
ఖేదితేన యదిసత్యమేవేయం ధవళేక్షణామయ్యేవం జాతవృత్తిస్తదా
నచిరాత్ స ఏవైనామప్రార్థితానుకూలో మన్మథః ప్రకటీకరిష్యతి స
ఏవాస్య సంశయస్యచ్ఛేత్తా భవిష్యతి। ఇత్యవధార్యోత్థాయోప విశ్య చ

తాభిఃకన్యకాభిఃసహోత్క్షైర్గ్గేయైశ్చవిపఞ్చీవాద్యైశ్చపాణవిక్షైశ్చస్వైరస
స్నేహవివాదైశ్చసుభాషితగోష్ఠీభిశ్చాన్యైశ్చతైస్తైరాలాపైః సుకు
మారైఃకలావిలాసైఃక్రీడన్నాసాఞ్చక్రే।ముహూర్త్తఞ్చస్థిత్వానిర్గ్గమ్యో
పవనాలోకనకుతూహలాక్షిప్తచిత్తః క్రీడాపర్వ్వతకశిఖరమారురోహ॥

కాదమ్బరీతుతందృష్ట్వాచిరయతిలిమహాశ్వేతాయాఃకిలవర్త్మావ
లోకయితుంవిముచ్యతంగవాక్షమనఙ్గక్షిప్తచిత్తాసౌధస్యోపరితనంశిఖర
మారురోహ । తత్రచవిరళపరిజనాసకలశశిమణ్డలపాణ్డురేణాతపత్రే
ణహేమదణ్డేననివార్యమాణాతపాచతుర్భిర్బ్బాలవ్యజనైశ్చఫేనశుచిభి
రుద్ధూయమానైరుపవీజ్యమానాశిరసిసుసుగన్ధలుబ్ధేన భ్రమతా భ్రమ
రకులేనదివాపినీలావగుణ్ఠనేవచన్ద్రాపీడాభిసరణవేశాభ్యాసమివకుర్వ్వ
తీకైలాసశిఖర ఇవగౌరీముహుశ్చామరశిఖాంసమాసజ్యముహుశ్ఛత్ర
దణ్డమవలమ్బ్యముహుస్తమాలికాస్కన్ధేకరౌవిన్యస్యముహుర్మ్మదలేఖాం
సఖీంపరిష్వజ్యముహుఃపరిజనాన్తరితసకలదేహానేత్రత్రిభాగేణము
హురావలితత్రివళీవలయాపరివృత్యముహుఃప్రతీహారివేత్రలతాశిఖ
రేకపోలంనిధాయముహుర్న్నిశ్చలకరవిధృతామధరపల్లవేవీటికాం పినివే
శ్యముహురుద్గూర్ణ్ణకర్ణ్ణోత్పలప్రహారపలాయమానపరిజనానుసరణగ
త్తకతిపయపదావిహస్యతంవిలోకయన్తీతేనచవిలోక్యమానామహాన్త
మపికాలమతిక్రాన్తంనాజ్ఞాసీత్ ।ఆరుహ్యాచప్రతీహార్యానివేదితమ
హాశ్వేతాప్రత్యాగమనాతస్మాదవతతార। స్నానాదిషుమన్దాదరాపి
మహాశ్వేతానురోధేనదివ్యసవ్యాపారముకరోత్ ।చన్ద్రాపీడోపితస్మాద
వతీర్యప్రథమవిసర్జ్జితేనైవకాదమ్బరీపరిజనేననిర్వ్వర్త్తితస్నానవిధిర్న్ని
రుపహతశిలాతలార్చ్చితాభిమతదైవతఃక్రీడాపర్వ్వతక ఏవసర్వమాహా
రాదికమహఃకర్మ్మచక్రే॥

క్రమేణచవృత్తాహారఃక్రీడాపర్వ్వతకప్రాగ్భాగభాజి మణౌ

హారిణిహారీతహరితే హరిణీలోచనస్థాపితశశకరాసారేసిగాయుధ హలభ
యనిశ్చలకాళిన్దీజలప్లావితమణిచరణాలక్తకరసశోణగోవిషి కుసుమరజ
స్సికతిలతలతామణ్డపోపగూఢశిఖణ్డితాణ్డవసజ్జితగృహమయూరశతరిలాంశ
లేసముపవిష్టోన్యస్తవాణసహాస్తైవాతిబహుళధామ్నాధవళేనాలోకేన
జలేనేవనిర్వాప్యమానందివసంమ్పృణాళధవళేనేవపీయమానమాతపం
క్షీరోదేనేవప్లావ్యమానాంమహీంచన్దనసవర్ణేనేవసిచ్యమానా దిగ
న్తాఙ్ఖుపయేవవిలిప్యమానమమ్బరతలమ్ । ఆసీచ్చాస్య మనసి కిముఖలు
భగవానోషధిపతిరకాణ్డపరిశీతాంశురుదితోభవేదనయా త్రివిష్టపవి
శీర్యమాణపాణ్డురజలధారాసహస్రాణి ధారాగృహాణి ముక్తాని ఆ
హోస్విదనిలవికీర్యమాణశీకరధవళితభువనామ్బరసిన్ధుర్ధరాతలమవతీ
ర్ణేతి । కుతూహలాచ్చాలోకానుసారప్రహితచతురదృష్టిః । అవ
ల్పకస్యకాకదమ్బపరివృతాం ధ్రియమాణధవళాతపత్రాముద్ధూయ
మానచామరద్వయాం కాదమ్బరీ ప్రతీహార్యావామపాణినా వేత్రల
తాగ్రేణాద్రవత్రసకలావచ్ఛన్నముఖంచన్దనానులేపనసనాథం నా
రికేళసముద్గకముద్వహన్త్యాగతషిః కరేణదత్తహస్తావలమ్బాంకేయూ
ంకేణచనిశ్వాసహార్యేనిర్మోకశుచినీశౌతేకల్పలతాదుకూలేనధ తాసివే
ద్యమానమార్గాంమాలతీకుసుమదామాధిష్ఠిత కరతలయా చ తమాలిక
యానుగమ్యమానామాగచ్ఛన్తీం మదలేఖామతస్యాశ్చ సమీపే తరళికా
మితయా చ సితాంశుకోపచ్ఛదేపటలకేగృహీతంధవళతాకారణమివక్షీ
రోదస్యసహభువమివచన్ద్రమసః మృణాళదణ్డమివనారాయణనాభి
పుణ్డరీకస్యమున్నరతోభవితుమివామృతఫేనపిణ్డనికరం వాసుకినిర్మోక
మివసున్నశ్రమోజ్ఝితంహాసమివశ్రియఃకులగృహవియోగగళితంమన్ద
రమధనవిఖణ్డితాశేష శశికలా ఖణ్డసఞ్చయమివ సంహృతం ప్రణిమా
తారాగణమివజలధిజలాముద్ధృతందిగ్గజకరశీకరాసారపుఞ్జీభూతం న

క్షత్రమాలాభరణమివమదనద్విపస్యశరన్మేఘసకలైరివకల్పితం కాద
మ్బరీరూపవశీకృతము నిజహృదయమైరివనిర్మితం కుసుమమివసర్వరత్నా
నాంయశోరాశిమివైకత్రఘటితం ప్రతిపక్షమివచన్ద్రమసః జీవితమి
వజ్యోత్స్నాయాః లక్ష్మీహృదయమివనళినీదళగళజ్జలబిన్దు విలాసశరళ
ముత్కణ్ఠితమివ మృణాళవలయధవళకరంశ
రచ్ఛశేనమివ ఘనముక్తాంశునివహధవళిత దిఙ్ముఖం మన్దాకినీప్రవా
హమివ సురయువతికుచపరిమళవాహినం ప్రభావర్షిణం గతి శారంహా
రిణమ్। గృహీత్వాచ్ఛాయమస్య చన్ద్రాపీడశ్చన్ద్రాతపమ్య తిముహోథవళి
మ్నః కారణమితిమనసానిశ్చిత్యదూరాదేవ ప్రత్యుత్థానాదినాసముపచి
తోపచారక్రమేణ మదలేఖామాపతన్తీం ప్రతిజగ్రాహ। సాతుత
స్మిన్నేవమరకతగ్రావణిముహూర్తముపవిశ్యస్వయముత్థాయ తేనచన్ద
నాఙ్గరాగేణానులిప్య తేచద్వేదుకూలేపరిధాప్య తైశ్చమాలతీకుసుమదా
మభిరారచిత శేఖరంకృత్వాతం హారమాదాయచన్ద్రాపీడమువాచ
కుమారతవేయమపహస్తితాహఙ్కారకాన్తా పేశలతాప్రీతిపరవశం జ
నంకమివనకారయతి। ప్రశ్రయఏవ తేదదాత్యవకాశమేవంవిధానామ్
అనయాచాకృత్యాకస్యాసిజీవితస్వామీ అనేనచాకారణానిష్కృతవా
త్సల్యేన చరితేనకస్యనబన్ధుత్వమధ్యారోపయసిఏషాచతే ప్రకృతిమధు
రావ్యవహృతిః కస్యనవయస్యతాముత్పాదయతి కింవాన సమావాస
యన్త్యమీస్వభావసుకుమారవృత్తయోభవద్గుణాః। త్వన్మూర్తిరేవా
త్రోపాలమ్భమర్హతి యాప్రథమదర్శన ఏవ విశ్రమ్భముపజనయతి
ఇతరథాహిత్వద్విధేసకలభువనప్రథితమహిమ్ని ప్రయుజ్యమానంసర్వ
మేవానుచితమివాభాతి। తథాహిసంభాషణమప్యధఃకరణమివాపతతి
ఆదరోఽపిప్రభుతాభిమానమివానుమాపయతి। స్తుతిరప్యాత్మోత్సేకమి
వసూచయతి। ఉపచారోఽపిచపలతామివప్రకాశయతి। ప్రీతిరప్యనా

త్మజ్ఞతామివజ్ఞాపయతి। విజ్ఞాపనాపి ప్రాగల్భ్యమివజ్ఞాయతే। సేవా
పిచాపలమివదృశ్యతే। దానమపిపరిభవఇవభవతి। అపిచస్వయంగృహీ
తహృదయాయకిం దీయతే జీవితేశ్వరాయకిం ప్రతిపాద్యతే ప్రథమకృ
తాగమనమహోపకారస్యకాతే ప్రత్యుపక్రియా దర్శనదత్తజీవితఫ
లస్యసఫలమాగమనంకేవతే ప్రియతే। ప్రణయితాఖ్యాపనేనవ్యపదేశేన
దర్శయతి కాదమ్బరీనవిభవమ్ అప్రతిపాద్యహిపరస్వతా సజనవిభ
వానామాస్తాం తావద్విభవః భవాదృశస్యదాస్యముపజీవన్త్యా
ణానాకార్యకారిణీతి నియుజ్యతే దత్వాత్మానమపివఞ్చితానభవతి జీవి
తమప్యర్పయిత్వానపశ్చాత్తప్యతే ప్రణయిజనప్రత్యాఖ్యానపరా
ఙ్ముఖీచ దాక్షిణ్యపరవతీమహాత్రాసతామ్। నచతాదృశీభవ యాంవ
మానానాంయాదృశీదనతాంలజ్జాయత్స్యము నావ్యాకరేణకృతా
పరాధమివత్వయ్యాత్మానమవగచ్ఛతి కాదమ్బరీ। తనయమమృతమథ
నసముద్భూతానాంసర్వరత్నానామేకః శేషఇతి శేషనామాహారోఽయము
న్నైవ హేతునాబహుమతో భగవతామ్బుసామ్ప్రత్యాగృహముపగతాయ
ప్రచేతసేదత్తః పాశభృతాపి గన్ధర్వరాజాయగన్ధర్వరాజేనాపి కాద
మ్బర్యై తయాపిత్వద్వపురస్యానురూపమాభరణస్యేతి విభావయన్త్యా
నభస్తలమేవోచితంసుధాహూతేర్ధామనధరేత్యవధార్యానుప్రేషితః। య
ద్యపినిజగుణగణాభరణభూషితాఙ్గయష్టయోభవాదృశాః క్లేశహేతు
మితరజనబహుమతమాభరణభారమఙ్గేషునారోపయన్తీతథాపి కాద
మ్బరీప్రీతిరత్రకారణమ్। కింన కృతమురసిశిలాశకలంకౌస్తుభాభిధానం
లక్ష్మ్యాః సహజమితి బహుమానమావిష్కుర్వతా భగవతాశార్ఙ్గపాణి
నా। నచనారాయణోఽత్రభవన్తమతిరిచ్యతేనాపి కౌస్తుభమణిరేకునా
పిగుణలవేన శేషమతిశేతే తేనచాపి కాదమ్బరీమాకారానుకృతికల యా
ప్యల్పీయస్యాలక్ష్మీరనుగన్తుమలమతోఽర్హతీయమిమం బహుమానం త్వ

త్రః నచాభూమి రేషాప్రీతి ప్రసరస్యనియతశ్చభవతాభగ్నప్రణయా
మహాశ్వేతాముపాలభ్యసహాసైః ఖేదయిత్వాత్మానముత్సృష్యేతిఅత
ఏవమహాశ్వేతాతరళికామపీమంహారమాదాయత్వత్సకాశం ప్రేషితవ
తీ। తయాపికుమారస్యసన్దిష్టమేవ నఖలుమహాభాగన మనసాపి కార్యాః
కాదమ్బర్యాః ప్రథమప్రణయప్రసరభఙ్గఇత్యుక్త్వా ఏచ తారాచక్ర
మివ చామీకరాచలస్యతటేతం తస్యవక్షఃస్థలేబబన్ధ॥
చన్ద్రాపీడస్తువిస్మయమానః సబహుమానం ప్రత్యవాదీత్ మదలేఖేకి
ము చ్యతేనిపుణాసిజానాసిగ్రాహయితుముత్తరావకాశమపహరన్త్యా
కృతంవచసికౌశలమ్। అయిముగ్ధేకేవయమాత్మనః కేవాయంగ్రహణ
స్యాగ్రహణస్యవాగతాఖల్వియమస్తుంకథా సౌజన్యశాలినీభిర్భవతీభిరు
పకరణీకృతోఽయం జనోయథేష్టమిష్టేష్వనభీష్టేషువావ్యాపారేషువి
నియుజ్యతామతిదక్షిణాయాః ఖలుదేవ్యాఃకాదమ్బర్యానిర్దాక్షిణ్యమపి
గుణానకశ్చిన్నదాసీకసర్వస్త్రీత్యుక్త్వాచ కాదమ్బరీసమ్బద్ధాభిరేవకథాభి
స్సుచిరంస్థిత్వావిసర్జయామ్బభూవ మదలేఖామ్।అనతిదూరంగతాయాం
చ తస్యాంక్రీడాపర్వతకగతముదయగిరిగతమివచన్ద్రమసం చన్దనదు
కూలహారధవళంచన్ద్రాపీడంద్రష్టుముత్సారితవేత్రచ్ఛత్రచామరచిహ్నాని
షిద్ధాశేషపరిజనానుగమనా తమాలికాద్వితీయాచిత్రరథసుతాపునరపి
తదేవసౌధశిఖరమారురోహ।తత్రస్థాచపునస్తథైవవివిధవిలాసతరఙ్గై
ర్విలోకితైర్జహారాస్య మనః। తథాహిముహుర్నితమ్బబిమ్బన్యస్తవామ
హస్తపల్లవాఽంసప్రావృతాంశుకానుసారప్రసారితదక్షిణకరానిశ్చల
తారకాలిఖితేవముహుర్జృమ్భికారమ్భదత్తోత్తానకరతలతయాతద్గోత్ర
స్ఖలనభియానిరుద్ధవదనేవముహురంశుకపల్లవతాడితనిశ్వాసామోదలు
బ్ధమధుకరగముఖరతయా ప్రస్తుతాహ్వానేవముహురనిలగళితాంశుకసం
వరణసమ్భ్రమద్విగుణీకృతభుజయుగళప్రావృతపయోధరతయాద

త్తాలిఙ్గనసంజ్ఞేవముహుః కేశపాశాకృష్టకుసుమపూరితాఞ్జలిసమాఘ్రాణ
లీలయాస్పృతనమస్కారేవ ముహురుభయతర్జనీభ్రామితముక్తాప్రలమ్బిత
యానివేదితహృదయోత్కలికోద్గమేవ ముహురుపహారకుసుమస్ఖలనవిధుత
కుంతలతయాకథితకుసుమాయుధశరప్రహారవేదనేవ ముహుర్గళితరసనా
నిబిడనియమితచరణతయాసంయమ్యార్పితేవ మన్మథేన ముహుశ్చలితోరు
విధృతశిథిలదుకూలాక్షిప్తతలదోలాయమానాంశుకైకదేశాచ్ఛాదితకుచా
చకితపరివర్తనత్రుట్యత్త్రివలీలతాఽంసస్రస్తచికురకలాపసజ్జల్లనాకులకర
కమలాకటాక్షక్షేపథవళీకృతకర్ణోత్పలం విలసత్స్మితసుధాధూళిధూసరి
తకపోలం సాచీకృతవదనము నేక రసభఙ్గిభఙ్గురంపిలోక యన్తీత్తావదవత
స్థేయావదుపసంహృతాలోకో దివసో బభూవ||

అథ హృదయ స్థితకమలినీ రాగేణేవ రజ్యమానే రాజీవజీవితేశ్వ
రేసకలలోకచక్రవాళచక్రవర్తిని భగవతిపూష్ణిక్రమేణచ దినపరిల
ఘ్బనరోషరక్తాభిః కామినీదృష్టిభిరివసంక్రమితశోణిమ్ని వ్యోమ్ని సం
హృతశోచిషి జాతే జరఠహారీతహరితహయేహరిత వాజిని రవివిరహ
మీలితసరోజసంహతిషు హరితాయమానేషుకమలవనేషు శ్వేతాయ
మానేషు కుముదషణ్డేషులోహితాయమానేషుదిఙ్ముఖేషునీలాయమా
నే శర్వరీముఖే శనైః శనైశ్చ పునర్దినశ్రీసమాగమాశాభిరివానురాగిణీభిః
సహైవదీధితిభిరదర్శనతాముపగతే భగవతిగభస్తిమాలినితత్కాలవిజృమ్భి
తేనచ కాదమ్బరీహృదయరాగరససాగరేణేవాపూరితే సన్ధ్యారాగేణ
జీవలోకే కుసుమాయుధానలదహ్యమాన చక్రవాకహృదయ సహస్ర
ధూమఇవజనితమానినీనయనాసారవారిణి విస్తీర్యమాణే తరుణతమాల
త్విషితిమిరే దిక్కరికరాకీర్ణశీకరాసారఇవ శ్వేతాయమానతారాగణే గగ
నే జాతాయాం చాదర్శనక్షమాయాం వేలాయాం సౌధశిఖరాదవత
తార కాదమ్బరీ క్రీడాపర్వతకనితమ్బాచ్చ చన్ద్రాపీడః। తతో నచిరాది

వగృహీతపాదః ప్రసాద్యమాన ఇవ కుముదినీభిః కలుషముఖీభిరపి శాఙ్కి
వ ప్రసారయన్నాశాః ప్రబోధాశఙ్కయేవ పరిహృతః సుప్తాభిః కమలినీభిః లా
ఞ్ఛనచ్ఛలేన నిశామివ హృదయేన సముద్వహన్ రోహిణీచరణతా
డనలగ్నమలక్తకరసమివోదయరాగం దధానః తిమిరనీలామ్బరాం దివ
మభిసారికామివోపసర్పన్ అతివల్లభతయా వికిరన్నివ సౌభాగ్యముదగా
త్ భగవానీక్షణోత్సవః సుధాసూతిః। ఉచ్ఛ్రితే చ కుసుమాయుధాధి
రాజైకాతపత్రే కుముదినీవధూవరే విభావరీవిలాసదన్తపత్రే శ్వేత
భానౌ ధవలితదిశి దన్తిదన్తాదివోత్కీర్ణే భువనే చన్ద్రాపీడశ్చన్ద్రాతపనిరన్త
రమ్యైవ కుముదఖణ్డ్యా ఇవ గృహకుముదిన్యాః కల్లోలధౌతసుధాధవళ
సోపానే తనుతరఙ్గజాళవృన్తవాతవాహిని సుప్తహంసమిథునే విరహ
వాచాలచక్రవాకయుగళే తీరే కుముదదళావలీభిః పర్యన్తలిఖితదన్త
పత్రలతమివ దాతసిన్ధువారదామోపహారం హరిచన్దనరసైః ప్రక్షా
ళితం కాదమ్బరీపరిజనోపదిష్టం ముక్తాశిలాపట్టం చన్ద్రశీతలమధిశిశ్యే।
తత్ర స్థస్య చాస్యాగత్యాకథయత్ కేయూరకః దేవీ కాదమ్బరీ దేవం ద్ర
ష్టుమాగతేతి॥

అథ చన్ద్రాపీడః ససమ్భ్రమముత్థాయాగచ్ఛన్తీమ్ అల్పసఖీజనప
రివృతామ్ అపనీతాశేషరాజచిహ్నామ్ ఇతరామివైకావలీమాత్రాభర
ణాం అచ్ఛాచ్ఛేన చన్దనరసేన ధవళీకృతతనులతామ్ ఏకకర్ణావసక్తదన్తప
త్రామిన్దుకళాకలికాకోమలం కర్ణపూరీకృతం కుముదదళం దధానాం జ్యో
త్స్నా నిశువినీకల్పద్రుమదుకూలే బిభ్రతీం తత్కాలరమణీయేన వేశేన
సాక్షాదివ చన్ద్రోదయదేవతాం మదలేఖయా దత్తహస్తావలమ్బాం కాద
మ్బరీముపశ్యత్। ఆగత్య చ సా ప్రీతిపేశలతాం దర్శయన్తీ ప్రాకృతేవ
పరిజనోచితే భూతలే సముపావిశత్। చన్ద్రాపీడోఽపి కుమారః అధ్యాస్య తాం
శిలాతలమేవేత్యసకృదనుబధ్యమానోఽపి మదలేఖయా భూమావేవాభజ

తథాఽధః సర్వాసు చాసీనాసు తాసు ముహూర్తమివ స్థిత్వా వక్తుముపచక్ర
మే చన్ద్రాపీడః। దేవి దృష్టిపాతమాత్రప్రీతే దాసజనేఽస్మిన్నాభాషణాదిక
స్యాపి ప్రసాదస్య నాస్త్యేవావకాశః కిముతైతావతోఽనుగ్రహస్య। న ఖ
లు చిన్తయన్నపి నిపుణం తమాత్మనో గుణలవమవలోకయామి యస్యాయ
మనురూపోఽనుగ్రహాతిరేకః అతిసరళతేవేయమనుపగతాభిమానమధురా
సుజనతా యదభినవసేవకజనేఽప్యేవమనుబధ్యతే। ప్రాయేణ మాముప
చారహార్యమదక్షిణం దేవీ మన్యతే ధన్యాః ఖలు పరిజనసేయస్యాః పరినియ
న్త్రిణా స్యాత్। ఆజ్ఞాసంవిభాగకరణోచితే భృత్యజనే క ఇవాదరః పరో
పకారోపకరణం శరీరం తృణలవలఘు చ జీవితం ప్రయోక్తృత్వాత్ప్రతిపత్తిభి
రుపాయనీకర్తుమాగతాః సేవయా మే తే శరీరమిమం చైతజ్జీవితమేతానీన్ద్రి
యాణ్యపి తేషామన్యతరదారోపయ పరిగ్రహేణ గరీయస్త్వమితి। అత్రై
వం వాదినోఽస్య వచనమాక్షిప్య మదలేఖా సస్మితమువాచ కుమార భవ
తు అతియన్త్రణయాభిద్యతే సఖీ ఖలు సవ్రీడా కాదమ్బరీ కిమర్థన్నైవము
చ్యతే సర్వమ్ ఇదమన్తరేణాపి వచనమనయా పరిగృహీతం కిం పునరమునో
పచారఫల్గునా వచసా స్నేహదోలామారోప్యత ఇతి। స్థిత్వా చ కాంశ్చిత్,
కాలం కృతప్రస్తావా కథం రాజా తారాపీడః కథం దేవీ విలాసవతీ కథమా
ర్య శుకనాసః కీదృశీ చోజ్జయినీ కియత్యధ్వని సా చ కీదృక్ భారతం వర్షం రమణీ
యో వా మర్త్యలోక ఇత్యశేషం పప్రచ్ఛ। ఏవంవిధాభిశ్చాన్యాభిః కథా
భిః సుచిరం స్థిత్వోత్థాయ కాదమ్బరీ కేయూరకం చ చన్ద్రాపీడసమీపశాయి
నం సమాదిశ్య పరిజనఞ్చ శయనసౌధశిఖరమారురోహ। తత్ర చ సితదుకూ
లవితానతలాస్తీర్ణం శయనీయమలఞ్చకార చన్ద్రాపీడోఽపి తస్మిన్నేవ శిలా
తలే నిరభిమానతామభిరూపతామతిగమ్భీరతాఞ్చ కాదమ్బర్యాః అకా
రణవత్సలతాఞ్చ మహాశ్వేతాయాః సుజనతాఞ్చ మదలేఖాయాః మహా
నుభావతాఞ్చ పరిజనస్య అతిసమృద్ధిఞ్చ గన్ధర్వరాజలోకస్య రమ్యతా

ఇ కింపురుషదేశస్యమనసాభావయన్ కేయూరకేణసంవాహ్యమాన
చరణః సుఖాదివక్షణదాంక్షపితవాన్ * . . .. *

అథక్రమేణకాదమ్బరీదర్శనప్రజాగరఖిన్నైస్స్వప్తుమివ తాలత
మాలతాళీకదళీకన్దళినీం ప్రవిరళకల్లోలానిలశీతలాం వేలా వనరాజిము
పగతే తారతారాపతౌ।అభ్యర్ణవిరహవిధురస్యచ కామినీజనస్య నిశ్వసితై
రివోష్ణైర్గ్లానిమనీయత చన్ద్రికా। చన్ద్రాపీడవిలోకనారూఢమదనే
వకుముదదళోదరనీలీనిశాపఙ్కజేషు నిపపాతలక్ష్మీః। క్షణదాపగమేచ
స్మృత్వాకామినీకర్ణోత్పలప్రహారాణాముత్కణ్ఠితేష్వివయుతాం
ప్రజత్సుపాణ్డుతనుష్వావాసగృహప్రదీపేషు అనవరతశరక్షేపక్షీణ్ణానఙ్గ
విశ్వాసవిభ్రమేష్వివమత్సుతరులతాకుసుమపరిమళేషు ప్రభాతమా
తరిశ్వసు మన్దరగిరిలతాగృహగహనానిచఖిన్నేష్వివభజన్తీష్వరుణో పరాగో
పల్లవినీషుతారకాసుక్రమేణచసముద్గతచక్రవాకహృదయనివాసల
గ్నానురాగమివాలోహితంమణ్డలముద్వహతిసవితరిచన్ద్రాపీడః శిలాత
లాదుత్థాయప్రక్షాళితముఖకమలఃకృతసన్ధ్యానమస్కృతిర్గృహీత తా
మ్బూలఃకేయూరకవిలోకయదేవీకాదమ్బరీప్రబుద్ధానవాక్వవాతిష్ఠతీ
త్యవోచత్। గతప్రతినివృత్తేనచ తేనదేవమన్దరప్రాసాదస్యాధస్తాదఙ్గ
నసౌధవేదికాయాంమహాశ్వేతయాసహావతిష్ఠతఇత్యావేదితేగన్ధర్వరా
జతనయామాలోకయితుమాజగామదదర్శచ ధవళభస్మకృతలలాటికా
భిరక్షమాలికాపరివర్తన ప్రచల కరతలాభిః పాశుపతవ్రత చారిణీభి
ర్ధాతురాగారుణామ్బరాభిశ్చపరివ్రాజికాభిః పరిణతతాలఫలవల్క
లలోహితవస్త్రాభిశ్చరక్తపటవ్రతవాహినీభిఃసితవసననిబిడనిబద్ధస్తన
పరికరాభిశ్చశ్వేతపటవ్యఞ్జనాభిర్జటాజినమౌఞ్జీవల్కలాషాఢధారిణీభి
శ్చార్చిహస్తాభిస్తాపసీభిః సాక్షాదివమన్త్రదేవతాభిఃపఠన్తీభిర్భగవతః
శౌద్ధోదనేస్త్ర్యమ్బకస్యామ్బికాయాఃకార్తికేయస్య విష్టరశ్రవసోజి

ఽసహస్యైర్యవిలోకితేశ్వరస్యార్ఘ్యలోభైశ్చ దేవస్యమార్కణ్డస్యాపరిణ్ఛ స్యపు
త్యైః స్తుతీరుపాస్యమానామన్తఃపురాభ్యన్తితాశ్చ సాదరం నమస్కా
రై రాభాషణై రభ్యుత్థానై రాసన్నవేత్రాసనదానైశ్చ దర్శనాగతగ
న్ధర్వరాజబాన్ధవవృద్ధాః సమ్మానయన్తీం మహాశ్వేతాం పృష్టతశ్చ సముప
విష్టేన కిన్నరమిథునేన మధురాభ్యాం వంశాభ్యాం దత్తేతాలే కలగిరా గా
యన్త్యా నారదదుహిత్రా పఠ్యమానే చ సర్వమఙ్గళే మహేయసి మహా
భారతే దత్తావధానాం పురోధృతే చ మణిదర్పణే తామ్బూలరాగబద్ధక్ర
ష్టిక్యానకారితాభ్యన్తరమ్ దశనజ్యోత్స్నావసిక్తమున్మృష్టమధూచ్ఛిష్ట
పట్టపాటలమధరం విలోకయన్తీమ్ శైవలతృష్ణయా చకర పూార శిరిష
ప్రేషితోత్తానవిలోచనేన బద్ధమణ్డలం భ్రమతా భవన కలహంసేన
ప్రభాతశశినేవ క్రియమాణగమన ప్రణామ ప్రదక్షిణాం కాదమ్బరీ
ఞ్చ । సముపసృత్య కృతనమస్కార స్తస్యామేవ సుధావేదికాయాం వి
న్యస్తమాసనం భేజే స్థిత్వా చ కఞ్చిత్కాలం మహాశ్వేతా యావదనం వి
లోక్య స్ఫురిత కపోలోదరం మన్దస్మితమకరోత్ । అసౌ తు తావత్తైవ విది
తాభిప్రాయా కాదమ్బరీమబ్రవీత్ । సఖి భవత్యా గుణైశ్చన్ద్రాపీడశ్చ
న్ద్రికాన్త ఇవ చన్ద్రమయూఖై రార్ద్రీకృతో న శక్నోతి వక్తుం జిగమిషతి ఖి
లు కుమారః పృష్ఠతో దుఃఖమవిదితవృత్తాన్తం రాజచక్రమాస్తే । అపిచ
యువయోర్దూరస్థితయోరపి స్థితేయమిదానీం కమలినీకమలబాన్ధవయోరి
వ కుముదినీ కుముదనాథయోరివ ప్రీతిరాప్రళయాత్ అతోభ్యను
జానాత్ భవతీతి ॥ .... *

అథ కాదమ్బరీ సఖి మహాశ్వేతే స్వాధీనోఽయం సపరిజనః కుమారస్యస్వ
ఇవాన్తరాత్మాక ఇవాత్రానురోధ ఇత్యభిధాయ గన్ధర్వకుమారానాహూ
య ప్రాపయత కుమారం స్వాం భూమిమిత్యాదిదేశ । చన్ద్రాపీడోఽప్యు
త్థాయ ప్రణమ్య ప్రథమం మహాశ్వేతాం తతః కాదమ్బరీం తస్యాశ్చ

ప్రేమస్నిగ్ధేనచక్షుసా మనసాచగృహ్యమాణో దేవి కిం బ్రవీమి బ
హుభాషిణో నశ్రద్ధధాతిలోకః స్మర్తవ్యోఽస్మి పరిజనకథాసు ఇత్యభి
ధాయకన్యకాన్తః పురాన్నిర్జగామ । కాదమ్బరీవర్జమశేషః కన్యకాజనో
గుణగౌరవాకృష్టః పరవశఇవతం వ్రజనమాబహిస్తోరణాదనువవ్రాజ। ని
వృత్తే చ కన్యకాజనే కేయూరకేణోపనీతం వాజినమారుహ్యగన్ధర్వ
కుమారకైః స్వైరనుగమ్యమానో హేమకూటాత్ । ప్రవృత్తో గన్తుమ్। గచ్ఛ
తశ్చాస్య చిత్రరథతనయా న కేవల మన్తర్బహిరపి సైవ సర్వాశానిబన్ధ
నమాసీత్ । తదాహితన్మయేన మానసేనాస్య విరహదుఃఖానుశయలగ్నా
మివ పృష్ఠతః కృతమార్గగమననిరోధామివ పురస్తాత్ నియోగాకులహృద
యోత్కలికావేశోత్క్షిప్తామివనభసి సమ్యగాలోకయితుంవదనం విరహా
తుర మానసా మివా వస్థితాము రఃస్థలేతామేవమృగలోచనాం దద
ర్శ। క్రమేణచ ప్రాప్య మహాశ్వేతాశ్రమమ్। అచ్ఛోదసరస్తీరే సన్ని వి
ష్టమిన్ద్రాయుధఖురపుటానుసారేణైవాగతమాత్మస్కన్ధావారమప
శ్యత్ । నివర్తితాశేషగన్ధర్వకుమారశ్చ నానస్వైసకుతూహలేన సవిస్మయే
నచస్కన్ధావారవర్తినాజనేన ప్రణమ్యమానః స్వభవనంవివేశ। సమ్మా
నితప్రత్యక్షీకృతాశేషరాజలోకశ్చ వైశమ్పాయనేన పత్రలేఖయాచ
సహైవం మహాశ్వేతా ఏవం కాదమ్బరీ ఏవం మదలేఖా ఏవం తమాలికా
ఏవం కేయూరక ఇత్యనయైవ కథయా ప్రాయో దివసమనైషీత్ । కాద
మ్బరీరూపదర్శన దృష్ట్యేవ నాస్య పురేవ ప్రీతి మకరోత్ రాజలక్ష్మీః
తామేవ ధవలేక్షణామాబద్ధరణరణకేన చేతసా చిన్తయతోఽజాగ్రతఏ
వాస్య సా జగామ రాత్రిః। అపరేద్యుశ్చ సముత్థితే భగవతి రవావాస్థాన
మణ్డపగతః తద్గతేనైవ మనసా సహసైవ ప్రతీహారేణ సహ ప్రవిశన్తం
కేయూరకం దదర్శ। దూరాదేవచ క్షితితలస్పర్శనామాలినా కృతపాద ప
తనమ్ ఏహ్యేహీత్యుక్త్వా ప్రథమముపాఙ్గవిసర్పిణా చక్షుసా తతో హృ

దయేన తతో రోమోద్గమేన పశ్చాద్భుజాభ్యాం ప్రధావితః ప్రసృతమాలి
ఙ్గ్య గాఢముపావేశయచ్చైనమాత్మనః సమీపే అపృచ్ఛచ్చ స్మితసుధా
ధవళీకృతాధరం తు రత్నప్రతిగ్రహమివ వచనమాదృతః। కేయూరక క
థయ కుశలినీ దేవీ సపక్షిజనా సపరిజనా కాదమ్బరీ భగవతీ మహాశ్వేతా చేతి
అసౌ తు తేన రాజసూనోః ప్రీతిప్రకర్షజన్మనా స్మితేనైవ ప్రపత ఇవా
నులిప్త ఇవ సద్యపవాపగతాధ్వఖేదః ప్రణమ్యాకృతతరమవోచత్।
అద్య కుశలినీ యామేవం దేవః పృచ్ఛతీత్యభిధాయ అప
నీయార్ద్రకర్పటావగుణ్ఠితం బిససూత్రసంయతముఖమార్ద్రచన్దనపఙ్క
న్యస్తబాలమృణాళవలయముద్రం నళినీపత్రపుటమదర్శయదుద్ఘాట్య
చ తత్ర కాదమ్బరీప్రహితాన్యభిజ్ఞానాన్యదర్శయత్। తద్యథా మర
కతహారిణీర్వ్యపనీతత్వచశ్చారుమఞ్జరీభాఞ్జి క్షీరిణీఫలాని శుకకా
మినీకపోలపాణ్డూని తామ్బూలీదళాని హరశిరశ్చన్ద్రఖణ్డస్థూలాఞ్శకలాంశ్చ
కర్పూరస్యాతిబహళమృగమదామోదమనోహరఞ్చ మలయజవిలేపనమ్।
అబ్రవీచ్చ చూడామణిచుమ్బినా కోమలాఙ్గులివివరవినిర్గత లోహితాం
శుజాలేనాఞ్జలినా దేవమర్చయతి దేవీ కాదమ్బరీ। మహాశ్వేతా చ సకణ్ఠ
గ్రహేణ కుశలవచసా పర్యస్తశిఖణ్డమాణిక్యజ్యోత్స్నాస్నపితలలాటేన
చ నమస్కారేణ మదలేఖా క్షితితలఘటితసీమన్తమకరికాకోటికోణేన సక
లకన్యాలోకశ్చ సచరణరజఃస్పర్శేన చ ప్రణామేన తమాలికా। స
న్దిష్టశ్చ తవ మహాశ్వేతయా ధన్యాః ఖలు తే యేషాం న గతోఽసి చక్షుషో
ర్విషయం తథా నామ సముత్తుమ్భవతస్తే తుహినశీతలాశ్చన్ద్రమసో యా ఇవ
గుణా విరహే వివస్వన్మయా ఇవ సంవృత్తాః। స్పృహయన్తి ఖలు జనాః కథ
మపి దైవోపపాదితాయామృతోత్పత్తివాసరాయేవాతీతదివసాయ
త్వయా వియుక్తం వినివృత్తమహోత్సవాలసమివ తత్ర తే గన్ధర్వరాజ
నగరం జానాసి చ మాం కృతసకలపరిత్యాగాం తథాప్యకారణపక్షపాతి

సంభవన్తం ద్రష్టుమిచ్ఛామి అనిచ్ఛన్త్యా అపిమే బలాదివహృదయమ్ । అపి
చబలవదస్వస్థశరీరా కాదమ్బరీస్మరతిచ । స్మేరాననం స్మరకల్పం త్వామ
తః పునరాగమనగౌరవేణార్హసీమాం గుణవదభిమానినీం కర్తుము దారజ
నాదరోహిం బహుమానమారోపయతి అవశ్యం సోఢవ్యా చేయమస్మద్వి
ధజనపరిచయకదర్థనాకుమారేణ । భవత్సుజనతైవ జనయత్యనుచితస
న్దేశప్రాగల్భ్యమ్ । ఏష దేవస్య శయనీయే విస్మృతః శేషోహారః ప్ర
హిత ఇత్యుత్తరీయపటాన్తసంయతం సూక్ష్మసూత్రవివరనిస్సృతైరం
శుసన్తానై సంసూచ్యమానం విముచ్య చామరగ్రాహిణ్యాః కరేసమ
ర్పితవాన్ ॥

*

అథచన్ద్రాపీడో మహాశ్వేతాచరణారాధనతపఃఫల మిదంయదే
వం పరిజనేప్యనుస్మరణాదికం ప్రసాదభారముతి మహాన్తమారోపయతి
దేవీ కాదమ్బరీత్యుక్త్వా తత్సర్వం శిరసికృత్వా స్వయమేవ జగ్రాహ । తే
నచ కాదమ్బర్యాః కపోలావశ్యేనేవ గలితేన స్మితాపలోకేనేవ రసతా
ముపనీతేన హృదయేనేవ ద్రుతేన గుణగణేనేవ నిస్యన్దితేన స్పర్శవతాహ్లా
దినా సురభిణా చ విలేపనేన విలిప్యత మేవ కణ్ఠే హార మకరోత్ । ఆగృహీత
తామ్బూలశ్చ ముహూర్తాదివోత్థాయ వామబాహునా స్కన్ధదేశే సమ
వలమ్బ్య కేయూరక మూర్ధ్వస్థిత ఏవ కృతయథా క్రియమాణసమ్మానము
దితం ప్రధానరాజలోకం విసృజ్య శనైశ్శనైర్గన్ధమాదనం కరిణం ద్రష్టు
మయాసీత్ । తత్ర చ స్థిత్వా క్షణమివ తస్మై స్వయమేవ నిజనఖాంశుజాల
జటిలం సమృణాళమివ శష్పకబలముపకీర్య వల్లభతురఙ్గము మన్దురాభి ము
ఖః ప్రతస్థే గచ్ఛంశ్చోభయతః కిఞ్చిత్కిఞ్చిదివ తిర్యగ్వలితవదనః పరి
జనం విలోకయాఞ్చభూవ । అథ చిత్తజ్ఞైః ప్రతీహారైః ప్రతిషిద్ధా
నుగమనే నిఖిలే సముత్సారితే పరిజనే కేయూరకద్వితీయ ఏవ మన్దురాం
ప్రవివేశ । ఉత్సారణభయసమ్భ్రాన్తలోచనేషు ప్రణమ్యాపసృతే

షు మన్దురాపాలేషు ఇన్ద్రాయుధస్య పృష్ఠావగుణ్ఠన పటం కిఞ్చిదేకపా
ర్శ్వగళితం సమీకుర్వన్నుత్సారయంశ్చ కూణితనేత్రత్రిభాగస్య దృష్టిని
రోధినీం కుఙ్కుమకపిలాం కేసరసటాం ఖురధోరణీవిన్యస్త చరణో లీలా
మన్దం మన్దురాద్వారదత్తదేహభరః సకుతూహలమువాచ కేయూరక కథ
యమున్నిద్రమాదారభ్య కో వా వృత్తాన్తో గన్ధర్వరాజకులే కేన వా వ్యాపా
రేణ వాసరమతినీతవతీ గన్ధర్వరాజపుత్రీ కిం వాకరోన్మహాశ్వేతా కిన్న భా
షత వా మదలేఖా కే వా భవన్నాలాపాః పరిజనస్య భవతో వా కో వ్యాపా
ర ఆసీదాసీద్వా కాచిదస్మదాశ్రయిణీ కథా । కేయూరకస్తు సర్వమాచ
చక్షే దేవ శ్రూయతాం నిర్గతే త్వయి హృదయసహస్రప్రయాణపట
హకలకలమివ నూపురచక్రక్వణితేన కన్యకాన్తఃపురే కుర్వతీ దేవీ కాద
మ్బరీ సపరిజనా సౌధశిఖరమారుహ్య తురగధూళిరేఖాధూసరం దేవస్య
వగమనమార్గమాలోకితవతీ । తిరోహితదర్శనే చ దేవే మదలేఖాస్కన్ధని
హితముఖీ ప్రత్యాతం దిగన్తం దుగ్ధోదధిధవలైః ప్లావయన్తీవ దృష్టిపాతై
స్సితాతపత్రాపదేశేన శశినేవేర్ష్యయా నివార్యమాణరవికరస్పర్శాసు
చిరం తత్రైవ స్థితవతీ । తస్మాచ్చ కథమపి సఖేదమవతీర్య క్షణమివాస్థాన
మణ్డపే స్థిత్వోత్థాయ స్ఖలనభియేవ నివేద్యమానోపహార కుసుమాశ్రద్ధాయ
మానైర్మధుకరైః జలధారాధవళనఖమయూఖోన్ముఖానామనుగళం
శద్భిర్వ్యాలమ్బైః క్షణబద్ధానివోపహాసయన్తీ కేకారవోద్విగ్నా భవన శిఖణ్డి
నాం పదే పదే చ కుసుమధవళాన్కరేణ గృహలతాపల్లవాన్మనసా చ
దేవస్య గుణగణానవలమ్బమానా తమేవ క్రీడాపర్వతకమాగతవతీ యత్ర
స్థితవాన్దేవః । తము పేత్య చ దేవేనాత్ర మరకతశిలామకరికాప్రణా
ళప్రస్రవణసిచ్యమానహరితలతామణ్డపే శకరిణిశిలాతలే స్థిత మత్ర గ
న్ధోదకపరిమళలీనాళిజాలజటిలశిలాప్రదేశే స్నాతమత్ర కుసుమధూ
ళిసికతిలే గిరినదీకానన తటే భగవానర్చితశ్శూలపాణిరత్ర ప్రేషిత శశ

ధరరోచిషి స్ఫాటికశిలాతలే భుక్తమత్ర సంక్రాన్తచన్దనరసలాఞ్ఛనేషు ముక్తాశైలశిలాపట్టేషు ప్రశమితపరిజనేన పునః పునర్నిర్వర్ణ్యమానాని దేవస్యావస్థానచిహ్నాని పశ్యన్తీ క్షపితవతీ దివసమ్ । దివసావసానే చ కథమపి మహాశ్వేతా ప్రయత్నాదనభిమతమపి తస్మిన్నేవ స్ఫటికమణివేశ్మన్యాహారమకరోత్ । అస్తముపగతే చ భగవతి రవావుదితే చ చన్ద్రమసి తత్రైవ కఞ్చిత్కాలం స్థిత్వా చ చన్ద్రకాన్తైవ యిూవచన్ద్రోదయే ప్రత్యాద్రీకృత తనుః చన్ద్రబిమ్బప్రవేశభయేనేవ కరౌ కపోలయోః కృత్వా కిమపి చిన్తయన్తీ ముకుళితేక్షణా క్షణమాత్రం స్థిత్వోత్థాయ విమలమణి నిపతితశశి ప్రతిమాభరగురూణీవ కృచ్ఛ్రాదుత్క్షిపన్తీ లీలామన్థరగమనపటూని పదాని శయ్యాగృహమగాత్ । శయననిక్షిప్తగాత్రయష్టిశ్చ తతః ప్రభృతి ప్రబలయా శిరోవేదనయా విచేష్టమానా దారుణేన చ దాహాయాసినా జ్వరేణ అభిభూయమానా కేనాప్యవ్యాధినా మఙ్గళప్రదీపైః కుముదాకరైశ్చ సార్ధమనిమీలితలోచనా దుఃఖదుఃఖేన క్షణదామనైషీత్ । ఉషసి చ మామాహూయ దేవస్య వార్త్తావ్యతికరోపాలమ్భాయ సోపాలమ్భం మాదిష్టవతీ ... ...*

చన్ద్రాపీడస్తదాకర్ణ్య జిగమిషుః అశ్వోఽశ్వ ఇతి వదన్ భవనాన్నిర్యయౌ । ఆరోపితపర్యాణశ్చ త్వరితతురగపరిచారకోపనీతమిన్ద్రాయుధమారుహ్య పశ్చాదారోప్య పత్రలేఖాం స్కన్ధావారే స్థాపయిత్వా వైశమ్పాయనమశేషం పరిజనం నివర్త్య చ అన్యతురగారూఢేనైవ కేయూరకేణానుగమ్యమానో హేమకూటం యయౌ । ఆసాద్య చ కాదమ్బరీభవనద్వారమవతతార తురగాత్ । అవతీర్య చ ద్వారపాలార్పిత తురఙ్గః కాదమ్బరీప్రథమదర్శనకుతూహలిన్యా చ పత్రలేఖయా చానుగమ్యమానః ప్రవిశ్య క్వ దేవీ కాదమ్బరీ తిష్ఠతీతి సమ్ముఖాగతమన్యతమం వర్షవరమప్రాక్షీత్ । కృతప్రణామేన చ తేన దేవ మత్తమయూరస్య క్రీడాపర్వ

తకస్యాధస్తాత్కమలవనదీర్ఘికాతీరే విరచితం హిమగృహమధ్యాస్తేతి
ల్యావేదితే కేయూరకేణోపదిశ్యమానవర్త్మా ప్రమదవనమధ్యేన గ
త్వాకిఞ్చిదధ్వానం మరకతహరితానాం కదళీవనానాం ప్రభయా శష్పీ
కృతరవికిరణం హరితాయమానం దివసం దదర్శ। తేషాఞ్చ మధ్యే నిరన్తరన
ళినీదళచ్ఛన్నం హిమగృహమపశ్యత్। తస్మాచ్చ నిష్పతతా స్తిమితార్ద్రాంశుక
చ్ఛలేనాచ్ఛగజలేనేవ సంవీతం బాహులతావిధృతైర్మృణాళవలయై
రాభరణకైరివ ధవళితావయవమాపాణ్డుభిశ్చ శ్రవణాశ్రయైస్సాల
జ్జీకృతైః కేతకీగర్భదళైరుపహసితదన్తపత్రమాలిఖితచన్దనలలాటి
కానిముఖారవిన్దానిబద్ధసౌభాగ్యపదానీవ దధానం కృతచన్దనబిన్దువిశేష
కాంశ్చదివాపస్పర్శలోభస్థితైస్తు ప్రతిబిమ్బానివ కపోలానుద్వహన్తమప
హృతాశేషశిరీషసౌభాగ్యాభిః శైవలమఞ్జరీభిః కృతకర్ణపూరం కర్పూర
ధూళిధూసరేషు మలయజరసలవలలితేషు వకుళావలీవలయితహస్తేషు
న్యస్తనళినీపత్రప్రావరణమనవరతచన్దనచర్చాప్రణయినపాణ్డురైః
సన్తాపరోషమృదితచన్ద్రకరైరివ కర్కరైః కల్పితమృణాళదణ్డాని బిసతన్తు
మయానిచామరాణి బిభ్రాణమున్నాళైశ్చ కుముదైః కువలయైః కదళీద
ళైః కమలినీపలాశైః కుసుమస్తబకైశ్చాతపత్రీకృతైర్నివారితాతపం
జలదేవతానామివ సమూహం వరుణశ్రియామివ సమాగమం శరదామివ
సమాజం సరసీనామివ గోష్ఠీబన్ధం శిశిరోపచారనిపుణం కాదమ్బర్యాః శరీర
పరిచారకం శరీరప్రాయం పరిజనమద్రాక్షీత్ * *

తేన చ ప్రణమ్యమానః పాదతలపతనభయాదివ త్వరితాపస్సృ
తేనదీయమానమార్గః చన్దనపఙ్కకృతవేదికానాం పుణ్డరీకకలికాఘటిత
ఘణ్టికానాం వికసితసిన్ధువారకుసుమమఞ్జరీచామరాణాం లమ్బితస్థూల
మల్లికాముకుళహారాణామాబద్ధలవఙ్గచన్దనమాలికానాం దోలాయమా
నకుముదదామధ్వజానాం మృణాళవేత్రహస్తాభిర్గృహీత రుచిర కఞ్చు

మాభరణాభిర్మధులక్ష్మీప్రకృతిభిరివ ద్వారపాలికాభిరధిష్ఠితానాం కద
లీతోరణానాంతలేన ప్రవిశ్యసర్వతోనిసృష్టదృష్టిర్ద్రష్టవాన్ క్వచిదుభ
యతటాన్తర్నిఖాతతమాలపల్లవకృతవనలేఖాః కుముదధూళివాలుకాపు
లినమాలినీశ్చన్దనరసేన ప్రవర్త్యమానా గృహనదికాః , క్వచిన్నిచుళమ
ఞ్జరీరచితరక్తచామరాణాం జలార్ద్రవితానకానాం తలేషు ససన్దారకుట్టి
మేషు ఆస్తీర్యమాణానిరక్తపఙ్కజశయనాని , క్వచిదేలారసేన సిచ్య
మానాని స్పర్శానుమేయభిత్తిని స్ఫటికభవనాని , క్వచిచ్ఛిరీషపక్ష్మకృత
శాద్వలానాం మృణాళధారాగృహాణాం శిఖరమారోప్యమాణా నాంధా
రాకదమ్బధూళిధూసరితానాం యన్త్రమయూరకాణాం కదమ్బకాని ,
క్వచిత్సహకారతరుస్తైర్జమ్బూపల్లవైరాచ్ఛాద్యమానాభ్యన్తరాః పర్ణ
శాలాః , క్వచిత్క్రీడతకృత్రిమకరికలభయూథకాకులీక్రియమాణాః
కాఞ్చనకమలినీకాః క్వచిద్గన్ధోదకకూపేషుబద్ధకాఞ్చనసుధాపఙ్కా కామ
పీరేషుస్థూలబిసలతాదణ్డఘటితదణ్డారకాణికనకకేతక దళజలద్రోణి
కానికువలయావలీరజ్జుభిర్గ్రథ్యమానానికమలపత్రపుటఘటితఘటీయ
న్త్రకాణి , క్వచిత్స్ఫటికబలాకావలీర్వాన్తవారిధారాలిఖితేన్ద్రాయు
ధాఃసఞ్చార్యమాణామాయామేఖమాలాః , క్వచిదుపాన్తప్రరూఢ
పాణ్డుయవాఙ్కురాసుతరుణమాలతీకుట్మలదన్తురితతరఙ్గాసుహరిచన్ద
నద్రవవాపికాసుశిశిరీక్రియమాణాహారయష్టీః , క్వచిన్ముక్తాఫలక్షో
దరచితాలవాలకాన్ అనవరతస్థూలజలబిన్దుమర్దిన ముత్సృజతః పత్ర
వృక్షకాన్ , క్వచిద్విధుతపక్షనిక్షిప్తశీకరా నీతనీ హారాభ్రమస్తీర్య
న్త్రమయూరాః పత్రశకునిశ్రేణీః , క్వచిన్మధుకరకిఙ్కిణీపఙ్క్తిపటుతరర
వాబధ్యమానాఃకుసుమదామదోలాః , క్వచిదుదరారూఢనిర్గతోన్మా
లవలీవిచ్ఛదచ్ఛాదితముఖాన్ ప్రవేశ్యమానాన్ శాతకుమ్భకుమ్భాన్ , క్వచి
ద్ఘటితకదళీగర్భస్తమ్భదణ్డానిబధ్యమానచారువంశాకృతీని కుసుమస్త

కాతపత్త్రాణి, క్వచిత్కరమృదితకర్పూరపల్లవరసేనాని వాస్యమా
నానిబిసతన్తుమయాన్యంశుకాని, క్వచిల్లవలీఫలద్రవేణార్ద్రీక్రియమా
ణాం స్తృణశూకమఞ్జరీకర్ణపూరాన్, క్వచిదమ్భోజినీదళవ్యజనైర్వీ
జ్యమానానుపలభాజనభాజః శీతౌషధిరసాన్ అన్యాంశ్చైవంప్రకా
రాన్ శిశిరోపచారోపకరణపరికల్పనావ్యాపారాన్ పరిజనే కృతాన్
క్రియమాణాంశ్చవీక్షమాణో హిమగృహకస్య మధ్యభాగం హృదయ
మివహిమవతః జలక్రీడాగృహమివ ప్రచేతసః జన్మభూమిమివసర్వచ
న్ద్రికలానామ్ కులగృహమివసర్వచన్దనవనదేవతానాంప్రభవమివసర్వ
చన్ద్రమణీనాంనివాసమివసర్వమాఘమాసయామినీనాంసఙ్కేత సదన
మివసర్వప్రావృషాం గ్రీష్మోష్మాపనోదోద్దేశమివసర్వనిమ్నగానాంబడ
బానలసన్తాపాపనోదననివాసమివసర్వసాగరాణాంవైద్యుతదహనదా
హప్రతీకారస్థానమివసర్వజలధరాణామిన్దువిరహదుస్సహదివసాతివా
హనస్థానమివకుముదినీనాంహారహుతాశననిర్వాపణక్షేత్రమివసుకర
ధ్వజస్య దినకరకరైరపిసర్వతోజలయన్త్రధారాసహస్రముత్సారితై ర
తిశీతస్పర్శభయవివృత్తైరివపరిహృతానిలైరపి కదమ్బకేసరోత్కర వా
హిభిః కణ్టకితైరివానుగతఃకదళీవనైరపిపవనచలితదళైర్జాడ్యజనిత వే
పథుభిరివపరివారితమళిభిరపికుసుమామోదమదముఖరైరాబద్ధదన్త వీ
ణైరివవాచాలితంలతాభిరపినిరన్తరమధుకరపటలజటిలాభిర్గృహీత నీల
ప్రావరణకాభిరివవిరాజితమాససాద। క్రమేణచతత్రాన్తర్బహిశ్చా
తిబహులేనపిష్టాహాగ్యేణేవోపలిప్యమానోఽతిశీతలేనస్పర్శేనామన్య
తఆత్మనోమనశ్చన్ద్రమయంకుముదమయానీన్ద్రియాణి జ్యోత్స్నామ
యాన్యఙ్గానిమృణాళికామయీంధియమగణయచ్చనీహారమయానర్క
కిరణాంశ్చన్దనమయమాతపంకర్పూరమయంపవనముదకమయంకాలం
తుషారమయంత్రిభువనమ్॥ .... *

ఏవంవిధస్య చ తస్యైకదేశే సఖీకదమ్బకపరివృతాం తామూఢసరిత్ప
రిచారామివ భగవతీం గఙ్గాం హిమవతో గుహాతల గతాం కుల్యాభ్రమి
భ్రమితేన కర్పూరరసస్రోతసా కృతపరివేశాయాం మృణాళదణ్డమణ్డపకా
యాం స్థలేషు కుసుమశయనమధిశయానాం హారాఙ్గదవలయరశనానూపు
రైర్మృణాళమయైర్నిగడైరివ సంయతామీర్ష్యయా మన్మథేన చన్దనధవళే
స్పృష్టామివ లలాటే శశలాఞ్ఛనేన బాష్పవారి వాహిని చుమ్బితామివ
చక్షుషి వరుణేన వర్ధితనిశ్వాసమరుణి దృష్టామివ ముఖే మాతరిశ్వనా స
న్తాపప్రతప్తేష్వధ్యాసితామివాఙ్గేషు పతఙ్గేన కన్దర్పదాహదీపితే గృహీ
తామివ హృదయే హుతభుజా స్వేదిని పరిష్వక్తామివ వపుషి జలేన దైవతై
రపవిలుప్యమానసౌభాగ్యామివ సర్వాశః హృదయేన సహ ప్రియతమస
మీపమివోపగతైరఙ్గైరుపజనితదౌర్బల్యాన్ ఆశ్యానచన్దనపాణ్డురాభ్యో
మాఞ్ఛమనవరతహారస్పర్శలగ్నముక్తాఫలకిరణపుఞ్జామివోద్వహన్తీం స్వే
దసీకరిణీం చ కపోలపాళీం పక్షపవనేన వీజయద్భిరనుకమ్ప్యమానామివా
వతంసకుసుమమధుకరైః అవతంసకుసుమమధుకరరవదవదహనదగ్ధమివ
శ్రోత్రముపాఙ్గనిర్గతేనాశ్రుస్రోతసా సిఞ్చన్తీమతిప్రవృత్తస్య చాశ్రు
శో నిర్వాహపణాలికామివ కర్పూరకేతకీకలికాం కర్ణే కలయన్తీమాయ
తశ్వాసవిధుతితరళితేన చ సన్తాపభయపలాయమానేన దేహప్రభావి
తానేనేవాంశుకేన విముచ్యమానకుచకలశామాపతత్ప్రబల చామర
ప్రతిబిమ్బం కుచకలశయుగళం ప్రియాన్తికగమనోత్సుకత్యక్త తపత్కమివ
కరతలేన నిరున్ధతీం ముహుర్ముహుర్మృణాళజలతయా తుషారశిలాసాలభఞ్జికా
మాలిఙ్గన్తీం ముహుః కపోలఫలకేన కర్పూరపుత్రికామాశ్లిష్యన్తీం ముహు
శ్చరణారవిన్దేన చన్దనపఙ్కప్రతియాతనామామృశన్తీం స్తనసంక్రాన్తై
నాత్మముఖేనాపి కుతూహలినేవ పరివృత్త్య విలోక్యమానాం కర్ణపూర పల్ల
వేనాపి స్వప్రతిబిమ్బపల్లవశాయినా పోత్కణ్ఠేనేవ చుమ్బ్యమాన కపోల

ఘనకారిహారైరపిముక్తాత్మభిర్మదనపరవశైరివ ప్రసారితకరై రాలిఙ్గ్య
మానాంగ్మాణిదర్పణమురసి నిహితంనోదేతవ్యమద్యాశ్వయేజీవితస్పర్శ
మయాంశపథంశశినమివకారయన్తీంకరిణీమివ సమ్ముఖాంతప్రసాదవనగ
న్ధవారణప్రసారితకరాం ప్రస్నాతామివాంబిన్దుదక్షిణవాలవ్యాగా గమ
నాంమదనాభిషేకవేదికామివకస్తలావృతచన్దనపశోపమోత్తరకలశా
వష్టబ్ధపార్శ్వాంగమాంకాశకమలినీమివస్వచ్ఛామ్బరతలశ్యామసత్యాస్తా
శకోమలోరుమూలాం కుసుమచాపచాపలేఖామివమదనారోపితగుణకో
టికాంనతరాంపుధునూపదేవతామివ శిఞ్జానాశీం మధుకరీమివకుసుమ
మార్గణాకులాంచన్దనవిలేపనామనఙ్గరాగిణీఞ్చ బాలాం కాన్తన్తజనని
ఞ్చమృణాలినీ మభ్యర్థితతుషారస్పర్శాఞ్చకాదమ్బరీంవ్యలోకయత్ ॥

అథసాయథా దర్శనమాగత్యాగత్య చన్ద్రాపీడాగమనమావేద
యన్తంపరిజనముత్తరళతారకేణచక్షుషాకరయుకేం సత్యమాగతోదృష్ట
స్త్వయాకయత్యర్థమ్మనిక్వాసావితిప్రతిముఖంనిక్షిప్తనానాఙ్కురంపప్ర
చ్ఛ।వర్ధమానధవళిమ్నాచక్షుషాస్పృష్ట్వాచసమ్ముఖమాపతన్తందూరా
దేవవరాహోపాహరవ(గా)హాకరిణీవోని స్తమ్భ్యవిధృతాపిచేష్టమానాఙ్గీకు
సుమశయనపరిముళ్ళోపగతైః పరవశామిఖర్త్రైం మధుకరమలైరివోత్థా
ప్యమానాసమ్భ్రమచ్యుతోత్తరీయాంశుకాహారకిరణానుదసికస్తమిమి
చ్ఛన్తీమణికుట్టిమనిహితేనవామకరతలేనహస్తావలమ్బనగనిజప్రతిమా
మివయాచమానాప్రస్తకేశకలాపసంయమనశ్రమితేనగళత్స్వేదసలి
లేనదక్షిణకరేణాభ్యుత్థేవాత్మానమర్పయన్తీఖలితత్రికతాప్రముత్రివ
ళీతరఙ్గితరోమరాజితయాబిభ్యద్యమానావసర్వరసాననఙ్గేనఅన్తఃప్రవిష్ట
లలాటికాచన్దనరసమిశ్రమివచక్షుషా కురన్తీశశికరమాన్ద్యజలమానన్దవా
రిబిన్దువేణికయాఘుటితావతంస ఘూర్ణితధూపరంప్రియప్రతిమాప్రవేశ
లోభేనేవకపోలఫలకం ప్రక్షాళయన్తీలలాటికాచన్దనభరేణేవకిఞ్చిదథో

ముఖీతత్క్షణముపసృష్టభాగపుఞ్జితతారకయాతన్ముఖలగ్నయేవదీర్ఘయా దృష్ట్యాకృష్యమాణాకుసుమశయనాదుత్తస్థౌ। చన్ద్రాపీడస్తుసముపసృత్యాపూర్వదేవతామివమహాశ్వేతాం ప్రణామపురస్సరందర్శితవినయః ప్రణనామ। కృతప్రతిప్రణామాయాఞ్చతస్యాంపునస్తస్మిన్నేవ కుసుమశయనేసముపవిష్టాయాం ప్రతీహార్యాసముపనీతాంజామ్బూనదమయీమాసన్దికాంరోచిస్స్ఫురద్రత్నప్రత్యుప్తపాదాంపాదేనైవోత్సార్యక్షితావేవోపావిశత్। అథకేయూరకోదేవిదేవస్యచన్ద్రాపీడస్య ప్రసాదభూమిరేషాపత్రలేఖానామతామ్బూలకరఙ్కవాహినీత్యభిధాయపత్రలేఖామదర్శయత్। అథ కాదమ్బరీదృష్ట్వాతామహోమానుషీషుపక్షపాతః ప్రజాపతేరితిచిన్తయన్తీభువి కృతప్రణామామిచ్ఛన్తాం సాదరమేహ్యేహీత్యభిధాయాత్మనఃసమీపేసకుతూహలపరిజనదృశ్యమానాంపృష్ఠతఃసముపావేశయత్ దర్శనాదేవారూఢప్రీత్యతిశయాచముహుర్ముహురేనాంనోపగ్రహంకరకిసలయేనపస్పర్శ॥ *

చన్ద్రాపీడస్తుసపదికృతసకలాగమనోచితోపచారఃతదవస్థాంచిత్రరథతనయామాలోక్యాచిన్తయత్। అతిదుర్విదగ్ధంహిమేహృదయమద్యాపినశ్రద్దధాతిభవతుపృచ్ఛామితావదేనాంనిపుణాలాపేనేతిప్రకాశమబ్రవీత్। దేవి జానామికామరతింనిమిత్తీకృత్య ప్రవృత్తోఽయమపిరళసన్తాపతీవ్రోవ్యాధిః। సుతనుసత్యంన తథాత్వామేషవ్యథయతియథాస్మాన్। ఇచ్ఛామిదేహదానేనాపిస్వస్థామత్రభవతీంకర్తుముత్కమ్పినీమనుకమ్పమానస్యకుసుమేషుపీడయాపతితామవేక్షమాణస్యపతతీవమేహృదయమనఙ్గదేవతనూభూతేతేభుజలతేగాఢసన్తాపయాచదృష్ట్యేవహాసిస్థలకమలినీమివరక్తతామరసామ్। అపిచఅనవరతకృతాశ్రుబిన్దుపాతేనవర్తతేముక్తాభరణతాగ్రహణస్వయంవరాణ్యామిమఙ్గళప్రసాధనానిసకుసుమశిలీముఖాహిశోభతేనవాలతేతి। అథకాదమ్బరీబాలత

యాస్వభావముగ్ధాపి కేయూరకోపదిష్టయేవ ప్రజ్ఞయా తమశేషమస్యా
వృత్తవ్యాహారమాదితస్సర్వం మనసాజగ్రాహ మనోరథానాం తత్తావ
తీంభూమిమసంభావయన్త్యా స్త్రీశాలీనతయాత్మానమలక్ష్యమాణానాల్పీయసీమేవాసీ
త్। కేవలముత్పాదితాన్యవ్యపదేశాత్తత్క్షణంతమనామోదమధుకరప
టలాన్ధకారితం ద్రష్టుమివస్మితాలోకమకరోత్ । తతో మదలేఖా ప్రత్య
వాదీత్ । కుమార కిం కథయామి దారుణోఽయమకథనీయః ఖలు సన్తాపః ।
అపిచ సుకుమారభావోపేతాయాః కిమివాస్యా యన్న సన్తాపాయ । తథా
హి మృణాలిన్యాః శిశిరకిసలయమపి హుతాశనాయతే జ్యోత్స్నాప్యాత
పాయతే నను కిసలయతాలవృన్తవాతైర్మనసిజాయమానం కిం న పశ్యసి
ఖేదం ధీరత్వమేవ ప్రాణసన్ధారణహేతురస్యా ఇతి కాదమ్బరీ హృదయేన
తమేవ మదలేఖాలాపమస్య ప్రత్యుత్తరీచకార । చన్ద్రాపీడోఽప్యుభయ
థా ఘటమానార్థతయా సన్దేహదోలారూఢేనైవ చేతసా మహాశ్వేతయా
సహ ప్రీత్యుపచయచతురాభిర్మధురాలాపగర్భాభిః కథాభిర్మహాన్తం
కాలం స్థిత్వా తథైవ మహతా యత్నేన మోచయిత్వాత్మానం స్కన్ధావా
రగమనాయ కాదమ్బరీభవనాన్నిర్యయౌ ॥ .. . . *

నిర్గతశ్చ తురఙ్గమారుహ్య ముక్తం పశ్చాదాగత్య కేయూరకోఽభిహి
తవాన్ దేవ మదలేఖా విజ్ఞాపయతి దేవీ కాదమ్బరీ ప్రథమదర్శనజనిత ప్రీ
తిః పత్రలేఖాం నివర్త్యమానామిచ్ఛతి పశ్చాదాయాస్యతీతి శ్రుత్వా దేవః
ప్రమాణమిత్యాకర్ణ్య చన్ద్రాపీడః కేయూరక ధన్యాస్స్పృహణీయా చ పత్ర
లేఖా యామేవమనుబధ్నాతి దుర్లభో దేవీప్రసాదః ప్రవేశ్యతామి
త్యభిధాయ పురస్కన్ధావారమేవ జగామ । ప్రవిశన్నేవ పితుస్సమీపా
దాగతమభిజాతతరంమాలేఖహారకమద్రాక్షీత్ ధృతతురఙ్గమశ్చ ప్రీ
తివిస్ఫారితేన చక్షుషా దూరాదేవాపృచ్ఛత్ । అఙ్గ కచ్చిత్కుశలీ తాతస్స
హ సర్వేణ పరిజనేన అమ్బా చ సర్వాన్తఃపురైరితి । అథాసావుపసృత్య

ప్రణామానన్తరం దేవ యథాజ్ఞాపయసీత్యభిధాయ లేఖద్వితయమర్ప
యాంబభూవ యువరాజస్తు శిరసి కృత్వా స్వయమేవ చ తదున్ముచ్య క్ర
మశః పపాఠ॥ *

స్వస్త్యుజ్జయినీతః సకలరాజన్యశేఖరీకృతచరణారవిన్దః పర
మమాహేశ్వరో మహారాజాధిరాజో దేవస్తారాపీడస్సర్వసమ్పదామా
యతనం చన్ద్రాపీడముదఞ్చచ్చూడామణిమరీచిచక్రచుమ్బిన్యు
త్తమాఙ్గే చుమ్బన్నన్దయతి। కుశలిన్యః ప్రజాః। కిన్తు కియానపి కాలో భవతో
ఽదృష్టస్య బలవదుత్కణ్ఠితం నో హృదయం దేవీ చ సహాన్తఃపురైర్గ్లాని
ముపనీతా। అతో లేఖవాచనావిరతిరేవ ప్రయాణకాలతాం నేతవ్యేతి। శు
కనాసప్రేషితే ద్వితీయేఽపి లేఖేఽయముమేవార్థం లిఖితమవాచయత్। అస్మి
న్నేవావసరే సముపసృత్య వైశమ్పాయనోఽపి లేఖద్వితయమపరమా
త్మీయమస్మాదభిన్నార్థమేవాదర్శయత్। అథ యథాజ్ఞాపయతి తాత ఇ
త్యుక్త్వా తత ఏవ తురగాధిరూఢః ప్రయాణపటహమవాదయత్। సమీ
పస్థితఞ్చ మహతా శ్వేతాశ్వీయేన పరివృతం నవవలాధికృతం బలాహ
కపుత్రం మేఘనాదనామానమాదిదేశ। భవతా పత్రలేఖయా సహాగ
న్తవ్యం నియతఞ్చ కేయూరకస్త్వామాదాయ తావతీం భూమిమాగమిష్య
తి తన్ముఖేనైవ విజ్ఞాప్యా ప్రణమ్య దేవీ కాదమ్బరీ। నన్వియం సా త్రిభువనని
న్దనీయా నిరనురోధా నిష్ఠురా చ యా చ దుర్గ్రహా ప్రకృతిర్మర్త్యానాం యే
షామకాణ్డవిసంవాదిన్యః ప్రీతయో న గణయన్తి నిష్కారణవత్సలతామ్। ప
వం గచ్ఛతా మయాత్మనో నీతః స్నేహాతిపటకూటజాలికతాం ప్రాపితా
భక్తిరలీకకాకుకరణకుశలతాం పాతితముపచారమాత్రమధురం ధూర్త
తాయామాత్మార్పణం ప్రకటితం వాఙ్మనసయోర్భిన్నార్థత్వమ్। ఆస్తాం
తావదాత్మా అస్థానాహితప్రసాదా దివ్యయోగ్యా దేవ్యపి వక్తవ్యతాం
నీతా జనయన్తి హీనపక్షాద్వైకల్యత్మ్యమభూమిపాతితా వ్యరాః ప్రసాదా

స్పృశస్పృష్టమోమహతామ్ । నఖలుతథాదేవీం ప్రతి, ప్రబలలజ్జాభిభా
రమన్థరం మే హృదయంచ యథా నహి ప్రేమ్ణాం ప్రతినియతమేనామహికా
ధ్యారోపణపర్యస్తాస్మద్గుణసమ్భారానుస్ఫారపక్షపాతినీమసకృదుపాల
మ్భ్యతే దేవి । తత్కింకరోమి గరీయసీ గురోరాజ్ఞా ప్రభవతి హి దేహ
మాత్రకస్య హృదయే తు హేవాకాటవి పాపవ్యసనినాం . తం జనన్యా స్త్ర
సహ ప్రస్యదాస్యపట్టం దేవ్యాః నకర్తమస్యాః కిం కరోమి సేవ దేవి ప్ర
సాదేన గన్తుం సర్వాగతో౽స్మి పితురాదేశాదుజ్జయినీమ్ ప్రసజతో౽
సజ్జనకథాకీర్తనేషు స్మర్తవ్యః ఖలు చన్ద్రాపీడ చణ్డాలః పహృష్టైవం సంస్థాః
యథాజీవన్ పునర్దేవీచరణారవిన్దద్వన్ద్వనానన్దనమనుభవాయాస్యాశ్చ చన్ద్రా
పీడ ఇతి । నుమహాశ్వేతాయామ్ప్రప్రదక్షిణంశిరసా పాదౌ వన్దనీయతా మదలే
ఖాయామ్ప్రకథనీయః ప్రణామపూర్వః శైవలికః గ్రహాః గాఢమాలిజనీ
యాపత్రమాలికా । అపివక్తవ్యస్వచనాంశేషః ప్రష్టవ్యః కుశలం కాద
మ్బరీపరిజనః రచితాఞ్జలినా చ భగవాన్నామ స్త్రిణీమోహేనుకూలయ ఇతి॥

ఏవమావిశ్యతం సుహృదాదిసాధనముక్తేశ యుతాశ నైశ్వ న్యైర్వ్యత్త
వ్యమిత్యుక్త్వా వైశమ్పాయనం స్కన్ధావారభారే వ్యయుఙ్క్త । స్వయమ
పి తథారూఢ ఏవ గమనహేలాహ్లాదేషా రవకల్పితకైరాసే పక్షురప
తనత్రాణావఖణ్డితభూమణ్డలేన తురగప్రాయేణాశ్వసైన్యేనఅను గమ్య
మానః తమేవ లేఖహారకం పర్యాణలగ్ననభివకాదమ్బరీ వియోగఖూ
న్యేనాపహృదయేనోజ్జయినీవార్తాం పృచ్ఛన్ప్రతస్థే । క్రమేణ చాతి
ప్రవృద్ధప్రకాణ్డసాదపప్రాయయామాలినీలచ్ఛాయాణ్డపైర్మణ్డలితతరు
షణ్డాయాగజపతిపాతితపాదపపరిహారవక్రీకృతమార్గయాజనజనితతృ
ణపర్ణకాష్ఠకోటికూటప్రకటితపీరపురుషమాత్రస్థానయామహాపాదప
మూలోత్కీర్ణకాన్తారదుర్గమాతృషితపథికజనఖణ్డితదళ్గో జ్ఝితా మల
కీఫలనికరయాపికసితకరఞ్జమఞ్జరీరజోవిచ్ఛురితతలై స్తటగన్ధపటచ్చర క

ర్పటధ్వజచిహ్నైః ఇష్టకాస్థితశుష్కపల్లవవిష్టరానుమితపథికవిశ్రా
న్తైః విశ్రాన్తకార్పటికప్రస్ఫోటితచరణధూళిధూసరకిసలయలాఞ్ఛి
తోపకణ్ఠైః పత్రసఙ్కరాసురభీకృతాశిశిరపఙ్కిలపల్వలస్నానమజలైః
ప్రతతనిగ్రన్థిగ్రథితపర్ణపుటతృణపులీచిహ్నైరనుమేయైర్జరత్కాన్తారకూపై
రసులభసలిలతయా అనభిలషితోద్దేశయా మధుబిన్దుస్యన్దిసిన్ధువారవన
రాజిరజోధూసరితతీరాభిశ్చ కుబ్జకలతాజాలకైర్జటిలీకృతసైకతాభిః అ
భ్యగ్రోత్ఖాతవాలుకాకూపికోపలభ్యమానకలుషస్వల్పసలిలాభిః శుష్క
గిరినదికాభిర్విషమీకృతాన్తరాళయా కుక్కుటకాలేయకరటితానుమీయ
మానగుల్మగహనగ్రామటికయా శూన్యయా దివసమటవ్యా గత్వా పరి
ణతే రవిబిమ్బే బిమ్బారుణాతపవిసరే వాసరే సిశ్యామీకృతకదమ్బశాల్మ
లీపలాశబహుళైః శిఖరశేషైకపల్లవవిడమ్బితాతపత్రైః పాదపైరర్ధో
ద్ధృతప్రరోహాన్మూలస్థూలస్థాణుగ్రన్థిజటిలైశ్చ హారితాళకపిల పక్వవే
ణువిటపపటలరచితవృతిభిర్మృగభయకృతతృణపురుషకైః విపాకపాణ్డు
భిః ఫలితైః ప్రియఙ్గుప్రాయైరటవీక్షేత్రైర్విరళీకృతవనప్రదేశే చిర
ప్రరూఢస్య రక్తచన్దనతరోరుపరి బద్ధం సరసపిశితపిణ్డనిభైరలక్తకైరభినవ
శోణితారుణేన రక్తచన్దనరసేన ఆర్ద్రజిహ్వాలతాలోహినీభిః రక్తపతా
కాభిః కేశకలాపకాన్తినా చ కృష్ణచామరావచూలేన ప్రత్యగ్రవిశసితా
నాం జీవానామివావయవైరుపరచితదణ్డమణ్డనం పరిణద్ధవరాటకఘటి
తబుద్బుదార్ధచన్ద్రఖణ్డలఖచితం సుతమహిషరక్షణావతీర్ణదినకరావతారి
తశశినేవ విరాజితశిఖరం డోలాయితశృఙ్గసఙ్గిలోహశృఙ్ఖలావలమ్బమాన
ఘర్ఘరరవఘోరఘణ్టయా చ ఘటితకేసరిసటారుచిరచామరయా కాఞ్చ
నత్రిశూలికయాలిఖితనభస్థలమితస్తతః పథికపురుషోపహారమార్గమి
వాలోకయన్తం మహాన్తం రక్తధ్వజం దూరత ఏవ దదర్శ॥

తదభిముఖశ్చ కిఞ్చిదధ్వానం గత్వా కేతకీసూచిషణ్డపాణ్డురేణ న
ఖదిరదవన్తకవాటేన పరివృతాం లోహతోరణేన చ రక్తచామరావలిపరి

కిరాతి కాలాయసదర్పణశ్యామలమాలాంశబహుముఖమాలామివ కపిలకేశ
భీషణాం బిభ్రాణేన సనాదకృత ద్వారదేశాభిముఖప్రతిష్ఠితేనచవి
నిహితరక్తచన్దనహస్తకతయా రుధిరారుణయా నుకరతలాస్ఫాలితేనేవ
శోణితలవలోభలోలశివాలిహ్యమానలోహితలోచనేన లోహమహి
షేణాధ్యాసితాఞ్జనశిలావేదికాం క్వచిద్రక్తోత్పలైశ్చవరబలిపాలితానాం
వనమహిషాణామివ లోచనైః క్వచిదగస్తికుసుమకుడ్మలైః కేసరిణామివ
కరజైః క్వచిత్కింశుకకుసుమకుడ్మలైశ్శార్దూలానామివ సరుధిరైర్నఖ
రైః కృతపుణ్యపుష్పప్రకరోపహారామన్యత్ర ఝుంకారితామివ కుటిల
హరిణవిషాణకోటికూటైః పల్లవితామివ సంసజిహ్వాచ్ఛేదశతైః కుసుమి
తామివ రక్తనయనసహస్రైః ఫలితామివ ముణ్డమణ్డలైః ఉపహారహిం
సాం దర్శయ నిస్త్రింశాఖ్యాన్తరాళనిరన్తరబిలేవరరక్తకుక్కుటకులైశ్చ బలయా
దకాలగర్భితకుసుమస్తబకైరివ రక్తాశోకవిటపైర్విభూషితాఙ్గనాం బలి
రుధిరపానతృష్ణయా సమాగతైశ్చ వేతాళైరివ తాళైర్ధీయమాన ఫలము
ణ్డోపహారాంశకాజ్వరకమ్పితైరివ కదళీకావనైర్భయోత్కణ్టకితైరి
వ శ్రీఫలతరుషణ్డైస్త్రాసోర్ధ్వకేశైరివ ఖర్జూరవనైస్సమన్తాద్గహనీకృ
తాం వనకరికులకుమ్భవిదళితముక్తాఫలాని రుధిరారుణాని బలిసిక్థలుబ్ధము
గ్ధకృకవాకుగ్రస్తముక్తాని వికిరద్భిరమ్బికాపరిగ్రహమర్లలితైః క్రీడద్భిః
కేసరికిశోరకైరశూన్యోద్దేశాం ప్రభూతరుధిరదర్శనోద్భూతమూర్ఛా
పతితేనేవ ప్రతిబిమ్బితేనాస్తతామ్రేణ సవిత్రా తామ్రతరీకృతైః
క్షతజజలప్రవాహైః పిచ్ఛిలీకృతాజిరామవలమ్బమానదీపధూపరక్తాం
శుకేనగ్రథితశిఖిగళవలయావలినాపిష్టపణ్డపాణ్డురితఘనఘణ్టామాలా
ధారిణా త్రాపుషసింహముఖమధ్యస్థితస్థూలలోహకణ్టకగత్రదన్త్రద
ణ్డార్గళంగళత్పీతనీలలోహితదర్పణస్ఫురితబుద్బుదమాలంకపాటపట్ట
ట్వాయంసధానేనగర్భగృహద్వారదేశేన దీప్యమానామన్తః పిణ్డికాపీఠ

పాతిభిశ్చసర్వపశుజీవితైరివశరణముపాగతైరలక్తకరసరక్తపక్షైర
విరహితచరణమూలాంపతితకృష్ణచామరప్రతిబిమ్బానాంచశిరశ్ఛేదల
గ్నకేశజాలకానామివపరశుపట్టిసప్రభృతీనాం జీవవిశసనశస్త్రాణాం
ప్రభాభిర్బద్ధబహుళాన్ధకారతయాపాతాళనివాసినీమివోపలక్ష్యమా
ణాంరక్తచన్దనఖచితస్ఫురత్ఫలపల్లవకలితైశ్చబిల్వదామభిఃబాలకముణ్డ
ప్రాలమ్బైరివకృతమణ్డలాంశోణితతామ్రముఖకుసుమస్తబకకృతార్చనై
శ్చపశూపహారపటహపుఱరటిత సోల్లసితరోమాఞ్చైరివచామరైః క్రూ
రతాముద్వహన్తీంచామీకరపట్టప్రావృతేనచలలాటేన శబరసు
న్దరీరచితసిన్దూరతిలకబిన్దునాదాడిమీకుసుమకర్ణపూరప్రభాసేక లోహి
తాయమానకపోలభిత్తినారుచిరతామ్బూలారుణితాధరపుటేన భ్రుకుటి
కుటిలభ్రూనయనేనముఖేనకుసుమ్భపాటలితదుకూలకలితయాచదే
హలతయామహాకాలాభి సారికావేశవిభ్రమంబిభ్రతీంసమ్పిణ్డితనీల
గుగ్గులుధూపధూమారుణీకృతాభిశ్చప్రచలన్తీభిర్గృహదీపికాలతా
భిరఙ్గుల్లేఖైరివమహిషాసురశోణితలవాలోహినీభిఃపర్యస్థపిఙ్గనయనచ
లితత్రిశూలదణ్డకృతాపరాధంవనమహిషమివతర్జయన్తీంప్రలమ్బకూ
ర్చధరైశ్ఛాగైరపిధృతవ్రతైరివస్ఫురదధరపుటైరాఖుభిరపిజపపరైరి
వకృష్ణాజినప్రావృతాఙ్గైః కురఙ్గైరపిప్రతిశయితైరివజ్వలితలోహిత
మూర్ధవరత్నరశ్మిభిఃకృష్ణసర్పైరపిశిరోధృతమణిదీపకైరి వారాధ్య
మానాం సర్వతః కఠోరవాయసగణేనచ రువతాస్తుతిపరేణేవస్తూ
యమానాం స్థూలస్థూలైశ్చ రాజాలకైరాధార గోధికాకృకలా
సకులైరివ దగ్ధస్థాణ్వాశఙ్కయా సమారూఢైర్వాత్మీ తేనఅ
లక్ష్మీసముత్థాత లక్షణస్థానైరివ విస్ఫోటవ్రణబిన్దుభిః క
ల్మాషితసకలశరీరేణకర్ణావతంససంస్థాపితయాచచూడయారుద్రాక్ష
మాలికాందధానేనఅమ్బికాపాదపతనశ్యామలలాటవర్ధమానార్బుదేన

కువాదికదత్తసిద్ధాఞ్జనదానస్ఫుటితైకలోచనతయా త్రికాలమితర లో
చనాఞ్జనదానాదరక్షీకృతధాతుశలాకేన ప్రత్యహంకటుకాలాబు
స్వేద ప్రారబ్ధదన్తురతాప్రతీకారేణకథఞ్చికస్థానగతేష్టకాప్రహారత
యాశుష్కైకభుజోపశాన్తమూర్ధనవ్యసనేనఉపర్యవిజ్ఞాతకటుకవర్తిప్ర
యోగవర్ధితతిమిరేణ అశ్మభేసంగృహీతవనవరాహదంష్ట్రిణ ఇఙ్గుదీ
కోశకృతౌషధాఞ్జనసంగ్రహేణసూచీస్యూతశిరాసఙ్కోచితవామ క
రాఙ్గులినా కౌశేయకకోశావరణత్షువ్రణితచరణాఙ్గుష్ఠకేన అసమ్యా
క్కృతరసాయనానీతాకాలజ్వరేణజరాంగతేనాపి దక్షిణాపథాధి
రాజ్యవర ప్రార్థనాకదర్థితదుర్గేణమశ్మైక్షిత శ్రమణాదిష్టతిలకాబద్ధవిభ
వప్రత్యాశేనహరితపత్రరసాఙ్గారమసీమలినాశమ్బూకవాహినా ప
ట్టికాలిఖితదుర్గాస్తోత్రేణధూమరక్తాలక్తకాక్షరతాలపత్రకుహకతన్త్ర
మన్త్రపుస్తికాసంగ్రాహిణాజీర్ణమహాపాశుపతోప దేశలిఖిత మహా
కాలమతేనఆవిర్భూతనిధివాదవ్యాధినాసఞ్జాతధాతువాదవాయు నా
లగ్నాసురవివరప్రవేశపిశాచేనప్రవృత్తయక్షకన్యాకామిత్వ మనో
రథవ్యామోహేనవర్ధితాన్తర్ధానమన్త్రసాధనసంగ్రహేణశ్రీపర్వ తా
శ్చర్యవార్తాసహస్రాభిజ్ఞేన అసకృదభిమన్త్రితసిద్ధార్థకప్రహతిప్ర
ధావితైః పిశాచగృహీతకైఃకరతలతాడనచిపిటీకృత శ్రవణపుటేన అవ
ముక్తశైవాభిమానేనదుర్గృహీతాలాబువీణావాదనోద్వేజితపథిక పరి
హృతేనదివసమేవమశక క్వణితానుకారికిమపి కమ్పితోత్తమాఙ్గం గా
యతాస్వదేశభాషా నిబద్ధభాగీరథీభక్తిస్తోత్రనర్తకేనగృహీత తురగబ్ర
హ్మచర్యతయా అన్యదేశాగతోషితాసుజరత్ప్రవ్రజితాసు బహుకృ
త్వఃసమ్ప్రయుక్తస్త్రీవశీకరణచూర్ణేనఅతిరోషణతయాకదాచిద్దుర్న్య
స్తాష్టపుష్పికాపాతోత్పాదితక్రోధేనచణ్డికామపిముఖభఙ్గవికారైర్భ్రు
శము పహసతాకదాచిన్నివార్యమాణావాసరుషితాధ్వగారబ్ధబహు

బాహుయుద్ధపాతభగ్నపృష్ఠేనైకదాచిత్కృతాపరాధబాలకపలా
యనానుర్షపశ్చాత్ప్రధావితస్ఖలితాధోముఖపాతస్ఫుటితశిరఃకపాల
భగ్నగ్రీవేణైకదాఽజ్ఞానపదకృతనవాగతాపరధార్మికా దరమత్సరోద్బ
ద్ధాత్మనానిస్సంస్కారతయాయత్కిఞ్చనకారిణాఖణ్డితయామన్దమన్ద
సఞ్చారిణా బధిరతయాసంజ్ఞావ్యవహారిణా రాత్ర్యన్ధతయాదివావి
హారిణాలమ్బోదరతయా ప్రభూతాహారిణా అనేకశఃఘు వాతన కుపిత
వానరనఖోల్లేఖచ్ఛిద్రితనాసాపుటేనబహుశఃకుసుమాపచయచలితభ్ర
మరసహస్రదంశశర్కరీకృతశరీరేణసహస్రశశ్శయనీకృతాసంస్తృతశూ
న్య దేవకులకాలసర్పదష్టేనశతశః శ్రీఫలతరుశిఖరచ్యుతిచూర్ణితోత్తమా
ఙ్గేఽసకృదుత్పన్న దేవమాతృగృహవాసిబుభుక్షునఖజర్జరితకపోలేనస
ర్వదావసన్నక్రీడినాజననోత్తిష్ఠఖణ్డఖట్వారోపితవృద్ధదాసీవివాహప్రా
ప్తవిడమ్బనేనఅనేకాయతనప్రతిశయితనిష్ఫలోత్థానేనదౌస్థిత్యమపివివి
ధవ్యాధిపరివృతంస్వకుటుమ్బమివోద్వహతా మూర్ఖతామపిబహువ్యస
నానుగతాం ప్రసూతానేకాపత్యామివదర్శయతా క్రోధమప్యనేకద
ణ్డాఘాతనిర్మితబహుగాత్రగణ్డకం ఫలితమివ ప్రకాశయతా క్లేశమపి
సర్వావయవజ్వలిత దీపికాదాహవ్రణవిభావితం బహుసుఖమివ ప్ర
కటయతా పరిభవమపి నిష్కారణాకృష్టజనపదదత్తపదాకృష్టిశతస
మ్ప్రవాహమివదధానేన శుష్కవనలతావినిర్మితబృహత్కుసుమకర
ణ్డకేన వేణులతారచితపుష్పపాతనాఙ్కుశికేన క్షణమప్యాముక్తకాల
కమ్బళఖణ్డఖోలేన జరద్ద్రవిడధార్మికేణాధిష్ఠితాం చణ్డికామపశ్యత్
తస్యామేవచ వాసమరోచయత్ ॥

అథావతీర్యతురగాత్ ప్రవిశ్యభక్తిప్రవణేనచేతసా తాం ప్ర
ణనామ । కృతప్రదక్షిణశ్చపునః ప్రణమ్య ప్రశాన్తోద్వేశదర్శనకుతూ
హలేనపరిభ్రమన్నుచ్చైరారటన్తమాక్రోశన్తఞ్చకుపితం ద్రవిడధార్మి

కమేకదేశే దదర్శ । దృష్ట్వా కాదమ్బరీవిరహోత్కణ్ఠో ద్విగుణ దూయమానోఽపి సుచిరం జహాస న్యవారయచ్చ తేన సార్ధం సంరబ్ధకలహౌ నుపహాసనుపహసత స్స్వసైనికాన్ । ఉపసాన్త్వనైశ్చ కథమపి ప్రియాలాపశతానునయైః ప్రశమముపనీయ క్రమేణ జన్మభూమిం జాతిం విద్యాశ్చ కళత్రమపత్యాని విభవం వయః ప్రమాణం ప్రవ్రజ్యాయాశ్చ కారణం స్వయమేవ పప్రచ్ఛ పృష్టశ్చ సావవర్ణయ దాత్మానమ్ । తస్స్వశౌర్యరూపవిభవవర్ణనవాచాలేన తేన సుతరామనురజ్యత రాజపుత్రః । విరహాతురహృదయస్య వినోదనతామివాగాత్ । ఉపజాతపరిచయశ్చాస్మై తామ్బూలముదాపయత్ । అస్తముపగతే చ భగవతి సప్తసప్తౌ ఆవాసితేషు యథాసన్నపాదపతలేషు రాజసూనుషు శాఖావసక్తాపనీతపర్యాణేషు క్షితితలలుణ్ఠనపాంసుల సటావధూననానుమితోత్సాహేషు గృహీతకతిపయశష్పకబలేషు పీతోదకేషు స్నానార్ద్రపృష్ఠతయా విగతశ్రమేషు పురోనిఖాతకున్తయష్టిషు సంయతేషు వాజిషు వాజిసమీపవిరచితపర్ణప్రస్తరే చ దివసగమనఖిన్నపరికల్పితయామికేషు స్వపతి సైనికజనే కృతబహుపావకప్రభాపీతతమసి దివస ఇవ విరాజమానే సేనానివేశే చన్ద్రాపీడః పరిజనేనైకదేశసంయతేన్ద్రాయుధస్య పురః పరికల్పితం ప్రతీహారనివేదితం శయనీయమగాత్ । నిషణ్ణస్య చాస్య తత్క్షణమేవ పస్పర్శ దుఃఖాసికా హృదయ మరతిగృహీతశ్చ విసర్జయామ్బభూవ రాజలోక మతి వల్లభానపి నాలలాపపార్శ్వస్థాన్ నిమీలితలోచనో ముహుర్ముహుర్మనసాజగామ కింపురుషవిషయమనన్యచేతాస్సస్మార హేమకూటస్య రమ్యతాం నిష్కారణబాన్ధవతాం మచిన్తయన్మహాశ్వేతాపాదానాం జీవితఫలమభిలలాష పునఃపునః కాదమ్బరీదర్శనముపగతాభిమానపేశలాయనితరామస్పృహయన్మదలేఖాపరిచయాయ తమాలికాం ద్రష్టుమాచకాఙ్క్ష కేయూరకాగమనముత్ప్రేక్షత హిమగృహకమ

పశ్యన్నష్టముష్టమాయతనం పునరుక్తం నిశశ్వాస బబన్ధ చాధికాం ప్రీతిం శే షహారే పశ్చాత్స్థితాలపుణ్యభాగినీమమన్యత పత్రలేఖామ్ । ఏవఞ్చా నుపజాతనిద్ర ఏవ తామనయన్నిశాముషసి చోత్థాయ తస్య జరద్ద్రవిడధా ర్మికస్యేచ్ఛయా నిసృష్టైర్ధనవిసరైః పూరయిత్వా మనోరథమభిమతేష్వ తిరమణీయేషు ప్రదేశేషు నివసన్నల్పైరేవాహోభిరుజ్జయినీ మాజగామ ॥

ఆకస్మికాగమనప్రసృష్టసమ్భ్రాన్తానాం పౌరాణామర్ధకమ లానీవ నమస్కారాఞ్జలిసహస్రాణి ప్రతీచ్ఛన్నత్వరిత ప్రవివేశ నగరీమ్ । అహమహమికయా చ ప్రధావితాదతిహర్షరసవిహ్వలాత్పరిజనాద్దేవ ద్వారి చన్ద్రాపీడో వర్తత ఇత్యుపలభ్య పితాస్య నిర్భరానన్దమన్దగమనో మ న్దర ఇవ క్షీరోదజలముత్తరీయాంశుకమమలమాగళితమాకర్షన్ ప్రహర్ష నేత్రజలబిన్దువర్షీ ముక్తాఫలాసార ఇవ కల్పపాదపః ప్రత్యాసన్నవర్తిభి ర్జరాపాణ్డురైర్మౌళిభిశ్చన్దనవిలేపనైరనుపహతక్షౌమధారిభిః కేయూరిభి రుష్ణీషిభిః కిరీటిభిశ్శేఖరిభిర్బహుకైలాసామివ బహుక్షీరోదామివ క్షితిం దర్శయద్భిః ప్రతిపన్నాసివేత్రచ్ఛత్రకేతుచామరైరనుగమ్యమానో రాజసహస్రైశ్చరణాభ్యామేవ ప్రత్యుజ్జగామ । చన్ద్రాపీడోఽపి దృ ష్ట్వా చ పితరం దూరాదేవావతీర్య వాజినశ్చూడామణిమరీచిమాలినా మౌళినా మహీమగచ్ఛత్ । అథ ప్రసారితభుజేన ఏహ్యేహీత్యాహూ యపిత్రా గాఢముపగూఢశ్చిరం పరిష్వజ్య తత్కాలసన్నిహితానాం చ మాననీయానాం కృతనమస్కారః కరే గృహీత్వా విలాసవతీభవనమనీయత రాజ్ఞా । తయాపి తథైవ సర్వాన్తఃపురపరివారయా ప్రత్యుద్గమాభినన్ది తాగమనః కృతాగమనమఙ్గళాచారో దిగ్విజయసమ్బద్ధాభిరేవ కథాభిః క ఞ్చిత్కాలం స్థిత్వా శుకనాసం ద్రష్టుమాయయౌ । తత్రాప్యమునైవ క్రమేణ సుచిరం స్థిత్వా నివేద్య వైశమ్పాయనం స్కన్ధావారవర్తినం కుశ

లినమాలోక్య చ మనోరమామాగత్య విలాసవతీ భవనమవసర్ప్య స్నా
నాదికాః పరవశ ఇవ క్రియానివర్త్య దపరాహ్ణే నిజమేవ కుమారభవ
నమయాసీత్ । తత్ర చ రణరణకఖిద్యమానమానసః కాదమ్బర్యా వినా న
కేవలమాత్మానం స్వభవనమవన్తీనగరం వా సకలమేవ మహీమణ్డలం
శూన్యమమన్యత । తతో గన్ధర్వరాజపుత్రీవార్తాశ్రవణోత్సుకశ్చ మ
హోత్సవమివ ఈప్సితవరప్రాప్తికాలమివ అమృతోత్పత్తిసమయ
మివ పత్రలేఖాగమనం ప్రత్యపాలయత్ ॥

తతః కతిపయదివసాపగమే మేఘనాదః పత్రలేఖామాదాయా
గచ్ఛదుపానయచ్చైనాం । కృతనమస్కారాఞ్చ దూరాదేవ స్మితే
న ప్రకాశితప్రీతిశ్చన్ద్రాపీడః ప్రకృతివల్లభామపి కాదమ్బరీసకాశా
త్ప్రసాదలబ్ధాపరసౌభాగ్యామివ వల్లభతరతాముపాగతాముత్థాయా
తిశయదర్శితాదరమాలిలిఙ్గ పత్రలేఖాం మేఘనాదఞ్చ ప్రణతం పృ
ష్ఠే కరకిసలయేన పస్పర్శ । సముపవిష్టాఞ్చ తామబ్రవీత్పత్రలేఖే కథ
య తత్రభవత్యా మహాశ్వేతాయాస్సమదలేఖాయా దేవ్యాః కాదమ్బ
ర్యాశ్చ కుశలం కుశలీ వా బాహ్యస్సకలస్తమాలికాకేయూరకాది పరిజన
ఇతి । సా బ్రవీద్దేవ యథాజ్ఞాపయసి భద్రం త్వాపృచ్ఛయతి శేఖరీకృ
తాఞ్జలినా ససఖీజనా సపరిజనా దేవీ కాదమ్బరీతి । ఏవముక్తవతీం ప
త్రలేఖామాదాయ మన్దిరాభ్యన్తరం విసర్జితరాజలోకో వివేశ । తత్ర
చోత్తామ్యతా మనసా ధారయితుమపారయన్ కుతూహలమతిప్రీత్యా
దూరముత్సారితపరిజనః ప్రవిశ్య అగారప్రరూఢాయాస్స్థలకమలిన్యాః
పృథుభిరున్నాలైః పలాశైరుపరవితాతపత్రకృత్యాస్యాధ్యాస్యమధ్య
భాగమన్యతరస్య మరకతపతాకాయమానస్య పత్రమణ్డపస్య తలే చర
ణారవిన్దేన సముత్సార్య సుఖప్రసుప్తహంసమిథునముపవిశ్య ప్రా
క్షీత్ । పత్రలేఖే కథయ అగతే మయి కథమసి స్థితా కియన్తి దినాని

కీదృశో వా దేవీప్రసాదః కా వా గోష్ఠ్యస్సమభవన్ కీదృశ్యో వా కథాస్స
మజాయన్త కో వాతిశయేనాస్మాన్ స్మరతి కస్య వా గరీయసీ ప్రీతిరితి । ఏ
వం పృష్టా చ వ్యజిజ్ఞపద్దేవ దత్తావధానేన శ్రూయతాం యథా స్థితా
స్మి యావన్తి వా దినాని యాదృశో వా దేవీప్రసాదః యథా వా గోష్ఠ్యస్స
మభవన్ యాదృశ్యశ్చ కథాస్సమజాయన్త యో వాతిశయేన తవ స్మరతి
యస్య వా త్వయి గరీయసీ ప్రీతిరస్తీతి ।

తతః శిల్పాగతే దేవే కేయూరకేణ సహ ప్రతినివృత్యాహం తత్రై
వకుసుమశయనీయసమీపే సముపావిశమతిప్రశస్తసుఖం నవనవాననుభ
వన్తీ దేవీప్రసాదాన్ । కింబహునా ప్రాయేణ మమ చక్షుషీవ చక్షుర్వ
పుషివపుః కరే కరపల్లవో నామాక్షరేషు వాణీ ప్రీతౌ హృదయం దేవ్యా
స్సకలమేవ తం దివసమభవత్ । అపరాహ్ణే చ మామేవావలమ్బ్య నిర్గ
త్య హిమగృహకాత్సఞ్చరన్తీ యదృచ్ఛయా నిషిద్ధపరిజనా వల్లభబాలో
ద్యానం జగామ । తత్ర సుధాధవళాం కాళిన్దీజలతరఙ్గమయ్యేవ మరకత
సోపానమాలయా ప్రసురవనవేదికామధ్యారోహత్ । తస్యాఞ్చ మణి
స్తమ్భావష్టమ్భస్థితా స్థిత్వా చ ముహూర్తమివ హృదయేన సహ దీర్ఘకాల
మవధార్య కిమపి వ్యాహర్తుమిచ్ఛన్తీ నిశ్చలధృతతారకేణ నిష్పన్దపక్ష్మ
ణా చక్షుషా ముఖం మే సుచిరం వ్యలోకయద్విలోకయన్త్యేవ చ కృతస
ఙ్కల్పా మదనాగ్నిం ప్రవేష్టుమిచ్ఛన్తీ సస్నావివ స్వేదామ్భసస్స్రోత
సి స్రోతసేవ తరళీకృతా సమకమ్పత కమ్పితాఙ్గీ చ పతనభయేనావగృహ్యా
తవిషాదేన ॥

అథ మయావిదితాభిప్రాయయా తస్మ్ముఖవినివేశిత నిష్కమ్పన
యనదత్త్వావధారయాజ్ఞాపయేతి విజ్ఞాపితే నిజావయవైరపి వేపథుముద్భి
ర్న్నివార్యమాశేషరహస్యశ్రవణలజ్జయాత్మప్రతిమామపిలిఖితమణికుట్టి
మే చరణాఙ్గుష్ఠేనాపక్రమాయ వామ్యశన్తీ భవన కలహంసాన్ కుట్టి

మోహాశ్లేషముఖరనూపురేణచరణారవిన్దే విసర్జయన్తీ కరకోత్పలమధుకరా
నపిస్విద్యద్వదనవ్యజనక్షిప్తేనాంశుకపల్లవే సోత్కారయన్తీ తామ్బూలవీ
టికాసకలముత్కోచమివ నఖక్షితంశిఖణ్డినే దదతీ వనదేవతాశ్రవణశ
ఙ్కితేవ ముహుర్ముహురితస్తతోవిలోకయన్తీవ కస్తుకామాపి శక్నోతి
స్మకిఞ్చిదపిలజ్జాలితగద్గదాగదితుం ప్రయత్నతోపిచాస్యానిశ్శేషంజ్వలి
తానఙ్గదహనానలేనేవదగ్ధా ప్రవహతానయనోదకేనేవోఢా ప్రవిశద్భిర్దుః
ఖైరివాక్రాన్తా పతద్భిః కుసుమచాపశరైరివ శకలీకృతా నిష్పతద్భిర్ని
శ్వసితైరివనిర్వాసితా హృదయవర్తిభిశ్చిన్తాశతైరివవిధృతా నిశ్వాసపా
తిభిర్మధుకరకులైరివసపీతా న ప్రావర్తత వాణీ । కేవలం దుఃఖసహస్ర
గణనాయముక్తాక్షమాలికామివకల్పయన్తీగళద్భిరస్పృష్టకపోలస్థలైర్బా
ష్పైరధోముఖీ నయనజలబిన్దుభిర్దుర్దినమదర్శయత్ । తదా చ తస్యాస్సకా
శాదశిక్షత లజ్జాపి లజ్జాలీలాం వినయోపి వినయాతిశయం ముగ్ధతాపి
ముగ్ధతాం వైదగ్ధ్యమపి వైదగ్ధ్యం భయమపి భీరుతాం విభ్రమోపి విభ్ర
మితాం విషాదోపి విషాదితాం విలాసోపి విలాసమ్ । తథాభూతా చ దేవి
కిమికమితి విజ్ఞాపితా మయా ప్ర[illegible]లోహితాయమానోదరే లోచనే
దుఃఖప్రకర్షేణాత్మనస్సముత్సృష్టానాయేవ మృణాళకోమలయా బాహులి
తయా వేదికాకుసుమపాలికాగ్రథితకుసుమమాలామవలమ్బ్య సమున్న
తైకభ్రూలతా మృత్యుపాశమివావలోకయన్తీ దీర్ఘముష్ణఞ్చ నిశ్వసి
తవతీ । తద్దుఃఖముత్ప్రేక్షమాణయా చ కథనాయ పునఃపునరనుబధ్యమా
నా మయా వ్రీడయా నఖముఖలిఖిత కేతకీదళా లిఖత్యేవ వక్తవ్యమర్ప
యన్తీ వివృతాస్ఫురితాధరానిశ్వాసమధుకరానివోపాంశుసన్దిశన్తీ క్షితి
తలనిహితనిశ్చలనయనా సుచిరమతిష్ఠత్ ॥

క్రమేణ చ భూయో మన్ముఖే నిధాయదృష్టిం పునఃపునరప్యాపూ
ర్యమాణలోచనచ్యుతైర్మదనానలధూమధూసరాం వాచమివ ప్ర[illegible]

శయన్తీ బాష్పజలబిన్దుభిః బాష్పజలబిన్దువ్యాజేనచవిలక్షస్మితస్ఫురితై
ర్దశనాంశుభి స్సాధ్వసవిస్మృతాన్ప్రాగ్వ్యాఽభిధేయవర్ణానివ గ్రథ్నన్తీ
కథమపివ్యాహారాభిముఖమాత్మానమకరోదబ్రవీచ్చమామ్ । యత్ర
లేఖేవల్లభతయా తస్మిన్క్షణస్థానేనతాతో నామ్నాన మహాశ్వేతానమద
లేఖానజీవితంయత్ర మేభవతీదర్శనాత్ప్రభృతి ప్రియాసినజానేకేనాపి
కారణేనఅపహస్తితసకలసఖీజనంత్వయివిశ్వసితి మేహృదయమ్ । కమ
పరముపాలభే కస్యవాన్యస్యకథయామి పరిభవం కేనవాన్యేనసహాసా
ధారణీకరోమి దుఃఖం దుఃఖభారమిమ మసహ్యముద్యాని వేద్యభవత్యా
స్త్యక్ష్యామిజీవితంజీవి తేనైవ శపామి తే స్వహృదయేనాపి విదితవృ
త్తాన్తే నామునాజి హ్రేమికిముతాపరహృదయేకథమివమాదృశీరజని
కరకిరణావదాతం కాలీనేన కలఙ్కయిష్యతి కులంకులక్రమాగతాఞ్చ
లజ్జాంపరిత్యక్ష్యతి అన్యకన్యకోచితేవాచాపలే చేతః ప్రవర్తయిష్యతి
సాహంనసంకల్పితాపిత్రానదత్తామాత్రా నానుమోదితాగురుభిః నకి
ఞ్చిత్సన్దిశామినకిఞ్చిత్ప్రేషయామి నాకారం దర్శయామి కాతరేవఅనా
థేవ నీచేవబలాదవలిప్తేవగురుగర్హణీయతాం నీతా కుమారేణ చన్ద్రా
పీడేన । కథయమహాత్మాంకిమయమాచారః కిం పరిచయస్యేదం ఫలం
యదేవమభినవబిసకిసలయతన్తుసుకుమారం మేమనః పరిభూయతే ప
రిభవనీయోహికుమారికాజనో యూనాం ప్రాయేణ । ప్రథమం మద
నానలోలజ్జాం దహతి తతోహృదయమాదౌ వినయాదికం కుసుమేషు
శరాఃఖణ్డయన్తిపశ్చాన్మర్మాణి । తదామన్త్రయేభవతీంపునర్జన్మాన్త
రసమాగమాయ నహి మే త్వత్తోఽన్యా ప్రియతరా ప్రాణ పరిత్యా
గ ప్రాయశ్చిత్తాచరణేన ప్రక్షాళయామ్యాత్మనః కళఙ్క మిత్యభిధా
యతూష్ణీమభూత్ ॥

అహన్తు యతస్సత్యమవిదితవృత్తాన్తతయా హ్రీతేవ భీతేవ విలి

స్థేవ విసంజ్ఞేవ సవిషాదం విజ్ఞాపితవతీ । దేవ, గోష్ఠీషు మిథ్యావ్యాజో
పయుక్తైః కృతం దేవేన చన్ద్రాపీడేన కోపాపరాధస్సఖీజనేనేవ బాలి
ల్యావినయేన తదితసంభాషణేయం దేవ్యాః పుష్పహాసలంపటాః శుగాన్
ప్రథమముత్పన్నప్రేష్ఠజీవితాయాం మయి పశ్చాత్సముత్పన్నస్మృతి దేవీతో
ఽతనోతి । ఏవమభిహితా చ ప్రకటవరదానేన యాచితే అవహితాస్యా
మ్ । స్వప్నేషు ప్రతిదినమాగత్యాగత్య సేరహస్య సన్దేశేషు నిపుణో
ఘూర్ణితః పఞ్జరశుకసారికామాతః కరోతి, సుప్తాయాః శ్రవణపత్త్రపత్త్రోద
రేషు వ్యక్తమసో మోహితమానసస్సఙ్కేతస్థానాని లిఖతి, స్వేదప్రత్యా
లిఖితాక్షరాణపి నిపతితసాక్షినా ప్రియబిన్దుపఙ్క్తిభిరధిత్వాత్త్వ స్వోత్సహా
స్సమ్మోహాశానువర్తినో మదనలేఖాన్ ప్రేషయతి, నిజానురాగేణేవ
బలాత్ క్షోభయత్యలక్తకరసేన చరణౌ, అవినయనిశ్చేతనోఽపి ప్రతిబి
మ్బితమాత్మానం బహుమన్యతే, ఉపవనేష్వేకాకిన్యా గ్రహణభయప
లాయమానాయాః పల్లవలగ్నాంశుకదశా ప్రతిహతగమనా యాత్య
హీతేవ లతాసఖీభిరర్పితాయా మిథ్యాప్రగల్భః పరాఙ్ముఖపరిష్వ
ఙ్గమాచరతి, స్తనస్థలే సేలిఖ్యపత్రలతాంకుటిలతామివాస్పృశన్ ప్రస్పృశః
ప్రకృతిముగ్ధం మనశ్శిక్షయతి, హృదయోత్కలికాతరఙ్గవాతైరివశీతలై
ర్ముఖమరుద్భిశ్శ్రమజలశీకరతారకితా అళికపాటుతారకాకసోలావీజయతి,
స్వేదసలిలశిథిలితగ్రహణగళితోత్పలభూషణ్యా నాపికరేణయవాచ్చూరాని
వనలిఖితరహాను ధ్వాన్తోద్వర్గః కర్ణపూరీకరోతి, వల్లభతరబాలవకుళసే
కశాలకవలీకృతాన్ సురాగణ్డూషాన్ సహ చ గ్రహామసకృత్ ధృష్టో మాం
పాయయతి, భవనాశోకతరుతాడనోద్యతాన్ పాదప్రహారాన్ మ
త్పృష్ఠవిడమ్బితశ్శిరసా ప్రతీచ్ఛతి, కిమన్యత మూఢమానసశ్చ కథయ హేప
త్రలేఖే కేన ప్రకారేణ నిశ్చేతనో నిషిధ్యతే । ప్రత్యాఖ్యానమపీర్ష్యాంస
మ్భావయతి ఆక్రోశమపి పరిహాసమాకలయతి అసమ్భాషణమపి మా

నం హృన్నే దోషసఙ్కీర్తన వ విస్మరణోపాయమవగచ్ఛతి అవ జ్ఞాను
వృత్తిః ప్రణయ ముత్ప్రేక్షతే లోకాప వాదమపి యశో గ ణ
యతి॥

తామేవంవాదినీమాకర్ణ్య ప్రహర్షరసనిర్భరా మనసా కరతల
హ్లాదమన్యా ప్రసీదముద్దిశ్య సుకుమారమాకృష్టాఞ్జలిరియం మకరకేతు నాయ
దివసస్య మేవ కాదమ్బరీ వ్యాజేన సాక్షాన్మనోభవవిత్తవృత్తిః ప్రసన్నా
దేవస్య చ నాప్రీడస్య తతః సహజైః సాగరం సంవర్ధితైః ప్రత్యుపకృతమ
స్యగుణైః యశసా ధవలితాః కకుభః యావనేన రససాగరతరఙ్గైః ప్లా
వితా సాగరశ్చ వసుధా యథాగ లా నిర్గిలితం నామ శశిని సౌభాగ్యేన ప్ర
కాశితా నిజశ్రీః లాఞ్ఛనేన ఐన్ద్వీభిరివ వ్యాప్తసమస్తం కలాభిః తథా చ చి
రాల్లబ్ధః కాలోఽమలయానిలేన సమాసాదితోఽవసరశ్చన్ద్రోదయేన
ప్రాప్తమనురూపం ఫలం మధుమాసకుసుమసమృద్ధ్యాగతో మదిరామ
దదోషో గుణతాం దర్శితం ముఖం సన్మధయుగావతారేణేతి । అథాహం
ప్రకాశం విహస్యాబ్రువం దేవి యద్యేవముత్సృజ కోపం ప్రసీద నా
ర్హసి కామాపరాధైర్దేవం దూషయితుం పతాని ఖలు ఖలస్య కుసుమ చాప
స్య చాపలాని శరస్య న దేవ స్యేత్యేవ ముక్తవతీం మాం పునః సస్మితా
హలా సా ప్రత్యభాషత యోఽయం కామో నామ కోఽపి వా కథయ కాని కా
న్యస్య రూపాణీతి । తామహం వ్యజిజ్ఞపం దేవి కుతోఽస్య రూపమతను రే
షహుతాశనః తథాహి ప్రకాశయన్ జ్వాలావలీః సన్తాపం జనయతి
అప్రకటయన్ ధూమపటలమశ్రుపాతయతి అదర్శయన్ భస్మరజో
నికరం పాణ్డుతామావిర్భావయతి నచ తద్భూతమేతావతి త్రిభువనేఽపి
స్య శరవ్యతాం యన్న యాతం యాతి యాస్యతి వా కో వాస్య భ్రశ్యతి
గృహీతకుసుమ కార్ముకో బాణైర్వ్యలవన్తమపి విధ్యతి । అపి చ అనేనాధి
ష్ఠితానాం కామినీనాం పశ్యన్తీనాం చిన్తయా ప్రియముఖ చన్ద్ర సహ

స్రాణిసజటమస్వరతలం, లిఖిస్త్రీనాం దయితాకారాన్
అపి స్థిరం మహీవక్షం, గణయన్తీనాం వల్లభగుణాన్ అప్రియసేసం
ఖ్యా, శృణ్వన్తీనాం ప్రియతమకథా న ఒహారాభాను శీపరిస్పృశీ ధ్యాయన్తీ
నాం ప్రాణపమసమాగమసుఖాని ప్రాసీయాన్నాలోహ్యా నయిస్యాపతల౯॥
ఏతదాకర్ణ్య చక్షురున్మీల్య చాపాదిత్ పత్రలేఖయధాశ్రయ
సితదాజనో౽యం కారితఃకుమారే పక్షపాతం పక్ష్మోన్మేషణాయాస్య
నైన్యతానిరూపాణిసహృదికానివాతానినాయివర్త్తనే। హృదయాన్యన్య తి
రిస్తాసిదానీం భవతీమేవపృచ్ఛామి ఉపదిశయకత్ర మేసాహృతిశ మేవం
విధానాంవృత్తాన్తానామనభిజ్ఞాస్మగురుజనవక్తవ్యతాం నీతాయా నిత
రాంలజ్జితాయాజీవితాన్మరణమేవ శ్రేయః పశ్యతి మేహృదయమితి।
ఏవంవాదినీం భూయస్తామహామేవమవోచమ లజ్జాలజ్జిదాం దేవికవ
నేనా కారణమరిణానుబన్ధేంఅనాదరా [illegible] సుకుమారేణ భగవ
తా తేవరోదత్తః కామాత్ర గురుజనవక్తవ్యతాయదాక్షిలుకన్యకాం గు
రురివపక్షం శరస్సజ్యల్పయతిమా లేవానుమోదతే భ్రాతేవదదాతి సఖీ
వోత్కణ్ఠాంజనయతిధాత్రీవ తరుణతారతమ్యాపచారం శిక్షయతి కతివా
కథయామి లేయాః స్వయం వృతపతిభిరపి యిరిచ నైవహంసర్గకపేవ
తస్మిన్ధర్మశాస్త్రోపదిష్టః స్వయమ్వరః తత్ప్రిపన్దేపిఅలంసురశాసుబ
న్ధేశపామి తేపాదపఙ్కజస్పర్శేన సన్తైశ వహాంయామిఆసయామితందే
వంచన్యాపిడం తేహృదయమిష్టమితి ఏవముక్తేనాయా ప్రీతిగ్రవార్త్రి
యాదృష్ట్యాపిబన్తీవమాంనిగుహ్యమానైరపిమగరకేతుశరశతజర్జరితాం భి
త్త్వేవలజ్జాంలబ్ధాన్తరైః నిపతద్భిగనురాగవిభ్రమైరాకులీక్రియమాణా
ప్రియవచనశ్రవణప్రీత్యాచ స్వేదస్నాతైఃకుసుమైస్త్యరోమాఞ్చజాల కేసగధ
తీవ ఉత్తరీయాంశుకం ప్రేక్షతుర్ణాలమాశిక్యపత్రమకరకోటి లగ్న
మ్పృశేకఠిణమయంమరణపాశమివమకరకేతునానిహితం కణ్ఠేహార ము

న్మోచయన్తీ ప్రహర్షవిహ్వలాన్తః కరణాపి కన్యకాజనసహజాం లజ్జా
మివాలమ్బ్య శనైరవదత్॥

జానామి తే గరీయసీం ప్రీతిం కేవలమకరోం శిరీషపుష్పమృదుప్ర
కృతేః సతః ప్రాగల్భ్యమేతావన్నారిజనస్య విశేషతో బాలభావ భాజః
కుమారీ లోకస్య సాహసకారిణ్యస్తా యాః స్వయం సన్దిశన్తి సము పస
ర్పన్తి వా । స్వయం సాహసం దిశన్తి బాలా జిహ్రేమి కిం వా సన్దిశామి । అ
తిప్రియోఽసీతి పౌనరుక్త్యం తవాహం ప్రియాత్మేతి జడప్రశ్నః త్వయి
గరీయాననురాగ ఇతి వేశ్యాలాపః త్వయా వినా న జీవామీత్యనుభవవిరో
ధః పరిభవతి మామనఙ్గ ఇత్యాత్మదోషోపాలమ్భః మనోభవేనాహం భవ
తే దత్తేత్యుపసర్పణోపాయః బలాద్ధృతోఽసి మయేతి బన్ధకీధార్ష్ట్య మవశ్య
మాగన్తవ్యమితి సౌభాగ్యగర్వః స్వయమాగచ్ఛామీతి స్త్రీచాపలమనన్య
రక్తోఽయం పరిజన ఇతి స్వభక్తినివేదన లాఘవం ప్రత్యాఖ్యాన శఙ్క
యా న సన్దిశామీత్యప్రబుద్ధబోధనమనపేక్షితానుజీవిదుఃఖదారుణా స్యా
మిత్యతి ప్రణయితా జ్ఞాస్యసి మరణేన ప్రీతిమిత్యసమ్భావ్యమేవ॥

ఇతి శ్రీబాణభట్టవిరచితః కాదమ్బరీపూర్వభాగః సమాప్తః ❋

శ్రీహయగ్రీవాయనమః

కాదమ్బరీ

ఉత్తరభాగః,

దేహద్వయార్ధఘటనారచితంశరీరమేకంయయోరనుప
లక్షితసన్ధిభేదమ్।వన్దేసుమధ్రుటకథాపరిశేషసిద్ధ్యైస్రష్టే
ధరామాగిరిసుతాపరమేశ్వరౌతౌ॥
వ్యాధూతకేసరసటావికరాలవక్త్రంహస్తాగ్రవిస్ఫురిత
శఙ్ఖగదాసిచక్రమ్।ఆవిష్కృతంసపదియేననృసింహరూ
పంనారాయణంతమపివిశ్వసృజంనమామి॥
ఆర్యంయమర్చతిగృహేగృహఏవలోకఃపుణ్యైఃకృతశ్చ
యతఏవమయాత్మలాభః।స్రష్టైవయేనచకథేయమనన్య
శక్త్యావాగీశ్వరంపితరమేవతమానతోఽస్మి॥

కవేఃస్వాహఙ్కారపరిహారణమ్,

యాతేదివంపితరితద్వచసైవసార్ధంవిచ్ఛేదమాపభువియ
స్తుకథాప్రబన్ధః।దుఃఖంసతాంతదసమాప్తికృతంవిలోక్య
ప్రారబ్ధఏషచమయానకవిత్వదర్పాత్॥
గద్యేకృతేఽపిగురుణాతుతథాక్షరాణియన్నిర్గతానిపితు
రేవసమేఽనుభావః।ఏకఃస్లవామృతరసాస్పదచన్ద్రపా
దైఃసమ్పర్కఏవహిమవృగాఙ్కమణేర్ద్రవాయ॥
గఙ్గాంప్రవిశ్యధునితస్మయతాముపేత్యస్స్రోతాంసిసముద్ర

మితరాలపియాన్త్రినస్యాః।ఆసిన్ధుగామినిపితుర్వచనప్రవా
హేక్షిప్తాకథానుఘటనాయమయాపివాణీ॥

కాదమ్బరీరసభరేణసమస్త ఏవ మత్తోనకిఞ్చిదపిచేతయ
తేజనోఽయమ్।భీతోఽస్మియన్నరసవర్ణవివర్జితేనతచ్ఛే
షమాత్మవచసాప్యనుసన్దధానః॥

బీజానిగర్భితఫలానివికాశభాఞ్జివప్త్రైవయాన్యుచితకర్మ
బలాత్కృతాని।ఉత్కృష్టభూమివితతానిచయాన్తిపుష్టిం
తాన్యేవతస్యతనయేనతుసంహృతాని॥

అపిచఇదానీమానీతస్యాపి కుమారస్యనగదాలీతరళతాలజీకాలి
జైవదర్శనంమనోభవవికారవేగనావిలుత్కం వైలక్ష్యమేవపురస్సరతిఅ
ప్రతిపత్తిసాధ్వసజడాజడతైవనోప సర్పణస్యాయముపసర్పణలఘు
లాఘవమేవతత్ప్రతిపత్తిస్థైర్యం నావలమ్బతేబలాత్తదానయనాప
రాధభీతాభీతిరేవనసమ్ముఖీభవతి।అథకథఞ్చిద్గురుజనత్రపయావారా
జకార్యానురోధేనవాచిరాదపిలోకతసహసంవర్ధితబన్ధుజనదర్శనసుఖేన
వాసుహృన్ముఖకమలావలోకనోత్కణ్ఠయావాపునరాగమనఖేదపరిజి
హీర్షయావానిజగృహావస్థానరుచ్యావాజన్మభూమిస్నేహేనవా అని
చ్ఛయావాఅస్యస్వజనస్యోపరిపాతపతనేనాపనానునేతుమేవపారితో
యదామయిస్నేహాత్కృతప్రయత్నయాప్రియసఖ్యాతదాసుతరా
మేవనకిఞ్చిత్।కిఞ్చాధునాభ్యధికముపయాతంసై వాహం కాదమ్బరీ
యానేనకుమారేణవధుమదముఖరమధుకరకులకోలాహలాకులితకోక
కామినీకరుణకూజితేజనితవిరహిజనమనోదుఃఖేవికచశౌరవిస్రబ్ధని
ష్యన్దానన్దితమన్దగన్ధవహాసుగన్ధదశదిశేపికసేతవివిధకుసుమామోదముకు
ళితమానినీమానగ్రహగ్రావ్ణాన్మోచనదక్షకుసుమాయుధైకర్ప్యాంక్రీడమి
శ్రవణసుభగపిఞ్ఛకపిశకామినీవినోదదక్షగేయసుఖంపరిజనేష్వనురక్త

సర్వనాభ్యస్తానవక్రీడితకరశ్ప్రకిం, నే ప్రదోషసమయే జరఠశరకాణ్డవిపా
ణ్డుని బిసకాణ్డాలోకస్పష్టలక్ష్యహాయువతిగణ్డస్థలాన్యఖణ్డానాణ్డలేఖాణ్డాయమాగగ
నశ్రీ అనవరతవిస్ఫురద్విశదకరనికరనిర్భరావర్జితజ్యోత్స్నా జలాపారవ
ర్జితచన్ద్రికాసీకారవిక్షిప్తగళనివహకుముదకాననామోదవాసితదిగన్తా
యాం సముదిన్నాస్తశేఖరస్పృష్ట ప్రవృత్తశశిమణిశిఖరనిర్ఝరఝా
ఙ్కారిణి క్రీడాపర్వతకనితమ్బే హర్మ్యహరిచన్దనరసకణికాలంకృతలేన
తత్పరస్పృష్టసు సంభవస్వేదజలకణనివహమివ వహన్తీ శ్యామాహారిణిముక్తా
శిలాపట్టే సనేనసు మహామోదసురభికరదిశాసు పాకకణనికరనీహారిణ్యా
పిబన్తీ రేవ దేహగాహమాత్ర కాపహారిణిసర్వరమణీయా నాంసన్దోహ
భూమౌ కేహిం హస్యహే సుమప్రస్తరావలమ్బినీ వీక్షితా సమాపిచాపునరు
త్కతత్పర్యనస్య హే తేపవై తేలోచనేయమో రాలోకన పథమవాయా
తః దేవ చేతసు ప్రాప్తిశూన్యం హతహృదయం యేనాస్త్రః ప్రవిష్టోపిత
పారితోధారయితుం తదేవ చైతచ్ఛరీరం యేనచిరం తత్సమీపే పృదా
సీనేనస్థితం సపవచాయం పాణైర్యోఽలీకగురుజనాపేక్షీనా త్మానం పరి
గ్రాహితవానన పేక్షితపరపీడశ్శత్రా పీడోపి సపవయోఽత్ర వారద్వయ
మాగత్యగతః సుయ్యోవోపక్షీణమార్గణతయా చాకిఞ్చిత్కరోఽన్యత్ర ప
శ్చాశరోపి సపవయత్స్వయా వేదితో మే। ప్రతిజ్ఞాతశ్చ సుయాన హో శ్వే
తాయాః త్వయిమఃఖితాయాం నా హమాత్మనః ప్రాణం గ్రాహయిష్యా
మీతి తామహం పునరప్యవకం దేవి మై వం స్మమనసి కరోః కుమారియ మతి
దారుణోఽయం పాపకారిమకరకేతుః కదాచిత్ అకృశ్యమానే ప్రియజ
నే హృ న సూనురాగాజ్జీవితమప్యపహరతీతి సాత్వబ్రవీత్ తదపినా
స్త్యేవ మేద్యై వేదనా విరహేణ వా యావ నేదవాఽనురాగేణ వాహమదేవ
హృదయే వాఽన్యేన వా కేనాపి కత్తః సజ్కల్పమయః కుమారో జనస
న్నిధావపి కేవచికవిభావ్యమానః స్వప్న ఇవ సర్వదా మే దర్శనమ్। అపి

చాసావివనాయాసకోణ్ణాపరి త్యాగనిష్ఠురహృదయః అయమేవాస్మద్విర
హకాతరః నాయంన క్షన్వంలక్ష్మీసమాసలోనవృధివ్యాశపతిర్న స రస్వతీ
ము పేతా తేనకీర్తిశబ్దారవర్ధయతి। పశ్యామిచాహర్నిశమాసనా ఉచ్ఛ్రిత్రా
(త్రా) ప్రాస్యా త్రీశయనాజాగ్రతీనిమీలితలోచనాచల న్తీస్వప్నాయమా
నాశయనే ప్రగణ్ణాపేగ్ర హాకమలినీషు ఉద్యానేష్వలీలాదీర్ఘికాసు క్రీ
డాపర్వతకే వాలగిరినదికాసుచయథాతమ ఙ్గజనవిడస్బనైకహేతుం
విప్రలమ్భం పమారం తేతథాకిథితమేవమయాతదలమనయా తదాన
యనకదయాఇత్యభిదధానాఅతర్కితాగతమూర్ఛానిమీలితాక్షీపత్యా
గ్రసమ్భ్రోశితనయనజలవర్షిణీవిలీయమానేవోత్తి ద్యమానేవచాన్తర్గా
తమన్యువేగేనతత్రైవ వేదికావితాననాభిదామాంశుకావలమ్బిన్యాంబా
హులతికాయామచ్ఛసలిలపోతసిప్రసూతాయాంచ్పణాళికామి
వజలాహతి శ్యామారుణ తామరసమివాననము వాజ్నివేశ్య తూష్ణీము
త్తీర్నైవతస్థౌ॥

అహస్తుతచ్ఛ్రుత్వాపనుచి నయంసత్య మేవగరీయఃఇలుజీవి
తాలస్బనమిదంవియోగినీనాంయదుతసఙ్కల్పసుఖః ప్రియోనితరాం
కులాఙ్గనానాంవి శేషతఃకుమారికాణాం తథాహ్యానేనసార్థమకృతగూతి
కాపానపతసైన్యాని ప్రతిక్షణం సమాగమశతాని అకాలరమణీయా
ని స్వేచ్ఛాభిసరణసౌఖ్యాని అదూషితకన్యాభావాని సురతాని అకృత
స్రసనవ్యవధానదుఃఖాని ఆలిఙనాని అజనితవ్రణపర్యవప్రీడాని నఖద
పదాని అనాకలితకేశపాశాఃకచగ్రహసుఖోత్సవాఃశబ్దవిహీనా
ని చుమ్బనాని అనుత్పాదితగురుజనవిభావితక్షతవైలక్ష్యాణ్యధరఖణ్డన
విలసితాని నైవమన్ధకారరాశిరన్తరయతినజలధరధారాపాతః స్థగయతి
ననీహారనికరస్తిరోదధాతీత్యేవం చిన్తయన్త్యేవమేఅనురాగరథారస
ఙ్గవేనేవరక్తతాయుగాద్గివసఃతక్షణప్రకటితరాగం హృదయమివ కాన

ష్పర్యాస్తత్రపయాపలాయమానమృగ్యశ్యేశరవిమణ్డలమ్ । పల్లవశయన
మివ సన్ధ్యారాగమరచయద్యామినీ । పరిచారక ఇవ చన్ద్రమణిశిలాత
లమనుకల్పయత్ ప్రదోషః । అత్రాన్తరే చాగత్య స్వనియోగమనుష్ఠానం
కుర్వాణా దూరతో దీపికాధారిణ్యో గన్ధతైలావసిక్త సురభిగన్ధోద్గారి
ణీభిర్దీపికాభిర్విరచితచక్రవాళికా బాలికాః పర్యవారయన్ । అథనిర్మల
లావణ్యాలక్షితాని దీపికాప్రతిబిమ్బాని జ్వలితానీవ దర్శయం శల్యా
నీవాఙ్గలగ్నాని సముద్వహన్తీం నవనిరన్తరకలికాచితాం చమ్పకల
తామివ చస్థితాం తాంపునర్వ్యజిజ్ఞప దేవి ప్రసీద నాథస్య ఖేదార్ద్రా
హృదయఖేదకారిణం సన్తాపమపాకర్తుం సంహారమస్య వేగం ప షాహ
మాదాయ చన్ద్రాపీడమాగతైవేతి । అథానేన దేవనామగ్రహణగర్భేణ
మన్త్రవచసా విషాపహరణమన్త్రేణేవ మూర్ఛితేవ ఝటిత్యున్మీల్య నయ
నే ససృహంమామవలోక్య కః ప్రదేశేఽస్మిన్నితి పరిజనమపృచ్ఛత్ ॥

అథధవళవసనోల్లసితగాత్రయష్టయో ద్వారప్రదేశప్రవేశ
సమ్పిణ్డితాఙ్గ్యః పరశురామశరవివరవినిర్గతా ఇవ కలహంసపఙ్క్తయః క
లహంసకలాలాపమధురం వైః ప్రతివాచమివ ప్రయచ్ఛద్భిర్నూపురైః
పతత్కర్ణపూరపల్లవోల్లాసితైశ్చాజ్ఞాశ్రవణాయ ధావద్భిరివ శ్రవణై
స్తైర్మౌక్తికకుణ్డలాంశుజాలకాని స్కన్ధదేశనిక్షిప్తాని చామరాణీవ వహన్త్యః
సమాహతకపోలస్థలైః కుణ్డలైర్బలాదివ వాహ్యమానా వాచాలైః కర్ణో
త్పలమధుకరైః సమాజ్ఞాపయేతి వ్యాహరన్త్యః కన్యకాః సముధావ
న్ । ఆజ్ఞాప్రతీక్షాసు చ ముఖకమలావలోకనీయాసు క్రమేణ దృష్టిం
పాతయన్తీ మరకతశిలాతలే న్యషీదత్ అబ్రవీచ్చ । పత్రలేఖే న ఖలు ప్రి
యమితి బ్రవీమి త్వామేవ పశ్య నిస్సన్ధారయామ్యేవ జీవితమహం తథాపి
యద్యయం తే గ్రహస్తత్సాధయ సమీహితమిత్యభిధాయ అఙ్గస్పృష్టని వ
సనాభరణతామ్బూలప్రదానప్రదర్శితప్రసాదాతిశయాం మాం వ్యస

ర్జయత్ । ఇత్యావేద్యచకిఞ్చిదివనమితముఖీశనైఃపునరప్యవ్యజిజ్ఞపత్ । దే
వ ప్రత్యగ్రదేవీప్రసాదాతిశయాహితప్రాగల్భ్యమఃఖితాచవిజ్ఞా
పయామిదేవే నాప్యేతదవస్థాందేవీందూరీకుర్వతాకిమిదమాపన్నవత్స
లాయాః స్వప్రకృతేరనురూపంకృతమితి । చన్ద్రాపీడస్తు తథోపాల
మ్భగర్భం విజ్ఞప్తః పత్రలేఖయా తఞ్చ కాదమ్బర్యాః స్నేహోక్తి
పురఃసరం గమ్భీరఞ్చ సతాపఞ్చ సపరిహాసఞ్చ సాభ్యర్థనఞ్చ సాభిమాన
ఞ్చ సావహేలఞ్చ సప్రసాదఞ్చ సనిర్వేదఞ్చ సానురాగఞ్చ సనిర్విశేషఞ్చ
సావష్టమ్భఞ్చ సకోపఞ్చ సాత్మార్పణఞ్చ ససద్భావఞ్చ సోత్ప్రాసఞ్చ సో
పాలమ్భఞ్చ సానుక్రోశఞ్చ సస్పృహఞ్చ సావధారణఞ్చాపి చ మధుర మపి
దుఃశ్రవం సరసమపి శోషహేతుం కోమలమపి కఠోరం నమ్రమప్యు
న్నతం పేశలమప్యహఙ్కృతం లలితమపి ప్రౌఢమాలాపమాకర్ణ్యా
కర్ణ్యఉత్ప్రేక్ష్యోత్ప్రేక్ష్య చ స్తిమిత పక్ష్మతయా దుర్విషహదుఃఖ బా
ష్పోత్ప్లుతాయతాక్షం తన్ముఖం స్వభావధీరప్రకృతి రపి నితరాం ప
ర్యాకులోఽభవత్ ॥

అథ కాదమ్బరీశరీరాదివాలాపపదైరేవసహోగత్యయుగపద్గృహీ
తోహృదయేమన్యునాకణ్ఠేజీవితేన అధరపల్లవే వేపథునాముఖేశ్వసితే
న నాసాగ్రస్ఫురితేనచక్షుషిబాష్పేణ తుల్యవృత్తిర్భూత్వా కాదమ్బ
ర్యాః క్షరద్బాష్పవిక్షేపపర్యాకులాక్షరముచ్చైః ప్రత్యువాచ । పత్ర
లేఖికింకరోమి అనేనమరాత్మనా దుఃశిక్షితేనజ్ఞానాభిమానినాపణ్డితమ్మ
న్యేన దుర్విదగ్ధేనదుర్బుద్ధినా అలీకధీరేణస్వయంకృతమిథ్యావికల్ప శ
తసహస్రభరితేన అశ్రద్ధధానేన మూఢహృదయేన యద్యదేవానేక
ప్రకారం శృఙ్గారవృత్త్యాచార్యేణ భగవతా మనోభవేన అన్తర్గత వి
కారావేదనాయమాముద్దిశ్య బాలాబలాత్కార్యతే తత్తదేవాదృష్టపూ
ర్వత్వాద్ధిదివ్యకన్యకానాం రూపానురూపలీలాసమ్భావనయాచ తావ

లోమనోరథస్య ఆత్మనఉపర్యసమ్భావనయాచసర్వంసహజమేవ పత
దస్యాఇతివికల్పసంశయదోలాధిరూఢం మాం గ్రాహయతైవనీసృశస్య
దేవ్యామమః ఖస్యతవవోపాలమ్భస్యహేతుతాం నీతోఽస్మి। మన్యే చ
మమాపి మనోవ్యామోహకారికోఽపి శాపపవాయమన్యథాఅప్రబు
ద్ధబుద్ధేరపియేషున సన్దేహఉపపద్యతే తేష్వపిస్ఫుటేషుమదనచిహ్నేషు క
థం మేధీర్వ్యాముహ్యేత। తిష్ఠన్త్వేవ తావదతిసూక్ష్మతయా దుర్వి
భావవృత్తీనితానిస్మితాని స్మితావలోకితకథితవిహృతలీలా లజ్జాయితా
నియాన్యన్యథాపిసమ్భవన్తి చిరానుభూతాత్మకణ్ఠసంసర్గసుభగంహారమి
మమాకృతపుణ్యస్యమేతత్క్షణమేవకణ్ఠేకారయన్త్యకిమివ నావేదితమ్।అ
పిచహిమగృహకవృత్తాన్తస్తత్రవాపి ప్రత్యక్షపవతత్కిమత్ర ప్రణయ
కోపాక్షిప్తయాప్యన్యథా వ్యాహృతందేవ్యాసర్వ పవాయం విపర్య
యాన్మమదోషః తదధునా ప్రాణైరప్యుపయుజ్యమానస్తథా కరోమి
యథానేదృశమేకాన్తనిష్ఠురహృదయం జానాతి మాందేవీ। ఇత్యేవంవ
దత్యేవచన్ద్రాపీడే శ్రావిత్వైవ ప్రవిశ్యవేత్రహస్తాప్రతీహారీకృతప్ర
ణామావ్యజ్ఞాపయత్। యువరాజపవంసమాదిశతిదేవీవిలాసవతికృత
జల్పాత్ పరిజనతః శ్రుతంమయా యథాకిలపృష్ఠతః స్థితాద్యపత్రలే
ఖాత్రపునః పతాగతేతినచ మేత్వయ్యస్యాఇప్పకిశ్చిదపి స్నేహస్యవిశేషో
విలసతీతి మన్యమేవేయం సంవర్ధితా అపిచ కాపితవాపిమహతీవేలావర్తతే
అదృష్టస్యతదనయాసహైవాగచ్ఛమనోరథశతలబ్ధమతిదుర్లభం త్వన్ము
ఖకమలావలోకనమితి॥

చన్ద్రాపీడస్తుతదాకర్ణ్యచేతస్యకరోదహోఽయాసన్దేహదోలారూఢం
మే జీవితమేవమమ్భానిమేషమపిమామపశ్యన్తీముఃఖమాస్తేపత్రలేఖా
ము ఖేన చైవమాజ్ఞాపిత మాగమనాయ మే నిష్కారణవత్సలేన దేవీ
ప్రసాదేన ఆజన్మక్రమాహితో బలవాన్ జననీస్నేహఃవాఇప్సానుభూ

లం హృదయ మమోచ్యం తావత్తాత చరణ శుశ్రూషా పరం ప్రమాధీనన్మథహాతకః హారిణీ గురుజనలాలనా దుస్సహాస్యత్వత్ప్రాన్యనుబన్ధినీ బాన్ధవప్రీతిః కుతూహలిన్యభినవ ప్రార్థనా ముఖావలోకినః ప్రమాగతా రాజానో జీవితఫలం ప్రియతమాముఖావలోకన మనురక్తాః ప్రజాః గిరీయాన్ గన్ధర్వరాజసుతానురాగః దుస్త్యజా జన్మభూమిః పరిగ్రాహ్యా దేవీ కాదమ్బరీ కాలాతిపాతాపహం మనోవిప్రకృష్టమన్తరం హేమకూటవిన్ధ్యాచలయోరితి। ఏవం చిన్తయన్నేవ ప్రతీహార్యోపదిశ్యమానవర్త్మా పత్రలేఖాకరావలమ్బీ జననీ సమీపమగాత్ । తత్రైవ చ తమనేకప్రకారజననీ లాలనసుఖావశీకృతం దుర్విషహహృదయో తత్ప్రాదివసమనయత్ ॥

ఉపనతాయాం చ్యాంచ్ఛన్త చిన్తాయామివ అన్ధకారితదశదిశి శర్వర్యాం అనివార్య విరహవేదనోన్మథ్యమానమానసాకులేషు కలకరుణముచ్చైరావిర్హరత్సు చక్రవాకయుగలేషు ఉత్తేజితస్మరశరసముత్సర్పమాణేషు చ న్రిమనోఽజ్ఞోల్లధూళి ధూసరాలోకేష్వగ్రవయుఖేషు విజృమ్భమాణకుముదినీ శ్వాస పరిమళగ్రాహిణిమన్దమన్దమావాతు మారభ్ధే ప్రదోషానిలే చరశయన వర్తి నిమీలితలోచనో ఽప్యప్రాప్తనిద్రా వినోదః హేమకూటాగమన ఖేదాన్నిపత్యవిశ్రాన్తే నేవ పాదపల్లవచ్ఛాయాయాం జఙ్ఘానుసారాధిరోహణా లగ్నేనేవ సుఘంహతయోరూర్వోఃలిఖితే నేవ విస్తారిణి నితమ్బఫలకేను గ్నేనేవ నాభిముద్రాయాముల్లసితేనేవ రోమరాజ్యామారూఢే నేవ త్రివలిసోపానహారిణి మధ్యభాగే కృతపదే నేవ ఉన్నతి విస్తారశాలినిస్తనతటే ముక్తాత్మనేవ బాహ్వోః కృతావలమ్బనే నేవ హస్తయోః ఆశ్లిష్టే నేవ కణ్ఠే ప్రవిష్టే నేవ కపోలయోః ఉత్కీర్ణే నేవాధరపుటే గ్రథితే నేవ నాసికాసూత్రే సమున్మీలితే నేవ లోచనయోః స్థితే నేవ లలాటశాలాయాం మన్విత తే నేవ చికురభారాన్ధకారే పల్లవమా

ణేవసర్వతోదిక్ప్రథప్లావినిలావణ్యపయః పూరప్లవేమనసా సస్మారస్మ
రాయతనభూతస్య కాదమ్బరీరూపస్య॥

సముత్పన్నాత్మీయబుద్ధిశ్చనిర్భరస్నేహార్ద్రచేతాస్తత ఏవ వా
సరాదారభ్య తాం ప్రతి గృహీతరభసపరికర ఇవయతోయత ఏవస్ఖ
లితకుసుమకార్ముకం మకరధ్వజమస్యాం ప్రహరన్తమాలోకితవాన్
తతస్తత ఏవాత్మానముపసర్పితవాన్ । ఏవముమ్లాన మాలతీకుసు
మకోమలతనౌ నిర్ఘృణ ప్రహరన్నలజ్జసే ఇత్యుపాలభమాన ఇవ దివ
సం ఉత్తరళతారయా స్రుతబాష్పార్ద్రయా దృష్ట్యా కుసుమచాపం
పునః స్మరశరప్రహారమూర్ఛితాం సంజ్ఞామివ లమ్భయితుం తా నవ
యవైరువాహ స్వేకజలలవముత్సృజచదీర్ఘదీర్ఘాన్నిశ్వాసమారుతాన్
తచ్చేతనాలమ్భముదిత ఇవచ సర్వాఙ్గీణంతుణమపిసముమోచ రోమా
ఞ్చంసహ్యాతే హృదయవేదనా నవేతి తద్వారాం ప్రష్టుమివనియుక్తే
నమనసాశూన్యతామధార్షీత్ తత్ప్రతివార్తాకర్ణనాయైవచ గృహీత
మానస్సర్వదైవాతిష్ఠత్ తదాననాలోకనాన్తరితమివ సర్వమేవనా
ద్రాక్షీత్ చన్ద్రవిమ్బేపిచాస్యదృష్టిర్నారమత తదాలాపపరిపూరిత
శ్రోత్రేన్ద్రియఇవ న కిఞ్చిదపరమన్తఃకర్ణేకృతవాన్వీణాధ్వనయో
ప్యస్యబహిరేవాసన్ సుభాషితాన్యపినప్రవేశమలభన్త సుహృద్వా
చోపిపరుషాఇవాభవన్ బాన్ధవజనజల్పితాన్యపినాసుఖాయన్త భావా
వగమభీత్యేవ యథాపూర్వంనకస్యచిద్దర్శనమదాదనవరత ముక్తజ్వా
లేన మదన హుతభుజాన్తర్దహ్యమానోపి గురుజనత్రపయా న సద్య
స్సముద్ధృతార్ద్రార్ద్రవిన్నశయనమభజత న సరసబిసలతాజాలానిగాత్రే
ష్వకరోత్ న జలలవమౌక్తికచ్ఛేదతారకితాని అజరఠపద్మినీపత్రాణి
పార్శ్వేష్వకారయత్ న కుసుమపల్లవప్రస్తరరచనామాదిదేశ నాన
వరతధారా నిపాతోల్లసితశిశిరశీకరాబద్ధదుర్దినం దదర్శాపి ధారాగృ

హం న మకరన్దస్రుతసమ్పాతశీతలాభ్యన్తరాణి హర్మ్యోద్యానలతా భవనాన్యప్యసేవత న మలయజజలలులిత పృష్ఠేషు మణికుట్టిమేష్వ ప్యలుఠదిచ్ఛయా న తుహినకరనికరసంక్రాన్తిహృద్యేషు లలనాకరక లితచన్ద్రకాన్తమణిదర్పణేష్వప్యసంక్రామయదాత్మసన్తాపమ్ । కింబ హునా నాశ్యానహరిచన్దనరసచర్చామప్యాచరణాదదాపయత్ ॥

ఏవమేవ కేవలం రాత్రిదివా చాకృతనిర్వృతినా జ్వలతాపి అన హానాత్మకేన గహనతాపి అస్ఫుటస్నేహాన్ధనేన దుఃఖానుభావనాన్మేవభ స్మసాదుపర్యుపర్యానన్దనదహనేనాన్తర్బహిశ్చ క్వాథ్యమానదేహః శోషము గాత్ । ఆర్ద్రరాత్రాంపునః ప్రతిక్షణాధీయమానవృద్ధిం నాత్యాక్షీత్ । ఏవ శ్చానివృత్తిక్రియత యాహాదుస్త్యజయా చాతివిసంష్ఠులేనాయాస్యమా నోపమదనేనాకారమేవ లోకలోచనేభ్యోఽరక్షత్ నకుసుమశరపాయకే భ్యో జీవితం । తతో దేవతానమస్కారచకార నలజ్జాయాః శరీరస్థితావే వానాదరంకృతవాన్ కులక్రమస్థితౌ । ప్రజాపవాద్వపరుధ్యన్తన మన్మ థోత్కలికాః । సుఖమేవావధీరయామాస నధైర్యమ్ । ఏవం చాస్య పురః కాదమ్బరీరూపగుణావష్టమ్భాహితత్రాణేన బలవతానురాగేణాకృష్య మాణస్య పశ్చాద్గురుజనప్రతిబన్ధదృఢతరేణ మహీయసా స్నేహేన చ వా ర్యమాణస్య గభీరప్రకృతేః సరిత్పతేరివ చన్ద్రమసా సుదూరముల్లాస్య మానస్యాపి మర్యాదావశాదాత్మానం స్తమ్భయతః కథంకథమపి కతిప యేష్వపి సహస్రసంఖ్యాయమానేష్వతిక్రాన్తేషు వాసరేష్వేకదా శార ణకసకాశాదివాన్తరాలబ్ధావస్థానో నిర్గత్య బహిర్నగర్యాస్తరజస్సజ్జశీత శీకరాసారమురుస్త్రీకఃక్వణితకలహంసచక్రవాకచక్రబాలాక్రాన్తస రసుకుమారసైకతాని శిప్రాతటాన్యనుసరన్ నాతి దూరమివ చరణా భ్యామేవబభ్రామ । భ్రామ్యంశ్చ మద్రసుతాయత నేత్రయేణాగచ్ఛతః పావట్టమ్భయాగత్యాత్వరితఖురసఞ్చారాన్ యుజ్యమానాం శ్చవిరళీ.

భవనాంశ్చస్ఫుటద్ఘట్టమానాంశ్చవిశ్లిష్యత్కోష్ఠప్రహమానాంశ్చలమ్బమానాం
శ్చపరాపతతశ్చవిచ్ఛిన్నపఙ్క్తివ్యవస్థానాన్స్ఖలతోఽపిపతతోఽప్యవసీద
తోఽపిచయథాశక్తిసాదిభిరుత్పీడితాన్నిః సహసైవయాకూరాగమన ఖేద
మలిత్వరయా చాగమనకార్యగౌరవమావేదయతో దూరాదేవాతిబ
హులాంవతురఙ్గమాన్ద్రాక్షీత్॥

దృష్ట్వాచోత్పన్నకుతూహలస్తేషాంపరిజ్ఞానాయాన్యతమం పురు
షం ప్రాహిణోత్। ఆత్మనాప్యుద్యానకక్ష్యేన పయసోత్తీర్య శిప్రాం
తస్మిన్నేవభగవతః కార్త్తికేయస్యాయతనే తత్ప్రతివార్త్తం ప్రతిపాల
యన్నతిష్ఠత్। తత్రస్థశ్చకుతూహలాత్తస్మిన్నేవవాజిబృన్దేనిక్షిప్తదృ
ష్టిః పార్శ్వస్థితాం హస్తేనాకృష్య పత్రలేఖామవాదీత్। పత్రలేఖే
పశ్య య ఏషపురుషః పురఃపవార్య కిరణనివారణోల్లాసితయా ప్రేఙ్ఖ
దోలాలోలలగ్నశిఖయా మాయూరపిఞ్ఛచ్ఛాయ్యా చత్రికయామగ్రేభావ్య
వసనోఽశ్వవారో జ్ఞాయతే కేయూరకోఽయమితి। యావత్త్వయాస
హైవంనిరూపయత్యేవ తావత్తస్మాత్ప్రహితపురుషాదుపలబ్ధాత్మావ
స్థానం కృష్టిపథమవాతీర్య్యతు రజ్జమాదాపతన్తం దూరాత్ప్రుతాగమ
నధూళిధూసరశ్యామీకృతశరీరం పరివర్త్తితమివేతరాకారేణ ఉజ్ఝితా
ఙ్గరాగసంస్కారమలినేన వపుషా విషాదశూన్యేన ముఖేనాన్తర్దుఃఖస
మ్భాగపిశునయా చగత్యా కథంచిదపి కష్టాం కాదమ్బరీస
మవస్థాం నిష్ఠురమావేదయన్తం కేయూరకమద్రాక్షీత్। దృష్ట్వాచ
దర్శితప్రీతిరేహ్యేహీత్యాహూయ ససమ్భ్రమప్రణయప్రణతోప
సృతమతిదూరప్రసారితాభ్యాం దోర్భ్యాం పర్యష్వజత తమ్। అప
సృత్యపురఃకృతనమస్కారే తస్మిన్ననామయప్రశ్నవచసా సంవర్ధ్యస
ర్వానేవతత్సహాయాన్ పురఃస్థితం పునఃపునస్సస్పృహమాలోక్య కేయూ
రకమవాదీత్ కేయూరకత్వద్దర్శనేనైవ భద్రం దేవ్యాస్సపరివారా

యాః కాదమ్బర్యాః ఇత్యేతదావేదితమ్। ఆగమనకారణమపి చ శ్రా
న్తస్సుఖితః కథయిష్యసీత్యుక్త్వా స ప్రస్థాప్య నాగతారోహకశిక్షితాంకరి
ణీమారుహ్యాకుతోఽన్యజనస్య ముఖితేత్యభిదధానమేవ కేయూరకం పృ
ష్ఠతః కృత్వా పత్రలేఖాఞ్చారోప్య స్వభవనమయాసీత్। తత్ర చ నిషి
ద్ధాశేషరాజలోకప్రవేశః ప్రవిశ్య వల్లభోద్యానే సపరివారేణ కేయూ
రకేణ సహోత్తామ్యతా చేతసా అచేతితమేవ దివసకరణీయం నిర్వర్త
యామాస। నిర్వర్త్య చ పత్రలేఖాద్వితీయః సుదూరోత్సారితపరిజనః కే
యూరకమాహూయాబ్రవీత్ కేయూరక కథయ దేవ్యాః కాదమ్బర్యాః
సమదలేఖాయాః మహాశ్వేతాయాశ్చ సన్దేశమిత్యభిహిత ఏతిచన్ద్రాపీ
డే పురః సప్రశ్రయముపవిశ్య కేయూరకోఽభ్యగాదీత్ ॥

దేవ కిం విజ్ఞాపయామి నాస్తి మయి సన్దేశలవోఽపి దేవ్యాః కాదమ్బ
ర్యాః సమదలేఖాయాః మహాశ్వేతాయా వా యదైవ పత్రలేఖాం మేఘ
నాదాయ సమర్ప్య ప్రతినివర్త్యనయాయం దేవస్యోజ్జయినీగమనవృత్తాం
తో నివేదితః తదైవోర్ధ్వం విలోక్య దీర్ఘముష్ణంచ నిశ్వస్య సనిర్వేదమేవమే
తదిత్యుక్త్వోత్థాయ మహాశ్వేతా పునస్తపస్స్వమేవాశ్రమపదమాజ
గామ। దేవ్యపి కాదమ్బరీ ఝటితి హృదయే అమోఘనైవాభిహతా
హ్యతర్కితాపతితకుసుమాశనినేవ మూర్ధ్ని తాడితా అన్తఃపీడాకూ
ణనిమీలితేన చక్షుషా మూర్ఛితేనముషితేవ పరిభూతేవ వఞ్చితేవ చోన్మ
త్తేవ చాన్తఃకరణేనావిదితమహాశ్వేతాగమనవృత్తాం తాం చిరమివ స్థిత్వో
న్మీల్య నయనే విలక్షేవ లక్షితేవ విస్మృతేవ విస్మయస్తబ్ధదృష్టిర్మహాశ్వేతా
యాః కథయేతి సాసూయమివ మామాదిశ్య మదలేఖాయాం పునర్వలిత
ముఖీ సవిలక్షస్మితం మదలేఖే అస్తి కేనచిదపరేణైతత్ కృతం కరిష్యతే
వా యత్కుమారేణ చన్ద్రాపీడేనేతి మామేవమభిదధతీ ఉత్థాయ నివారి
తాశేషపరిజనప్రవేశా శయనీయే నిపత్యోత్తరవాససోత్తమాఙ్గమవగు

ణ్యనిర్విశేషహృదయవేదనామ్ మదలేఖామప్యనాలపన్తీ సకల మేవ
తం దివసమస్థాత్ । అపరేద్యుశ్చ ప్రాతరేవోపసృత మామేవం ప్ర
థతర శరీరేషు ప్రియసఖీష్వేవభవత్సు అహమీదృశే మహస్థానసు
భవామీత్యుపాలభమానేవ సమేభవద్భిః ప్రాగ్నైవ రాత్రిభిః కార్య మితి
నిర్భర్త్స్యయన్తీవ కిం మే పురస్సుసీత్యన్తర్మన్యువేగేన తర్జయన్తీవ చ బా
ష్పపూరోద్రేకోత్కమ్పపర్యాకులయా దృష్ట్యా చిరమాలోకితవతీ। త
థా దృష్టశ్చ తయా దుఃఖితయా దేవ్యా ఆదిష్టమేవగమనాయాత్మా
నం మన్యమానోఽహమనివేద్యైవ దేవ్యై దేవ పాదమూలము పాగ
తోఽస్మి। తచ్చ దేవైకశరణజనజీవితపరిత్రాణాకులమతేః కేయూర
కస్యవిజ్ఞాపనాకర్ణనావధానదానేన ప్రసాదం కర్తుమర్హతి దేవః॥

దేవ శ్రూయతామ్ యదైవ తే ప్రథమాగమనేనామోదినాను
లయానిలేనేవ చలితం మనసమేవ తత్కన్యకాలతావనం తదైవ సక
లభువనమనోభిరామం భవన్తమాలోక్యవసన్తమివ రక్తాశోకతరుల తామి
వారూఢవాన్ మకరకేతనస్తామ్। ఇదానీన్తు మహోన్మాదయా సమను
భవతి త్వదర్థే కాదమ్బరీ। తస్యా హి దినకరోదయాదారభ్య దివసకరకా
న్తోపలానలస్యేవ నిశ్శబ్దస్యాపవనేరితస్యాధూమస్యాభస్మనః ప్రజ్వల
తో మకరధ్వజహుతభుజో నపరి జలకరకమలకలితకోమలపల్లవలాస్యలీ
లయా ప్రసరభఙ్గః। నానుత్తాలతాళవృన్తవాతజలజడకణికాసారసేకే
ననివృత్తిః। నసరసహరిచన్దనపఙ్కచ్ఛటాచ్ఛురణేన ఛేదః నవిదళితము
క్తాఫలవాలుకాపటలోద్ధూననేన వ్యుపరమః। నోత్కలితదన్తమయకల
హంసపఙ్క్తిముక్తామ్బుధారేణ ధారాగృహేణ ప్రశమః। యథా యథా
చలితజలయన్త్రవిగళితాభిరతిశిశిరశీకరనికరతారకితాభిరమ్బుధారా
భిరాహన్యతే తథా తదా వైద్యుతానలసహోదర ఇవ స్ఫురతి మదన
పావకః। సుతరాం చ శిశిరః కన్దళికాకలాపమఙ్కురమివ వికాశయతి స్వే

దజలలవజాలక సన్తతిముపచారః । చిత్రంచేదంమకరకేతుహుతభుజా
దహ్యమానమప్యగ్నిశౌచమంశుకమివనితరాంనిర్మలీభవతిలావణ్యమ్ ।
అన్యచ్చమృదుస్వభావమపిజలమివముక్తాఫలతాముపగతం కఠినీ భవతి
ఉత్కణ్ఠితంహృదయమబలాజనస్యయత్త్వాగృశేనాతిసన్తాపేనాపి నవిలీ
యతే । బలవతీఖలువల్లభజనసమాగమాశాయత్తథావిధమప్యనుభవ వేద
నావిహ్వలితప్రాణమతికష్టమ్ప్రాణ్యతే । కింకరోమికథయ కథంక
థ్యతేకథావ్యక్తాప్యవక్తవ్యతేకేనకృశేనోపాయేనప్రదర్శ్యతేకేనప్రకా
రేణావేద్యతే కయాయుక్త్యాప్రకాశ్యతే కతమయావేదనయోపమీయ
తేబలవతీ ముత్కణ్ఠా । స్వస్నేహవిగళితచేతనాః స్ఫుటంప్రాణినః
ప్రతిదినం దృశ్యమానోపియన్నపశ్యసితాన్కృశీమవస్థాన్ । ప్రచణ్డదిన
కరకిరణసహస్రాతపసహానికమలానిశయనీకృతాని మ్లానిముపనయ
న్త్యదివసకరమూర్తిరపినిర్గతాతయానిజోష్మణా । నిష్కరుణేన చాకా
రణవామేనకామేనదహ్యమానాతాస్తాశ్చేష్టాః కరోతి । తథాహిసాసో
ఢమదనవేదనేత్వమలికిరినేమనసివసనీ లిమ్మృదునికుసుమశయనైకథ
మపసఖీజనేనపాత్యతే । కుసుమశయనగతాచసన్తాపగళితచరణతలాల
క్తకలవ పాటలితైశ్ఛశయ్యాకుసుమైః కుసుమశరేణశర తాముపనీ
తైః సరుధిరైరివహృదయాత్పతితైర్భయముపజనయతిసఖీనాం సర్వాఙ్గీ
ణమనజ శరనివారణాయక వచమివ భవదనుస్మరణరోమాఞ్చముద్వ
హతిరోమాఞ్చనికుచయుగళేశ్వాసగళితమంశుకంనిదధానా త్వత్పాణి
గ్రహణత్రపయాకణ్టకశయనవ్రతలీలా మివదక్షిణంకరకమలమనుభా
వయతి। వామస్తువామకపోలభరజడాఙ్గుళిముల్లసల్లోలపద్మరాగవలయ
ప్రభాంశురజ్యమానంజ్వలితమదనహుతాశనవిప్లుష్యమాణమివహస్తక
మలంవిధునాతివల్లినీదళవ్యజనపవనవిక్షిప్యమాణకర్ణకువలయదళంవదన
మజస్రస్రవదశ్రుభయాపలాయమానల్లోలలోచనమివబిభర్తి । ప్రతిత

ణం క్షౌమతాం వ్రజన్తీ న కేవలం భుజశిఖావలయం పతనభయేనైవ దోలాయ
మానం హృదయమపి ముహుర్ముహుః పాణిపల్లవేన రుణద్ధి । శిశిర వారి
క్లేదక్షారిణ్యా నీలాకమలమాలికయేవ వపుషి నిహితయా సఖీజన హస్త
పరమ్పరయా పరిక్లామ్యతి । తథా చరణయుగళి నరసనాకలాపం నితమ్బ
విస్తారేణ మధ్యభాగం స్తనమాలయా హృదయం హృదయేన భవన్తమురసా
సా బిసనీపలాశప్రావరణం కణ్ఠేన జీవితం కరకమలేన కపోలపాళిం త్వ
దాలాపేనాశ్రుపాతం లలాటఫలకేన చన్దనలేఖాం కాముం శేన వేణీకఘునా
ధారయతి । త్వదిదృక్షయా ఘటమానం హృదయ మభివాఞ్ఛతి । గో
త్రస్ఖలితేనేవ జీవితేన లజ్జతే । ప్రియసఖ్యేవ మూర్ఛయా మసి ముహు
ర్ముహుః స్పృశ్యతే । పరిజనేనేవ చరణరణకేన పరవశా కుసుమశయనా
దుత్థాప్యతే పరిచారికయేవార్త్యా ప్రస్తావేషఙ్ఘార్చ్యతే । ముహుః పవన
ప్రేఙ్ఖోలితముక్తాప్యాజనపల్లవభయ భయకమ్పితమివ లతాచ్ఛాపమ
ధివసతి । ముహుర్ముక్తాశోకకలికం బిసవలయసంగతమణరచితాఞ్జలిపుటమివస్థ
లనళినీవనమధిశేతే । ముహురుద్బన్ధనభయాదివ నిరన్తరకిసలయాచ్ఛాది
తలతాపాశముద్యానమాసేవతే । ముహుర్నిష్పతదవిరతరోదనాత్తాప్రు
వయన ప్రతిబిమ్బం ప్రస్తరాస్తరణస్థా సనిముజ్జత్కమలమివో పవనస
రోజలమవగాహతే । తస్మాదుత్థాయ తమాలవీధీముపైతి । తస్యాం శాఖా
వలమ్బ్యోర్ధ్వభుజలతానిహితనిమీలితలోచనవదనా చమ్పకశాఖ మాలి
కోష్బద్ధ దేహా శఙ్కా ముత్పాదయన్తీ ముహూర్తం విశ్రమ్య సఙ్గీతకగృ
హమావిశతి । తతో మధురమురజరవలయలలితలాస్యలీలయోద్వేజ్యమా
నా మయూరీవ ముక్తవారిధారం ధారాగృహమభిపతతి । తతోపి ఘనజల
ధారాశీకరపులకితకాయా కదమ్బకళికేవ కమ్పమానా శుద్ధాన్తకమలినీ
తీరముపసర్పతి । తస్మాచ్చ భవనకలహంసరవ సహమానా ప్రస్థితా త
త్కాలావతారితనూపురయుగళా నిపుణప్రేక్షామివ క్షౌమతామభివన్ద

లి।వలయరచనామ్లాయితమృణాళకుపితైరివభవనవాపీచక్రవాకమిథునైః
కూజితేన ఖేద్యతే। శయ్యావిలాసమృదితకుసుమసఙ్ఘయా నిర్ఘృణై రివ
ప్రమదవన మధుకరకులై ర్విరుతై రుద్వేజ్యతే।నిర్భరోత్కణ్ఠాగీతనిర్జితతర
వరోషితైరివాఙ్గనసహకారపికబృన్దైః కలకలేనాకులీ క్రియతే। మదనపా
ణ్డుగణ్డపరిభూతగర్వపత్రకాన్తిభిర్విద్వేషోద్యానకేతకీసూచిభి రుద్భ్రాత
వేవ నాభవతి। ఏవం ప్రాయైశ్చ మదనదుశ్చేష్టితాయాస్తైః పరిణామ
ము పయౌ దివసః॥

చన్ద్రోదయే చాస్యా స్తిమిరమయీవాపైతి ధృతిః కమలమయమి
వమూయతే హృదయం కుముదమయమివ విజృమ్భతే మకరకేతనశ్చన్ద్రకా
న్తమణిమయమివ ప్రక్షరతి నయన యుగళ ముదధిజలమయానీవ వర్ధన్తే
శ్వసితాని చక్రవాకమయా ఇవ విఘటన్తే మనోరథాః శీతజ్వరాతు రేవ
మణికుట్టిమోదరసంక్రాన్తస్య తుషారకిరణమణ్డలస్యోపరి వేపథువిలులి
తతరళాఙ్గులినికరం కరయుగళం ప్రసాదయన్తీ శశినః సన్తాపమనకురం
కదయతి। సఖ్యా రేముదశనాంశువ్యాజేన మన్మథశరనిర్భిన్నహృదయ ప్రవి
ష్టానిస్థకరణానివోద్ధిరతి। వేపథువ్యజనీకృతకదళీదళకమ్పోపదేశమి
వగృహ్ణాతి। విజృమ్భికాసుకణ్ఠనాళాగతజీవితనిర్గమమార్గమివోపదిశతి
గోత్రస్ఖలితవిలక్షస్మితేషు హృదయనిపతితమదనశరకుసుమరజ ఇవ వమ
తి। బాష్పమోక్షేషు స్థూలాశ్రుసన్తానవేణికావాహినీ విలీయత ఇవ। శశి
మణిదర్పణేషు విస్ఫురితానేకప్రతిబిమ్బనిభేన శతధేవ విదళతి। కుసుమశ
యనేషు పరిమళలాలసాగతాళిమాలాకులితా ధూమాయత ఇవ। కమలప్ర
స్తరేషు కిఞ్జల్కరజోపుఞ్జజర్జరితా జ్వలతీవ। స్వేదప్రతీకారేషు విశదకర్పూ
రక్షోదధూళిధవళితా భస్మీభవతీవ। నవిజ్ఞాయతే కిం ముగ్ధతయా కిం విలా
సేన కిమున్మాదేన సఙ్గీతకమృదఙ్గధ్వనితేషు కేకాశఙ్కయా ధారాగృహ
మరకతమణిమయూర ముఖాని స్థగయతి। దివసావసానేషు విశ్లేషభీతా

మృణాళసూత్రైశ్చిత్రభిత్తిపలిఖితానిచక్రవాకమిథునానిసఙ్ఘట్టయ
తి।చిన్తాన్తరితాశ్చనఖశిఖాప్రదీపానవతంసోత్పలైస్తాడయతి।ఉత్కం
ఠాలేఖ్యేషుసఙ్కల్పసమాగమాభిజ్ఞానానిలిఖతి। దూతీసన్దిష్టశేషస్య
ఽస్నాపరాధోపాలమ్భాన్సన్దిశతి।అపిచతస్యాశ్శ్వసనపరిమళఇవదక్షిణా
నిలేనసహాసమాగచ్ఛమోహః।చక్రాహ్వశాప ఇవ నిశయా సహోప
తతిప్రజాగరస్తాపః।ప్రతిరుతానీవవలభీకపోతకూజితైఃసహావిర్భవ
న్తినిశ్శ్వాసాః। సాధుకేరఇవోపవనకుసుమామోదేనసహోపసర్పతిమర
ణాభిలాషః।తథాచజలకణికేవపద్మినీపలాశస్థితాకమ్పతే।ప్రతిచ్ఛాయే
వస్ఫటికోపలసలిలమణిదర్పణకుట్టిమతలేషునృత్యతే। నళినీవశశికరస్ప
ర్శేనమ్లాయతి।హంసీవసరసమృణాళికాహారవ్యతికరేణజీవతి। శరదివకు
ముదకువలయకమలసమ్పర్కమనోహరగన్ధవహాసుసురభిబాణాచవి
జృమ్భతే।చన్ద్రమూర్తిరివకమలప్రకరస్ఖలితపాంసుపల్లవాసఞ్చరన్తీని
శాంనయతి। కుముదినీవరజనీకరకిరణకృతప్రజాగరాదివసమీలితనిద్ర
యాతివాహయతి।మురరిపుజలశయనలీలేవమన్దోచ్ఛ్వసితశేషానిమీలిత
లోచనాకిమపిచిన్తయతి। మలయనిమ్నగేవసరసహరిచన్దనకిసలయలా
ఞ్ఛితేషుశిలాతలేష్వభిపతతి। కన్దకళికేవతుషారసిక్తపల్లవవర్తినీవనా
నిలేనాయాస్యతే। భుజఙ్గీవాసహ్యసన్తాపాలిఙ్గితచన్దనశాఖాశిఖిశకున్త
కులకోలాహలేనత్రాస్యతి। హరిణీవకేసరికాననంపరిహరతి।కుసుమఘటి
తశిలీముఖమనోహరాన్మదనచాపాదివప్రమదవనాత్త్రస్యతి। జానకీ
వపీతరక్తేభ్యోరజనిచరేభ్యఇవచమ్పకాశోకేభ్యోబిభేతి।ఉషేవస్వప్న
సమాగమేనాపకృతార్థతామేతి। గ్రీష్మనిశాలక్ష్మీరివానుదినమతిక్షామా
భవతి । సర్వధాతస్యాఃస్పర్శవేదనయా అజ్ఞానిభిర్వైద్యైర్వితతస్థారణవ
స్త్రానివలయరచనయాగృహకమలినీమృణాళానిఉపదేశైఃసఖీవచనాని
శయ్యాపరికల్పనేనోపవనకుసుమానిఅనవరతమోక్షేణమదనాయుధా

నిఃశేషంక్షీణాని।కింబహునా సమ్ప్రతితనాన్యత్త్వన్నామా సర్వతః సఖీజ
నః త్వత్సమ్బద్ధాని పరిహాస్యాని త్వత్సమాగమోపాయాన్వేషిణః స
ర్వేసమవాయాః త్వద్వార్తోపాలమ్భతత్పరాః సర్వప్రశ్నాః త్వద్వృ
త్తాన్తముఖరం పరిజనః త్వదాలాపనిర్మితాః సర్వవినోదాః త్వదాకారమ
యశ్చిత్రకలాభ్యాసః త్వదుపాలమ్భగర్భాః మాగధీనాం గీతయః త్వద్ద
ర్శనపునరుక్తాః స్వప్నాః త్వత్పరిహాసప్రాయాః కుసుమజ్వరదాహవిప్ర
లాపాః త్వన్నామగ్రహణైకోపాయగమ్యప్రబోధా మోహావహా వే
గాః। ఇత్యావేదయన్త్యాశ్చ కేయూరక భవతు సంప్రతి నశక్నోమ్యతః పరం
శ్రోతుమిత్యామీలనదత్తసంజ్ఞేవ కాదమ్బరీవ్యథాశ్రవణవేదనాసమ్భా
వానుకమ్పయేవ చన్ద్రాపీడమాక్రమన్తీ మూర్ఛా న్యవారయత్ న తు పున
రవస్థానివేదనపరిసమాప్తిః *

తథా మూర్ఛానిమీలితశ్చ తామేవానుధ్యాయన్నివ ససంభ్రమ
ప్రతిపన్నశరీరేణ కేయూరకేణ సమ్భావితతాలవృన్తయా చ పత్రలేఖ
యాఽనుభావ్యార్ద్రసజ్జయా చ నియత్యా సంజ్ఞాం లమ్భితశ్చన్ద్రాపీడః స్వ
కృతపీడాపరాధైః భీతమివ లజ్జితమివ విలక్షమివ నిభృతస్థితం కేయూరక
మన్తర్బాష్పోపరుధ్యమానకణ్ఠః కిమపి స్ఖలితాక్షరం ప్రత్యువాచ । కే
యూరక యేన ప్రకారేణైవమేకాన్తనిష్ఠురహృదయమాత్మన్యనల్ప
న్నానురాగమేవమాసమ్భావ్య దేవ్యా కాదమ్బర్యా పునర్ధ్యాంకృతను
దాగమనసమ్భావనయా న త్వమాగమనాయాదిష్టోఽసన్దిష్టం వా కిఞ్చిన్మ
హాశ్వేతయా సముపాహృతానుబన్ధయా మదలేఖయా వా త్వన్ముఖేనో
పాలబ్ధోఽస్మి తథా మయి పత్రలేఖయా సర్వమాఖ్యాతం తదభిజాతత
యా మహానుభావత్వాదుదారతయా సమానశీలతయా దక్షిణతయా చై
కాన్తపేశలతయా చ స్వభావస్యాత్మానమాత్మనా చ న కలయతి దేవీ కాద
మ్బరీ చన్ద్రమూర్తేరాలోకేనాపి నిశ్చేతనస్య చన్ద్రికాన్తాఖ్యస్య పాషా

ణమిణ్ణస్యార్ద్రభావోపగమనమేవాయత్తంనపునస్తారాకర్షణం నిత
రాంపక్ష్మపాంసూనోఽపిచచంచుకరస్యాభిగమనమేవాభీసంముకరస్థలాంభేతు
కలిగాశ్రయిణశ్చరిభికైవ ప్రభవతిదివసపనాప క్లాన్తేరచఉన్ముఖతాకు
ముదాకరేణ కరిణీయావికాసయతినపున సంజ్యోత్స్నా భిసారారజ
న్యేవనిర్వరిన్యఃసుసంహాసంహసస్యాన్యాపిమధుమాసలక్ష్మీపరిగ్రహో
ద్యానాపల్లవామరాగదర్శనస్పృశ్యతేఽకరోతుపాదపః।తత్ర దేవ్యాః కా
దమ్బర్యాపవాజ్ఞాఅపరాధినీయంయాఅధరస్పందితమాత్ర ప్రణీత్యైపు
రఃస్థాయిని దాసజనేనభృగుణతయాఽఽస్తాం నమవ్యాపారయన్త్యాసుఖప
రిపన్థినీమఃఖదానైరనిపుణాపరహ్యానయపీడానపేక్షిణీలజ్జాపేక్షితానజీ
వితసనేహదాయుదేవ్యాసహామవస్థా। అథవా దేవ్యాఃపరిజనస్యాపికో
ఽయమేవం విధోవ్యామోహార్యగనిచ్ఛస్త్యపిలాడనసౌనవ్యాపారితా।కి
న్ర్పశీచరణతలప్రతిబద్ధస్యదాసజనస్యోపరిలజ్జాకీదృశంవాగౌరవంకోవా
మనోరథోఽవిశ్వసనీత్తతావాకేయమీదృశీయదేవమాత్మనః శిరీషపుష్పకో
మలస్యేయమతిదారుణాజ్ఞాకృతానకృతార్థితో మే మనోరథః।అథవా
క్రమాగతమంతర్గాపంవామలోచనానాంవిశేషతోఽపరిత్యక్తని శ్శే
షబాలభావానామనతిప్రబుద్ధముగ్ధమనసిశయానాంకన్యకానాంలజ్జాన
పారితానామస్మిన్నవసరేపరిత్యక్తమదేవ్యా।మదలేఖాతుద్వితీయంహృదయ
మస్యాఃశయ్యాకిమేవమహార్యసంయమదనైర్మనిర్భరస్య సంరక్షితహృద
యాపహారేణానిగ్రాహ్యచారేణమవిభిరస్యపరిహార్యస్పర్శనచాణ్డాలే
నభస్మీకృతాపర్యవసాన ప్రాణిసహస్రేణానిర్వాపస్యస్మశానాగ్నినాస
ర్వదోషాశ్రయేణాశరీరవ్యాధినారూపాపహారిణాఅకాణ్డవ్యాధేనమర్మ
భేదినాలీకధనుర్ధరేణసర్వః ప్రాణాపహారకేణ కాలమృత్యునాఅని
రూపితస్థానాస్థానప్రవర్తినాపరోపకారకృతార్థేన హృదయవాసినా
పరప్రత్యయేనస్వయోనినా కామేనదురాత్మనా ఆయాస్యమానం దే

నీశరీరముపేక్షితుంకిమితితత్రస్థస్యైవమేకాగ్రేణావేదితపథునాశ్రుత్వా
పదివసక్రమగన్తవ్యేఽధ్వనికిఞ్చిద్రోమిఞ్చలయానిలాహతలతా కుసుమపా
తస్యాప్యసహాం దేవీశరీరం వ్రణసారకఠినహృదయమైరస్మద్విధైరపి దు
ర్విషహాస్నేహవశః నజ్ఞాయతే నిమేషమాత్రమపి కింవాభవతీతి। ప్రాయేణ
చ దేవ్యాప్యనుభవనీయ ఏవాయమర్థః। యథాచాస్యమఃఖైదానవ్యస
నినోమ్మర్జుఘటనాపణ్డితస్యయత్కిఞ్చనకారిణో నిష్కారణ కుపితస్య హ
తవిధేః సర్వతోవిసంష్ఠులం సమారమ్భంపశ్యామి తథాజానామి నయి
తావతా స్థాస్యతీతి। అన్యథాక్వనిష్ప్రయోజనాశ్వఖకిమిథునానుసర
ణేనా మానుషభూమిగమనంక్వచ తత్ర తృషితస్య చోచ్ఛేదదర్శనంక్వ
తత్తీరే విశ్రాన్తస్య మానుషగీతధ్వనేరాకర్ణనంక్వతజ్జిజ్ఞాసాగతస్యమ
హాశ్వేతావలోకనం క్వతత్ర తరళికయాసహాతవాభిగమనేనమహాస్వేము న
ప్రస్తావః క్వమహాశ్వేతయాసహ హేమకూటగమనంక్వతత్ర దేవీ వద
నదర్శనంక్వానురాగోత్పత్తిరస్మిన్ జనేదేవ్యాః క్వవాఅపరిపూర్ణమ
నోరథస్యమేపతురలఙ్ఘనీయగమనాజ్ఞాతత్ర [illegible] పాతితా వ
యంఖల్వనేనాకార్యకారిణాస్మత్కర్మబలనియోగదక్షేణదగ్ధవేధసా త
థాపిదేవీంసమ్భావయితుంప్రయతామహే ॥

ఇత్యభిదధత్యేవచన్ద్రాపీడే నితరామయమనేనైవకాదమ్బరీవృ
త్తాన్తేనసన్తాపితస్త్వమపరమహామేనమాత్మతేజసాసన్తాపయామీత్యు
త్పన్నదయఇవభగవాన్ తిగ్మదీధితిరుత్తప్తకనకద్రవస్ఫులిఙ్గపిఙ్గల ద్యుతి
దిగ్వికీర్ణధూర్జటిజటామణ్డలానుకారిసఞ్జహారకరసహస్రమ్। అస్తానుసారి
ణిచరమేవాసరోఽపియథోచ్ఛ్రితతరుశిఖరావలమ్బినోరక్తాతపచ్ఛేదా
నాకర్షన్నపససార క్రమేణైవసఞ్జాతకరుణానుబన్ధయేవసన్ధ్యయాప్యుప
రిజలార్ద్రపటఇవప్రసార్యమాణేనశేషరాగపటలేనిశాగమేనాప్యేవమస్యా
శూన్యతావిక్లవస్యమాభూద్దర్శనమిత్యాప్తేనేవసర్వతోనీలీపరిలమ్బమా

నాయామివ భ్రామ్యమాణాయాం తిమిరలేఖాయాంకుముదేష్వపి సః స
హాత్మాచ్ఛోషకారిణః సన్తాపస్య తల్పకల్పనాభీతేష్వవసక్తచక్షుః కు
ముదేష్వపి శుచిస్వభావతయార్ద్రార్ద్రేష్వాశయన సమ్పాదనాయేవా
హమహమికయోత్పతత్సు చ క్రౌఞ్చవాకేష్వపి సహచరీవిరహవిధురేషు కాద
మ్బరీసమీపగమనోపదేశదానాయేవ కలకరుణముచ్చైశ్చ గ్ణహురావ్యా
హరత్సు చన్ద్రమస్యపి భగవతి సమస్తభువనైకాతపత్రే సుధాంజఃకలసే
పూర్వదిగ్వధూవదనచన్దనతిలకే గగనతలలక్ష్మీలావణ్యకహోస్రాదె సకల
లోకాహ్లాదకారిణి సుధాలిప్తైఃకరైరివస్పృష్టుము చ్ఛాఖ్యపహేతునాతం
జ్యోత్స్నాజలేనచ సేక్తుముదయగిరిశిఖరమారూఢే ప్రౌఢే ప్రదోష స
మయేచన్ద్రాపీడస్తస్మిన్నేవ వల్లభోద్యానే చన్ద్రాతపస్పృశ్యనర్మితవిశద జ
లలవోద్భేదహారిణి చన్ద్రమణిశిలాతలే విముచ్యాఙ్గాని చరణసంవాహనో
పసృతం కేయూరకమువాదీత్ । కేయూరక కిం మాం కలయసి యావత్ వ
యంపరాపణామస్తావత్ ప్రాణాన్ సన్ధారయిష్యతి దేవి కాదమ్బరీ
పారయిష్యతి వా తాం విన్నోదయితుం మదలేఖాగమిష్యతి వా తత్సమాశ్వా
సనాయ మహాశ్వేతానుత్పరిచయోద్వేజితా ప్రతిపత్స్యతే వా శరీరస్థి
తయేతయోరభ్యర్థనార్ద్రద్యుమి వాపునస్తస్యాః స్మేరసృకోపాన్త
మాలోలతారకముత్రస్తహరిణశాబకాయతేక్షణం ముఖమితి॥

సతువ్యజ్ఞపయత్ దేవధైర్యంసమవలమ్బ్యాగమనాయయత్నః క్రియ
తాం తిష్ఠతు తావదాసన్నవర్తిసఖీజనః పరిజనోవాతస్యాహిత్వాదాలోక
నేచైవ స్వేచ్ఛయాని మేషితుమపినదదాతి సమాగమాశయైవావష్టబ్ధం
హృదయం శ్వసితమేవముఖ్యే వహితం రోమాఞ్చ ఏవ క్షణమపి శరీరం న
ముఞ్చతి దివానిశం బాష్ప ఏవ లోచనపక్షస్థాయీ ప్రజాగర ఏవ రాత్రా
వపిదత్తదృష్టిః అరతిరేవ నపతాకిన్యాః త్వ్యాత్యవస్థానం జీవితమేవ క
ణ్ఠస్థానాన్నాపసరతి। ఏవం వదన్తమేనమాదిదేశ విశ్రాన్తయే కేయూర

కమాత్మనాపిగమనచిన్తాం ప్రావిశత్। యదితావద కథయిత్వాఅపి ప
త్యుచరణయోరనాఘ్రాతః శిరసిఅగృహీతాశీః సహసాఽఉచ్ఛృఙ్ఖలిత
పవతాతేనాప్పృయావక్తవ్యమప్యపక్రమ్యగచ్ఛామితతోగతస్యాప మ
మకుతః సుఖంకింశ్రేయఃకుతోవాఫలావాప్తిఃకీదృశీవాహృదయనిర్వృ
తిః। అథవాతిష్ఠతు తావదియముత్తరకాలా గామినీచిన్తాఅపక్రమ్య
గతఏవకథమహంయస్తాతేనదుస్తారదుఃఖార్ణవోత్తరణమహాసేతు బన్ధా
త్ అబన్ధ్యవాఞ్ఛితఫలదానకల్పద్రుమాదహితవిక్రాన్తియశోనిష్ఠాత్రి
నిద్రాపరార్గళదణ్డాదశేషభువనోత్తమ్భనస్తమ్భాత్ స్వభుజాద వాహో
హ్యమయ్యేవరాజ్యభారః సమారోపితః తదనాఖ్యాయపదమపి నిర్యా
తేమయ్యవశ్యమ్ అపరిమితగజతురగరథగమనసంక్షోభిత ధరాతలైరా
లోలక దళికాకాననాకులీకృతఖాప్వద్గభస్తిభిరూర్ధ్వధ్రియమాణ ధవ
ళాతపత్రమణ్డలచ్ఛాయాన్తరితవాసరవ్యతికరైః అతిబహుళ రేణూద్గ
మావిచ్ఛేదాపూరితభువనకుహరైఃపురఃప్రసృతజవనవాజిభిరనుసన్తాన
లగ్నవేతణ్డప్రాయసాధనైఃశ్రాన్తైరపిబుభుక్షితైరపిఅకృతగతివిలమ్బై
రాపయోధేరష్టాభ్యోదిగ్భ్యోరాజభిరవశ్యమనుధావితవ్యమ్। తిష్ఠన్తు
తావత్ సేవాపరారాజానః సుఖపరిభుక్తాఃప్రజాఅపితాత స్నేహా
త్ పరిత్యక్తపుత్రదారాః పృష్ఠతోలగిష్యన్తీతిమేచేతసి। అపిచతాత
స్యాపికోఽపరోఽస్తియస్మిన్మదీయంస్నేహంసంక్రమయ్యమయ్యపక్రా
న్తేయాతుకిమనేనగతేనవా ఇత్యవినయకోపితోఽవష్టమ్భంకృత్వా స్థా
స్యతి। కస్యవాపరస్యముఖమాలోకయన్తీసుఖాయమానహృదయా మ
త్ప్రీత్యానయనాయకృతార్తప్రలాపానతాతమేవాకులీకరోత్యమ్బా।
తాతేచపృష్ఠతోలగ్నేఅష్టాదశద్వీపమాలినీమేదిన్యేవలగ్నాభవతి। తదా
మయాక్వగతంక్వప్రస్థితఃక్వవిశ్రాన్తం క్వయాతంక్వభుక్తంక్వాపస్వ
తంక్వాత్మామయాగోపయితవ్యః సమాసాదితేనవాత్రకథంమయావ

గనందర్శయితవ్యం పృష్టేన వాకిము త్తరం దాతవ్యమ్। అథాపి కథఞ్చిద్దై
వనియోగాన్నిః సృతోఽస్మి తథాప్యనాయాసనీయం తాతమేవం మహీయ
స్యాయాసే తాతప్రసాదాదదృష్టదుఃఖామమ్బాం వా నిజాపక్రమణ
శోకార్ణవే పాతయామి కథం కృతం భవత్యపుణ్యవతా। అపిచ స బహుదివస
ప్రవాసోపతప్తః స్కన్ధావారోఽపి మే అద్యాపి న పరాపతతి తేనాపరసంవిధా
నాదర్ధపథాదేవ నివృత్య పునర్ధావితవ్యమ్। అథావేద్య తాతస్యామ్బాయా
శ్చ తాభ్యామిచ్ఛావిసర్జితః సంవిధానేన గచ్ఛామి తత్రాపి కిం కథయామి సుమ
స్నేహదుఃఖితా గన్ధర్వరాజపుత్రీ కాదమ్బరీ మాముద్దిశ్య మకరకేతునా
ఆయాస్యమానా దుఃఖం తిష్ఠతీతి కిమ్వా బలవాన్మే తస్యామనురాగో న త
యా వినాహం ప్రాణాన్ సన్ధారయామీతి కిం తస్యామనుచద్వానో రపి
జీవితనిబన్ధనహేతుభూతయా మహాశ్వేతయా తత్పరిణయనాయ మే స్వ
ష్టమిః కిం వా తద్దుఃఖమపారయన్ సోఢుమయం కేయూరకస్తత్త్యక్త్వా
మాం నేతుమాగత ఇత్యపరోఽపి వా కశ్చిత్ప్రత్యుపదేశో న శక్యత ఏవ పునర్గమ
నాయ కర్తుం సమ్ప్రత్యేవ సమధికాద్వర్షత్రయాత్। ప్రసాధ్యైవ సుధాం
ప్రత్యాగతోఽస్మి అద్యాపి సాధనమేవ న పరాపతతి। అకథయిత్వా చ గమ
నకారణం కథమాత్మానం మోచయామి కథం మాం ముఞ్చతు తాతోఽమ్బా
వా తత్సుహృత్సాదేహ్యేఽస్మిన్నర్ధేఽనర్థః పతితః కిం కరోమ్యేకాకీ వైశమ్పా
యనోఽప్యసన్నిహితః పార్శ్వే మే కిం కరోమి కిం పృచ్ఛామి కేన సహ ని
రూపయామి కో మే సముపదిశతు కో వాపరో మే నిశ్చయాధానం కరో
తు కస్యాపరస్య వా వివేకినీ ప్రజ్ఞా కస్య వాన్యస్య శ్రుతం శ్రోతవ్యం వా
కో వాపరో వేత్తా వక్తుం కస్య వాపరస్య మయ్యసాధారణః స్నేహః కేన
వాపరేణ సహ సమానదుఃఖో భవామి కో వాపరో మయి దుఃఖితే దుఃఖీ
సుఖితే సుఖీ వా కో వాపరో రహస్యావేదనస్థానం కస్యాపరస్యోపరి కర్త
వ్యభారమవక్షిప్య నిర్వృతాత్మా తిష్ఠామి కస్య వాపరస్య మత్కార్యే ప

ర్వ్యాకులతాకోపాపరోపమయాకోపితం తాతమంబాంచ పరిబోధ్య మాం
నేతుం సమర్థ ఇతి||

ఏవంచిన్తయత ఏవాస్య సా నిశా దుఃఖదీర్ఘా ప్రలయమగమత్ ।
ప్రాతరేవ చ కంచిదవదన్తం శుశ్రావ యథా కిల దశపురీం యావత్ । పరాగ
తస్స్కన్ధావార ఇతి । తాంశ్చ శ్రుత్వా సముచ్ఛ్వసితచేతాశ్చకార చేత
స్యహో బాధనోऽస్య అహో బాహ్వోర్వీర్యభగవతోऽనుగ్రహోప్యస్మి
యస్య మేऽనర్థ్యానానన్తరమేవ పరాగతో ద్వితీయం హృదయం వైశమ్పా
యన ఇతి । ప్రహర్షపరవశశ్చ ప్రవిశన్తమాలోక్య దూరత ఏవ కృతప్రణా
మం కేయూరకమవాదీత్ । కేయూరక కరతలవర్తినీం సిద్ధిమధునావధా
రయ ప్రాప్తో హి వైశమ్పాయన ఇతి||

సతు తదాకర్ణ్య గగనపరిలమ్బకృతయా చిన్తయాన్తఃశూన్య ఏవ భ
ద్రకమాపతితం మహతీ హృదయనిర్వృతిర్దేవస్య జాతేత్యభిదధ దేవో
పసృత్యోపవిశ్య పార్శ్వే వైశమ్పాయనాగమనాలాపమేవానుబధ్య
ముహూర్తమివ సంజ్ఞోత్సారితసమస్తపరిజనం చన్ద్రాపీడం వ్యజ్ఞాపయత్
దేవ సర్వతో విస్ఫురన్తీ తడిదివ బలాహకోన్నాదమ్ ఉపారూఢశ్యామికా
మేఘలేఖేవ సలీలాగమనముపదర్శితపాణ్డుచ్ఛవిః ప్రాచీవ చన్ద్రోదయం
పరిమళగ్రాహిణీ మలయానిలాగతిరివ వసన్తమాసావతారమభ్యుచ్ఛ్రిత
మకరధ్వజా మధుమాసలక్ష్మీరివ పల్లవోద్భేదముల్లసితరాగా పల్లవోద్గతిరి
వ కుసుమనిర్గమం వికసితకాశ కుసుమమఞ్జరీవ శరదారమ్భమవస్థైవేయ
మావేదయతి నిఃసంశయం దేవస్యాగమనం । అవశ్యఞ్చ దేవస్య దేవీప్రా
ప్త్యా భవితవ్యం కేన కదా వా వలోకితో జ్యోత్స్నారహితశ్చన్ద్రమాః కమ
లాకరో వా మృణాలికయా వినా ఉద్యానభాగో వా లతాశూన్యః । అపి చ
న రాజత ఏవ సహకారకుసుమమఞ్జరీపరిగ్రహమన్తరేణ సర్వజనసుభగో
పి కుసుమమాసః అసమ్భావితదానలేఖాలక్ష్మీకం వా వదనం యూథాధి

పతేః । కిన్తు యావద్వైశమ్పాయనః పరాపతతి యావచ్చ తేన సహాగ
మనసంవిధానం నిరూపయతి దేవస్తావత్ । అవశ్యం కాలక్షేపేణ భావ్య
మ్ । యాదృశీ వా కాలక్షమా దేవ్యాః శరీరావస్థా తాదృశీం నివేదితైవ మ
యా । సర్వోఽపి ప్రత్యాశయా ధార్యతే దేవ్యాస్తు పునర్దైవదర్శనోఽన్యయా
షత్ నిష్ప్రత్యాశమేవ హృదయం కేనాశ్వాసనేన వర్త్తతాం మద్వార్త్తో
పాలమ్భాదేతమత్పత్స్యతే చేతసి యాధా అస్తి కార్యం మే జీవితేన దుఃఖా
న్యపి సహాస్తి ధారయామ్యేతదితి । అతో విజ్ఞాపయామి చేత సాత్వగ్ర
తోఽగత ఏవ దేవః శరీరేణాప్యనుపదముచ్ఛలిత ఏవ కిను పరం మయాత్ర స్థి
తేన సాధనీయం తద్దేవాగమనోత్సవావేదనాయ గమనానుజ్ఞయా ప్రసా
దం క్రియమాణమిచ్ఛతి మే ప్రణయప్రసాదదుర్లలితం హృదయమిదా
నీమేవ॥

ఇతి విజ్ఞాపితే కేయూరకేణ అన్తః పరితోషవికసితయా వికచనీలో
త్పలపుఞ్జమాలికయేవ దృష్ట్యా దర్శితచన్ద్రప్రసాదశ్చన్ద్రాపీడః ప్రత్యు
వాచ కిముచ్యతే కస్యాపరస్యేదృశీ దేశకాలజ్ఞతా కో వా పరోఽస్మా
స్వేవ నిర్వ్యాజభక్తిః కస్యాపరస్యేదృశీ అస్మద్దుఃఖాసహిష్ణుతా అనపే
క్షితస్వశరీరశక్తిరుత్సాహశ్చ తత్సాధు చిన్తితం గమ్యతాం దేవ్యాః ప్రా
ణసన్ధారణాయ మదాగమనప్రత్యార్ఘఞ్చ పత్రలేఖాప్యగ్రతస్త్వస్మై
వ సహ ప్రయాతు దేవీపాదమూలం ఇయమపి ప్రసాదభూమిరేవ దే
వ్యాః ఇమామప్యాలోక్య కియత్యపి ధృతిరవశ్యముత్పత్స్యతే ఇతి మే చే
తస్యపి చాశ్యా అపి దేవ్యా మస్త్యేవ స్నేహాభక్తిశ్చేత్యభిధాయ పృ
ష్ఠతః సముపవిష్టామేవ తాం పత్రలేఖాముదాక్షీత్ । సా తు కిఞ్చిదవ
నతముఖీ నిజాజ్ఞాక్షరాణి ప్రయచ్ఛతు దేవ ఇతి వ్యజ్ఞపయత్ । కృతప్ర
స్థితినిశ్చయాయాఞ్చ తస్యాం మేఘనాదాహ్వానాయ ప్రతీహారీమాదిదే
శ । ఆదేశానన్తరమేవ చాగతం మారతః ప్రణతమాజ్ఞాప్రతీక్షం స్వయ

సేవాహూయ సోపగ్రహమాదిదేశ । మేఘనాదయస్యాం భూమౌ
పత్రలేఖానయనాయ మయా త్వం ప్రస్థాపితః తాం భూమిమేవ ప
త్రలేఖామాదాయ కేయూరకేణ సహ అగ్రతోగచ్ఛ అహమపి వై
శమ్పాయనమాలోక్య అనుపదమేవ తెతురఙ్గమైః పరాగత ఇత్యాదిశ్య
యథాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతి కృతనమస్కృతౌ త్వరితగమన సంవిధానా
య నిష్క్రాన్తే మేఘనాదే దేవ కిమతఃపరం విలమ్బ్యే నేత్యభిధాయ
మేఘనాదనిర్గమనానన్తరం గమనప్రణామోత్థితం కేయూరకం సస్నే
హ మాహూయ సబాష్పయా దృష్ట్యా పునః పునరాలోక్య పరిష్వజ్య
చ సపులకాభ్యాం దోర్భ్యాం ఆత్మకర్ణాదపనీయానేక వర్ణరుచిరం సన్దే
శమివ కర్ణాభరణమస్య కర్ణే కృత్వా కణ్ఠాగతబాష్పగద్గదికాక్షరమవా
దీత్ । కేయూరక త్వయా తు మే దేవీ సన్దేశేనానీతైవ తత్కిం తవ
హస్తే తదనురూపం ప్రతిసన్దిశామ్యహమార్యం । విజ్ఞాపయితవ్యా దేవీ
తత్రాపి కిమలీకలజ్జాజాలకారోద్వహనేన త్వామాయాసయామి
యాత్యేవ పత్రలేఖా దేవీపాదమూల మియం విజ్ఞాపయిష్యతీ త్యభి
దధదేవాతర్కితోపనతాత్మవిరహపీడా మమఙ్గళ శఙ్కయా కృతయ
త్నాపి బాష్పవేగమపారయన్తీం సన్ధారయితుముత్ఫుల్లాబద్ధలక్షశూ
న్యదృష్టిసఞ్చారణాం చరణపాతాభిముఖీం పత్రలేఖాం ప్రణయేనా
భిముఖీభూత్వా బద్ధాఞ్జలిరభాషత । పత్రలేఖే సాఞ్జలిబన్ధేన శిరసా
ప్రణమ్య మదీయేన విజ్ఞాప్యా దేవీ కాదమ్బరీ యేన సర్వాభిలషణీ
యేనతథా ప్రథమదర్శనేనాపి వత్సలత్వాత్స్వభావస్య దర్శిత ప్రసా
దాతిశయాం దేవీం ప్రణామే నాప్యసమ్భావ్యాగచ్ఛతాం సర్వఖలా
నాం ధురి లిఖితేన ప్రజ్ఞాజడతయా జ్ఞానం మౌఢ్యేన ధీరతా తారల్యే
న స్నేహలతా రౌక్ష్యేణ గౌరవం లఘుతయా ప్రియంవదతా పారు
ష్యేణ మృదుహృదయతా నైష్ఠుర్యేణ స్థైర్యం సఞ్చలతయా ధైర్యం

భీరుతయా దయాళుతా నిస్త్రింశత్వేన ఆర్జవం మాయాజాలేన సత్య
వాదితా అలీకకాకుసమ్వాదనేన దృఢభక్తితా అవజ్ఞానేన పేశలతా కా
ఠిన్యేన లజ్జా ధార్ష్ట్యేన ఔదార్యం క్షుద్రతయా దాక్షిణ్య మమహాను
భావతయా ప్రశ్రయోఽభిమానేన కృతజ్ఞతా కృతఘ్నతయా శీలం
పారోభాగ్యేణ సర్వగుణా ఏవం దోషైః పరివర్తితా స్సకథమివాపరం
గుణకవలమ్బ్య పునః పరిగ్రహాయ విజ్ఞాపయతు కేన వాఙ్గీకరోతు దే
వీకిము పదర్శితాలీకాల్పార్పణేన న ప్రతారితం దేవ్యాహృదయమితి
కిం ప్రకృతిపేశలం హృదయ మపహృత్య నాపక్రాన్తోఽస్మీతి కిమి
యం ప్రాణసన్దేహకారిణీ నిష్కరుణేన శరీరావస్థా నోపేక్షితేతి కి
మహామస్యాస్సన్దిశామి నకారణమిత్యేతత్సర్వదోషాశ్రయేణాప్యనువృ
త్త్యాచరణారాధితావితి వా । తదేవాత్మనా సర్వగుణవిహీనస్యాపి
మే దేవీగుణా ఏవావలమ్బన మియమేవ తే స్వభావసరసా దూరస్థమ
పిమాం మద హుతభుజా దహ్యమానం రక్షత్యేవ సరళతా ముహు
ర్మహురాహూయత్యేవ స్నేహలతా ఆనయత్యేవ స్థిరప్రజ్ఞతా లో
కయత్యేవ దక్షిణతా అభ్యుపపద్యత ఏవ వత్సలతా చరణపతితం న నిర్భ
ర్త్సయత్యేవ మృదుహృదయతా ఉద్ధాప్య సమ్భావయత్యేవ మహాను
భావతా ఆలపత్యేవ ప్రియవాదితా దదాత్యేవ హృదయేఽవకాశమ
త్యుదారతా । యచ్చ తథాపి గత్వా నిర్లజ్జహృదయః పునర్వదనదర్శనదా
నసాహస మఙ్గీకరోమి అత్రాపి సత్ప్రకృతయో దేవీప్రసాదా ఏవ కా
రణమ్ ఏతేహి విశదత్వాదుదారభావా త్సజ్జతత్వాచ్చ క్షణపరిచితా
అపి సమారోపిత జీవితప్రత్యాశాః నకిఞ్చిన్న కారయన్తి స్మారయన్తి
సేవ్యతాం దేవ్యాశ్చరణపరిచర్యాయై సముత్సాహయన్తి శిక్షయన్తి
సేవాచాతుర్యం ఉపదిశన్తి ఆరాధనోపాయాం చాటుకారోభవేతి అ
సకృదాజ్ఞాపయన్తి ఏవం స్థీయతామితి స్వయమేవోపదర్శయన్తి ము

భావలోకితమకాలోపసర్పణకోపమనునయన్తి పరితోషావసరేఽనుగృ
హ్ణన్తి గుణానువాదేన లజ్జాపసృతం హారాదాకృష్యోపసర్పయన్తి నా
న్యత్ర క్షణమపి దదత్యవస్థాతుమ్। అపిచైతేఽనుగ్రాహకత్వాదేవా
పరిత్యాజ్యాః గురుత్వాదేవకృతావష్టమ్భాః స్నిగ్ధత్వాదేవఅలఙ్ఘనీయాః
ప్రభూతత్వాదేవాపరిహార్యాః తదేభిరహం వినాప్యాగమే నాజ్ఞయా
సుదూరమపక్రాన్తోపి బలాదేవాకృష్య దేవీపాదమూలమానీత ఇతి।
యయాచానపేక్షితగమనాజ్ఞయానిర్యన్త్రణత్వాద్గతోఽహమితివిజ్ఞప్తః
సైవవాణీవిజ్ఞాపయతి యథాచమేన నిష్ఫలమాగమనం భవతిజగద్వా
శూన్యం తథాదేవ్యాత్మసన్ధారణాయాత్మనైవ యత్నః కార్య ఇతి సన్ది
శ్యపునరాహ। పత్రలేఖే త్వయాపియాన్త్యాధ్వని నమద్విరహపీడా
భావనీయా న శరీరసంస్కారేఽనాదరః కరణీయో నాహారవేలాతి
క్రమణీయా న యేన కేనచిదజ్ఞాతేన పథా యాతవ్యం న యత్ర త
త్రైవానిరూప్యావస్థాతవ్యముషితవ్యం వా న యస్యకస్యచిదపరిజ్ఞా
యమానస్యాన్తరం దాతవ్యం సర్వదా శరీరేఽప్రమాదిన్యా భావ్యం
కిఙ్కరోమి త్వత్తోపి మే వల్లభతరా దేవీ ప్రాణాః యేనైవమేకాకినీ
తేషాం సన్ధారణాయ విసర్జితాసి। అపి చ మమ జీవితమపి తవైవ హ
స్తేవర్తతే తదాత్మాయత్నేన పరిరక్షణీయ ఇత్యుక్త్వా స స్నేహం పరి
ష్వజ్య కేయూరకఞ్చ పునస్తదవధానదానాయ సంవిధాయ మహాశ్వే
తాశ్రమం యావత్ పునస్త్వయా మయైవ సహ మన్నయనా యాగ
న్తవ్యమిత్యాదిశ్య వ్యసర్జయత్।

నిర్గతాయాఞ్చ కేయూరకేణసహపత్రలేఖాయాం కిం శీఘ్రమే
తే యాస్యన్తి నేత్యన్తరావాగచ్ఛతాం విలమ్బఉత్పత్స్యతేనవేతి కియ
ద్భిర్వాదివసైః పరాపతిష్యన్తిత్యనయైవచిన్తయాశూన్యహృదయః క్ష
ణమివ స్థిత్వాసకన్ధావారవార్తాస్ఫుటీకరణాయ వార్తాహారం విసర్జ్య

బహుదివసాన్తరితదర్శనస్య వైశమ్పాయనస్య ప్రత్యుద్గమనాయాత్మానం
మోచయితుంపితుఃపాదమూలమగాత్।తత్ర చోభయతఃససమ్భ్రమా
పసృత ప్రతీహారవృన్దవితీర్ణవిస్తీర్ణాలోకమార్గో దూరాదేవాపసవ్య
జానుకరతలావలమ్బిత విమలమణికుట్టిమోఽమ్బరసంక్రాన్తప్రతిమోద్వి
గుణాయమానాయత కున్తలకలాపః పితుః ప్రణామమకరోత్॥

అథతారాపీడస్తథాకృతప్రణామం చన్ద్రాపీడ మా
లోక్యనిర్భరస్నేహ గర్భేణ సలిలభరమన్థరేణ నవజలధరధ్వనిగమ్భీరే
ణ స్వరేణదీర్ఘం ఏహి ఏహీత్యుక్త్వా ససమ్భ్రమ ప్రధావితమపిసమ్భా
వితశుక నాస ప్రణామముపసృత్యపార్శ్వే భూమావేవ సముప విశ
న్తమాకృష్యహఠాత్ పాఃపీఠేసముపవేశ్యాపరిసమాప్తావలోకనస్పృ
హేణ చక్షుషా సుచిరమాలోక్యాస్యోపారూఢ యౌవనభరాభిరామ
తరాణ్యఙ్గప్రత్యఙ్గాని పాణినా స్పృష్ట్వా గర్వయన్ శుకనాసమవా
దీత్ । శుకనాసపశ్యయమాయుష్మత శ్చన్ద్రాపీడస్యోత్సర్పిణీసహానీ
లమణిప్రభేవ కనకశిఖరిణోగణ్డకుణ్డలోద్భాసినీమదలేఖేవగన్ధద్విపస్య
ఉపహితకాన్తిపరభాగా లక్ష్మచ్ఛాయేవ చన్ద్రమసోవికాస శోభా ప్రే
క్షిణీ మధుకరావలీవకమలాకరస్య రూపాలేఖ్యే నీలవర్తికాఞ్జనవర్తి
కా తారుణ్యభరజలదరోద్గమశ్యామికోజ్జ్వలతన్దర్పప్రదీపక జ్వా
లశిఖా స్ఫురత్ప్రతాపానల ధూమరాజీ మకరధ్వజోపవనతమాలవ
ల్లీ మనోభవవికారదోషారమ్భ బాలతిమిరోద్గతి రుద్భాసమానాశ్మశ్రూ
సంజ్ఞాశ్మశ్రురాజిలేఖాసమన్తాత్సముద్భిన్నా।వివాహమఙ్గళయోగ్యాం
దశామారూఢోఽయం తద్దేవ్యావిలాసవత్యాసహసమ్మన్త్ర్యాభి జన
రూపానిరూప్యతాం కాచిజ్జగతీపతికన్యకా। దృష్టంహిమఙ్గళదర్శనం వ
త్సస్య వదనం సమ్ప్రతివధూముఖకమలదర్శనేనానన్దయ మేఆత్మానమి
త్యుక్తవతి తారాపీడే శుకనాసః ప్రత్యువాచ॥

సాధుచిన్తితం దేవేన అనేనతుసహృదయేన హృదయే సమారోపితా ఏవ సర్వవిద్యాః సమ్భావితాఏవ సర్వాఃకలాఃస్వీకృతాఏవ సర్వాః ప్రజాఃగృహీతాఏవ సర్వదిగ్వధూనాం కరాఃస్థాపితైవ నిశ్చలా కుటుమ్బినీపదే రాజలక్ష్మీః ఊఢైవ చతురుదధిమేఖలా కలాపభూషణా భూఃకిమపర మవశిష్యతే యదనేన న పరిణీయతఇత్యభిహితవతి శుకనాసే లజ్జావనమ్రవదన శ్చన్ద్రాపీడశ్చ కారచేతసి అహో సంవాదోఽయేనమే కాదమ్బరిసమాగమోపాయ చిన్తానుకాలమేవ ఈదృశీ తాతస్యబుద్ధిరుత్పన్నా తద్యదుచ్యతే అన్ధకారే ప్రవిష్టాస్యాలోకో వనగహనప్రవిష్టస్యాదేశకదర్శనం మహార్ణవపతితస్య యానపాత్రాభ్యాగమో మ్రియమాణస్యోపరి అమృతవృష్టి రితి తదేవాపతితం మయి సర్వథావైశమ్పాయనదర్శనమాత్రకాన్తరితావర్తతేమే కాదమ్బరీప్రాప్తి రిత్యేవం చిన్తయత్యేవ చన్ద్రాపీడేక్షితిపతి రుత్తస్థౌ। ఉత్థాయచ తమేవ వినయావనమ్రపూర్వకాయం సమవలమ్బ్యాంసదేశే సకలమేదినీభారోద్వహనగురుణా దోర్దణ్డేనశనైశ్శనైస్సఞ్చరణ్ శుకనాసేనానుగమ్యమానో విలాసవతీభవన మగమత్। గత్వాచససమ్భ్రమ కృతాభ్యుత్థానా మిన్దూదయావ లోకనవి లోలామివ సముద్రవేలాం విలాసవతీమూర్ధ్వ స్థితఏవా వాదీత్। దేవి పశ్యైషా త్వమపి చ వధూముఖావలోకన సుఖస్య కృతేనోత్తామ్యసీత్యుపాలభమానేవ దేవీ వత్సస్య యౌవనభా రారమ్భమాత్రపాత రేఖాఇవయౌస్తారుణ్యమర్యాలసితే చ్ఛావినివర్తనాజ్ఞా విజృమ్భమాణాశ్మశ్రురాజిరోఝా వివాహమఙ్గళసమ్పాదనా యాదిశతి। త్వమపరం కిమాదిశసీతి ప్రష్టవ్యా తదాదిశతు దేవి కథ్యమానేపి కిమపర మద్యాపహరసి వదనమన్యతో వ్రీడయా పృష్టావా కర్తవ్యం నాజ్ఞాపయసి వరమాతాసిసంవృత్తాజానామి చన్ద్రాపీడస్యోపర్య ప్రీతిరేషాయదేవమే తతా- ల్యే

ష్వనాదరోఽపదీరణాచ ఇత్యేవంవిధై ర్న గృహప్రాయై రాలాపైః సు
ఖాయమాన చేతాశ్చిరమివ స్థిత్వా శరీరస్థితిసమ్పాదనాయ నిరగాత్॥

చన్ద్రాపీడోఽపి శుకనాసముఖే నైవ వైశమ్పాయనప్రత్యుద్గమ నా
యాత్మానం మోచయిత్వా జననీభవనఏవ నిర్వర్తిత శరీరస్థితిర్వైశ
మ్పాయనప్రత్యుద్గమనసంవిధాన వినోదేనైవ తం దివస మనయత్ అవ
తీర్ణాయాఞ్చ తస్యాం యామిన్యాం సుహృద్దర్శ నోత్సుక్యేన శయన గ
తోఽపి జాగ్ర దేవ సమధికమివ యామద్వయం స్థిత్వా పరివర్తయద్భిరి
వ స్వకాన్త్యా నీలిమానమమ్బరతలస్య అపహరద్భిరివ హరితతాం తరు
గహనానామ్ అధస్తాదపి భిత్త్వా ప్రవిశద్భిర్నిర్వాసయద్భిరివ
తరుతలచ్ఛాయాం దరిగహనకుఞ్జోదరేష్వపినిలీనం తిమిర మతోఽన్త్యే
వప్రవిశ్యోత్పాటయద్భిర్వివరప్రవేశ వ్యాజేనచ రసాతలమివ ప్రవే
ష్టుమారబ్ధై రన్యథా పునర్ధవళయద్భిరివ ధవళతాం సౌధానామ్ ఉద్ధూ
లయద్భిరివ కర్పూర రేణునా దిఙ్ముఖానిలిమ్పద్భిరివ సాన్ద్రచన్దనద్ర వేణ
యామినీ మున్మానయద్భిరివ మేదినీముపనయద్భిరివ ద్యాం సంక్షిపద్భి
రివ తారకాగ్రహనక్షత్రమణ్డలాని విస్తారయద్భిరివ సరిత్పులినాని పృ
థక్పృథక్కమలవనాన్యుత్ప్రేక్ష్యైవ ధారయద్భిరివ ఉద్దళితదళవికాసా
నేకేకుర్వద్భిరివ కుముదాకరానపిచ పర్యస్తైరివ శిఖరిశేఖరేష్వావర్జితై
రివ ప్రాసాదమూర్ధసు పుఞ్జీభూయ వహద్భిరివ రథ్యాముఖేషూత్తర ద్భిరి
వ జలతరఙ్గేషు ప్రసారితైరివ సైకతస్థలేషు హంససార్ధైః సహైకీభూతైరి
వ సంవిభక్తైరివ చన్ద్రశ్రయప్రసుప్తకామినీకపోల లావణ్యేన క్షాళి
తైరివ చన్ద్రకాన్తచ్యుతజలధారాసహస్రైస్తథాచ గర్భగృహేష్వపి
విహతప్రవేశైర్దన్తవలభీభ్యోఽపి లబ్ధపరభాగైః పద్మినీపత్రషణ్డేష్వపి అ
ఖణ్డితధవళిమభిరారామేష్వపి దివసబుద్ధిము త్పాదయద్భిః పరస్పరో
ద్భిన్నక్రమేణోద్గిరద్భిరివ ఆవర్జయద్భిరివ విక్షిపద్భిరివ విస్తారయద్భి

రివ ప్రవర్తయద్భిరివ వర్షద్భిరివ సర్వతోజోత్సాహ ప్రవాహం కాదమ్బ
రీ సమాగమ త్వరాదానాయ స్మరసర్వాస్త్ర మోక్షమివ కుర్వద్భిశ్చ
ద్విపాదైర్ద్విగుణీకృత గమనోత్సాహా గమనసంజ్ఞాశంఖ నాదా
యాదిదేశ॥

అథగగనతలలబ్ధవిస్తారో విజృమ్భమాణఇవ దిక్కుఞ్జేష్వావర్త
మాన ఇవాభ్రంలిహనగరీప్రాకారమణ్డలాభ్యన్తరేషు సమారోహ
న్నివోత్తుఙ్గ గోపురాట్టాలక శిఖరాణివలన్నివ హర్మ్యాన్తరాళేషువి
కసన్నివ చతుష్కచత్వరేషు ప్రసరన్నివ రాజమార్గేషుపరిభ్రమన్ని
వ భవనసఙ్కటేషు ప్రవిశన్నివ ఉద్యాననగగహ్వరేషుసంమూర్ఛన్ని
వ ప్రాసాదకుక్షిషు తత్క్షణప్రతి బోధితానాం గృహసరోజినీ సారసా
నా మనువర్త్యమానఇవ తారతరదీర్ఘేణ ణితేన విచ్ఛిద్యమాన ఇవ
ముహుర్ముహుస్స్వభావగద్గదేనభవనకలహంసానాం కలరవేణనిర్ధార్య
మాన ఇవచ శ్రోత్రప్రవేశినా గమనవేలాప్రణామసమ్భ్రాన్తస్యవా
రాఙ్గనాజనస్య చలచరణనూపురరసనాగుణకలకలేన తారదీర్ఘతరః శఙ్ఖధ్వ
నిరుదతిష్ఠత్। అనన్తరఞ్చ ఉద్ఘాట్యమానైశ్చోచ్ఛ్రితైశ్చాకృష్యమాణైశ్చాకృ
ష్టైశ్చారోప్యమాణపర్యాణైశ్చ పర్యాణితైశ్చనీయమానైశ్చానీయమా
నైశ్చ విలభ్యమానై శ్చచ్ఛిద్యమానై శ్చాగచ్ఛద్భిశ్చాగతైశ్చ ఫ్రాజ్య
మానైశ్చ ఫ్రాజితైశ్చ పఙ్క్తిస్థితైశ్చ వాహ్యమానైశ్చతిష్ఠద్భిశ్చప్ర
తిపాలయద్భిశ్చ నిష్పతద్భిశ్చపర్యాప్తరాజద్వారాఙ్గనైరప్రభూత
చత్వరైర్విస్తృతసకలరథ్యాన్తరతయాన్తర్బహిశ్చ సఙ్కటాయమా
న నగరీవిస్తారైస్తురఙ్గమసహస్రైః సత్త్రాణం కన్తవనమయమివాన్తరిక్షం
ఖురరవమయీవ మేదినీ హేషారవమయానీవ శ్రోత్రవివరాణిఫేన పిణ్డ
స్తబక మయమివ యువరాజభవనద్వారాఙ్గనం ఖలీనవరమయ్యాఇవద
శదిశోఽశ్వాలఙ్కార రత్నప్రభామయా ఇవ భవన శశాఙ్కరశ్మ

యః। అచిరాచ్చ గృహీతసమాయోగోఽఙ్గనగత మిన్ద్రాయుధ మారు
హ్య పురస్తాచ్చలితే నాలోకహేతో ర్ద్వితీయచన్ద్రమణ్డలేనేవ హంస
ధామ్నామాజ్ఞళాతపత్రేణావేద్యమాన నిర్గమో యథాదర్శనమిత స్తత
స్సమాగతైరేవ ప్రణమ్యమానో రాజపుత్రసహస్రైః ప్రహృష్టపురజన
తయా సమ్బాధేనాపి రాజవర్త్మనా బహుత్వాత్తు రజసః బలస్య కృచ్ఛ్రా
లబ్ధసఞ్చారః కథంకథమపి నిర్జగామ నగర్యాః। నిర్గత్య చాదూరత ఏవ నిర్ఝ
రత్వాత్ జ్యోత్స్నాపూరస్యాచ్ఛతయా దుర్విభావ్యపానీయామప్యు
పరి కలకూజితానుమీయమానోత్రస్తహంససార్థోత్పలవ్యతికరాం పులి
నాయమానామివ సర్వతో జడతరతరఙ్గానిలస్పర్శమాత్రోపలక్ష్యసలి
లసన్నిధి ముత్తీర్య శిప్రా మతిప్రభూతత్వాగసఙ్కటత్వాచ్చ వర్త్మయ
తేవ గమనోత్సాహమతివిస్తీర్ణేనాపి పురస్సారితేనేవ చన్ద్రపాదైర్దశపు
రగామినా మార్గేణ ప్రావర్తత గన్తుమ్॥

అథోహ్యమానైరివ రయవాహినా సకలదిఙ్ముఖప్రసృతేన
జ్యోత్స్నాజలస్రోతసా వైశమ్పాయనాలోకనత్వరితస్య చన్ద్రాపీడమా
నసస్యైవ తుల్యంవహతో జఙ్ఘానిలేనేన్ద్రాయుధస్య ఆకృష్యమాణై రివ
వాజిభిస్తావత్యేవాపరరాత్రవేలయా యోజనత్రయమేవాలఙ్ఘయ
త్। అథాధ్వశ్రమాపహరణాయేవ ప్రవృత్తే వాతుమాహ్లాదకారిణి ని
ర్ఝరజ్యోత్స్నాజలావగాహాదార్ద్రార్ద్రస్పర్శేఽవశ్యాయశీకరాకర్షిణి ర
యలులితవివిధ వనపల్లవానిల వీజితే వినిద్రకుముదినీ పరిమళనలగ్న
పరిమళాహితజడిమ్ని రజనీవిరామపిశునే మాతరిశ్వని క్రమేణ చాపర
దిగ్వధూవదనచుమ్బిని తదాకల్పకేనేవ దుర్విషహశర్వరీ విరహచిన్త
యేవాసన్న దినకరోదయ విషాదేనేవా ప్రదోషానుత్రానితముఖ్యైః కుము
దశశిభిరాపీయమానస్య ధామ్నః పరిక్షయేణేవ సర్వాస్వప్యవసరః పయః
పాయిపయోదవిభ్రమాశ్వరజఃసఞ్జాతేనేవ పాణ్డుతాముపగతవతిచన్ద్రే

బిమ్బే ప్రత్యగ్రగగనలక్ష్మీవియోగసన్తాపోచ్ఛ్వసితే ధవళోత్తరీయాంశుక
ఇవ శశాఙ్కలగ్నే గళతి చన్ద్రికాలోకే అపరజలధిపాతినా జ్యోత్స్నా-
జలప్రవాహేణేవ సహసా ఫేనబుద్బుదావళీష్వివ నభసి నిమగ్నాసు తా
రకాపఙ్క్తిషు గళదవశ్యాయసలిలక్షాళనాదివ శనైశ్శనైశ్శలిత ము
క్తాగౌరం జ్యోత్స్నానుభావ ముత్సృజన్తీష్వాశాసు పునరపి భావ్యమాన
సహజశ్యామికాన్తిషు సలిలాదివోన్మజ్జత్సు తరులతావిటపేషు సము-
ల్లసతి పూర్వదిగ్వధూకర్ణపూరరక్తాశోకపల్లవే అమ్బరసరస్తామరసే దివ
సముఖకరికుమ్భసిన్దూరరేఖా తరణిరథరక్తధ్వజాంశుకే సన్ధ్యారాగే స
న్ధ్యాతపపరిగతేష్వాలగ్నదావానలేష్వివ వయస్సఙ్ఘాతైర్జనితారావ
ముత్సృజ్యమానేషు నివాసపాదపేషు సశేషనిద్రాలసైస్స్వైరప్రసా
రణావిశదజఙ్ఘాఙ్ఘ్రిభిర్ద్వారాదాకృష్టదీర్ఘపదసఞ్చారిభిర్వృకకదమ్బకై
రున్ముచ్యమానాసు ఊషరశయ్యాసు ఇచ్ఛావఖణ్డితోత్ఖాతపల్వలోపా
న్తప్రరూఢముస్తాగ్రన్థిష్వరణ్యగహ్వరాభిముఖేషు వరాహయూథే
షు నిశావసానప్రచారనిర్గతైర్గోధనైరితస్తతో ధవళాయమానాసు
గ్రామసీమాన్తారణ్యస్థలీషు ఆలోక్యమానజనపదవినిర్గమేషు ప్రసూ
యమానేష్వివ గ్రామేషు యథార్కకిరణావలోకోద్గమం చోన్నామ్య
మానఇవ పూర్వదిగ్భాగే సముత్సార్యమాణాస్వివాశాసు అపసార్య
మాణేష్వివారణ్యేషు విస్తార్యమాణాస్వివ గ్రామసీమాసు ఉత్తానీభ
వత్స్వివ సలిలాశయేషు అవచ్ఛిద్యమానేష్వివ శిఖరిషు ఉద్ధ్రియమాణా
యామివ మేదిన్యామదృశ్యతామివోపయాన్తీషు కుముదినీషు తిరోధా
నకారిణీం నీలతిరస్కరిణీమివ కరైరుత్సార్య తిమిరమాలాం విరహవిధు
రాంకమలినీమివాలోకయితుముదయగిరిశిఖరమారూఢే భగవతి సప్త
లోకచక్షుషి సప్తవాహే విహాయస్తలముద్భాస్య దిగన్తరాణ్యుద్భా
సయన్తీషు సకలజగద్దీపికాసు దివసకరదీధితిషు దృష్టిప్రసరక్షమాయాం

వేలాయాం సహసైవాగ్రతోఽర్ధగవ్యూతిమాత్రమివరాత్రిప్రయా
ణకాయాతమ్ అనేకక్షోభభీతేరరసాతలేనే వోద్గీర్యమాణ మసోఢ స
ఙ్ఘాత భరయా మేదిన్యేవ విక్షిప్యమాణం పర్యాప్త ప్రమాణాభిర్దిగ్భి
రివసమ్మ్రియమాణమపరిమాణ రజోనిరోధాశఙ్కితేనగీర్వాణవర్త్మనే
వావకీర్యమాణ మర్కకిరణాలోకేనేవ సహావిస్తీర్ణమాయాసితాయత
తరదృష్టిభిరపి అదృష్టపర్యన్తమనుజీవి భూభృచ్ఛతసహస్రకలితావష్ట
మ్భంసఞ్చారిణం ద్వితీయమివ మేదినీసన్నివేశం జలవాహినీప్రవేశగ
మ్భీరం ప్రాంశుకాయమపర మపారమష్టమ మివ మహాసముద్రముద్రి
క్తరజః సన్తానపూరితయాచా పరిస్ఫుటపిభావ్యసర్వవృత్తాన్తమపిత స్తతో
వలితధవళ కదళికోద్భాసితానేక కరిఘటాసహస్రసఙ్కులమవిరళబ
లబలాకావలీవిభ్రాజితామ్భోదసఙ్ఘాతం మూర్తిమన్తమివ మేఘసమ
యారమ్భమావాసభూమిగ్రహణసమ్భ్రమాభిధావితాసంఖ్యకరితురగ
నరపద స్పరోర్మ్మిసమ్పాదనయా అనుద్ధమన్దరాస్ఫాలన లులితకల్లోల
జాలాకులస్యమహోజలధేర్గ్లీలయానివిశమానంస్కన్ధావారమద్రాక్షీత్ ॥

దృష్ట్వాచాకరోచ్చేతస్యహో భద్రకం భవతియస్యచిన్తితాగ
మనఏవప్రవిశ్యవైశమ్పాయనం పశ్యామీత్యేవం చిన్తయిత్వాఛత్రచా
మరాదిభిః స్వచిహ్నైఃసహనివారితాశేషరాజపుత్రలోకో జవవిశేష
గ్రాహిభిస్త్రిచతురైస్తురఙ్గమైరనుగమ్యమానో మూర్ధానమావృత్యో
త్తరీయేణ రయవిశేషగ్రాహిణేన్ద్రాయుధేన నానావ్యాపారవ్యగ్ర
సకలలోకమచిన్తితఏవ స్కన్ధావారమాససాద।ప్రవిశంశ్చప్రత్యావా
సకం వహన్నేవ కస్మిన్ప్రదేశే వైశమ్పాయనావాసఇతిపప్రచ్ఛ। త
తస్తత్సన్నిహితాభిః స్త్రీభిరితరత్వాత్ప్రత్యభిజ్ఞాయ యథారబ్ధకర్మ
వ్యగ్రాభిరేవోద్బాష్పశూన్యవదనాభిర్భద్రకిం పృచ్ఛసి కుతోఽత్ర
వైశమ్పాయన ఇత్యావేద్యమానే ఆః పాపాః కిమేవమసమ్బద్ధం ప్ర

లపథేణి శూన్యహృదయపవతాః ప్రతారయన్న న్నిర్భిన్నహృదయత్వా
స్నాపరాః పృచ్ఛన్నేవోత్రస్త ఇవ హరిణశాబకో యూథపరిభ్రంశ
విలోల ఇవ కరికలభకో ధేనువిరహోత్కణ్ఠ ఇవ తర్ణకో నకిఞ్చిత్పశ్యన్
నకిఞ్చిచ్ఛృణ్వన్ నకఞ్చిదాలపన్ నకిఞ్చిదాకర్ణయన్ నకిఞ్చిన్నిరూప
యన్ నకఞ్చిదభివదన్ నకఞ్చిదాహ్వయన్ క్వాగతోస్మి కథమాగతో
స్మి క్వచలితోస్మి క్వగచ్ఛామి కింపశ్యామి కమారబ్ధం కాదిగన్తవ్యా మయా
కింవాకరోమీతి సర్వమేవాచిన్తయమానోఽన్ధ ఇవ బధిర ఇవ మూక ఇవ జడ
ఇవావిష్ట ఇవ కటకమధ్యదేశం యావత్తావదశ్వేనైవ వేగేనావహత్ ॥

అథేన్ద్రాయుధప్రత్యభిజ్ఞానాద్ద్వారస్థైరనుప్రధావిత రాజ
పుత్రలోకదర్శనాచ్చ దేవశ్చన్ద్రాపీడ ఇతి సమన్తాత్ససమ్భ్రమప్రధా
వితానామ చేలతోత్తరీయస్థానానాం ఉద్బాష్పశూన్యదృష్టీనాం దారా
దేవ లజ్జయా ప్రణామక్రియయా చ సమమేవావనమతాం రాజన్యస
హస్రాణాం ముఖాన్యవలోక్య క్వ వైశమ్పాయన ఇత్యపృచ్ఛత్ । తత
స్సర్వే సమమేవ విచార్య అస్మిం స్తరుతలే అవతరతు తావద్దేవః తతో
యథావస్థితం విజ్ఞాపయామ ఇతి న్యవేదయన్ । చన్ద్రాపీడస్య తేన తే
షాం స్ఫుటాఖ్యానాదపి కష్టతరేణ వచసా న్తశ్శల్యగర్భం స్ఫుటిత
మివ హృదయమాసీత్ కేవలం తత్కాలప్రణయినీమూర్ఛాసా ధార
ణమకరోత్ । తురగాదవతారితశ్చ కుథోపవిష్టశ్చ పితుస్సచివయో భిర
నతిక్రమణీయైః మూర్ధాభిషిక్తపార్థివైర్ధృతమాత్మానం తదానీంచ చేతి
తవాన్ ఉపలబ్ధసంజ్ఞోఽపచ వైశమ్పాయనస్యాదర్శనాదాత్మనశ్చదర్శ
నాత్కిమేతత్కావహం వక్తే కింవామయైతచ్చరితమితి భ్రమారూఢ ఇతి
ముహ్యద్భిరివేన్ద్రియైస్సర్వమేవానుప్రేక్ష్యమాణః కేవలస్కన్ధావా
రాగమనే నైవ తస్యాభావాదన్యదసమ్భావయన్ దుర్విషహపీడాభి
హతేన చేతసా కిమాగటామి కింహృదయమవష్టభ్య తూష్ణీమాసే కిమా

త్మానమాహత్యహఠాత్ ప్రాణైర్వియోజయామి కిమేకాకీకాఞ్చిద్దిశం
గృహీత్వా ప్రవ్రజామి ఇతి కర్తవ్యతామేవ నాధ్యగచ్ఛత్। అన్తర్వహ్నినే
వ దహ్యమానఇవ స్ఫుటన్నివసహస్రధామనఃఖేదచకారచేతస్య హిమా
మేరమ్యోఽప్యరమణీయః సంవృత్తో జీవలోకః వసత్యపి శూన్యీభూతా
పృథివీ సచక్షుషోఽప్యన్ధాః కకుభో జాతాః సునిష్పన్నమపి హతంజన్మ
సురక్షితమపి ముషితంజీవితఫలం కం పశ్యామికమాలపామికస్మై విశ్ర
మ్భంకథయామి కేనసహ సుఖమాసేకిమద్యాపిమేజీవితేన కా గచ్ఛ
ర్యాపి వా వైశమ్పాయనస్యకృతేక్వగచ్ఛామి కంపృచ్ఛామి కమభ్యర్థ
యేకోమేద దాతుపునస్తాదృశంమిత్రరత్నంకథంమయాతాతస్యశుకనా
సస్య వాత్మా వైశమ్పాయనేన వినా దర్శయితవ్యః కిమభిధాయచ తన
యశోకవిహ్వలా మనోరమావాసంస్థాపయితవ్యా। కింభూమిఃకాచిద
సద్ధా తాంసాధయితుం పశ్చాత్స్థితఃఉతనరపతిఃకశ్చిదపఙ్క్టితస్త
త్సఙ్ఘటనాయపశ్చాత్పరిలమ్బితః క్వచిదగృహీతాంతాంగ్రహీతుం మ
యోత్సఙ్కలిత ఇత్యేతాని చాన్యానిచాన్తరాత్మనాచిరమధోముఖఏవ
వికల్ప్యహృదయా స్ఫుటనాద్విలక్ష మివాపవాదినమివ మహాపాతకి
నమివ ఆత్మానంమన్యమానో వదనమదర్శయన్ శనైఃకృచ్ఛ్రాదివతా
న ప్రాక్షీత్॥

మయ్యాగతే కిం కశ్చిదేవం విధోఽన్తరే సంగ్రామ ఉత్పన్నఃకిము
హోవ్యాధిర్వా కశ్చిదాశుకారీ అసాధ్యరూపః సముపజాతో యేనేత
దతర్కితమేవమహావజ్రపతనముపనతమితి। తే త్వేవంపృష్టాః సర్వే
సమమేవకరద్వయపిహితశ్రుతయోవ్యజ్ఞపయన్। దేవశాన్తంపాపం
దేవశరీరమివ సాగ్రం వర్షశతం ధ్రియతే వైశమ్పాయన ఇత్యేతదా
కర్ణ్య తూజ్జీవిత ఇవానన్దబాష్పనిర్భరః సమ్భావ్య తాన్సర్వానేవకణ్ఠ
గ్రహేణావాదీత్। జీవతో వైశమ్పాయనస్యాన్యత్రక్షణమప్యవస్థాన

మసమ్భావయతా మయైవం పృష్టా భవన్త స్తజ్జీవతీత్యేతానితు తావత్
కర్ణైకశూలాన్యక్షరాణి అధునా కిం వృత్తమస్య యేనాసౌ నాగతః క్వ వా
స్థితః కేన వా ప్రసఙ్గేన కథం వా తమేకాకినముత్సృజ్యాయాతా భవన్తః
కథం వా భవద్భిర్బలాదపి నానీతోఽసావిత్యే తదవగన్తు ముత్తామ్యతి
మే హృదయమితి । తేచైవం పృష్టా వ్యజ్ఞపయన్ దేవ శ్రూయతాం
యథావృత్తమ్ । పృష్ఠతః స్కన్ధావార మను పాలయద్భిః శనైశ్శనై
ర్వైశమ్పాయనేన సహ భవద్భిరాగన్తవ్యమిత్యాదిశ్యాగతవతి దేవే త
స్మింస్తు దివసే ఽగృహీతత్వాద్వా సేన్ధనాదికస్యోపకరణజాతస్యాద
త్తమేవ ప్రయాణం స్కన్ధావారేణ । అన్యస్మిన్నహని ఆహతాయాం
ప్రయాణభేర్యాం సజ్జీక్రియమాణే సాధనే ప్రాతరేవాస్మాన్ వైశ
మ్పాయనోఽభ్యధాత్ । అతిపుణ్యం తదచ్ఛోదసరః పురాణే శ్రూయ
తే తదస్మిన్స్నాత్వా ప్రణమ్య తస్యైవ తీరభాజి సిద్ధాయతనే భగవ
న్తం భవా భవప్రభుం మహేశ్వరం శశాఙ్క-శకల శేఖరం వ్రజామో
దివ్యజన సేవితా కేనకదా పునః స్వప్నేఽపి భూమిరియమాలోకితేతి అభి
ధాయ చరణాభ్యామేవాచ్ఛోదసర స్తీరమయాసీత్ । తత్ర చాతిరమ్య
తయైవ సర్వతోదత్తదృష్టిః సఞ్చరన్నమరకామినీ శ్రోత్రశిఖరా రోహ
ణప్రణయోచితైః తరఙ్గానిలాహతివిలోల వృత్తిభిః కిసలయై రవిరళకు
సుమమకరన్దలోభపుఞ్జితానాఞ్చ మత్తమధులిహాం మఞ్జునా శిఞ్జిత
వేన దూరాదాహ్వయన్తమివ మరకతమణిశ్యామయా ప్రభయాను
లిమ్పన్తమివసమం దశదిగ్భాగాన్ అగత్తదివసకరకిరణప్రవేశతయా
దివాప్యన్తర్నిశీథమివ బిభ్రాణం చిరపరిచితైరపి మేఘోద్గమాశఙ్క
యా ముహుర్ముహురున్ముక్తమధురకేకారవైర్వనశిఖణ్డిభి రుత్కన్ధరైర
వలోక్యమానం పదమివ జలదకాలస్య ప్రతిపక్షమివ సర్వసన్తాపా
నాం నిజావాసమివ జడిమ్నో నిర్గమమార్గమివసురభిమాసస్య ఆశ్రయ

మివ మకరధ్వజస్య ఉత్కణ్ఠావినోదస్థానమివ రతే రాస్పదమివ సత్స్వర
మణీయానా మనవరతచలితసురభిశీతలాచ్ఛోద సర స్సరజమారుతాభి
వీజి తాభ్యన్తరశిలాతల మన్యతంసం తటలతామణ్డపమద్రాక్షీత్॥

దృష్ట్వా చ తమతిచిరాన్తరితదర్శనం భ్రాతరమివ తనయమివ సు
హృదమివ చానన్య దృష్టిర్విస్మృతనిమేషేణ చక్షుషా విలోకయన్
స్తమ్భితఇవ లిఖితఇవ సుచిరమూర్ధ్వ ఏవస్థిత్వా అపారయన్నివాష్పాణి
ధారయితుమాక్రమ్యమాణఇవ మూర్ఛయోన్ముచ్యమానఇవేన్ద్రియైర్వి
ఘటిత్వా స్సకాజ్ఞ స్సముపవిశ్య భూమావేకమప్యన్తరాత్మనా స్మరన్నివాను
ధ్యాయన్నివ నిర్వికారహృదయో గళితలోచనపయోధారాసన్తానస్తూ
ష్ణీమధోముఖ స్తస్థౌ। తథావస్థితం తమవలోక్యాస్మాకముదపాదిచేత
సిచిన్తా యేనకేనచిదప్రియన్త ఏవరసికహృదయాంపరిణామధీరమ
తయోపి కింపునః కుతూహలాస్పదే ప్రథమే వయసి వర్తమానాః। త
స్మిన్నియతమిమమస్యైవామతిమనోహరాం భూమిమాలోక్య భావ
యతో హృదయవికృతిరీదృశీ జాతేతి। నచిరాచ్చ తమేవ మవదామవ
యం దృష్టా దర్శనీయానామవధిరేషా తదుత్తిష్ఠ సమ్ప్రతి నిర్వర్తయామః
స్నానవిధిమతిమహతీ వేలా జాతాసజ్జీభూతంసాధనంప్రయాణాభిము
ఖస్సకల స్కన్ధావారస్త్వాం ప్రతిపాలయన్నాస్తే కిమద్యాపి విలమ్బి
తేనేతి। స త్వేవముక్తోఽప్యస్మాభిరశ్రుతాస్మదాలాప ఇవ జడ ఇవ
మూక ఇవ అశిక్షిత ఇవ వక్తుం నకిఞ్చిదపి ప్రత్యుత్తరమదాత్। తమేవ
కేవలమనిమేషపక్ష్మణా నిశ్చలస్తబ్ధతారకేణ సన్తతాశ్రుస్రోతసా
లిఖితేనేవ చక్షుషా లతామణ్డప మాలోకితవాన్।

పునఃపునశ్చ అస్మాభిరాగమనాయ అనుబధ్యమానస్సగద్గదితదృ
ష్టిరేవాస్మాన్ పరిచ్ఛేదనిష్ఠుర మాహస్మ। మయాతు న యాతవ్యమ
స్మాత్ ప్రదేశాత్ గచ్ఛన్తు భవన్తస్స్కన్ధావారమాదాయ న యుక్తం

భవతాం చన్ద్రాపీడభుజబలపరిరక్షితం గతే తస్మిన్ మహాసాధనం గృ
హీత్వా అస్యాంభూమౌ క్షణమప్యవస్థానంకర్తుమ్। ఇత్యుక్తవన్తశ్చ
తమకస్మాన్మామ కిఞ్చిదస్య ద్వై వా దేవవైరాగ్యకారణ ముత్పన్నమితి
ఆశఙ్క్యసానునయమాగతాయ పునఃపునః ప్రతిబోధ్య తాదృశా సంబ
ద్ధానుష్ఠానేన జాతపీడాః నిష్ఠురమప్యభిహితవన్తో వయమేవం న యుక్త
మస్మాకం స్థాతుం భవతఃపునర్దేవస్య తారాపీడస్యానన్తరాదార్య శుక
నాసాల్లబజన్మనో దేవ్యా విలాసవత్యా అఙ్కలాలితస్య దేవేన చన్ద్రా
పీడేన సహైకత్రసంవృద్ధస్య తథా విద్యాగృహే మహతాయత్నేనైవం
శిక్షితస్యయుక్తమిదం యజ్జ్యేష్ఠే భ్రాతరి సుహృది వత్సలే భర్తరి జగ
న్నాథే చ గుణవతి చ భవతి సర్వమర్పయిత్వా గతే తత్పరిత్యాగే నా
త్రావస్థానమ్ కస్యాపరస్యేదృశో యుక్తాయుక్తపరిచ్ఛేదః తిష్ఠతుతా
వదస్మాకం తవోపరి స్నేహో భక్తిర్వా అస్మింస్తు శూన్యారణ్యే భవ
న్తమేకాకినముత్సృజ్య గతాస్సన్తో దేవేన చన్ద్రశీతల ప్రకృతినా చన్ద్రా
పీడేనైవ కింవక్తవ్యావయం కిమన్యో దేవశ్చన్ద్రాపీడోఽన్యో వాభవా
న్తదున్ముచ్యతావ యంసమ్మోహాగమనాయ ధీరాధీయతామిత్యభి
హితోఽస్మాభిరీషదివవిలక్షహాసేన వదనేనాస్మానవాదీత్। కిమహం మే
తావదపి న వేద్మి యద్గమనాయమాంభవన్తః ప్రబోధయన్తి అపిచ చ
న్ద్రాపీడేన వినా క్షణమప్యహమన్యత్ర న పారయామి స్థాతుమ్ ఏషై
వ మే గరీయసీ పరిబోధనా తథాపి కిం కరోమ్యనేనైవ క్షణేన సర్వ
త్రవిగళితం మే ప్రభుత్వమ్। తథాహి స్మరదివ కిమపి మనో నాన్యత్ర
ప్రవర్తతే పశ్యన్తీవ కిమపి న దృష్టిరన్యతోవలతి ఆసక్తమివ క్వాపి
హృదయం కిమపి న జానాతి నిగడితావివ అన్యత్రపదమపి న దాతుం
చరణావుత్సహేతే కీలితేవ చాస్మిన్నేవ స్థానే తనుస్తదాత్మనా త్వ
మహాసమర్థో యాతుమ్। అథ బలాద్భవన్తోమాంనినీషవస్తత్రాప

చలితస్యాస్మాత్ ప్రదేశాదాత్మనో జీవితధారణం న సమ్భావయామి। అత్ర పునస్తిష్ఠతో యదేతదనర్ఘ్యం ప్రియే కముష్యవసీయమానం పరివర్తతే మే యేనైవ విధృతోఽస్మి తేనైవావశ్యం ధార్యన్తే ప్రాణా ఇతి చేతసి తదలం నిర్బన్ధేన గచ్ఛన్తు భవన్తోఽనుభవన్తు యావజ్జీవమాత్మనశ్చన్ద్రాపీడముఖదర్శనసుఖమ్। అల్పపుణ్యస్య తు తన్మే ప్రాప్తమపి కరతలాదేవమాచ్ఛిన్నం దైవేనానీతమ్ ఇత్యేవమభిదధానశ్చ కౌతుకాదిదమేతద్వ్యైవం భాషసే నాయాసి దేవస్య చన్ద్రాపీడస్య సమీపమిత్యస్మాభిః పునఃపునః పృష్టోఽభ్యధాత్। అజ్ఞోఽహమేవ వక్తుం తథాపి శపామి వయస్యచన్ద్రాపీడస్యైవ జీవితేన యదికిఞ్చిదపి జానామి యత్కేన కారణేన న శక్నోమి గన్తుమితి। అపిచ భవతామపి ప్రత్యక్ష ఏవాయం వృత్తాన్తస్తద్వ్రజన్తు భవన్త ఇత్యుక్త్వా తూష్ణీమభవత్।

ముహూర్తాదివ చోత్థాయ తేషు తేషు రమ్యతరేషు తరుతలేషు లతాగృహేషు సరస్తీరేషు తస్మింశ్చ దేవాయతనే కిమపి నష్టమివాన్విష్యన్ననన్యదృష్టిర్బభ్రామ। భ్రాన్త్వా చ చిరమివ ఖిన్నాన్తరాత్మా సనిర్వేదమీషద్విలక్ష ఇవ నిశ్వస్యాన్యతరస్మిఁల్లతాగహనే పునరుపవిశ్య తస్థౌ। వయమపి కృతవీరుత్సన్నిధానాస్తత్ప్రతిబోధనాప్రత్యాశయాస్థితా ఏవ గతవతి సమధిక ఇవ యామద్వయే శరీరస్థితికరణాయాస్మాభిరభ్యర్థితః ప్రత్యువాచ। వయస్యచన్ద్రాపీడస్య ఖల్వమీ స్వజీవితాదపి వల్లభతరాః ప్రాణాః తద్యదిబలాదపి పరిత్యజ్య మాం గచ్ఛన్తి తథాప్యేషాం సన్ధారణే మయా ప్రయత్నః కార్యః కిం పునరగచ్ఛతామేవ చన్ద్రాపీడదర్శనే నైవ చాహమర్థిన మృత్యునా తదభ్యర్థనైవాత్ర నిష్ఫలేత్యభిధాయోత్థాయ స్నాత్వా కన్దమూలఫలైర్వనవాసోచితాం శరీరస్థితిమకరోత్। నిర్వర్తితశరీరస్థితౌ తస్మిన్వయమపి కృతవన్తః। అనేనైవ చ క్రమేణ విస్మితాన్తరాత్మనో రాత్రౌ చ దివా చ కిమేతదితి తం వృత్తా

న్తమేవాను భావయన్తో దినత్రయంస్థిత్వానిష్ప్రత్యాశా స్తదాగమనా
నయనగమో స్సుకృతబలసంవిధానంతత్పరికరంతత్ర స్థాపయిత్వా చాగ
తావయమ్। యచ్చా గ్రతోన ప్రేషితః సంవాద ప్రదేకం తావదప్రా
గచ్ఛతోదేవస్యాసౌ నపరాపణ త్యేవ అపరమపి చిరాత్ ప్రవిష్ట కా
యమానస్యైవ దేవస్య మాపునరాగమనస్లకేోభూదితి॥

చన్ద్రాపీడస్యతుతం స్వప్నే ఽప్యనుత్ప్రేక్షణీయం వైశమ్పాయ
నవృత్తాన్తమా కర్ణ్య యుగపదుద్వేగ స్మయాభ్యా మాక్రాన్తహృదయ
స్యేదపాది చేతసికింపునరీ దృశస్య సర్వపరిత్యాగ కారిణో వనవాసై
కశరణస్య వైరాగ్యస్య కారణంభవేత్స్వయఞ్చనపశ్యామి కిఞ్చిత్ స్ఖలి
తం తాతప్రసాదాత్తమామివ తమపి చరణతలబురిత చూడామణి
యోఽర్చయన్త్యేవ రాజానో మమేవతస్యాపి వాఞ్ఛాధికేషు సర్వో
పభోగేషు నకిఞ్చిదపి హీయతే మమేవతస్యాప్యాజ్ఞాన విహన్యతఏవ
అహమపి సోఽపిప్రసాదాఙ్కరోత్యేవమత్తఇవ తస్మాదపిబిభేత్యేవా
పరాధిజనో మయీవతస్మిన్నపిసర్వాస్సమ్పదఃతమప్యాలోక్య మామి
వోత్పద్యతే స్పృహాలోకస్య। అథాగచ్ఛంస్తాతేనామ్బయాచార్యశుక
నాసేన మనోరమయాచ తనయస్నేహాచితేన సౌహార్దేన నస
మ్భావితః వినయాధిక్యేచ్ఛునాతాతేన శుకనాసేన వాకిఞ్చిత్ పీడాక
రమభిహితం తాడితోవాతత్రాపినైవాసావేవవఞ్చనపిశునస్స్వభావో
వాగురుజనాభక్తో వా గుణోపాదానవి ముఖోవా తరళచిత్తోవా యు
క్తిఞ్చనకారీ యః కశ్చిదివ క్షుద్రప్రకృతిరాద్య పుత్ర
తాగర్వితో దుశ్శిక్షితోదుర్వినీతోవా పుత్రైషతాదుర్లలితోవా యోజ
న్మనః ప్రభృతి సర్వప్రకారోపకారిణో గురుజనస్యోపరిఖేదమేవంకు
ర్యాదనుబన్ధాత్ విరమేద్వా। ప్రశమస్యాపీదృశస్యనైష కాలః అద్యా
ప్యసౌ విద్వజ్జనోచితేగార్హస్థ్యపవననివేశతోదేవపితృమనుష్యాణామా

స్పృష్ట్వైవ నోపగతో౽గత్వా నానృణ్యమృణత్రయేణబద్ధః స్వర్గతః । న తేన పుత్రపౌత్రసన్తత్యా వంశః ప్రతిష్ఠాం నీతో నావనతదక్షిణైర్మహాక్రతుభిస్స్వర్గసత్రకూపప్రపాప్రాసాదతటాకారామాదిభిరాస్థానైః కీర్తనైరలఙ్కృతా మేదినీ నాకల్పస్థాయిభిర్యశోభిర్యాయినో౽పి ప్రకీర్ణం చ గురవో౽నువృత్త్యా సుఖం స్థాపితాః నస్నిగ్ధబన్ధూనాముపకృతం న ప్రణయినో విశేషవిభవతాం నీతాః నసాధవః పరివర్ధితాః నానుజీవినః సంవిభక్తాః నాభ్యాగతాః పూజితాః న స్తృషః నదృష్టాః శ్రుతా వా అజ్ఞానాః నజాతేనజీవలోకసుఖాన్యనుభూతాని న తేన పురుషార్థసాధనానాం ధర్మార్థకామమోక్షాణామేకో౽పిహి ప్రాప్తః । కిమేతత్తేనకృతమిత్యాక్షిప్తచేతాశ్చిన్తయంస్తస్మిన్నేవ తరుతలే స్థిత్వా శూన్యహృదయో౽పి యథాక్రియమాణప్రసాదసమ్మానసమ్భావనాసమ్భావితం విసర్జ్య సకలమేవ రాజకముత్థాయ తత్క్షణకృతసముత్తుఙ్గతోరణాబద్ధచన్దనమాలముభయపార్శ్వస్థాపితోత్పల్లవముఖపూర్ణహేమకలశం ద్వారాత్ప్రభృతిసిక్తసమ్మృష్టభూమిభాగముత్సర్పిభిశ్చ ప్రకీర్ణసురభికుసుమప్రకరమితస్తతః సఞ్చరతా కర్మాన్తికలోకేన గృహీతవివిధభృఙ్గారం మణిచామరతాలవృన్తరత్నపాదుకాద్యుపకరణపాణిభిర్గ్రాహవనితాభిశ్చాకీర్ణం వితానతలవర్తినా సుధామోదాధివాసితదిఙ్మణ్డలేన రాజహస్తినా గన్ధమాదనేనసనాథీకృతైకపార్శ్వమపరపార్శ్వోపకల్పితేన్ద్రాయుధావస్థానముపవాహ్యకరేణుకాక్రాన్తబాహ్యాఙ్గనమశేషద్వారావస్థితబహువేత్రిలోకం మహత్త్వాద్గమ్భీరతయానేకసత్త్వశరణతయా చ మహాజలనిధిమనుకుర్వాణం తథాహి సవేలావనమివ యామికస్థితానేక కరిఘటాపరికరేణాన్తః ప్రవిష్టమహాశైలమివ గన్ధమాదనేనసకల్లోలమివ సఞ్చరత్ప్రమ్యాన్తకర్మాన్తికలోకోర్మిపరమ్పరాభిస్సావర్తమివ ప్రాహరికజనమణ్డలావస్థానైస్సలక్ష్మీకమివ రాజ్ఞనాభిస్సరత్నమివ మహాపురుషైస్స

హంసమాలమివస్ఫటికపతాకాభిస్సఫేనపటలమివ కుసుమప్రకరైః హారి
మివానన్తభోగపరికరంకాయమానమవిశత్ ॥

ప్రవిశ్యచాగృహీతప్రతికర్మతయా మలినవేషాభిరుద్విగ్నదీన
ముఖీభిరిత స్తతో వారాఙ్గనాభిర్యామికలోకేనకగ్నాన్తికైశ్చప్రణమ్య
మానస్తూష్ణీమివాలోకకారకేణేవముదా మోదేనావేదితే నిస్పృష్టశూన్య
దృష్టిర్గ్రథమాదనేశనైశ్శనైర్వాసభవనమయాసీత్ । తత్రచాపనీతస
మారోగోపిము చ్యాఙ్గాలిశయనీయేతనుతాలవృన్తానిలేన వీజ్యమానో
ఽఙ్గసమ్వాహకారిభిశ్శనైశ్శనై రపనీయమానాగమనఖేద స్సకలరజనీ
ప్రజాగరఖిన్నోపిచాప్రాప్తనిద్రాసుఖో దుఃఖాశికయా పునరపి
దుఃఖాన్తరహేతుంచిన్తామేవావిశత్ । యదితావగ్రణీము క్తస్తేనా
మ్బయావావహతి శోకార్ణవేనిఃక్షిప్యతౌతనయవిరహశోకవిక్లబంతాతం
శుకనాసమమ్బాఞ్చమనోరమామనోశ్వాస్యాస్మాదేవప్రదేశాద్గచ్ఛా
మితదానయాపివైశమ్పాయనస్యానుకృతంభవతి నివృత్య పునర్గమ నే
చాముక్తిపక్షమాశఙ్కతేమేహృదయంతత్కింకరోమిఅథవా అస్థాన
ప్రతిముక్తిశఙ్కామేప్రియసుహృదాఆత్మానంమాఞ్చపరిత్య జతా
ప్యపరేణప్రకారేణగమనముత్పాదయతాకాదమ్బరీసమీపగమనో
పాయచిన్తాపర్యాకులమతేరుపకృతమేవ । తదధునా వైశమ్పాయన
ప్రత్యానయనాయయాన్తంనతాతోనామ్బాపినార్యశుకనాసోఽపి నివా
రయితుం శక్నోతిమామ్ । గతఞ్చవైశమ్పాయన సహితః తేనైవ
పార్శ్వేనాగ్రతోగమిష్యామి ॥

ఇతినిశ్చిత్యతత్కాలకృత వైశమ్పాయనవియోగదుఃఖంపరిణామ
సుఖమౌషధమివబహుమన్యమానోముహూర్తమివస్థిత్వా విశ్రాన్తసు
ఖితైరఙ్గైరాపూరితే తృతీతార్ధ యామశంఖే శరీరస్థితకరణాయోదతి
ష్ఠత్ । ఉత్థాయచయత్రైవకాదమ్బరీతత్రైవవైశమ్పాయనఇతిస్వహై

ర్యావష్టమ్భేనైవ సంస్తమ్భ్యహృదయఙ్గమాన్యాన్తరాత్మా పునరేవ సం
వర్జితరాజలోకః శరీరస్థితి మకరోత్ । కృతాహారశ్చ అన్తర్జ్వలతో మద
నానలస్య వైశమ్పాయనవిరహశోకాగ్నేశ్చ బహిరపి సన్తాపదానాయ
సాహాయకమివ కర్తుముపరిస్థితశ్చాతికష్టముష్ణప్రపిదితుము యుగపత్ప్ర
సారితకరః కరోత్యయత్నేనైవ సన్తాపమిత్యాకలయ్యేవ గగనతలమధ్య
మారూఢే సవితరి ఆతపవ్యాజేన రజతద్రవమివోత్తప్తముద్గిరతి రశ్మిజా
లే నిర్భిద్యవిశన్తీష్వివ శరీరమాతపకణికాసు పుఞ్జమానప్రాణిసఙ్ఘాతా
సుతలప్రవేశానుసఙ్కటాయమానాసు పాదపచ్ఛాయాసు బహిరాలో
కయితుమిచ్ఛాప్యపారయన్తీషు దృష్టిషు ఆలోకేషు జలస్విన్నేష్వివ దిఙ్ముఖేషు
దుఃస్పర్శాసు భూమిషు నిస్సఞ్చారేషు పథిషు సఙ్కటప్రపాకుటీరోదరో
దపీతిపుఞ్జితేష్వధ్వన్యేషు నాడీన్ధమశ్వాసాతురేషు స్వనీడావస్థాయిషు ప
త్రరథేషు పల్వలాన్తర్జలప్రవేశితేషు మహిషబృన్దేషు అరవిన్దదళశకల
కిఞ్జల్కవిచ్ఛురితమిచ్ఛావిలోడితో త్రుటితబిసకాణ్డచ్ఛేదదన్తురం నిపాన
సరః పఙ్కమారోహత్సు కరియూథేషు రక్తతామరసకాన్తిషు లలనాక
పోలోపాన్తేషు కలితముక్తాప్రోద్దామకారిణీషు విరాజమానాసు ఘర్మజ
లకణికావలీషు స్మర్యమాణాయాం జ్యోత్స్నాయాం గృహ్యమాణేషు
తుషారగుణేష్వాకాఙ్క్ష్యమాణే పయోదకాలాభ్యాగమే అభ్యర్థ్యమానే
దివసపరిణామే ప్రదోషదర్శనాకాఙ్క్షిషు హృదయేషూత్థాయ సరస్తీరక
ల్పితమనవరతాపతజ్జలాసారసేకనివారితోష్ణకరకిరణసన్తాప మేకసన్తా
నావలీ ధారావేగవాహిన్యా నిర్ఝరిశ్యేవ కుల్యయా పరిక్షిప్తమన్తరాల
విస్ఫిత జలజమ్బూప్రవాళాహతాన్ధకార మాముక్తకుసుమపల్లవలతా
వృతాఖిలస్తమ్భసఞ్చయమతను హరిచన్దనచర్చార్ద్రం మరకతశ్యామ
పద్మినీపలాశాస్తీర్ణసనుస్తభూతల మామోదమానసరసస్ఫుటితారవిన్ద
రాశిదత్తప్రకరమాకీర్ణసరసబిసకాణ్డముకాణ్డకల్పితప్రావృట్కాలమి
తస్తతోవర్షన్తీభిశ్శైవలప్రవాళమఞ్జరీభిర్జలదేవతాభిరివ సద్యస్స్నా

చార్ద్ర విసర హాసాభిరుపగృహీతసురభికోమలజలార్ద్రకాభిరనాశ్యాన
చన్దనాజ రాగ హారిణీభిర్హారవలయమా త్రాభరణాభిరవతంసితబాలశై
వలప్రవాళాభి ర్మృణాళ తాలవృన్తకర్పూరపటవాసహారిచన్దనచన్ద్రనచన్ద్ర
కాన్తన ణిదర్పణాద్యుపకరణపాణిభిరబహ్వీభిర్వారాజ్ఞనాభిరుపేతంప
రిభవస్థా మివనిదాఘపను యస్యనిదానమివశీత కాలస్యనివేశనమివవా
రివాహానాంతిరస్కారమివరవికిరణానాం హృదయమివసరసస్య హిమా
దరమివహిమగిరేః ప్రకృతిమివ తుషారస్యస్వరూపమివజడిమ్నః ఆవాస
మివవిభావరీణాం ప్రత్యాఘాతమివదివసస్యజలమణ్డపమయాసీత్ ॥

తత్ర చాతిరమ్యతయా క్షుభితమకరధ్వజోత్కలికా సహస్రవి
షమంజలాసారశిశిరతయా సన్ధుక్షిత సుహృద్వియోగాగ్నినలంకాహో
సముద్రమివగమ్భీరంతందివసమేకాకీకథమపస్వధైర్యయానపాత్రేణా
లఙ్ఘయత్ ।లోహితాయమానాతపేచ సాయాహ్నేనిర్గత్యబహుళ గో
మయోపలేపహారితే మన్దమన్దమారుతాహతోత్తరళాయమానధవళ కు
సుమప్రకరశోభినివాసభవనాజనే క్షణమివాస్థానే సమాసన్నపార్థివై
స్సహవైశమ్పాయనాలాపేనైవ స్థిత్వాద్వితీయపవయామే చలితవ్యం స
జ్జీకురుత సాధనమితి ఆజ్ఞాబలాధ్యక్షం బుభుక్షోదయ ఏవ విసర్జి తా
శేషరాజలోకో వాసభవనమధ్యవసత్ । అధాతిచిరాన్తరితోజ్జయినీ ద
ర్శనోత్సుకోపినాపిప్రయాణనాన్ద్యాసకలపవ కటకలోకస్సజ్జీ భూయ
ప్రావర్తతగన్తుమ్ । సద్యోఽవతరన్నేవ తృతీయేయామే తురగ కరిణీ
ప్రాయవాహనేనానతిబహునా రాజలోకేనసహ విరళకటకసమ్మర్దే
న వర్త్మనాఽవహత్ । అధాధ్వనైవసహ క్షీణాయాంయామవత్యాంఠ
సాతలాదివోన్మజ్జత్సుసర్వభావేషు ఉన్మీలన్తీష్వివ దృష్టిషు పునరి వా
న్యధాసృజ్యమానేజీవలోకేవిభజ్యమానేషునిమ్నోన్నతేషు విరళాయ
మానేష్వివ వనగహనేషు సఙ్కుచత్స్వివ తరులతాగుల్మేషు గగనత

ఒమారోహన్త్యాః పదేఇవ లాక్షారసాలోహితే దివసశ్రియోఽవశ్యా
య సేకాన్నవపల్లవఇవాఙ్గీక్రియమాణే పూర్వాశాలతాయాః కమలినీరా
గదాయిని దివసకరబిమ్బే విస్పష్టే ప్రభాతసమయే కటకలోకేనైవ సహ
పరాపతిత వానుజ్జయినీమ్॥

అథకుమారత ఏవ ప్రభృతి ద్వాన్వస్థితైశ్చ పుఞ్జీభూతైశ్చ పుఞ్జ్యమానై
శ్చాబద్ధమణ్డలైశ్చోర్ధ్వైశ్చోపవిష్టైశ్చావలితైశ్చవలితైశ్చ దత్తకతిపయశూ
న్య పదైశ్చ నివర్తమానైశ్చాగచ్ఛద్భిశ్చోన్ముఖైశ్చాధోముఖైశ్చోద్బాష్ప
దృష్టిభిశ్చ వివర్ణవదనైశ్చ మహాకష్టశబ్దముఖరైశ్చ దుఃఖాధికాహిత
మానైశ్చ మునిభిరపి ముముక్షుభిరపి వీతరాగైరపి నిస్సఙ్గైరపి నిస్స్పృ
హైరపి ఉదాసీనైరపి దుర్జనైరపి స్నేహపరవశైః పితృభిరివ సుహృద్భిరివ
స్నిగ్ధబన్ధుభిరివచ నగరీనిరతైరార్త్యా పృచ్ఛ్యమానం కథ్యమానఞ్చ ఆ
కర్ణ్యమానఞ్చ విచార్యమాణఞ్చానుభావ్యమానఞ్చానువర్ణ్యమానఞ్చ
వైశమ్పాయనవృత్తాన్తమేవ సమన్తాచ్ఛుశ్రావ । శృణ్వంశ్చ చకారచేత
సి బాహ్యస్యాపి జనస్యేయమీదృశీ సమవస్థా కిం పునర్యేనాసౌ శైశవే
న లాలితస్సంవర్ధితో వా బాలచాపలాన్యస్యానుభూతాః తదతికష్టం మే
వైశమ్పాయనేన వినా తాతస్య శుకనాసస్య అమ్బాయాశ్చ మనోరమాయా
వాదర్శనమిత్యేవం చిన్తయన్నాసాగ్రనిహితోద్బాష్పదృష్టిరదృష్ట సర్వ
వృత్తాన్త ఏవ వివేశోజ్జయినీమ్ । అవతీర్య చ స రాజకులద్వారి విశన్నేవా
త్యశుకనాసభవనం సహ దేవ్యా విలాసవత్యా గతో రాజేతి శుశ్రావ । శ్రు
త్వా చ నివృత్య తత్రైవ జగామ । గచ్ఛంశ్చ సమీపవర్తిహా వత్స వైశమ్పా
యన అద్యాపి మదఙ్కలాలనోచితో బాల ఏవాసి కథం త్వమేకాకీ వ్యా
ళశతసహస్రభీషణే నిర్మానుషే తస్మిన్ శూన్యారణ్యే స్థితః। కేన తే తత్రా
పి సర్వసత్త్వవ్యాఘాతకారిణీ శరీరరక్షా కృతా । కేన వా వైషమ్యే ప్రతిప
న్ధినీ శరీరస్థితిస్సమ్పాదితా। కేన నిద్రాసుఖదాయినీ శయనీయముపకల్పితమ్ క

స్తి త్వయి బుభుక్షితే తృషితే సుషుప్సతి వామః క్షితః । మమోత్సవజ్ఞ ము
త్స్వరాజ్యసమానసుఖదుఃఖావధూరపి నపుత్త్రక త్వయోపాత్త్రా ఆగతమా
త్త్రస్యైవ తే పితరమభ్యర్థ్య వధూముఖమవలోకయిష్యామీతి యన్మ
యాచిన్తితం న కేవలం తన్మే మన్దపుణ్యాయాః నసమ్పన్నమపరం తవా
పి వదనదర్శనం దుర్లభీభూతమ్ । వత్స యత్ర తేఽవస్థాతుమభిరుచితం న
యస్వమాన పిత్రైవ పితరం విజ్ఞాప్య త్వాముపశ్యన్తీ నజీవామి తాత త్వ
యాహం శైశవేపి నావమానితాసు తత్తవేయమేకపదఏవేదృశీ నిష్ఠుర
తాజాతా జన్మనః ప్రభృతి నదృష్టమేవ యస్యకుపితమాననం తస్యతేసు
తోఽయమేవంవిధోమయ్యకస్మాదేవకోపః యదేవంపరిత్యజ్యస్థితోఽసిగ
తోఽప్యాగచ్ఛ శిరసా ప్రసాదయామి త్వాం కోఽపరోఽస్తి మేదేశాన్తర
పరిచయాన్మత్తో నామాస్మాసు స్నేహః క్షణమప్యన్తరితదర్శనస్య చన్ద్రా
పీడస్యోపరి కథం తవేదృశీ నిఃస్నేహతా జాతా తాత నభద్రకం తేసమాచ
రితం సర్వ ఏవ సుఖం స్థాపనీయో గురుజనో దుఃఖం స్థాపితో నజానామ్యేవం
కృత్వా కిం త్వయా ప్రాప్తవ్యమ్ । ఏతాని చాన్యాని చాన్తర్భవన గతాం
ప్రత్యగ్రతనయవిరహశోకవిహ్వలాం స్వయం దేవ్యా విలాస వత్యా
సంస్థాప్యమానామపి మనోరమాం విప్రలపన్తీమశ్రౌషీత్ ॥

తేన చాతికరుణేన తత్ప్రలాపవిషేణ విహ్వల ఇవ నిద్రాగమేనే
వఘూర్ణమానోఽక్షిశ్చేతనతామనీయత । కథంకథమపి సహజసత్త్వావష్ట
మ్భేనైవ సంస్తమ్భితాత్మా ప్రవిశ్య పితురపి లజ్జమానో వదన ముపదర్శయి
తుమధోముఖ ఏవ నిష్పన్దసర్వాఙ్గేణ మన్దరాద్రిణేవ శుకనాసేన సహ మ
థనావసాన స్తిమితమివ మహార్ణవం ప్రణమ్య పితరం దూరత ఏవోపావి శ
త్ । ఉపవిష్టశ్చ తం క్షణమివ దృష్ట్వా రాజాన్తర్బాష్పభరగద్గదధ్వని నా
భ్యర్ణవర్ష ఇవ జలదరోఽభ్యధాత్ । వత్స చన్ద్రాపీడ జానామి తే స్వజీవితా
దపి సమభ్యధికా భ్రాతురుపరి ప్రీతిః । పీడాచ సుమహైక హేతోర్వల్లభజనా

దేవాసమ్భావ్యాయాసమ్భావితతథైవహీనఃకశ్చిన్న క్రియతేత జన్మనః
స్నేహస్యవయసశ్శీలస్య శ్రుతస్యగురుజనానుశాసనస్య వినయాధానస్య
చసర్వస్యైవానుచితమిదం భ్రాతుస్స్పృహణీయస్య తేవృత్తాన్త మాకర్ణ్య
త్వద్దోషమాశఙ్కతే మేహృదయమ్। ఇత్యేవంవాదినోనతప తేర్య్యగపఙ్గా
క్షిత్యవచనంశోకామర్షాభ్యామన్ధకారితాననః ప్రావృడారమ్భ ఇవతడి
ల్లతామపేక్ష్య త్రిశాఖ్యే విస్ఫూర్జితేనేవస్ఫురితాధరేణశుకనాసోఽబ్రవీత్॥

దేవయదిచన్ద్రాపీడస్యశ్మాదహనేవా శీతలత్వ మంశుమాలినివా
తమస్తమస్విన్యాంవా దివసోష్ణమాహోదన్వతి వాశోషఃక్షితేర్ధారణం
వాశేషే పరార్థానన్యమోవా సాధోరప్రియవచననిర్గమోవాసజ్జన
ముఖాత్సమ్భావ్యతేతతోయువరాజేఽపిదోషః। తత్కిమేవ మేవానిరూ
ప్యతస్యానాత్మజ్ఞస్యమూఢ ప్రకృతేస్త్వజ్ఞాతస్య రాజాపథ్యకారిణో మా
తృపితృమాతినోమిత్రద్రుహఃకృతఘ్నస్యకర్మచాణ్డాలస్య మహాపాత
కినఃకృతేకృతయుగావతారయోగ్యమాత్మనోపిగుణవన్తమత్యుదారచరి
తంచన్ద్రాపీడమేవంసమ్భావయతి దేవః నహ్యేతః పరమపరం కష్టత
రంకిఞ్చిదపిపీడాకారణంయద్గుణేషువర్తమానోదోషేషుసమ్భావ్యత ఇ
తరజనేనాపికింపునర్గురుజనేన యోగుణీగుర్వేతరేవావబోధనీయఃకస్యాప
రస్యాత్మాగుణవానసేన జ్ఞాపనీయః। అపిచ జన్మనప్రభృతిదేవస్యావి
లాసవత్యాదేవ్యాశ్చాఙ్కలాలనయా యోనగృహీత స్తన్యమరుతఇవదు
ర్గ్రహ ప్రకృతేశ్చన్ద్రాపీడోఽపికింకరోతు। స్వయమేవా త్వద్యస్తప
వంవిధాఃశరీరసమ్భవామహాకృతయః సర్వదోషాశ్రయా మహావ్యాధ
యోఽన్తర్విషామహావ్యాళాఃవినాశహేతవో మహాపాతాఃభుజ
జవృత్తయోమహావాతికాఃవక్రచారిణోమహాగ్రహాః తమోమయాః
ప్రదోషాఃమలినాత్మకాః కులపాంశవోనిఃస్నేహాఃశిలాఃనిర్లజ్జాఃక్షపణ
కాఃనిస్సంజ్ఞాఃపశవః। అపిచఅకాష్ఠాదహనాఃనిర్గుణాజాలినోఽతీర్థాజలా
శయాఃనిర్ద్గోరవాఃఖరప్రకృతయోఽశివమూర్తయో మహావినాయకా

ధిష్ఠితాః । యేచకాలాయసకృపాణాఇవ స్నేహేనైవపారుష్యంభజన్తే
కులీరస్వభావాఃకరికపోలాఇవ దానేనైవమలినతరతా మాపద్యన్తేని
ర్వ్యర్థయోనాఃప్రదీపాఇవ ప్రసాదేనైవజ్వలన్తి అఙ్గలగ్నాభుజఙ్గాఇవ
దాక్షిణ్యపరిగ్రహేణైవేతరేవామాస్సఙ్ఘాయ నైర్గుణముక్తాస్సాయకా
ఇవ సపక్షాశ్రయేణఫలేనైవ దూరంవిక్షిపన్తి సరాగాఃపల్లవాఇవదివ
సారూఢ్యేవ అపరజ్యన్తేభూతిపరామృష్టాదర్పణా ఇవ ఆభిముఖ్యేనస
ర్వం ప్రతీపంగృహ్ణన్తి అన్తరస్వచ్ఛవృత్తయస్సకలాశయా ఇవ గాఢా
వగాహనేనైవ కాలుష్యముపయాన్తి । యేచస్నిగ్ధేష్వపిరూక్షాః ఋ
జుష్వపివక్రాస్సాధుష్వప్యసాధవో గుణవత్స్వపి దుష్టప్రకృతయః భ
ర్తర్యప్యభృత్యాస్సత్యానో రాగిష్వపి క్రుద్ధాఃనిరీహాదప్యాదిత్సవో మిత్రే
ష్వపిద్రోహిణో విశ్వస్తానామపిఘాతకాఃభీతేష్వపి ప్రహారిణఃప్రీతిప
రేష్వపిద్వేషిణో ఽనీతేష్వప్యుద్ధతాఃదయాపరేష్వపినిర్దయాఃస్త్రీష్వపి
శూరాఃభృత్యేష్వపిక్రూరాఃదీనేష్వపి దారుణాః । యేషాఞ్చవిపరీ
తానాంగురవఏవలఘవోనీచాఏవోచ్చైః అగమ్యాఏవ గమ్యాఃసుదృష్టి
రేవసద్ధర్మనమకార్యమేవకార్య మన్యాయఏవన్యాయో ఽస్థితిరేవ స్థితిః
అనాచారఏవాచారో ఽయుక్తమేవ యుక్తమవిద్యైవవిద్యా అవినయ
ఏవవినయఃదౌశ్శీల్యమేవసుశీలతాఅధర్మఏవధర్మో ఽనృతమేవ సత్యమ్ ।
యేషాఞ్చక్షుద్రాణాం ప్రజ్ఞాపరాభిసన్ధానాయ న జ్ఞానాయశ్రుత
మాలజాలాయనోపశమాయపరాక్రమఃప్రాణినా ముపఘాతాయ
నోపకారాయ ఉత్సాహో ధనార్జనాయ న యశసేస్థైర్యంవ్యసనా
సక్తాయ న చిరసఙ్గతాయధనపరిత్యాగఃకామాయ న ధర్మాయ కింబహు
నాసర్వమేవయేషాందోషాయనగుణాయ ।తదసావపి ఈదృశఏవ కోఽప్య
పుణ్యఏవానుత్పన్నో ఽస్యైవం కుర్వతోమిత్రముహాంచన్ద్రాపీడస్య
కథంతస్యద్రోహమాచరామీతినోత్పన్నంచేతసి । ఏవంకృతేచలితవృ
త్తానాం శాసితాపశ్యంతార్క్ష్యాపీడో దేవ పీడితాన్తరాత్మా మయికోపంక

రిష్యతీత్యేవమపి నాశఙ్కితం మనసా । మామగహమేవైకో జీవితనిబన్ధ
నం కథం ను యూయమపి నావర్తిష్యత ఇత్యేతస్య నృశంసస్య హృదయే నాపతి
తమ్। పితృ ప్రభో వంశసన్తానార్థమహముత్పాదితః పిత్రా కథమహమన
నుజ్ఞాతస్తేన సర్వపరిత్యాగం కరోమీత్యేతదపి యథా జాతస్య న బుద్ధౌ స
ఞ్జాతమ్ । తదేవమసత్పథప్రవృత్తేరనష్టాత్మనాసుకారముగ్ధాస్తేన
దుర్దర్శనమస్పృష్టం తావన్నానుకదృష్టినాస్పృష్టం దృష్టమపి యేన దృష్టం త
స్యాజ్ఞానతిమిరాన్ధస్య కిం క్రియతామపరమ్ అపౌరిగ్యజ్ఞహతాయత్తేన
శుక ఇవ పారిశఃపుస్తశ్చ దేవేన అథవా వినోదదానా తిరశ్చామపి సఫలవ
వశితా జాయతే సోఽభవతి తేఽపి పోషితాః పోషతరి స్నేహమాబధ్నన్తి తేఽపి కృ
తం జానన్తి తేఽపి పరిచయమనువర్తన్తే తేషామపి సహజన్మ స్నేహో మా
తాపిత్రోరుపరి దృశ్యత ఏవ న పునరస్యాఽష్టోభయలోకస్య పాపకారిణో
దుర్జాతస్య యస్య సర్వమేవాథ స్తాద్గతమ్ । అపి చేత్కృశాచరితేన తేనాప్య
వశ్యమేవకస్యాఽపి కృత్తిర్యగ్యోనౌ పతితవ్యం యేనతావద్దురాత్మజా తేన కే
వలం దుఃఖం నస్థాపితాః సర్వ ఏవ వయమపి త్వేవంవిధే దుఃఖార్ణవే నిపా
తితాః । సర్వ ఏవ హ్యనాత్మనిష్ఠచేతాః ప్రవర్తమానః స్వహితాయ పర
హితాయ వా ప్రవర్తతే తస్య తు పునరస్మానేవం దుఃఖే స్థాపయతో న స్వ
హితం న పరహితమపి । కిమనేనైవమాత్మద్రుహా కృతమితి మతిరేవ
తావన్న బోధపదవీమవతరతి సర్వథా దుఃఖాయైవాస్మాకం తస్య పాపక
ర్మణో గ్రహోపసృష్టస్య జన్మ ఇత్యుక్త్వా హేమన్తకాలోత్పలినీమి
వోద్బాష్పాం దృష్టిముదవహత్ । ఉద్వేపితాధరశ్చ బహిరలబ్ధనిర్గమేణ
స్ఫుటన్నివాన్తర్మన్యుపూరేణ నిశ్వసన్నేవావతస్థే ॥

తథావస్థితం తం తారాపీడః ప్రత్యువాచ । పశ్య ఖలు ప్రదీపే సా
గ్నేః ప్రకాశనం వాసరాలోకేన భాస్వతః సముద్భాసనమవశ్యాయలోకై
రాహ్లాదనమమృతాంశోః కర్మమామ్బుబిన్దుభిరాపూరణం పయోధేః ప్రాప

నాన్యైరభివర్ధనం ప్రభఞ్జనస్య యదస్మద్విధైః పరిబోధనమార్యస్య । తథా
పి ప్రాజ్ఞస్యాపి బహుశ్రుతస్యాపి వివేకినోఽపి ధీరస్యాపి సత్త్వవతోఽపి అవ
శ్యం దుఃఖాకారిపాతేన విశుద్ధమపి వర్షజలేనేవ సర ఇవ మానసం కలుషీక్రి
యతే సర్వస్య । కలుషీకృతే చ మానసే కిమిదమితి సర్వమేవ దర్శనం నశ్య
తి న చిత్తమాలోచయతి న బుద్ధిర్బుధ్యతే న వివేకోఽపి వివినక్తి యేన బ్రవీమ్య
న్యదా తు లోకవృత్తమార్య ఏవ సుతరాం వేత్తి। కిమస్తి కశ్చిదసావి యతి
జీవలోకే యస్య నిర్వికారం యౌవనమతిక్రాన్తం యౌవనావతారే హి శై
శవేనైవ సహాగళతి గురుజనస్నేహో యౌవనేనైవ సహ రోహత్యభినవా
ప్రీతిః వక్షసైవ సహ విస్తీర్యతే వాఞ్ఛా బలేనైవ సహ ఉపచీయతే మదో
దోర్ద్వయేనైవ సహ స్థూలతామాపద్యతే ధీః మధ్యేనైవ సహ కార్శ్యముప
యాతి శ్రుతమూరుయుగళేనైవ సహోపచీయతే వినయః శ్మశ్రుభిరే
వ సహ ఉజ్జృమ్భతే మలినతాహేతుర్మోహః ఆకారేణైవ సహ
నిర్భవన్తి హృదయాద్వికారాః । తద్యథా ధవళమపి సరాగం సర్వథాదీ
ర్ఘీభవదపి న దీర్ఘం పశ్యతి చక్షుః అనుహతేఽపి న ప్రవిశతి గురూపదేశః
శ్రోత్రే స్త్రీరాగిణ్యపి న విద్యాన్తరం విశతి హృదయే స్థైర్యమస్థిరప్ర
కృతౌ తరళతాయాం పరిత్యజ్యేష్వవ్యసనేష్వాసజ్జః వికారాణాఞ్చ కా
రణానాం ప్రాయస్సరసతా సా చ సర్వమేవ జలప్రాయం కుర్వాణా వ
ర్షతి వృద్ధైర్యవోపజాయతే । అపి చ దివసో దోషాగమాయ దోషాగమోఽ
నాలోకాయ అనాలోకోఽసద్దర్శనార్థమసద్దర్శనమవివేకాయ అవివేకో
ఽసన్మార్గప్రవృత్తయేఽసన్మార్గప్రవృత్తిశ్చ మోహాన్ధం చేతో భ్రా
మ్యదవశ్యమేవ స్ఖలతి స్ఖలితే చ చేతసి తల్లగ్నా పతత్యేవ లజ్జా త్రపావర
ణశూన్యే చ హృది ప్రవిశ్య పదం కుర్వాణేన వా నివారితో దుర్నివారస్స
ర్వావినయహేతుర్మకరకేతుః విలసతి చ కుసుమమార్గణే కేవ కార్యేణభి ద్ర
వహ ప్రాణినః భవన్తి యైస్సత్త్వమేవాధస్తాద్విజతిస్వత్వే చాధోగతే కి

మాశ్రిత్య న గళతి శీలం గళితే చ శీలే కిమవలమ్బ్యం వినయస్య కింకరోత్వ
నాధారం ధైర్యం క్వ పదమాధత్తాం ధీః క్వ సమాధానమాబధ్నాత్వవష్ట
మ్భః కేనావష్టభ్య బలాన్నిశ్చలీకృతం మనో విప్రతిపద్యమానాని కేన నియ
న్త్రితానీన్ద్రియాణి జగన్నిన్ద్యాని కేన నివారితాని దుశ్చరితాని కేన వాలో
కభూతేన తమోభివృద్ధిహేతుమత్తాతితో దోషాభిషఙ్గోన్మేషైరుపహాస్తా
క్షిర వాదృశ్యతామపతి బహుదర్శిత్వే బహుదర్శిత్వఞ్చ తావతః కాలస్యై
వాసమ్భవాత్కుతో భవతు ప్రథమే వయసి యేనాన్వయ వ్యతిరేకా
భ్యాం నిశ్చిత్య వర్జ్యతాం మలినతా । అపిచ పరిణామేఽతిపుణ్యవతాం కే
షాఞ్చిదేవ హి కేశైస్సహ ధవళిమానమాపద్యన్తే చరితాని తన్మోహవి
షమవిషయవిషమహాహావ మదవికారగన్ధమాతఙ్గ దుర్విలసితైక రాజ్యే
రతినిద్రావిలాసవేశ్మని నవరాగపల్లవోద్గమలీలాన్తరవిశేషదుశ్చరితచ
క్రవర్తిని తారుణ్యావతారే సర్వస్యైవ విషమతరవిషయ మార్గపతితస్య
స్ఖలితమాపతతి కిమేవమార్యేణ లాలనీయస్య శిశుజనస్యోపర్యావేశో గరీ
యాన్గృహీతో యదనువితనుపత్యస్నేహస్యాక్రోశగర్భమేవముక్తం
స్వప్నాయమానానామపి యద్గురూణాం ముఖేభ్యో నిష్క్రామతి శుభ
మశుభం వా తదవశ్యం ఫలతి గురవో హి దైవతం బాలానాం యథైవాశే
షో గురుజనవితీర్ణా వరతామాపద్యన్తే తథైవాక్రోశాః శాపతామ్ । త
ద్వైశమ్పాయనముద్దిశ్య కోపావేశాదేవమతిపరుషమభిదధత్యార్యే మ
హతీ మే చేతసః పీడా సముత్పన్నా స్వయం రోపితేషు తరుషు తావదుత్ప
ద్యతే స్నేహః కింపునరఙ్గసమ్భవేష్వపత్యేషు । తదుత్సృజ్య తామయ
మమర్షావేగో వైశమ్పాయనస్యోపరి విరూపక స్తేన న కిఞ్చిదప్యాచ
రితం సర్వపరిత్యాగం కృత్వాస్థిత ఇత్యేతదపి కారణమవిజ్ఞాయ కిమేవం దో
షపక్షే నిక్షిప్తః । కదాచిద్గుణో భవత్యేవ మయమవినయనిష్పన్నో దో
షఏవ । ఆనీయతాం తావదసౌ బుధ్యామహే కిమర్థమయమేవం విధః ఇత

స్య వయసో ఽను చితో ఽపి సంవేగ ఉత్పన్న స్తతో యథా యుక్తం
విధాస్యామః ॥

ఇత్యుక్తవతి తారాపీడే పునః శుకనాసో ఽభ్యధాత్ । అత్యాదా
రతయా వాత్సల్యాచ్చ ఏవమాదిశతి దేవో ఽన్యదితః పరం కిమివాస్య విరూ
పకం భవేద్యదద్య యువరాజముత్సృజ్య క్షణమపి అన్యత్ర అవస్థానమా
త్మేచ్ఛయా చేష్టితమిత్యుక్తవతి శుకనాసే కశయేవా న్తస్తాడితో దోష స
మ్భావనయా నయా పితురుద్బాష్పదృష్టిరుపవిష్ట ఏవోపసృత్య చన్ద్రా
పీడశ్శనైశ్శనైశ్శుకనాసమువాదీత్ । ఆర్య యద్యపి నిరుక్తతో వేద్మి న మదీ
యేన దోషేణ నాగతో వైశమ్పాయన ఇతి తథాపి తాతేన సమ్భావితమేవ క
స్యాపరస్య సమ్భావనా నోత్పన్నా । మిథ్యాపి తత్తథా యథా గృహీతం
లోకేన విశేషతో గురుణా । ప్రసిద్ధిరత్ర యశసే ఽయశసే వా దోషగుణా
శ్రయా ఫలతి పరత్ర ఫలదాయినీ కుత్రోపయుజ్యతే పరమార్థః । తద
స్యా దోషసమ్భావనాయాః ప్రాయశ్చిత్తమార్యో దాపయతు మే వైశ
మ్పాయనానయనాయ గమనాభ్యనుజ్ఞాం తాతేన నాన్యథా మే దోషశు
ద్ధిర్భవతి కిం కారణమనాగతే వైశమ్పాయనే తాతస్యైన యా సమ్భావన
యా నాపగన్తవ్యం అగతే చ మయి వైశమ్పాయనేన నాగన్తవ్యం యద్యసా
వన్యేనానేతుమేవ పార్యేత తదా తాతస్యాప్యనుల్లఙ్ఘనీయవచనైరేభిర
వనిపతిసహస్రైరానీత ఏవ స్యాత్ । తదార్యః కారయతు మే గమనాభ్య
నుజ్ఞయా ప్రసాదం న చ తురఙ్గమైర్గచ్ఛతో మే కష్టాయాం భూమావాశ్వాప్యే ఽ
పి గమనపరిక్లేశో వైశమ్పాయనమాదాయాగతమేవ మామవధారయత్వా
ర్యః । అపి చ బాహ్యఖేదాదసహ్యో ఽన్తఃఖేద ఏవ మే తద్వినీయో ఽజ్ఞ
జన్మా అనుపదమేవ స్కన్ధావారమాదాయ గచ్ఛతీత్యమునా హేతునా వి
నా తేనాగతో ఽహమన్యథా జన్మనః ప్రభృతి కదా మయాగతం స్థితం క్రీ
డితం హసితం పీతమశితం సుప్తం ప్రబుద్ధముచ్ఛ్వసితం వా వినా వైశమ్పా

యా నేనయశ్చ శ్రుత్వా తస్మాద్దేవప్రదేశాన్నగతోఽస్మి తస్మాత్తేనైవ తుల్యోఽభూవమితీతకప్రతిగమనదోషా గ్రహీతుమార్యాః॥

ఇత్యభిహితవతి చన్ద్రాపీడే పిహాగరక్తైరక్తతామరసానుకారిణీమున్మేషపక్ష్మపాతామ్బుదావలీమివదృష్టిం నివేశ్య వైశమ్పాయనగమనాయ విజ్ఞాపయతి యువరాజః కిమాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతి శనైర్నైశ్యుకనాసో రాజానమప్రాక్షీత్ । తథా పృష్టశ్చ శుకనాసేనకక్షిదివధ్యాత్వా తారాపీడః ప్రత్యవాదీత్ । ఆర్య మయాజ్ఞాతమేతేష్వేవదివసేషు సమ్పూర్ణగుణైల స్యేన్దోః జ్యోత్స్నామివకరావలమ్బినీం వత్సస్య వధూం గ్రహీష్యామీతి యావదయమపరోఽన్తర్హితాశాపథో జలదకాలఇవ ప్రత్యూహకారీ వైశమ్పాయన వృత్తాన్తో మేదుష్ప్రీత్యతినావిధాత్రా అన్తరాపాతితో యథా చాయుష్మతా అభిహితమేవైతత్ నతమన్యః శక్నోత్యానేతుం న చ తేన వినాయమత్ర స్థాతుం తదవశ్యమేవ తావన్నిస్సరణీయోఽవ్యసనార్ణవోఽమునా ప్రోతేన । వైశమ్పాయన ప్రత్యానయనాయ చావశ్యం దేవ్యపి పిలాసవతీ విసర్జయిష్యత్యేవైనమితి నిశ్చయో మే । తద్యాతు కిన్తు ప్రతిదూరం వత్సేన గన్తవ్యం తద్గణకైః సహోదరాద్యాద్యేవదివసం లగ్నఞ్చ గమనాయాస్య నిరూపయతు సన్నిధానఞ్చ కారయత్విత్యేతదభిధాయ శుకనాసముద్వాష్పలోచనం చిరమివ చన్ద్రాపీడమాలోక్యాహూయ చ వినయావనమ్రముంసదేశే శిరసి బాహుభ్యాశ్చ పాణినాస్పృశన్నాదిశత్ । వత్స గచ్ఛ త్వమేవ ప్రవిశ్యాభ్యన్తరం మనోరమాసహితాయామాతుర్గావేదయాత్మగమన వృత్తాన్తమిత్యాదిశ్య చన్ద్రాపీడః స్వాత్మనా శుకనాసమాదాయస్వభవన ముపాసీత్ । చన్ద్రాపీడస్తు తామసుక్లిష్టవర్ణాం కాదమ్బరీవరణస్రజమివ మనసాభ్యనుజ్ఞాం హృదయేనోద్వహన్ ప్రహృష్టాన్తరాత్మాప్యపహర్షదృష్టిః ప్రవిశ్య కృతనమస్కారో మాతుస్సమీపే సముపవిశ్యాత్మగర్భ నద్వి గుణీభూత వైశమ్పాయన విరహశోక విహ్వలాం మనోరమా మాశ్వాసయాఞ్చకార॥

అమ్బ సమాశ్వసిహి వైశమ్పాయనానయనాయ తాతేన మే గమన
మాదిష్టం తత్కతిపయదివసాన్తరితం వైశమ్పాయనాననదర్శనోత్సుకం
మామవికల్పం విసర్జయ త్వమ్ । సా త్వేవమభిహితా ప్రత్యువాచ । తాత
కిమాత్మగమనవచసా మాం సమాశ్వాసయసి కః ఖలు మే త్వయి తస్మింశ్చ వి
శేషస్తదేకధాతమేకం న పశ్యామి కరినహృదయం త్వయి పునర్గతే యదపి
తస్యాదర్శనే జీవితప్రతిబన్ధహేతుభూతం త్వద్దర్శనం తదపి దూరీ భవతీతి
న్నగన్తవ్యం వత్స నపకేనాపి హి పుత్రేణావాం పుత్రవత్యాఅపి నాగతో
నామాసౌ నిష్ఠురాత్మేత్యుక్తవత్యాం మనోరమాయాం విలాసవతీ ధీరము
వాచ । ప్రియసఖి త్వమమమచైవ మేతద్యథా త్వయోక్తమయం పునర్వై
శమ్పాయనేన వినా కం పశ్యతు తదాస్తాం కిమేనం వారయసి వారితేనా
ప్యనేన నైవ స్థాతవ్యమ్। మన్యే చ పిత్రాప్యయమేతదేవాకలయ్య గమనా
యానుమోదితస్తద్యాతు వరమావాభ్యాం కతిపయదివసానన యోరపహృ
దర సన్భృతాః క్లేశాః అనుభూతాః న పునరస్య వైశమ్పాయనానవలోకన
దుఃఖదినందినేదినెముఖమీక్షితం తదుత్తిష్ఠ గచ్ఛావో గృహాన సమ్పిష్టా నా
యవత్సస్య చన్ద్రాపీడస్య॥

ఇత్యేవమభిదధత్యేవ మనోరమాం హస్తే గృహీత్వోత్థాయ చన్ద్రా
పీ డే నా ను గ మ్య మా నా ని జా వా స ము యా సీ త్ । చన్ద్రా
పీడోపి మాతుస్సమీపే గమనాలాపే నైవ క్షణమివ స్థిత్వా స్వగృహముగాత్
తత్రాపనీతసమాయోగో గమనాయోత్తామ్యతా హృదయేన గణకానా
హూయ రహస్యాజ్ఞాపితవాన్ యథా వినా విలమ్బేన మే గమనం భవతి త
థా భవద్భిరార్యశుకనాసాయ పృచ్ఛతే తాతాయ వా దినమావేదనీ
యమిత్యేవమాదిష్టాస్తే వ్యజ్ఞపయన్ । దేవ యథా సర్వ ఏవ గ్రహాః స్థితాః
తథాస్మన్మతేన దేవస్య గమనమేవ వర్తమానేన శస్యతే అపరమపి కర్మా
నురోధాద్రాజేచ్ఛైవ కాలస్తత్ర న కార్యమేవాహర్నిరూపణయా రా

జ్ఞా కాలస్య కారణం యస్యామేవ వేలాయాం చిత్తనిర్వృతిః సైవ వేలా స
ర్వకార్యేష్వితివిజ్ఞాపితే మౌహూర్తికైః పునస్తానబ్రవీత్ । తాతేనైవమా
దిష్టమితి బ్రవీమి అన్యదా త్వయి కేషు కార్యేషు కార్యపరాణాం ప్రతీ క్ష
ణోత్పాదిషుచ దివసనిరూపణైవ కీదృశీ తత్తథా కథయిష్యథ యథాశ్వ
పవగమనం భవేదితి దేవః ప్రమాణమిత్యభిధాయ గతేషుచ తేషు శరీర
స్థితికరణాయోదతిష్ఠత్ । నిర్వర్తితశరీరస్థితిశ్చ మౌహూర్తికాన్తేప్రవి
శ్య శనైర్న్యవేదయత్ కృతోఽస్మాభిర్దేవాదేశః సిద్ధశ్చ తనయవిరహవి
క్లబతయార్యశుకనాసస్య తదతిక్రాన్తేఽస్తనేఽహని రాత్రావితః ప్ర
స్థాతవ్యం దేవేనేత్యావేదితే తైస్సాధుకృతమితి తానభిష్టూయ దృష్టిపథ
వర్తినీం కాదమ్బరీమివ వైశమ్పాయనమివ మన్యమానోఽప్రవిష్టాయామేవ
పత్త్రలేఖాయాం పరాపతామిత్యగ్రతః ప్రధావితేనావధారయన్ చే
తసా చతుస్సముద్రసారభూతాని స్త్రీయుధరయానుగామినస్తురఙ్గమాన
గణేయానవగణితతురగగమనఖేదానుత్సాహినో రాజపుత్త్రాంశ్చ నిరూ
పయన్ననన్యకర్మా తం దివసమప్యకాఙ్క్షన్ యామినీం కథంకథమప్యస్థాత్ ॥

అథానురక్తకమలినీసమాగమప్రాప్తిసన్తాపాదివ సమన్దివసే
నాస్తముపగతవతి తేజసాం పత్యౌ తేజః పతిపతనాచ్ఛిత్తానల మివ స
న్ధ్యారాగముపరాశయా సహ విశతి పశ్చిమే దిగ్గగనభాగే సన్ధ్యానలస్ఫు
లిఙ్గనికర ఇవ స్ఫురతి తారాగణే దివసవిరామానన్తరాగమే నేవ తమసా ని
మీల్యమానేషు దిఙ్ముఖేషు నివాసాభిముఖముఖరేషు వియద్వియోగ దుః
ఖాదివార్తప్రలాపేషు వయస్సమూహేషు జనితప్రకాశే జన్మైవస్సమా
లోక్య దోషాగమం నిరాలోకం గర్భమివ తమః ప్రవిష్టే పునర్జీవలోకే నిజా
లోకాద్విప్రకాశితపూర్వదిగ్వధూవదనే జన్మాన్తరాగత ఇవ ఉదయగిరివర్తి
ని నక్షత్రసమాగమసుఖమనుభవతి భగవతి భూయోభూయస్స్వకాన్తిని
ర్ఝరాన్నిష్టలజ్జ ఇవ నక్షత్రనాథే విస్పష్టాయాం నిశీథిన్యాం ప్రస్థా న

సుజ్ఞాతే ప్రణామాయోపగతంచ చన్ద్రాపీడం పీడయా నిర్వ్రీడయమానేవ బా
ష్పోత్పీడముపారయన్తీ వారయితుమత్యాయతాభ్యామపి నేత్రాభ్యాం
కృతప్రయత్నాప్యసుజ్జలశఙ్కయా విలాసవతీ తం మన్యూగమావేగగద్గ
దికోపరుధ్యమానాక్షరమవాదీత్ । తాతయుష్మత్తేష్వఙ్కలాలితస్యగ
ర్భరూపస్య ప్రథమగమనే గరీయసీ హ్యఙ్గపీడా యస్మిన్నేవ పునర్న
దృశే ప్రథమగమనేపి తే పీడాసముత్పన్నా యాద్య శతవగమనే నాధునా
యాసోదీర్యత ఇవ మే హృదయం సముత్పాట్యన్త ఇవ మర్మాణి ఉత్క్వథ్య
త ఇవ శరీరముచ్ఛ్వసతి ఇవ చేతో విఘటన్త ఇవ సన్ధిబన్ధనాని ఉన్మథ్యత ఇవ
మనః నిర్యాన్తీవ ప్రాణాః న కిఞ్చిత్ సమాదధాతి ధీః సర్వమేవ శూన్యం ప
శ్యామి న పారయామ్యాత్మానమివ హ్యాఙ్గయం ధారయితుం ధృతిలోపి బలా
దాగచ్ఛతి మే బాష్పోత్పీడః ముహుస్సమాహితాపి మఙ్గళసమ్పాదనాయ
చలతి మతిర్నజానామ్యేవ కిముత్పశ్యామీతి కిం నిమిత్తం చేయమీదృశీ హ్యా
థయపీడేత్యేతదపి న వేద్మి కిం బహుభ్యో దివసేభ్యః కథమప్యాగతో మేవ
త్సో ఝటితి త్యేవ పునరచ్ఛనీతి వైశమ్పాయన వియోగాదుద్విగ్నస్యగమన
మేకాకిన స్సేన ఘటిష్యతి ఉత వైశమ్పాయనవృత్తాన్తాదాత్మన ఏవ
దుఃఖితయేతి న వైవంవిధయా పీడయా వైశమ్పాయనానయనాయగచ్ఛత
స్తేగమనం నివారయితుం పారయతి వాణీహృదయం పునర్నేచ్ఛత్యేవత్వ
దీయంగమనం తదీదృశీం మే పీడాం విజ్ఞాయ యథాపూర్వాస్థితం న తదాక్వచి
దాసఙ్గమాబధ్య దీర్ఘకాలమాయుష్మతా స్థాతవ్యమ్। అస్య చార్థస్య కృతే
సాఞ్జలిబన్ధేన శిరసాభ్యర్థయే వత్సమిత్యాదిశన్తీమ్ స్వమాతరం సుదూరం
ప్రసారితావనమ్రమూర్తిశ్చన్ద్రాపీడో వ్యజ్ఞపయత్ । మాతస్తదాది
గ్విజయప్రసఙ్గాత్ స్థితోఽస్మి అధునా పునరియానేవ మే కాలక్షేపో యావ
దుత్తముద్దేశం పరాపతామి తత్పునశ్చిరాగమనకృతా మనాగపి నహ్యాద
యే భావనీయా త్వయా పీడా ఇత్యేవం విజ్ఞాప్యాచన్ద్రాపీడేన సన్నిరుధ్య బా

ష్పవేగాః కథంకథమపిసంస్తభ్యాస్తనానివర్తితగమనమజస్రప్రస్రవే
నసిఞ్చన్తీ శిరసిచోపాఘ్రాయగాఢం గాఢం సుచిరమాలిఙ్గ్యగచ్ఛద్భిరివ
ప్రాణైః కృచ్ఛ్రాన్ముమోచ తం మాతా ॥

ముక్తశ్చమాత్రా పితుః ప్రణతయేవాసభవనమగమత్ । తత్ర
చ దేవగృహనాయనమస్కారోత్థితయువరాజ ఇత్యావేదితేద్వారరక్షిణా ప్ర
విశ్య క్షోణీతలనివేశితశిరాశ్శయనవర్తినో నామకూరస్థిత ఏవపితుః పా
దౌ । అథ తథా ప్రణతమాలోక్య కిఞ్చిదున్నమిత పూర్వకాయః శయ
నగత ఏవాహూయ తం పితా చక్షుషాపిబన్నివ ప్రేమ్ణాపరిష్వజ్య గాఢ
మప్రౌఢ ఇవసహసోద్బాష్పతా విరళ బాష్ప పర్యాకులాక్షోఽన్తఃక్షోభ
విక్షిప్తాక్షరమవాదీత్ వత్సపిత్రా అస్మద్దోషేషుసమ్భావితఇత్యేషా
మనాగపిమనసివత్సేనదుఃఖాసికానకార్యా వినయాధానాత్ ప్రభృతిస
మ్యక్పరీక్షితోఽస్యస్మాభిఃపరీక్ష్యచగుణగణైరేవాధిగమ్యోరాజ్యభార
స్త్వయ్యారోపితో న తనయస్నేహాదేవ । రాజ్యంహి నామైతత్పృథి
వీభారేణైవాతిదురుద్వహం మహీభృత్సమ్బాధతయైవాతి సఙ్కటంకు
టిలనీతిప్రచారేణైవాతిదుస్సఞ్చరంచతుస్సముద్రపర్యన్తభువనవ్యా
ప్త్యైవాతి మహన్మహాసాధన ప్రసాధ్యతయైవాతి దుస్సా
ధన మపర్యవసాన కార్యతన్త్రజాలేనైవాతిగహనము
త్తుఙ్గవంశప్రతిష్ఠితతయైవాతిదురారోహమహిత
సహస్రోద్ధరణేనైవాతిదుర్గమపిచసమావృత్తితయైవాతి విషమమనేక
తీరకల్పనయైవదురవతారంకటకశోధనేనైవదుర్గ్రహమఖిలప్రజాపాల
నవ్యాపారేణైవదుష్పాల్యంసర్వాశాప్రాప్త్యైవచ దుష్ప్రాపమ్। నా
మహాసత్త్వే నాస్థిరప్రకృతౌ నాదాతరి నాస్థూలలక్ష్యే నాశుచౌ నావి
క్రాన్తే నామహోత్సాహే నాప్రియవాదిని నాసత్యసన్ధే నాప్రజ్ఞే
నావివేకిని నాకృతజ్ఞే నాపురుషాన్తరజ్ఞే నానుదారవ్యవహృతౌ నాసంవిభా

గతేనాన్యాయవర్తిని నాధర్మరుచౌ నాశాస్త్రవ్యవహారిణి నాశరణ్యే
నాబ్రహ్మణ్యే నాకృపాళౌ నామిత్రవత్సలేనావశ్యాత్మని నానియతేన్ద్రి
యేనాసేవకే నాపకనేవాదధాతి । యఃఖలుసమగ్రైర్గుణైరాకృష్య
బలాత్ప్రతిబన్ధనస్యచఞ్చలప్రకృతేఃకర్తుంసమర్థః తత్రాస్తే గురవో
హ్యపగతస్ఖలితభీతయ స్తత్రైవసమారోపయన్త్యే తదాలోచిత పరావ
రాః । తదనేనైవబోద్ధవ్యమికంవత్సేననాస్తినుయిదోష ఇతి । అపిచ స
మ్ప్రతికస్మిన్ బారమవతీష్యాఽఖమపిదోషమాచరసిత్వమైవసకలలోకా
నురక్షణేయతితవ్యంగతఃఖలుకాలోఽస్మాకం మయాఅస్ఖలితేనైవచిరం
పదేస్థితం వ పీడితాఃప్రజాఃలోభేన నాద్వేజితాగురవోఽవమానేన నవి
ముఖితాస్సన్తోనుదేవనోత్త్రాసితాఃప్రాణినఃక్రోధేనవహాసితఆత్మా
హాస్యేణ న హృతఃపరలోకఃకామేనరాజధర్మోఽనురుద్ధో న స్వరుచిఃవ్ర
ద్ధాస్సమాసేవితాః న వ్యసనాని సతాం చరితాన్యనువర్తితానినేన్ద్రియా
ణిధనురున్నమితం న మనఃవృత్తంరక్షితం న శరీరం వాచ్యాద్భీతం నమ
రణాదుపభుక్తానిచసురలోకేఽపిదుర్లభాని సర్వవిషయోపభోగసుఖాని
యథావనేన ఇచ్ఛయాపర్యాప్తమకార్యపరిహారాత్కార్యానుష్ఠానా
చ్చోపార్జితఃపారమ్పరోపిలోకఇతిచేతసిమేత్వజ్జన్మనాచతావత్కృతా
ర్థఏవాస్మితదయమేవ మే మనోరథః దారపరిగ్రహాత్ప్రతిష్ఠితేత్వ
యిసకలమేవేమంరాజ్యభారమారోప్యజన్మనిర్వాహలఘునాహృదయే
నపూర్వరాజర్షిగతంపన్థానమనుయాస్యామిత్యస్యచమేఽతర్కిత ఏవా
యమగ్రతఃప్రతిరోధకోవైశమ్పాయనవృత్తాన్తః స్థితః మన్యేచ నస
మ్పత్తవ్యమేవానేనఅన్యథా క్వ వైశమ్పాయనః క్వచైవంవిధమస్య స్వ
ప్నేప్యసమ్భావనీయంసమాచేష్టితం తద్గతేనాపి తథాకర్తవ్యం వత్సేనయ
థానచిరకాలమేష మేమనోరథోఽన్తర్హృదయ ఏవ విపరివర్తతఇత్యభి
ధాయకిఞ్చిదున్నమితేముఖేనైవసమ్పిణ్డితం హృదయమివ తామ్బూలి
మర్పయిత్వావ్యసర్జయత్ ॥

చన్ద్రాపీడ సుతయాపితుస్స్వభావనయాసుదూరమున్నమితోఽప్య వనమ్రశరమూర్తిరపసృత్యపునః ప్రణామేనోత్తంసితాత్మా నిర్యాయా నిర్గత్యచశుకనాసభవనమయాసీత్ । తత్ర చతనయచిన్తాపరీత మున్ముక్తమివప్రాణైశ్శూన్యశరీరంశుకనాసమవిరతాస్రుపాతోపహతముఖీ ఞ్చమనోరమాం ప్రణమ్యతాదృశాభ్యామేవతాభ్యాంసమ్భావ్యాశిషా సమారోపయద్భ్యామివచస్వదుఃఖభారమనుగతోనివర్తనాయ తయో ర్నివర్తితాననోముహురాద్వారనిర్గతేర్గత్వాగ్రతో ఢౌకితమపిస్వతా పసర్పణమకృతహేషారవమనుత్కర్ణకోశమసుఖముఖస్వరమమనస్క మనావిష్కృతగమనోత్సాహం దీనమిన్ద్రాయుధ మాలోక్యాపి పునర్ని వారభారశఙ్కయా వైశమ్పాయనావలోకనత్వరయా కాదమ్బరీసమా గమౌత్సుక్యేన చాకృత పరిలమ్బో మనాగప్యారుహ్య రయేణైవ నిరగాన్నగర్యాః ॥

నిర్గత్యశిప్రాతటేతత్ప్రస్థానమఙ్గళావస్థానాయోపకల్పితంకా యమానమప్రవిశ్యబహిరేవగతోయువరాజ ఇతి జనితలోకకలకలేనా తర్కితతత్కాలగమనసమ్భ్రాన్తేనపరిజనేన రాజపుత్రలోకేనచేతస్త తోధావతాఽనుగమ్యమానోగవ్యూతిత్రితయమివగత్వాసులభ పయో యవసేప్రదేశేనివాసమకల్పయత్ । ఉత్తామ్యతాహృదయేనాప్రభా తాయామేవయామిన్యాముత్థాయపునరవహత్ । వహంశ్చ తస్మాదేవ వాసరాదారభ్యైవ మచేతిత ఏవ పరాపత్యకృతాపక్రాన్తేస్త్రప యాపృష్ఠతోఽనుగమ్యబలాద్గృహీతకణ్ఠగ్రహః క్వ పరం పలాయ్యత ఇతి వైశమ్పాయనస్యవైలక్ష్యమపనయామి ఏవం తత్సమాగమ సుఖ మను భూయ నిష్కారణప్రసన్నామనసామతర్కితోపనతమదవలోక నోప జాతహర్షవిశేషాం పురస్తాద్గమనసిద్ధయేపునర్మహాశ్వేతాంపశ్యామిఏవం మహాశ్వేతాశ్రమసమీపేపునఃస్థాపితాశేషతురగసైన్యస్తయా సహైవ హేమకూటంగచ్ఛామిఏవంతత్రమత్ప్రత్యభిజ్ఞానసమ్భ్రమధావితేవణి

తస్తతః కామగ్బరీపరిజనేన ప్రణమ్యమానః ప్రవిశ్య మన్దాగమన వేదనో
త్ఫుల్లనయనసఖీజనేనాపహ్రియమాణప్రార్ఘపాత్రాం క్వాపి సాకేన కథి
తంకియద్దూరేవ రత ఇతి తత్ప్రశ్నోన్ముఖీం తత్క్షణోత్పన్నయా తాపోప
శాన్త్యాత్రపయాచ యుగపదురసి నిహితపద్మినీపత్రమపనీయోత్తరీ
యాంశుకాఞ్చలంకుచావరణతాముపనీయన్తీమాభరణతాముపనీతా
నికమలినీమృణాళాన్యపాస్య భూషణేభ్యోఽధికాం స్వశరీరశోభామేవస
ర్వాభరణస్థానేషు ధారయన్తీం తాపోపశమాయార్పితహారమాత్రా
భరణాముత్సృల్బణహారిచన్దనచర్చాన్తరితలావణ్యశోభాన్యఙ్గాని కరప
రామర్శప్రయత్నేనదర్శనీయతరతాంనయన్తీమఙ్గలగ్నానిశయనీకృతక
మలకుముదకహ్లారకువలయదళశకలానిపులకోద్గమేనైవాపాస్యన్తీంక
పోలసఙ్గినీఞ్చమణిదర్పణేనాలోక్యాయథాస్థితాంకర్ణేణకబరీమంసదేశే
వినివేశయన్తీ మానన్దజన్మనానేత్రపుటావర్జితేన బాష్పసలిలేనైవమకర
ధ్వజానలసన్తాపాయ జలాఞ్జలిమివ ప్రయచ్ఛన్తీమ్ । ఉత్సృష్టశేషే
ణాశ్యానమలయజరసేనైవాఙ్గలగ్నేనభస్మనేవమదన హుతభుజ నివృ
త్తిమావేదయన్తీమభ్యుత్థానప్రసఙ్గేనైవకుసుమశయ్యాందూరీకుర్వన్తీం
కాదమ్బరీమాలోకయన్ దర్శనీయావలోకనఫలేనచక్షుషీ కృతార్థతాం
నయామి ఏవం మదలేఖాం సాఞ్జలిప్రణామేనకణ్ఠగ్రహేణచసమ్భావ
యామిచరణపతితాంపత్రలేఖాంసమ్భావ్యకేయూరకఞ్చ పునఃపరిష్వ
జ్యనిర్భరమేవమ్మహాశ్వేతోపపాదితోద్వాహ మఙ్గళస్వరితసఖీబృన్దని
ర్వర్తితవైవాహికస్నానమఙ్గళవిధేస్సువ ఇవ వర్షాభిషిక్తాయాః కరగ్ర
హణంనిర్వర్తయామి ఏవమతిబహుళకుఙ్కుమ కుసుమధూపభూషాను
లేపనామోదోద్దీపితహృదయజన్మనివాసభవనే శయనవర్తిమత్సమీపే
సముపవిశ్య క్షణమివ కృతనర్మాలాపాయాం నిర్గతాయాం మదలేఖా
యాం త్రపావనతముఖీమనిచ్ఛన్తీంకిలబలాద్దోర్భ్యామాదాయశయ
నీయాం శయనీయాదఙ్కమ్ అఙ్కాచ్చ హృదయం దేవీం కాదమ్బరీమా

రోపయామి ఏవముద్గాఢవేదీగ్రస్థిదృఢతరార్పితపాణిద్వయాం త్రపాని
మీలితలోచనే చుమ్బన్నవక్ష్పితాత్మా చిరాద్భవామి ఏవంసురైరపిదుర్ల
భం తదధరామృతమాత్మతృప్తేర్నిపీయ సుజీవితమాత్మానం కరోమి ఏవమ
తికోమలతయా న్తర్విలీయవిశన్త్యామివాఙ్గమఙ్గం గాఢాలిఙ్గనసుఖరసభరే
ణామకరధ్వజానలదగ్ధశేషం నిర్వాపయామిశరీరమేవంపరవత్యాపి స్వే
చ్ఛాప్రవృత్తయేవస్వప్రియతమయాప్యభియుఞ్జానయేవాపసవ్యహస్తా
పికృతోపసర్పణయేవసజ్జోపి ససరాఙ్గ్యాపృథగ్దర్శిత భావయేవదేవ్యా
కామస్సర్యాసహతతిరమాపిసర్వజనదులభమపియోగైకగమ్యంస్పర్శవి
షమపిహృదయగ్రాహిమోహనమపి ప్రసాదనమినిద్రియాణాముద్దీప
నమపిమదనహుతభుజోనిర్వృతికరముపాహితసర్వాఙ్గ ఖేదమపి ఆహ్లా
దకముపాజనితవిషమోచ్ఛ్వాసశ్రమస్వేదమపిస సీత్కారపులకజన
నమనుభూయమానమప్యత్యాదితానుభవస్పృహం సహస్రవారాను
భూతమప్యపునరుక్తమతిస్పష్టమప్యనిర్దేశ్యస్వరూపమాచిన్త్యసమా
గమసుతులస్పర్శమనుపమరసమనాఖ్యేయప్రీతికరంపరమధ్యానసహ
స్రాధిగతంనిర్వాణముఖమివాపరప్రకారంసురతాఖ్యంసుఖాన్తరమనుభూ
యనిమేషమప్యకృతవిరహస్తయైవసహ తేషుతేషురమ్యేషుదేశేషురమ
మాణస్స్వేవరమ్యేష్వపిగమణీయతరతాం యావనముపనయామి ఏవ
మ్యున్నసహప్రవిశ్రమ్భాందేవీమేవాభ్యర్థ్య వైశమ్పాయనస్యాపిమద
లేఖయాసహఘటనాంకారయామీత్యేతానిచాన్యానిచచిన్తయన్నచేతి
తక్షుత్పిపాసాతపశ్రమజాగరవ్యథోదివారాత్రౌచావహత్ ॥

ఏవఞ్చవహతోఽస్యస్యనవీయ స్తయాధ్వనోఽర్ధపథఏవకాలసర్పో
వర్త్మనః ప్రబలకమ్పో గ్రీష్మస్యనిశాగమోగభస్తిమతస్స్వర్భానురమృత
దీధితేః ధూమోద్గమోవజ్రానలస్ఫురితానాంముదాగమో మకరధ్వజ
కుఞ్జరస్యమదగన్ధతమసప్రవేశోవిరహాతురాణామ్ ఆమోఘకాలపాశ
భాఙ్గురోత్కణ్ఠితహారిణానామభేద్యలోహార్గళదణ్డో దిగ్వారణానామ

చ్ఛేద్యహిమశృఙ్ఖలావాహో నావాసనస్త్యోచ్చ్యంగడబన్ధోఽధ్వగానామల
ఙ్ఘ్యకాన్తారలేఖా ప్రోషితానాం కాలాయసపఞ్జరోపరోపరోధి లోకస్య
ఉద్గర్జన్నలిగవలమలినఘనఘటాభోగభీషణో విస్ఫురితధ్వనిర్వ్యాప్తామ్బరత
డిద్గుణాకర్షణమణ్డలితవికటశక్రకార్ముకోఽనవరతధారాసారవర్షప్రహారీ
పురోమార్గముపరున్ధన్ విరుద్ధ ఇవాన్ధకారితముఖో నిస్త్రింశశతసహస్ర
సమ్పాతమప్రతిక్షేప్యోఽక్షిణీప్రతిఘ్నన్నివాశుగమనవిఘ్నకారీ బభూ
వ జలదకాలః॥

తత్ర చ ప్రథమమస్య చేతనాహారిభిర్మార్గావేగైరన్ధకారమనీయ
న్త దశదిశస్తతో జలధరైః అగ్రతస్సముత్సృతేన చేతసా క్వాప్యగమ్యత పృ
ష్ఠతో హంసైః పురస్తాత్పరిగాళినోఽస్య నిశ్వాసమరుతః ప్రావర్తన్త ప
శ్చాత్కదమ్బవాతాః పూర్వం తులితనీలోత్పలవనకాన్తినయనయుగళ
మస్య సలిలం సముత్ససర్జ చరమమమ్భోముచాం బృన్దమ్। ఆదావపూర్వ
మాపూర్యమాణముద్వేగోత్కలికాసహస్రపర్యాకులం మనోఽస్యాభ
వత్ అవసానే స్రోతస్వినీనామ్పాత్రమపి చ ముస్తైరేర్నదీపూరైరేవ స
హోవర్ధన్త మన్మథోన్మాదాః వర్షజలలులితైః కమలాకరైరేవ సహాను మజ్జ
కాదమ్బరీసమాగమప్రత్యాశా ధారారయాసహైః కన్దలైరేవ సహ తా
మ్రతామథత్రనయనయుగమమ్భోదవాతాహతైః కదమ్బకుట్మలైరేవ
సహాహ్లాదకమ్పతోత్కణ్టకితా తనుః ఉత్కూలసలిలాప్లావ్యమానమూలై
స్సరిత్తటైరేవ సహాపతన్ ప్రాణాః పరిగళమవైర్మాలతీకుసుమైరేవ స
హోజృమ్భత రణరణకః తథా గురుభిర్ఘనైరేవాభజ్యన్త మనోరథాః సీత్కా
న్తరకోటిభిః కేతకీసూచిభిరేవాతుద్యన్త మర్మాణి ఉచ్ఛ్రితైః శిఖిభిరేవాద
హ్యన్త గాత్రాణి అన్ధకారితదిశా తమసైవావర్ధత మోహాన్ధకారః తిర
స్కృతధ్వాన్తేన తడిదాతపేనైవాతన్యత సన్తాపః గర్జితైః సన్తా
పోత్కమ్పితధరాపీఠబన్ధైర్నభసి నవఘనైర్ఘనజలధరధారానిపాతరభ
సపాచాలితచక్షుర్భిరస్త్రాశ్లేషాత్తకైరుద్దామమహోవారరావిభిరవ

మూలేనగ్ధైరనవరతఝఙ్కారరవజర్జరితధారామ్బుభిరాశా సుజల
దానిలైః ఉన్మత్తమదకలకేకాకోలాహలైః కాననేషు కలాపిభిరసమశి
ఖరోపలస్ఖలనకలకలముఖరైర్గిరిషు నిర్ఝరైః ఉల్లోలకల్లోలాస్ఫాలవిస్ఫా
రితవిషమనిర్ఘోషఝాంకారిభిః సరిత్సుపూరైస్సర్వతశ్చవితతేన స్థలీషు
సమ్భృతేన కన్దరేషూచ్చణ్డేన శిఖరిషు కలేన అమ్బుషు పటునా పర్వతతటే
షు మృదునా శాద్వలేషు చారుణా పల్వలేషు సాన్ద్రేణ శాఖిషు తను నాత్య
త్కోలపేషు ఉల్బణేన తాలీవనేషు యథాధారాసమ్పతనమాకర్ణ్యమానే
న సర్వప్రకారమధురేణ హృదయప్రవేశినా ధారారవేణోత్కలికాక
లితో న రాత్రౌ న దివా న గ్రామే నారణ్యే నాన్తర్న బహిర్న
వనే నోపవనే న వర్త్మని నావాసే న వహన్ న తిష్ఠన్నాపి శయ్యాయన
స్మరణేన కాదమ్బరీసమాగమానుధ్యానేన కథఞ్చిదపి క్వచిదపి నిర్వృతిమే
వాధ్యగచ్ఛత్ ॥

అనధిగతనిర్వృతిశ్చాతికష్టతయా వజ్రానలస్యేవ జలదసమయే
న్ధనస్య మదనహుతభుజో భస్మసాత్కర్తుమివోద్యతస్య ధీరస్య భావోపి ప్ర
కృతిమేవోత్ససర్జ ప్లావితసకలధరాతలైర్ధారాజలైరప్యాశోష్య తదో
త్థితదశదిశాశతహ్రదాలోకేనాపి మూర్చ్ఛాన్ధకారేఽక్షిప్యత ఆహ్లాదిత
జీవలోకైర్జలదానిలైరప్యదహ్యత పయోభారమేదురైర్ఘనైరపి తనుతామ
నీయత పాటలితశాద్వలైశ్శక్రగోపకైరపి పాణ్డుతాం ప్రత్యపద్యత కకుభ
మధవలైః కుటజైరపి రాగపరవశోఽక్రియత తథాపి సకలజగజ్జీవనహేతు
నాపి జీవితస్నేహదోలామారోపితో జలదకాలేన ఉత్కూలగామిషు విధి
విలసితేషు సరిత్పూరేషు చోత్ప్లవమానోఽనవరతవర్ష జల జనితేషు మా
ర్గ్యాగమేషు పఙ్కపటలేషు చ నిమజ్జన్ జలధరస్థగితే వర్త్మని లోచనే చ క్ష
లన్ వికాసినీషు కాదమ్బరీప్రాప్తిచిన్తాసు ధారాకదమ్బరజో వృష్టిషు
చామీలన్ అనుబన్ధిషు గమనవిఘ్నేషు జలధరధ్వనితేషు చ ముహ్యన్ సుదు
ర్లఙ్ఘ్యవేగాన్యుత్కణ్ఠితాని సహస్రశః ప్రోతాంసి చోల్లఙ్ఘయన్ ఘనో

షాహితవృద్ధినా కాదమ్బరీసమాగమాత్పుణ్యేనపయః ప్లవరయేణ చో
హ్యమానో జీవితప్రత్యాశామనిర్వహత స్తురఙ్గమాంశ్చ పరిత్యజన్ తర్జ్య
మాన ఇవ గర్జద్భిరవష్టభ్యమాన ఇవ జలధరైః నిర్భర్త్స్యమానఇవ విస్ఫూర్జి
తైశ్శిఖిభిరాక్రమ్యమాణఇవశతకోటిభిర్నిస్త్రింశవృత్తిభిర్ధారాసారైః నిరుద్ధోప్యపి
జలగకాలే నైవ ఆశుగమనవిఘ్నహేతుభూతాసు ఆశాసు కాదమ్బరీ సమా
గమాశాసుతరాం నారుధ్యత తాస్వయయాతాన్యశోపి యథాస్థాననిగడితస
మస్తప్రాణినిప్రావృట్కాలేకలామప్యకృతవిలమ్బో ఽనారతధారాహతి
విఘూర్ణితాక్షేణచ ముహుర్ముహుర్విచలితాననితానేత్రోచ్చలిత దా
వక్త్రిపిణ్డిత కేసరాగ్రేషైః సన్తానకర్దమమగ్నోన్మగ్నఖురేణాదృశ్యనిమ్నో
న్నతస్థలద్గతినా విశీర్యమాణపర్యాణసమాధానేన ఉపర్యుపరి వాహినీ
పూరోత్తారసన్తానావానపృష్ఠేన అపచీయమానబలజవోత్సాహేన వా
జిసైన్యేనవిశీర్యతానుగమ్యమానో జీవితసన్ధారణాయయథాతథానిర్వర్తి
తాశనమాత్రకో ఽభ్యర్థితరాజలోకవచసాప్యప్రతిపన్నశరీర సం
స్కారో దివసమవహదేవ కేవలమ్॥

వహంశ్చ త్రిభాగమాత్రావశిష్టే ఽధ్వని వర్తమానం మేఘనా
దమద్రాక్షీత్ । దృష్ట్వా చ దూరత ఏవ కృతనమస్కారం తమప్రాక్షీత్
తిష్ఠతు తావత్పరస్తాత్పత్రలేఖాగమనవృత్తాన్తప్రశ్నో వైశమ్పాయన వృ
త్తాన్తమేవ తావత్పృచ్ఛామి అపిస్పృష్టస్త్వయాచ్ఛోదసరసి వైశమ్పాయ
నః పృష్టశ్చావస్థానకారణం పృష్టేన కిఞ్చిత్కథితం న వా పశ్చాత్త్వాపి వా
స్మత్పరిత్యాగే న స్మరతి వాస్మాకం పృష్టోఽసి వా నేన కిఞ్చిన్మదీయ ముత్ప
న్నోవాలాపో యువయోరుపలబ్ధో వాభిప్రాయో మాతాపిత్రోర్వా
సన్దిష్టం కిఞ్చిత్పరిబోధితో వాత్వయాగమనాయ ఆవేదితం వాస్మదీయమా
గమనముపలక్షితో వాభిప్రాయోత్వయా నాపయాస్యతి వాతస్మాత్ప్ర
దేశాత్ దాస్యతి వాదర్శనం గ్రహీష్యతి వాస్మదనునయమాగ మిష్య తి
వాపునర్మయాసహకింకుర్వన్ దివసమాస్తేకో వావినోదోఽస్యతిష్ఠతీతి ।

సత్త్వైవమాదిష్టో వ్యజిజ్ఞపత్ । దేవదేవేన తు వైశమ్పాయనమాలోక్యా
నుపక్రమేవ తురగజస్సైరాగత ఏవాహమిత్యాదిశ్య విసర్జితోఽహమథాగ్రే చ
దసరసః ప్రతీపం వైశమ్పాయనో గత ఇత్యేషా న్తరా వార్తైవ నోపజాతా చి
రయతి చ దేవే జలరసనుయారస్యామాలోక్య కదాచిదేషు దివసేషు దేవే
న తారాపీడేన దేవ్యా విలాసవత్యార్యశుకనాసేన చ కృతప్రయత్నోఽపి న
ముచ్యత ఏవాగన్తుం దేవశ్చన్ద్రాపీడస్త్వయా చైకాకినా నస్తాతవ్యమే
వాస్యాం భూమావపరాగత ప్రాయశ్చ వయం తన్నివర్తస్వాస్మాదేవ
ప్రదేశాదిత్యధినాయపత్రలేఖయా కేయూరకేణ చ త్రిచతురైః ప్ర
యాణకైరప్రాప్త ఏవాచ్ఛోదం యావత్స్థలాన్నివర్తితోఽస్మీత్యేవమావే
ద్య విరరామ విరతవచనశ్చ తం పునరపృచ్ఛత్ మాకలయస్యన్యతేన
యావత్పరాపతితా పత్రలేఖా నేతి ।స తు వ్యజిజ్ఞపద్దేవ యది కశ్చిదన్తరా
న్తరాయో భవిష్యతి విచ్ఛ్వకారితదావినా సప్తాహేన పరాపతత్యేవమ
వగచ్ఛతి మే హృదయమ్॥

ఇత్యుక్తవతి మేఘనాదే ఘనసమయవర్ధితాభోగమకరధ్వజార్ణవ
మధ్యపాతినీ స్వానుమానాత్ ఽదస్పరిము త్పేత్యుత్పేత్య క్లవీ భ
వతః పరివర్త్యన్త ఇవాస్య జలధరాః కాలపురుషైః సడితో వదనానల
శిఖాభిరవస్ఫూర్జితం ప్రేతపతిపటహస్వనేన ఆసారధారాః స్మరేషుభిః
ఆనుద్రంగర్జితం మకరధ్వజధనుర్జ్యాగుఞ్జితాభోగేన కలాపికేకాః కాల
దూతాలాపైః కేతకామోదో విషపరిమళేన క్షిద్యోతాః ప్రళయానల
స్ఫులిఙ్గరశ్మిభిః అళివలయాని కాలపాశైః బలాకాశ్రేణయః ప్రేతపతి
పతాకాభిః ఆపగాః సర్వత్ర యమమహాపురాభైర్వైతరణీనాని కాలరాత్రయ
కుటజతరవః కృతాన్తహస్తైః అపి చ శరీరేఽపి సత్త్వం కాతరతయా బలం క్షా
మతయా కాన్తిర్వైవర్ణ్యేన మతిర్మోహేన ధైర్యం విషాదేన హసితం శుచా
నయనమశ్రుణా ఆలపనం మౌనేన అఙ్గాన్యసహనతయా కరణాన్యపాట

వేనసర్పేణేవ అరత్యాఉల్లిఖ్యమానమివానవరతరయ వాహినా స్రుధా
రాప్రవాహేణాపభజ్యమానమివసన్తతైర్నిశ్వాసప్రభఞ్జనైరుత్క్షిప్య
మానమివమదనదుఃఖోత్కలికాసహస్రైరజస్రపాతిభిరితస్తతో జర్జరీ
క్రియమాణమివమకరధ్వజశరాసారైర్వపుషైవసహాక్షీయ మాణ మివ
స్వల్పావశేషసఙ్కల్పలిఖితేనసిర్విశేషవృత్తినా కాదమ్బరీశరీరే ణేవస
హకణ్ఠలగ్నంకరదంకథమపిజీవితంధారయన్ ధారాధరజలక్లిన్నతరు తల
మాప్లావితోపాన్తంహరిత శాద్వలమ్ ఆసేవ్యతటలతావనమ్ అనవరత
రోధోజలప్రవేశంకలుషితప్రాన్త మవశీర్యమాణోద్దణ్డకుముదదళగ
హనమామగ్నకమలషణ్డమ్। ఉత్ప్లవమానాశ్యానకిఞ్జల్కదళశకలమ్ ఆ
జర్జరితకల్హారకువలయముద్భ్రాన్తాళివలయముడ్డీనహంసమాలమ్ అనవ
స్థానసారసారసితకరుణమవశ్లిష్టదళదళనిలీయమానోచ్చకితచక్రవాక
యుగళముత్కమ్పితకాదమ్బకకదమ్బకాశ్రీయమాణోపకూలనడ్వలమ్
ఉత్కకలవిఙ్కకలాపివకబలాకాధ్యాసితోపాన్తపాదపమ్ అన్యదివా
దృష్టపూర్వమివాదత్తదృష్టిసుఖమ్ అనుత్పాదితహృదయాహ్లాదమ్ అను
పజనిత మానసప్రీతితదేవాచ్ఛోదముపాహితద్విగుణదుఃఖమాససాద॥

ఆసాద్యచోపసర్పన్నేవసర్వానశ్వవారానాదిదేశ కదాచిదసౌ
వైలక్ష్యాదస్మానాలోక్యాపసృత్యైవ తచ్చతుర్ష్వపిపార్శ్వేష్వవ
హితాభవన్తుభవన్త ఇతి ఆత్మనాపి తురగగత ఏవ ఖిన్నోప్యఖిన్నఇవ
విచిన్వన్ లతాగహనానితరుమూలాని శిలాతలాని లతామణ్డపాంశ్చ స
మన్తాద్బభ్రామ భ్రామ్యంశ్చయదా న క్వచిత్కిఞ్చిదవస్థానచిహ్న
మద్రాక్షీత్ తదాచకారచేతసి నియతమసౌపత్రలేఖాసకాశాత్ మ
దాగమనముపలభ్య ప్రథమమేవాపక్రాన్తో యేనావస్థాన చిహ్నమా
త్రకమపినోపలక్ష్యతేనిరుద్దేశంగతశ్చ క్వాపి అస్మాభిరేవ మన్విష్టోపన
దృష్టఃతత్కష్టమహాపతితంవైశమ్పాయనమదృష్ట్వాస్మాత్ప్రదేశాత్ప

దమపి గన్తుం పాదావేవ నోత్సహేతే మే మన్మథశరవిక్షిప్తాశ్చ కాదమ్బరీ
దర్శనమాత్రకావలమ్బనాః క్షణమపి విలమ్బమనుష్ఠాతుమక్షమాః త్వా
మతయామీ ప్రాణాస్సర్వథా వినష్టోఽస్మి న దృష్టా దేవీ కాదమ్బరీ నాపి వై
శమ్పాయన ఇత్యేవముత్పన్ననిశ్చయో హ్యపరిచ్ఛేద్యస్వభావత్వాత్ప్రీ
త్యాశాయాః కదాచిదస్య వృత్తాన్తస్యాభిజ్ఞా మహాశ్వేతాపి భవత్యేవ త
త్తాన్తు తావత్పశ్యామి తతో యథాయుక్తం ప్రతిపత్స్య ఇత్యారోప్య హృ
దయే ప్రబాత్రమస్యైవ నాతిదూరే నివేశితతురగసైన్యః స్వమాయోగప
నీయనిర్మోకపరిఘుష్టఘోరోజ్ఝితజ్యోత్స్నాభిరామే పరిధాయవాస
సీతధౌతపర్యాణమేవేన్ద్రాయుధమారుహ్య మహాశ్వేతాశ్రమముప
జగామ । తత్ర ప్రవిశన్నేవావతీర్య మహాశ్వేతావలోకనకుతూహ
లాత్పశ్చాదాకృష్టేన ఇన్ద్రాయుధేన పరిజనేన రాజపుత్త్రైశ్చానుగమ్య
మానో వివేశ । ప్రవిశ్య చ గుహాద్వార ఏవ శిలాతలే సముపవిష్టామధో
ముఖీమసహ్యమన్యువేగోత్కమ్పితసర్వావయవామనవరతనయనజల
వర్షిణీముష్ణవర్షవాతాహతలతామివోద్బాష్పదినదృష్ట్యా కథం కథమపి
తరలికయా ధృతశరీరాం మహాశ్వేతామపశ్యత్ । దృష్ట్వా చ తాం న
తాక్షీమస్యోదపాది హృదయే మా నామ దేవ్యాః కాదమ్బర్యా ఏవ కిమప్య
నిష్టముత్పన్నం భవేద్యేనేయమీదృశీమవస్థాం హర్షహేతావపి మదాగ
మనేఽనుభూయతే మహాశ్వేతయా ఇత్యాశఙ్కాభిన్నహృదయః ఉడ్డీ
నైరేవ ప్రాణైః పదే స్ఖలన్నివ పతన్నివ ముహ్యన్నివ ఉపసృత్యోపవిశ్య
చ తస్యైవ శిలాతలస్యైకదేశే ప్రోద్బాష్పవిషణ్ణవదనః కిమేతదితి తరలి
కామపృచ్ఛత్ । సా తు తదవస్థాయా అపి మహాశ్వేతాయా ముఖ
మవలోకితవతీ ॥

అథానుపసంహృతమన్యువేగాపి గద్గదికావగృహ్యమాణకణ్ఠా మ
హాశ్వేతైవ ప్రత్యవాదీత్ । మహాభాగ కిమితి నావేదయతేవ రాకీయా

యామః ఖాభిమాత్రైకకఠినహృదయయాపునరప్యదుఃఖశ్రవణార్హోఽ
స్యాత్మీయదుఃఖం శ్రావితః సైవాహం మన్దభాగ్యా మహాభాగ జీవితవ్యస
నినీనిర్లజ్జా నిర్ఘృణా నిష్కరుణా చ దుఃఖమిదం శ్రూయతామస్మ్యహం
కేయూరకాద్భవదాగమన మాకర్ణ్య విదీర్ణమానసానమయా చిత్రరథ
స్యమనోరథఃపూరితో నమదిరాయాః ప్రార్థనా కృతార్థితా నాత్మనః
సమీహితంసమ్పాదితంనగృహోత్పత్త్యాగతస్య చన్ద్రాపీడస్య ప్రియమను
ష్ఠితం న చాపి హృదయవల్లభసమాగమ నిర్వృతా ప్రియసఖీ కాదమ్బ
రీవీక్షితేత్యుత్పన్నానేకగుణవైరాగ్యాగాఢబన్ధా కాదమ్బరీ స్నేహ
పాశానపిభిత్త్వాపునఃకష్టతరతపశ్చరణాయాత్రైవాయాతాయా వద
త్రమహాభాగస్యైవతుల్యవయసమాకృతిమన్తమున్ముక్తమివాన్తఃకర
ణేనశూన్యశరీరముత్తరళముఖముత్క్షిప్తాబద్ధలక్ష్యశూన్యయాదృష్ట్యా
ప్రనష్టమివకిమపీత స్తతోవిలోకయన్తం బ్రాహ్మణయువానమపశ్యమ్
సతుమామపశ్యత్యానన్యదృష్టిరదృష్టపూర్వోఽపిప్రత్యభిజానన్నివా
సంస్తుతోఽపిపరిచితఇవాసమ్భావితోఽప్యుపారూఢప్రౌఢప్రణయ ఇ
వాస్నిగ్ధోఽపిపరవానివ ప్రేమ్ణాశూన్యోఽపికిమపిస్మరన్నివదుఃఖితాకారో
పిసుఖాయమానఇవతూష్ణీంస్థితోఽపి ప్రార్థయమానఇవ అపృష్టోఽప్యా వే
దయన్నివాత్మీయామవస్థామభినిన్దన్నివ అనుశోచన్నివహృష్యన్నివవిషీ
దన్నివ బిభ్యదివ అభిభవన్నివ భీతఇవ ఆకాఙ్క్షన్నివానుస్మరన్నివ కిమ
పివిస్మృతనిమేషేణనిశ్చలస్తబ్ధపక్ష్మణాతురద్యాప్యపూరార్ద్రేణక
ర్ణాన్తచుమ్బినావికసితేనేవాముకులితతారకేణచక్షుషామత్తఇవావిష
ఇవనియుక్తఇవాపిబన్నివార్పయన్నివాన్తర్విశన్నివఆకర్షన్నివసుచిర మా
లోక్యాబ్రవీత్ । సుతనుసర్వఏవహి జగతిజన్మనోవయసఆకృతేర్వాస
దృశమాచరన్నవచనీయతామేతితవపునరేకాన్తవామప్రకృతేర్విధేరి
వభిసదృశానుష్ఠానే కోఽయంప్రయత్నః యదియమక్లిష్టమాలతీ కుసు

మసుకుమారామాలేవకణ్టకప్రాయైకయోగ్యా తనురనుచితేనా మునాక
ష్టతమేనతపశ్చరణపరిక్లేశేనమ్లానిముపనీయతే కిన్నరూపవయసో రను
రూపేణసుమనోహారిణీ తేవరసాశ్రయిణాఫలేనసంయోజ్యతే। జాత
స్యహిరూపగుణవిహీనస్యాపిజన్తో రనన్తానిజీవలోకసుఖానిఅనుభూయ
న్తే పరత్రఫలసమ్ప్రస్థితపశ్చరణపరిక్లేశః కింపునరాకృతిమతోజనస్య
తద్దుఃఖయతి మామస్యాః స్వభావసరసాయాస్తనోర్మృణాలిన్యా ఇవ
తుహినపాతః పరిక్లేశో యదివా త్వాదృశీజీవలోకసుఖేభ్యః పరాఙ్ము
ఖీతపసాక్లేశయత్యాత్మానం తదావృథావహతిధనురధిజ్యంకుసుమకార్ము
కః నిష్కారణముదేతిచన్ద్రమాః వ్యర్థోవసన్తమాసస్యాగమోనిష్ఫలానికు
ముదకువలయ కల్హారకమలాకరవికసితానినిష్ప్రయోజనో జలదసమ
యారమ్భడమ్బరోనిరర్థకాన్యుపవనానికింవాజ్యోత్స్నయాకింవాలీలా
సరిత్పులినైర్మలయానిలేన వేతి॥

అహాస్తుదేవస్యపుణ్డరీకస్యైవవృత్తాన్తాదపేతకౌతుకాసర్వంతథా
వదన్తముపకస్త్వంకుతా వాసమాయాతఃకిమర్థంవామామేవమభిదధాసే ఇ
త్యపృష్ట్వైవాన్యతోఽగచ్ఛమ్ గత్వాచదేవతార్చనకుసుమాన్యుచ్చిన్వ
న్తీతరళికామాహూయాబ్రువంతరళికే కోఽయంయువాబ్రాహ్మణాకృ
తిఃకోఽప్యస్యవిలోకయతోవదతశ్చాన్యాదృశ ఏవాభిప్రాయోమయో
పలక్షితఃతన్నివార్యతామయంయథానపునరత్రాగచ్ఛతి అథనివారితో
యద్యాగమిష్యతితదావశ్యమస్యైవాభద్రకంభవిష్యతీతిసతుని వార్య
మాణోఽపిమన్నివార్యవృత్తేర్మదనహతకస్యదోషైర్భావితవ్యతయాచానర్థ
స్యనాత్యాక్షీదేవానుబన్ధమతీతేషుకేషుచిద్దివసేష్వేకదా గాఢాయాం
రజన్యాముద్గిరత్సీవభరేణోద్దీపితంస్మరానలంజ్యోత్స్నాప్రాకరమిన్దుమ
యూఖేషులబ్ధనిద్రాయాంతరళికాయా మనవాప్తనిద్రాసుఖా సన్తా
పాన్నిర్గత్యాస్మిన్నేవశిలాతలేవిముక్తాజీకల్హారసుగన్ధినామన్దమాన్దేనాచ్ఛో

దానిలేనావీజ్యమానావర్ణసుధాశీకరచ్ఛటైరివ కరైశ్శివశీతలస్పర్శైరామృశ్యమానా పచ
న్ద్రమసి నిహితదృష్టిరపి నామాయమేభిరమృతవర్షిభిరఖిలజగదాహ్లాదకా
రికరైశ్చన్ద్రమాస్తమపి హృదయవల్లభం మేవర్షేదిత్యాశంసాప్రసఙ్గేన దేవ
స్య సుగృహీతనామ్నః పుణ్డరీకస్య స్మరన్తీ కథమభాగ్యైర్వ్యక్తస్మిన్నభాగ్యా
యాః తాదృశస్యాపి దివ్యాకృతేర్మహాపురుషస్య నభసోఽవతీర్ణస్య భాషి
తమలీకముపజాతం జాతానుకమ్పేన వాయథాకథఞ్చిజ్జీవతు జీవితప్రి
యా తపస్వినీత్యేవమేవ సమాశ్వాసితాస్మి యేన పునర్దర్శనమేవానేనమేన
దత్తం కిం కరోతు దేవస్సుగృహీతనామా పుణ్డరీకో యః పరాసురేవోత్క్షిప్య
నీతః కపిఞ్జలస్తు జీవన్మృతః కథమియతా కాలేన గతేనాపి నిష్కరుణేన
వార్తాపి మే న సమ్పాదితేత్యేతాని చాన్యాని ఆజాలాని యద్దుర్జీవిత గృహీ
తా జాగ్రత్యేవాతిష్ఠమ్॥

అథనిభృతపదసఞ్చరణమాచరణాదుత్కణ్టకితమనవరతపతిత
మదనశరశల్యనికరనిచితమివ శరీరముద్వహన్తముద్వికాశికేతకీరజఃపట
లధవళం ప్రథమతరమేవభస్మసాత్కృతమివ మదనహుతభుజాగ్రేణ
కుణ్డలీకృతం మృణాళికావలయముపర్యుషితం శాసనవలయమివావశ్యం
మరణాయ సకలజగదప్రతిహతశాసనేన కుసుమధన్వనా విసర్జితముద్భ్రా
తసాధ్వసోత్కమ్పతరళితయా కేతకీగర్భసూచ్యాక్వాపరం గమ్యతే రే
హతోఽసి మయేతి మన్మథప్రథమసహాయస్య చన్ద్రమసః కరశాఖయేవ క
ర్ణాన్తలగ్నయా తర్జ్యమానముద్వేగావర్జితేన నయనసలిలస్రోతసాత్మనే
జలాఞ్జలిమివ ప్రయచ్ఛన్తమాత్మేచ్ఛయైవ మకరగ్రహణాయ నిర్వర్తిత
స్నానమివ స్వేదామ్భసా నయుక్తమేవ తే పరహృదయమవిజ్ఞాయోపగ
న్తుమితి పదే పదే నివార్యమాణమివ గురుణోరుస్తమ్భేనాదూరత ఏవ మ
దాలిఙ్గనాళీకాశయా ప్రసారితభుజయుగళముత్కలికాసహస్రవిష
మం రాగసాగరమివ ప్రతరన్తమనవరతప్రవృత్తైరాకృష్యమాణమివ పు

రస్తోద్గతైర్నిశ్శ్వాసమరుద్భిరుహ్యమానమివ దిఙ్ముఖప్లావితజగతాఽస్రపూ
రేణ రణరణకశూన్యముచ్ఛ్వాసనం ప్రోన్ముక్తసత్త్వేన ప్రపన్నం కృప
ణతయా అవధీరితం ధైర్యేణ సంగృహీతం తరళతయా విసర్జితం లజ్జయా ధి
క్కృతం ధార్ష్ట్యేన నగారీకృతం పరలోకభీషయా అఙ్గీకృతం స్వగుచ్ఛ్యావి
ముక్తం యుక్తాయుక్తవివేకేన సఙ్కల్పజన్మన ఏవ కేవలస్యవశే స్థిత మావి
ష్టమివ సుప్తమివ ఉన్మాదాదాపతితం దూరతోఽపి దివసనిర్విశేషేణ చన్ద్రాపీ
తపేన విభావ్యమానం తమేవ యువానమద్రాక్షమ్॥

దృష్ట్వా చ తం తాదృశం నిష్ప్రహేవ్యాత్మని పరం భయముపగతవ
తీ చేతస్యకరవమ్ అహో కష్టతరమాపతితం యస్యాయమేవమున్మాదా
గత్యా పాణినాపి స్పృశతి మాం తదా మయేదమపుణ్యహతకం శరీరముత్సృ
ష్టవ్యం తచ్చిరాద్దైవస్య పుణ్డరీకస్య పునర్దర్శనప్రత్యాశయా దక్షిణోత్తరమ
పృష్ఠీకృత్య వ్యర్థతామేవ యాతం ప్రాణసన్ధారణమితి । స త్వేవం చిన్తయ
న్తీమేవ మాముపసృత్యాబ్రవీత్ । చన్ద్రముఖి హన్తుముద్యతో మా మ
యాం కుసుమశరసహాయశ్చన్ద్రమాః తచ్ఛరణమాగతోఽస్మి రక్ష మామశ
రణమనాథమార్తమప్రతీకారాతురమాత్మనా త్వదాయత్తం మే జీవితమ్।
శరణాగతపరిత్రాణం హి తపస్వినామపి ధర్మ ఏవ తద్యది న మామాత్మ
ప్రదానేన సమాశ్వాసయసి తదా హతోఽహమాభ్యాం కుసుమశరశిశిర కిర
ణాభ్యామితి । అహన్తు తదా తదాకర్ణ్య ర్ఝటిత్యుత్తమాఙ్గనిర్గతజ్వాలేవ
రోషానలేన నిర్దహన్తీవ తమున్మిషద్బాష్పస్ఫులిఙ్గయా దృష్ట్యా తదా తర్జ
నామైవాపాదతలాదుత్కమ్పితగాత్రయష్టిరావిష్టేవాత్మానమప్య
చేతయమానా క్రోధావేగరూక్షాక్షరమవదమ్ । ఆః పాప కథమేవం గద
తో మాముత్తమాఙ్గే న తే నిపతితం వజ్రం అవశీర్ణా వా సహస్రధా న జిహ్వా
విహ్వలతాం గతా వా న వాణీ నష్టాని వా నాక్షరాణి । మన్యే చ నసన్త్యేవ తే
ఽస్మిన్ శరీరే సకలలోకశుభాశుభసాక్షిభూతాని పఞ్చమహాభూతాని యేనై

వంవదన్నాగ్నినాభస్మీకృతోసినవాయునాపహృతోసినపయసాప్లావితో
సినధాత్ర్యా రసాతలేప్రవేశితోసినాపితత్క్షణమేవ ఆకాశేనాత్మని ర్వి
శేషతాంనీతోసివ్యవస్థితేఽస్మిఀల్లోకత్రయేకుతస్త్వముత్పన్నఏవంఃధో
యస్సిర్యగ్జాతిరివకామచారీచకిఞ్చిదపివేత్సియేనైవఖలుహతవిధినాసము
పగర్హితవదనరాగఃస్వపక్షపాతమాత్రప్రవృత్తిరనిరూపితస్థానాస్థాన
వాదీశుక ఇవవక్తుమేవంశిక్షితస్సేనైవకిమితితస్యామేవజాతౌ నక్షిప్తోసి
యేనైకాన్తహాసహేతువదర్కక్రోధమపినోత్పాదితవానసీతి ద్ధరుక్తే
స్తేఽహమ్సవిభాగమిమంకరోమియేనాత్మవచనానురూపాంజాతిమా
పన్నోనైవాస్మద్విధాంకామయసేఇత్యుక్తేవచన్ద్రాపీడముఖీభూత్వాకృ
తాఞ్జలిఃపునరవదమ్భగవన్పరమేశ్వరసకలభువనచూడామణేలోకపా
లయదిమయాదేవస్యపుణ్డరీకస్యదర్శనాత్ప్రభృతిమనసాప్యపరఃపు
మాన్నచిన్తితస్తదానేనసత్యవచనేనాయమలీకకామీమదుదీరితాయా
మేవజాతౌపతత్వితి। సతుమద్వచనానన్తరమేవనవేద్మికిమసహ్యాత్
మదనజ్వరస్యవేగాదుతసద్యోవిపాకస్యాత్మనోదుష్కృతస్యగౌరవాత్
ఆహోస్విన్మద్వచసఏవసామర్థ్యాదాచ్ఛిన్నమూలస్తరురివాచేతనః
క్షితావపతత్। అతిక్రాన్తజీవితేచతస్మిన్కృతాక్రన్దాత్తత్పరిజనతః
శ్రుతంయథాసౌమహాభాగస్యైవమిత్రమిత్యుక్త్వాత్రపావనముఖ
శీమహీమ్మహీయసాశ్రుప్లావితేనతూష్ణీమేవాప్లావితవతీ॥

చన్ద్రాపీడస్యతుతత్తదాకర్ణ్యకర్ణాన్తాయతలోచనద్వయామీ
లనభగ్నదృష్టేర్భ్రష్టవచనసౌష్ఠవస్యభగవతికృతప్రయత్నాయామపి
భగవత్యామపుణ్యభాజాస్మిన్జన్మనిమయాప్రాప్తం దేవ్యాఃకాద
మ్బర్యాశ్చరణపరిచర్యాసుఖంతజ్జన్మాన్తరేపిభగవతీసమ్పాదయిత్రీ
భూయాదితిగదతఏవకాదమ్బరీసమాగమాప్రాప్తిదుఃఖేనైవ ఖేదోన్ము
ఖరిముకుళమివశిలీముఖాఘాతాత్స్వభావసరసంహృదయమస్ఫుటత్ ।అ

థమహాశ్వేతాయాశ్శరీరముత్సృజ్య సమ్ప్రతిప్రతిపన్నచన్ద్రాపీడశ
రీరాయాంభర్తృదారికేకింలజ్జయా పశ్యతావగన్యథైవ కథమప్యాస్తే
దేవశ్చన్ద్రాపీడోఽయం భగ్నేవాస్యగ్రీవా నమూర్ధానం ధారయతి విచా
లితోఽపి నకిఞ్చిదపి చేతయతే నాన్తఃప్రవిష్టతారకే లోచనే సమున్మీలయతి
నాయం యథాస్థితానాం గాత్రాణాం మిష్టేనమనాగప్యుచ్ఛ్వసిత్యేవ ।
హా దేవచన్ద్రాపీడ కృతే కాదమ్బరీప్రియ క్వేదానీం త్వయా తయా వినాగ
వ్యతఇత్యున్ముక్తార్తరవచసితరళికాయాంతిర్యగాభుగ్నచన్ద్రాపీడముఖ
నిహితనిశ్చలస్తబ్ధదృష్టినిశ్చేష్టాయామేవమహాశ్వేతాయాం ఆః పాపే
దుష్టతాపసికేమికంత్వయాకృతమపాకృతాఖిలజగత్పీడస్య దేవస్య తా
రాపీడస్యకులముత్సాదితమనాథీకృతాః ప్రజాస్సహాస్మాభిః భగ్నాః ప
న్థానో గుణానామర్గళితాః కకుభోఽర్థిలోకస్య ఇదానీంకస్యవదనముద్వీక్షి
తారిలక్ష్మీః కోఽవలమ్బనం భవతు భూమేః కం సేవన్తాం సేవకాః। త్వయా
వినాసమ్ప్రతివ్యసనమేవ సేవావృత్తావృత్తంసమానశీలత్వమస్తమితా
శ్రాన్తపరిజనశ్లాఘా లఘూకృతో భృత్యాదరో మార్గగతాని ప్రియాలపి
తానిసమాప్తాపరిత్యాగకథాకథంకథావశేషీభూతోఽసి భూతపూర్వాః
కము పయాన్తు సామ్ప్రతం ప్రజాః కేం పమ్ప్రతిసమాధానం సాధూనా
మధునాధుర్ధరేత్వయివిపన్నే కస్సముద్వహతు దేవేన తారాపీడేనోఢాం
ధురంధీరస్యాపి తేకథం కాతరస్యేవ శుచా భిన్నంశరీరందయాళోరపి కే
యమద్యదృశినిర్దయతాజాతాస్మాసు తేదేవ ప్రసీద సకృదప్యాజ్ఞాపయ
అవధేహి భక్తజనాభ్యర్థనాం ప్రతిపద్యస్వ ప్రాణాన్ నత్వయా వినా
క్షణమపి ప్రాణితిపుత్రవత్సలో దేవస్తారాపీడో న దేవీవిలాసవతీ నార్య
శుకనాసో న మనోరమా న రాజానో నాపి ప్రజాః పరిత్యజ్య చ సర్వా
నేకాకీ క్వ ప్రస్థితోఽసికుతస్త్వవేయమేకపద ఏ వేదృశీనిష్ఠురతాజాతా క్వ
సాగురుజనస్యోపరిభక్తిర్య దేవమనవేక్ష్య ప్రయాసీత్యుక్తవ త్యవనితల

విముక్తాత్మన్యారటతి పరిజనే తదాకర్ణ్య తత్కర్ణ్య హా హా కిమేతదిత్యు
ద్వారిస్థితే రాజపుత్రలోకే సముల్లలితోత్పక్ష్మనయనదర్శిని చన్ద్రాపీడవద
సనివేశితదృశి దీనతరహాహారవకృతాక్రన్దేషు చైవ పర్యాయోత్క్షిప్తఖుర
చతుష్కాహతక్ష్మాతలే ముహుర్ముహురాత్మోన్మోచనాయేవాచ్ఛోటి
తఖరఖలీనకనకశృఙ్ఖలయోగే తురఙ్గతాంముముక్షతీవేన్ద్రాయుధే పత్ర
లేఖానివేదితచన్ద్రాపీడాగమనా చన్ద్రోదయోల్లాసనీవేలేవ సుహోహా
వర్ధేష్వనుకరధ్వజావ్యాజీకృత్య కాదమ్బరీదర్శనం మాతాపిత్రోః పురః
ప్రతిపన్నశృఙ్గారవేశాభరణారణన్నూపురేణ ముఖరమేఖలాదామ్నా
రమ్యోజ్జ్వలవాససాకల్పితాఙ్గవలవిభ్రమేణ గృహీతసురభిమాల్యా
నులేపనపటవాసాద్యుపకరణేన నాతిబహునా పరిజనేనానుగమ్యమా
నా పురఃకేయూరకేణోపదిశ్యమానమార్గా పత్రలేఖాహస్తావలమ్బినీ
మదలేఖయా సహ కృతాలాపా మదలేఖే పత్రలేఖా కథయత్యన్యదహం
పున స్తస్యైకాన్తనిష్ఠురహృదయస్య శఠమతేర్నిస్త్రింశస్యాగమనమేవ
న శ్రద్దధే కిం న స్మరసి తత్తస్య మదవస్థామశ్రద్దధానస్య హిమగృహకే
మద్విమర్శాయ దుర్విదగ్ధబుద్ధేర్వక్రభాషితం యత్ర ప్రస్మిత మాలోకిత
యాత్వయైవాస్మై సుతరామేవ సంశయకారి ప్రత్యుత్తరం దత్తం తదసా
మరణేపి మే న శ్రద్దధాత్యేవేమామవస్థామ్ । అన్యచ్చ యదిమదర్థే దుఃఖ
మేవమియమనుభవతీత్యేతదస్య చేతస్యభవిష్యత్తదా తథా గమనమేవ
నాకరిష్యత్ । తత్రగతోప్యపాయతి కిమపి వక్తవ్య స్త్వయైవ మయా
పునర్దృష్టో నాలపితవ్యో నోపాలబ్ధవ్యో న చరణపతితస్యాప్యనునయో
గ్రాహ్యో నాహం ప్రియసఖ్యా ప్రసాదనీయేత్యభిదధానైవాచే
తితాగమనఖేదాచన్ద్రాపీడదర్శనాయోత్తాన్యతీతత్రైరివాజగామ ॥

అగత్యచోద్ధృతామృతమివ రత్నాకరమిన్దువిరహితమివ నిశాత్ర
బద్ధమస్తమిత తారాగణమివ గగనమపచితఫల కుసుమ శోభమివోపవన

ము త్ఖాతకర్ణికమివకమలముత్ఖాతాఙ్కురమివమృణాలమవలుప్త తరళ
మణిమివహారమున్ముక్తజీవితంచ న్ద్రాపీడమద్రాక్షీత్ । దృష్ట్వా చ తం
సహసాక్షిమిరమిత్యధోముఖీ ధరాతలముపయాన్తీకథంకథమపి ముక్తా
క్రన్దయామదలేఖయాధార్యత కాదమ్బరీపత్రలేఖాపునరున్ముచ్య కాద
మ్బరీకరతలమచేతనాక్షితిముపాగమత్ । చిరాచ్చ లబ్ధసంజ్ఞా కాదమ్బ
రీత థైవమూర్ఛేవనిశ్చల స్తబ్ధదృష్టిరావిష్టేవ స్తమ్భితేవనిష్ప్రయత్నాఽని
శ్వసితుమపివిస్మృతావిస్మితేవాన్తర్మన్యుభరనిష్పన్దేవచన్ద్రాపీడవదన స
న్దానితాక్షీశ్యామారుణానవాగ్రహేణాపరక్తేన్దుబిమ్బేవపౌర్ణమాసీనిశా
నిశితపరశుపాతోత్కమ్పినీలతేవ వేపితాధరకిసలయాలిఖితేవ స్త్రీస్వ
భావవిరుద్ధేనచేతసాతస్థౌ । తథాస్థితాన్తుతామున్ముక్తార్తనాదా సపాద
పతనంమదలేఖాబ్రవీత్ । ప్రియసఖిప్రసీదోత్సృజైనమన్యాసమ్భా
రమనారట స్త్రీబాష్పమోక్షేణాముచ్యమానేఽస్మిన్నియతమపిఅతి జలభ
రభారోత్పీడితంతటాకమివమృదుసరసంసహస్రధాస్ఫుటతి తేహృదయ
మిదమితిఅపేక్షస్వదేవీంమదిరాం దేవంచిత్రరథఞ్చత్వయావినాకులద్వ
యమపినాస్తీత్యుక్తవతీంమదలేఖాంకాదమ్బరీవిహస్య ప్రత్య వాదీత్॥

అప్యన్మత్తికేసుతోఽస్యమేవ జప్రసారకఠినస్య హృదయస్యస్ఫుట
నమ్ ఆలోకైవయన్నసహస్రధాస్ఫుటితమ్ । అపిచ యాజీవతితస్యాస్స
ర్వమిదంమాతాపితాబన్ధురాత్మాసఖ్యఃపరిజనఇతిమయా పునర్మ్రియ
మాణయాజీవితభూతంకథమపిసమాసాదితమిదంప్రియతనుశరీరం య
జ్జీవదజీవద్వాసమ్భోగేనానుమరణేనవాద్విధాపిసర్వదుఃఖానామేవోప
శాన్తయేతత్కిమితిదేవేనాగచ్ఛతామదర్థం ప్రాణాంశ్చోత్సృజతాసు
దూరమారోపితంగురుతాఞ్చనీతమాత్మానమశ్రుపాత మాత్రకేణల
ఘూకృత్యపాతయామికథఞ్చస్వర్గగమనోన్ముఖస్య దేవస్యరుదితేనామఙ్గ
ళంకరోమికథంవాపాపధూళిరివపాదావనుగన్తుముద్యతాహర్షస్థానేరో

దివి॰కిం మేదుఃఖమధునాతుమేసర్వదుఃఖాన్యేవదూరీభూతానికి మద్యాపి
రుక్ష్యతేయదర్థంకులక్రమోఽవగణితోగురవో నాపేక్షితాఃధర్మో నాను రు
ద్ధోజనాపవాదాన్నభీతంలజ్జాపరిత్యక్తామదనోపచారైఃసఖీజనః ఖేది
తోదుఃఖితామే ప్రియసఖీమహాశ్వేతాతాతస్యాఃకృతేప్రతిజ్ఞాతమప్యన్య
థాజాతంమమేత్యేతదపిచేతసినకృతంతస్మిన్మదర్థమేవోజ్ఝిత ప్రాణే
ప్రాణేశ్వరేప్రాణాన్ప్రతిపాలయన్తీత్వమేవం కిముక్తాహమ్ అ
స్మిన్ తుసమయేమేమరణమేవశ్రేయోన జీవితంమేసర్వప్రకారలజ్జా కర
స్తుజీవితంనపునర్మరణమ్ । తస్యాదిమమోపరి స్నేహఃకరోషివానుత్ప్రియ
హితంతన్మదీయమప్యాత్మని స్నేహమారోప్యతథాకర్తవ్యంయథాన తా
తోనామ్బావామద్గ్ఛోకాదాత్మానంపరిత్యజతః । యథాచమయివాఞ్ఛి
తంమనోరథంత్వయిపూరయతఃమేనపరలోకగతాయా అపిమేజలాఞ్జ
లిదాయీపుత్రకోభవిష్యతి । యథావాపిసఖీజనఃపరిజనో వానస్మరతి
శూన్యం వానుద్యానమాలోక్యనదిశోగృహ్ణాతితథాకరిష్యసి। పుత్రకస్య
మేభవనాజనేసహకారపోతకస్యత్వయాముచ్ఛితమేవమాధవీ లతయా
సహోద్వాహమఙ్గళంస్వయమేవనిర్వర్తనీయంమచ్చరణతల లాలిత

స్యబాలాశోకవిటపస్యకర్ణపూరార్థమపినపల్లవలవః ఖణ్డనీయోమత్సము
ర్షితాయామాలత్యాః కుసుమానిదేవార్చనాయైవావచేయాని । వాసభ
వనేమేశిరోభాగనిహితః కామదేవపటఃపాటనీయః । స్వయంరోపి తా
శ్చూతవృక్షకామేయథా ఫలంగృహ్ణన్తి తథాసంవర్ధనీయాః । పఞ్జరబన్ధ
దుఃఖాద్వారాకీకాళిన్దీసారికాశుకశ్చపరిహాసోద్వావపిమోక్తవ్యౌమదఙ్క
శాయినీనకులికాస్వాఙ్కోపవేశాయితవ్యాపుత్రకోమేబాలహరిణస్తర
ళకఃక్వచిత్తపోవనేసమర్పణీయః । పాణితలసంవర్ధితంజీవఞ్జీవక మిథునం
యథాక్రీడపర్వతకేనవిపద్యతేతథాకార్యమ్ । పాదసహచారీహంసకో
యథానహన్యతేకేనచిత్తథావిధేయమ్ । అపరిచితగృహవసతిస్తపస్వినీ

బలాద్ధృతావనమానుషికావనఏవోత్స్రష్టవ్యా । క్రీడాపర్వతకఃకస్మై చిదుపశాన్తాయతపస్వినే ప్రతిపాదయితవ్యః। శరీరోపకరణాని మేస ర్వాణ్యేవ బ్రాహ్మణసాత్కర్తవ్యాని వీణాపునరాత్మనఏవాఙ్కప్రణయినీక ర్తవ్యా అపరమపియత్తేరోచ తేతత్సర్వంకర్తవ్యమ్। అహంపునరి మమమృతకిరణరశ్మిభిరనాశ్యానచన్దనచర్చాభిరనవరతధారాగృహాసా రసేకైరనేకసన్తానకతానతుహినకరకిరణనికరతారకితతార హారార్పణై ర్మణిదర్పణప్రణయనైరమలయజజలార్ద్రపద్మినీపత్రాస్తరణైస్సరసబి సకిసలయస్రస్తరైః కరోరమృణాలినీతల్పకల్పనయోద్వికాశకమలకుముద కువలయశయనైశ్చదగ్ధశోషము జ్వలితచితానలేజ్వాలామాలిని దేవ స్యచన్ద్రాపీడస్యకణ్ఠలగ్నానిర్వాపయామ్యాత్మానమ్। ఇత్యభిదధానా కృతమరణానుబన్ధాకృతవిధారణానుబన్ధాంమదలేఖామవచ్ఛిద్యో పసృ త్యచమహాశ్వేతాంకణ్ఠేగృహీత్వానిర్వికారవదనైవపునరవాదీత్॥

ప్రియసఖితవాస్తికిఞ్చిదపి ప్రత్యాశాయయానురాగపరవశా పునః సమాగమాకాఙ్క్షిణీతు శేషణేమరణాదధికానిదుఃఖాని అనుభవన్తీ జీవితమలజ్జాకరమననుశోచ్యమనుపహసనీయమవాచ్యంధారయసి మ మపునః సర్వతోహతాశాయాః సాపినాస్తి తదామన్త్రయే ప్రియసఖీం పునర్జన్మాన్తరేసమాగమాయేత్యభిధాయ ఉత్ప్రేఙ్ఖ్యమానపులక కేసరో ద్భాసెన్యసమసాధ్వసానిలాహతోత్కమ్పోత్తరఙ్గమాణానన్దబాష్ప వే గోర్మితరళసఙ్గళత్స్వేదముకరస్థబిన్దునిస్యన్దినీముకుళాయమాననయనకమ ము దామము దినీవచన్ద్రాపీడచన్ద్రాస్తమయవిధురాతదవస్థేపిహృద యవల్లభేసమాగమసుఖమివానుభవన్తీసరభసముపరిపర్యస్తచికురహ స్తోద్వాన్తకుసుమనివహేనమూర్ధ్నా అర్చయిత్వాచన్ద్రాపీడచరణౌస్వ వత్స్వేదామృతార్ద్రాభ్యాంహస్తాభ్యాముత్క్షిప్యాఙ్కేనధృతవతీ। అథ తత్కరస్పర్శేనసముచ్ఛ్వసతఇవచన్ద్రాపీడదేహాత్ ఝటితి తుహిన

మయమివతం సకలమేవ ప్రదేశం సర్వదవ్యక్తరూపం కిమపి చన్ద్రధవ
ళం జ్యోతిరివాజగామ । అనన్తరఞ్చాన్తరీక్షేఽశుర స్త్రీవామృతమశరీరిణీ
వాగశ్రూయత వత్సే మహాశ్వేతే పునరపి త్వం మయైవ సమాశ్వాసితా వ
ర్తసే పుణ్డరీకశరీరం మల్లోకేన తేజసాప్యాయ్యమానమవినాశి భూయ
స్త్వత్సమాగమాయాతిష్ఠత్యేవ ఇదం హి పరం మత్తేజోమయం స్వత ఏవావి
నాశి విశేషతోఽమునా కాదమ్బరీకరస్పర్శేనాప్యాయ్యమానం చన్ద్రాపీ
డస్య శరీరం శాపదోషాద్విముక్తస్యాత్మనా కృతశరీరసఙ్క్రాన్తేర్యోగి
న ఇవ శరీరమత్రైవ భవత్యోస్సమ్ప్రత్యయార్థమాశాపక్షయాదాస్తాం నై
తదపి సంస్కార్యము న కేవాక్షేప్తవ్యముత్స్రష్టవ్యం వా ప్రయత్నతః పరి
పాలనీయమాసమాగమప్రాప్తేరితి ॥

తాన్తు శ్రుత్వా కిమేతదితి విస్మయాక్షిప్తహృదయాస్సర్వ ఏవ గగ
నతలనివేశితనిర్నిమేషదృష్టయో లిఖితా ఇవ పత్రలేఖావర్జమతిష్ఠన్ । ప
త్రలేఖా తు తేన తస్య జ్యోతిషస్తుషారశీతలేనాహ్లాదహేతునా స్పర్శేన లబ్ధ
సంజ్ఞోత్థాయావిష్టేవ వేగాద్ధావిత్వా పరివర్ధకహస్తాదాచ్ఛిద్యేన్ద్రాయు
ధమస్మద్విధాతుయథాత్వం పునరేవ మేకాకినీ నావాహనం దూరం ప్రస్థి
తే దేవే క్షణమపి న తిష్ఠసి శోభసే ఇత్యభిదధానా తేనైవేన్ద్రాయుధేన సహ
హాత్మానమచ్ఛోదసరస్యక్షిపత్ । అథ తయోర్నిమజ్జనసమయానన్తరమే
వ తస్మాత్సరస్సలిలాచ్ఛైవలోత్కరమివ శిరసి లగ్నం గళజ్జలబిన్దుసన్దో
హమయథాతథాలమ్బిదీర్ఘశిఖం ముఖోపరిపగస్పరాసక్తైరసంస్కారమ
లినతయాచోపసూచితచిరోర్ధ్వబన్ధం జటాకలాపముద్వహన్ జలార్ద్రదే
హాసక్తేన బిసతన్తునయేనేవ బ్రహ్మసూత్రేణ సముద్భాసమానోఽమ్లా
నారవిన్దినీపలాశపృష్ఠపాణ్డునా జీర్ణమన్దారవల్కలేనాబద్ధపరికరః కరే
ణానవరోధినీర్జటాః సముత్సారయన్ అశ్రుజలచ్ఛలేనాచ్ఛోదసరస్స
లిలమివాన్తః ప్రవిష్టమాతామ్రాయతాభ్యాం లోచనాభ్యాముద్వ

షః । ఉద్విగ్నాకృతిస్తాపసకుమారస్సహసైవోదతిష్ఠత్ । ఉత్థాయచ
దూరతఏవోద్గతానుబాష్పజలనిరోధపర్యాకులయా స్వ్యాబగలతుయా దృ
ష్ట్యా విలోకయన్ మహాశ్వేతాముపసృత్య శోకగద్గదమవాదీత్ । గన్ధ
ర్వరాజపుత్రి జన్మాన్తరగతః ప్రత్యభిజ్ఞాయతే౽యంజనోనవేతి॥

సా త్వేవం పృష్టా శోకానన్దమధ్యవర్తినీ ససంభ్రమాకులముత్థా
యకృత ప్రణామా ప్రత్యవాదీత్ । భగవన్కపిఞ్జలఏవంవిధాహతపు
ణ్యవతీయాత్వయాప్యాత్మనః కారణాదేవం సమ్భావితా అథవా యు
క్తైవేదృశీ మయ్యనాత్మజ్ఞాయాం సమ్భావనా యాహమేకాన్తపవవ్యో
మోహహతా స్వర్గతేపి దేవే పుణ్డరీకే జీవామి తత్కథయ కేనాసావు
త్క్షిప్య నీతః కిమర్థం వానీతః కస్యాస్య వృత్తం క్వ వా వర్తతే కిం వా తవోప
జాతం యేనైతావతా కాలేన వార్తామపి న దత్తవానసి కుతో వా త్వమే
కాకీ దేవేన వినైవాగతోసీతి । స త్వేవం పృష్టో మహాశ్వేతయా విస్మయో
న్ముఖేన కాదమ్బరీపరిజనేన చన్ద్రాపీడానుగామినా చ రాజపుత్రలోకేన
ఉపర్యుపరి పాతినా వీక్ష్యమాణః ప్రత్యవాదీత్ ॥

శ్రూయతాం గన్ధర్వరాజపుత్రి తథా కృతార్తప్రలాపామపి
త్వామహమేకాకినీముత్సృజ్య వయస్యస్నేహాదాబద్ధపరికరః క్వ మే
ప్రియసుహృదమపహృత్య గచ్ఛసీత్యభిధాయ పురుషం తమనుబధ్నన్ జ
వేనఉదపతమ్ । సతు మే ప్రతివచనమదత్త్వైవ గీర్వాణవర్త్మని విస్మయో
త్ఫుల్లనయనైరాలోక్యమానో వైమానికైరవగుణ్ఠితము శిఖి సమ్ముచ్య
మానగగనమార్గోద్దివ్యాఙ్గనాభిరభిసారికాభిరాలోల తారకేణాభిరితస్త
తః ప్రణమ్యమానః తారకాభిరప్సరసః కుముదాకరం తారకాగణమతి
క్రమ్య చన్ద్రాభిరామసకలలోకం చన్ద్రలోకమాగమత్ । తత్ర చ మ
హోదయాఖ్యాయాం సభాయామిన్దుకాన్తమయే మహతి పర్యఙ్కే త
త్పుణ్డరీకశరీరం స్థాపయిత్వా మామవాదీత్ । కపిఞ్జల జానీహి మాంచ
ద్రమస మహంఖలూదయగతో జగదనుగ్రహాయ స్వవ్యాపారమనుతిష్ఠ

న్న నేన తే ప్రియవయస్యేన కామాపరాధాజ్జీవితం సముత్సృజతా నిరవ
రాధస్స్వంశే ప్తః మరాత్మన్నిస్సుహృతక యథాహం త్వయా కేవలైరస్వస్వాపి
తః ఉత్పన్నానురాగో ప్రాప్తహృదయవల్లభాసమాగమసుఖః ప్రా
ణైర్వియోజిత స్తథా త్వమపి కర్మభూమిభూతేఽస్మిన్ భారతే వర్షే జన్మని
జన్మన్యేవమేవ ప్రాప్తానురాగో ప్రాప్తసమాగమసుఖః తీవ్రతమాం
హృదయవేదనా మనుభూయ జీవితముత్స్రక్ష్యసీతి । అహన్తు తేనాస్య
శాపహూతభుజాధగిత్యుద్దీపిత ఇవనిరాగాః కిము నేచాత్మదోషానుబన్ధేన
నిర్వివేకబుద్ధినాశస్తోఽస్మీత్యుత్పన్నకోప స్త్వమపి మత్తుల్యసుఖదుఃఖ ఏవ
భవిష్యసీతి ప్రతిశాపమస్మై ప్రాయచ్ఛమ్ । అపగతామర్షశ్చ వివేక

మాగతయా బుద్ధ్యా విమృశన్మహాశ్వేతావ్యతికరమస్యాధిగతవానస్మి । వ
త్సాతు మహాశ్వేతా మన్మయూఖ సమ్భవాదప్సరసఃకులాల్లబ్ధజన్మనిగౌ
ర్యాముత్పన్నా తయా చాయం భర్తాస్వయం వృతోఽనేనచ సమ్ప్రతిస్వ
యంకృతా దేవశాపదోషాన్మయా సహ మర్త్యలోకే వారద్వయమవశ్య
ముత్పత్తవ్యమ్ । అన్యథా జన్మని జన్మనీత్యేషాపీప్సైవ నచరితార్థా భవ
తి । తద్యావదయం శాపదోషో వ్యపైతి తావదస్యాత్మనా విరహితస్య శరీ
రస్యమావినాశో భూదితి మయేదముత్క్షిప్యానీతమ్ । వత్సా చ మహాశ్వే
తా సమాశ్వాసితా । తదిహ మత్ర మత్తేజసాప్యాయిత మాశాపక్షయా
త్తిష్ఠతమధునా త్వం గత్వా వృత్తాన్తమిమం శ్వేతకేతవే నివేదయ మహా
ప్రభావోఽసౌ కదాచిద త్ర ప్రతిక్రియామపకాఙ్క్షేదిత్యుక్త్వా
మాం వ్యసర్జయత్ ॥

అహన్తు వినాకృతో వయస్యేన శోకావేగాన్ధో గీర్వాణవర్త్మనా
ధావన్నన్యతమమతిక్రోధనం వైమానికమలఙ్ఘయం తతు మాం దహన్ని
వరోషహ్యాతభుజా భ్రుకుటీ వికరాళేన చక్షుషా నిరీక్ష్యాబ్రవీత్ । దు
రాత్మన్ మిథ్యాతపోబలగర్వితయా దేవమతివిస్తీర్ణే గగనమార్గే త్వయా హ

ముద్దామప్రచారిణాతురఙ్గమేణేవోల్లఙ్ఘితస్తస్మాత్తురఙ్గమ ఏవ భూత్వా
మర్త్యలోకేఽవతర । అహన్తుతముద్బాష్పపత్స్యాకృతాఞ్జలి రవదమ్ ।
భగవన్వయస్యశోకాన్ధేన త్వంమయోల్లఙ్ఘితో నావజ్ఞానాత్తత్ ప్రసీద
ఇమంశాపముపసంహరేతి । సతుమాంపునరవాదీత్ । న త్వేవశాపః
స ప్రతినియయా నాన్యథాభవితుమర్హతి తదేతత్తుకరోమికియ స్త్వమపికా
లంయస్యైవవాహ్యతాము పయాస్యసితస్యైవావసానే స్నాత్వావిగ
తశాపోభవిష్యసి । ఏవముక్తస్తుపునరహమవదంభగవన్యద్యేవంతతో
విజ్ఞాపయామి తేనాపి మే ప్రియవయస్యేనచ చన్ద్రమసాసహశాపదోషా
న్మర్త్యలోక ఏవోత్పత్తవ్యంతదేతావన్తమపిభగవాన్ ప్రసాదంకరోతు
మేదివ్యేనచక్షుషావలోక్య యథాతురఙ్గత్వేపి మే తేనైవ సహావియో
గేనకాలోయాయాదితి । స త్వేవముక్తో ముహూర్తమివధ్యాత్వా పున
ర్మామవాదీత్ । అనయా స్నేహలతయా తేమదూర్ద్రితం హృదయం
తదాలోకితంమయోజ్జయిన్యాం సుపత్న్యస్యహేతోస్తపస్యతః తారాపీడ
నామ్నోరాజ్ఞస్సునిదర్శనంచ చన్ద్రమసాతనయత్వముపగన్తవ్యంవయ
స్యేనాపి తే పుణ్డరీకేణతన్మన్త్రిణఏవశుకనాస నామ్నస్సూనుపితస్యై
వపరమోపకారిణశ్చ చన్ద్రాత్మనోరాజపుత్రస్య వాహనతా ముపయా
స్యసి । అహన్తుతస్యచనానన్తరమేవాథస్మిన్ తేమహోదధౌన్యపతమ్॥
తస్మాచ్చతురఙ్గీభూయోదతిష్ఠన్ । సఞ్జ్ఞాతుమేతురఙ్గత్వేపి నైవాప
యాతాయేనాయంమయాస్యైవార్థస్యకృతేకిన్నరమిథునానుసారీభూమి
మేతామానీతస్తదేషచ చన్ద్రమసోఽవతరశ్చన్ద్రాపీడఃయోఽప్యసౌ ప్రా
క్తనాదేవానురాగసంస్కారాదభిలషంస్త్వయాఅజానన్త్యాశాపాగ్ని
నానిర్దగ్ధసోఽపి మేవయస్యస్యపుణ్డరీకస్యావతారఇతి ॥

తత్ శ్రుత్వామహాశ్వేతా హా దేవపుణ్డరీకజన్మాన్తరేప్యవిస్మృ
తమదనురాగమత్ ప్రతిబద్ధ జీవితముచ్ఛరణమస్మత్సఖావలోకిన్మన్మయస

కలజవలోకకథంలోకాన్తరగతస్యాపి తేఽహమేవ రాక్షసీ వినాశాయో
పజాతాదగ్ధప్రజాపతేరియదేవమస్మిన్నర్మాశే దీర్ఘజీవితప్రదానేచప్ర
యోజనంనిష్పన్నంయుష్మాకఃపునస్తేవ్యాపాదనం స్వయం హత్వా పాప
కారిణీకము పాలభేకం బ్రవీమికస్మైకథయామికమాక్రన్దామికముప
యామిశరణంకోవాకరోతుమయికరుణాంయాచేఽహం మాత్మనైవాప
రాద్ధాధునాదేవప్రసీదకురుదయాందేహిమేప్రతివచన మిత్యేతాన్య
క్షరాణి ఉచ్చారయన్త్యపిలజ్జేన్యేచతవాప్యుత్పన్నమేవ మయిమన్ద
భాగ్యాయాం వైరాగ్యంయేనైవ మపివిలపన్త్యానప్రతివచనం మేక
దాసిహా హతాసి అనేనైవాత్మనో జీవితస్యోపర్యనిర్వేదనా ఇత్యు
క్త్వా రసాదాసోరస్తాడనమవనావాత్మానమపాతయత్ ॥

కపిఞ్జలస్తుతథాకృతార్తప్రలాపాంతాంసానుకమ్పమవాదీత్
గన్ధర్వరాజపుత్రిక త్వయాత్రదోషోఽయమేనైవమనిన్దనీయమపిఆత్మానంనిన్దా
పదైర్యోజయసికోవాధునాసుఖమాత్రకేఽనుభవనీయే దుఃఖిస్యేవస
రఃయదేవంశుచాత్మానంవ్యాపాదయసియదసహ్యతరంతత్త్వయాని
ర్వ్యూఢందృఢీకృతంహృదయమ్ । యథావయసస్యాస్తైర్యసమాగమ
ప్రత్యాశయాయథావాశాపదోషాదిదముపనతంభవత్యోర్ద్వయో
రపిదుఃఖంమయోతథాకథితమ్ ।అపిచచన్ద్రమసోపిభారతీభవతీభ్యాం
శ్రుతైవతస్మచ్చ్యుతామయమాత్మనోవయస్యస్యవాశ్రేయస్కరశ్శో
కానుబన్ధావేగోద్వయోరపిశ్రేయసేయదేవభవత్యాఙ్గీకృతంతదేవా
నుబధ్యతాంవ్రతపరిగ్రహోచితంతపః । తపసోహిసమ్యకకృత
స్యనాస్త్యసాధ్యంనామకిఞ్చిత్ । దేవ్యాహి గౌర్యా తపసఃప్రభా
వాదతిదురాసదంస్మరారేరపి యావదాసాదితం దేహార్ధపదమ్ । ఏ
వంత్వమపి అచిరాత్తథైవమేపయస్యస్యాజ్ఞేనిజతపఃప్రభావాత్పద
మవాప్స్యసీతిమహాశ్వేతాంపర్యబోధయత్ ॥

ఉపశాన్తమన్యువేగాయాఞ్చ మహాశ్వేతాయాం విషణ్ణదీనముఖీ కాదమ్బరీ కపిఞ్జలమప్రాక్షీత్ । భగవన్ కపిఞ్జల పత్రలేఖయా త్వయా చాస్మిన్ సరసి జలప్రవేశః కృతస్తత్కిం తస్యాః వృత్తమిత్యావేదనేన ప్రసాదం కరోతు భగవానితి । స తు ప్రత్యవాదీత్ । భగవతి సలిలపాతానన్తరం న కశ్చిదపి వృత్తాన్తో మయా జ్ఞాతః తదధునా క్వ చన్ద్రాత్మకస్య చన్ద్రాపీడస్యాత్మా పుణ్డరీకాత్మకస్య వైశమ్పాయనస్య జన్మ కిం వా స్యాః పత్రలేఖాయా వృత్తమితి సర్వస్యైవాస్య వృత్తాన్తస్యావగమాయ గతోఽహం ప్రత్యక్షలోకత్రయస్య తాతస్య శ్వేతకేతోః పాదమూలమిత్యభిదధాన ఏవ గగనముదపతత్ ॥

అథ గతే తస్మిన్ విస్మయాన్తరితశోకవృత్తాన్తే చన్ద్రాపీడమాలోక్యాలోక్య గలితనయనపయసి యథాస్థానముపసృత్యాపసృత్య స్థితవతి సపరిజనే రాజపుత్రలోకే కాదమ్బరీ మహాశ్వేతామవాదీత్ । ప్రియసఖి తుల్యదుఃఖతాం కుర్వతా తేన చిరాత్ఖల్వస్యాం సుఖం స్థాపితాస్మి భగవతా విధాత్రా అద్య మే శిరస్సముద్ఘాటితమద్య వదనం తే దర్శయన్తీ ప్రియసఖీతి చాభాషమాణా సలజ్జేతవాప్యహమద్యైవ ప్రియసఖీ జాతా సమ్ప్రతి మరణం జీవితం వా న దుఃఖాయ మే తతోఽపరః ప్రష్టవ్యో మయా కేన వాపరేణోపదేష్టవ్యమ్ । తదేవం గతే యత్కరణీయం తదుపదిశతు మే ప్రియసఖీ నాహమాత్మనా కిఞ్చిదపి వేద్మి కిం కృత్వా శ్రేయః । ఇత్యుక్తవతీం కాదమ్బరీం మహాశ్వేతా ప్రత్యవాదీత్ । ప్రియసఖి కిమత్ర ప్రశ్నోపదేశేన వా యదేవేయమనతిక్రమణీయా ప్రియతమసమాగమప్రత్యాశా కారయతి తదేవ కరణీయం పుణ్డరీకవృత్తాన్తస్త్వద్య కపిఞ్జలహస్తాత్ స్ఫుటీభూతః తదా తు వాఙ్మాత్రకేణైవ సమాశ్వాసితయా మయా న పారితమస్యాత్ కిఞ్చిదపి కర్తుం తత్త్వమన్యత్కిం కరోషి యస్యాః ప్రత్యయస్థానమిదం చన్ద్రాపీడశరీరమజరమేవాస్తే తదన్యథాత్వేఽస్య కరణీయా చిన్తా యావత్పునరిదమవినాశి తావదస్యానువృత్తిముక్త్వా కిమన్యత్కరణీ

యాసు ప్రత్యక్షాణామపి దేవతానాం భృదశ్మకాష్ఠమయాః ప్రతిమాః
శ్రేయసే నృపరాజానమస్కారేణోపచర్యన్తే కింపునః ప్రత్యక్ష దేవస్యచ
దృశ్యస్య చన్ద్రాపీడ నామాన్తరితస్య చన్ద్రమసో మూర్తిరనారాధిత
ప్రసన్నా ॥

ఇత్యుక్తవత్యాం మహాశ్వేతాయాం తూష్ణీమేవోత్థాయ తరళిక
యానదలేఖయాచ సహోత్థాప్యతామనుఖేదార్హాంచన్ద్రాపీడతనుమ
న్యతరస్మిఞ్శీతవాతాతపవర్షాదిగ్వాన్తద్వదోషరహితే శిలాతలే శైవలనై
వశేగయ్యనీస్థాపయిత్వా అపనీతశృఙ్గారవేశగ్రహణానుజ్ఝళమాత్రకా
వస్థాపితైకకరభూషణాస్నాతాశుచిర్భూత్వా పరిధాయధౌత శుచినీవ
కూలే ప్రక్షాళ్యపునఃపునర్గాఢలగ్నమధరకిసలయే తాముల్బలరాగముప
ర్యుపరినిమీలితాగతబాష్పవేగోత్తరళలోచనా అన్యదేవకిఞ్చిదప్యచిన్తి
తమనుత్ప్రేక్షితమశిక్షితమభ్యస్తమనుచితమపూర్వంబలాద్విలోభప్ర
కృతినాకార్యపణ్డితేనదగ్ధవేధసా కార్యమాణా యాన్యేవసురభి కుసుమ
ధూపానులేపనాదీనిసురతోపభోగాయానీతానితైరేవదేవతోచితాము
పచితింసమ్పాద్యచన్ద్రాపీడమూర్తౌమూర్తిమతీవశోకవృత్తిరార్తరూపా
రూపాన్తరమివతత్రశ్లేష్మైవోపగతాగతజీవితేవశూన్యముఖీ ముఖావలోకి
నీచన్ద్రాపీడస్యపీడోత్పీడితహృదయాపిరతుస్తీబాష్పమోక్షముద్దామవ్య
త్తేః శోకాదపివారణాదపిచకష్టతమామవస్థామనుభవన్తీతథైవాఙ్కే స
మారోపితచన్ద్రాపీడచరణద్వయాదూరాగమనఖిన్నేనాపి బుభుక్షితే
నాప్యప్రతిపన్నస్నానపానభోజనేనముక్తాత్మనారాజపుత్రలోకేనస్వ
పరిజనేనచసహానిరాహారాతందివసమతుపయత్ ॥

యత్రైవచదివసమశేషంతత్రైవతాంగమ్భీరమేఘోపరోధ భీమా
మనవరతగర్జితధ్వానకమ్పితహృదయబన్ధామాబద్ధకలకలాపికేకా కోలా
హలాకులితచేతోవృత్తిముద్దామదర్దురారటితబధిరితశ్రోత్రేన్ద్రియాం
దుర్ధర్శతడిత్సమ్పాతపీడితదృశమశనినిర్హ్రాదతర్జనాపాదిత భువనజ్వరాం

జ్యోత్స్నోద్యోతనివహజర్ఝరితతరుగహనతలతమఃప్రసరభీషణతమాంతమ
స్మిన్నేవ పిహూరీకృత్యావలాసహభువంభీతిమపరిత్యక్తచన్ద్రాపీడచరణాలి
ఙ్గితశరీరఖేదాజాగ్రతీసముపవిష్టైవక్షపాంక్షణమివక్షపితవతీ। ప్రా
తశ్చ తమనున్మీలితంచిత్రమివచన్ద్రాపీడశరీరమాలోక్యశనైశ్శనైః పాణినా
స్పృశన్తీ పార్శ్వస్థితాంమదలేఖామాభాష్యేదమబ్రవీత్ । మదలేఖే న
వేత్సికింరుచేర్ప్రశాన్తనిర్వికారతయైవేతి అహమస్య తాదృశమేవేమాం త
నుమాలోకయామి తత్త్వమపి తావదాదరతో నిరూపయేతి । ఏవముక్తా
మదలేఖా తాం ప్రత్యవాదీత్ ప్రియసఖి కిమత్ర నిరూపణీయమన్తరాత్మ
నో విరహాద్వ్యాపారమాత్రమస్యోపరతమన్యత్తాదృశమేవేదం సకో
శశతపత్రాకారమనాగతవ్యసనమ్ముక్తం శ్రియా వదనం తథైవాయమంసావే
ల్లితాగ్రభాగఃస్నిగ్ధఃకున్తలకలాపస్తథైవేయమిన్దుశకలానుకారిణః కాన్తి
ర్లలాటస్య తాదృశమేవేదమాముకులితనీలోత్పలద్యుతిహారి కర్ణాన్తాయ
తంలోచనయుగళం తథైవ చేయమావహసలోపవిహసితావిద్భాసితకపో
లమూలాస్పృక్కోపాన్తా తాదృశఏవచాయమమ్లానకిసలయచ్ఛవిరధరస్త
థైవ చేదంవిద్రుమాలోహితనఖాఙ్కుళీతలంపాణిపాదం తదేవేదమవిగళి
తసహజలావణ్యసౌకుమార్యాణాంసర్వమఙ్గానాం లావణ్యమ్ తత్స
త్యాసౌఖ్యారతీకపిఞ్జలావేదితశ్చ శాపవృత్తాన్త ఇతి సమ్భావయామీత్యుక్త
వత్యాంమదలేఖాయామానన్దనిర్భరామహాశ్వేతాస్మై దర్శయిత్వా చ
న్ద్రాపీడచరణతలనిబద్ధజీవితాయ రాజపుత్రలోకాయాపిదర్శితవతీ॥

స తు విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః సర్వ ఏవావనితలనివేశితశిరాః ప్రణ
మ్య చన్ద్రాపీడచరణౌ రచితాఞ్జలిర్జానుద్వయేనావస్థితః కాదమ్బరీం
వ్యజిజ్ఞపత్ । దేవి త్వత్ప్రభావోఽయం యదేవమస్యానపుణ్యవతః పరిత్య
జ్య దూరంగతస్యాపి దేవస్య తథైవేదం ప్రసన్నప్రభమిన్దుమణ్డలద్యుతి
హారి వీక్ష్యతే వదనమ్ । తథైవ చేదం చరణమవికారి పురేవ ప్రోత్ఫుల్లతామ
రసచ్ఛాయమ్ । తథైవ చ పునః ప్రసాదానుభవప్రత్యాశాలాలసంహృద

యమ్ । అన్యచ్చైతన్మనుష్యేషు కేవకదాప్యదృష్టం శ్రుతమనుభూతం వా యదస్మాభిరిత్యభిహితవతి రాజలోకే సపరిజనా సపరివారా చోత్థాయ స్వయమవోచ్చిత దేవతార్చనకుసుమా స్నాత్వా నిర్వర్తితచన్ద్రాపీడ శరీర పూజాసంస్కారా శరీరస్థితికరణాయాదిదేశ రాజలోకమ్ । నిర్వర్తిత స్నానాశనే చ తస్మిన్ రాజలోకే ఆత్మనాపి మహాశ్వేతయోపనీతాని తయైవ సహ సపరివారా ఫలాన్యుపయుక్తవతీ । కృతాహారా చ తత్రైవ చన్ద్రాపీడచరణావఙ్కే కృత్వోర్ధ్వహ నీతమపి దివసమనయత్ । అన్యేద్యుశ్చోపజాత దృఢతర ప్రత్యయా చన్ద్రాపీడశరీరావినాశం ప్రతిపద్య మదలేఖామవాదీత్ । ప్రియసఖి దేవస్య శరీరమనుదినముపచరన్తీభిరవశ్యమాశాపక్షయాదస్మాభిరత్ర స్థాతవ్యం తదిమమద్భుతరూపం వృత్తాన్తం తాత తస్యామ్బాయాశ్చ గత్వా నివేదయ యేన నాన్యథా మాం సమ్భావయతః దుఃఖేన వామదీయేన న తిష్ఠతః । యథా చ మామేవంవిధాం దుఃఖభాగినీమాగత్య న పశ్యతస్తథా కరిష్యసి । న శక్నోమ్యహం తాత మమ్బాం ద్రష్టుం దుఃఖావేగం ధారయితుమ్ । యయా చోపరతమపి దేవమాలోక్య న రుదితం సా కమపరమధునా నిస్సంశయిత జీవితే దేవే రోదిమీత్యభిధాయ తాం వ్యసర్జయత్ ॥

గతాగతయా చ తయా ప్రియసఖి సిద్ధం తేఽభివాఞ్ఛితమ్ ఏవం సన్దిష్టం తే తాతేన చిత్రరథేనామ్బయా చ మదిరయా గాఢతరమాలిఙ్గ్య శిరస్యుపాఘ్రాయ చ వక్తవ్యావయోర్వచనాద్వత్సా కాలమేతావన్తం నైతదావయోరాసీత్ యథా జామాతృసహితా వత్సా ద్రష్టవ్యేతి తదయమావయోః పరమానన్దో యద్వత్సయైవ స్వయం జామాతా వృతః తత్రాప్యపరం భగవతో లోకపాలస్య చన్ద్రమసోఽవతారః । తత్కతిపయేనైవ కాలేన కల్యాణైః శాపావసానే జామాత్రా సహైవానన్ద బాష్పనిర్ఝరమానన వారవిన్దం తే ద్రక్ష్యావ ఇతి ఆవేదితే నిర్వృతే నాన్తరాత్మనా దైవతముపచరన్తీ తచ్చన్ద్రాపీడశరీరమతిష్ఠత్ ॥

కాం గతవత్సు గలత్సు సమయేషు నిరోధాత్ప్రస్థానాదివాస్య స్నిగ్ధజీవలో

కే ... ప్రవాసాసుఖశిశిరభరావనగ్రాకలనవనాపిఞ్జరాసు గ్రా

మ ... కుసుమధవళాస్వరణ్యస్థలీషు సేవ్యతామువాగతేషు పా

దపతలేషు కల్హారహారిషు పల్వలేషు కుసుమామోదశీతలాసు యామవతీ

షు శేఫాలికాపరిమళగ్రాహిషు నిశావసానమాతరిశ్వసు చన్ద్రప్రభా

భిరామేషు ప్రదోషేషు ఉద్దామఫుల్లేన్దీవరరజోవాససురభిసలిలాశ

యేషు సలిలాపసరణక్రమతరజ్గమాణపాణ్డుసుకుమారతీరసైకతరేఖాసు

సుఖోత్తారతామాపన్నాసు ఆపగాసు పఙ్కపరిహరణ శుష్కేషు అ

ప్రహతరూఢోలపచ్ఛన్నేషు మన్దాశ్యానకర్దమోచ్చిర్యమాణాభినవపథ

వీకేషు పురపిప్పానలోకేన ప్రవర్తితేషు ప్రాఞ్జలవర్త్మసు జమ్బాలవిగ

మాత్సర్వతస్తురగఖురసహసుసఞ్జాతాసు సీమసు ఏకదా చన్ద్రాపీడచ

రణమూలోపవిష్టాం కాదమ్బరీముపసృత్య మేఘనాదో వ్యజ్ఞాపయత్। దే

వి దేవో యువరాజశ్చ రయతీత్యుక్తామ్యతాదేవేన తారాపీడేన దేవ్యావి

లాసవత్యా ఆర్యశుకనాసేనచ వార్తాహరాః ప్రహితాః తేచ దేవ్యాః వ

వశోకశల్యఘటనాం పరిహరద్భిరస్మాభిర్యథావృత్తం సమాఖ్యాయ భవ

తాం స్తుహస్తేన దేవేన చన్ద్రాపీడేన కిఞ్చిత్ప్రతిసన్దేష్టవ్యం నాపి దేవ్యా కా

దమ్బర్యా తదకృతవిలమ్బా గత్వైవం నివృత్తాన్వమఖిలలోకార్తిహరా

యావనితలహారయే దేవాయ తారాపీడాయ ఆవేదయతేత్యభిహితా

శ్చ తే ఽస్మాన్మన్యునిర్భరాః ప్రత్యవోచన్। యథాభవద్భిః కథితం తత్త

థాతిష్ఠతు తావత్ క్రమాగతస్నేహాభక్తిరనువృత్తిర్వా కార్యగౌర

వకృతం కౌతూహలమేవ దేవావలోకనం ప్రతిబలాత్కారయత్యస్మాన్

యదిభవతాం వార్తామాత్రకోపలభ్యాపవాయమర్థః తతో యుజ్యతపవా

స్మాకం భవద్భ్యస్సముపలభ్య ప్రతిగమనమ్। అపిచ వయమపి నేదృశా

మవకేఽప్యగుణా అపుణ్యకర్మాణో యేన పశ్యన్తి దేవమస్మాభిరపి చిరత

రం దేవచరణపరిచర్యయాపవిత్రితపవాత్మా హ్యస్మాకమపి సర్వదాజ

ర్నృగోచరావస్థానేన ప్రసాదీకృతవానేవ దేవః । కిమన్యజ్జాతం యేన
దేవస్యపాదారవిన్దవన్దనాప్రసాదేననసంవిభజ్యపిసర్వ్యైవ మహితఏవవ
యం పాదలగ్నాశ్చరణరేణవః తద్విజ్ఞాప్య దేవీం దేవస్య యువరాజస్య
పాదప్రణామేనాస్మాకం సఫలయతు భవానాగమనశ్రమ మన్యథా
భూమిమేతావతీమాగత్య సమ్భావేసత్యప్యప్రత్యక్షీకృత శరీరాగతాస్స
న్తః కిం దేవేన తారాపీడేన వక్తవ్యా వయం కిమాప్తైస్స్మాభిర్దేవో విజ్ఞాప
నీయ ఇతి ఆవేదితే దేవీ ప్రమాణమితివిజ్ఞాప్య తూష్ణీంస్థితవతి మేఘనాదే త
త్కాలసముత్ప్రేక్షితానాశ్వాస్య శ్వశురకులవైక్లవ్యాద్వ్రీడయ మానేవ
శుచాన్తస్సంక్షిప్తం బాష్పమాకులితతరళతారకాభ్యామాపిబన్తీ లోచనా
భ్యాము గ్గదదికయావగృహ్యమాణ కణ్ఠేకథంకథమపి చిరాత్కాదమ్బరీ
ప్రత్యువాచ । స్థానఏవహి తైరగమన మఙ్గీకృత ముదాలోకైర్యైవ దేవ
మేవమేవయాతాస్సన్తః కిముచ్యన్తాం తఏవ అపి చాయమేవంవిధో లోకాతీ
తో వృత్తాన్తో యత్రావలోకనేనాసినసమ్ప్రీత్యయః సముత్పద్యతే కింపు
నరనాలోకనేనాపి । కైతవమాత్రోపదర్శిత ప్రేమఫలా వల్లభతమ
జీవితావయమపియావత్పశ్యామస్తం తావదనపేక్షితప్రాణవృత్తయః
స్నేహసద్భావనీయాస్సద్భృత్యానపశ్యన్తీతి అస్ఫుటమానమిదం తదవిల
మ్బితం ప్రవేశ్య తాం పశ్యన్తు దేవం సఫలయన్త్వ గమన పరిశ్రమేణ సా
ర్థం లోచనేతతోయాస్య న్తీత్యాజ్ఞానన్తరఞ్చ మేఘనాద న ప్రవేశితాన
దూరతఏవసమం బాష్పపాతేనపఞ్చాఙ్గాలిఙ్గిత మహీతలాంశ్చన్ద్రాపీడ
చరణారవిన్దవన్దనసద్భావనిహితోత్పక్ష్మనిభృతదృష్టీంస్తాననన్యదృష్టిశ్చి
రమవలోక్య కాదమ్బరీస్స్వయమేవాలపత్ ॥

భద్రముఖాః పరిత్యజ్య తామయం కులక్రమాగత స్నేహ సద్భావ
సులభశ్శోకావేగో యత్తల్పనాలోచితావధిదుఃఖావసానమేవ దుఃఖం తన్మ
రణఖేదోర్ఛ్వవతు నామ శోకావేగాయయత్పునస్సుఖోదర్కం తత్పురస్సిత
మాసుఖప్రత్యాశయైవాన్తరితం నాపతతి హృదయే । తదేష వృత్తాన్త

ఏవంవిధో౽యేన కేవలమత్ర నిరవకాశతా శోకస్య ప్రత్యుత సుదూరవృ
త్తేర్విస్మయస్యాప్యవసరః కిమత్ర పరిబోధనేన అన్యత్రాదృష్టపూర్వో
మనుష్యేషు ప్రత్యాగత ఏవాయం వృత్తాన్తో భవద్భిరపిగృహేష్టో౽దృష్టశ్చ పు
రేవాపికృతశో౽త్రైవస్య వదనం సమ్భావనాపి యాజీవాద్వినానసమ్భావ
తి సాపి సమ్భావితైవ తద్గమ్యతామధునా వార్త్తోత్సుకమతేర్దేవస్య పాద
మూలమ్ । నచాయం ప్రత్యక్షదృష్టో౽ప్యపరతశరీరావినాశవృత్తాన్తః
ప్రకాశనీయో౽దృష్టో౽స్మాభి రచ్ఛోదసరసీతిష్ఠత్యేత దేవావేదనీయమ్ ।
కిం కారణము పరతిః ఖల్వవశ్యమ్భావినీ ప్రాణినాం నకథఞ్చిత్ప్రత్యయ
ముత్పాదయతి శరీరావినాశః పునః ప్రాణైర్వినాకృతానాం దృశ్యమా
నో౽ప్యశ్రద్ధేయ ఏవ । తస్యావేదనేన సుదూరస్థితమపి గురుజనం మగణ
సంశయే నిక్షిప్యవర్త్తమానే ప్రయోజనమేవ నాస్తి । ప్రత్యాగత జీవితే
జీవితేశ్వరే స్వయమేవాయమద్భుతభూతో౽ర్థో గురుజనే జనే వా ప్రక
టీభవిష్యతీత్యేవమాదిష్టాస్తు తేవ్యజ్ఞపయన్ దేవికిం విజ్ఞాపయామో
ద్వాభ్యామేవాపరిజ్ఞానమస్యవస్తునస్సమ్భావేదగమనేన వాస్మదీయేనా
కథనేనవాతదస్మాకమ్తుమహాన్త్ద్వయమప్యేతన్నాస్తి యువరాజ వైశ
మ్పాయనయోర్వార్త్తయా వినా దుఃఖం లిప్సతా దేవేన తారాపీడేన దే
వ్యావిలాసవత్యార్యశుకనాసేనచ సమ్భాష్య ప్రేషితానాం మమ ప్రోషి
తజీవితానామగమనం దూరత ఏవగత్వా ఏ దయితతనయ వార్త్తాశ్రవణ
లాలసస్య రాజ్ఞో దేవ్యా ఆర్యశుకనాసస్య చ దుఃఖప్లుతాక్షీణి ముఖాన్యుద్వీ
క్ష్యనిర్వికారవదనానామస్మాకమవస్థానమనుచితమశక్యమేవేతి విజ్ఞాపి
తాస్తైః ఏవమేతదిత్యుక్త్వా కాదమ్బరీ మేఘనాదమువాదీత్ । మేఘనా
ద వేద్మి సంస్తుతజనస్యైతదనుచితమితి తథాపి గురూణాం చేతఃపీడామపే
క్షమాణయా మయా ఏవమభిహితమితరదపి దుఃఖమతః కిం కృశం భవతి కిం
పునరిదం మహావజ్రపతనసదృశం తదపి భవత్వేభిస్సహాపరః కశ్చిచ్ఛ్రద్ధే
యవాక్యః ప్రత్యక్షితసకలవృత్తాన్తో వ్రజతు సమ్ప్రత్యయాయ ఇత్యేవ

మాదిష్టస్త్వమేవ నాదోఽవ్యజ్ఞపయత్ । దేవి రాజలోకే తు కా తథా భృత్య
వర్గేఽపి సకలపవాయం కన్దమూలఫలాశీ నిశ్చయం కృత్వా స్థితో యథా స్వా
కం మధ్యాదేకేనాపి దేవపాదాన్ వినా న ప్రతీపం గన్తవ్యం భృత్యా అపి
తపవయే సన్న్యైర్వ్విపత్త్యా సవిశేషం సేవన్తే సమున్నమ్యమానా స్సుతరా
మవనమన్తి ఆహూయమానా న సమానాలాపా జాయన్తే స్తూయమానా నో
త్సిచ్యన్తే క్షిప్యమాణా నాపరాధం గృహ్ణన్తి ఉచ్యమానా న ప్రతీపం భాష
న్తే పృష్టాః ప్రియహితం విజ్ఞాపయన్తి అనాదిష్టాః కుర్వన్తి కృత్వా న జల్ప
న్తి పరాక్రమ్య న వికత్థన్తే కథ్యమానా అపి లజ్జాముద్వహన్తి మహాహవే
ష్వగ్రకోధ్వజభూతా లక్ష్యన్తే దానకాలే పలాయమానాః పృష్ఠతో నిలీ
యన్తే నాపి స్నేహం బహుమన్యన్తే జీవితాత్పురో మరణమభివాఞ్ఛన్తి గృ
హాదపి స్వామిపాదమూలే సుఖం లిప్సన్తి మేషాం ఛన్దానుచరణపరిచర్యా
యామసన్తోషో హృదయారాధనే వ్యసనమానవాపలోకనే వాచాలతా
గుణగ్రహణే కార్పణ్యం పరిత్యాగే భర్తుః యే చ చ్ఛిద్యమానే స్వాత్మని న
స్వార్థేషు సక్తేన్ద్రియవృత్తయః పశ్యన్తోఽప్యన్ధా ఇవ శృణ్వన్తోఽపి బధిరా ఇవ
వాగ్మినోఽపి మూకా ఇవ జానన్తోఽపి జడా ఇవ అనుపహతకరచరణా అపి కుణ
య ఇవ పఙ్గవ ఇవ క్లీబా ఇవ అకిఞ్చిత్కరాః స్వాత్మనా స్వామిచిత్తాదర్శే ప్రతిబి
మ్బవద్వర్తన్తే తత్సర్వమపి యమేవం స్థితో భృత్యజనః దేవస్య చ స్థానే దేవీ
వర్తతే తదాజ్ఞాపితం కృతమవధారయతు దేవీత్యుక్త్వా మేఘనాదస్త్వరి
తకనామానం కుమారసేవకమాహూయ తస్మై స్పహావ్యసర్జయత్ ॥

అథ సుబహుదివసాపగమే చ వార్త్తయా వినోత్తామ్యతీ చన్ద్రాపీడ
స్యైవాగమనాయోపయాచితం కర్తుమవన్తినగరీదేవతానామవన్తిమా
తౄణామాయతనం నిర్గతా విలాసవతీ దేవీ దిష్ట్యా వర్ధసే ప్రసన్నాస్తే
వన్తిమాతరః పరాగతా యువరాజ వార్తేతి సహసైవ ససమ్భ్రమ ప్రతిధా
వితాత్ పరిజనాదుపశ్రుత్యానన్దబాష్పజలలులితయా జలార్ద్రేన్దీవర ద
శప్రజేవ విక్షేపదీర్ఘయా దృష్ట్యార్ఘ్యయన్తీవ చిరం దృష్ట్వా కకుభోఽమృగా

జ్ఞేనపరిభ్రష్టబాలపోతకాపృచ్ఛాత్కృత్య ప్రాక్కృతే వార్తాకేనేద మ
మృతం మే వాక్ఛరాక్ష్వృష్టం కస్యానుకమ్పాస్మిఞ్జనే జాతా కేన వా వృ
ష్టం కియద్దూరే వర్తతే కిమ్వానేన కథితం కుశలం మే వత్సస్యేతి పృచ్ఛన్నేవ
వాద్రాక్షీత్ ఇతస్తతో యథాదర్శనం సజ్జశ్శః ప్రధావితేన నరపతిప్రతిబద్ధే
నాప్రతిబద్ధేన చోజ్జయినీనివాసినా జనేనాయాతో యువరాజః కియద్దూ
రే భవద్భిః పరిత్యక్తోదివసేష్వేతేషు వాక్వవర్తతే క్వవా భవద్భిర్గత్వా
దృష్టః క్వవాతికష్టస్తేనాతివాహితో వా హా సమాత్రసాధనేన ధారాధ
రాగమస్తురగపృష్ఠగతస్యాన్యైవ హాతపవాప్రక్రాన్తః త్వరితకపతద్వే
త్రికిను నేనవిద తేనాపి తత్క్రదయయద్ధముయం కృశః క్లేశో యువరాజే
నసవ ష్టో వేశమ్పాయనః ప్రత్యానీతో వామిలితో వా తస్య పత్రలేఖా స
హితో మేఘనాదః ఏదత్తః కశ్చిదపి సన్దేశో వా దేవవర్ధనేన మేమిత్రమే వా
సౌఅద్యారభ్య రాభసకతయైవాత్మనాబలాన్వతస్య బాలధర్మణో వత్సస్య
బిభేమ్యేవ వార్తాం ప్రష్టుముపజీవత్యసౌ అస్య వాజీవో యువరాజేన ప్ర
సాదీకృతః ప్రసీదత సాదనాం ప్రథమస్య పృథువర్త్మనో మాతులస్య మేక
థయత వార్తామ్ ఉత్ప్రేక్షామహే మహాశ్వవారైరపి అనుభూతక్లేశః
కుశలం మహాశ్వపతేరశ్వసేనస్యాశ్వశురో౽సావస్మాకం విస్మయః క్రతో
స్మత్పిత్రాయచ్ఛిహ్నకమపభవతాం హస్తేన కిఞ్చిదపి ప్రహితమ్ ।ఆహి
తభరపవా సౌ యువరాజభవనే దృష్టో భవద్భిర్మే భ్రాతా భరత సేనస్స
పరిజనస్య సేనాపతేర్భద్రంభద్ర సేనస్య సేవావ్యసనీ సూనుర్మే కపాల
వర్మా తత్రావలగతి బలాధికృతస్తస్య కా వార్తా వన్తిసేనస్యరోషి తస్తే
నాసీన్నాసీరార్థం యువరాజో రాజకులేకః ప్రసాదవిత్తో వర్తమానే మా
న్యతే వా కేన వా కిం లబ్ధమేతావద్భిర్దివసైరాజీవనికా బహవః ఖల్వభినవ సే
వకాః జాతాయుతా తావత్సర్వమేవాన్యత్ యేన దృష్టస్సకథయతు సర్వ
సేనసూనోర్వీరసేనస్య వార్తాం పితుర్వ్యుపరతే ప్రథమమేవాసౌ ప్రవిష్టో
యాత్రాం మాత్రాస్యదుఃఖాన్తరితప్రత్యగ్రపతిమరణశోకావశ న

క్రిష్టైవపరిత్యక్తానవిద్మఏవకథంసాజీవతీత్యేతానిచాన్యానిచ ప్రతి ప
దంపృచ్ఛమానానాప్యదత్తప్రతివచసౌనాసాగ్రస్థితమన్యుగర్భ దృష్టి
నావిష్టానివాధ్వశ్రమనిస్సహానపిపదాకృష్టిసమ్భావితోద్యమాయాసిత
యాగత్యాగచ్ఛతశ్చాతిమలినతరపటచ్చరాచ్ఛాదితానసంస్కారమలిన
కాయానసేకత్రైవోద్బద్ధాధ్వధూళిపరుషమూర్ధజాన్ ధ్వజానివాధ్వక్లేశ
స్యాశ్రమానివశ్రమస్యావాసానివప్రవాసస్యపదన్యాసానివ దౌర్మన
స్యస్యసన్దర్భానివసర్వదుఃఖానా మదూరతస్త్వరితకసమేతాంస్తాన్ లేఖ
హారకాన్ ప్రాలోక్యచతస్మిన్నేవమాతృగృహాఙ్గణే స్థిత్వా తేషా మా
హ్వానాయాదిదేశ॥

అనన్తరఞ్చాతర్కితాపతితతద్దర్శనోత్పాదితద్విగుణదుఃఖావే
గాన్ ముషితానివోన్ముక్తానివేన్ద్రియైర్దారుమయానివశూన్యశరీరాన్ని
ర్జీవితానివోపసర్పతఃపురస్తాత్పతన్తీబాష్పస్థాసాధ్వసస్ఖలితచరణానికతి
చిద్గత్వాపదానిసగద్గదస్వరముచ్చైరకృతప్రణామానేవావాదీత్ । భ
ద్రాఃకథయతాశువత్సస్యమేవార్త్తామిదన్త్వస్యైవకథముపకరోతి మ
హృదయమ్ ధ్రియతేమేవత్సో దృష్టోవాభవద్భిరిత్యేవంపృష్టాస్తుతే స
హసాగతబాష్పవేగమవనితలనివేశితోత్తమాఙ్గాః ప్రణామాపదేశేనో
త్సృజ్యకృచ్ఛ్రాదివాభిముఖమున్నమితవదనావ్యజ్ఞపయన్ దేవిదృష్టో
స్మాభిరచ్ఛోదసరస్తీరేయువరాజఃశేషమేషత్వరితకోనివేదయిష్యతి । ఇ
త్యేవమభిదధతఏవతానుద్బాష్పముఖీవిలాసవతీప్రత్యువాచకింపరత
రమయంతపస్వీనివేదయిష్యతిదూరతఃప్రభృత్యనుద్గతప్రహర్షేణైవోప
సర్పణేనప్రతిలేఖమాలికాశూన్యైః శిరోభిరావిషణ్ణదూనైరాననైఃప్ర
యత్నసంరక్షితాశ్రుమోక్షదుఃస్థితాభ్యాంలోచనాభ్యాం మన్యుఖేద
సమ వధారణేనచ దృష్టైర్యదావేదితవ్యంతద్భవద్భిరేవావేదితం హావ
త్సజగదేకచన్ద్రచన్ద్రాపీడచన్ద్రాననచన్ద్రశీతలప్రకృతేచన్ద్రాభి
రామగుణలోచనానన్దభూతకిమ్భూతంతేయేన నాయాతో సితాత చ

ద్రాపీడపీడితా బ్రవీమి నకోపా దుపాలభమాననయుక్తమేతత్తవఅస్మా
నవిలఙ్ఘ్యంమనాగపికరోమీతితథా మేపురఃప్రతిజ్ఞాయక్షణమప్యన్యత్ర
క్వాప్యవస్థాతుంవత్సగచ్ఛతఏవతేమయాస్యహతహృదయస్యాశఙ్కయేవ
జ్ఞాతందుర్లభంమేవత్సస్యపునర్ముఖావలోకనమితిబలాద్గతోసికింకరోమికో
వాత్రదోషోవత్సస్యమన్దభాగ్యాయామమైవైతాన్యపుణ్యానాం విలసి
తానిభవన్త్యపుణ్యవత్యోపిలోకేనపునర్మయాసదృశీపాపకారిణీయస్యా
స్త్వమేకఏవమకాణ్డఏవావచ్ఛిద్యక్వాపినీతోసి విప్రలబ్ధాస్మిదగ్ధ వేధ
సావత్సదూరంగతస్యాపితేప్రపతామిపాదయోర్నివర్తస్వైకవారమ
ప్యేత్యా లపతస్తేవదనమాలోకయితుముత్కణ్ఠితంమేహృదయం జాత
దుర్లభకనజానామ్యేవకిమాజన్మనఃశైశవంతేస్మృత్వాశోచా మికి మా
త్మానమనుశోచామిఉతయౌవనాభోగహారిణీంవర్తమానాం రూప శో
భామాహోస్విదవష్టమ్భధీరాముత్ప్రేక్ష్యోత్ప్రేక్ష్యాగామినీం ప్ర
భుతామిత్యేవంవిలపన్తీంమామవలోక్యహృదయస్థతోపమైవంకృథాశ్చే
తసిపుత్రయథావినాపిమయాజీవత్యేవవిలాసవతీజాతత్వయావి నాజా
వన్త్యపితురేవతేకథంమయావదనం దర్శితంనవేద్మికిమితిప్రియతయా
తేకిమాకృతేఃప్రత్యయాదుతస్త్రీజనసహభువోమూఢభావా దేవేత్య
ద్యాపినశ్రద్ధధాతిమేహృదయమనిష్టంతేమేననసహస్రధాస్ఫుటతిస్ఫుటి
కర్తుఞ్చవార్తాంతేత్వరితకాఙ్క్షితేవనేచ్ఛామివరమనాకర్ణ్యైవాశ్ర వ
ణీయముపరతాస్మీతితాతకింబ్రవీమితథాపికిమనేన స్నేహానుచితేన ల
జ్జాకరేణవైక్లవ్యేనేత్యేషాస్థితాస్మితేవత్సవచనాత్తూష్ణీంనరోదిమీత్యభి
దధానైవాసన్నసఖీజనావలమ్బితశరీరా మోహమగాత్ ।

అథైకదాత్వనేకసహస్రసంఖ్యేనప్రధావతావిలాసవతీపరిజనే
నావేదితేతస్మిన్వృత్తాన్తేమన్దరాస్ఫాలనేనేవోచ్ఛలితోమహామ్భోధిరు
ద్భ్రాన్తచేతాఃససమ్భ్రమముత్థాయార్యశుకనాసద్వితీయోయామావస్థి
తాంప్రజవినీంకరేణుకామారుహ్యారయాదాపిబన్నివపురోరాజమార్గం

కిమేతదిత్యున్ముక్తనాదకలకలేన సర్వతః ప్రధావతా జనపదౌఘేన కర్ష
న్నివావర్జయన్నివోద్వాసయన్నివ విపర్యాసయన్నివ పృష్ఠతః సగోపు
రాట్టాలకప్రాకారభవనతోరణాముజ్జయినీం నిర్జగామ నరపతిః । ఉపే
త్య చ అవన్తిమాతృకాగృహమవతీర్య తిర్యగ్విషణ్ణోద్బాష్పవదనేన మల
యజజలైశ్చ సిక్తాః తలికవైశ్చ వీజయతా జలార్ద్రైశ్చ పాణిపల్లవైస్స
మ్వాహమానం కుర్వతా కథంకథమపి చేతనాం ప్రతిపద్యమానాం పరిజనేనో
ద్ధోన్మీలితలోచనయుగళాముష్ణకాలకమలినీమివ విలాసవతీమపశ్యత్ ।
దృష్ట్వా చ సహసా ప్రవృత్తేన నేత్రామ్భసామూర్ధ్వావశేషాపనయనా
యేవాసిఞ్చన్ సముపవిశ్య పార్శ్వే స్పర్శామృతవర్షిణా కరేణ లలాటే
చ తయోః కపోలయోరురసి బాహ్వోః పార్శ్వయోః స్పృశన్ శనైశ్శనైర్బాష్పగద్గ
దమవాదీత్ । దేవి యది సత్యమేవాన్యాదృశం కిమపి వత్సస్య చన్ద్రాపీడ
స్య తతో న జీవ్యత ఏవ కిమర్థమయమాత్మా వత్సస్య కృతే సకలలోక సాధార
ణేనామునా వైక్లవ్యోపగమనే తుచ్ఛతాం నీయతే ఇయన్తి శుభాన్యపా
త్రాణి కర్మాణి కిమపరం క్రియతే నాతోఽధికస్య సుఖస్య భాజనం వయముపా
త్తం హి హృదయస్య తాడనమపి కుర్వద్భిర్న లభ్యత ఏవాత్రాత్మేచ్ఛ
యా విధిర్నామాపరః కోఽప్యత్రాస్తే యత్తస్మై రోచతే తత్కరోతి నా
సౌ కస్యచిదప్యాయత్తః ఏవఞ్చ పరాధీనవృత్తౌ సర్వస్మిన్ కిం వాస్మాభిర్ల
బ్ధం వత్సస్యాతిదుర్లభో జన్మోత్సవః సమ్భావితోఽఙ్కగతస్య ముఖమవలో
కితముత్తానశయస్యోచ్ఛ్వస్య చరణావుత్తమాఙ్గే కృతో జానుసఞ్చారి
ణో రేణుధూసరశరీరకస్యాఙ్కగతః స్పర్శసుఖమనుభూతమవ్యక్తమనో
హరాణి ప్రథమజల్పితాని శ్రోత్రే కృతాని విచేష్టమానస్య బాలచాటవో
దృష్టాః గృహీతవిద్యస్య గుణవత్తయానన్దితం హృదయముపారూఢయౌ
వనస్యామానుషీ రూపశోభా శక్తిశ్చ ప్రత్యక్షీకృతా అభిషిక్తస్య చ యౌవ
రాజ్యే శిరస్సమాఘ్రాతం దిగ్విజయాగతస్య ప్రణమతః పరిష్వక్తాన్యఙ్గా

నిపత్తావదేవమనోరథశతవాఞ్ఛితస్యవస్తునోనసమ్పన్నంయద్వాధునామే
తస్యనిజపదేప్రతిష్ఠాంకృత్వాతపోవనేగన్తవ్యంసర్వాభివాఞ్ఛితప్రా
ప్తిస్తుమహతః పుణ్యరాశేఃఫలమ్ । అపరమపికింవృత్తంవత్సస్యేత్యేత
దద్యాపినపరిస్ఫుటం కేనచిదత్రకథితమేతావత్తుమయావ్యక్తమేవత
త్పరిజనాత్కథయతః శ్రుతంయథాస్మత్ప్రహితైర్లేఖహారకైస్సహాఅ
పరోవత్సస్యమేబాలసేవకః త్వరితకఆయాతస్సతువేత్తిసర్వంవృత్తాన్తం
సోఽపిత్వయానపృష్టఏవేతితస్తుతావత్పృచ్ఛామస్తతోజీవితమరణయో
రన్యతరదఙ్గీకరిష్యామఇత్యభివదత్యేవరాజనిపరిజనాన్తరితంత్వరితంత్వ
రితకమాహూయప్రతీహారస్త్వరితకమారాన్మహీతలనివేశితోత్తమా
ఙ్గమాలోకయతుదేవఇతిదర్శితవాన్ ॥

రాజాతుతథాతమాలోక్యచన్ద్రాపీడస్నేహాదేహ్యేహీత్యా
హూయమహాస్తేనోత్తమాఙ్గేస్పృష్టావదిష్టవాన్భద్రకథయకింవృత్తంవ
త్సస్యవేగేనాగమనాయమయాతన్మాత్రాచామాత్యేనచలిఖితేపినా
యాతః అనాగమనకారణంవానకిఞ్చిల్లిఖితవాన్ఇతి । సత్వేవమాదిష్టో
రాజ్ఞాగమనతఃప్రభృతియథావృత్తంకథయితుమారేభేరాజాతుచన్ద్రా
పీడహృదయస్ఫుటనవృత్తాన్తంయావదాకర్ణ్యక్షుభితశోకార్ణవాక్రా
న్తివిహ్వలఃప్రసార్యకరమార్తస్వరస్త్వరితకమవాదీత్ । భద్రవిరమత్వ
యాకథితంసమ్ప్రతికథనీయంతన్మయాపిశ్రుతంయచ్ఛ్రోతవ్యంప్రాణో
మేప్రశ్నదోహదఃనివృత్తంశ్రవణకౌతుకంకృతార్థీభూతాశ్రుతిరానన్ది
తంహృదయంసముత్పన్నాప్రీతిఃసుఖంస్థితోఽస్మి । హావత్సత్వయైకాకి
నాస్ఫుటతోహృదయస్యానుభూతావేదనా నిరూప్యథాత్వయావైశ
మ్పాయనస్యోపరిప్రీతిఃవయందుఃఖభాగినోనిస్త్రింశాః కర్మచాణ్డాలాః
యేషాంతవాపిహృదయస్ఫుటనేనిర్వికారమేవేదందేవివజ్రసారతోపి క
ఠినతరమావయోర్హృదయంయచ్ఛ్రుత్వాప్యేవంనస్వయం స్ఫుటతి స
హస్రధానచాపిమరణదుఃఖభీరవోఽమీవత్సమనుగచ్ఛన్తిస్వయంప్రా

ణాఽతిమత్తిష్ఠ యావదేవాణిమారం న ప్రయాత్యేకాకీ వత్సస్తావ దేవాను
గమనాయ ప్రయతావహే । అథ శుకనాసః కిమద్యాపి తిష్ఠసి అయం స కాలః
స్నేహస్యానుపహో కాలాయతనసమీపే సమాదిశ సుపరిచారకాన్ చి తార
చనాయోపనయత ఝటితి కాష్ఠాని కాష్ఠికాః కిం తిష్ఠత ఏవ సజ్జీక్రి చితాః క
ఞ్చుకినో గత్వా నిష్క్రామయత హుతాశనప్రవేశోపకరణాని నిష్కార
ణరుదితేన కిమధునా పురోధః పరిలమ్బాద్వినా ప్రవిశ్య దాపయాశేషం
ద్విజేభ్యః కోశం కస్య కృతేద్యాపి పాల్యతే పాలనాధికం కరణీయమే వా
ధునా క్షీణం క్షీణపుణ్యస్య మే యాతయథా భూమిం భూమిపతయో దృష్టాః
స్థ యథా చ నాదైన్య వానాథతామః ఖం జానన్తి ప్రజాస్తథా కరిష్యథక
థావశేషీభూతో మే వత్సః కమపరం సమ్విధాపయామ్యేవమారం ప్రల
పన్తశ్చ తారాపీడమచేతి తాత్మపీడయా చ విలాసవత్యాపి ధృతశరీరమా
త్రస్త్వరితకోవ్యజ్ఞపయత్ । దేవ యథా త్వం హృదయే సమ్భావయసి న త
థాస్ఫుటితేపి హృదయే ధ్రియతే శరీరేణ యువరాజ శ్శాప దోషాద్వైశ
మ్పాయనస్య చ యథా జన్మ తథా నిరవశేషం శ్రుణోతు తావ ద్దేవ ఇతి॥***

తారాపీడస్తు తదద్భుతమాకర్ణ్య కౌతుకాన్తరిత శోకావేగో విగ
తనిమేషేణ చక్షుషావిష్ట ఇవదత్తావధానస్తేన కథ్యమానం యథాదృష్టం
యథాశ్రుతం యథానుభూతఞ్చ నిరవశేషం తత్సర్వమశ్రౌషీత్ ।
శ్రుత్వా చ తమనేకచిహ్నోత్పాదిత ప్రత్యయమశ్రద్ధేయఞ్చ నిరతి
శయశోకకారకఞ్చ విస్మయాస్పదభూతఞ్చ దుశ్శ్రవఞ్చ కౌతుకకరఞ్చ
యువరాజవైశమ్పాయనయోర్వృత్తాన్తమీషదివ నివర్తితాననో ఽమర్ష
స్తిమితతారకాం దృశం నిర్విశేషావస్థే శుకనాసముఖే న్యపాతయత్ । సు
హృదస్తు స్వయం దుఃఖితా అపి విస్మృత్యాత్మదుఃఖం సుహృద్దుఃఖాపనో
దాయైవ వర్తన్తే యతశ్శుకనాసస్తదవస్థోపి స్వస్థవదవనిపతిమువాచ । దే
వ విచిత్రే ఽస్మిన్ సంసారే చరత్సు సుఖదుఃఖమోహానుమయేషు దేవతిర్య
గ్యోనిమానుషేషు త్రిగుణాత్మనః ప్రధానస్య పరిణామాత్పరమాణ్వాదే

ర్బ్రహ్మణ్డపర్యన్తస్యోత్పత్తిస్థితిప్రళయకారణస్యేశ్వరస్యేచ్ఛయా
వాధర్మాధర్మసాధనానామిష్టానిష్టకర్తృఫలసమ్బన్ధకారిణాం కర్మ
ణాం వాశుభాశుభానాం విపాకాత్స్వభావాద్వాశ్రయమేవానేకప్ర
కారముత్పద్యమానస్య తిష్ఠతో వినశ్యతో వానియతవృత్తేస్స్థావరజఙ్గమ
స్యానకదాచిదవస్థా సాయా నసమ్భవతి తత్కిం కృతో౽యం దేవస్యాత్ర
వస్తునివిమర్శో యదిముక్తైర్విచారాత్కియన్త్యత్రయుక్తిరహితాని ఆగ
మప్రామాణ్యాదేవాభ్యుపగతాని అవిసంవాదీని దృశ్యన్తే ముద్రాబన్ధా
ద్ధ్యానాద్వా విషప్రసుప్తస్యోత్థాపనే కీదృశీ యుక్తిరయస్కాన్తస్య చా
యసస్సమాకర్షణే వామన్త్రాణాం వా వైదికానామవైదికానాం వానేక
ప్రకారేషు కర్మసు సిద్ధౌ వా నానావిధసంయోగద్రవ్యాణాం వా కరణ
మదమాన్ద్యోత్పాదనాపహరణవశీకరణాదిషు శక్తౌ సముత్పాదా దన్యే
షాఞ్చ బహుతరాణామేవంవిధానాఞ్చ తత్ర తత్ర సర్వస్మిన్నేవాగమాః
ప్రమాణమాగమేషు చ సర్వేష్వేవ పురాణేషు రామాయణమహాభార
తాదిషు సన్త్యనేకప్రకారాశ్శాపవార్తాః తద్యథా మహేన్ద్రపదవర్తి
నో నహుషస్య రాజర్షేరగస్త్యశాపదోషాదజగరతా సౌదాసస్య చ వ
శిష్ఠసుతశాపాన్మానుషాదత్వమసురగురుశాపాచ్చ యయాతేస్తారుణ్యా
పవజరసాభఙ్గః త్రిశఙ్కోశ్చ పితృశాపాచ్చణ్డాలభావః । శ్రూయతే
చ స్వర్గవాసీ మహాభిషో నామ రాజాస్మిఁల్లోకే శాన్తనుపత్నీత్వముపగ
తాయాం గఙ్గాయాం శాపదోషాదష్టానామపి వసూనాముత్పత్తిః తిష్ఠతు
తావదన్యత్ అయమాదిదేవో భగవానజస్సైవ జమదగ్నేరాత్మజతా
ముపగతః శ్రూయతే చ పునశ్చతుర్ధాత్మానం విభజ్య రాజర్షేర్దశరథస్య త
థైవ చ పునర్మథురాయాం వసుదేవస్య । తన్మనుష్యేషు దేవతానాము
త్పత్తిరేవాసమ్భావితా న చ పూర్వమనుష్యేభ్యో గుణైః పరిహీయ
తే దేవో న చైవం భగవతః కమలనాభాదతిరిచ్యతే చన్ద్రమాః కిమత్రస
మ్భావనీయమ్ । అపి చ గర్భారమ్భసమ్భవే దేవేన దేవ్యా వదనే విశంశ్చ

న్ద్రమా ఏవదృష్టః తథాచ మయాపిస్వప్నే పుణ్డరీకస్యైవదర్శన ముపజాతం
తదుత్పత్తింప్రతితయోర్ద్వయోరప్యేవసన్దేహో వినష్టయోశ్శరీరయోర్వి
నాశః కథంకథంవా పునర్జీవితప్రలమ్భ ఇత్యత్రాఖిల లోకప్రఖ్యాత
ప్రభావమమృత మేవ కారణమావేదితం తచ్చన్ద్రమసి వర్తతే ఇత్యేషా
ప్యస్త్యేవ వార్తాతత్సత్యమిత్థమేవావగచ్ఛతు దేవః। అన్యచ్చేదృశా
కారకాన్తేరఖిలలోకాహ్లాదకారిణోఽన్యత్ర సమ్భవ ఏవ తస్య నాస్తిత
త్కల్యాణైరచిరాచ్ఛాపావసానే నిర్వర్తితగన్ధర్వసుతోద్వాహ మఙ్గళ
స్యగళన్నయనపయసోఃబద్ధ్వాసహపాదయోఃపతతఃపుత్రత్వ ముపగత
స్యచన్ద్రాపీడనామాన్తరితస్యలోకపాలస్యైవ చన్ద్రమసోదర్శనేనజన్మ
కృతమేవసన్తాపంపరిత్యక్ష్యతిదేవః। తత్తయోరయంశాపః అస్మాకం
పునర్వర ఏవతదస్మిన్నేవ సునిమనాగపిదేవేనదేవ్యా వాశోకః కార్యో
మఙ్గళాన్యభిధ్యాయన్త్వామభిమతదేవతారాధనేన ధనాతిసర్జనేనచాన్య
జన్మోపార్జితంకుశలమభిబధ్యతామ్। అకుశలమప్యుపార్జితమతికష్టత
మేన ఉపవాసాదియమనియమేనతపఃపరిక్లేశేన క్షయముపనీయతామ్
అపరమపియద్యదవగతంశ్రేయస్కరంశ్రూయతేజ్ఞాయతేవాతత్తద
ద్యైవారభ్యక్రియతాంకార్యతాఞ్చకర్మకాఙ్క్షిణాం వైదికానామ్ అవై
దికానాంవాఅసాధ్యంనామకిఞ్చిదపినాస్తి ఉత్పత్తిరపితయోః కృచ్ఛ్ర
లబ్ధయోరీదృశేనైవప్రకారేణోపజాతా॥

ఇత్యుక్తవతిశుకనాసేసశోకఏవరాజాప్రత్యవాదీత్ సర్వమే
వమేతద్యథార్యేణాభిహితంకోఽన్యోబుధ్యతేకేనవాపరేణవయం పరి
బోధనీయాఃకస్యవాపరస్యఅస్మాభిర్వచనం కరణీయంకిన్తుతద్వత్సస్యై
వైశమ్పాయనదుఃఖాత్ స్ఫుటనంహృదయస్యఅగ్రతోదృష్టిలగ్నంసర్వ
మేవాన్యదన్తరపతితంతదేవపశ్యామితదేవశృణోమితదేవోత్ప్రేక్ష్యే
తదేవమత్ప్రత్యక్షేదేవత్సస్యవదనేనసంస్తమ్భమేవాత్మనోనశక్నోమికర్తుం,
యాత్రచమమాప్యయమీదృశఃప్రకారస్తత్రదేవ్యాః పరిబోధనం దూ

శాపేతమేవ తద్గమనాదృతే౽న్య ఉపాయో వా నాస్తి జీవితసన్ధారణాయ
ఇత్యేవమవధారయత్యార్య ఇత్యుక్తవతి తారాపీడే విగాఢతనయపీడయా
పత్యుః పురః పరిత్యజ్య లజ్జాం విలాసవతీ కృతాఞ్జలిరుచ్చైర్గద్గదార్త్యా పు
త్ర యద్యేవం తథాపి కిం న పరం విలమ్బ్యతే నిర్గత్యాపవయం దీయతాం
ప్రయాణం నుత్తామ్యతి మే హృదయం వత్సస్య దర్శనాయ యదపి నః శాప
నోదనార్థం స్ఫుటితం మయా శంసితహృదయస్యాసీత్ తదపి సప్రీతి దర్శ
నాకాఙ్క్షయా౽౽రోచత ఏవ జానామి వరం దీర్ఘకాలమపి దుఃఖాన్యనుభవన్తీ
సకృదపి వత్సస్య దర్శనాయ జీవితాస్మి న పునరసహ్యదుఃఖోపశాన్తయే స
ద్య ఏవ మృతాస్మీతి తదస్య మరణానిబన్ధనస్య సర్వాత్యయనివారణో
పాయస్య వత్సావలోకనోన్ముఖస్య గమనవిహ్వలహృదయస్య తావద్వి
నోదతాం వ్రజతు। ఇతి వదన్తీమేవ విలాసవతీమాగత్యాన్యతమః శుకనా
సస్యాప్తతమః పరిణతవయాః షట్కర్మబ్రాహ్మణః సముపసృత్య స్వస్తీత్యు
క్త్వా వ్యజ్ఞపయత్ దేవి సర్వత్రైవాపరిస్ఫుటేనామునా వార్తాకలకలే
నాకులీక్రియమాణహృదయా మనోరమా స్వయమేవాగతా రాజ్ఞో లజ్జ
మానా నోపగతా స్థానమిదం తదేషా మాతృగృహస్య పృష్ఠతస్తిష్ఠతి పృచ్ఛ
తి చ దేవీం కమేభిః కథితం జీవతి మే వత్సో న వైశమ్పాయనః స్పష్టశరీరో వా
లోకతే వా పునర్యువరాజస్య కా వార్తా క్వ వా వర్తతే తావాగమిష్యతో
వా కియద్భిర్దివసైరితి। రాజా తు తదుపరతివార్తాయా అపి కష్టతమమాక
ర్ణ్య దీర్ఘ ఇవ శుచా శతగుణీభూతశోకోత్ప్లుతాక్షీం విలాసవతీమవాదీత్
దేవి న శ్రుతం వత్సయోః కృతే కిఞ్చిదపి ప్రియం శ్రూయతే అన్యతశ్చ శ్రుత్వా
కదాచిజ్జీవితే నైవ వియుజ్యతే తదముత్తిష్ఠ స్వయమేవ ధైర్యమాలమ్బ్య సర్వ
వృత్తాన్తానుకథనేన సన్తర్ప్య మప్రియసఖీం తయా పార్శ్వ శుకనాసేన
సహాయాతవ్యమేవేత్యుక్త్వా ప్యసపరిజనాం విలాసవతీం వ్యసర్జయత్ ఆత్మ
నాపి శుకనాసేన సహ గమనసంవిధానమకరోత్ ॥

అథ తథా ప్రస్థితే రాజని రాజానురాగాచ్చన్ద్రాపీడస్నేహేన చా

శ్చర్యదర్శనకుతూహలాచ్చ ప్రథమగతపితృపుత్ర భ్రాతృమిత్రస్వ
నసర్వనాయచగృహరక్షకవర్గముజ్ఝిత్వాశేషః సర్వ ఏవలోకస్తముద్దేశమచల
త్। రాజాతుశీఘ్రగమనవిమూర్తహేతూంస్తాన్సర్వానేవనివర్త్య ప్రలఘుప
రికరః పిబన్నివపన్థానమేకదివసేనైవ పరాం పతితుమివహమానః సోత్కంఠ ఏవా
ధ్వనః ప్రభృత్యుత్థాయ స్వతాపాహృదయేన కియత్యధ్వన్యద్యాపి పరిత్రామ హే
కలిపయైరివ సైః పరాంపతామనులిచముహుర్ముహుస్తురఙ్గమారోపితం
త్వరితకమాహూయపృచ్ఛన్ అపిచ్ఛిన్నైశ్చ ప్రయాణకైర్బహున్నాతి
బహుభిరేవదివసైరాససాదాచ్ఛోదమ్। ఆసాద్యచ వికల్పశతదోలాధి
రోహణమఃస్థితేనాన్తరాత్మనా మాయూరస్థితపవ ప్రథమమాప్తతమా సక్ష్వ
వారాంకావార్తాన్వేషణాయ త్వరితకేంసహప్రహితవాన్॥

అథతైఃసహాగచ్ఛన్తమున్ముక్తాత్మసంస్కారమలినీకృతశరీరమవని
తలమివప్రవేష్టుమిహమానమహమహమికయాపరస్పరం వాక్షేనైవా
త్మవన నదర్శనమభిరతం న్తమాతుతముపిహ తమితసపరిచ్ఛన్నపిము షిత
మివజీవన్తమపిస్మృతమివసపమ్భ్రమాకృతాగమనమప్రతీక్షమాకృష్య
మాణచరణమివ అశ్రైరేవసహగలితోత్సాహం బాష్పేణైవసహ ముక్తా
త్మానంవైక్లవ్యేనైవసహోపాపసర్పన్తం మేఘనాదపురస్సరం సకల మేవ
చన్ద్రాపీడచరణతలనిబద్ధజీవితంరాజపుత్రలోకమాలోక్యోద్వల్లసిత తన
యశోకోర్మివేగాక్రాన్తోపఉచ్ఛ్వసితఇవదృఢీభూతచన్ద్రాపీడదేహావి
నాశప్రత్యయేనాన్తరాత్మనానివృత్య సావరణపర్యాణవర్తినీంవిలాసవ
తీమువాదీత్। దేవిదిష్ట్యావర్ధసేప్రియతేసత్యమేవశరీరేణ వత్సోఽయే
నసకలయేవాయంతచ్చరణకమలానుజీవీరాజపుత్రలోకస్తత్పాద మూ
లాదాగతఇతి। సాతుతదాకర్ణ్యకిఞ్చిదాత్మపాణినైవోత్సారితావరణ సి
చయాఞ్చలానిశ్చలయాదృష్ట్యా చిరమివవిలోక్యతనయనిర్విశేషంరాజ
పుత్రలోకమవిచ్ఛిన్నాశ్రుధారాపిధైర్యముత్సృజ్యోచ్చైరారటితవతీ
హావత్సకథంసహపాంసుక్రీడితస్యైతావతోరాజపుత్రలోకస్యమధ్యే

త్వన్మైవకోనకృత్యం సేతి। తథాచ తం నిసుత్తాం దూరాగత ఏవ సహసా శ్వాస
స్య రాజాసనం సర్వలోకనావనితలనివేశితోత్తమాఙ్గం మేఘనాదమితో
ఘోకస్యేత్యాదిశ్య ప్రాక్షిపత్। మేఘనాదకథయకోవృత్తాన్తోవర్తతే మేవ
త్సస్యేతి। పకవ్యజపయత్ జేవచేతనాపిరిహాక్ చేష్టామాత్రకమే వా
పగతంశరీ రేచ్ఛా యతేనివ సేః భ్యధికా కాన్తిస్స ముపజాయత ఇతి।
రాజాతుతచ్ఛ్రుత్వా జీవిత ప్రతిలమ్భే స ఏముజాత ప్రత్యాశః శ్రుతం
దే వ్యా మేఘనాదస్య వచనంత దేహి చిరాత్పునః కృతార్థయా మోఙ్క నే
నాత్మాన చక్ర్యమోవత్సస్య వదనమిత్యభిదధాన ఏవాభివర్ధితగతివిశేష
యాకరేణ్వా మహాశ్వేతాశ్రమమగమత్ ॥

అథ సహసైవ చన్ద్రాపీడ గురుజనాగమనమాకర్ణ్య పునః ప్రకీర్ణ
తారము క్తానుకారిణయా జలబిన్దుసన్దోహం మహాశ్వేమన్దపుణ్యాయాః
కైకభాగినీ నజానా మన్యే వవిస్మృతమగణాకియద్వ్యావదహ మనేనానేక
ప్రకారకలీకార దానైకవృష్టి తేనదగ్ధవేధసాపరం దగ్ధవ్యేత్యభిదధానా
ఏవధావిత్వా ప్రియాగమనమహాశ్వేతాగృహాభ్యన్తర మవిశచ్చిత్రరథత
నయాపిసత్వరో సస్కశకఖీకదమ్బు కావలమ్బిత శరీరా తూష్ణీమేవమో
హాన్ధకారమ్ । తకవస్థమోః స్పతయోః శ్మకనాసావలమ్బితశరీరో రాజా
వివేశ ఆశ్రమపదంతదనుచవ నోరమానుల మ్బిత శరీరా పురః ప్రధావి
తోత్ఫుల్లతామరసతరదృష్టిః క్వవత్సఇతి వదన్తీవిలాపవతీ । ప్రవిశ్యచ స
హజయాకాన్త్యైవ అవిరహితము పరతసర్వప్రయత్నం ప్రస్తర మయ
మివతంపుత్రవత్సలః పుత్రమాలోక్య యావన్నపరాపతత్యేవ తారాపీ
డస్తావద్విలాపవతీవిధారయ న్తీం మనోరమా మపహ్యాక్షిప్య దూరతఏవ
ప్రసారితబాహుః తాద్వయాశ్రమోత్సృష్టజర్జరాభిర్నయన జలధారా
భిః ప్రప్రవేశసిఞ్చన్తీ మహీతలమ్ ఏహిజాతదుర్లభక చిరాదృష్టోసి దేహి
మే ప్రతివచనమాలోకయ సకృదపిమామనుచితం తాతతవైతదవస్థాన
ముత్థాయాజ్ఞోపగమనేనమే సమ్పాదయతనయోచితం స్నేహమ్ అవ

వకర్ణితపూర్వం బాల్యేపి త్వయా మద్వచనమద్య కిమేవం ప్రలపన్త్యా అ
పి న శృణోషి జాతకేన రోషితోఽసి పసాదయామి వత్స పాదయోర్ని
పత్య పుత్ర చన్ద్రాపీడ ప్రణమ తావత్ప్రత్యుద్గమ్య త్వత్స్నేహాద్దేవ అతి
దూరమాగతస్యాపి పితుః పాదౌ క్వ సా గతా తే గురుజనభక్తిః క్వ తే గుణాః
క్వ స స్నేహః క్వ సా ధర్మజ్ఞతా క్వ తత్పితృపక్షపాతిత్వం క్వ సా బన్ధు
ప్రీతిః క్వ సా పరిజనవత్సలతాఽధమభాగ్యైర్మే సర్వమేకపద ఏవోత్సృ
జ్యైవమౌదాసీన్యమవలమ్బ్య వ్యవస్థితోఽసి । అథవా యథా తత్సుఖం త
థాఽస్తు వయమనుదాసనస్యాగతాస్త్వయానీతి కృత్వా ర్తప్రలాపా స
ముపసృత్య పునర్గాఢగాఢమాలిఙ్గ్య లిఙ్గాని శిరస్సమాఘ్రాయ కపోలౌ చు
మ్బయిత్వా చన్ద్రాపీడస్య చరణావుత్తమాఙ్గే కృత్వా ముక్తకణ్ఠమరోదీత్ ।
తతస్తథా రుదన్తీం తామన్తరితనిజపీడస్తారాపీడశ్చన్ద్రాపీడమపి అప
రిష్వజ్యైవ సర్వప్రజాపీడాపహరణక్షమాభ్యాం దోర్భ్యామవల
మ్బ్యాబ్రవీత్ దేవి యద్యప్యావయోస్సుకృతైరపత్యతాముపగతస్త
థాపి దేవతామూర్తిరయమశోచనీయః తదుత్సృజ్యతామయమిదానీమ
నుచితో లోకోచితః పరిశోచితవ్యవృత్తాన్తః అస్మిన్ శోకే కృతే కిఞ్చిదపి న భ
వతి కేవలం గళ ఏవ స్ఫుటతి రటతో న హృదయం నిరర్థకం ప్రలపితమేవ ని
ర్యాతి పరం వదనాన్న జీవితం నిరాసఙ్గం నయనజలమేవ పతతి న శరీరమ్ ।
అపి చ వత్సస్యాదర్శనమాత్రమేవావయోః పీడాకరం తచ్చైవమాలోక్య
మానే ముఖేఽస్య దూరాపేతమపరమస్యామవస్థాయామావాభ్యాం
ద్వాభ్యామపి తావత్పరమక్షమ్యం కృత్వా మనోరమా శుకనాసశ్చ సన్ధా
రణీయావయోర్లోకాన్తరితో వైశమ్పాయనః ఖిష్టేతాం తావదేతావపి
యస్యాః ప్రభావాత్పునరనుభవనీయోఽస్య జీవితప్రతిలమ్భాభ్యుదయ
మహోత్సవః సేయం గన్ధర్వరాజతనయా వధూస్తేఽస్మదాగమనశ
కొర్త్మి సంక్రాన్తిమూఢా సనామగ్రహణమున్మత్తాక్రన్దాభిః ప్రియస
ఖీభిర్గృహ్యమాణాప్యద్యాపి సంజ్ఞాం న లభతే తదేనాం తావదఙ్కే కృ
త్వా ఉత్థాప్య చేతనాం లమ్భయతు తతో యథేచ్ఛం రోదిష్యసీతి ॥

విలాసవతీతు తచ్ఛ్రుత్వా ససంభ్రమోత్సృక్త చన్ద్రాపీడ చరణా
తత్క్వసా మే జీవితప్రతిలమ్భహేతుర్వత్సస్య వధూరితి ధావమానా చో
పస్పృశ్యైతదవస్థాన్తరాముత్థాప్యాఙ్కే కృత్వా మూర్ధ్ని చిమిలనాహి త
ద్విగుణతరనయనశోభం వదనమాలోక్యార వరతనయనసలిలస్నానార్ద్ర
మిన్దుశకలశీతలం స్వకపోలం కపోలయోర్గలాటే లోచనయోశ్చ నివేశయన్తీ
చన్ద్రాపీడస్పర్శశీతలేన చ పాణినా హృదయం ప్రశస్తిసమాశ్వసిహి మే
మాతస్త్వయా దినాద్యైవ ప్రభృతి కేవలం ధారితం వత్సస్య మే చన్ద్రాపీ
డస్య శరీరం మాతస్త్వమమృతమయూజాతాసి యేన వత్సస్య పునర్వదన
మాలోకితమిత్యవాదీత్ । కాదమ్బరీ తు తేన చ చన్ద్రాపీడనామగ్రహణేన
తేన చ సవిశేష వృత్తినా విలాసవతీశరీరస్పర్శేన లబ్ధసంజ్ఞా లజ్జావనమ్ర
ముఖీ ప్రణిపత్య మూర్ధా గురులేఖయాజ్ఞాదవతార్య పరవత్యేన యథా
క్రమము కార్యతవ్యానాం గురూణామ్ । ఆయుష్మతీ దీర్ఘకాలమవిధవా భ
వేతి కృతాశీర్వాదా శనైరుత్థాప్యమానా నికటే విలాసవత్యాః పృష్ఠతః
సముపవేశ్యాధార్యత । అథ ప్రత్యాపన్నచేతనాయాం చిత్రరథతన
యాయాం చన్ద్రాపీడమేవోజ్జీవితం మన్యమానో రాజా చిరమివాస్యగా
ఢగుణ్ణమాలిఙ్గంశ్చుమ్బంశ్చ పశ్యంశ్చ స్పృశంశ్చ స్థిత్వా మగలేఖా మా
హబాయానిదేశదర్శనసుఖమాత్రకమస్మాకం పిధీయమానం తచ్ఛాస్మా
భిరాసాదితం తద్వ్యశే నైవోపచారేస్తైస్తావతో దివసానుప చరితవతీ
వధూర్వత్సస్య శరీరం సపవోపచారో నాస్మదుపరోధాల్లజ్జయా వా మనా
గపి పరిహాపణీయః వయం నిష్ప్రయోజనా ద్రష్టారఏవ కేవలం కిమస్మాభి
రత్ర స్థితైర్గతైర్వా యస్యాః కరస్య సఙ్గేనాప్యాయిత మేతదమి నాశి శరీరం
సైవ వధూః పార్శ్వేఽస్య తిష్ఠత్విత్యాదిశ్య నిర్జగామ । నిర్గత్య చోపకల్పి
తం నిజావాసముగ్రైర్వత పస్వివాసో దితేఽన్యతమస్మిన్నా సన్నపా
శ్రీమస్య శుచిశిలాతలసనాథే తరులతామణ్డపే సముపవిశ్య నిశ్శేష దుః
ఖితసకలమేవ రాజచక్రమాహూయ సబహుమానమవాదీత్ । నభవ

ద్భిరవగన్తవ్యం యథాద్యశోకావేశాదేతదహమఙ్గీకరోమి పూర్వాదినిత
ఏవాయమన్తో యథావధూసమేతస్య చన్ద్రాపీడస్య వదనమాలోక్య సం
క్రామితనిజభారేణ మయా క్వాపిగత్వాశ్రమపదే పశ్చిమం వయః తపి
తవ్యమితి । సచాయం మే భగవతా కృతాన్తేన పురాకృతైః కర్మభి ర్వ్యావి
ష్కృతైరేవం సముపపన్నమితః కిమపరం క్రియతేఽనతిక్రమణీయాని య
తిర ప్రాపణీయానామనుభూతమాత్మచేష్టాకృతం వత్సస్య ముఖం ప్రజాప
రిపాలనఫలం బలం పూర్వపురుషేష్వపక్షు తేష్వపి హితమాస్తే వా న్య
థాపిహి చేష్టమానేష్వస్మాసు సర్వమేవావస్థితం తదిచ్ఛామి చిరకాఙ్క్షితం
మనోరథం పూరయితుం తథాన్యాశ్చ జరాపేతసాంతనవస్త నయే ఖ్యాతది
వాత్మభరమాసజ్య లఘుశరీరాః పరలోకగమనం సాధయన్తి తచ్చ బలాద్గ
ళేపాదమాధాయ యాదాతదానిచ్ఛతోప్యాచ్ఛిన్య తపవకృతాన్తేన తద్వ
దిపాత్రే క్వాపి స్థాపయిత్వా నిజపదం జరాపరిభుక్తశేషేణ నిష్ప్రయో
జనస్థితినా సర్వసుఖబాహ్యేన మాంసపిణ్డేన శరీరకేణ పరలోకసుఖాన్యు
పార్జ్యన్తే లాభ ఏవాయం తస్య వస్తుః కృతభవనో మయా ప్రార్థనీయా
ఇత్యుక్త్వా సన్నిహితాన్యపి పరిత్యజ్యోచితాన్యుపభోగసుఖాన్యనుచితా
న్యఙ్గీకృత్య చ వన్యాని తపోవనదుఃఖాని చ తథాహి హర్మ్యబుద్ధిం వృక్షమూ
లేషు అన్తఃపురస్త్రీప్రీతిం లతాసు సంస్తుతజనస్నేహం హరిణకేషు నివస
నరుచిం చీరవల్కలేషు కున్తలరచనాభియోగం జటాసు ఆహారగర్ధం కన్ద
మూలఫలేషు శస్త్రధారణవ్యసనమక్షసూత్రే ప్రజాప్రతిపాలనశక్తిం
సమిత్కుశకుసుమేషు వర్ణ్యాలాపం ధర్మసఙ్కథాసు సమరరసముపశమే
జయేచ్ఛాం పరత్ర కోశస్పృహాం తపసి ఆజ్ఞాం మానే సరోష ఖభోగరాగ
ఞ్చ వైరాగ్యే తనుమతనయస్నేహం సంక్రమయ్యేత థా తపస్వి జనోచి
తాః క్రియాః కుర్వన్ గన్ధర్వలోకోచితానాపహారహారుపచారాణాం కాద
మ్బర్యాః కథమపి సముత్సృష్టలజ్జయా మహాశ్వేతయా చ క్రియమాణా
నవిచ్ఛిన్నవిచ్ఛేదాత్సాయమ్ప్రాతశ్చానుభూత చన్ద్రాపీడదర్శన

సుఖదుఃఖాన్యవిగణయ౯ నరపతిస్సపరివారస్స మందేవ్యాశుకనా
సేనచతత్రైవాతిష్ఠత్ ॥

ఏవఞ్చకథయిత్వా జాబాలిస్స్మరాభిభవవిచ్ఛాయంస్మితం కృత్వా
హారీతప్రముఖా౯ సర్వానేవతా౯ శ్రావకానవాదీత్ దృష్టమాయు
ష్మద్భిరిదమన్తఃకరణాపహారిణఃకథారసస్యాక్షేపసామర్థ్యంయత్కథ
యితుంప్రవృత్తోఽస్మితత్పరిత్యజ్యైవకథారసాకృష్టయా ఽదూరమతి
క్రాన్తోఽస్మితదయంసకామోపహతచేతాస్స్వయంకృతా దేవా విన
యాద్దివ్యలోకతః పరిభ్రశ్యమర్త్యలోకేవైశమ్పాయననామాశుకనా
సతనయః ఉత్పన్నః సఏషపునః స్వయంకృతేనావినయేన కోపితస్య
పితురాక్రోశాన్మహాశ్వేతాకృతాచ్చ సత్యాభిధ్యానాద స్యాం శుక
యోనౌ పతితః ॥

ఇత్యేవంవదత్యేవభగవతి జాబాలౌ బాల్యేపి మే సుప్తప్రబుద్ధ
స్యేవ పూర్వజన్మాన్తరోపాత్తాస్సమస్తా ఏవవిద్యాంజిహ్వాగ్రే ఽభ
వ౯ । సకలాసుచకలాసు ఉపదేశకౌశలముపజాతంమనుజస్యేవవిస్ప
ష్టవర్ణాభిధానా భారతీసంవృత్తా విజ్ఞానఞ్చ సర్వవస్తువిషయంస్మరణ
ఞ్చ।కింబహునామనుష్యశరీరాదృతేతత్సర్వమన్యత్తత్క్షణమేవసంవృత్తం
స ఏవ చన్ద్రాపీడస్యోపరిస్నేహస్సైవకామపరతాసఏవమహాశ్వేతా
యామనురాగస్సైవతదవాప్తింప్రత్యుత్సుకతా కేవలమసఞ్జాతపక్షత
యామేతస్మిన్ననుయేపూర్వజన్మోపాత్తాచేష్టానాసీ_త్తథాపిచావిర్భూత
సకలాన్యజన్మవృత్తాన్తస్సముత్సుకాన్తరాత్మాకింమాతాపిత్రోఃకింతాత
స్యతారాపీడస్యకిమమ్బాయావిలాసవత్యాఃకింవయస్యస్యచన్ద్రాపీడస్య
ఉతప్రథమసుహృదఃకపిఞ్జలస్యఆహోస్విన్మహాశ్వేతాయాఇతి నా
జ్ఞాసిషమేవకస్యకస్యకథంకథంచాస్మృతవా నస్మీతి । తథాచోత్సుకా
న్తరాత్మామహీతలన్యస్తశిరాశ్చిరమివస్థిత్వాభగవన్తం జాబాలింవిజ్ఞాపి

నయా శ్రవణలజ్జయా విలీయమాన ఇవ విశన్నివ చ పాతాళం కథం న విశన్నై
శ్చ నైర్లజ్జ్యమయమ్ । భగవంస్త్వత్ప్రసాదాదావిర్భూతజ్ఞానోఽస్మి సం
వృత్తస్స్మృతాన యాం సర్వ ఏవ పూర్వబాన్ధవాః మూఢతాయాశ్చ మే
యద్దైవనేః లేషాం స్మరణం నాస్తి తద్దైవవిరహపీడాభిః అధునా పునస్తా
న్స్మృత్వాస్మృత్వా స్ఫుటతీవ మే హృదయం న చ తథాన్యా వ్యథా చన్ద్రాపీ
డం యస్యాగమపరతి శ్రవణమాత్రకాత్సువ్యతితం హృదయం దయాం క
రోతు భగవాంస్తస్యాపి జన్మాఖ్యానప్రసాదప్రదానేనయో నాయంతి
ర్యగ్యోనివాసోఽపి మే తేన సహైవ వసతో న పీడాకరస్సఞ్జాయత ఇతి ॥

ఏవఞ్చ విజ్ఞాపితో మయా సాసూయమివ మామాలోక్య భగవాఞ్
జాబాలిస్స్మేరహాసోపగర్భం ప్రత్యవాదీత్ । దురాత్మన్ యయైతావ
తీం హృదయతరళదశాముపగతోఽసి కథం తామేవ తరళహృదయతామ
నుబధ్నాస్యద్యాపి పతత్రావేవ నోద్విద్యేతే తత్సఞ్చారణకుమ స్మృత్వావద్ధ్వ
తతో మాం ప్రక్ష్యసీతి । ఏవముక్తే భగవతా సముత్పన్నకుతూహలో
హారీతః పప్రచ్ఛ । తాత మహానయం విస్మయో మే కథయ కథమస్య ముని
జాతౌ వర్తమానస్య తాదృశీ కామపరతా జాతా యయా జీవితమపి న సన్ధా
రయితుం పారితం కథఞ్చ దివ్యలోకసమ్భూతస్య తథాల్పమాయుస్సం
వృత్తమ్ । ఏవఞ్చ పృష్టస్సూనునా భగవాఞ్జాబాలిరమలాభిః పాపమ
లమివ ప్రక్షాళయన్ దశనదీధితిసలిలధారాభిః ప్రత్యవాదీత్ । వత్స ని
స్పష్టమేవాత్ర కారణమయం హి కామరాగమోహమయాదల్పసా
రాత్ స్త్రీవీర్యాదేవ కేవలాదుత్పన్నః శ్రుతౌ చ పఠ్యతే యాదృశాద్వై
జాయతే తాదృగేవ భవతీతి । లోకేఽపి చ ప్రాయః కారణగుణభాఞ్జ్యే
వ కార్యాణి దృశ్యన్తే । తథా చైత దాయుర్వేదేఽపి శ్రూయతే యః కిలా
ల్పసారాత్ స్త్రీవీర్యాదేవ కేవలాజ్జన్తురుత్పద్యతే స ఖల్వభావాత్
సారభూతస్య స్థైర్యహేతోః పురుషవీర్యస్య గర్భే వా విలయమాపద్యతే

వృతో వాజాయ తేజాతో వాద్ధ్రకాలంనజీవలీతి । తదయ ముత్పన్న ఏ
వేన్ృశో మే నాస్య ణాదృశీ కామపరం తాజాత్రానురణశ్చమదనజ్వరవేగసం
జ్వరాసహాష్టో స్తథోపతనుథునాపి తాదృశ ఏవాయ మల్పాయుశ్శా
పావసానోత్తర కాలమస్యాత్మయేణాయుషాయోగో భవిష్యతి॥

ఇత్యేతచ్ఛ్రుత్వాప్యపరపృథ్వీతల నివేశితశిరాః ప్రణమ్య భగవ
న్తంవ్యజ్ఞపయం భగవన్నహ మప్యుర్వ్యా నస్యాం తిర్యగ్యోనావర్తమాన
స్స్వయం సర్వస్యాత్మనః వాగపి మే భగవత్ప్రసాదాత్సంప్రత్యేవా నవే
సముద్భూతా భూతపూర్వ్వ ఇచ్ఛ జ్ఞానమన్తరాత్మని శరీరంపున రాయుస్సమస్తార్థ
కకర్మయోగ్యం భగవతః ప్రసాదాదస్మిన్ జన్మనిభవేత్తేన ప్రకారేణాను
యంతన్మే మహో కర్మసాధ్య మాయుర్భవిష్యతీత్యేతదాజ్ఞాపయతు భగ
వాన్ ఇత్యేవం విజ్ఞాపిత స్తమయాదితయుదిక్షిప్య చ యూర్ధ్వగవానాజ్ఞాపిత
వాన్ । ఏతదపి యథాతథాజ్ఞాస్య స్యేవ ఆస్తాం తావదియం కథా రసా త్తే
పాదచేతి తైవాస్మాభిః ప్రభాత ప్రాయా రజనిప్రస్థావిరహో మన్మ ఏష్టర
జతదర్పణాభ మినకమపరామ్బరాంస్తావలమ్బి వర్తతే రజనీకరబిమ్బో మే షా
యథోద్గమనవస్రాణజరత్తాముర నప్తా రుణా పాణ్డుచ్ఛవిరుల్ల సతి సి
మన్తయ న్తికమః కేశసఙ్ఘాతమివ పూర్వస్యాః కకుభో ఽరుణాగ్రకరాలో
కవర్తిః ఇమాస్స శేషతిమిరతయాన్ప్రరైకకాణ్డపటకలుషం భాస్వత్ప్రి
ఖాలోకమారబ్ధాః ప్రమేయథా సూక్ష్మంతారకాః ప్రవేష్టుం మేష ప
మ్పాసరశ్శాయినాం ప్రబోధాశంసినము చ్చరతికోలాహలః శ్రోత్రహారీ
విహఙ్గమానా మే తే చ నిశోధినీపరిమళశీతలాశ్చలితవనకుసుమ పరిమళ
గ్రాహిణో వాయుర ప్రవృత్తాః ప్రభాతపిశునా వాయవః ప్రత్యాస
న్నాచాగ్ని విహారణ వేలా ఇత్యభిధాన ఏవ గోష్ఠీం భఙ్క్త్వోదతిష్ఠత్ ॥

అథాత్తే భగవతి జాబాలౌ వీతరాగాపి నిష్కామ కాపి మోక్ష
మార్గావస్థానాపి సమస్తైవ సా తపస్వి పరిషత్ కథారసాద్విస్మృతగురుసంచి
త ప్రతిపత్తిః ఉత్పన్నకౌతుకోత్కణ్ఠకతకాయాం విస్మయోత్ఫుల్లముఖీ యుగప

దాగళితశోకాన్నజన్మనయనసలిలాహాకృష్టశబ్దానుబద్ధినీపరాధీనేవ న్త
మ్భితేవ చిరమివస్థిత్వా యథాస్థానం జగామ । హారీతస్తు సన్నిహితేపిము
నికుమారకజనే మాం నిజకరేణైవోత్క్షిప్యాత్మపర్ణశాలాయాం నీత్వా శయనై
ర్పేదీదేశే స్థాపయిత్వా ప్రాభాతికక్రియాకరణాయ నిర్యయౌ । నిర్గతే
చతస్మిం స్త్రైరసర్వకార్యాక్షమేణ తిర్యగ్జాతిపతితేన దేహానపీడితాన్తరా
త్మా చిన్తాం ప్రావిశమ్ అత్ర తావదనేకభవసుకృతశత సహస్రాధిగ
మ్యం మానుష్యమేవ దుర్లభం తత్రాపి పరం సకలజాతి విశిష్టం బ్రాహ్మ
ణ్యం తత్రాపి విశిష్టతరమాసన్నామృతపదం మునిత్వం తస్యాపి విశేషాన్త
రం కిముపదివ్యలోకనివాసిత్వం తద్యేనైతావతః స్థానాత్స్వదోషైరే వా
త్మా పాతితః తేనకథమధునా సర్వక్రియావిహీనేనాస్య తిర్యగ్జాతేః
సముద్ధృతః స్యాత్కథం వా పూర్వజన్మాహితస్నేహైః సహసమాగ
మసుఖమనుభూతమననుభవతశ్చ తన్నిష్ప్రయోజనేనామునా జీవనే
నైవ కిం మే పరిరక్షితేన పతతు యత్ర తత్రాపరత్ర క్వాపి యాతు శరీరం
సుఖస్తు నానుభవితవ్యమేవామునా దుఃఖైకభాజనేన తత్పరిత్యజామ్యే
నాం తనుం ప్రార్థ్యతామస్మద్వ్యసనదా నైకచిన్తాదుఃస్థస్య విధేర్మనోర
థ ఇతి । ఏవఞ్చ జీవితపరిత్యాగచిన్తామీలితం సముచ్ఛ్వాసయన్నివ వికాస
హాసినా ముఖేన సహసా ప్రవిశ్య హారీతోఽభ్యధాత్ । భ్రాతర్వైశ
మ్పాయన దిష్ట్యా వర్ధసే పితుస్తే భగవతః శ్వేతకేతోః పాదమూలాత్కపి
ఞ్జలకస్త్వామేవాన్విష్యన్నాగత ఇతి॥

ఆహం తు తచ్ఛ్రుత్వా తత్క్షణోత్పన్నపక్ష ఇవోత్పత్య సమీపం విహా
యాసైవ ప్రాప్తమభివాఞ్ఛన్నుద్గ్రీవావలోకీ క్వాసా వితితమప్రాక్షం
స త్వకథయ దేష తాత పాదమూలేవర్తత ఇతి । ఏవం వాదినం తమ హం
పునరవదం యద్యేవం తతః ప్రాపయతు మాం తత్రైవ భగవానుత్తామ్య
తి మే హృదయం తద్దర్శనాయ ఇత్యేవం వదన్నేవాగ్రతో గగనాగమన వే
గాదయథాస్థితజటాకలాపమ్ అనిలపథసఞ్చరణవేగచలితై కాఞ్చల

యోత్తరీయతరత్వాచ్చాసకృదాబద్ధపరికరమస్థత్రుటితయజ్ఞోపవీత సనా
థాస్థిశేషోరస్కం నిశ్శేషసురపథావతరణశ్రమాయాసితశరీరం సమీర
ణాపహృతమపిమరుత్పథోత్పతనఖేదసమ్భృతమునకప్రవేశాన్నిష్య
న్దమానంస్వేదమాననేనమదవలోకనదుఃఖాగతశ్చ బాష్పజలలవవిసరమీ
క్షణాభ్యాంయుగపదుత్సృజన్తంముముక్షుమపి స్నేహేనాముక్తం
వీతరాగమపి మత్ప్రియహితరతంనిస్సఙ్గమపిమత్సమాగమోత్సుకంనిస్పృ
హమపి మద్దర్శనసమ్పాదనపర్యాకులంనిర్మమమపి ప్రరూఢస్నేహం నిర
హఙ్కారమపి అహమేవాయమితిమాంమన్యమానంసముజ్ఝితక్లేశమపి
మదర్థే క్లిశ్యమానంసమలోష్టాశ్మకాఞ్చనసుఖమపి దుఃఖితంకృతజ్ఞమకృ
తజ్ఞః స్నేహలప్రకృతిం రూక్షచేతాస్సుకృతినమపుణ్యవాన్ అనుగతం
వామస్వభావః భావార్ద్రహృదయమేకాన్తనిష్ఠురఃమిత్రం వైరీవచనక
రమనాశ్రవోమహాత్మానందురాత్మాహంకపిఞ్జలమద్రాక్షమ్। దృష్ట్వా
చనిర్భరగళితనయనపయాస్తాదృశోపికృతాభ్యస్తమనప్రయత్నః పూ
ర్వోత్థితమవదంసఖేకపిఞ్జలఏవంజన్మద్వయాన్తరితదర్శనమపి త్వాం
దృష్ట్వా ఏకింసరభసముత్థాయదూరతఏవప్రసారితభుజద్వయో గాఢాలిఙ్గ
నసుఖమనుభవిష్యామికింకరేణావలమ్బ్యసనపరిగ్రహంకార యిష్యా
మికింసుఖాసీనస్యగాత్రసంవాహనంకుర్వన్ శ్రమమపనేష్యామి ఇత్యే
వమాత్మానమనుశోచన్తమేవమాంకపిఞ్జలః కరద్వయేనోత్క్షిప్యసు ద్విర
హదుఃఖదుర్బలేవక్షసినివేశ్యచిరమివాన్తఃప్రవేశయన్నివాలిఙ్గనసు
ఖంకిలతథామేఽనుభూయభూయసామన్యువేగేనోత్తమాఙ్గే కృత్వామ
చ్చరణావితరవదరోదీత్॥

తథారుదన్తంతంవాఙ్మాత్రప్రతీకారఃపునరవదంసఖేకపిఞ్జలసక
లక్లేశపరిభూతస్యమన్దాత్మనోమమేదంయుజ్యతేయత్త్వయాప్రారబ్ధం
త్వంపునర్బాలోపినస్పృష్టఏవామీభిః రాగాదిభిఃసంసార బన్ధాత్మకై
ర్నిర్వాణమార్గపరిపన్థిభిర్దోషైస్తత్కిమము నామూఢజనగతేన వర్త్మ

నా । సముపవిశ్యకదయఅపికుశలం తాతస్యస్మరతివామాందుఃఖితో వా
మదీయేనదుఃఖేనమద్వృత్తాన్తమాకర్ణ్య కిముక్తవాన్కుపితోనవేతి । స
త్యేవముక్తోమయాహారీతశిష్యోపనీతేపల్లవాసనేసముపవిశ్యాఙ్కే మాం
కృత్వాహారీతోపనీతేనామ్భసాప్రక్షాళ్యముఖమాఖ్యాతవాన్ సఖేకుశ
లంతాతస్యఅయంచాస్మద్వృత్తాన్తఃప్రథమతరమేవతాతేన దివ్యేన చ
క్షుషాదృష్టోదృష్ట్వాచ ప్రతిక్రియాయైకర్మప్రారబ్ధంసమారబ్ధఏవకర్మ
ణితురగభావాద్విముక్తస్సఙ్గతోఽస్మితాతస్యపాదమూలం గతశ్చమాం
దూరతఏవోద్బాష్పదృష్టిర్విషణ్ణదీనవదనంభయాదనుపసర్పన్తమాలో
క్యాహూయాజ్ఞాపితవాన్ వత్సకపిఞ్జలపరిత్యజ్యతాంస్వదోషశఙ్కా
మమైవాయంఖలుశరమతేస్సర్వఏవదోషఃయేనజానతాప్యుత్పత్తిసమ
యఏవవత్సస్యకృతేనేదమాయుష్కరంకర్మనిర్వర్తితమధు నాసద్ధప్రా
యమేవేదంనదుఃఖాసికాభావనీయామత్పాదమూలేతావ త్స్థీయతా మి
త్యేవమాజ్ఞాపితస్తుతాతేనవిగతభీర్వ్యజ్ఞాపయంతాతయదిప్రసాదోఽసి
తతోఽయత్రైవాసావుత్పన్నస్తత్రైవగమనాయాజ్ఞాపయతుమాంతా
త ఇత్యేవంవిజ్ఞాపితోమయా తాతఃపునరాజ్ఞాపితవాన్ వత్సశుక జాతా
వసౌపతితఃతద్గత్వాపితరమద్యనైవవేత్సినాప్యసౌత్వాంవేత్తీతితత్తిష్ఠ తా
వదితి । అద్యచప్రాతరేవాహూయమామాజ్ఞాపితవాన్ వత్సకపిఞ్జల
మహామునేర్జాబాలేరాశ్రమపదంసుహృత్తేప్రాప్తోజన్మాన్తరస్మరణం
చాస్యోపజాతంతద్గచ్ఛస స్వ్రతితంద్రష్టుంమదీయయాచా శిషాచ గృ
హ్యావక్తవ్యః వత్సయావదిదంకర్మపరిసమాప్యతేతావత్త్వయాస్మిన్నే
వజాబాలేరాశ్రమేస్థాతవ్యమితి । అపిచత్వద్దుఃఖదుఃఖితా తామ్బాలక్ష్మీర
ప్యస్మిన్నేవకర్మణిపరిచారికావర్తతేతయాపశిరస్యుపాఘ్రాయైత దేవ
పునః పునస్సమాదిష్టమ్ । ఇత్యేవముక్త్వా అకరోంశిరీషకుసుమశిఖా సూ
క్ష్మోచ్ఛేదపక్ష్మలానిగాత్రాణిమేపునఃపునఃపాణినాపరా మృశ్యాన్త
ర్హృదయేనాదూయత తథాదూయమానహృదయశ్చతమవదం సఖే

పిఞ్జలకిం హాయాసే త్వయాపినష్టపుణ్యస్యకృతే తురగత్వామాపన్నే
నపరాధీనవృత్తినాబహుతరాశ్చైవమః ఖాన్యనుభూతానికథంసోమపా
నోచితేనామునా స్యేనసముత్పాదితసఫేణరక్తస్రవాః ఖరఖలీనక్షత
[illegible]సోఢాఃకథమయముకరోరకిసలయశయనైకసుఖసేవాసుసు మార
స దాపర్యాణితస్యనశీర్ణాఃపృష్ఠవంశః కథమేషుకుసుమోచ్చయపతితబా
లవనలతాస్పర్శమాత్రఖేదేషుగాత్రేషుకశాభిఘాతానిపతితాః కథ
ఞ్చబ్రహ్మసూత్రోద్వాహినిదేహేస్మిన్నవధ్రో త్రీపీడనకృతాం పీడాస్స
ముపజాతాఇత్యేభిరన్యైశ్చపూర్వవృత్తాన్తాలాపైస్తత్కాలవిస్మృతతి
ర్యగ్జాతిదుఃఖస్సుఖమతిష్ఠమ్॥

ఉపారోహతిచమధ్యమహ్నస్సవితరిహారీతస్సహకపిఞ్జలేన మాం
యథోచితమాహారమకారయత్ । కృతాహారశ్చకపిఞ్జలః క్షణమివ స్థి
త్వామామబ్రవీదహంహితాతేనత్వాంసమాశ్వాసయితుంజాబాలిపాద
మూలాదాకర్మపరిసమాప్తేస్త్వయాచలితవ్యమిత్యేతచ్చాదేష్టుంవిసర్జి
తః అహమపి తత్రైవకర్మణివ్యగ్రతరఏవతద్వ్రజామిసస్నేతి। అహ
మప్యతచ్ఛ్రుత్వావిషణ్ణవదనస్సప్రత్యవదంసఖేకపిఞ్జలఏవంగతేకిం బ్రవీమి
కిఞ్చ తాతస్యామ్బాయా వాసన్నిశామిసర్వంత్వమేవ వేత్సీతి । సత్వేవము
క్త్వామయాపునః పునస్తత్రావస్థానాయమాంసమ్విధాయ హారీతశ్చా
నుభూతాస్మదాలిఙ్గనసుఖావిస్మయోన్ముఖేనముని కుమారకజనేనేక్ష్యమా
ణో ఽన్తరిక్షముత్క్రమ్య క్వాప్యదర్శనమగాత్ । గతేచతస్మిన్ హారీత
స్సహాశ్వాస్యమాంశరీరస్థితికరణాయోదతిష్ఠత్ ఉత్థాయ చాన్యతమం
మునికుమారకంమత్పార్శ్వేస్థాపయిత్వానిరగాన్నిర్గత్యచనిర్వర్తితస్నా
నాదిక్రియాకలాపశ్చాత్క్షణేనైవ సహాసాయాహ్నసమయే పునర్మామా
హారమకారయత్ ॥

ఏవమ్భావహితచేతసాహారీతేనసంవర్ధ్యమానః కతిపయైరేవ దివ
సైస్సఞ్జాతపక్షోఽభవమ్ । ఉత్పన్నోత్పతనసామర్థ్యశ్చ చేతస్యకరవం

గమనదివసస్తుసంవృత్తోఽస్మి తత్ర నామ తావచ్చన్ద్రాపీడోత్పత్తిపరిజ్ఞానం
మహాశ్వేతాపునస్సైవాస్తే తత్కిముత్పన్నజ్ఞానోఽపి తద్దర్శనేఽపి నాత్మా
నం నిమేషమపి దుఃఖే స్థాపయామి భవతు తత్రైవ గత్వాఽవస్థాస్యామీతి నిశ్చిత్య
ఏకదా ప్రాతర్విహారనిర్గత ఏవోత్తరాం కకుభం గృహీత్వాఽవహమ్। అబ
హుదివసాభ్యస్తగమనతయా స్తోకమేవ గత్వాఽవశీర్యన్త ఇవ మేఽఙ్గాని
శ్రమేణ అశుష్యత చఞ్చుపుటం పిపాసయా నాడన్గమే నాధ్మాయత కణ్ఠః
శ్వాసేన తదవస్థశ్చ శిథిలాయమానపక్షతిః అత్ర పతామ్యత్ర పతామీతి
పతన్నేవాభిమతగమనప్రయత్నోఽన్యతమస్యతమస్వినీతిమిర సఙ్ఘాత
స్యేవ దృష్టిహారిణా హరితఘన నిబిడపల్లవభారావనమ్రస్యాసన్నతరస్య
సరస్తీరజమ్బూనికుఞ్జస్యోపరి ఆత్మానమముఞ్చమ్। చిరాదివోన్ముక్తాధ్వ
శ్రమస్తస్మాదవతీర్య శీతలతరుతలచ్ఛాయాస్థితో దళగహనసంరోధశిశి
రమరవిన్దకిఞ్జల్కరజోవాససురభినిబిడం సకషాయమధురమాపీయ మాన
మేవోత్పాదితాపునరుక్తపానస్పృహామాతృప్తేః పయోనిసీయ యథా
ప్రాప్తైరకరోరకమలకర్ణికాబీజైస్తీరతరుపర్ణాఙ్కురైః ఫలైశ్చ కృత్వా
క్షుధః ప్రతీకారమపరాహ్ణసమయే పునః కియన్తమప్యధ్వానం యాస్యా
మీతి మనసి కృత్వాఽధ్వశ్రమనిస్సహాన్యఙ్గాని విశ్రమయితుమన్యతమామవి
చ్ఛిన్నచ్ఛాయాం శాఖామారుహ్య చ తరోర్మూలభాగ ఏవావతిష్ఠమ్। త
థాస్థితశ్చాధ్వశ్రమసులభాం నిద్రామగచ్ఛమ్। చిరాదివ లబ్ధప్రబో
ధో బద్ధమాత్మానమనున్మోచనీయైస్తన్తుపాశైరపశ్యమ్। అగ్రతశ్చ పా
శవిరహితమివ కాలపురుషమతికఠినతయా కాలిమ్నా చ వపుషః కాలాయ
సపరమాణుభిరివ నిర్మితం ప్రేతపతిమివాపరం ప్రతిపక్షమివ పుణ్యరా
శేః ఆశ్రయమివ పాప్మనో వినాపి క్రోధకారణాద్బద్ధభీషణభ్రుకుటీ రౌ
ద్రతరేణానేన రక్తతరకనీనికేన చక్షుషా చ సకలజనభయఙ్కరస్యాభగ
వతః కృతాన్తస్యాపి భయమివోపజనయన్తమాశయే కేశేషు చాస్నిగ్ధ
మానవేజ్ఞానే చాన్ధకారితం వక్షే చరితే చ కృష్ణం నివసనే కర్మణి చ మలినం ప

ఋషివచసి చ పరుషముగ్రమశ్రుతానుభూతమప్యాకారప్రత్యయాదే
వానుమీయమానక్రౌర్యదోషం పురుషమద్రాక్షమ్ । ఆలోక్య చ తం తా
దృశమాత్మన ఉపరి నిష్ప్రత్యాశ ఏవాపృచ్ఛం భద్ర కస్త్వం కిమర్థఞ్చ
త్వయా బద్ధోఽస్మి యద్యామిషతృష్ణయా తత్కిమితి సుప్త ఏవ న వ్యాపాది
తోఽస్మి కిం చ యా నిరాగసా బన్ధుదుఃఖమనుభావితేన అథ కౌతుకాత్తతః కృ
తం కౌతుకం ముఞ్చ తు మామిదానీం భ్రమతో న యా ఖలు వల్లభజన
దర్శనోత్కణ్ఠితేన దూరం గన్తవ్యమకాలక్షేపక్షమం చ వర్తతే మే హృద
యం భవానపి ప్రాణిధర్మేష్వనర్తత ఏవేతి । స త్వేవముక్తో మాం ప్రత్య
వాదీత్ మహాత్మన్ అహం ఖలు క్రూరకర్మా జాత్యా చాణ్డాలో న చ మ
యా త్వమామిషలుబ్ధేన సుతూహలినా వా బద్ధో మమ ఖలు స్వామీ పక్వ
ణాధిపతిరితో నాతిదూరే మాతఙ్గప్రతిబద్ధాయాం భూమౌ కృతావస్థాన
స్తస్య దుహితా కౌతుకమయే ప్రథమే వయసి వర్తతే తస్యాస్త్వం కేనాపి
దురాత్మనా కథితో యథా కిల జాబాలేరాశ్రమే ఏవం గుణవిశిష్టశ్శుకస్తి
ష్ఠతీతి । తయా చ శ్రుత్వోత్పన్నకౌతుకయా త్వద్గ్రహణాయ బహ్వాప
వాపరోపి మాదృశాస్సమాదిష్టాః తదద్య పుణ్యైర్మయా సాదితోఽసి త్వాం
తత్పాదమూలం నయామ్యద్యాహం బన్ధే మోక్షే చాధునా సా తే
ప్రభవతీతి॥

అహన్తు తచ్ఛ్రుత్వా శుష్కాశనినేవ తాడితశ్శిరసి సంవిగ్నాన్త
రాత్మా చేతస్యకరవమహో మమాన్ధభాగ్యస్య దారుణతరః కర్మణాం విపా
కో యేన మయా సురాసురశిరశ్శేఖరాభ్యర్చితచరణసరసిజాయాః శ్రి
యో జాతేన జగత్త్రయనమస్యస్య మహామునేః శ్వేతకేతోస్స్వహస్త
సంవర్ధితేన దివ్యలోకాశ్రమనివాసినా భూత్వా మ్లేచ్ఛజాతిభిరపి దూరతః
పరిహృతప్రవేశమధునా పక్వణం ద్రష్టవ్యం చణ్డాలైస్సహైకత్రస్థాత
వ్యం జనఙ్గమాఙ్గనయోపనీతైః కబళైః ఆత్మా పోషణీయః చణ్డాలబాలకజ
నస్య క్రీడనీయేన భవితవ్యం ధిదురాత్మన్ పుణ్డరీకహతక ధిక్ జన్మలాభం తే

యస్యకర్మణోఽయమీదృశః పరిణామః కమర్థం ప్రదముగర్భ్యైవ నస హా
ప్రధావిశీర్ణోఽసి । మాతః శ్రీరశరణజనశరణచరణపఙ్కజే ఽతిగహనభీ
షణాగ్రతుమాణస్మాన్మహానరకపాతాత్ లోక భువనత్రయత్రాణ
క్షమత్రా యస్యాః కులతన్తుమేకం త్వమేవ సన్తారితోఽస్మి వ యస్యైకపిఞ్జల
యదిపరాపత్యత్వయాఽస్మాత్పాపాత్ న మోచితోఽస్మి తదా జన్మాన్త
రోఽపిపునర్మాకృథాః సత్సమాగమప్రత్యాశామిత్యేతాని చేతః సావిలప్య
తంపునరభ్యర్థనానినమవదం భద్రముఖ జాతిస్మరో మునిరస్మి జాత్యాన్తర
వాపిమాపస్మాన్మహతః పాపసఙ్కటాదుద్ధర త్యధర్మో భవేదేవా దృష్ట
సుఖహేతుః దృష్టేపివతే కేనచిదపరేణ కృష్టస్యానుస్మృతిక్రుతః ప్రత్య
వాయోనాస్త్యేవ తస్మాత్ చతుభవాన్మామిత్యభిదధానశ్చ పునః పునః
పాదయోరపతమ్ । సతుమాం విహస్యాబ్రవీత్ అరే మోహాన్ధ యస్యాశు
భాశుభకర్మసాక్షిభూతాః పఞ్చలోకపాలాః తవైవాత్మశరీరే స్థితాః న ప
శ్యన్తిసోఽన్యస్యకస్య భయాత్ కార్యం నాచరతి తన్నీతోఽసి మయా స్వా
మ్యాజ్ఞయేత్యేవమభిదధానఏవ మామాదాయ పక్షిణాభిముఖమగమత్ ।

అహంస్తుతేన తథ్యేన సాభిహిత ఇవ మూర్ఛ్నా మూకతామాపన్నః
కేషాం పునః కర్మణామేషఫలవిశేష ఇత్యన్తరాత్మనాభి ధ్యాయన్ ప్రాణ
పరిత్యాగం ప్రతికృతనిశ్చయోఽభవమ్ । నీయమానశ్చైకదా తేనాత్మ
నో మోచన ప్రత్యాశయైవాగ్రతో దత్తదృష్టిరావిష్టైరివ బీభత్సవిన్యా
సైరాసైర్వృత్తైశ్చవర్తకానాము పరిభ్రమణైర్భృత్తైశ్చ స్పృగావపాటి
తజీర్ణవాగురాసంగ్రధనవ్యగ్రైర్ఛిత్రుటితకూటపాశాగ్రధనాయస్తై
శ్చహస్తస్థితసకాణ్డకోదణ్డైశ్చ పాశప్రచణ్డదణ్డపాణిభిశ్చ భల్లగ్రాహి
భిశ్చలగుడమిశ్చలాసకగ్రాహిభిశ్చ నానావిధగ్రాహక విహఙ్గవా
చాలనాకుశలైశ్చ కౌలేయకముక్తిసఞ్చారణచతురైశ్చ చణ్డాలశిశుభిశ్చ ప్ర
వృత్తశోధిశిదిశి మృగయయా క్రీడద్భిర్దూరతఏవావేద్యమాన మితస్తతో వి
ప్రగ్ధిని ఘూమో ద్గమాను మీయ మాన సాన్ద్రవంశ వనాన్తరిత వేశ్మ

సన్నివేశం సర్వతః కరఙ్కప్రాయవృతివాటమస్థిప్రాయరథ్యావకర
హాసముత్కృత్తమాంసమేదోవసాకర్దమప్రాయకుటీరాజిరమాక్షేట
కప్రాయమాజీవం పిశితప్రాయమాశనం వసాప్రాయస్నేహం కౌశేయ
ప్రాయం పరిధానం చర్మప్రాయమాస్తరణం సారమేయప్రాయం పరివా
రం ధవళీప్రాయం వాహనం స్త్రీమద్యప్రాయం పురుషార్థమస్పృశ్యప్రాయ
దేవతాబలిపూజనం పశూపహారప్రాయధర్మక్రియమ్ ఆకరమివ సర్వ
నరకాణాం కారణమివ సర్వాకుశలానాం సన్నివేశమివ సర్వశ్మశానానాం
పత్తనమివ సర్వపాపానామ్ ఆయతనమివ సర్వయాతనానాం స్మర్యమా
ణమపి భయఙ్కరం శ్రూయమాణమప్యుద్వేగకరం దృశ్యమానమపి పా
పజననం జన్మకర్మతోఽతిమలినతరజనం జనతోఽనిస్పృశ్యతరలోక హృదయం
లోకహృదయేభ్యోఽనిర్ఘృణతరసర్వవ్యవహారం సమస్తపురుషావిశే
షాచారబాలయువస్థవిరమ్ అవ్యవస్థితగమ్యాగమ్యాజ్ఞానోపభోగమ్ అపు
ణ్యైకసైకాపణం పక్వణమపశ్యమ్।

దృష్ట్వా చ తం తాదృశం నరకవాసినామప్యుద్వేగకరం సముత్ప
న్నఘృణోఽన్తరాత్మన్యకరవమ్ అపి నామ సా చణ్డాలదారికా మామతఏవ
మామాలోక్యోత్పన్నకరుణా మోచయేన్న జాలిసదృశమాచరిష్యతి భవి
ష్యత్యేవంవిధానేపుణ్యానినిమేషమప్యత్ర పదం న కుర్యామిత్యేవం కృ
తాశంసమేవ మాం నీత్వా స చణ్డాలస్తథానుగతశరం వేశాభ్యన్తర ఏవావ
స్థితః ప్రణమ్యైష సమయః ప్రాప్త ఇతి తస్యై చణ్డాలదారికాయై సమర్పిత
వాన్ । సా తు ప్రహృష్టవదనా శోభనం కృతమితి తమభిధాయ తత్కరా
త్ స్వకరయుగళేనాదాయ మామ్ ఆః పుత్రక ప్రాప్తోఽసి సామ్ప్రతం క్వా
పరం గమ్యతే వ్యపనయామి తే సర్వమిదం కామచారిత్వమిత్యభిదధానై
వ ధావమానచణ్డాలబాలకాపనీతేఽర్ధశ్యానలోమశమర్దితగోచర్మవ
ద్ధ్రికావనద్ధేఽన్తర్దృఢాబద్ధదారుమయభోజనపాత్రప్రాత్రే మనా
గ్ఘాటితద్వారే దారుపఞ్జరే సమం మహాశ్వేతావలోకన మనోరథైరా

క్షిప్యార్గళితద్వారపిధానా సమావేదయన్త్యథ తత్ర నిర్వృతస్సన్ప్రతి తి
ష్ఠేత్యభిధాయ తూష్ణీమస్థాత్ । అహం తు తథా పఞ్జరే సంరుద్ధశ్చేతస్యక
రవమ్ అహో మహాసఙ్కటే పతితోఽస్మి యది తావదావేదితాత్మావస్థశ్చిర
సాం ప్రణిపత్య ముక్తయే విజ్ఞాపయామ్యేనాం తదాయమేవ మే గుణో దోష
తామాపద్య బన్ధనాయోపజాతస్స ఏవ సంవర్ధితో భవతి సాధు జల్పతీత్యేవా
హమనయా గ్రాహితః । కస్యాశ్చ మదీయయా బన్ధనపీడయా పీడా నా
హమస్యాస్తనయో న భ్రాతా న చ బన్ధుః అథ మామనమాలమ్బ్య తిష్ఠామి త
త్రాపి శార్యప్రకోపితా కదాచిదతోఽప్యధికకష్టతరామవస్థాం ప్రాప
యతి మాం నృశంసతమా హి జాతిరియమథ వా పరమితోఽప్యధికముపకృతం
న పునశ్చాణ్డాలైస్సహ వాగపి మిశ్రితా । అపి చ గృహీతమౌనం కదాచిన్ని
ర్వేదాన్ముఞ్చత్యేవ వదంస్తు పునర్న మోక్ష్యత్యేవాహమనయా । అపి చ
యద్దివ్యలోకతో భ్రంశో యన్మర్త్యలోకే జన్మ యత్తిర్యగ్యోనౌ పతనం
యచ్చాణ్డాలహస్తోపగమనం యచ్చైవంవిధం పఞ్జరబన్ధనదుఃఖం సర్వ ఏవా
యమనియతేన్ద్రియస్యైవ దోషః । తత్కిమనయైకయా వాచా సర్వే
న్ద్రియాణ్యేవ నియమయామీతి నిశ్చిత్య మౌనగ్రహణమకరవమ్ । ఆలప్య
మానోఽప్యాతర్జ్యమానోఽప్యాహన్యమానోఽపి చ తుద్యమానోఽపి చ బలాన్న
కిఞ్చిదప్యవదం కేవలముచ్చైశ్చీత్కారమేవాముఞ్చమ్ ఉపనీతేఽపి పా
నాశనే తం దివసమనశనేనైవాత్యవాహయమ్ । అపరేద్యుశ్చాతిక్రమ
త్యశనకాలే మేదూయమానహృదయైవ సా స్వపాణినోపనీయ నానావి
ధాన్యపక్వాని పక్వాని చ ఫలాని సురభిశీతలఞ్చ పానీయమప్రతిపన్నత
దుపయోగం మామారోధితలోచనా సస్నేహమివావోచత్ క్షుత్పిపా
సోచితానాం హి పశుపక్షిణాం నిర్వికారచిత్తవృత్తీనాముపనతేష్వాహారే
ష్వనుపయోగో న సమ్భవత్యేవ తద్యద్యేవంవిధస్త్వం కోఽపి భోజ్యాభో
జ్యవివేకకారీ పూర్వజాతిస్మరోఽస్మదీయమాహారం పరిహరసి తథాపి తావ
ద్భక్ష్యాభక్ష్యవివేకరహితాయాం తిర్యగ్జాతౌ వర్తమానస్య తే కిం వాభి భ

ష్యాంయన్నభక్షయసియేనచోత్కృష్టతమాంజాతింప్రాప్యాత్మనైవే
నృశంకర్మకృతంయేనతిర్యగ్యోనావపతితస్సత్వంకిమపరంవిచారయసిప్రథ
మమేవాత్మావివేకేనస్థాపితః అధునాస్వకర్మోపాత్తజాతిసదృశమాచ
రతస్తేనాస్త్యేవదోషః । అపిచయేషామపిభక్ష్యాభక్ష్యనియమోఽస్తి
తేషామపి ఆపత్కాలే ప్రాణానాంసన్ధారణమభోజ్యోపయోగేనాపి
తావద్విహితంకింపునస్తావద్గృశస్య । నచేదృశంకిఞ్చిదప్యాహారాయతే
మయోపనీతంయాదృశేనచణ్డాలాశనాశఙ్కాసముత్పద్యేత ఫలానితుత
తాపిప్రతిగృహ్యన్తఏవపానీయమపిచణ్డాలభాణ్డాదపి భువిపతితం పవి
త్రమేవేత్యేవంజనాఃకథయన్తితత్కిమర్థమాత్మానంక్షుధాపిపాసయా
చాయాసయసియన్నభక్షయసిఅమూనిమునిజనోచితానివనఫలానినపిబ
[illegible]న్ । అహన్తుతేనతస్యాశ్చణ్డాలజాత్యనుచితేనవచసావివేకేన
చ[illegible]తరాత్మాతథేతిప్రతిపద్యశాపనిఘ్నోఘృణాంపరిత్యజ్యజీవి
[illegible]తక్షుత్పిపాసోపశమాయాశనక్రియామఙ్గీకృతవానస్మిమహాన
స్తుపునరాస్వాద్యః ।।

ఏవమతిక్రామతిచకాలేక్రమేణచతరుణతామాపన్నేమయ్యే
కదాప్రభాతాయాఞ్చయామిన్యామున్మీలితలోచనోఽద్రాక్షమ్ అ
స్మిన్కనకపఞ్జరేస్థితిమాపన్నమాత్మానంచాణ్డాలదారికామీనృశేమ్ । సా
పిచాణ్డాలకన్యకాయాదృశీతాదృశీదేవేనదృష్టైవసకలమేవతత్పక్వణమ
మరపురసదృశమాలోక్యాపగతచాణ్డాలసంవసతిసంవేగోవిస్మితాన్తరా
త్మాకిమేతదితికుతూహలాత్పృష్టుకామోయావన్నపరిత్యజామ్యేవమా
నంతావదేషామామాదాయదేవపాదమూలమాయాతా । తత్కేయంకి
మర్థమనయాచాణ్డాలతాత్మనః ఖ్యాపితాకిమర్థంవాహంబద్ధోబద్ధా వాకి
మర్థమిహానీతఇత్యత్రవస్తున్యహమపి దేవ ఇవానపగత కౌతుక
ఏవేతి।।

రాజాతుతచ్ఛ్రుత్వాసముపజాతాభ్యధికకుతూహలస్తదాహ్వా

నాయపురస్థితాం ప్రతీహారీమాదిశత్ । అచిరాదేవ తయోపదిశ్యమాన
మార్గా ప్రవిశ్య సా పురస్తాగూర్ధ్వస్థితైవ రాజానమభిభవ స్త్రీవస్వధామ్నా
ప్రాగల్భ్యేన చావభాషే భువనభూషణ రోహిణీపతే తారారమణ కాద
మ్బరీలోచనానన్దచన్ద్ర సర్వ స్త్వయాప్యదుర్మతేరాత్మనశ్చ పూర్వజన్మ
వృత్తాన్తః శ్రుత ఏవ । అత్రాపి జన్మని యథాయం నిషిద్ధోపి పిత్రా కామ
రాగాన్ధః పితురాజ్ఞాముల్లఙ్ఘ్య వధూసమీపం ప్రస్థితః తదప్యనేనస్వయ
మేవ కథితమ్ తదహమస్య మాతా రాత్మనో జననీ శ్రీః తథా ప్రస్థితమేనం దివ్యే
న చక్షుషా దృష్ట్వాస్య పిత్రాహం సమాదిష్టాస్మి సర్వ ఏవ హ్యావినయప్రవృ
త్తోఽనుతాపాద్వినా న నివర్తతే తదయం తే తనయః కదాచిదస్యా అపి తిర్య
గ్జాతేరదసాప్పతతితద్వ్యాపదిదం కర్మ న పరిసమాప్య తే శాపదేనం మర్త్య
లోకే పతనబద్ధ్వా ధారయ యథా చానుతాపోఽస్య భవతి తథా ప్రతివిధేయ
మితి తదస్య వినయాయేదం మయా సర్వం కృతమధునా తుతత్కర్మ సమా
ప్తం శాపావసానసమయా వర్తతే శాపావసానే చ యువయోస్సమమేవ
సుఖేన భవితవ్యమితి త్వత్సమీపమానీతో న యాయం మత్రాపి యచ్చాప్తా
లజాతిః ఖ్యాపితాతల్లోకసమ్పర్క పరిహారాయ తదనుభవతాం సమ్ప్రతి
ద్వావపి సమమేవ జన్మజరావ్యాధిమరణాదిదుఃఖబహులే తనూ పరిత్య
జ్య యథేష్టజనసమాగమసుఖ మిత్యభిదధానైవ సా ఝణితి తరణిద్భా
షణారవరోధితాన్తరిక్షముత్ఫుల్లలోకలోచనోద్వీక్షితా క్షితేర్గగన ము
దపతత్ ॥

అథ రాజ్ఞస్తద్వచనమాకర్ణయత స్తదైవాకృష్టకార్ముకో మకరకేతు
రగ్రతః పరమాస్త్రం కాదమ్బరీం కృత్వా జీవితాపహరణాయ ప్రహరో ధ
క ఇవ నిరుద్ధసర్వాశో ఽన్తః పదం చకార తత్పదాక్రాన్తనిర్వాసితమివ చ
కాదమ్బరీం శరణముపజగామ కరణం తన్మార్గణాభిహతిభీతా ఇవ దేహము
త్సృజ్య నిర్జగ్ముర జడాః శ్వాసమరుతః తద్బాణపక్షవాతాహత మివాక
మ్పత తరళం శరీరం తచ్ఛరశల్యనికరకీలితేవోత్కణ్టకినీ తనురజాయత త

ద్విశిశిరజోదూషితమివ నయనయుగళమశ్రుజలముత్ససర్జ ఆపాణ్డుతా
ఞ్చసద్యోవదనలావణ్యాన్యాయాసీత్ తద్ధనుర్గుణధ్వానాకర్ణనోద్వేజితమి
వహృన్నయవనాఙ్కపాటితత్రిభాగం నయనయుగళమభవత్ అన్తర్జ్వలి
ష్యతో మదనదహనస్య ధూమోపహతమివ వేపమానమధరకిసలయం శో
షమగాత్ తత్తాపవిరసమానాన్నిష్పీడితం సరాగం హృదయమివ తా
మ్బూలమపతత్ ఆర్ద్రస్య దారుణో ద్రవ ఇవ దహ్యమానస్యాఙ్గేభ్యో నిరగమ
త్ స్వేదః మదనశరశల్యనికరకీలితానీవ తావత్తైవక్షణేనాఙ్గాని పరంవశాన్య
జాయన్త । తథా చ కాదమ్బరీం పురస్కృత్య కుసుమధన్వనా యాస్యమా
నస్య తదవయవరూపశోభానిర్జితాని తాపాపహరణక్షమాణ్యప్యస్యా కి
ఙ్కరాణ్యభవన్ । తథా హి కమలకిసలయాని పాణిపాదేన కువలయ
స్రజో దృష్ట్యా మణిదర్పణాః స్తనకపోలేన మృణాళాని బాహులతికయా
శశాఙ్కరశ్మయో నఖమయూఖైర్ఘనసారధూళిః స్మితప్రభయా ముక్తా
దామాని దశనకిరణైః రమ్యతరనిశ్వాసముఖేన జ్యోత్స్నాసలిలావశ్యేవ మణి
కుట్టిమవేదికాసితమ్నేన । ఏవఞ్చ విహతసర్వబాహ్యప్రక్రియాస్య హృద
యేఽప్యుపగూహమానసకలాన్యవినోదస్య తామేవాభిధ్యాయతస్తామేవో
త్ప్రేక్షమాణస్య తామేవ లిఖతః తామేవ పశ్యతః తామాలపతః తామాలి
ఙ్గతః తయా సహ తిష్ఠతః తాం ప్రకోపయతః తామనునయతః తస్యాః పా
దయోః పతతః తయా సహ కేళిం కుర్వతః తాం రమయమాణస్య ముక్తసర్వా
న్యక్రియస్య దివాప్యసన్మీలితలోచనస్య నిశ్యప్యనుపజాతనిద్రస్య
హ్యాజ్ఞనమప్యసమ్భాషయతః గురూనప్యనమస్యతో ధర్మక్రియామప్య
కుర్వాణస్య సుఖాదప్యనర్థినో దుఃఖాదప్యనుద్విజమానస్య మరణాదప్యబి
భ్యతో గురుభ్యోఽప్యపేతలజ్జస్య ఆత్మన్యప్యస్నేహస్య కిం బహునా కాద
మ్బరీసమాగమేఽప్యనుద్యమస్య కేవలమేవ ముహుర్ముహుర్మూర్ఛోపగమ
నచ్ఛలేన జీవితోత్సర్గయోగ్యామివ తనుం కుర్వతో విహస్తేనాపి ప్రతిష
న్నవివిధోపకరణేన గళితనయనసలిలేనాప్యుచ్ఛ్వాసాకీర్ణ వేనముషిత వచ

నావకాశేనాపి వైశమ్పాయనాక్రోశపరేణ అనవరతమాచరణాదార్ద్ర
చన్దనచర్చేణ చరణతలనివేశితార్ద్రబిసినీదళేన కరార్పితకర్పూరక్షో
దసురతుషారఖణ్డేన హృదయవినిహితార్ద్రహారదణ్డేన కపోలతలస్థాపిత
స్ఫాటికమణిదర్పణేన లలాటతటఘటితచన్ద్రమణినా అంసదేశావస్థాపిత
మృణాలేన కదలీదళవ్యజనవాహినా ఆవర్తితతాలవృన్తేన జలార్ద్రానిలస
ఞ్చారిణా సకుసుమతల్పకల్పనాకులేన ధారాగృహజలయన్త్రప్రవర్తనా
కృతార్తినా మణికుట్టిమక్షాళనాయస్తేన సజలపఙ్కజకిఞ్జల్కకల్హారప్ర
కరప్రచారణసమ్భ్రాన్తేన అన్ధకారశిశిరభూగృహాభ్యన్తరప్రత్యవేక్షణ
గవేషణోద్యానదీర్ఘికాతటలతాగహనమణ్డపసేక సన్తానకారిణా మల
యజజలార్ద్రచన్ద్రశయ్యావధానదానోద్యతేన చాపరిజనేనోపచ
ర్యమాణస్యాపి కాష్ఠీభూతదేహస్య దాహహేతుర్ఘటిత్యేవారురోహ
పరాం కోటిం కామానలో వైశమ్పాయనస్య చ మహాశ్వేతోత్కణ్ఠయా ॥

తస్మిన్నేవ చాన్తరే తత్సన్నిధానాదేవ ప్రవర్తయన్సరసకిసలయ
లతాలాస్యోపదేశదక్షం దక్షిణానిలమాలోలరక్తపల్లవప్రలమ్బం స్తబక
యన్ అశోకశాఖినో వికసితముకుళమఞ్జరీభరేణానమయన్ బాలసహ
కారాన్ ఉత్కోరకయన్ కురవకైస్సహ వకుళతిలకచమ్పక నీపాన్ ఆ
పీతయన్ కింకరాతైః కకుభో వికరన్నతిముక్తకామోదం ఉద్దామయన్ కిం
శుకవనాని నిరఙ్కుశయన్ కామిజనమనాంసి నిర్మాలయన్ మానముప
మార్జయన్ లజ్జామపాకుర్వన్ కోపముపనయన్నన్యవ్యవస్థాముప
స్థాపయన్ దృఢచుమ్బనాలిఙ్గనరతస్థితిముల్లాసయన్ మకరధ్వజరక్తాం
శుకానిసకలమేవ మహారజనమయమివ రాగమయమివ రతిమయమివ ఉత్స
వమయమివ దానమయమివ రతిమయమివ ప్రేమమయమివ కలిమయమివ
ఔత్సుక్యమయమివ జనయన్ జీవలోకం కిసలయితసకలకాన్తారకాననోప
వనతరురుత్ఫుల్లచూతద్రుమకుసుమామోదవాసితదశాశాన్తరో మధుమ
దమధురకోకిలాలాపదుఃఖితాధ్వగజనశ్రుతిః అనవరతమకరన్ద శీకరా

సారమర్దినోన్మాదితసకలజీవలోక హృదయః మదాకులభ్రమన్మ్రిగ
రఘుఙ్కారచకితవిరహాతురజనమనోవృత్తిః ఆత్మసమ్భవైకోల్లాసకారీ
భరాత్ప్రావర్తత సురభిమాసః॥

తేనచ కుసుమధన్వనః పరమాస్త్రేణ మధునా పర్యాకులితహృద
యా కాదమ్బరీ సమ్ప్రాప్తే భగవతః కామదేవస్య మహోత్సవే మహా
తా ప్రయత్నేన కథంకథమపి అతివాహితదివసా శ్యామాయమానదశ దిశి
సాయాహ్నే స్నాత్వా నిర్వర్తితకామదేవపూజా తస్య పుష్పశయ్యాపీడను
తిసురభిశీతలైః స్నాపయిత్వా మృద్భిః ఆచరణాద్విలిప్య మృగమదా
మోదినా హారిచన్దనేన సురభికుసుమస్రగ్భిర్గ్రథితం కున్తలకలాపం కృ
త్వైవ కర్ణారోపితసకిసలయాశోకస్తబకకర్ణపూరం కర్పూరకుసుమ ప్రా
యైః ప్రసాధ్యాభరణవిశేషైర్విభూషితనిర్మలావివ భావార్ద్రయా
దృష్ట్యా సుచిరమాలోక్యోత్కణ్ఠానిర్భరా పునఃపునర్నిశ్వస్యోత్కమ్పమా
నా సాధ్వసేన స్విన్నసర్వాఙ్గీ సముత్కణ్టకితతనురుచ్ఛ్వసద్యదధర వద నా
మహాశ్వేతావలోకనభయాన్ముహుర్ముహుర్దిక్షు విక్షిప్తాశ్చకితదృష్టిరతి
చిరమివోపసృత్య పునఃపునస్స్మృత్వా ఆవిష్టేవ పరవతీవ పరిత్యాజితాబలా
ధ
జ్జయా సహోవలాజనసహజాం భీతిం భగవతా భువనత్రయోన్మాదకారిణా
మన్మథేన ఆత్మానమపి పారయన్తీ సన్ధారయితుమేకాన్తే నిస్సహా సహసాభి
పత్య ముకుళితలోచనపఙ్కజా జీవన్తమివ నిర్భరం కణ్ఠే జగ్రాహ॥

చన్ద్రాపీడస్యతు తేనామృతసేకాహ్లాదినా కాదమ్బరీకణ్ఠగ్రహే
ణ సద్యస్సుదూరగతమపి కణ్ఠస్థానం పునర్జీవితం ప్రత్యుపద్యత దివసక్లమామీ
లితం కుముదమివ శశరజ్యోత్స్నాభిపాతాదుచ్ఛ్వసితమాబబన్ధ హృద
యమముష్య పరామృష్టేన్దీవరముకుళలీలయోద్దమీలదుత్కణ్ఠా న్తాయతం
చక్షుః అమ్భోరుహావిభ్రమేణ చాజృమ్భత వదనమేవ ఇచ్ఛసుప్తప్రతిబు
ద్ధ ఇవ ప్రత్యాపన్నసర్వాఙ్గచేష్టశ్చన్ద్రాపీడస్తథా కణ్ఠలగ్నాం కాదమ్బరీ

చిరవిరహదుర్బలాభ్యాం లోచనాభ్యాం పిబన్నివ కణ్ఠే గృహీత్వా వాత్యా
హతాం బాలకదలీమివ భయేన కమ్పమానా మాజన్మముష్టిముగ్ధాధికతర మా
మీలితాక్షీం వక్షస్యేవ ప్రవేష్టుమీహమానాం న మోక్తుం న గ్రహీతుమా
త్మనా పారయన్తీం శ్రోత్రహృదయగ్రాహిణానుభూతపూర్వేణ
ణానన్దయన్నవాదీత్ భీరు త్యజ్యతాం భయం ప్రత్యు
మునా కణ్ఠగ్రహేణ త్వం ఖల్వన్యజన్మసమ్బన్ధాదప్సరసః
కిం న స్మరసి తస్మద్వచనమిదం తత్తేజోమయం వపుః స్వ
తోఽమునా కాదమ్బరీకరస్పర్శేనాప్యాయితమితి తదేతావన్త
నిపాణినా తే స్పృశ్యమానో నయః ప్రత్యుజ్జీవితోఽస్మి తచ్చాపదోషాత్
ద్య మనసమేవ్యపగతశ్శాపః పరిత్యక్తాసౌ మయాత్వగ్నిహదుఃఖదాయినీ
మానుషీ శూద్రకాభిఖ్యా తనుః ఏషాపి చ తవాస్యాం రుచిత్వన్మైత్ర్యే మయా ప్రీ
త్యా ప్రతిపాలితా చ తదయం లోకశ్చన్ద్రలోకశ్చ తే ద్వావప్యధునా చర
ణతలప్రతిబద్ధౌ । అపి చ ప్రియసఖ్యా అపి తే మహాశ్వేతాయాః ప్రియత
మో మయైవ సహ విగతశాపః సఞ్జాత ఇత్యభిదధత్యేవ చన్ద్రాపీడశరీరాన్త
రితవపుషి చన్ద్రమసి చన్ద్రలోకావస్థానలగ్నమమృతపరిమళమేవ కేవల
ముద్వహన్నఙ్గైరన్యతమస్తాదృశేనైవ వేశేన యథాదృశేన మహాశ్వేతోత్క
ణ్ఠయోపరతస్తథైవ కణ్ఠైకావలీం ధారయంస్తథైవాకల్పనిస్పృహైరఙ్గై
స్తథైవ పాణ్డుక్షామకపోలవాహినా ముఖేనామ్బరతలాదవతరన్నదృ
శ్యత కపిఞ్జలకరావలమ్బీ సముత్సృష్టశుకశరీరః పుణ్డరీకః ॥

దృష్ట్వా చ తం దూరత ఏవ ఉన్ముక్తచన్ద్రాపీడవక్షఃస్థలా కాదమ్బ
రీ స్వయమేవ ధావిత్వా దత్తకణ్ఠగ్రహా మహాశ్వేతాం తేన పుణ్డరీకాగమన
మహోత్సవేన యావన్నవర్ధయత్యేవ తావత్పుణ్డరీకోఽవతీర్య పరమో
పకారిణశ్చన్ద్రాపీడవపుషః శశాఙ్కాయాభ్యాఖ్యాతచన్ద్రాపీడస్తుతం కణ్ఠే
గృహీత్వాబ్రవీత్ సఖే పుణ్డరీక యద్యపి ప్రాగ్జన్మసమ్బన్ధాజ్జామాతాసి

తథాప్యనన్తరజన్మాహితసుహృత్స్నేహసద్భావేనైవమయాసహవర్తి
తవ్యంభవతాఇత్యేవంవదత్యేవచన్ద్రాపీడేచిత్రరథహంసౌదిష్ట్యావర్ధ
యితుంకేయూరకోహేమకూటమగమత్ । మదలేఖాపిధావమానానిర్గ
త్యమృత్యుఞ్జయజపవ్యగ్రస్యతారాపీడస్యవిలాసవత్యాశ్చపాదయోః
పతిత్వాదేవదేవ్యాసహదిష్ట్యావర్ధసే ప్రత్యుజ్జీవితోయువరాజః సమం
వైశమ్పాయనేనఇత్యానన్దనిర్భరముచ్చైర్జగాద। రాజాతుతచ్ఛ్రుత్వాశ
రీర సంస్కారవిరహాద్గతావిరళదీర్ఘపరుషపలితలోమశప్రకోష్ఠా
భ్యాందోర్భ్యాంగాఢంగాఢంపరిష్వజ్యతాంతదనుహర్షపరవశోవిలాస
వతీకణ్ఠేఽవలమ్బ్యజరాభఙ్గవలీశిథిలితమూలేనబాహునోత్క్షిప్తోత్తరీ
యాఞ్చలః స్వయమేవాశిక్షితలయవిసంష్ఠులైఃపదైర్నృత్యన్నివోత్ఫు
ల్లనయననరపతిసహస్రపరివృతోఽమ్భోజాకరఇవ వాలయా మరుత్ప్రే
ఙ్ఖోలనావివర్తితోమదలేఖాం పునఃపునః క్వాసౌ క్వాసౌ ఇతిపృచ్ఛన్ పునః
పునర్నిర్విశేషవృత్తింశుకనాసంకణ్ఠేసమ్భావయమానస్తత్రైవాగచ్ఛత్ । దృ
ష్ట్వాచతథాపుణ్డరీకకణ్ఠాసక్తంచన్ద్రాపీడమానన్దనిర్భరశ్శుకనాసమవా
దీత్ దిష్ట్యావర్ధసే నైకాకినామయాతనయప్రత్యుజ్జీవనోత్సవసుఖమనుభూత
మితి। చన్ద్రాపీడస్తథాహర్షపరవశంపితరమాలోక్యససమ్భ్రమోన్ము
క్తపుణ్డరీకః పురేవ పృథ్వీతలనివేశితశిరాః చరణయో
రపతత్ । అథసత్వరోపసృతస్తంతథాప్రణతమున్న
మయ్యతారాపీడోఽభ్యధాత్ పుత్రయద్యపిపితాహంతవశాపదోషా
త్పుణ్యైర్వ్యాసఞ్జాతః తథాపిజగద్వన్దనీయోలోకపాలస్త్వమపిచ
మయ్యపియోనమస్యోఽంశస్సోఽపిమయాత్వయ్యేవసంక్రామితః తదుభ
యథాపిత్వమేవనమస్కార్య ఇత్యభిదధదేవసమంరాజపుత్రలోకసహ
స్రైః ప్రతీపమస్యపాదయోరపతత్ । విలాసవతీతుతంపునఃపునశ్శిరసి
పునర్లలాటేపునశ్చకపోలయోశ్చుమ్బిత్వాగాఢగాఢంసుచిరమాలిలిఙ్గ
న్ముక్తశ్చమాత్రాఉపసృత్యశుకనాసంప్రణనామ । ఆశ స్నేహస్రాభి

వర్ధితశ్చ తేనాత్మనాపస్సృత్యయథాక్రమంపిత్రోశ్శుకనాసస్యమనోర
మాయాశ్చపాదౌ వైశమ్పాయనఇతిపుణ్డరీకంవిలజ్జావనమ్రవదన మద
ర్శయత్ । అస్మిన్నేవ ప్రస్తావేసముపసృత్యకపిఞ్జలశ్శుకనాసమవాదీత్
ఏవంసన్దిష్టమార్యస్య భగవతా శ్వేతకేతునా అయంఖలుపుణ్డరీకస్సం వర్ధిత
ఏవ కేవలంమయా ఆత్మజఃపునస్తవ అస్యాపిభవత్స్వేవలగ్నస్నేహః త
దైవ వైశమ్పాయనఏవాయమిత్యవగత్యావినయేభ్యోనివారణీయః పరో౽
యమితికృత్వానోపేక్షణీయః యచ్చాపగతశాపో౽ప్యాత్మసమీపం నానీ
తఃతత్తవైవాయమితి । అన్యచ్చ ఆత్మానమస్మిన్నాచన్ద్రసమకాలీనాయు
షిస్థాపయిత్వాకృతార్థస్సమ్ప్రతిఅస్మద్దివ్యలోకాదప్యుపరిష్టాదనుము
ద్యతంమేసత్త్వాఖ్యంజ్యోతిరితి । శుకనాసస్తువినయావనమ్రంపుణ్డరీకం
పాణినాంసేఽవలమ్బ్యకపిఞ్జలంప్రత్యువాదీత్ కపిఞ్జలసకలజగదాశ్ర
యజ్ఞేనసతాభగవతాకిమిత్యేవమాదిష్టంసర్వథాస్నేహస్యాయమసన్తో
షఇత్యేవంవిధైరన్యైశ్చపూర్వజన్మసంస్మరణాలాపైశ్చ పరస్పరాలో
కనసుఖోత్ఫుల్లలోచనానాంసర్వేషామేవ తేషామచేతితైవ సాక్షణదా
ప్రభాతా ప్రాతరేవచసకలగన్ధర్వలోకానుగతౌసమం మదిరా గౌరీ
భ్యాంచిత్రరథహంసౌగన్ధర్వరాజావపిత్రత్రైవాజగ్మతుః ఆగతయోశ్చ
తయోః లజ్జితాత్మజోపగమనముదితహృదయయోర్జామాతృదర్శనస
ముత్ఫుల్లనయనయోస్తారాపీడశుకనాసాభ్యాంసహానుభూతసమ్బన్ధకో
చితసంవాదకథయోస్సహస్రగుణఇవమహోత్సవామోదః ప్రా
వర్తత॥

అథవర్తమానఏవతస్మింశ్చిత్రరథస్తారాపీడమవాదీత్ విద్యమా
నస్వభవనేకిమర్థమరణ్యేమహోత్సవః క్రియతేఅపిచయద్యస్మాకమే
వంపరస్పరాభిరుచినిష్పన్నో గాన్ధర్వోవివాహఃతథాపిలోకసంవ్యవహా
రో౽నువర్తనీయఏవతద్గమ్యతాంతావదస్మదీయమవస్థానంతతస్స్వభూ
మించన్ద్రలోకంవాగమిష్యథ । తారాపీడస్తుతంప్రత్యువాచగన్ధర్వరా

జయత్రైవనిరతిశయంసమ్భృతసుఖంతదేవభవనంతదీదృశంక్వాపరత్రస
మ్భృతసుఖంవాయత్ప్రాప్తమన్యచ్చసర్వగృహసుఖాన్యేవమయాజన్మా
న్తరితేసంక్రామితానితద్వయస్యవధూసమేతంతమేవాదాయగమ్యతాం
గృహసుఖానుభవాయేతి। చిత్రరథస్తథాభిహితోరాజర్షిణాయథాతే
రోచతఇత్యుక్త్వాచన్ద్రాపీడమాదాయహేమకూటమగాత్ గత్వాచ
చిత్రరథః కాదమ్బర్యాసహసమగ్రమేవస్వరాజ్యంచన్ద్రాపీ డాయ
న్యవేదయత్ పుణ్డరీకాయాపిసమగ్రంమహాశ్వేతయానిజపదంహంసఖిలౌ
తుహృదయరుచితవధూలమ్భమాత్రకేణైవకృతార్థౌనకిఞ్చిదప్యపరంప్ర
త్యపద్యేతామన్యదాజన్మాభివాఞ్ఛితహృదయవల్లభలాభముదితాసర్వ
స్వజనమధ్యేపయమనిర్వృతాపిచకాదమ్బరీబాష్పోత్తరళలోచనావి
వర్ణముఖీవాసభవనగతం చన్ద్రాపీడమూర్తించన్ద్రమసమప్రాక్షీత్ ఆ
ర్యపుత్రసర్వేఖలువయంమృతాస్సన్తః ప్రత్యుజ్జీవితాఃపరస్పరం సఙ్ఘటి
తాశ్చసాపునర్వరాకీపత్రలేఖాస్మాకంమధ్యేన దృశ్యతేన విద్మఃకింత
స్యాః కేవలాయాః వృత్తమితి। చన్ద్రాపీడమూర్తిశ్చన్ద్రమాఃతథాపృష్ట
స్సార్ద్రితాన్తరాత్మాప్రత్యవాదీత్ ప్రియేకుతోఽత్రసాఖలుమ
ద్దుఃఖదుఃఖితారోహిణీశప్తంమాముపశ్రుత్యకథంత్వమేవైకాకీమర్త్య
లోకనివాసదుఃఖమనుభవసిఇత్యభిధాయనివార్యమాణాపిమయాప్ర
థమమేవమచ్చరణపరిచర్యాయైమర్త్యలోకేజన్మాగ్రహీత్ । ఇతశ్చ
జన్మాన్తరంగచ్ఛతామయాముహురపిసమనుక్తశరీరాపునరపిమర్త్య
లోకమవతరన్తీబలాదాత్తాజ్ఞాసురలోకంవిసర్జితాతత్రపునస్తాంద్రక్ష్య
సీతి। కాదమ్బరీతుతచ్ఛ్రుత్వారోహిణ్యాస్తయోదారతయా మహాను
భావతయాస్నేహాలతయాపతివ్రతతయాపేశలతయాచవిస్మితహృద
యాపరంలజ్జితానకిఞ్చిదపివక్తుంశశాక॥

అత్రాన్తరేజన్మద్వయాకాఙ్క్షితంకాలప్రభోశ్చన్ద్రమసఃకాద

మ్బరీసమ్భోగసుఖమివోపపాదయితుముపససార వాసరః। అనురాగకషా
క్షతయాపరపస్థ్యేవధూత్రప్రావరణాయేవవితరస్తారతమోవా సోవా
సవీ । చన్ద్రికయాభిరామఞ్చసమగ్రమేవజగదభవత్ । ఏవఞ్చ భరే
శావతీర్ణాయాంరజన్యాంచ న్ద్రాపీడశ్చిరాభిలషితమున్మీలితనయనకువ
లయముత్స్రస్తనీవీప్రసృతకరనివారణానుబన్ధానుభూతప్రత్యాలిఙ్గన
సుఖమప్రార్థితసురతపరిసమాప్తిత్రపాసుభగంకాదమ్బ్యాః ప్రథమసుర
తసుఖమను భూయైకదివసమివదశరాత్రంస్థిత్వాపరితుష్ట హృదయా
భ్యాం శ్వశురాభ్యాంవిసర్జితః పితుఃపాదమూలమాజగామ॥

ఆగత్యచసమకాలమేవానుభూతక్లేశంరాజలోకమాత్మసమంకృ
త్వాసమారోపితరాజ్యభారః పుణ్డరీకేపత్రోఃపాదావనుచరన్కదాచి
దత్యద్భుతోత్ఫుల్లనయనైర్గ్రామజనావలోకితాజన్మభూమిస్నేహాదుజ్జ
యిన్యాంకదాచిద్గన్ధర్వరాజగౌరవేణానుపమరమణీయతరమహిమ్నిహే
మకూటేకదాచిదమృతపరిమళాధివాససురభిశిశిరసర్వప్రదేశే హరిణి
రోహిణీబహుమానేనచన్ద్రలోకేకదాచిదహర్నిశోత్ఫుల్లసహస్రపత్ర
నివహౌఘవాహినిపుణ్డరీకప్రీత్యాలక్ష్మీనివాససరసికాదమ్బరీరుచ్యాచస
ర్వత్రైవాపరేష్వపిరమ్యవనేషు తేషు తేషురమ్యతరేషు స్థానేషు త
యాసహజన్మద్వయాకాఙ్క్షయైవాపరిసమాప్తాన్యపునరుక్తానిచ తాని
తానినకేవలంచన్ద్రమాః కాదమ్బర్యాసహకాదమ్బరీమహాశ్వేతాతుపు
ణ్డరీకేణసహపుణ్డరీకోపిచన్ద్రమసాసహపరస్పరావియోగేనసర్వఏవ స
ర్వకాలంసర్వసుఖాన్యనుభవన్తః పరాంకోటిమానన్దస్యాధ్యగచ్ఛన్॥

ఇతిసకలకవి[illegible]భూత బాణభట్టతనయవిరచితః
కాదమ్బర్యాః సమాప్తోఽయ ముద్వాహరూపఃఉత్తరభాగః
సమాప్తమ్.